PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY

PL 232 R48 1885

Reşid, Mustafá
Müntehabat-ı cedide

2314

16/114

/۱۶۶۴

منتخبات جدیده

Reşid, Muştafá

منتخبی: مصطفی رشید

Müntehabāt-ı cedīde

قسم اول — نثر

جزؤ - ۱

مرجعی و محل فروختی — باب عالی جاده‌سنده قره‌بت
و قصبار افندیلرك ۲۵ نومرولی کتبخانه‌سیدر

معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله طبع اولنمشدر

استانبول

(چیوه‌لکیان) مطبعه‌سی - باب عالی جاده‌سنده نومرو ۲۰

۱۳۰۲

افادهٔ مخصوصه

مشاهیر ادبامزك متفرق صورتده منتشر ويا كتاب شكلنده مطبوع بولنان نفايس آثارندن منتخب ومستخرج پارچه‌لری حاوی برمجموعه وجوده كتيرمكی پك چوق وقتدن بری آرزو ايديوردم .

مؤخراً بوآرزويه سعادتلو اكرم بك افندی حضرتلرينك امرلری‌ده انضمام ايلديكندن شمديلك اون بش كونده بركره بويله برجزؤ ترتيب ايله انظار نفايسپرستانه عرض ايتمكه قرار ويردم .

ترتيبده انتظامه دقت ايده‌میه‌جكم . نه بأس وار ؟ ذاتاً مجالس عرفا كلفت تشريفاتدن ازاده دكلميدر ؟

مجموعه‌م « نثر » و « نظم » اعتباريله ايكی قسمه منقسمدر .

تشهيركاه نفايس اطلاقنه سزاوار اولان بويله برمجموعه‌نك تماشاسندن محظوظ اولميه‌جق برنظر تصور ايده‌مم . مصطفی رشيد

PL 23 R4 18

﴾ نفوس ﴿

انسان شو کرهٔ زمین دیدیکمز وجود متحرکك بر روحیدر دینیله بیلور . زیرا که قشرك خارجنده هر نه حرکت کوریلورسه هپ انك سایه‌سنده ظهور ایدییور .

طبیعتك فوقنده نه اثر مشاهده اولنیورسه هپ انك همتیله حاصل اولیور .

قدرتك کالنه ایمان ایله سجده بر حیرت وعبودیت اولان اودر . مشیتك عدل واحساننی ادراك ایله بو قانون ازلی‌یی خارجده اظهار ایتمکه چالیشان اودر .

نفسنك مادیات وسفلیاتدن اعتلا سنی کشف ایله افعالنده دنیات علائقدن تبری ایله ظواهرینه قیاس قبول ایتمیه‌جك صورتده روحانی وتجریدی بر عظمت کوسترمکه ــ ولو نادراً اولسون ــ موفقیت حاصل ایدن اودر .

درت بیك سنه اول جاری اولمش بر طاقم اسبابه اوقودیغی ویا کوردیکی نتایجدن درت یوز سنه صکره ظهور ایده بیله‌جك برچوق نتایجه ایشتدیکی ویادوشوندیکی اسبابدن استدلال ایله نوعنك وفات ایتمش ویا هنوز حیات بولمامش نه‌قدر افرادی

وارایسه همان جمله‌سیله هم مجلس چکینه‌بیله‌جك صورتده وبناءعلیه ـ اکر تعبیره اعتراض اولنمزسه ـ لایموتانه برحالده ـ یشایان اودر ٠

روی زمینی بوقدر مصنوعات نظر ربا ایله تزیین ایلیور ٠ طبیعت کلیه‌یی ارادهٔ جزؤیه‌سنه خادم ایده‌رك بونجه بدایع او میدانه چیقاریور ٠

ایامی ظلم آتشندن لیالی ظلمت دومانندن قورتارمغه او چالیشیور ٠ دریایی صحرا کبی هرطرفنده کزیلور، هوایی دریا کبی ایچنده یوزیلور برحاله اوکتیر یور ٠ طبیعتله پنچه‌لشه‌رك بوقدر جواهر ثروتی سینهٔ حرصندن او قوپاروب میدانه دوکیور ٠ اجلله کولشه‌رك بونجه امراض ودواهینك وجودینی او دفع ایدییور ٠ بخار کبی الك ثقیل اجسامی الك قوتلی معادنی برکشته وپریشان ایتمك شانندن اولان برداهیه‌یی خدمتکارلقده وبرق کبی دنیایی یاقوب ییقمق لوازمندن بولنان بربلیه‌یی تاتارلقده او استخدام ایلیور ٠ وحوش اکا مونس اولیور ٠ طیور انك اطاعتنده طوریور ٠ او ایسترسه شجرلرك ثمراتی بربشقه شکله بربشقه حاله کیریور ٠ او امر ایدرسه حجرلر خاصیتنی دکشدیریور حاصلی ایکی اپاق اززرنده ایکی ارشون بوینده اویله بر مخلوق غریب برقوجه عالمده حاکم ازله خلافت ایلیور ٠ بر قوجه کره‌یی طوپ کبی پنچهٔ تصرفنده اوینادیور ٠

واقعا بومخلوق بتون عالم وجوددن زائل اولمق لازم

كلسه حس وتعلقدن نصيبي اولميان كره وتصور وتصديق قوتندن محروم اولان سائر كره‌نشينلر ذره قدر متأثر اولمز ٠ فقط انسانك همان كافهٔ آثاری تلاحق افكار وتعاون سعی ايله حاصل اولديغيچون افرادی ازالدقجه نوعنك فائده‌سی دخی ازاله‌جغنده هيچ شبهه يوقدر ٠

شوقدر واركه قضيه‌يی عكسنه چويروب‌ده علی‌الاطلاق قبول ايتمكه قالقيشورسه‌ق نتيجه طوغری چيقماز ٠ چونكه حوايج بشری ايفا ايده‌جك اسبابك اصول تزايدی ابنای‌بشرك صورت تكثريله برنسبتده‌دكلدر ٠

ايضاح مرام ايچون يكرمی سنه‌لك مدتی اله آلالم ٠

مسئله‌يی هر درلو عوارضدن تجريد ايدرك دوشونه‌لم ٠

وجودی صحتده اولان ووجودی صحيح براركك تحت ازدواجنده بولنان بر قادين هيچ اولمزسه سنه‌ده برچوجوق توليدينه طبعاً مقتدردر ٠

بو جهتله ايكی كشی يكرمی سنه‌ده يكرمی ايكی كشی‌يه بالغ اولور ٠ ديمك اوليوركه بونده سرمايه ايكی سنه‌ده رأس المال ايله تساوی حاصل ايديور ٠ ياهله مثال عد اولنان زمان مثلا التمش سنه‌يه چيقاريلور وبرقوجه ايله برقاری يرينه مثلا درت وياسكز طاقم زوجين موضوع بحث ايدلرسه‌لو بده انلردن هرسنه حاصل اولان اركككارله قزلر رشده بالغ اولدقجه بربرينه ويريلورسه تناسل اوچ قرنه وارر وارمز درت عائله‌نك مجموع

افرادی معهود شطرنج حسابنده کوستریلان بغدای کبی شهرلره صغمیه‌جق بر مقداره وارر .

حالبوکه محتاج اولدیغمز شیلرك وسائط تدارکندن اولان زراعت ویاصنعت ویا تجارتك هانکیسی تجریداً مطالعه اولنورسه اولنسون بو نسبتده ترقی‌یه مساعد کوریله‌مز . چونکه انسانك هرمولودی طبعاً مولددر . بووسائطك ایسه هرمحصولی محصل دکلدر .

برکره زراعتی دوشونه‌لم . اولا انك محصولی صرف استهلال ایچوندر . علی العموم حفظ اولنه‌مزکه هرسنه تخم ثمرات مقدارنجه تزاید ایده بیلسون .

ثانیا طوته‌لم که اویله اولمامش زراعتك موقوف علیهی اولان طوپراق ذاتاً برحد طبیعی ایله محدوددر .

تخم چوغالمغله یوقدن‌ر ایجادینه امکان حاصل اولمزکه بوسنه اوکزدکی سنه ایچون ثمراتمز مقدارنجه تخم واندن صکره کله‌جك سنه‌ده اوتخمك بوسنه اکیله‌جك تخم ایله نسبت معکوسه‌سنه معادل کله‌جك ثمرات حاصل ایدیله بیلسون .

بناء علیه تناسل ایله زراعت هردرلو عوارض خارجیه‌دن مصون اوله‌رق شو قواعد مجرده‌یه اتباع ایدر کیدرلرسه بنی نوعمز کره‌نك هر آرشون طوپراغنده برآدم بولندیره‌جق قدر تکثر ایده‌بیلور .

چونکه حائز اولدیغی تولید وتزاید خاصه‌لری ـ عوارض

بر طرفه براقلنجه ـ امور طبیعیه ایچنده موتدن بشقه بر حال ایله محدود دکلدر . موت طبیعی ایسه تولید طبیعینك انجق اون بشده بری نسبتنده کوریلور . چونکه بر ارککله برقاری عمر طبیعی مقدارنجه یشار وقوهٔ تولیدیه‌لرینه برعارضه کلمزسه جمعیته الك ازدن اوتوز اولاد براقق استعدادینـه مالکدر . حال بوکه برقاری ایله بر ارکك وفات ایدرسه جمعیتدن یالکز ایکی آدم غائب اولور .

فقط طوبراق هیچ بروقت اوقدر ادمی بسلیه‌مز . چونکه کرك وسعت وکرك قوهٔ انباتیه جه تجاوزی ناقابل برحد طبیعی ایله محدوددر .

برکره‌ده صنعته باقه‌لم . اولا اون آدم بر یره طوپلانورده ـ نهایت درجه‌ده چالشمق اعتباریله ـ مثلا کونده اوتوز کوملك اعمال ایدرسه یوز ادمده اوچ یوز کوملك بیك ادمده اوچ بیك کوملك اعمال ایده بیلور . بر کوملك نه حاله کیرسه‌و اوزرندن قاچ سنه بچسه بر کوملك دها تولیدینه مقتدر دکلدر که انسانده اولدیغی کبی وسائط محصله تعدد ایتسونده محصولاتك تزایدی نسبتی دکشسون .

ثانیا طوته‌لم که صنعتك موقوف علیهی خام اشیا و خام اشیانك موقوف علیهی زراعتدر . زراعتك اعاشه‌دن عاجز قالدیغی برمقداری صنعت بردرلو یاشاده‌مز .

تجارت ایچون قونلمش برسرمایه هرنه قزانسه تناسلده

اولدیغی کبی ایکی سنه‌ده موجودینی تضعیف ایده‌جك قدر تمتع ایده‌مز .

(الندەکی اشیایی یوزه یوز کار ایله صاتانلره باقلمسون انلرك کاری تجارت دکل بایعك هوس وامنیتنی سوء استعمال ایدرك جواز پرده‌سی آلتنده ستر اولنمش برنوع سرقتدر .)

هله بو تاجر تمتعنی رأس المال ضم ایدرك ایکنجی درجه‌ده اندن تمتع ایده بیلور ایسه‌ده بو مضاعف فائده دخی هیچ بر وقت برقاچ عائله بیننده اولان و اخفادك وقوعی طبیعی اولان تزایدینه مقابل کله‌مز .

ثانیا طوته‌لم که مقابل کلمش . مادامکه تجارتك برنجی ماده‌ٔ احتیاجی خام ویا معمول اشیادر . و مادامکه انلر زراعت و صنعت قوتیله حاصل اوله‌جق زراعت و صنعت انسانك یه‌جکنی تدارکدن عاجز اولورسه سائر حوائجنی استحصال ایچون تجارته لازم اولان اشیایی هیچ میدانه کتیره‌میه‌جکنده و تجارت ایسه هیچ بر وقت زراعت و صنعتدن مستغنی اوله‌رق حیات بشرك ادامه‌سنه کافی اوله‌میه‌جغنده شبهه یوقدر .

دنیاده یالکز برشی کوریورزکه انسان نسبتنده و بلکه هر درلو نسبتك خارجنده تزاید ایدیبور .

او ده مدنیت حاضره‌نك اخلاط فاسده‌سندن اولان فائض وهله اخلاطك الك متعفنلرندن بولنان فائض مرکب ایله النور دینلدر .

فقط بو حال دخی برچوجغك اوته‌سنده بروسنده كوریلان پیسلكلره بكزر . مدنیتمز دها پك طفولیت حالنده‌در . كیردیكی طریق ترقیده حقیقةً انسان اطلاقنه شایان اوله‌جق بر مرتبه‌یه واردیغی كبی فائضلر فائض مركبلر كبی عدالت ازلیه وطبیعت انسانیه‌یه مغایر اولان بر طاقم مستكرهاتك هرنه صورتله اولورسه اولسون زائل اوله‌جغندن امینز .

مع مافیه فائض ویا مرابحه بقا بولسه بیله هركس فائضله پاره آلمق وینه فائضله پاره ویرمكدن بشقه برشی یاپمقسزین چكنمك قابلمیدركه جمعیت بشرك اسباب مشروعه ایله تعیشدن نا امید اولدیغی زمانلرده حیاتنه كافل عد اولنه بیلسون ؟

ایشته بو مطالعاته واوروپاده كثرت نفوسك دها برچوق اسباب ایله قوت بوله‌رق ودها طوغریسی ارانورسه او اسبابه برمدار قوت اوله‌رق عمله بیننده حاصل ایلدیكی شدت ضرورتك تأثیرو القاسیله فن ثروت علماسندن ، ارباب اداره‌دن ، حكمادن ، اطبادن برچوق اصحاب قلم بونلرك قاعده واسبابنه ومنع مضراتنه دائر هر كروه كندی نقطهٔ نظرندن ابتدا ایدرك برچوق مباحث میدانه قویورلر . وترقئ نفوسی برحدده طوتمق ایچون برچوق وسائطدن بحث ایدییورلر .

انسان چوغالیور ایمش . اندن احتراز ایدرسه همان هر یكرمی آرشون یرنده برآدم بولنورجه‌سنه كثرتله مسكون هرایكی

كونده بر آدم كنديني هلاك ايدرجه‌سنه فلاكتله مملو اولان ممالك غربيه خلقي اختراز ايتسون .

اما بر زمان كله‌جك ايمش كه بزده طوپراقلريمزده تعيش ايده‌میه‌جك مرتبه‌ده چوغاله‌جق ايمشز . بز بورالريني احفادمز دوشونمكه مجبور اولوب اولميه‌جغني بيله دوشونميز بز بوكون الك بيوك وظيفه‌مزي فعله كتيرمك ايسترسه‌ك تناسلمزك تكثيرينه حصر همت ايدرجه‌سنه چالشملي يز . تكثير تناسله كلنجه :

نوع بشر بر طاقم موانع فوق العاده‌ده مصون اولورسه اصحاب تحقيقك ادعاسنه كوره يكرمي بش يكرمي التي سنه‌ده موجوديننك بر مثلي قدر تزايد ايدر . بونسبت ايسه برعصردن بري نفوسك آمريقاده بر بري اوزرينه التي‌يدي و اوروپاده ايكي اوچ قات تزايد ايتمش اولمسندن آكلنمشدر . ديمك اوليوركه بزده برعصر قدر تناسلده اولان قانون طبيعته ممكن مرتبه رعايت ايتمش اولسه‌ق وطنمزي معموريتنه غبطه‌كش اولديغمز ممالك متمدنه كبي سراپا انسان ايله طولي سراپا حيات ايله مزين برحاله كتيره‌بيله‌جكز .

ياعجب مملكتمزده بو مقصدك حصولنه ميدان ويرميان اسباب نه‌در ؟

دنيانك هر طرفنده تناسلي تكثيردن كيرو براقان شيلرفن ثروت اصحابنك روايتنه كوره برطاقي موجب برطاقي مانع ايكي صنفه منقسمدر .

موجبلرك برنجيسي هوانك فنالغي ، ايكنجيسي محله وخانه‌لرك

پیسلکی، اوچنجیسی حفظ صحت اسبابنده قصور، دردنجیسی وجودی محافظه ایده‌جك صورتده کیئمکه دقتسزلك، بشنجیسی مضر ویا وجودی بسلمز شیلر یمك، التنجیسی فسق، یدنجیسی عشرت ویا توتون کبی مفسد مزاج اوله‌جق شیلری استعمالده تجاوز حد، یدنجیسی قحط وغلا، سکزنجیسی محاربات، طقوزنجیسی اداره‌ٔ ثروتجه مضر ویاقاعده‌سنه مغایر اوله‌رق اختیار اولنان برطاقم تدابیر، اوننجیسی کدر وانقباض درون، اون برنجیسی چوجق دوشورمك کبی اسباب مخربه‌در .

بونلر علل ساریه‌یی تولید ایدر . یاخود شدتلندیرر . چوجقلرك نشو ونماسنه مانع اولور . بیوکلرك قوهٔ حیاتیه‌سنی ازالدر . حاصلی وفیاتی تزاید نفوسده اولان قانون طبیعیه‌یه مقابله ایده‌جك بردرجه‌یه کتیرر .

مانعلر ایسه عشرت وسفاهته شدت انهماك ونوع بشرك قارمه‌قاریشق برحالده اقامتله بربرینه تشابهی وفاحشه‌لك ماده‌لری اولیورکه بونلر طولاییسیله تولدی کثرتدن منع ایدیور

هرکسك عندنده علوم متعارفه حکمنه کچمشدرکه انسان تنفسله یشار . تنفس هوا ایله حاصل اولور . هوانه قدر جیادتلی اولورسه صحت عمومیه او قدر قوتده اوله‌جغنده شبهه یوقدر .

. . . .

وجودی محافظه ایده‌جك صورتده کیئمکه دقتسزلك دخی بزلرده موجود دکلدر دینیله‌مز .

واقعا کویلولرمز وجودلرینی کرم وسرده وانواع مشقته الشدیرمشدرلر . کمال عافیتله یتمش سکسان سنه یشارلر . چکی طاشنی قالدیره بیلورلر . برقوزی یرلر هضم ایدرلر . حاصلی اوروپاجه قوتده ضرب مثل اولان ترکلر صورلسه انلر کوستریله بیلور . لکن شهریمزده بتون بو حالك عکسی کورینیور . عادت ایدنمشز چپلاق ایاقله کزییورز . باشمزدن عرقیه اکسك اولمیور . یازین چفته فانیله قیشین اوچ کورکله اوتوریورز . بشکده برچوجغه کیدیریلان صاریلان شیلر بریره کتیرلسه قوجه برآدم ایچون برقات مکمل البسه اعمالنه کفایت ایدر .

انسان بویله کینمز . صغوقدن اویله تحفظ اولنمز . وقایهٔ بدن ایچون بودرلو اثواب قوللانمق شفانیتنه زهر ایچمك قبیلندندر . اره صره ده بعض عائله‌لر کوریلیورکه حفظ صحت اسبابنه واقف اولمش . چوجقلرینی لزومدن خارج البسه کیمامکه الشدیریورلر . مادامکه اقلیت بویولده حقیقت بینلکه باشلامشدر هربر امر اخیرده اولدیغی کبی اکثریت پك از زمان ایچنده بویولده دخی اومحققلره مقلد اوله‌جغندن امینز .

مضر و یاخود وجودی بسلمز شیلر یمك ایسه بتون بزم مخصوصا تمزدن دینیله بیلور . قان ضعفلکندن و معده بوز- قلغندن تولد ایدن خسته‌لکلر بوراده همان دنیانك هر یرندن زیاده اولدیغی تجارب طبیه ایله مثبتدر .

براز زیتون یاغلی بادنجان چرویش یاغلی فصولیه‌یی تعطیل ایتسه‌کده برقاچ لقمه اتی یمکه باشلاسه‌ق هم کندیمز راحت یشاردق . هم اولادمزك وجودی قوتلی بولنوردی .

فسق خصوصنده ممالك متمدنه‌یه نسبت اهون صایلانلردنز یالکز بو بابده موجب شکایت اوله‌بیله‌جك برحالمز فرنکینك کثرتی و دمبدم تزاید ایتمسیدر .

ایشته صحیه و یاضابطه بوبلایی‌دفعه صالح اوله‌جق برنظام یاپمغه بورجلی کورینور .

فقط عشرتك و یا توتون کبی مفسد مزاج اوله‌جق شیلرك استعمالنده هر درلو حدودی تجاوز ایتمشزدر .

. . . .

انقباض درون ذاتاً عثمانلیلرك طبیعتنده‌یوقدر . ظن ایتمیزکه بوسببك تناسلمزجه برتأثیری اوله‌بیلسون .

. . . .

. . . .

کلملم مانعلزه :

عشرت‌وسفاهته شدت انهماکك درجهٔ تأثیرینی ازبردقتله کورمك کافیدر .

استانبولده‌کی عیاشلرك زندوستلرك خانه‌لرنده برر ایکیشر چوجق انجق کوریله بیلیر فقط قارتالده سلور بیده برکویلینك

اوینه کیرلسه اوفقیر بختیارك هر طرفی بش التی ثمرات الفوأدیله مزین بولنور .

. . . .

نتیجهٔ مراد اکر ملکمزده انسانك ازالمسنی موجب کورد- یکمز اسبابی وچوغالمسنه مانع بولدیغمز عللی دفع ایتمکه چالیشیرده قاعدهٔ تزایدی جریان عادلیسنه براقغه موفق اوله‌بیلور ایسه‌ك یکرمی بش یکرمی التی وهیچ اولمزسه اللی التمش سنه‌ده نفاسمزی تضعیف ایده‌بیله‌جکمز استدلال نظرینك تجارب خارجیه یه‌عینی عیننه موافقتله قوت بولمش بونجه دلائل قاطعه ایله ثابتدر . عثما نلیلر ایکی مثلنه بالغ اولور ایسه یرلرینك وسعتیله عددلرینك کثرتی بیننده اولان نسبت اوروپایه متقارب وایش ایلرولدکچه مساوی اوله‌جق . اوروپاده ایسه انسان الی غیرالنهایه تزاید ایده بیلمك احتمالی یوقدر . بناء علیه بز مدنیتك مابه الحیاتی اولان نفوسده وآنك عوارضندن بولنان هردرلو اثار ترقیده الی غیرالنهایه اوروپانك مادوننده قالمق خطرینه مبتلا دکلز .

شمدی کوروبده حیران قالدیغمز اعجاز کمالاتك صانع ومختر علریله مراتب ترقیده هم مسند اولمق طوپی یوز سنه‌لك بر همته محتاجدر . یوزسنه ایسه حیات جمعیته قیاس اولنورسه عمر بشره نسبت برآن موهوم حکمنده قالور .

کمال

عبرت

دقتله باقیلورسه بو کارکاه قدرتك هر ذره‌سی بر جهان حکمت هر لحظه‌سی بر دور عبرتدر .

عاقل هر کوردیکندن مستفید اوله‌بیلور . هر ایشتدیکنده بر حصهٔ معرفت بوله بیلور . حتی علامهٔ ریاضی مشهور (نیوتون) محصولات معارفك اك معجزلرندن اولان قوهٔ جاذبه قانونلرینی برآلمانك سقوطندن عبرت بین اوله‌رق کشف ایلمشدر .

هپ حصه‌مند عبرت اولمغه چالیشانلردر که زور بازوی عرفان ایله طبیعتك ابواب سرائرینی سوکه‌رك سعادتسرای مدنیتی تزیین ایتمکده اولان بوقدر جواهر کمالاتی انسانیتك دامان استفاده‌سنه ایثار ایتمشلردر .

خصوصیله برلسانه‌سنی دنیانك هرکوشه‌سندن ایشتدیرمکه و بر قلمه بر انده یوز بیکلرجه اصحاب مطالعه‌یه مرامندن خبر و یرمکه قدرت بخش ایتمك امتیازینه مالك اولان مطبوعاتك ظهوریله عالم انسانیته شرف و یردیکی کوندن بری قواعد سیاست واصول حکمت ومدنیت ومعرفتك تمایلات واحوالی آنندن عبرت آلمق عموماً مستفید اوله‌بیله‌جکی بر نعمت حکمنه کیردیکی ایچون ابنای بشر تلاحق افکارك اتساعی سایه‌سنده بر ایکی عصر

ایچنده اوچ درت بیك سنه‌دنبری ظهوره کلان مأثر جلیله‌یی اونوتدیره‌جق درجه‌لرده بدایع نمای کمال اولمشدر .

عالمك خزائن الکتب معارفنه باقلسون .

ایکی عصر اخیرك محصولات عرفانی ادوار سابقه‌نك آثارینه یالکز احتوای حقایقده دکل کثرتده دخی بیك درجه‌لرده فائق کورینور .

هله اون سکزنجی عصر میلادی‌یی اولدن تهیئه‌ویا ایچنده بولنه‌رق تربیه ایدن واثرلرینك انتشارنده‌کی سرعت وسهولت جهتیله بربرینك ادراکات موجدانه‌سنه فیض‌بخش تقویت اولان حکما قواعد موجوده‌یی مجردات وموهوماتندن تجریدایله حکمتی تجربه واستدلال اوزرینه تأسیس ایتدکدن صکره مدنیت طریق ترقیده بربشقه شوق وشتاب ایله یول المغه باشلامشدر .

. . . .

نظریات علمیه‌نك آثار خارجیه‌یه تطبیقیله مادی ومعنوی استفاده‌یه چالیشانلر بخار قوتیله سیالهٔ برقیه خاصیتنی کشف ایتدیلر . انسانیته خدمت ایچون روح قدر بدیع الاثر وخیال کبی سریع السفر ایکی واسطه پیدا اولدی .

بخار سایه‌سنده درکه انسان سحار کبی دکزده یوریور . قره‌ده‌اوچیور . سیالهٔ برقیه‌قوتیله‌درکه آدم صاحب کرامت کبی هم‌طی زمان هم‌قصر مکان ایدیور .

بخار سایه‌سنده‌درکه یکرمی‌بش اوتوز میلیون نفوسی‌اولان

يرلرده اللی التمش مليون باركير قوتنــده تيمور و باقر هيچ ارام ايتمكسزين لذايذ وحوايجمزك تدارك اسبابنه چاليشور . سيالهٔ برقيه قوتيله دركه دنيانك بوجهتنده كی برخسته تاقارشو طرفنده اولان برحكيمك حذاقتندن استفاده ايله حفظ حيــاتنه موفق اوليور .

غاز ظهور ايتــدی . عمر بشر برقاتدها مزداد اولدی . ممالك متمدنه ده هركس كيجه يی كوندوزه قاتمش . لذت حياتندن مستفيد اوليور . هركس ليــالك حبسخانهٔ ظلمندن قورتلمش . اسباب سعادتنك تزييدينه چاره آرييور .

طب محير عقول اوله جق بر حاله كلدی . بوندن يوزسنه اول مهلك عد اولنــان امراضك برچــوغی بوكون نزله دن اهميتسز كچيور .

. . . .

معرفت سر حــد تصوره واردی . قطعــه لر ايرييور . دكزلر برلشــديرييور . عمــان اورته لرنده قره لر قوم دريالرنده صولر بوليور .

فن ثروت مســاعی يی تقســيم ايلدی . بر ناقابل صنعتنك كندينه عائد اولان جهتنده اسكی هزار فنــلردن اون اون بش درجه استاد اوليور . برچوجق اوغراشديغی ايشده اولكی كاركذارلرك اوندن اون بشندن زياده محصول فعله چيقارييور .

صنعت اقتدار بشرك خارجنه چيقمق داعيه سنه دوشدی .

استاد طبیعتك آثار بدیعه‌سندن ظن اولنه‌بیله‌جك زونقده نفایس میدانه کتیریبور .

تجارت برغریب اعتبار بولدی . بیك شرکتدن ثروتلی آدملر ، بردولتدن قوتلی شرکتلر پیدا ایدیبور . حاصلی زمانمزك مدنیت ومعموریتی برحاله کلدی که بالاده تعداد ایتدیکمز اسبابی ایجاد ویا کشف ایدنلر احیا ایدلمك قابل اولسه ایدی احتمال که ایچلرنده هیچ بری بوعالم‌ینه ترقیٔ سعادتی یولنده کندیلرینك افنای عمر ایتدکاری عالم اولدیغنه ایناماملردی .

. . . .

. . . .

قانون طبیعت حکمنجه هرعلت بردیکرینك اثری هراثر بردیکرینك علتیدر . لکن براز صرف دقت اولندیغی کبی علل و آثار اره‌سنده مبدأ اول پك قولایلقله کشف اولنه بیلور .

نته کیم بحث ایتدیکمزدعواده دخی حال بویله‌در .

مثلا یوز کشی بریره طوپلانسه‌ده هربری خیرایچون کونده بر ایکی غروش ویرسه یوز چوجق اوقوده‌جق برمکتبك ملکمزده اداره‌سنه کفایت ایده‌بیلور . اوچوجقلر ایسه هیچ بروقت برکونده خیرایچون برغروش ویریمه‌جك برحالده بولنمز . بلکه برطاقمی بریره طوپلانورلر . برفابریقه ویافابریقه‌اولمزسه اوفاجق بردستکاه پیدا ایدرلر . اندن قزاندقلری پاره‌ایله اوفاجق برشرکت انك کاریله‌ده اوفاجق بربانقه تشکیلنه اقتدار حاصل

ایده بیلورلر . بوده حاصل اولدقدن صکره کندیلرنجه زنکینلکك باشلامسی طبیعیدر . یوقسه ابتدا زنکینلشمك صکره بانقه صکره شرکت صکره فابقه صکره مکتب یاپمق مراد اولنورسه بزجه وصول مقصد ایچون کیمیا ودفینه ازامقدن بشقه چاره یوقدر .

نظر عبرتله باقیلورسه کوریلورکه سعادت حالرینه عالمی غبطه کش ایدن اقوامك هپسی علل واثار ارهسنده مبدأ اول وترتیب تسلسلی بولمغه عبرت بینانه چالیشهرق وبولدقدن صکره ایشلرینی ترتیب اوزره یوریدهرك بولندقلری مرتبهیه واصل اولمشلردر .

. . . .

. . . .

مشیت بزی بودار امتحانه کتیرمش . حکمتی آثاری اسبابه مربوط یراتمش . قدرتی هیمزه محسوساتمزه عبرتله باقهرق او ارتباطك کشفنه اقتدار ویرمش . . . .

. . . .

آیتله حکمتله اجماع ایله روایتله تجربه ایله عبرتله مثبتدرکه

انسان ایچون هرنه حاصل اولورسه سعی ایله اولور .

انسان هرنهیه واصل اولورسه سعی ایله اولور .

کمال

﴿ غروب ـ كليبولى ﴾

تختكاه سلطنتك اق دكزه قارشى اغيـاره سد اولنمش برباب اهنينى دينلمكه شايان اولان قلعهٔ سـلطانيه بوغازندن كيريلور وبرساعت قدر دهابرى كلنورسه قدرتدن نمونهٔ لطافت اولمق ايچون ياپلمش برحوض بهشتى كوريلور ٠

انسـان برقاچ كون اودرياى صفـانك كنـارنده تماشـاى طبيعت ايتمليدركه خزينهٔ بدايعنك ابذالنده فياض قدرتك نه كريم اولديغنه ذهننده برمطالعه حاصل ايده بيلسون ٠

ـ اكثر كونلرده ـ وقتاكه اقشام تقرب ايدر ٠ بادشمال ايله هواى جنوبى بربرينك اغوش وفاسندن قوپارق هر برى دنيانك بركوشه سنه اتلمش وعالمك الك غريبانه بردمى اولان زمان غروب ايله مملكتك الك عاشقانه برسيرانكاهى اولان اوزمين بيمثالى موعد وصال اتلمش ايكى نازنين كبى معانقه يه باشلارلر ٠ اوقدر اهسته حركت ايدرلركه تنفسلرى بربرينك كل جمالنى صولديررو صداى پالرى اغياره افشاى راز ايدر انديشه سنده درلر ظن اولنور ٠

بادشمـاله جلوه كاه اولان صولرك امواجى اوقدر كوجلور وشمسك ضياسى اوقدر پاره پاره طاغيلوركه زمينه التون پول ايشلمه لى بر مائى اطلس سرلمش كبى كورينور ٠ هواى جنوبك

کزندیکنی سولر اوقدر صفوت اوقدر لطافت کسب ایدرکه زمینه برّاق آیینه فرش ایدلمش دینیله بیلور ۰

بویراز کذرکاهی اولان یرلرك بعض کره اوته سنه بریسنه لدوس طوقنور یوللر آچارکه سروسیمیندن فرق اولنمز ۰ لدوس اوغراغی اولان طرفلرك بعض وقت اوته سندن بریسندن بویراز یچر شکللر حاصل ایدرکه هواده برابر بهاری پاره لنه رك دکزه دوکلمش قیاس ایدیلور ۰

خورشید منور عظمت و سلطنتیله افاقه جواهر فشان اوله رق افقك منتهاسنه کلنجه اتلمش پاموق شکلنده اطراف مغربی طولاشان اوفق اوفق بلوطلرك حاصل ایتدیکی نوره غرق اولمش رنکلر نه قوس قزحده ٬ نه نکین الماسده ٬ نه ازهار بها ریده ٬ نه مرغان هندیده کورلمك احتمالی واردر ۰

برطرفی غایت اچیق بنفشه وبرطرفی غایت قویو علورنکنه غرق اولنمش ویاخود برجهتی آتشین آلدن باشلایه رق و طبقه طبقه پنبه و ترنجی وقاون ایچی رنکلرینك فرق اللی درجه قویو-لغندن آچیقلغنه و اچقلغندن قویولغنه انتقال ایدرك نهایت قناریا صاریسنده قرار ویرمش ویاخود دنیاده نه قدر پارلاق رنك وار ایسه اچیقلقده قویولقده قابل اولدقلری درجاتك هیچ بری خارجده قالماق اوزره - عمومنی جمع ایتمش بیسك درلو ملون بلوطلر دقیقه دقیقه رنکلرینی برلطافتدن بربدیعه یه تحویل ایدرك اهسته اهسته افاقی سیر ایتمکه باشلارلر ۰ برصورتده که یالکز

دکزده دکل طاغلرده بیله شکلیله لونیله عکسلری مشاهده اولنور
بو عکسلر ایسه دائما بر برینه انعطاف ایدرك ـ غالبا ـ بادشمال ایله
باد جنوبك خفت و غلظتجه اولان تفاوتی دخی هواده طبقات
و طبقاتده بالطبع آیینه لکه استعداد حاصل ایلدیکندن سطح مادن
اوج هوایه قدر دائما تغیرده دائما تلونده بر نور عالمی حاصل
اولورکه تصویرینه دکل تصورینه بیله امکان یوقدر
زمان اولورکه دریایه بر بلوطلك لونی عکس ایدر بر ماهر
رسام طاتلی صاری اوزرینه موج موج پارلاق پنبه چهره‌لی
بر کوزلك یناقلرینی تصویر ایتمك ایستسه‌ده بر ایینهٔ بللور اوزرینه
شبابك طراوتی و حسنك نورانیتیله ممتزج بر طاقم اتشین الوان
ازمش اولسه‌ینه بو انعطافك لطافتنه یامشابه اوله‌بیلور یا اوله‌مز
غروبدن صکره کاه اولور هوانه او حالده راکد قالور . مهتا‌ـ
به‌ده تصادف اولنمز . نظرلر خواب سحری کبی لطیف و روح
اور بر ظلمت سکوته طالار . وجودلر جامه خواب نوبهاری کبی
خفیف و جانپرور بر سترهٔ آرام ایچنه دوشر .
کاه اولور هوا راکد قالمغله برابر ایك بدر اولدیغی زمانلره
تصادف اولنور . سروسیمینه باقلسه صانیلورکه شعله‌دن مخلوق
بر پری دریایه کیرمش نازان نازان شناورلك ایدیور . اوشنا‌ـ
ورلك ایتدکجه وجودندن کلدیکی یرلره طوغری نور اقوب .
کیدیور .
کاه اولور روزکارلردن بری غلبه ایتمکله برابر مهتابه‌ده

تصادف اونمز . عمان ظلام ایچنده نظردن نهان اوله‌رق سیر وسفر ایدن کمیلرك صاغنده‌کی صولنده‌کی‌قندیللردن اوته‌یه‌برویه اللی یشللی مهتاب اقارمش کبی حاصل اولان تماشالر داماد ابراهیم پاشا چراغانلرینه‌خنده زنان اولور .

اقشاملرینك بولطافتی صباحلرینك روحانیتنه نسبت اولنسه اره لرنده اویقوسز لقدن جمالنی رنك ملال بوریمش وجامه خواب یرینه سیه کیسولرینه بورنمشده هنوز اویقویه وارمش براتمر کوزلیله صرمه صاچلرینی بوینك اوستنه طاغتمش اچلمش وغایت خفیف برسحاب ایله مستور اولان نور سحر کبی کوکسنی براینجه تل کوملکله ستر ایتمشده هنوز مائی کوزلرینی اویقودن اچمش صاف چهره‌لی بردلبر قدر — فرق بولنور .

اویله صباح که استیلا ایتدیکی یرلرك نره سنه برنظر حکیم ایله باقلسه طاغلری طاشلری قطره‌لری ذره‌لری بر لسان حال اولمش . صانع قدرتك الطاف عظمت واعجاز کمالنه حدوثنا ده کورینور .

براق هوالی کیجه‌لری واردرکه ایك‌اون دردنجی کیجه‌سنی اکدیرر عادتا کونشك عکسی دکزده بر سرو سیمین حاصل ایدر .

موقعك بدایعی یالکز مشهوداتنه منحصر دکل . برکره ده تاریخی‌تصور اولنورسه‌ برایکی صال‌ایله اناطولیدن قارشی‌یه‌کچن واوروپا اوزرنده‌کی بونجه موفقیتلر مزلك فاتحهٔ ظهوری اولان

اوقرق اللى عثمانلى قهرمانى خاطره كلور . اقبال ملتك ياد عظمتى طاغده صحراده تحجر وهواده دریاده تمثل ایتمش كبى كورينور .

كويا كه اوشفقلر شمشير همتلرينك افاقكير اولان شعشعهٔ نظر رباسندن يادكاراولمشدر .

كويا كه اوسر وسيميلر نائل اولدقلرى مظفريتده مسلك اهندالرى اولان نورانى منهاج توفيقدن نشان قالمشدر .

حيف كه بودرياى لطافتك اطرافنده بولنان اوچ قصبه ايله برقاچ كويك شمديكى حالى قدرت خالقله عجز بشرك نسبتنى كوسترمك ايچون ياپلمش كبيدر .

فقر وضرورت واضطراب ومذلت هركوينك وبلكه هراوينك طوپراق ديوارلرنده وچوروك تحته لرنده يكى مزارلره واسكى تابوتلره ياقيشه جق قدر هائل وسياهه مائل بركيرلى رنك ايله تصوير اولنمش كورينور .

كويا كه آثار مدنيت اسكى رونق واقبالنك فناسنه تحسرله ماتم اثوابنه بورونمشدر .

كمال

———— ○○○○○ ————

﴿ سعی ﴾

احرث لدنياك كانك تعيش ابدا
واحرث لآخرتك كانك تموت غدا

هم یارین ایچون موته حاضرلنمق، هم‌ده هیچ اولمیه‌جك کبی تحصیله چالیشمق بربیوك قاعدهٔ حکمتدر، که سعادت حالك اساسی آنك حکمنه اتباعدن عبارتدر .

البته انسان دقیقه بدقیقه موته منتظر اولنجه ذخرآخراتنی تدار-کده قصور ایتمز . لکن حیاتنه برحد تصور ایتدیکی حالده‌ده برکون آج قالمق مخاطره‌سنه دوشمش اولور: چونکه آدمه بران اولومدن امان اولمدیغی کبی، حیات ایچون عمر طبیعی دخی بر حد معین دکلدر .

باخصوص، که انسان فنابولور؛ اما انسانیت دنیاطوردقجه باقیدر .

برکره دوشنه‌لم؛ دنیاده یکی طوغمش چوجقدن عاجز برشی وارمیدر؟ بیچاره بو محنتخانه‌یه بیك درلو احتیاج، بیك درلو استعداد ایله کلمش؛ حالبوکه ایکی ضعیف قولندن بشقه لوازمنی تدارکه آلتی یوق! هوا مرحمتسز؛ برودت ورطوبتیله جانه

قصدایدر . طوپراق خسیس ؛ لازم اولان جوهر ائماری سینهٔ حرصنده صاقلار . ینه بویله ایکن، هر احتیاجنی استغنایه، هر استعدادینی اظهاره موفق اولیور .

بوکا مدار اولان اسباب، هپ بزدن اول کلانلرك ثمرهٔ غیرتی دکلیدر ؟ اویله‌ایسه اسلافه اولان دین تشکرمزی اخلافه ایفا ایتمك لازم کلمزمی ؟

حقیقت ! انسان فانی اولدیغی حالده ینه حیات ابدیه‌یه مظهر اوله‌جق کبی، چالشملیدر . یوقسه هرکس سعینی مدت حیاتی نسبتیله تحدیده ایدرسه عمری دائمی اولان انسانیت فنا بولور .

دنیانك هر نره‌سنه کیدلسه مشققتسزجه نازو نعمه مستغرق اولمش نیجه بك زاده‌لر کوریلیور : و آنلرك حالنه باقیلنجه ، بختیار اولمق بختیار طوغمغه توقف ایدرمش یوللو حسرتلر چکیلیور !

باقه‌لم ؛ عجبا بوتحسرلر روامیدر ؟ عجبا او ناز و نعمده کوردیکمز آدملر حالجه غبطه کشلردن اعلامیدر ؟

البته دکل ؛ چونکه انسان ایچون بخت دینیلان شیئك حقیقتی قدرتك ذهننه قولنه احسان ایتدیکی خاصه‌لردن، بختیارلق ایسه اوخاصه‌لرك حسن استعمالندن عبارتدر .

هیچ برثروتی متصرف اولی کتم عدمدن برابر کتیرمامشدر دنیاده مال اطلاق اولنور نه وار ایسه اقدام ایله طوپلانور، سعی

ایله وجوده کلیر . بو حالدن طولایی مضایقه یه ثمرهٔ عطالت ضرورته محصول سفاهت دیمك روادر .

یاباری سفاهت و عطالتك بو مشقتلریله برابر ارزو یه دکر بر ذوقی اولسه !

عطالت ایچنده سفاهت مزارستانه قورلمش بر مجلس عشرت کبیدر . اکا ملازمت ایدنلر جسمانی هر درلو مضراتنه اوغرارلر . فقط نشاطه بدل حزندن بشقه روحانی بر تأثیرینی بوله مزلر .

اوت ! عطالت موتك کوچك قرداشی، سفاهت حیاتك بیوك دشمنی‌در .

عطالت انسانك وجودینه صارلمش بر یلانه بکزر، سفاهت ایسه او یلانك الوانده اولان زینت قبیلندندر . بویله بر قید ایچنده طورمقده‌و بویله بر زینتله اکلنمکده نه صفا تصور اولنه بیلسون

بر عاطل دها شبابنده اختیارلر؛ چونکه ایشسز کچن زمانك دقیقه‌سی ساعتدن اوزوندر .

بر سفیه نه قدر یشارسه دها عمرینه طویمه‌دن دنیادن کیدر چونکه لهویات ایچنده کچن وقتك ساعتی دقیقه‌دن قیصه‌در .

بر نیچه میراثیدی بیلیرز، که اوزاقدن حالنه باقلسه، حظوظاته مستغرق ظن اولنور . حال بوکه او بیچاره بتون عمرینی بر اکلنجه بولمغه حصر ایدرده، نه لذائذ عالمك بریله خشنود اوله‌مز هر نه ذوق ایله مألوف اولمق ایستسه قدحی النه آلیر المزیوزینی

بورشدیرمغه باشلایان عیاشلر کبی، دها مبدأ تلذذده کوکلی استکر اهدن خالی دکلدر .

« امکسنز اکانجه طوسسز طعامه بکزر »

انسان کندی سعییله یشاملیدر، که زمانڭ قیمتنی بیلسون، حیاتینڭ لذتنی طویسون .

بز او آدمه نصل بختیار دیرز، که هم هر کون عمر کذشته سنه تأسف ایدر طورر، هم بنه ایام حیات بیتمز، توکنمز بر مدت مجازات ایمش کبی، وقتنی کچیرمکه چالیشیر! سعینڭ پرورده‌سی اولان بر آدم ایسه، هیچ اکانجه آرامغه محتاج اولمز . چونکه اکانجه‌ده ایش بولنمز، اما ایشده اکانجه موجوددر . هله وقت کچیرمکی اصلا دوشنمز . زیرا دریغ، که وقت کندی کندینه کچر کیدر . بوقسه آنڭ کذرانني تسریعه چالشمق بر عاقلڭ کاری دکلدر .

« الله کاسبلری سور» شو سببله، که مخلوق ممتازی اولان انسانڭ حیاتی، راحتی کسب ایله‌در .

شبهه یوق! ادم برکون البته فوت اولور . لکن دنیایه اولمك ایچون کلمامشدر . اکر اولمك ایچون کلمش اولسه‌یدی، قضا هر کسی رحم مادردن مزار عدمه دوشوریردی .

شبهه یوق! انسان هر مذلته تحمل ایدر؛ لکن مذلت ایچون یرادلمامشدر؛ اکر مذلت ایچون یرادلمش اولسه‌یدی، قوهٔ فاطره عبث یره همیزه چالشمق استعدادینی ویرمزدی .

دیرلر، که « بو قیصه جق عمر ایچنده نه یاپیله بیلیر؟ » واقعا زمانی ابدیته نسبت ایدرسه‌ك، نه قدر اوزون اولسه، لمحهٔ بصر کبی قالیر. آنجق بزم حالمزه قیاس اولنیجه، وقتمز – حسن استعمال اولنورسه – یشامق ایچون کافیدر. بو قدرجق بر مدت حیات ایچنده‌در، که ابنای جنسمزدن برطاقم اصحاب سعی عالم انسانیته – تاقیامت باقی اوله‌جق – نیجه اثرلر یادکار ایتمشلردر.

« عیش و نوش ایله بو کون آکه غم و فردایی!
سکا اصمارلدیلرمی بو یالان دنیایی؟ »

قولنه اعتبار ایدرمیسك؟ یاسن یارینی دوشنمزسه‌ك، یارین سنی کیم دوشونه‌جك؟ طوته‌لم، که دنیایی سکا اصمارلمدیلر؛ سن کندینی کیمه اصمارلدك، که عمرینی عیش و نوش ایله چکیره‌جکسك؟

اطرافمزه باقه‌لم! ذهنمزه مراجعت ایده‌لم! مشهوداتمزده، محفوظاتمزده هرنه بولورسه‌ق، جمله‌سی یارینی دوشونانلرك آثاریدر. یالکز حال ایله مشغول اولان عمرلر، هپ زمانمزك عمان غیر متناهیسی ایچنده محو اولوب، کتمشدر؛ ینه‌ده محو اولور کیدر.

اکر ایسترسك، که بر کونك بر کونکدن اعلا اولسون! بو کونك محصولندن یارینه برسرمایه نقل ایتمکه چالش! – بو کونکی واریمی بولان بن دکلمیم؟ یارین نیچون بوله‌میه‌یم؟! دیه‌جك قدر آفات عالمدن امین اولانلر – اشرفیت انسانیه زره‌ده قالیر–

حس مشترك آثارندن احتياطده بيله قارنجه‌دن دون برصافدل حيوان اولدقلريني اعتراف ايتمك لازم كلير.

مستقبلده‌كي حالى امنيت آلتنه آلمق، ايكى قزانوب برينكله اولور . . . .

«زمان آلتوندر» ديرلر؛ فقط اوده وقتك قيمتنى لايقيله تقدير ايتمك دكلدر. بردقيقه‌ده يوزبيك آلتون قزانيله بيلير؛ لكن ۱۰۰ مليو آلتون انسانه بردقيقه‌يى قزانديره‌مز. حال بويله ايكن، نه‌اغربدر، كه ينه وقتنى غائب ايتمك ايچون يوزلرجه، بيكلرجه آلتون صرف ايدنلرده بولنور!...

زمان سرمايۀ معيشت، سعى منبع حياتدر؛ آدم زمانسايه‌سنده كچنير، سعى ايله يشار. بوحالده زمانى سعيه صرف ايتميوب‌ده معطل طورانلر ايچون طوپراغك آلتيله اوستنده نه فرق اوله بيلير؟

راحت دوشكى ير يوزينه چيقمش مزار دكلده نه‌در؟
ابذال مساعيده قصور ايتمه، كه اولمش.
وابسته بوعالمده سكونك حركاته!
موتا ياقيشير؛ وارايسه راحت دوشكنده
اقدام وتحمل كرك ارباب حياته.

بزده قلندرانه براعتقاد واردر، كه هرنه ياپارسه الله ياپار، امكار، سعيلر، هب بيهوده‌در ديرلر.

آمنا! هرحال ايچون فاعل حقيقى جناب حقدر؛ لكن بونكله

سعیدن ال چکمك ، رزاق کریمی کندیسنه خدمتکار ظن ایتمك قبیلندن اولور .

لیس للانسان الاماسعی .

کوکدن مائده ایتمك برمعجزه ایدی کچدی . بز اسبابنه تشبث ایتمه‌لی یز ، که اللهده تأثیرینی خلق ایلسون .

اکر هرکس چالشمقدن ال چکسه ایدی ، دنیاده موتدن بشقه کیم قالیردی ؟

اکر هرکس النه کچنی تلف ایتسه‌یدی ، عالمك عدمدن نه‌فرقی بولنوردی ؟

بزده بیلیرز : انسان برعائله‌سز کچن زمانی دوشنور ، برده نتیجه‌سی معلوم اولان استقبالنه نظر ایدرسه ، بو « یالان دنیا »یی خواب وخیال نوعندن کورر . لکن برکره‌ده اوزرینه ضرورت چوکمش بر (فلاکت) زده‌یه صورلسون ، که حیات دیدیکمز نه‌دهشتلی برحقیقت ایمش .

« خسیس میراثجینك خزینه‌داریدر . » دیمشلر . اویله‌در ! شوقدر وار ، که تنبللرده عالمك دیلنجیسی ، سفیهلرده شونك بونك ارغادیدر ؛ دیلنسه یالان اولماز .

قدرتك وارایسه ، حالکی دائما صفا ایله کچیر ! فقط چالش ، که استقبالده اونشئه‌نك خمارینی چکمیه‌سك ! بوکون یاری آج طورمق ، یارین نامرده محتاج اولمدن خیرلیدر

ممکن اولورسه ، بتون عمرکده ذوقکی ترك ایتمه ! آنجق

دوشون؛ كه اولادكه براقه‌جغك ميراث چكمشه تأسفدن عبارت اولمسون موجوديني اتلاف ايدوب‌ده عائله‌سني آچ براقانلر ، ياو-ريلريني بيان كديدن پك‌ده اهون شيلر دكلدر .

واقعا بويولده اولان سوزلر تنبله تكليف خدمت ، وسفيهه نصيحت كبي تعبير نوعندن كلير فقط عقلي اولان شوندن احتراز ايتمه‌ليدر ، كه قول يرينه فعليات انسانى تنصحه مجبور ايتمسون ! آجى سوز فلكك سله‌سندن اهوندر .

﴿ وطن ﴾

حکمت تجربیه که جهانك شو کوردیکمز کمالات و ترقیاتنه هرشیدن زیاده خدمت ایتمشدر؛ بوقدر فوائدیله برابر، بر ایکی عصردن بری هردرلو حدودی زیر وزبر ایدرك، فکرلرده نه قدر معتقدات، کوکللرده نه‌قدر حسیات وارایسه، جمله‌سنی برر برر نظرشك و تدقیق او کنه چکمك شائبه‌سندن محصون اوله‌مامشدر

تجربه نامنه تحری حقیقتله مألوف اولانلرده‌ایسه، ارادقلری مادیات ایچنده بولمغه حصر نظر ایتمش بر طاقم اصحاب مؤاخذه کوریلورکه دنیاده لمس و مشاهده‌سی ناقابل هرنه وارسه، موهوم ویامعدوم حکمنده طوتمق ایسترلر! عمومك منفعتندن بشقه حق، افرادك احتیاطندن بشقه اخلاق طانیمازلر! تصرفه سرقت، وراثته غصب، نکاحه اسارت نامی ویریرلر ․

ایشته انسانیتی بونقطهٔ نظردن تماشا ایدنلردر، که وطن فکر مقدسندن بحث اولندقچه بولندقلری یرلك یاحدود ویاخریطه‌سنی تصور ایدرك «وطنی تعیین‌ایدن ماده برقاچ بیك مظلومك قانی ویابرقاچ رجال دولتك قلمیله چیزلمش برخط موهومدن عبارت دکلیدر؟ بویله عقل و طبیعتله هیچ مناسبتی اولمقسزین صرف موضوعات بشردن اولان انسانلرك اخوت و ائتلافنه سدچکمکدن

بشقه دنیاده برتأثیری كورلمیان بر واهمه‌نك انسانیت نظرنده نه حكمی اوله بیلور ؟ »دیرلر .

اوت ! صانع حكیم انسانك فكرینی كرات جدولی، وجدانی هندسه مقیاسی ماهیتنده خلق ایتمش اولسه‌ایدی دنیاده عائله، ملت، مسكن، وطن تصورلرینك وجودینه امكان قالمزدی صرف مادی اولان فوائددن بشقه برشی دوشونیله‌مزایدی . شو قدر وار، كه آدم بشقه صفتده، بشقه خاصیتده یرادلمش . عقل ایكی ایله ایكی درت ایدر ؛ دعواسنی نه قدر بداهتله قبول ایدیورسه وجدانده برقادین ایله برارككت میل طبیعی وقول شرعی ایله ارتباط حاصل ایدنجه، برعائله میدانه كلیر؟ حكمنی او قدر بداهتله تصدیق ایلیور .

عقل، مربع بشقه‌در؛ مثلث بشقه . قضیه‌سنك حقیقتنه نه‌قوتده حكم ایلیورسه ، وجدانده وطن بشقه‌در، خارج وطن بشقه سوزینك صحتنه اوقوتده اعتماد ایدیور .

شیرخوارلر بشكنی، چوجقلر اكلندیكی یری ، كنجلر معیشتكاهنی، اختیارلر كوشهٔ فراغتنی، اولاد والده‌سنی ، پدر عائله‌سنی نه درلو حسیات ایله سورسه انسانده وطننی اودرلو حسیات ایله سور .

بوحسیات‌ایسه، صرف سببسز برمیل طبیعیدن عبارت دكلدر انسان وطننی سور ؛ چونكی مواهب قدرتك الك عزیزی اولان حیات، هوای وطنی تنفسله باشلار . انسان وطننی سور

چونکه عطایای طبیعتك رونقلیسی اولان نظر لمحهٔ افتتاحنده خاك وطنه تعلق ایدر . انسان وطننی سور؛ چونکه مادهٔ وجودی وطنك برجزؤیدر . انسان وطننی سور؛ چونکه اطرافنه باقدقجه، هرکوشه سنده عمر کذشته سنك برياد حزینینی تحجر ایتمش کبی کورور . انسان وطننی سور: چونکه حریتی، راحتی، حق منفعتی وطن سیاسنده قائمدر . انسان وطننی سور؛ چونکه سبب وجودی اولان اجدادینك مقبرهٔ سکونی و نتیجهٔ حیاتی اوله جق اولادینك جلوه کاه ظهوری وطندر . انسان وطننی سور؛ چونکه ابنای وطن آره سنده اشتراك لسان واتحاد منفعت وکثرت موانست جهتیله برقرابت قلب و اخوت افکار حاصل اولمشدر . اوسایه ده برادمه دنیایه نسبت وطن، اوطور دیغی شهره نسبت کندی خانه سی حکمنده کورینور . . . .

انسان وطننی سور؛ چونکه وطن اویله برغالبك شمشیری ویابرکاتبك قلمیله چیزیلان موهوم خطلردن عبارت دکل، ملت، حریت، منفعت، اخوت، تصرف، حاکمیت، اجداده حرمت، عائله یه محبت، یاد شبابت کبی، برچوق حسیات علویه نك اجتماعندن حاصل اولمش برفکر مقدسدر .

بوندن طولاییدر، که تاریخ انسانیتك هانکی صحیفه سنه عطف نکاه اولنسه، هرزمانده، هرملتده ظهور ایدن افکار علمیه واخلاق فاضله اصحابنك جمله سی وطن محبتنی امور دنیویه نك

كافه‌سنه مرجع طوتمش و پك چوغی وطن يولنه فدای جان ايتمش كورينور .

بوندن طولاييدر، كه هر دينده و هر ملتده، هر تربيه‌ده، هر مدنيتده، حب وطنك بيوك فضيلتلردن، اك مقدس وظيفه‌لردندر

. . . .

كمال

آتيده مندرج پارچه‌لر (جزمی) دن مستخرجدر :

هجرتك اوننجی عصری، كه برنجی سنه‌سنده اوچنجی خاندان خلافتك اوننجی پادشاهی اولان سلطان سليمان قانونينك ولادتی اقبال استقباله براعت استهلال اولمشيدی ؛ وقوعات وكشفيات عظيمه‌جه تاريخ انسانيتك اكثر قرونه تفوق ايدر :

كوياكه يدقدرت برقاچ بيك سنه‌لك مآثر جليله‌يی بريره طوپلامشده نظر حكمته قارشی برمعجزه دها كوسترمك ايچون يوزييلدن عبارت برزمان ايچنه صيقشديرمش ايدی .

فی الحقيقه شرقده « قتيبة بن مسلم » ك اعدامی غربده « عبد الرحمن الفهری » نك انهزامی اوزرينه طولاً « پيره‌نه » طاغلريله « قوبی » چوللری وعرضاً بحر محيط جنوبی ايله قپچاق حدودلری داخلنده قالان اسلاميت واسپانيادن ماعدا اوروپانك اكثر جهاتنی استيعاب ايليان خرستيانلق عالملرنده « مأمون » و « شارلماين » ك ارتحاللرندن صكره ملوك طوائف واهل صليب محاربه‌لرندن ماعدا

تاریخجه اهمیت کوتورر وخصوصیله انسانیته تعلق ایدر؛ همان هیچ بر وقعه ظهور ایتمامشکن، ابنای بشرك فکر و اقدامنده کوریلان بوسکون عادت پرستانه یدنجی عصرده برمیل ایجـاد ایله ختام بولدی . حتی آتشی بیله انسانیتك پنجهٔ غالبانه‌سنده محکوم ایلمك شانندن اولان نظر حکمت، باروتك محاربه‌لرده استعمـالنه او عصر ایچنده باشلامش ؛ و برقوجه عالمی زوربازوی عرفانیله ایستدیکی شکله کتیرمك استعدادینی حائز اوله‌رق، وجوده کلان فاتح باروت کبی، برقوهٔ مقاومت سوزی طوپچیلق صنعتنده اجرا ایتدیکی تعدیلات و اکمالات ایله اسلحه‌نك هرنوعنه تفوق ایده‌جك برحاله ننقو زنجی عصرده کتیرمشدی . فقط اونجی عصرده ایدی، که باروت طوپدن تفنکه انتقال ایلدیکندن، ارباب حرب ملائکهٔ غداب کبی، اللرنده بر تازیانهٔ آتشین استعمال ایتمه مقتدر اولدیلر .

فی الحقیقه اوتوزبش ســنه‌لك بر اقدام طاقت براندازانه ایله طولاً «ازمیر» کورفزندن «مغـول» وعرضـاً «دکندن» قیچاق صحرالرینك منتهاسنه قدر امتدادایدن یرلر ایچنده او زمانلر موجود اولان، درت یوز میلیونه قریب اسلامی برحکومت سایهٔ رایاتنـه جمع ایتمك وجنوباً مصر ویمنـده خطبه‌سنی اوقوتدیغی کبی، شمالا دخی مسقوه‌یه و لهستانك وسطلرینه قدر کتیبهٔ اقبالنك مقدمه‌لرینی ایصـال ایلمك جهتلریله مالك اولدیغی یرلره نسـبت اسکندرك فتوحاتنی کره‌یه نسبت ربع مسکون درجه‌سنده براتمان

تیمورطقوزنجی عصر رجالندن ایدی . فقط اوننجی عصرده ایدی که سلطان سلیم اول کرهٔ زمینی بر پادشاه ایچون آز کوره‌رك سکز سنه‌دن عبارت اولان دور سلطنتنده مصر ایله عموم عربستان ویاری کردستانی برمرکزه ربط ایلدیکدن بشقه خلافت اسلامیه یی وظائفنی بحق اجرایه مقتدر برخاندانه نقل ایدرك، اسکندره جنکیزه ، حتی تیموره داغ درون اولان جهانکیرلك فکرینك اسلامیت قوتیله حصولنه لازم اولان اسبابی استحضار ایلدی .

فی الحقیقه هرنظر تدقیقه نیجه یوزبیك مشاور، هرقلم تحریره نیجه یوزبیك معاون ویرمك شاننده اولان طباعت « فوستر » نامنده برصاحب خیرك همتیله طبیعتك خزینة الغیب احساندن میدان ظهوره طقوزنجی عصرده چیقدیغی و بصمه‌نك بغیرحق موجودی عداولنان « فاوست » و « کوتنبرغ » اوصنعت جهان بهادن طقوزنجی عصرده استفاده ایلدیکی کبی، طباعتك اك بیوك واك فائده‌لی اکمالاتندن معدود اولان قالب چلیکارینی « شفر » ینه طقوزنجی عصرده اختراع ایلمشدی . فقط اوننجی عصر ایچنده ایدی، که جهان معرفتده کرچه کدن بر « دوران حشر » وجوده کتیرمکه باعث اولان وفطرت بشری مستعد اولدیغی استکمالاته ایصال ایچون همان طبیعت کبی قدر خدمتی کوریلان اوصنعت جلیله سحر اولمق: خطاطلرك منفعتنه مغایر بولنمق وحتی اك فائده‌سز لغویاتدن صاتلمق کبی: حیوانلره بیله یاقیشمیه‌جق بر طاقم تعریضات وممانعتدن قورتیله‌رق - حیفا که اسلام ملکنده

بیاغی ظهوری بیله خیرآتمقده‌یدین - اوروپانك هر طرفنه انتشار ایلدی‌ی .

فی الحقیقه مشهور قرستوف قولومب (١) سفینهٔ نوحدن صو پراق تجربه‌سنه کیدن کوکرچین کبی؛ برشدتلی طوفان اعتراض آره‌سندن چیقارق، آمریقه‌یی کشف ایله عالم انسانیته ینه بو عالم ایچنده برجهان دیکر الحاق ایتمکه طقوزنجی عصرده موفق اولمشدی . فقط اوننجی عصر ایچنده ایدی، که اوروپالیلر آمریقانك همان هرجهتنه صوقیله‌رق، قدرت فاطره‌دن بشقه هیچ صنعت کورمامش اولان اویله برجهان غیبك حاوی اولدیغی هر درلو خزائن فوائددن حصه‌یاب اولمغه باشلامشلر ایدی .

اوننجی عصرك مزیتی بویله اکمالاته منحصر دکلدر :

ینه او عصر ایچنده ایدی، که سلیمان قانونی عثمانلی بایراغنی شفقلر ایچنده طوغمش برهلال کبی، ویانه‌ده، تبریزده، اسپانیاده، هندستانده طولاشدیره‌رق، دنیانك شرقنه، غربنه شعشعه نثار حیرت ایلمشدی .

ینه او عصر ایچنده ایدی، که خیرالدین پاشا سفائن جهادینك طوب دومانلرینی ابر رحمت کبی، آفاقی طوته‌جق برحاله کتیره‌رك، آق دکزی لواء الحمد محمدینك سایهٔ استیلاسنه آلدقدن صکره، غنیمت غزاسی اولان قوجه برملکك (٢) تاج سلطنتنی

---

(١) قولومب کوکرچین دیمکدر

(٢) جزایرملکی .

خلافت اسلامیه‌نك عتبهٔ اقبالنه تقدیم ایله حاکم ایکن، خادملکی اختیار ایتمك کبی، یکانه برحمیت اظهار ایلمشیدی .

ینه او عصر ایچنده ایدی، که دولت کرای ثانی ایکنجی هجومنده مسقوه طرفلرینه آتشزن استیلا اوله‌رق، شمالك قارلی، بوزلی صحرالری ایچندن کویا اوچ عصر صکره کله‌جك برجهانگیره درس عبرت (۱) و بروسیه مأمورینه نمونهٔ امتثال (۲) کوسترر کبی، صناعی بریانار طاغ پیدا ایلمشیدی .

ینه او عصر ایچنده ایدی، که «بابرخان» جدی اولان و فتوحاتنك کثرت و وسعتنه نظراً اعظم جهانگیران عد اولنان تیمورك برقاچ یوزبیك عسکر و بیك درلو مشاق سفر ایله ضبط ایده بیلدیکی هندستانی همان اون‌بش بیك کشی ایله برقاچ یوز بیك عسکره مالك بردولتك الندن نزع ایتمشیدی .

ینه او عصر ایچنده ایدی، که «شیر خان فرید» افغانلی برعسکرك اوغلی ایکن، خصائل جهانستانیسی قوتیله هندك شرق شمالیسنده کندینه مخصوص بردولت تشکیل ایده‌رك «بابر» سلطنتی کبی، نوظهور و بناء علیه هردرلو قدرت و عصبیته مالك بردولتی مضمحل ایتمك درجه‌سنه کتیردکدن بشقه عمری

---

(۱) برنجی ناپولیون .

(۲) مسقوه‌یی یاقان روسقوبچین .

مساعد اولسه اونده سلطان سلیم اول کبی، جهانکیرلکه بر بیوك استعداد ابراز ایلمشیدی .

ینه او عصر ایچنده ایدی، که توراننده «دولت شیبانیه» وخصوصیله سلاطین «شیبانیه» دن «عبیدالله» دولت «جنکیزیه» نك «برکه‌خان» [*] زماننده اولان شعشهٔ اقبالنی اعاده‌یه امیدلر ویره‌جك قدر پارلامغه باشلامش ایدی .

ینه او عصر ایچنده ایدی، که سنیلرك سلاحیله چورلمش بر دائرهٔ آهنین ایچنده قالان ایرانده «صفوی» طرفدارانك تعصبی اساسنی قانلرله تخمیر ایده‌رك بر دولت «شیعیه» تشکیلنه مقتدر اولمشدی .

ینه او عصر ایچنده ایدی، که آلمانیا ایمپراطوری مشهور «شارل کن» سلطان سلیمانك قوهٔ قاهره‌سنه قارشی طورمق ایچون

[*] برکه‌خان باتوخان اولادندن ودشت حکمدارلرندن اوله‌رق اولاد جنکیزدن الك اول اسلام ایله مشرف اولان ذاتدر . قبچاق ومغولستانده حکمی جاری ایدی . طونه وبلغارستاندن کچه‌رك استانبولك محاصره‌سنه کلمش وروم ایمپراطورلغنی خراجکذار ایلمشدر . آباق‌خان وخصوصیله خلافت عباسیه‌نك انقراضندن صکره هلاکو ایله غالبانه خیلی محاربه‌لری واردر . جنکیز خاندانك اعاظمندندر . اصل اسمی (برکای) اوله‌رق اسلامنی اظهار ایتدکدن صکره زمانك علماسی تفألاً (برکة) تسمیه ایتدیلر .

سنه‌لرجه اوغراشدقدن وویانه‌یی عثمانلی محاصره‌سی ومجارستان وخرواتلغك اكثر جهتلرینی اسلام استیلاسی آلتنده كوردكدن صكره، كندیسنه سرای حكومته بدل برمناسترى مزاردنیوی اختیار ایتمشیدی .

ینه او عصرایچنده ایدی، كه اوروپاده «لوتر» پروتستانلق نامنه برمذهب جدید آچه‌رق، اصحاب تثلیثی ایكی‌یه تقسیم ایتمشیدی .

ینه اوعصر ایچنده‌ایدی، كه اسپانیوللر غرناطه مدنیتكاهنی مظلوم، مكسیقا وحشت آبادینی معصوم قانه غرق ایده‌رك شرقده، غربده‌تماشاسی نظرحكمته قان آغلاده‌جق بردهشتلی غروب لوحه‌سی پیدا ایلشلردی .

ینه اوعصر ایچنده ایدی، كه دنیالره صیغیشمه‌مقده ضیاى شمس ایله رقابت ایدن بردكا [*] ابعاد مطلقه‌یی سیر ایدرجه‌سنه برطاقم تدقیقات ریاضیه ایله استقرار شمسی ودور ارضی اثبات ایده‌رك، تابع اولمدیغی بردینك معجزات باقیه‌سندن اولان برآیت كریمه‌نك مآل عالیسنی فناً ایضاح ایلمشیدی .

ینه اوعصر ایچنده ایدی، كه دنیالری احاطه ایده‌جك برطوفان معرفتی ذهننه صیغیشدیره بیلمك خارقه‌سنه مظهراولانلردن مشهور «واسقادوغاما» عمان ایچنده مستور اولان نیچه

---

[*] «قوپرنیق» .

برونی طریقنی کشف ایتمکله پورتکیزلر اشجاری آلتون ثمره‌لر ویرر، نباتاتی کومش چیچکلر آچار بر کیمیا باغچه‌سی اطلاقنه شایان اولان هندستانك محصول ثروتندن اوروپانی مستفید ایتمکه باشلامشلر ایدی •

ینه او عصر ایچنده ایدی، که حکم غالبانه‌نك جهان مدنیتی زیرپای استبدادنده ازملك ایچون یاپلمش بر تمثال آهنینی حکمنده اولان ناپولیونلری، بسمارقلری بیله برچوق تلاشلره دوشورن « ژزویت » جمعیتی زادکاندن ایکن، دیلنجیلکه قدر تنزل ایتمش؛ کوزی آچیق فقط آیاغی طوپال، صورتی انسان و فقط کندی شیطان بر مخلوق غریبك سایهٔ تعصب و ریاسنده تأسس ایلمشیدی •

ینه او عصر ایچنده ایدی، که یمندن قهوه، آمریقادن توتون بر برینی متعاقب خلقك معرض هوساتنه آتیله‌رق، انسانلر ایچون بری مایع بری هوائی ایکی‌سیده بلای احتیاج دها پیدا اولمغه باشلامشیدی •

ایشته سرکذشتنی یازمق ایستدیککمز « جزمی »ده « موسم ادراك غرائب » وصفنه لایق اولان او عصرك رجالندندر • ترجمهٔ حالی اویله وقایع عظیمه‌دن معدود دکلسه‌ده ذاتاً بر غرابتی جامع اولمغله برابر، دولتك بر بیوجك محاربه‌سنده تعلق ایلدیکی ایچوك نظر مطالعه‌یه شایسته‌در اعتقادنده بولندق آنك ایچون تحریرینه جسارت ایدیورز •

جزمی دنیایه طقوزیوز آلتمش ایکی تاریخنده کلدی •

فقط انسان ایچنه طقوزیوز سکسان ایکی تاریخنده قارشدی؛ یعنی اوزمان ـ ترفنده یتشمش میوه‌لرکبی ـ وقتسز آثارینی کوسترن فطانتی سایه‌سنده پدرندن موروث برسپاهی تیمارینه مالك اولمش؛ اوزمان کندینی انسان بیله‌رك، انسان ایچون لازم اولان مسائل معیشتله اوغراشمغه، شخص تجربه ایتمکه، ایش اوکرنمکه باشلامش ایدی ۰

اوصره‌ده ایسه سلطان سلیم اول جنت اعلادن کندینی آرایه‌آرایه دنیایه اینمش برقصر حکمنده اولان مرقدینه، سلیمان قانونی فلکدن اقبالنه حرمة ایاغنه دوشمش برقبه کبی، کورینن مشهدینه چکلمشدی ۰۰

خیرالدین مرحومك قبرنده‌کی آغاجلردن، چنلردن کیلرینه یلدکن ویا کمیجیلرینه قاتلی کفن اولمغه اوزنه‌رك یرادلمش کبی، بیاضلی قرمزیلی چیچکلر آچیلمغه باشلامشیندی ۰

دولت کرای ثانینك اوطوپراغی ینار طاغلردن آلنمش قلبی، اوپارلاقلغی فجر شمالی‌یه غبطه‌رسان اولان فکری خاك فناده، ظلمات عدمده مستور اولمشدی ۰

عثمانلی ملکنده بواعاظمك قلیجیله، قلمیله خدمت ایدن اصحاب قدرتدن پیرمحمدپاشایی اوغلی تسمیم ایتدی ! مقبل ابراهیم پاشا، احمدپاشا جلادالنده جان تسلیم ایلدیلر ۰ زنبیللی، ابن‌کمال، ابوالسعود، رستم‌پاشا؛ پرتوپاشا مسند اقبالی سدیر غفرانه تحویل

ایتمشلردی . طورغودجه پاشا ، پیاله پاشا ، صالح پاشا ، رمضان پاشا دریای رحمته غرق اولمشلردی .

—

عادل کرای جزمیدن برقاچ آی اول بربهار صباحنده کونشله برابر طوغمش ؛ و دها طوغر طوغمز عالمك فناسنه ، بنی آدمك ابتلاسنه واقف ایمش کبی ، آغلامغی اعتیاد ایتمش ایدی . کویاکه شیخ غالب حسن و عشقنه زینت ویرن نثیسنك

ای ماه ایو بو آز زماندر !
چرخك سکا مقصدی یماندر ؛
زیرا قتی تند و بی اماندر ؛
لطف ایتمسی ده اکرکاندر !
ظنم بو که پك خراب اولورسك ! »

بندینی عادل کرایك دایه سی لساندن سویلمشدر ..

کویاکه « تا طوغدیغم کوندنبری کریانم .. » مصراع برجسته سی صاحبنك خیالنه عادل کرای پیش نظرندن کچدیکی زمان صادر اولمشدر .

چوجق امکلمکه باشلادی ، برحالده امکاردی ، که اوز - مانلر محکوملره طاقیلان کله لرکبی ، عالمك محننندن برکره یابلمش ده آیاغنه ربط اولنمش ظن اولنوردی ! ایکی آدیم آتدیغی زمان - دنیا دونرکن نصل برقوهٔ غالبه نك پنجهٔ قهرنده زبون اولد-

يعنی كوستر ایسه ـ اوده حركتنه كندی اختیارینك فوقنده برقدرت مانع اوله‌كلدیكنی كوستر ایدی .

چوجق بیومكه باشلادی ؛ باغچه‌لرده اوینایشی بیله ینه بشقه چوجقلره بكزه‌مزدی . النه برياپراق آلیر هوایه آتاردی ، یاپراق نسیمك تحریكیله اهتزاز ایتدكچه اوزرینه تصادف ایدن نورك كوستردیكی خفیف خفیف تموجلره باقار كوك یوزنده‌ده چوجقلر یاپراق آتیشیورلر ، كورینان یلدیزلر اویاپراقلرك پارلاقلغیدر كبی ، برطاقم خیالاته ذاهب اولوردی .

هواده برآتش بوجكی كورردی ، قرك بر پارچه‌سی یره دوشمشده قر كبی ، اوچیور ظننده بولنیوردی . دها یاشی تحقیقات و معلومات ایله اوغراشمنه مساعد اولمدیغی زمانلر بیله خیالی كندینه مخصوص برعالم ترتیب ایتمكه مقتدر اولمش ؛ وبلكه « برتصورله سكا بیك عالم ایجاد ایلرم ! » تخیلنی حقیقت صورتنده كوستره‌جك درجه‌یه كلمشدی ؛ چونكه طبعاً شاعر ایدی .

شاعر نه‌در ؟ « طبیعتك الك سودالی زمانلرنده‌كی حزین حزین تبسملرندن یرادلمش برمخلوق !... » خنده‌لرندن ـ كلده شبنم كبی ـ كریه‌اثرلری ؛ كریه‌لرندن ـ بلوطده قوس‌قزح كبی ـ ابتسام علامتلری كورینور . هرطبیعته مخلوقدن زیاده اسیرایكن طبیعتك فوقنه چیقمق ایستر ! كندی وجودینی لایقیله اداره‌یه مقتدر دكل ایكن كرهٔ زمینی ضعیف قوللریله سوركلیه

بشقه برنقطهٔ فیضه، بشقه برمرکز کماله کوتورمکه چالیشیر! بوقدرطاقت کلمز اقدام ایله تاب وتوانی کسیلنجه یاقفسده سیاه پرده‌لر ایچنده محبوس اولان بلبللرك نغمه‌سی قدرحزین، یاکره‌دن تنفسه کافی هوا بولنه‌میه‌جق درجه‌ده آیریلوب، حدتله آشاغی سوزیلان شاهینلرك صداسی قدر آجی فریادلره باشلار. ایشته شعر او درلو فریادلر، شاعر ایسه اومزاجده، اوفطرتده یارادیلان بیچاره‌لردر. یالکز اون‌بش هجایی افاعیل وتفاعیله توفیق ایتمکه، یکرمی سکز کلمه‌یی بربرینه قافیه یاپمغه مقتدر اولانلر دکل.

صدددن آیرلمیه‌لم! عادل کرای طبعاً بربیوك شاعر یرادلدیغی کبی، قابلیات ذهنیه‌سنك سائر جهتلری‌ده او نسبتده یعنی فوق‌العاده برمرتبه‌ده ایدی.

وقتاکه تحصیل زمانی ایرشدی: کندینه تعلیم اولنسان کتابلری کویا دنیایه کلمه‌دن اول اوقومش کبی، کوردیکنی برباقشده آکلاردی. برحالده که دها یکرمی یاشنده ایکن زمانك علماسندن معدود اولمشدی.

عادل کرایك برمزیتی‌ده اندامنده‌کی لطافت ایدی؛ چهره‌سی پنبه ایله مزین صاری‌یه مائل بررنکده اوله‌رق، مائی کوزلری ایسه اورنك ایچنده ـ کوك یوزینك غروب بلوطلری آره‌سندن کوچ حال ایله ظاهر اوله بیلمش ایکی پارچه‌سی کبی ـ کورینوردی.

ـ او بلوطلرك تأثیر ضیا ایله یکرنك اولدیغی حالـده آچیقلانەرق، قویولانەرق، بر چوق رنکلرده کورندیکی کبی ـ عادل کرایك چهرەسی، صاچلری، قاشلری، خط نوظهوری ده صاریلق ایچنده درلو درلو صایلقلره پیدا ایدردی .

قریم خانلرینك، خان زادەلرینك وحتی خلقنك البسەسی ده استانبولك اوزمانکی اثوابنه بکزەمزدی . آرقەلرینه کیدکاری شیلر اولدقجه صیق و بنـاء علیه وجودلریله متنـاسب ایدی . باشلرنده قاوق یرینه بر کوزل سیاه قالپاق وار ایدی عادل کرایك بویولده اولان لبـاسی ایسه چهرەسنه کیجەنك هـالهٔ مهتـابه یاقیشدیغی قدر یاقیشیردی .

اوزمانلر اون سکز اون طقوز یاشلرنده بولنـان بر یخـان طبیعتك فوارهٔ بدایعندن صیچرامش ده انجمـاد ایتمش بر عمود نورانی وصفنه لایق اولەجق قدر کوزل بر وجود اولەرق، جبهەسنده مهتابه قارشی طوتلمش کومش لوحەلر کبی، صـاف برپرتو، چهرەسنده کونشه طوغری آچلمش کللر کبی، پنبه بر نور جولان ایدردی . مخمور کوزلری، پریشـان صاچلری سودا کبی، خیال عاشقانه کبی، حزین ایدی . اندامنه باقلسه؛ مایەسی المـاس معدنلرندن آلنمش ظن اولنوردی . اوقدر نازك، اوقدر روحانی بروجود ایچنده بر آتشـین فکر، برآهنین قلب مسـتور

ایدی، که او فکر آتشین آفتابك ضیاسی کبی طوقوندیغی یرلری تنویر ایده‌بیلیر، او قلب آهنین کرهٔ زمینك صلابتی کبی، دکمه بر حادثه ایله ازلمکدن مصون بولنوردی ·

شهریار خانم ایسه قرقنه یاقلشمش، فقط کنجلك طراوتنی غائب ایتمامش یبلان کبی، ظاهرده ضعیف وفقط حقیقتده قوتلی بر بنیه‌یه مالك اولمش؛ یبلان کبی، عاجز قالدیغی زمان یرلرده سورینور؛ یبلان کبی، وجههٔ مقصودینه وصول ایچون ایزینی ستر ایده‌جك اکری‌بوکری یوللره سالك اولمش برغریبهٔ روزکار ایدی ·

پریخانه نسبت کوزللکی کله نسبت زقوم چیچکی، اخلاقی روحانیاته نسبت سفلیات مادیه، ارزوسی خیالات عالیه‌یه نسبت اغراض نفسانیه، اکلنجه‌سی آمال معصومانه‌یه نسبت مشتهیات منفعت پرستانه قبیلندن ایدی ·

بن جهتیله تجربه‌سی دها غالب اولدیغی کبی، حرکاتی‌ده مادیات ایله، منفعت ایله اوغراشانلر یولنده بولندیغی ایچون پریخانه غلبه ایده‌بیلمسی – بودنیای دنینك احوالنه نظراً – طبیعی کورینوردی · فقط شهریار خانمده – بشرك هرنوع اقتدارینه برقاچ قات تأثیرویرمك شاندن اولان – جسارت قوتی نابود ایدی پریخانده ایسه اوقوت بیوك بیوك قهرمانلره عطف اولنمسی قابل اوله‌جق درجه‌لرده موجود ایدی ·

برقرا كلق كيجه‌ده شدتلى برقره‌يل فورطنه‌سيله بوغاز ايچنده ظهور ايتمش بريانغين لوحه‌سى كوزاوكنه آلنسون! برحالده‌كه يانغينك علوى سياهلى، قرمزيلى الوان دهشتيله اسكى حكايه‌لرده كورديكمز اژدرلر كبى، كاه افلاكه چيقمق ايستر، كاه روزكاردن برشدتلى مقاومته اوغرايه‌رق، آشاغى سوز يلور؛ دكزلرله چار-پيشير؛ ماديانى بر برينه قاريشديره‌جق برهيبتله ساحلدن دكزه آتلديغى كبى، دكزدن ده قارشيسنده‌كى ساحله اوغرايه‌جق كبى، كورينور اطرافه ييلديزلر قدر شراره صاچار، شهابلر كبى، تخته پارچه‌لرى، تيمور قيرقرى طاغيدر: هوادن حتى او آتش مهيبك كنارينه دوشان طامله‌لرى دخى بوز پارچه‌سى قدر صغوق بر باران مصيبت ياغار طورر آغاجلر، طاغلر، تپه‌لر كيمى كفنيله آياغه قالقمش شهيد جنازه‌سى، كيمى اوزرينه برسفيد استار چكلمش فقير تابوتى، كيمى طاشلرى قيرلمش ده اوزرينه ييغلمش اسلاف مزارى كبى، بم بياض قارلر ايچنده بردهشت، برغرابتله نظرلره چارپار. كيجه‌لك اثوابيله يتاقلرندن اوغرامش برطاقم ضعيف و بيچاره قادينلر، چوجوقلر هول جان ايله لرزان لرزان اطرافى طولاشير.

بوحالده ايسه دريانك تلاطم طوفان نمونى ايچنده چالقانوب، كلان برقايقدن امداده شتاب ايچون بردلى قانلى دريايه آتيلير: قايقده كيلر بربار كراندن قورتلمش اولدقلرينه حكم ايدرلر؛ كندى سلامتلرى ايچون او بيچاره‌نلك امواج آره‌سنده يووارلنوب كيتد. يكنى نفسلر نجه بربيوك عنايت بيليرلر؛ طالعه‌دن زياده آنك قايغه

تقربندن احتراز ایدرلر! خارجده کیلر علوك هر طرفه صارلمسنه نظراً کو یا دکیزه بیله بر تخته پارچه‌سی آتلسه، دفعیله اوغراشدقلری آتشی تزیید ایده بیلیر ایمش؛ قورقوسیله کوکللی معینلرینه اوفاجق برمدار معاونت هدیه ایتمکه جسارت ایده‌مزلر. بیچاره‌نك ـ فورطنه چاغلدیسیله بربرینه چارپشدقجه تویلری اورپرده‌جك سیکیرلری قوتندن کسه‌جك برتأثیر مدهش حاصل ایدن ـ فریادلری‌ده وجودی کبی، امواج آره‌سنده غائب اولور کیدر، شعله‌نك روزکار قوتیله تتره‌دکجه طالغه‌لره، کوپوکلره باغچه‌لرده‌کی، طاغلرده‌کی آغاجلره، قارلره دکزده‌کی قره‌ده کی چهره‌لره، لباسلره انعطافندن حاصل اولان بیك دهشتلی رنکلر، بیك هائل شکللر آره‌سنده، دریا کبی، هوا کبی، طاغلری یرندن اوینادوب‌ده اوکنه قاته‌جق قدر شدید، بتون دنیایی احاطه ایده‌جك قدر بیوك ایکی خصم غالب ایله اوغراشیر. اوزرینه اهرام قدر طالغه‌لر بیغیلیر. هرطرفدن، آلتنده یانار طاغ غلیان ایتمش برمزارستانده‌کی موتا کمیکلری کبی، هوایه بیاض بیاض وفقط مدهش مدهض کوپوکلر فیشقیرر؛ کاه تلاطمك هر دقیقه‌ده برشدتنه اوغرایه‌رق، کرهٔ نسیمك فوقنه چیقمق ایستیان قاصرغه کبی، طوغریلور. کاه دونه‌دونه یرك دیبنه کچن سیل منحدر کبی، آشاغی‌یه سوزیلور، هوا اوزرندن تضییق ایدر؛ جسمنی کرهٔ زمینه بار اولمش خائنلر کبی، اسفل سافلینه قدر سوق ایتمك ایستر، ینه دریا اوتضییقه مقابله ایدر! وجودینی مزار

قبول ایتمامش کنهکارلر کبی، طیشاری آتمغه چالیشیر: آتش آره صره جله‌سنی بیچـاره‌نك بولندیغی طرفه چویرر: حیاتنی اقنا ایچون او ایکی قوهٔ غالبه ایله مسابقه‌یه قالقیشـیر: هر کردابه طوتلدقجه وجودینه برجلاد کبی کندی صاریلیر: هر طالغه ایچنده قالدقجه برکره مزاره کیرر: چالیشه چالیشه وجودی طاقتندن کسیلیر: اوغراشه اوغراشه‌سیکیرلری وجودینی طاشیه بیله‌جك قدرتدن قالیر. صولر یوتار ایچی زهرایله طولار: صغوق جانه یکر: قانی طوکمغه، حیات الندن ایاغندن چکلمکه باشلار: فریاد ایدر: کیمسه ایشتمك ایسته‌مز! استمداد ایدر کیمسه معاونتنه کلمز!..

حال بوکه قارشیسنده، کوزینك اوکنده، بوینك اوچ درت اوزونلغی قدر بر مسـافه‌ده وجودینی ایصیده‌جق آتش جهنم علولریله یاریشیور! کندینی قورتاره‌جق انسان، اورالری محشر میدانك برنمونه‌سنی کوستره‌جك قدر کثرتده!

هیهات او آتش ایصیتمق ایچون دکل یاقق ایچون اشتعـال ایتمش: او انسانلرك یوزده بری آفتك دفعنه سعی ایدرسه طقسانی جان قورقوسیله کندینی قورتارمقدن عاجز اولمش: دیوان حشره کیتسه حرصندن، مظهر غفران اولان، عبادك حیاتنه قصد ایده‌جك: جهنمه آتلسـه طمعندن آتشلرینی قوینه صاقلایه‌جق قدر دنی اولان برجزؤیده او بلای طـاقتسوز ایچنده نـه قاتللکه، غاصبلکه چالیشیور!

نهایت عون الهی امداده یتیشیر: او صاحب مروت نجات

بولمقده حضارك اكثرندن زياده مساعدهٔ تقديره مظهر اولورده صكره، خيردن تولد ايتمش برشرايله لذايذ حياتنى غائب ايدرسه يالكز دكزه دوشان آدمك حالنه سعينه حصر مقال ايتمك بويله برهنكامه‌يى تعريف ايچون كافيميدر ؟ البته دكل!

ايشته دكيزه آتيلان كوكللى معينك حالنى شكلنى تصوير ايچون آتشدن، فورطنه‌دن بحث ايتمك لازم كلديكى كبى جزمينك سركذ-شتنى بيان ايچون ده يوقاروده‌كى مقدماتى ايراد ايتمك اقتضا ايلمش ايدى.

مقايسه‌ده شوقدر فرق وار: يانغين برتصوير خيالى، برنجى فصلك تعريفاتى ايسه رنكارى ايلرى‌ده ميدانه چيقاجق بر رسم مسوده‌سيدر.

تاريخ بشر، - برنظر تدقيق ايله ؟ - مطالعه اولنورسه ظهور ايدن اعاظمك اثار عاليه‌سنه ايكى بيوك، ايكى اساسلى سبب كوريلوركه، كه برى مرحمت، برى‌ده جرأتدر. اكثرى مرحمت والده، ياخود قادين قوجاغنده، جرأت پدر، ياخود اركك قولتوغى آلتنده پرورش بوليور.

بو جهتله جنت والده‌لرك آياغى آلتنده بولنديغى كبى پدرلرك قولتوغى وياقليجى سايه‌سنده بولنور. بر والده چوجغنى افراط شفقتله شمارده بيلير؛ فقط البته مقصدى شمارتمق دكل تربيه ايتمكدر. برپدر اولادينى شدتله يلديره بيلير؛ فقط البته مقصدى يلديرمق دكل، تربيه ايتمكدر. زمان كبى، عدد كبى، بعد نامتناهى كبى،

خیال بشر، منتهاسنه وارەمیان بر طاقم مصنوعات الهیه دوشو-
نلسون، بردەاومصنوعاتك آرەسندە بر دنیا، اودنیانك اورتەسندە
بر قاچ آرشون بویلو انسان نامندە بر مخلوق تصور اولنسون،
انسان کندینه قدرتك موهبهٔ مخصوصەسی اولان خاصهٔ عقل
ایله شمدی‌یه قدر میلیارلرجه ابنای جنسنك قبرسکونی اولان -
اوقوجه دنیایی النده‌چوجقلرك اوینادقلری طوب کبی، بر اکانجه
حکمنه کتیر دکده بشقه ابعادنامتناهی‌ده بیله حکمنی انفاذ ایدیور؛
دینیله بیله‌جك درجەلرده کشفیات اجراسنه مقتدر اوله بیلسون‌ده
ینه براز ککله بر قادین برلشەرك، آرەلرندە کندی وجودلرندن
قویمه، کندیلرینه نسبت همان انسانك دنیایه نسبتی قدر عاجز
اوفاجق بر ملك حاصلی اولیورنجه ارککاری، قادینلری کولد-
یرەجك قدر سادە دلانه خندەلرله بریولده، قادینلری، ارککاری
آغلادەجق قدر معصومانه گریەلرله بشقه بریولده فطرتدن‌مدنیتدن،
معرفتدن‌نه قدر قوت‌حاصل ایده بیلمشلر ایسه جملەسنی اومعصوم،
ضعیفك او مینی مینی اللرینه تسلیم ایتسونلر؛ کوچوجك‌آیاقلرینك
آلتنه صاچسونلر! ...

دنیادە طبیعت بشره مدار شرف اولەجق بوندن بیوك
بر بدیعه وارمیدر؟ بوسوق انسانیت، نظر قدرت اوکندە الك
مطیعانه بر مسلك عبودیته برهان اولان تماشالردن دکلمیدر؟

کوزلری آنادن طوغمه پردەلی بر صاحب فطانت تصور

بیورلسون ! کنجلکنك الڭ زیاده طراوتی حسیات محبتنك الڭ زیاده شدتی زماننده ذهننده کندی ایچون برمعشوق وجدانی تصویریله عمر بچروب طورركن قوهٔ کراهتنمای حکمت پیش نظرنده کی حائلی رفع ایدوبده پرستش ایدرجه‌سنه سودیکی تصویر خیالیسنك روحانی برجسم وبلکه جسمانی برروح شکلنه تمثل ایده‌رك شونامتناهی ابعاد فطرتك نورلره غرق اولمش بیك درلو بدایع رنکارنکی آره‌سنده جلوه‌ساز اولدیغنی کورنجه نه حاله کیرزسه پریخانده عادل کرایك مجلسنده اویله براستغراق شوق ایچنده قالمشیدی ۰

فی الحقیقه پریخان طوغدیغندن اوکونه کانجه‌یه قدر ذوق محبته میلنی ایماایدر کیچ برطورده ، هیچ برحرکتده بولنمامشدی لکن بوکوکل صوغوقلغی اویله شهریارك ظنی کبی قوای معنویه‌سنه بتون بتون آرزوی نفوذ وحرص اقبال استیلا ایتدیکندن دکل ایدی ۰ بالعکس حسیات عالیه‌نك لازم غیرمفارقی اولان تأثرات دقیقه پریخانده مزیات فطرتنك هیچ برندن آشاغی قالمیه‌جق درجه‌لرده موجودایدی ۰

اوزمانه‌قدر کیمسه‌یی سومدیسه اوبیوك قلبنك استیعاب ایلدیکی قوجه برجهان محبتی حکمی‌التنده طوتمغه‌لایق بروجود کوره‌مدیکی ایچون سومدی ۰ کوکلی اجسام لطیفه، فکری شعلهٔ جواله کبی دائما عالم بالایه میل ایدر طورردی ۰ فطرتنك فوق‌العاده‌لکی جهتیله نه‌قدر کوزله‌تصادف‌ایدرایسه نظرنده پك

آشاغی کورینوردی . فطانتنك علویلکی مناسبتیله نه قدر اصحاب ذکاوت کورسه محاکه‌سنده پك عادی بولور ایدی .

دنیاده برنجی دفعه اوله‌رق صورتی خیالنك ' سیرتی تصورینك فوقنده بروجود کوره‌بیلدی‌که اوده عادل کرای ایدی عادل کرایك برنجی فصلده تعرف اولنان وآشاغیلرده مناسبت دوشدکچه تفصیل ایدیلان لطافت سیما وتمایز عران و اخلاقنه سوابق جلادت وحال اسارتی‌ده برمزیت دیکر علاوه ایدر ; واحوالنك شوهیئات مجموعه‌سی ایسه کندیسنی پریخان نظرنده صرف طبیعتك فوقنده ' عادتا بتون بتون کندی خاطری ایچون یارادلمش برمشخص معجزهٔ قدرت کبی کوستردی . یك نظرده محبت ' عوامه کوره خیالات شاعرانه‌دن معدود ایسه اخلاق عالیه وخصوصیله آنك نتایجندن اولان حسیات شدیده اصحابنه کوره نفسنده تجربه‌ایله ثابت اولان حاللردندر .

پریخانك قابلیات محبتی ایسه ـ آچلمق ایچون کونشك ذره قدر برپرتو التفاتنه متحسر طوران غنچه‌لر کبی عادل کرایك جمالنه مقابل کلدیکی آنده انکشافه باشلامشدی . او جهتله برخرم بهار سعادتده کوکده انفلاق سحرك ' پرده کشایش ازهارك تماشای لطائفیله خیالات عاشقانه‌سنه مستغرق اولمش برسو- دازده‌یه اوزاقدن اوزاغه آقوب کیدن چایلرك چاغلدیسی نصل کلیرسه پریخانه‌ده مجلسك محاوره‌سی او یولده تأثیر ایدر ایدی .

چونکه دکلدیکی شی مباحثه‌نك مؤاده‌سی دکل، عادل کرایك سسنده اولان آهنك دلفریب ایدی .

بوحال ایله برایکی ساعت کذار ایلدکدن صکره ایشی اطرافیله مطالعه ایده‌رك بربشقه اجتماعده ینه تعاطئ افکار ایدلمك قراریله رفع مجلس ایلدیلر . شهریار — افراط شیطنتیله برابر کوکلنده محبت و ترددن حاصل اولان خلجان ذهننه‌ده طبیعی برطورغونلق کتیرمش اولدیغی ایچون — بحثك پریخانه دفعهٔ بوقدر شبهه‌لر ایراث ایدن جهتلرینه هیچ دقت ایده‌مدیکندن مجلسی امیدندن زیاده آرزوسنه موافق بولمش وکیجه‌سنی معشوقنك قوینده یاتارکبی برمسرت روح پرور ایچنده چکیرمش ایدی

عادل کرایك حالی — برعمان طوفان خیزه‌دوشوبده وجودی مساعد اولدقجه تخلیص نفسه چالیشه‌رق وقوتدن کسلدکچه امواجك سوقنه تسلیم وجود ایده‌رك ظهوراته انتظار ایلیان بیچاره‌لرکبی — آتلدیغی کرداب مهلکده اداره فکره مقتدر اولدقجه برچارهٔ نجات تحری ایده‌رك ویورغنلق ذهننه غلبه ایتدکجه کندینی بتون بتون حیرته ویره‌رك عاقبت کاری بکلمك ایدی .

پریخان ایسه — مشاق واذواق حیاتك حقیقتنی تماميله آکلایوبده حیاتندن برجهتله متلذذ برجهتله بیزار اولان بعض حکما کبی — عادل کرایی کوردیکی ایچون برطرفدن کوکلنده آثارینی کوسترمکه باشلایان حیات محبت جهتیله برانسان عدمده

عاقل اوله‌رق دنیایه کلمش اولسـه حاصل ایده‌بیله‌جکی مسرت قدر صفالره مستغرق، بر طرفدنده وصالده تصور ایلدیکی صعوبتلردن طولایی بیك درلو رنج الیم التنده ازیلوبده آلامنی تسکین ایده‌جك دوالر کوزینـك اوکنده طورر کن ال ایرشـدیرمکدن مأیوس اولان مجروحلر قدر متأذی ایدی .

صباحه قدر کوزلرینه اویقو کیرمدی : زمانیده بیاغی رؤیا کبی کچرایدی چونکه اویله یکرمی بر یکرمی‌ایکی سنه‌دنبری ایچنده عمر سـوردیکی بر عالمك — صرف انقلابدن عبـارت اولان — طبیعتنی بتون بتون تحویل‌ایله جحیم حسرتله جنان وصال آره‌سنده برنوع اعراف حکمنه کیردیکنی کورنجه حالنی اویانقلق مشهوداتنی حقیقت عداتمکه قائل اولمق ایسته‌مزایدی . قوهٔ مفکره‌سی عادل کرایك خیالنی — حکمت طبیعیه‌نك مقعر آینه‌لرله پیدا ایلدیکی ظل مشخص کبی — پیش نظرنده تجسم ایتمش کوسترر کندی‌ایسه دائما کوزینك اوکندن آیرلمیـان اوجسم لطیفی قوجاقلامغه جان اتدیغی حالده انسانك هر املنده اولان نقطهٔ انتهـاکبی نه قدر تقرب ایدرایسه آنی اودرجه تباعدایدر کبی کوردکجه وجودینه اولان اعتمـادینی بیله غائب ایده‌رك وارلغنه کندینی ادراك، جسمانیتنه هرطرفنی لمس‌ایله حکم ایلردی . فقط خیالنك غلیان تمیزینی یالکز بر کیجه سترایده‌بیلمشیدی .

وقتاکه صباح اولدی : کونشك پرتوی جهـانتی استعاب ایدن قراکلغی محواتشـدیکی کبی سحرك فیضیله فکرنده طبیـعی

حاصل اولان انجلاده خیالنده‌کی مظلم مظلم و اهمه‌لری ازاله ایلدی . کوکلنده، ذهننده هیچ اولمزسه شهریار قدر وفقط شهریار برابر اولمقسزین عادل کرایك مجلس الفتندن مستفید اولمغه چاره تحریسندن بشقه بر آرزو، بر خولیا قالمامغه باشلامشیدی .

—

وقتا که اقشام ایرشدی پریخان وجودی مستور قاله‌جغیچون البسه‌سنه اعتنایه حاجت کورمیه‌رك طبیعتنده نه قدر ظرافت وارایسه مستوریتنی آچیقلق قدر خاطر ربا، انتظامنی پریشانلق قدر کوزل کوسترمکه حصر ایلدی : ارقه‌سنه کومش تمغالریله براق یلدیزلی کیجه‌لری آندیرر آچیق مائی برچار اورتوندی چهره‌سنی قپامق ایچون بیاض تلدن بر نقاب اختیار ایلدی اورتوندیکی چارك اوچلرینی ایکی طرفندن قوشاغنه برحالده ایلشدیرمشیدی که خارجدن کورنلر ایچون اندامنك تناسبنی عینیله تصویر ایتمك قابل اولوردی نقابی اوقدر خفیف ایدی که تنفس ایتدکجه نسیم سحره اوغرامش برك سمن کبی طاغیلیوره‌جك ظن اولنوردی .

بو روحانی جاذبه‌لر بو عاشقانه طورلرله عادل کرایك اوطه‌سنه کیردی برمناسب مقام اختیار ایتدی هر طرفنك تناسبنی، لطافتنی، وجودینك بیاضلغنی، صفوتنی کوسترمك ایچون صاغ ایاغنی چارندن طیشاری براقدی صول النی دیزینك اوزرینه قویدی اوتوردی برحالده که اوطوردیغی یردن موملرك انعطاف ضیاسیله

چهره‌سی تارنکنه وارنجه‌یه قدر سچیلیردی ایاغنده‌کی ظریف برعجم پشماغی پارمقلرینك صورت تشکلنی بیله کوسترر الی ایسه بیلکنه قدر بتون‌بتون اچیقده بولنوردی •

عادل کرای فوق‌العـاده متمکن برشهزاده اولمقـله برابر کنجلکنه منضم اولان مشرب شـاعرانه‌سی اقتضاسنجه جاذبهٔ حسنه مقاومت شانندن اولمیـان وکوکلنك عنصر ترکیبی ینار طاغلردن النمش دینلکه شایان اولان‌سینه‌سوزان محبتدن ایدی • رنك طراوتی هاله‌ده پنبه‌لکنی کوسترن انعطاف‌ضیا قدر دلفریب برلطافت • ـ جاذبهٔ جمال وزینت اندامی پارقهٔ‌مهتابدن برالهة ـ الجمـال تصویری دوکلش‌ده سمانك الك رنکین، الك نجم آلود برپارچه‌سـنه بورنمش ظن اولنه‌جق قدر نظر ربا بربدیعه ایله قارشیسنده اوطوران پریخانی کورنجه ووجودینـك، اللرینك، ایاقلرینك خیـالات رسامانه‌ده بیله مثلی مشهود اولمیان تناسـبنه دقت ایدنجه پریخـانه همان برنظرده پرستش‌ایدرجه‌سنه مفتون اولدی ذاتاً برحسن‌طبیعت صاحبنه کوره‌کوزل برجاله محبت وقته محتاج‌اولور حاللردن دکلدر ماهیتنده‌استعداد اولان‌اجسامه تنور ایچون کونشـه برکره مقابل اولمق کفایت ایدر •

عادل‌کرای ایله‌پریخـان بربریله برطاقم بحثلر مذاکره‌لرایدر ـ لردی لکن یاری اویقـوده ایکن ایشـتدکلری سوزه جواب ویرنلر کبی اسـانلری ناطقیت ملکه‌سیله سوز سویلر، ذهنلری دزك مسموعات اعتباریله مآل اکلاردی •

خیاللری ، فکرلری ، تمیزلری ، وجدانلری ایسه بر برینك تماشای جمالیله بر استغراق صرف عالمنه دوشه‌رك اذواق محبتدن روحانیت سودادن بشقه برشیله اوغراشمغه وقت بوله‌مزدی .

اویله ایکی سودازدهٔ عفت مزاجك هیچ بری دیکری‌نك حالندن خبردار اولمقسزین حسن عشقك جاذبهٔ طاقت کدازیله روح ووجدان کبی بربرنده محو اولمشبجه‌سنه چکیردکلری اذواق معصومانه حقیقة ملکلری خنده‌ریز نشاط ایده‌جك لطائف روحانیه‌دن معدود اولسه روادر .

مکتوب

شعرکزی اوقودم حرکتکزك نتیجه‌سنی بیلورمیسکز ! سوق قضا سزی اسیر ایتمش ینه بوکون قوجه ایرانه حکم ایدن برشاه عالیشانك سراینده اوطوریورسکز میزبانکز سزه کندی شهزاده‌لرندن ـ اقرباسندن زیاده رعایت ایدییور سزکله رسمی مقاولاته کیرشمك ایستیور حرمنی همشیره‌سنی امنیت ایدییور تنهاجه اوطه‌کزه کوندریور سز ایسه او پادشاهك همشیره‌سنه حرف اندازلغه محبت پردازلغه قالقشمقدن چکنمیورسکز مطلقا دوشنمش ودوشوندیککز حالده البته یقین حاصل ایتمشسکزدرکه بو حرکتك جزاسی قهقهه زندانی ذکل مزار عدمدر !

بوقدر مخاطره‌لری اختیار ایتدیککزی تصور ایتدکجه حیر- تمدن نه‌سویلیه‌جکمی بیلیورم فقط نه‌یالان‌سویلیه‌یم سونجمدن‌ده

چلدیرجغم کلیور دنیاده هیچ برکوکل اولمسه کرکدرکه محبتنه بوندن مؤثر بوندن بدیهی دلیل کوسترمش اولسون کندی تجربه‌لرم میدانده طوریور ظن ایدرمیسکزکه یانکزه برنجی دفعه تنها کلدیکم کیجه نقابمك خفتی جارمك زینتی تصادف قبیلندن ایدی! صانیرمیسکزکه چکن اقشام‌که ماجراده نقابمی آچدقدن صکره قپامق خاطریمه کلدی! برقادینه کوره امکانك نهایتی عداولنه‌جق درجه‌لرده محبتمه دلیللر کوسترمشدم نظرکزده هیچ برینك حکمی اولمدی سز بکا توجهکزی بنم ایچون نفسکزی مخاطره‌یه القا ایتمکله کوستریورسکز بن‌ده سزه اسارت وجدانمی انشاالله یولکزده اولمك قوجاغکزده تسلیم جان ایتمکله اثبات ایدرم. هیهات! عجبا بربیچاره‌یه روح حقیقیسی اولان جانانك قوجاغنده تسلیم جان ایدوبده موتنده حیاتدن زیاده لذت بولمق نصیب ایده‌جك قدر فلکده انصاف وارمیدر.

آه! سن نیچون بوممکتلره دوشدك! جسیم لطیفی نور تجلیدن مخلوق برملکك بوقره طوپراقلر ایچنده نه ایشی وار ایدی بنم ایچونمی کلدك الله عشقنه سویله بنم ایچونسه قدومکه نه درلو پیشکشلر ایثار ایده‌یم جانه جوهر دیمشلر فقط سنك کبی برمهمان عزیزك قدومنه اهدا اولنمق ایچون اوجوهرك ده قیمتی یوقدر باق! نه‌قدر دلی دلی سویلنوب طوریورم بانه یاپه‌یم! محبتك انسانده ادراکمی براقیور دها سکامالك اوله‌مدم المدن قاچرمق قورقوسیله هلاك اوله‌جغم کوکلم سینه‌مدن

ایریلوبده روحانی مجلسکك ندیملکی خدمتنده بولنمق ایستیور ۰

برنور لطافتسك درونکده او قدر حرارت ندر شعریکك خیالاتنی آتشلەمی ترکیب ایتدك هر حرفی کوکلە یاپشمش جان یاقتده محبتکله یاریشیور ۰

هوای محبتکده انفاس عیسی خاصیتیمی وار در جمالك کوزمدن دور اولدقجه دقیقەده برکره هلاك اولیورمده خیالك نظرمدن بچدکجه وجودمه بر روح دیکر افاضه ایدیور ۰

آرایش رنکا رنکیله تجسم ایتمش نوبهارمیسك عکسك کوکلمده جلوه ساز اولدقجه کوزلرمدن نیسان قطرەلری کبی کریهٔ مسرت دوکیلیور کوکلم ریاض جنت کبی بیك درلو ازهار لطائفله مالامال اولیور ۰

محبتك دنیاده الك بیوك برلذت اولدیغنی ایشیدیردم فقط عذابنده بیله دنیالر دکر بر بشقه لذت اولدیغنی بیلمزدم نەسویلیەیم دها نمدن روحلر جوشان اولسه قلممدن نورلر جریان ایتسه ینه اذواق وجدانمی تصویره مقتدر اولەمیەجغم ۰ کل! کل! سینەمی آچ کوکلە باق! کورکه عشقك نەغریب برکرامته نه بیوك براعجازه مالك ایتمش عوالم روحانیەنك نەقدر اذواقی نه قدر بدایعی وارایسه نصل برنقطەیه جمع ایتمش! آه! کل دیبورم نصل کلەجکسك فلك غدارلقده بر طور دیکر ایجاد ایتمش عالمی فیوضاتنه غرق ایتمك ایچون یارادلمش برآفتابی برزندان ظلم ایچنده صاقلایور! ضروری یوق سن روحسك

ولوكه مستور اول آمالك سنی آره یه‌رق ایاغکه کلیر ! .

ایشته بو کیجه پریخانك کلیور ملاقاتده ضروری شهریارده بولنه‌جق اوف ! . . مجلسکه کلدکجه ذهنمده‌کی قازه قازه خولیالر بیله یانمزه تقرب ایتمکه جسارت ایده‌میورده باشی اوجمزده طولاشان اوکا بوس نه‌در ! عجبا بنم هر اننی بر عمره مرجح بیلدیکم اوروحانی اذواق محبتی اویقوده‌می کچیریورز .

برلشدیکمز زمان بحثی قیصه کسه‌لم ارکن طاغیله‌لم شهریار ایله مذاکره‌یه ختام ویردکدن صکره‌بن تنها کله‌جکم ذره‌کبی آفتاب جمالکه انجذاب ایله کندی کندیمی غائب ایتمك ، نور عالملرینه قارشمق ایچون کله‌جکم .

مکتوبمی کتیرن قوریجی محرمدر بو کیجه صباحه‌قدر سزی اویکلیه‌جك ساعت‌بشدن صکره اندن بشقه سرای ایچنده آچیق برکوز ، ایاقده بروجودقالمز .

بوقسه‌سنده اوزمان اویورمیسك ! اویومه ! بن رؤیامده هیچ برزمان آیرلمیان مثالکه خیالکدن زیاده مشتاق اولمسه‌م بردقیقه کوزلرمی قاپامق ایسته‌مزدم بتون عمرمی تخیلکه حصر ایدرم بیلیرمیسك که سنی بردقیقه‌جق دوشنمك وجودیمه‌ساعترجه اویقودن بیك‌قات زیاده راحت . ـ بیك قات زیاده سکونت بخش ایدییور فقط رؤیاده مثالك هیچ برزمان کوزمك اوکندن آیرلمیان خیالکدن دهاجسمانی دها روحانی‌حتی دها نورانی دها وجدانی کورنیورده اویقویه راحت ایتمك ایچون دکل سنی

ایستدیکم کبی کورمك یولنده راحتمی غائب ایتمك ایچون یاتیورم مکتوبمه جواب ایستەمز ! یانکه دعوتسز کلمك مزیتنی بکا براقیرسەڭ پریخانکی برکره دها احیا ایتمش اولورسك ! شعر سویلمکه مقتدر دکلم که سوزکزی تنظیره هوس ایدەیم مع مافیه حرکتم حقیقت حالده جرأتکزه برغریب نظیرەدر شعرکز سزی مزار عدمه ایصال ایدەبیلەجکنی مکتوبمك ابتداسنده یازمشدم سزایسه ذاتاً کفنی بوینینده کزن قهرمانلردن اولدیغکزی فعلیات ایله اثبات ایتمش اولدیغکزدن طبیعی سزلك ایچون اولوم پك قورقنج برشی اولەمز لکن بن شمدیه قدر بر لحظەجق حیات کوردم؛ اوده التفاتکه مظهر اولدیغم زمانلردر بوجرأتم بنی او التفاتدن محروم ایدەبیلەجکی ایچون دها دنیاسنی یکی اکلامغه باشلادیغی وقت ارتحال ایتمش معصوملر قدر اجینەجق بر مصیبته اوغرامغی کوزیمه الدم برمزبلەیه کونشك ضیاسی دوشر فقط انسانك نظری کوکل بولاندرمق قورقوسیله تعلق ایتمك ایستەمز سز صورتده کونش سیرتده انسان دکلمیسکز قادینلره لایق اولمیه‌جق یولده عرض ایتدیکم اشتیاقلردن احتمال که . . . آه احتمال که . . . استکراه ایدرسکز نه یاپەیم ! ریایی عرض محبتدن دها فنا بولدم مادامکه حالمی هرنه وقت اولسه سویلیەجکم قباحتمی برمدتجك پردهٔ ریاالتنده صاقلامق طبیعی هم سنك هم بنم قدرمزه مغایر اولیور .

حرکتم نفرتکی دعوت ایدرسه هلاك اولورم حال بوکه

دُردیمی عرض ایتمامش اولسه‌م ینه هلاك اوله‌جغم ایکی درلو اولوم ارەسنده قالمش بر بیچارەنك حیاتنی قورتارمق اوفاجق بر نظر التفاتکزه محتاجدر .

باقی : بیلمم نه سحر ایتدك

« رسیده کار بجایی که کفر اگر نبود

ترا پرستم و کفتم خدای من اینست » پریخان

عادل کرای اوطه‌سنك کوشه‌سنه چکیله‌رك وکوزلرینی قپویه دیکه‌رك هلال عید بکلرکبی وقف انتظار اولمشیدی ارەدن بر بچق ساعت کچر کچمز قارشیدن پریخان ظهور ایلدی عادل کرایك بتون بتون مأمولنه مغایر اوله‌رق جاری‌ده نقابی‌ده سیاه ایدی بورنك هائل ایسه عادل کرایه صبـاح العید امل بیلدیکی اوزمان وصالی بردور ماتم شکلنده کوستردی فقط پری خان اوطه‌دن کیروبده قپویی قپاینجه همان اوزرنده بولنان ستره‌لری اتدی یوقاریدن اشاغی کیندیکی بیاض لباسلرله ظلمتدن صیرلمشده نور ایچنده قالمش ابر سحر کبی آغر آغر یوریه‌رك یاپراقلرندن تجرد ایتمشده چیچکلره غرق اولمش نهال سمن کبی نازلی نازلی خرامان اوله‌رق کلدی عادل کرایك یاننده اوطوردی .

عادل کرایك صاری‌یه مائل اولان نورانی چهره‌سیله پریخانك صاف بیاض جمالی بعض‌کره آچیق هوالی صباحلرده بربریله امتحان لطافته قالقیشیر کبی بری طلوع ایتمش ایکن بری

غروب ایتمیان شمس ایله قمرك برمنظره‌ده طوریشنی آندیریردی ٠

کیجه آیك اون التیسنه مصادف اوله‌رق مهتاب اوطه‌نك پنجره‌لرندن داخله طوغری برسیلاب نور آقیدیر ٠ ـ نسیم پنجره‌نك پرده‌لرینی اهتزازه کتیردکجه انعطاف ضیاده حاصل اولان تغیرلردن اوسیلاب نور تموجه کلمش کبی کورینوردی اوطه‌نك خارجنده‌کی باغچه‌یه دوکیلان ضیادن شبنم دانه‌لرینك هربری برطمله نور کسیله‌رك طفل طبیعت اومسیرهٔ صفاده طوپلایه بیلدیکی قدر آتش بوجکلریله معصومانه برشهر آیین اجرا ایدیور ظن اولنوردی بهارك فیضیله باغچه‌ده‌کی کللرك طبیعتك فوقنده که‌رینه‌جك قدر کثرتنه باقلنجه ایران خیالتنه مبتلا اولان برشاعر ایچون (شعر) صبروطاقتسز چیقوب برکل دخی پیدا ایدر ٠ خنده صیغمز غنجه‌نك کویاالب خندانته تصورینی عالم خیالدن جهان مشاله چیقمش فرض ایتمك قابل ایدی ٠

کویاکه بخشایش قدرت بویله پریلر نزهتکاهی دینیله‌جك قدر لطیف برمکان ایله ملکلر سورسرروری عد اولنه‌جق قدر روحپرور بر زمانی او ایکی عاشقك الفت معصومانه‌سنه برقات دها لطافت ویرمك ایچون عالم طبیعته احسان ایلمشیدی ٠

پریخان ایله عادل کرای هیچ بر لقردی سویلمکه مقتدر اولمقسزین دقیقه‌لرجه بربرینك حسننده محواولمشجه‌سنه بربرینی تماشا ایتدکدن صکره پریخان چفته خلقه‌سیله کیوانك کوزللکنی

تصویر ایتمك ایسترمش کبی ایکی قوللریله عادل کرایك چهره‌سنی صاردی وجدانی برصحبت شوق وغرامه باشلادیلر .

بویله رنك وبوی عصمتله مستور اولان مجالس محبتك احوالنی ایضاحه قالقشمق بر غنجه‌یی نفسله آچغه چالیشوبده صولدیرمق قبیلندن اوله‌جغیچون بو ایکی عاشق عفت پرورك او بزم صفاده حصه‌یاب اولدقلری لطائف محبتی تعیین ایتمکه اصحاب مطالعه‌نك تخیلنی توکیل ایدرك .

عادل کرایدن پریخانه :

فراقك بوقدر شدید برعذاب انتظارك بوقدر دلسوز برآتش اولدیغنی بیلمزدم! .. کوزلرم تماشای جمالکدن دور اوله‌لی سکز کون اولمدی وجودم سکسان سنه مزارلرده قالمش‌ده بتون بتون محو اولمغه یوز طوتمش میتلره بکزییور آیینه‌ده‌کی عکسمه باقدقجه کندی کندمدم قورقیورم . هیهات! بو حال ایله بکا نصل محبتك دوام ایده‌جك! محبتك بندن انقطاع ایدرسه بن نصل یاشایه‌جغم! کوکل بر درلو مواصلت زمانلری سنك معین بر فاصله ایله محدود اولدیغنی ایستمیور ولو بردقیقه ایله تحدید اولنسون اودقیقه انسانه حیاتندن اوزون کورینیور ! .

ضرری یوق! اولورم ! .. سنك ایچون اوله‌جك دکلمی‌یم! سنك ایچون اولمك عندمده عمر ابدی یه مرجحدر . لکن فراقه ! ... آه او ظالم فراقه ! نه یاپه‌لم حیاتم فراق ایچنده

بچیور ! اولسه‌م بنه فراقنه دوشه‌جکم! فی الحقیقه موت هجران کبی عمره سورمیه‌جك فقط هجران ابدی‌یی دعوت ایده‌جك! ..

هجران ابدی ! . . . . نه جانگداز لقردی ! نه مدهش تصور !

عجبا « الك قدرتلی جباره ایله الك عاجز ضعفایی همحال » ایدوب ده نظر حکمت اوکنده عدالت مطلقه یه بر برهان بدیهی کوسترن قره طوپراق او عدالت مطلقه حرمتنه اولسون اش یارادلمش ایکی روحك الی الابد وصالنه حائل اولمقدن چکنمزمی ! ...

هجران ابدی ! . . . . نه اولمیه‌جق واهمه ! نه کولنج خیال !

عجبا احوالی کندی کبی فانی – اوقاتی دوری کبی محدود اولان دنیای دنینك یالکز هجرانده‌می ابدیت حاصل اوله‌جق ! ... خلاق کریمك قوللرینه نزهتکاه مرحتی اولان عالم آخرتده وصال عاشقانه‌دن بیوك نه مکافاتی واردرکه محبت کبی اللهك اعز الطافی دنیایه منحصر اولسون‌ده عمر ابدی هجران ایچنده کذار ایلسون. آه ! بختیارلق او عاشقلر کدرکه علائق جسمانیه‌دن تجرد ایدرك ارواح علویه‌یه قاریشیرلر . – اذواق جماله لذائذ محبته مستغرق اولورلر. – نور کبی هر آنده برعالمدن برعالمه انتقال ایدرلر . – خیال کبی هر دقیقه‌ده برجهان شوق برجنت انشراح ایجادینه مقتدر اولورلر ! ...

یوق! عشقك بو جهان فانیده‌ده چکیله‌میه‌جك طوپوله‌میه‌جق لذتلری واردر! اولمسه ایدی اوحس علوینك بو عالمده ظهوری عبث حکمنده قالیردی .

نفسمزده تجربه ایتمیورمی‌یز دوشونیورم خیالکی پیش نظره الوب ده شو کاغدی قاره‌لدیغم زمانك بر صفاسنی نشئهٔ اخری اذواقنك پك چوقلرینه دکیشه‌میورم .

هجران ایچنده ایکن خیالکله بوقدر لذت بولیورم بزم وصالکده تماشای جمالکله نه حاللره کلدیکمی اندن قیاس ایده‌بیلیرسك !

اوف! بو هجران نه‌در ! نیچون ایستدیکمز زمان بر برمزی کورمیه‌جکز ! اره‌ده رقیب وارده انك ایچون دکلمی ؟ رقیب اوله‌جغنه قهر اولیدی !

ملعونه بزدن نه ایستربنی سو یورمش نه یاپه‌یم بن کندینی سومیورم بکا محبت ایتمسنی بنمی تکلیف ایتدم‌که جزاسنی چکه‌یم . حالمی دوشوندکجه قان باشمه بردرجه حرارتله صعود ایدیورکه بنم اریبوب‌ده یرلره دوکوله‌جك ظن ایدیورم بیلم سنك محبتکه لایق اوله‌جق قدر قیمتدار برشیٔ دکلسه‌م انك هوساتنه شایان اوله‌جق قدرده الچقمی‌یم! سبحان الله ! . . . عاشق اولدیرمش محبتلر چوق کوردم فقط محبتك معشوق اولدیرن نوعنی هیچ ایشتمامشدم ظاهر فلك اوبلایی‌ده بنم ایچون صلاقلامش!

اره‌مزده سکسان آدیم مسافه یوق . ـ بن‌ده بوقدر اشتیاق

سنده او درجه مرحمت وار يمه بر برمزی سکز کونده اولسون کوره‌میورز کوره‌میورز دکل کندی اختيارمزله کوره‌میورز هجرانك بو نوعی ده چکیلیر اذیتلر دکلمیدر .

نه يالان سويله‌يم بن بو حاله طاقت کتیره‌میه‌جکم جادينك بر هوسی ايچون اختیاری بر حسرت ايچنده اولمقی بردرلو کوکلم قبول ایتمیور . ايلك کورديکم زمان کنديسنه طوغريدن طوغری يه نفرتمی بيان ايده‌جکم ! بندن فارغ اولسون خبيثه وصالکه مانع اولدقجه بنم حياتمدن ياشيور . ـ بکا مخصوص اولان اذواق محبتی غصب ایتمش اتکله اکلنيور قياس ايديورم مرحمت ايت ! ... بو اقشام يانمه کل ! براز کوکلم سکونت بولسون ! براز عقلم باشمه کلسون‌ده ايده‌جکم حرکتده بر منا-سبتسزلك ايتمیه‌يم ! .. سوزلرمك ربطسزلغندن قوای فکريه‌مك ارتباطنه نه‌قدر خلل کلديکنی اکلارسك .

باقی نه ديه‌يم امرکه منتظرم (شعر :) درد فراقی چکمکه يوق دلده اقتدار . بن اولمك ايسترم بکا قطعی جواب وير .

عادل کرای .

پريخاندن عادل کرايه

مرحمتسز بنی کندکدن دها راحت برحالده‌می صانيور-سك که هجراندن او قدر آجی آجی شکايتلر ايديورسك ! بن اضطرابمه تحملدن عاجزم سنك محزونلغندن کوکلمده آچيلان يارەلرەدە نصل طاقت کتیره‌یم ! .. يوق ! .. سويله ! .. نه دردك وار

ایسه بکا سویله ! . . . تك سنك کوکلك براز خفت بولسون ده ایسترسه بتون عالمك بار آلامی بنم کوکلمه ییغلسون! . . انصافسز! او استغنالرك نه‌در؟ سن بنم ایچون ضعیفلارسه‌ك شکلکده‌کی تغیر محبتمك انقطاعنیمی ایجاب ایدر !! بکا عائد اوفاجق برتأثیرکی کوکلمده‌کی خیالکدن قیمتدار بیله جکمده شبهه‌می ایدرسك ! . .

یاهله ! وجودکه براز ضعف عارض اولمغله نه اوله‌جق حسنکه‌زوالمی ترتب ایده‌جك ! . . مهتاب بو قدر شکللره کیرییور هانکیسنده لطافتنه خلل کلدیکنی کوردك !

هایدی بواستغنا که ده قاتلانه‌یم . — مقصدك ستم اولسه بیله انی‌ده بربیوك التفات عد ایده‌یم ! اوموت کبی هجران ابدی کبی هائل هائل سوزلریکه نصل طاقت کلیر ! . . بکا اجیمزسه‌ك کندینه‌ده آجیمزمیسك ! تشأمدن کیم نه فائده کورمش طوته‌لم که فائده‌سی اولمدیغی کبی ضرری‌ده اولمسون قلبه ویره‌سی ضبیعی اولان بیهوده اذیتلرینی اختیار ایتمکده نه‌لطافت واردر !! . .

الله کوسترمسون سکا برحال اولورسه بنم صاغ قالمقلغمه احتمال وارمیدر ! ولومزارمی ایرسونر فلکك پنچه‌سی بیله کوکلرمزی بربرندن قوپاره‌مز .

خیال ایله یازی ایله اکلندیککی کندك اعتراف ایدیورسك اوحالده برقاچ کونلك تحسردن اوقدر شکایته حق بوله‌بیلیرمیسك !

هجرانی بز کندیمز اختیار ایتدکسه اختیارمز قلبمزك آرزو-

سندنمی نشأت ایتمشیدی ! میدانده اولان مخاطره موهومیدر !..
برخائنه نك شرندن صاقنمق ایچون اوچ بش کونلك تحسرلری
اختیار ایتمه لمده یربریمزه قاوشمدن کندیمزی مزارلرك قوینونه می
آته لم .

اوف ! نیچون ملعونه یی خاطریمه کتیردك ! یانمه کلسه کده
وجودمك حرارتنی . — حرکتنك حالنی کورسه ك اوطه مه
انسان قیافتنده بریلدیرم دوشمش قیاس ایدرسك .

سنی سوییورمش !!.. دیوانه بیلمزکه شیرك چانه قصد
ایدییور . سندن صاقلامم کوکمه حقلی برغیظ مستولی اولورسه
ارسلانترله بیرتیجیلق یاریشنه قالقشمق ایسترم . خیر ! او بندن
سنك برذره غبار پایکی الغه مقتدر دکلدر . اوف ! بکا اویله
شیلر دوشندیرمه ! بالله ! خنزیری ایاغمك التنده ییلان ازرکبی
تپه لرم ! محبت نه در بیلورسك ! قصقانجلق نه در بیلمزسك !..
وجودیمك هرذره سنه آیری آیری آتشلر یاغیور . — آیری آیری
خنجرلر صاپلانیور ینه بویله ایکن صبر ایدییورم سندنده صبر
نیاز ایدرم اکربنی سوییورسه ك باشم ایچون خنزیره رنك ویرمه
برشی سویله ! اکا مغلوب اولمقدن حاصل اوله جق نتیجه یی
بیلیورمسك ! هم بربرمزه طویمه دن فنا بوله جغز همده یوزینه
برکره باقمقله آتشه آتلمش جزؤ معدنی کبی باشدن اشاغی اریده-
بیله جکمز براجلغك پنجه سنده زبون اوله رق تلف اوله جغکز .
بوکیجه یانمه کلدیکمی ایستیورسك ایاقلری آتشین زنجیرلرله

باغلی بر بیچاره‌یی جنت قپولرینی آچوب‌ده نزهتکاهلرینه دعوت ایتمك نه بیوك غدارلقدر ! هیچ کلمکه مقتدر اولسه‌م سندن دعوتمی انتظار ایدردم انسان اخص آمالی النه کچرده اغتنام ایچون تکلیفه‌می محتاج اولور !..

بو اقشامکی نوبتجی بیلدیکمز دکل ! نصل کیزلی کله‌یم آچیقدن کله‌جك اولسه‌م نه بهانه نه وسیله بوله‌یم .

یالکز بکا قیه‌جق اولسه‌لر یارم ساعت ذوقك ایچون محشر قدر هجرانکه قائلم . فقط سکاده قیارلر سنی ذره قدر مخاطره‌ده بولندیره‌جق بر تشبثی سنك ایچون سنك امر کله‌ده بردرلو ذهنمه صیغدیره‌میورم . یارین کیجه فرصت بولور کلیرم . الله عشقنه صبر ایت حالمدن تفصیلات ویرمك ایستدم تأثرکك شدتندن قورقارم .

باقی برلوح مزارم بنویسند پس ازمرك
ای وای زمحرویٔ دیدار دیکر هیچ پریخان

﴿ صورت تذکره ﴾

(عادل کرایدن شهریاره)

سیماکزك بوحالیله برابر سزه ضروری کوستردیکم یالانجی محبت اماره‌لرینه جداً اینانديغکزه قائل اولمق ایرانده هیچ آینه کورماسکه توقف ایدر ! قرق یاشنده برقادینه یکرمی درت یاشنده بر آدم محبت ایده‌میه‌جکنی البته سزده بیلیرسکز .

میل معالی ایله متصف اولان بر کوکل پریخان کبی الهی بر

نور مجسم میدانده کزینوب طورركن سنك كبی سیرتنك ظلمتی چهره‌سنك روحسز بیاضلغی ایله دوزکونلی زنجی‌یه بکزیان بر اعجوبهٔ روزکاره میل ایتمك نصل ممکن اولسون ·

زوجکزك نعمتنی اوغلغکزك حیثیتنی صاچکزك آقنی اشتهاکزك ذنأتنی دوشونکزده بندن پریخاندن فارغ اولکز ! اقشام بیچاره‌یه ایتدیککز اذالری اوکرندم تکرار ایدرسه‌کز انتقامی زبانیلره الدیرمغه مجبور اوله‌جغم ·

عقلکزی باشکزه دوشوریکز مکتوبکز الده سند طوریيور . بر دها پریخانکده بنم‌ده حتی نامزی لسانه الیرسه‌کز قزوینده هر حرفنی آیری‌آیری کوزدن کچیره‌مدك برادم براقیه‌جغمه پریخانك حیاتنه یمین ایله سزی تأمین ایدرم امانیده بوولده اتلاف ایدرلرمش پریخان صاغ اولسون ذاتاً دنیانك نه‌صفاسنی سوردم که آخرته کیتمکدن قاچنه‌یم هیچ اولمزسه الیکزده شهید اولورده جناب حقدن مکافاتنی کوروررم ·

اسیرم بنی بر کیجه بوغدیریویرمك تسمیم ایتدیرمك قولای الیکزدن کلیر اوراسنی بیلیرم فقط سزده شوراسنی بیلکز که بوکون قزوینده برادرم وار هردرلو استقبالی آچیق هر درلو اقبالی حاضر یاشی دها یکرمی‌بشه هنوز وارمش عناصرینك حالی عمر طبیعی‌یه قدر یاشامغه مستعد ثروتی مدت عمرینی سعادت ایچنده کچیرمکه کافی ایکن هرنه‌دن ایسه بنم یولمده فدای جان ایتمکه مراق ایدیيور قیله برخطا کلمك لازم کلسه کاغد النده‌در

بنم بیاجغمدن برقاچ قات زیاده تشهیر ایدر عسکر اولدیغی حالده بویولده جلادلیغیده کوزه الیور کوکلرك فوقنه چیقسه کز یرلرك دیبنه چکسه کز سزی برساعت یشاتمز .

ال التندن برحرکتکزی ده ایشتمیه یم بیلیرسکز که تحقیقه مقتدرم اکر ایشیدیرسه م بزم خانداندە قلبجه کوپك قانی بولاشدرمق مشؤم صاییلیر اما اوشئامتی ده ارتکاب ایدر سزی الله مالك جحیمه تسلیم ایلرم عقلکی باشکه آل بزدن فارغ اول   عادل

عادل کرایدن پریخانه

امداده یتش ملك کوکم شیطان پنجه سنده ازیلیور !

عشق ایچون جنون کتیردیرلر کرچکمیدر بیله میورم فقط بعض حاللرده انسانی جنوندن قورتاردیغنی بواقشامده نفسمده تجربه ایلدم . خیالك برملك الصبیانه کبی قارشمده طوروبده وجودمی آفتلردن حفظ ایتمسه بنی شمدی یه قدر جیلدیرمش زنجیرلره باغلانمش کورردك . مکر فلك بنی نه سیه بلالره مبتلا اولمق ایچون یاراتمش اوف! حالمی سویلیه میه جکم دوشندکجه ذهنمده کی قره قره خولیالر تجسم ایدییور موت کبی اوزریمه چوکیور قلبمك نبضانی وجودمك تنفسی کسیلیور . بیلم که حالمی نصل تعریف ایده یم برساعت اول قاری یانمده ایدی بتون بتون پردهٔ عاری چهره سندن قالدیردی بیاغی برچاپقین ... توبه لر اولسون بکا برعفت مجسمه حضورنده سوءادب ایتدیره-

جك ..... جبر وقهر ایله کندینی سودیرمك استیور اوچ کیجه صکره یانمه کله جکنی ومطلق کندیسنه برچاره بولمزسه‌م اونجه یه قدر اوطه‌مدن آیرلمیه جغنی صورت قطعیه‌ده سویلدی‌ده اویله جهنم اولدی کیتدی . اویوسه‌م کابوس کبی رؤیامدن کیرسه‌م سیأت عمل کبی مزاردن ایرلمیه جق ! یاربی بوملعونه‌نك الندن قورتارمغه برچاره بول یارخصت ویربن آندن کندی کندیمی قورتاریرم آه یانمه کلسه‌ کده برایکی دقیقه‌جق یوزینی کوره بیلسه‌م کوکلك بوخلجانی بلکه براز سکونت بولوردی مرحمت ایدوبده یارم ساعتجك اولسون کلمزمیسك خدا! بیلور چکدیکم اذای روحانی عذاب جهنمه رحمت اوقودیور امداد ! مرحمت ! عادل

هانکی بردردمی هجران ایله تعداد ایده‌یم
سنده داد ایتمزایسه‌ك بن کیمه فریاد ایده‌یم

جواب اوله‌رق شوتذکره‌یی الدی .

پریخاندن عادل کرایه

بوقادین سکا دکل اجلنه عاشق اولمش ارقه‌سنده طولا- شوب کزیور عجبا هیچ برکره آیینه‌یه باقزمی کور اوله‌جق کوزلری جمالنده‌کی نوری طورکده‌کی عصمتی کورمزمی عجبا بیلدیرملر آلتنده ازیله‌جك بینی کندی یاشیله سنك نوجوانلغکی مقایسه ایتمزمی سکا اوقدر تسلط ایدرك بندن اولومنی‌می دیلنیور یاقه‌سندن طوتوب‌ده غبای جهنمه آتمقلغنی‌می ابستیور شرندن

چكديكم عذابلره شيطان اوغراسه شايان مرحمت اولور اماّ او بنم حالمی بيلميورمش بن آنك حالنی بيليورم يااللهم ! انتقام انتقام ! بر كره قارشيسنه طوروبده طورنده‌كی اندامنده‌كی دنائتی كراهتی يوزينه قارشی سويليه جكمی‌يم بركره اياقلريمك آلتنه آلوبده چهره‌سنك ييلان دريلرينی يوزمكه مقتدر اوله بيله جكمی‌يم ملعونه نامشروع بر محبت چيقارديی عموم قادينلرك ناموسنی برباد ايتدی الويرمدی اورته‌يه بر يالان قويدی سنی مخاطره‌لره دوشيردی الويرمدی بنی ايشك ايچنه قاريشديردی يالانجيلغنه ملعنتنه تشريك ايتدی الويرمدی بيچاره برادريكی زندانلره آتديردی آندن صكره جلاد كبی اوزرينه مسلط اولدی قالدی بتون افنا ايده‌جكدی اولويرمدی سنی فكريكه مخالف بنی حالمه ياقشمز بر طاقم تشبثلره مجبور ايتدی ايكی الك محرم آدممز ايكی الك مخاطره‌لی كاغدمز قضانك مصيبتك الك ايشلك شهر اهلرنده طولاشوب طوريور ملاحظهٔ عاقبتله خوابمزی حضورمزی سلب ايتدی الويرمدی هفته‌ده ايكی اوچ كون جادی باقيشی ييلان نفسی ايله كل جالكی صولديرييور الويرميور شمدی‌ده سنك عصمتكی بنم حياتمی برباد ايتمكه چاليشيور خنزيری بر لطمه ايله اسفل سافلينه كوندرمك قدر قولای برشی يوق فقط كريبان اقتداری پنجهٔ ملعنتندن قورتاروبده كنديله برابر دوشمامك ممكن دكل اوزرينه وارلسه طپوق التنده ازيله‌جك فقط بر عقربك زهريله ايكی انسان‌ده برابر تلف اوله‌جق .

یاربی ! یاربی ! نه چیقمز بر کرپوۀ بلایه طوتلدق !

بیلسه‌ك کوکلمدن نه‌لر کچیور ؟ بشقه بر بهانه بولوب ده سرایك اورته یرنده خنجرلیوه‌جکم قادینلغمه باقه بن خنجر قلیج قوللانمغه‌ده مقتدر قادینلردنم خنجرلرم قرداشمدن قورقام چونکه او بیچاره‌یی بربلادن قورتارمش اولورم حمزه بلکه بکا قصد ایدر اره‌ده سن اولمسه‌ك بالله العظیم بو یولده اولمکی ده قطعاً دوشونمم فقط ایستمیورم سنی بو حاللرده براقوب‌ده دوت ایله کندیمی عذابدن قورتارمغی سکا دشمنك صانیورم غیظ قصقـاـ نجلق کوکلمده برراژدهای جهنم کسلمش آتشین دندانلریله وجودمك هر ذره‌سنی آیری آیری قوپاریورده ینه تحمل ایدییورم .

ممکن دکل سکا ترتب ایده‌بیله‌جك بر مخاطره ذهنمه کلنجه هیچ برشیئه تشبث اتمك بنم ایچون ممکن دکل یانمه کاسه تحقیر ایتسه اشکنجه‌لره قویسه وجودمك هرطرفنی آیری آیری پاره‌لسه حتی ...... آه ...... حتی سنی المدن السه ینه برشی یاپمغه مقتدر اوله‌میه‌جغم ینه بنم ایچون بر دقیقه‌جق اندیشه‌یه دوشدیککه کوکلمی قائل ایده‌میه‌جکم .

ایتمه ! الله عشقنه مناسبتسزلك ایتمه ! مردسك قادینلردن صبر درسی المق سکا یاقشمز تحمل ایت مقصدکی ممکن اولدیغی قدر محاللره تعلیق ایله اویاله‌نه یاپارسه‌ك یاپ النه بر سررشتۀ خصومت ویرمه بالله العظیم - اکر جائز اولسه - شیطانه رحمت اوقوده‌جق مقلوبلردندر .

برده الله عشقنه پیغمبر حرمتنه اولسون بنی وقتلی وقتسز دعوت ایدوب طورمه کندم کله میورم امر یکه اطاعت محبتکه انجذاب سائقه سیله روحم ده نه بدنمدن ایریله رق یانکه کله که نه ده برنده طورمغه مقتدر اولیور بنی بویله حیات بهر عذاب و عذاب بهر حیات اشکنجه سنده براقق شانکه لایق دکلدر کوریورسك که فرصت دوشوردکجه یانکدن آیرلمامغه چالیشیورم فلك مساعد اولمدقجه بربرمزدن محروم قالیورسه ق نه یاپه لم اتحاد روحانیتمزله تسللی بولورز :

«چون فاصلهٔ بیت بودفاصلهٔ ما ٠ ماازتوجداییم بصورت نه بمعنی»

عادل کرایك شهر یارك دائره لری بوتلاشلره اضطرابلره تهدیدلره تحقیرلره تحقیقلره تجسسلره مجادله لره ائتلافلره هر زماندن زیاده کشاده بولندیغی اویله برلیلهٔ غرائبده پریخان هرشیدن بیخبر و قوریجینك افاده سندن آکلاشیلدیغی اوزره بر کیجه اول عادل کرای ایله بر بزم تنهاییده برچوق ساعت قدر وقت کچیردیکیچون تماشای جماله دلسیر ٠ ـ تشبثلری قوهٔ قریبه یه کلمك جهتیله عمر ینك سعادتندن امین اوله رق یاتسو وقتنی بر ساعت کچرکچمز یتاغنه یاتمشدی ٠

رؤیاده عادل کرایی کورر صباح آچیلمش کونش طوغمش کوزلری نور ایله طولمش ظن ایدردی ٠

کویا که معشوقیله برصحراده ایدیلر بولندقلری یرك پیشکاهندن براوفاق صو آقاردی اما برصورتده خفیف اقار واو قدر معوج

شکللر پیـدا ایدردی که بچدیکی صحرانك لطـافتندن آیریله‌میور واره‌صره کلدیکی طرفه عودت ایتمك ایستیورده سائقهٔ روزکاره مقـاومت ایده‌میور کبی کورینوردی بارشی اوجلرنده برصالقم سکود وار ایدی داللری یاپراقلری رسوایان محبته پردهٔ استـتار اولمغه شایان اوله‌بیله‌جك قدر پریشان ایدی .

صحرانك او ته‌سنده بریسنده اوبك اوبك اوقدر متنوع اوقدر متلون چیچکلر ییغلمشیدی که فیاض قدرت اورالری تزیین ایچون فلکك سحائب‌رنك آمیزینی پاره‌لمش‌ده اوته‌سنه بریسنه طاغتمش ظن اولنوردی .

مرغان سحرك نغمه‌لری اوقدر حزین اوقدر مؤثر ایدی که هر بری وجدان عاشقانه‌یه ترجمان اولمش الفاظ ایله تعریفی قابل اولمیـان اذواق محبتی کوکللره افهـام ایله اوغراشیورلر قیاس ایدیله بیلیردی .

کویا که پریخـان اوصویك کنارینه اوطورمش آرقه‌سـنی او صالقم‌سکوده طیامش ایدی‌عادل کزایده دیزینه یاتمش‌پریخانك مثالنی جمالیله مقایسه ایچون اویومش ایدی .

قز پریشان صاچلرینی شهزاده‌نك یوزینه دوکه‌رك جمـالنی کاه کونشدن‌یله قصقانیرجه‌سنه‌بتون‌بتون اورتر کاه بردقیقه‌جق حسرتنه تحمل ایده‌مزجه‌سـنه برجهتنی آچار تماشـاسنده غشی اولور طورردی .

پریخانك‌روحنده انبساط . ـ کوکلنده صفا بردرجه‌ده ایدی

که بولندیغی حالك رؤیا اولدیغنی بیلمك دخی لازم کلسه ایدی بتون عمرینك بویله بررؤیا ایچنده چجمسنه بیك جان ایله قائل اولوردی کویا که برانسان دکل طبیعتك فردوس فیوضاتنده یکی پیدا اولمش برشکوفهٔ رنکین ایدی ژاله‌لرله پرورش بولور نورلرله تنعم ایدردی ·

رستم خان؛ قوریجینك طرز افاده وصورت استدلالنده اولان قوتی کورنجه؛ محاوره اوزادیغی تقدیرده اوراده‌کی حشراتك عزمنه بتون‌بتون خلل کله‌جکنی و برکره شاه پریخانی یاننه چاغریر؛ عسکر آنك الزامیاتنه طوتیلیر ایسه کندیسی ایچون دنیاده هیچ برامید نجات قالمیه‌جغنی دوشونه‌رك و بر قاچ ساعت صکره جلادلر اوکنده بیك درلو اذیتله تلف اولمقدن ایسه اوراده ترك جان ایدوب کیتمکی دهاخیرلی کوره‌رك بختنك بر صوك تجربه‌سی اولمق اوزره همان سل سیف ایله « بوغیرتسز سفاهت رهبرلکندن لذت آلمشلر ! ··· قپونك اوکنده بکلده، بکلده بزیده کندیلرینه بکزتمك ایسترلر · بز بورایه وزیرك امریله کلدك تاتار اوغلنیده؛ یاننده بولنان قاریلریده اعدام ایده‌جکز شاهك فرمانی اولمسه هیچ وزیر بویله امرمی ویرر ؟ ··· یوریکز ! ·· اوکوکزه حائل اولانلری اوریکز ! ·· » دیدی یرندن حرکت ایلدی حتی قوبجیلردن قارشیسنه طوران بر بیچاره‌یی کندی قلیجیله تلف ایتدی پریخان طاقی هرنه‌قدر رستم خان

عونه‌سنه نسبت قبول ایتمیوجك درجه‌ده ازایسه‌ده هر بری بر فرقه‌یه مقابل عدا اولنور فداکارلردن ایدیلر موقعلرنده ثبات ایتدیلر خصملریله قلیج قلیجه کلدیلر باغچه‌ده بر بیوك هنکامهٔ کیرودار آچیلدی .

پریخان ایسه عادلکرایك یانه کیردیکی کبی قلیجی یره فرلاتدی خانزاده‌نك بیونه صارلدی عشق ومأیوسیتدن مرکب برنظر غریب ایله یوزینه باقدقدن، وبرنجی دفعه اوله‌رق بردفعه اغزینی اوپدکدن صکره «عادلجکم! سنك هلاککه بن سبب اولیورم بردقیقه‌لق حیاتکه بتون عمرمی فدا ایتمك ایسترکن حیاتم عمرکی اضاعه ایدیور! . . .» دیدی غایت حزین بر آه ایده‌رك کوزینك یاشی برلطافتله طاملامغه باشلادی‌که هر کرپکنده بر الماسپاره تعلیق اولنمش ظن ایدیلیردی عادل کرای ذاتاً اولوم غدابنی پچیرمش، ذاتاً تسلیم روح ایلمشده دنیاده بشقه برقوهٔ معنویه‌ایله قالمش کبی بر مکانت فوق العاده‌ایله «نه اولیورسك ایکی کوزم! بوتأثرك فائده‌سی نه‌در؟ . . نه‌زمان اولسه یرآلتنه کیره‌جك دکلمی ایدك! . . . دنیاده حیاتك لذتنی بربرندن آیرلمامقدن عبارت بیلان ایکی یار صادق ایچون برزمانده، بر مکانده اکمال حیات ایتمکدن بیوك سعادتمی اولور! . . خصوصیله هم معصوم هم بر مقصد مقدس یولنده فدا اولیورز ارده برده دولت شهادته نائل اوله‌جغز . . .» دیدی پریخانك قلبنده‌کی میل معالی روحنده‌کی بیوکلك بوسوزلرایله بردن بره انجلا ایتدی اولوم

قورقوسی، دشمن تهلکه‌سی فکرلری بتون بتون اره‌لرندن ضایع اولدی؛ برا کانجه مجلسنده‌ایمشلر کبی؛ نظر عاشقانه‌لرینی بر برینك سیر جمالنه، قلب صادقانه‌لرینی بر برینك اذواق محبتنه وقف ایلدیلر، معصومانه تبسملره، مستغنیانه سئمله، نشاط پرورانه لطیفه‌لره باشلادیلر فقط عمرلرینك همان برقاچ دقیقه‌دن عبارت قالان شو دورهٔ ختامنی صحبتدن زیاده طویه طویه بر برینی کورمکه صرف ایدرلردی .

بریکرمی دقیقه مدت انلر بو حال استغراق ایچنده ا کلنمکده باغچه‌ده کیلر ایسه جان بازاریله اوغراشمقده ایدیلر پریخانك اکثر عونه‌سی؛ برقاچ دشمن تلف ایتدکدن صکره؛ وفات ایتدیلر اقلیت ازالدقجه اکثریت اطرفدن دوکیلوب کلان غالب طرفدارانیله چوغالیردی عاقبت پریخانك طاقمی؛ کوشکك مدخلنی محافظه‌یه اقتدارلری قالمدیغنی کورنجه؛ شهزاده‌لرینی محافظه ایچون کری کوشکك داخلنه چکلمکه باشلادیلر .

سلاح سسی، عسکر شماته‌سی قپویه طوغری تقرب ایدنجه پریخان برمدتدنبری بولندیغی غشی حالندن کندینی طوپلایه‌رق « خانزاده‌م !.. نیچون بوملعونلره بیهوده یره کندمزی تلف ایتدیره‌جکز !.. دون اقشام جزمی‌یه سپارش ایتدیکمز ایپك نردبان کلمدیمی ؟ شو پنجره‌دن اشاغی اینرز بلکه جزمینك اوراده ادملرینی بولورز بوله‌منسه‌قده احتمال که طالعمزواردر کیجه‌نك قرانلغندن اوزره‌مزه بر پرده چکیلیر دشمن کوزندن مستور

قالیرز، برسمت سلامته چیقارز » دینجه عادل « اوت نردبان کلشیدی باقه‌لم برتجربه ایده‌لم !...» سوزیله پنجره‌یه یاقلاشوبده نردبانی طاقق ایچون خارجه باش کوسترنجه اوزرینه یکرمی قدر تفنك بردن اتلدی حتی برقورشون، صاغ اوموزینك اوستندن صییرتارق؛ اثوابنی پاره‌لدی . بوبادره اوزرینه بیچاره‌لرك ایکیسی بردن « اوطرفدن امید قالمدی » دیدیلر ، ینه کمال متانتله قاتللرینك ظهورینه، اجللرینك حلولنه انتظار ایلدیلر .

کورلتی یاقلاشه یاقلاشه اوطه قپوسندن ایچری پریخان طرفدارلرندن براون اون‌ایکی قدر ، هربری برقاچ قهرمانه بدل؛ فداکارایله، الیدن زیاده کوزلرینی قان بوریمش سفاك ومتهور قوریجی آتیلدیلر .

کندی نفسلری ایچون همان سلاحه مراجعتی تنزل عدایده‌جك برحال وقار وتوکلده طوران ایکی شهزاده؛ یوللرنده جان ویرن فداکارلرك حالنی کونجه موقعلرینه لایق، مزیات جلیله‌لرینه مطابق برطور اصدقا پرورانه‌ایله؛ اوفاجق فرقه‌لرینك ریاستنه یجدیلر ؛ الك بیوك محاربه‌لره نمونه اوله‌جق، الك بیوك سرعسکرلری غبطه‌یه دوشیره‌جك برطرزده، مدافعه‌یه باشلادیلر .

عادل کرایك تعلیمیله اصحاب مدافعه‌نك هربری : اوطه‌ده‌کی اشیادن برینی اوکنه سپر ایدرك ؛ دفع صائل ایله اوغراشیر، خانزاده‌ایله پریخان ایسه بربرینی محافظه ایتمکله برابر عاجز قالان عسکرلرینکده امدادینه یتشیر ایدی نه فائده‌سی وارکه مدافعلردن

تلف اولانلرك؛ فوت اولمش فرصت اقبال کبی؛ تلافیسی قابل اولمز؛ صائللردن هلاك ایدیلانلرك؛ حاضرلنمش آفات سماویه کبی بری دفع ایدلدکجه یرینه ایکیسی اوچی کلیردی ٠

پریخان طرفدارلری برساعتدن زیاده کندیلرینك اون بش یکرمی مثلی دشمنله اوغراشه‌رق؛ حیفا که تاریخنجه بیله یازیله‌مامش اولان؛ناملرینی قیامته قدر السنهٔ ستایشده طولاشدیره‌جق شایان ایده‌جك قدر مردانه و فداکارانه براقدام ایله؛ افندیلرینك پیش نظرنده بر بر بر فدای جان ایلدیلر ٠

فدائیلر؛ اوطه‌ده‌کی اشیا ایله کندیلرینی محافظه‌دن زیاده؛ کندی وجودلرینی افندیلرینه سپر ایلدکلرندن بونلرك عمومی قربان اولنجه‌یه قدر شهزاده‌لره بر جریحه بیله طوقونمامش ایدی ٠

وقتا که شهزاده‌لر تنها قالدیلر؛ قان کورمش برچفت ارسلان کبی بربرلرینه ظهیر اوله‌رق و مدافعه‌یی بتون ترك ایدرك حشراتك اوزرینه صولتلر کوسترمکه باشلادیلر ٠

سلاح قوللانمقده اولان مهارتلری جهتیله دشمندن لااقل ایکی آدم تپه‌لنمدکجه وجودلرینه بر یاره طوقندیرمه‌نك احتمالی یوق ایدی ٠ یکرمی دقیقه‌دن زیاده اوغراشدیلر؛ برایکی کره مهاجملری اوطه‌دن طیشاری اوغراتدیلر فقط اراذل؛ کهساره چارپان طالغه‌لر کبی؛ کری چکلدکجه صولتلرینه برقات دها دهشت ویررك عودت ایدرلردی ٠

عادل کرای؛ پریخانك اوته‌سندن بریسندن سیلان ایدن قانلری

کورنجه : وقار مردانه‌سنی بتون بتون غائب ایدرك صائلریله مخاطبه‌یه تنزل ایتدی « بو معصومه شاهکزك همشیره‌سیدر ! . سز حق نعمتی بویله‌می کوزه‌دیرسکز ؟ . . » دیه‌جك اولدی پریخان همان اثر دیمنی کسه‌رك « صوص خانزادم ! بو کوپکلر حق نعمتی ده ولی نعمتی ده اتمك کبی کسیلیر ، ینیر برشی ظن ایدرلر بونلرله مخاطبه شکزه یاقیشمز ! . . » دیدی ، نظری او صره‌ده قپونك اوکنده کلان رستم خانه تعلق ایتدی « آه اوزرمزه صاریلان اژدرك باشی کوزمزك اوکنده طوریپورده بز حالا کیملرله اوغراشیورز ! » دیه‌رك خاتی تپه‌لمك ایچون قپویه طوغری اوغرادی اوزمانه‌قدر پریخانك اوته‌دن بری کوکلرده براقدیغی نفوذك تأثیریله اوزرینه برید رعشه‌دار ایله سلاح چکن قوریجیلر سردارلرینی تهلکه‌ده کورنجه مسلك غیرتی و بردرجه‌یه‌قدرده مجازات آتیه قورقوسیله بتون بتون خوف وانصافی قالدیردیلر ، پریخانی صول ممه‌سنك آلتندن آغرجه یاره‌لدیلر .

بیچاره قز ! جریحه‌سنك تأثیر طاقت کدازیله وجودینی اداره‌دن قاله‌رق آغر آغر برقاچ آدم کری چکلدی ، عادل کرایك ایاقلری او جنه دوریلدی . قوریجیلر ، حالك دهشتیله برقاچ دقیقه بهت ایچنده طوردقدن صکره ، شاهلرینك همشیره‌سنی ممات حالنده و دشمندن الدقلری اسیرك ینه حیاتده بولندیغنی دوشوندیلر سراپا غضب ، سراپا تهور کسلدیلر ، قطعی برعزم خونخوارانه ایله عادل کرایه برقاچ طرفدن هجوم ایلدیلر . بیچاره پریخان !

روح ثاتیسنك دەجانی کبی مهلکەده بولندیغنی کورنجه جسمنده نەقدر اثارحیات قالمش ایسه بریره طوپلادی :

« بنشینم وسر پیش پایت
برخیزم وجان کنم فدایت ! »

بیتنی اوقویەرق یرندن طوراندی ؛ یارەلی ارسلان کبی بر صولت مقاومت شکنانەایله ؛ قهر اعدایه باشلادی عادل کرای ایسه ؛ معشوقەسنده کوردیکی آتش حمیتك تأثریله ؛ بتون بتون نربارقهٔ جلادت کسیلەرك ؛ وقتیله هربری اللی التمش کشی‌یه مقابل اولان ؛ تاتار قهرمانلرینك نسل نجیبی اولدیغنی تمامیله اثبات ایلدی‌شویله‌که ایکی‌شهزاده برقاچ یرلرندن مجروح اولدقلری حالده ایاقلرینك اوجنه اون بش قدر قوریجینك لاشەسنی سرديلر .

رستم خان تلفاتك تکثریله‌بتون‌بتون برلهیب‌غضب‌کسیله‌رك « قلیجله اوغراشیرطوررسکز ! تفکلرکزی هانکی دشمنه صاقلا یورسکز ؟ آتش ایتسه‌کز آ ! » دیه فریاده باشلادی قوریجیلر وقعەنك هول وغرابتنه منضم اولان جان قورقوسیله‌دوشدکلری غفلتدن متنبه اولدیلر ؛ ایکی بیچارەنك اوزرینه اللی التمش تفك بردن بوشالدەرق ایکیسنی‌ده برانده شهیدایتدیلر .

رستم خان اوزمان اوطه‌یه کیره‌بیلدی ؛ پریخانك قانلی وجودینی برنظر غیظ وتحقیرایله سوزەرك .

« بجر فنا رفت وناچیز شد !

فلك كفت خندان كه اين نيز شد ! »

بيتنى ايرادايله خونخوارانه برده حكمت فروشلق ايدرك اوطه‌دن چكلدى توابعيده ارقه‌سنه دوشديلر ·

بيچاره‌لرك سبب موتى اولان جريحه‌لر ايكيسنك ده باشنده ايدى اوجريحه‌لردن سيلان ايدن قان ايله چهره‌لرى بتون شفق رنكنه بويانمش، عادل كرايك چهره‌سنده يلديز قدر بر نقطه ايله پريخانك چكه‌سنده ايكى طرفه طوغرى هلال قدر بر اچيقلق قالمش ايدى ·

جزمى بوتماشايى كورنجه طبيعت شاعرانه‌سى هر درلو حسيات حزن وماتمنه غلبه ايتدى، شهيدلرى بربرينك قوينه كتيردى، عادل كراى ايله پريخانك باشلرينى ؛ يوزلرنده قلان بياضلقلر آى يلديز شكلى حاصل ايده‌جك صورتده ؛ بربرينه ياقلاشديردى شهيده‌نك قان ايچنده اولان صاچلريله ايكيسنك چهره‌سندن مستطيل بر شكل حاصل ايلدى ·

عباسه توجه ايتدى « باق تموج ايتمش، اوجلرى پاره‌لنمش عثمانلى بايراغنه نه قدر بكزييور ! يد قدرت ؛ يكوجود محبت ياراتديغى ؛ ايكى شهيدك سيمالرنده خدمت ايتدكلرى مصقدك نه پارلاق، نه كوزل برنشانه‌سنى تصوير ايلمش ! بن والله العظيم بونلرى قبرلرينه بووضعده دفن ايدرم ! ملائكهٔ سؤاله مقصدلرينك نمونه‌سيله كورنسونلر ! ٠٠» ديدى عباس ايله برلشديلر، قازدقلرى مزاره ايكى بيچاره‌يى او وضعده توديع ايلديلر ·

جزمی اوقدر دهشتلی، اوقدر خلاف مأمول بر طالع وقایع وفجایع قارشیسنده تك وتنها قالنجه ایرانلیلرك اوتەده بریده کزینان قوریجیلرینی قبرستانك سرولرندن تفریق ایدەمدی: سایەلرك یوکسلمسی جهتیله؛ کندینی برغول یبانی دهشتکاهی ایچنده کورمکه، بریامیاملر مملکتی ارەسنده ظن ایتمکه باشلادی، اختفایه بر محل آرەدی، بادیٔ تصورده عثمانلیلق غیرتی خاطرینه کلدی، عادل کرایك پر یخانك؛ مقبرەده اولسون، یاننه آتیلمق ایستدی، اومرتبه یه لایق اولمدیغنی دوشوندی، بجاب ایتدی؛ بو حجاب اوزرینه فطرتك کندینه احسان ایلدیکی جلادت مردانه خاطرینه کلدی و بو کورینان سایەلرك هر بری بر جلاد اولسه جملەسنه قارشی طورمق و او یولده شهید اولوبده؛ عادل کرایك ایاغی اوجنده اولسون، بر مزار مفخرت بولمق فکرینه دوشدی؛ نهایت انتقامنی المق بویله بر بیهوده فداکارلغه مرجح اولدیغنه حکم ایلدی .

بو ایکی مطالعه اوزرینه تسلیم وتوکل ایله عباس کلنجه یه قدر بایحال اختفایه ذهننده قرار ویردی، یلدیزلردن دوشن، سونمش مشعلەلردن قالان خفیف خفیف ضیالرله اطرافنی ارادی، باش طرفندن چوکمش برمزار بولدی اوغراشه اوغراشه ایچنه کیردی، تلقین امامه ویا ورود منکر ینه منتظر برمیت کبی اوزاندی .

الینی برطرفنه آتدی، صغوق، قاتی برشیئه راست کلدی

مسیح ایله انسان کله‌سی اولدیغنی آکلادی وجودنده‌کی یاره: اورایه کلنجه‌یه قدر وخصوصیله مزاره کیرنجه‌یه‌دك روحانی وجسمانی چکدیکی مشقتلره آچیلمق وبلکه کندینی اماته ایله؛ اوفطرتده اولان بر صاحب جیت ایچون مزارندن فردوس مکافاتده‌کی مقامنه بر منظره اولمق درجه‌سنه کلمشدی.

برطرفدن ایسه برچوق موذیات وجودندن، اثوابندن برشیلر قوپاروب‌ده تعیش ایتمکه چالیشیرلردی الینه الدیغی کله‌یی براز دها اویردی، چویردی، سوابقك قبحیاتنی اداك ایتمکله برابر اعتراضی انسانیته مطابق کورمیان ویاتعبیرآخرله «بزه نسبت سابقلر نه قدرده ایسه بزدنصکره کله‌جکلره نسبت بزده اوقدرده قاله‌جغز!» اعتقادنده بولنان فیلسوفلر کبی، چرکینلکنی، قوقشلغنی دوشونمك ایسته‌میه‌رك یه یرینه براقدی «عجبا سن‌ده بنم کبی برانسانمی ایدك! عجبا عادل کرایك پریخانك؛ اویوسفه زلیخایه ثانی عد اولنه‌جق قدر کوزل اولان؛ چهره‌لرینك ایچنده‌ده بویله چرکین برکیکمی واردر! عجبا؛ حسن مجرد، عدل محقق اولان؛ حضور الهی‌یه بوقدر چرکین، بوقدر ایکرنج برچهره ایله‌می کیده‌جکز! . اویله اولمیوب‌ده نه اوله‌جق؟...

دها دونکی کونه قدر بیچاره عادلك، زواللی پریتك تصورلری کوزمزك اوکنده‌هپ خیالاتدن معدود دکلمی ایدی؟ اوخیالار بوکون حقیقت اولدی همده نه قانلی حقیقت!...

یابوکون حقیقت بیلدیکمز عالم یارین خیال اولمیه‌جقمی؟

اوله‌جق یارین اولمزسه او بر کون اوله‌جق ! شبهه یوق که اوله‌جق ! همده نه قورقونج خیال ! ...

خیر خیر ! انسانیت البته بو جسم دکلدر . مزارده روح بولنمز بر کره روحی کوره بیلسه‌ك کیم بیلیر نه قدر کوزلدر ! بویله کمیکدن، اتدن یاپیلمش بر وجود حقیره نه قدر زینت ویریور ! دنیاده نیچون کیمسه انك کوزل رسامك یاپدیغی تصویری بر چرکین قیز قدر سوه‌میور !

دکل ! دکل بشقه عالم وار انسانیتك ذوقی او عالمده‌در ایشته بو عالمده کوردیکمز اقبالك، اجلالك، ذوقك، شوقك نتیجه‌سی بو مزاره کیرمکدر احتمال که شمدی بری کلیر، چیقابیله‌جکم دلیکی قپار، حیاتم زائل اولور ملائکهٔ سؤال باشیمه چوکر دنیا ایچون انده‌ده بو جوابی ویریرم اوت ! بو جوابی ویررم .

آه فقط عادل کرایك، پریخانك هله اوغراشدیغمز شو مبارك مقصدك بویله بر نتیجه ویرمسی عدل الهی‌یه توافق ایدرمی ایدی ! ...

صوص حبیث ! انسان قورقوسندن مزارلر ایچنده صلاقلانیورسك ده ینه لوح محفوظك تحقیق اسراریله اوغراشمغه جسارت ایدیورسك ؟ ... »

پولو؛ کندی اخلاقنی مصور اولمقله برابر بولندیغی حالك الجا آتنی ده کوستریر؛ برقاچ سوز سویلندی، صیریله صیریله ینه مزاردن باشنی چیقاردی عباس ایسه اوضره‌ده موقعنه کلمش،

قوینندن بر شمعه چیقـارارق یاقمش، جزمی‌یی ارامغله مشـغول بولنمشیدی. شمعه‌نك ضیاسی جزمینك باشنه دوشوبده سـایه‌سی اوزادقجه وجزمی چیقمغه چالیشدیغی صره‌ده سایه‌سنك اوزا-مسی دخی بیودکجه قبردن؛ اسکی اعتقادلره کوره یاقلاشمقله بیومك شـانندن اولان؛ برجادی چیقیورظن ایتـدی، براز اورکدی، کری چکلدی شمعه‌نك چکلمسیله سایه‌ده بالطبع شکلنی دکیشدیردی عبـاس اورالرده اویله جادی فلان اولمدیغنه حکم ایلدی؛ یـنه مقصودینی ارایه بیـله‌جکی دائره‌نك خارجنه چیقمیه‌جق قدر؛ یوکسکجه برسس ایله «جزمی جزمی!» دیه سویلنمکه باشلادی.

جزمی بوصدایی ایشـتدی؛ هـاتفدن کلش برندای دعوت استقبـال ایدرجه‌سـنه؛ سرعتله مزاردن وجودینی بتون صییردی، عباسك یاننه شتاب ایلدی.

درویش خرقه‌لری حاضردی نه فائده‌سی وارکه جزمینك پاره‌سی قبره کیروب چیقمقله اچیلدی، برکره دها صارلمغه محتاج اولدی عباس؛ ایکی اوچ ساعت قدر فانی طوردیرمق، پاره‌یی صارمق ایچون؛ بیلدیکی تدبیرلری اجرا ایله اوغراشدی جزمی یوریمکه مقتدر اوله بیلدی ایکیسی بردن ارقه‌لرینـه خرقه‌لرینی کیدیلر عبـاس پارمغنی اوزاتدی، جزمی‌یه مشرقی کوسـتردی صبح کاذب عادل کرایك؛ پریخسـانك امیدی قدر پارلاق برضیـا کوسترمکه باشلامشیدی جزمینك فکری ایسه تشبثنك نتیجه‌سندن قانلی، کندی کیردیکی مزاردن قورقونج برحالده ایدی عباس

صبح کاذب قدر سرعتله اورادن غائب اولمغی توصیه ایدردی
جزمی مزار کبی بولندیغی یرده قالمق رأیندن کچه‌مزدی نهایت
جزمی عباسه توجه ایتدی « بنم فکریمه کوره انسان اولان

(ونحن اناس لاتوسط بيننا
لنا الصدر دون العالمين او القبر)

قاعده‌سنه اتباع ایتملیدر یا بوراده عادل کیرایك قدرینی کوستره‌
جك بر حرکت ایدرز یاخود مزارلر حاضر طوریيور شوقاره
طوپراق بزیده قبول ایده‌جك قدر برقوجاق بولمقدن هیچ
بر وقت عاجز قالمز عادل کرایه فلك وفا ایتمدی بزده‌می بیوفالق
ایده‌جکز ! بن وظیفه‌می بیلیرم باشنك اوجنه : ولو تحته‌دن
اولسون : بر اشارت دیکوب‌ده اوزرینه شاننی اعلا ایده‌جك ،
اغیارك رغمنه طرفدارلرینك غیرتنی کوستره‌جك برشی یازه‌مدقجه
شورادن شورایه قلدامم حتی یازه‌جغم شیئی قانمله یازه‌جغم !..»
دیدی ایکی رفیق غیرت اولیلهٔ مصیبت ارەسنده بر تحته بولدیلر
مزارك اوزرینه دیکدیلر ، برقوریمش دال پارچه‌سی کسدیلر
جزمی او دال پارچه‌سنی الینه الدی ، جریحه‌سنده‌کی صارغیلرك
اوزرینه بولاشمش وحالا قوریمامش اولان قانیله او تحته پارچه‌
سنك اوزرینه ارتجالاً سویلدیکی شو برقاچ بیتی تحریر ایلدی :

ای زبدهٔ صنعت الهی
انسان ایدی فطرتك کماهی

جاری ایدی هرمعامله‌کده

احکام اوامر ونواهی
فکرکدی ذکایه مطلع نور
قنبکدی شجاعتك پناهی
عزمنده نصیب اولیدی فرصت
برکونده کدا ایدردی شاهی
تقدیر جناب کبریاده
علویتکك بودر کواهی
کوکلکده‌کی سائق حمیت
کوستردی جهانه فیض راهی
تاریخکی کوش ایدرده غافل
آچز ینه چشم انتباهی
یوکسلمکه سوق ایدردی هاتف
یکسه‌ك بیله اوج مهر وماهی
کلمزدی شهادت اولمسیدی
اجلالکه تا ابد تناهی
یوکسلدی اورتبه کیم مقامنك
عرش اولدی سریر احتشامك

برحالده که یازی‌یی بیتیرمك ایچون برطرفدن قورومق او زره اولان فانی صباحك؛ عالم حیاتی برقاچ ساعت کوسترمکدن محروم اولدیغی ایچون ایتدیکی کریهٔ الم دینلمکه شایان اولان ؛ شبنمیله

ایصلاتمغه چالیشیر، بر طرفدنده وقت بچمامك اوزره شعرینی:

« باشلادقجه بن سوزه باشلار هجومه واردات

شویله کیم طاقت کتیرمز آنی تقریره زبان»

وصفنه لایق اوله جق قدر؛ سریع سویلدیکی حالده قلمنی قان طوتمش قاتللرك حرکات مذبوحانه سنه تشبیه اولنه جق درجه ده بطی بریولده کوریردی .

لوحه نك تحریرینی اویله بر زمانده اکمال ایلدی که: امید خیالاتك عینی اولان: صبح کاذب؛ حقایق عالمك مثالی اولان؛ صبح صادق نقطه سنه تحول ایتدی . مشرقده بر قانلی بلوط، او بلوطك اطرافنده طوپراق رنكنـه تحویل ایتمش برقورقونج پوص اوپوصك آلتنده بیومش مزار شکلی کوستریر برقاچ چرکین طـاغ، اوطـاغلرك التنـده کیمی یکی طوغمش ده فانی اولدیغنی بیلمدیکی ایچون تبسمه باشلامش برقاچ چیچك، کیمی فنـا بولدیغی حالده ینه فانی اولدیغنی اکـلایه مامش اوچ بش صولوق یاپراق کورینور و بولوحهٔ تماشـانك کافسنده عظمت الهیه تجسم ایدر طوروردی .

جزمی شـاعرایدی شـاعرلرك برحالی ده واردر که : نظر خیالنی سـوق ایتدیکی بریر طوریرکن طبیعت خزاین بدایعنك نه قدر جوهری وارسه کافه سیله برابر ایاغنه کلسه ینه هیچ بریني کوره مز اوجهتله بالاده عرض ایتـدیکم لوحه یی تماشـا ایدن یالکزجه عباس ایدی .

استانبولدن حركتمز .

واپورمز ليمانده باغلی بولنديغی شمانده‌دن ارتبـاطنی فلك ايله چرخنی ايشلتمكه باشلاديغی زمان سـاعت اونبری بچمش ايدی .

مألوف اذواقی اولديغی بزم دلارای وصـالی ترك ايتمكده يمين ويساره متأنيانه خطوه انداز تردد اولان سركشتكان محبت كبی واپور ـ دومن صولرينك حاصل ايتـديكی كوپوكلی ايزدن دكزك قو يومائی رنكنده‌كی سطحی اوزرينـه بياض ايله نصف قطع ناقصلر رسم ايتمكی مراق ايتمشجه‌سنه ليمان ايچنده اوته‌يه بری‌يه ميل وانحراف ايدرك برقاچ دقيقه وقت ضـايع ايلدكجه خط استقامت حركتنی تعيين ايده‌مدی .

حركتندن يارم سـاعت اولدنبری واپورك ايچنده ايدم . اومدت ظرفنده نه ترك وطن خاطرمه كلدی نه فرقت عائله‌يی دوشوندم . نه كوكلمده برحزن واردی نه فكرمده بر هيجـان موجود ايدی . چونكه بنی بوسياحته كندی خواهشمدن بشقه اجبار ايدر برشی يوقدی . چونكه ايسـتديكم حالده واپوردن چيقه‌بيليردم . فقط واپور حركت ايتديكی كبی ايش بشـقه‌لشدی (ايسـتديكم حالده چيقه‌بيليرم) فكری انفلاق صبح صـادقه قارشی كلان برنجم سحرينـك لمعه‌سی كـبی ضعيفلدی . واپور سرای بورنی طولاشوبده قوم قپو اچيقلرينه كلديكی وقت ايسـه بوامیدم بتون بتون محو اولدی .. ايشـته اوزمان

بردنبره یورکم او یناممغه باشلادی . رفته رفته ذهنمی بر چوق تصورات غریبانه ـ درجه درجه کوکلمی بر طاقم حسیات مهیجه استیلا ایلدی .

کندیمی بو تأثراتك پنجهٔ تحکمنه ترك ایتدیکم حالده حافظك :

« سرشکم آمد و عیبم بکفت روبارو
« شکایت از که کنم خانگیست غمازم ؛

بیتی مآلنه ماصدق اولمغه حالمده استعداد کوردیکمدن ذهنمی بشقه برشیله اشغال ایچون چشم دقتمی منعطف اولدیغی احوال قضیه‌دن عادتا زورلیه زورلیه قوپاریرجه‌سنه ایپره‌رق اطرافی تماشـایه باشلادم .

طلیعهٔ اقبالی اولان اشعه‌سنك برازینی اعلان فیض مقدمی ایچون کره‌نك بشقه بر نقطهٔ مظلمه‌سنه سوق ایتمش و موکب اجلالنه التحاق ایچون هر طرفدن قوشوب کلان قره‌قره بلوطلر ایسه اطرافنی قوشاتمش اولدیغی حالده کونشك بك اوغلی اوزرندن طوغری عظمتیله شعشعه‌سیله آهسته رو غروب اولشی نظر شاعرانه‌یه سنه‌لرجه تماشا اولنسه طویله‌میه‌جق بر لوحهٔ بدایع نمون عرض ایتمکده ایدی .

بعض عالی بنالرك شعاع شمسه مقابل کلان جاملرندن ظـاهر اولان رنك آتشین بو بنالری ایچریلرندن طوتشمش و علوی پنجره‌لرندن

دیشاری یه هنوز اوغرامش کبی کوستررد ی •

کونشك اطرافنده بولنوب هر ثانیه‌ده بر رنکه کیرن هر دقیقه‌ده برشکل دیکر اولان بلوطلرك انعکاس الوان واشکالی ایسه سطح دریایی رسام چیره‌دست طبیعتك بر کوچك تجربه لوحه‌سنه دوندیرردی • بلوطلرده دمبدم ظاهر اولان تلونات بیلدیکمز الوانك الك طاتلیسی — هیئتلرنده زمان زمان وقوعه کلان تغیرات کوردیکمز اشکالك الك صنعتلیسی ایدی • واپورمزك اعانهٔ باد جنوب ایله غروب جهتنه طوغری یوکسله یوکسله کیدن قره دومانی تعریفنه چالشدیغم لوحهٔ بدایعه هیچ اولمز ایسه کولکه مقامنده برلطافت علاوه ایتمکدن خالی دکلدی •

بو منظره انجق یارم ساعت دوام ایده بیلدی • نهایت کونش باتدی • بلوطلرده طاغلمغه و برشام غریبانه‌نك رنك حزینی افاقك چهره‌سنی قرارتمغه باشلادی • واپور خیرسز اطه‌لرك اچیقلرنده خیلی یول المشیدی • صولر کرکی کبی قراردی • استانبول شهری خط افقه محاذی سیاه وطولانی بر بلوط کبی کورینور واخور قپو وزیتون برونی فنارلرینك کاه اچیلوب کاه قپانمسی او بلوط ایچنده خفیف شمشك پارلدیشنی اندیرردی •

بو ارالق سمایه نظر ایتدم طاغنیق بلوطلر اراسندن بعض بیوجك یلدیزلر لمعان ایدر وشرق جهتنك کیتدکجه اغاروب طورمسی طلوع ماه تابانه براعت استهلال اولوردی • طبیعی او نقطه‌یه نصب نظر انتظار ایلدم •

طوغ طوغ ای مه نوربخش چشم جانم سین بنم
یارسین اما که یار مهربانم سین بنم

شمع بزم وحدتم سین محرم راز دلم
دلنوازم غمگسارم حالدانم سین بنم

دها بدر حالنده بولنای قرص ماهتابك حمرته مائل بر رنك ایله قره و بیاض بلوطلر ایله نیم مستور اوله رق کنار افقدن شعشه زای طلوع اولشی هنوز حمامدن چیقمش ـ چهره سی قرارمش ـ صاچلری اوموزلرندن اشاغی طارمه طاغین آتیویرمش قاردن دها بیاض یاشمقدن دها اینجه فوطه لره بورنمش ـ بردلربانك اچیق صاچیق برحالده حرمسرای استراحته چکیلشنه بکزه دیله بیلیردی .

جنوب طرفندن یکدیکرینی تعقیب ایله بر صورت مهاجه کارانه ده کاوب چکن بلوطلرك جیلولتیله زیر پردهٔ اختفایه چکیلوب صکره ینه عرض دیدار ایدن ماه تابان بالای اسمانه طوغری برخیلی یول الدی . بلوطدن قورتلدیغی زمان انعکاسی دریاده سروسیمین دکل مرمردنك آتساعیله متناسب دوشه جك قدر جسیم برچنار انوار پیدا ایدر و بوچنارك اوراق واغصانی ایسه نسیمدن دها قوتلیجه بر روز کارك تحریکیله نظر فریب اوله جق صورتده اهتزار ایدر طوریردی . اهتزار ایدنلر حقیقتده دکزك امواجی ایدی اما نصل امواج !.. امواج نور !

ایشته برمنظره‌دن ـ مولاقبرینی مهبط انوار غفران ایلسون ـ سامینك مشهور موج غزلندن :

« سرو یرمدن تلاطم راز اولمز اشکار
« قطع اولمینجه ظاهر ایدرمی چنار موج

بیتنه جواب اوله بیله‌جك شو بیت سانح خاطر اولدی :

مهتـابه قارشی بحرده کور نوردن چنـار
سیرایت نه‌درلو ظاهر ایدرمش چنار موج

برطرفدن بوعلوی علوی منظره‌لر پیش نظـرمده رونق ولطافتلرینی ارتیررطورر ـ برطرفدن‌واپورك ماکنه‌سندن‌حاصل اولان صدا اوحال وموقعه الك موافق برآهنك موزون آسمانی ایله قلبمه القای حزن ووحشت ایتمکدن خالی قالمز ـ برطرفدن‌لسانمده کاه بنم :

یار هرسودن هویدادر شب مهتابده
جان ودل مست تماشادر شب مهتابده

بیتم وکاه سامینك :

« غرق موج نور اولور مینا سرای باصره
« آب کوهر جوش دریادر شب مهتـابده

بیتی تکرر ایدر ـ برطرفدن ذهنم برطاقم حسیات متخالفهٔ وجدانیه‌مك تشریحاتیله اوغراشیردی . خفیف خفیف اسمکده اولان لدوس روزکاری بردنبره برریح عاصفه متحول اولدی . اوقدر قیصه برمدت ایچنـده بیلم نره‌دن پیدا اولدیلر ؟ برچوق

قورقنج ومظلم بلوطلر كوك يوزيني سراپا قاپلادی . مهتاب بتدی . دكزك هر موج صفاسی بر چاريك ايچنده بيويه بيويه بياض كو پوكاريله برر قارلی طاغ صورتنی باغلادی . خلقده « بورا ... بورا ... » فريادیله بر تلاش ! كميجيلرده تنته‌لری طو پلامق قماره‌لرك پنجره‌لرينی قپولرينی قپامق تلاشيله برحركت ! اوزاقلرده كوك كورلمه‌سی شمشك چاقه‌سی ! . واپورك ايچنده مغاره‌لردن وايپلرك بربرينه چارپمسندن اينجه وفقط قورقنج سسلر حاصل اولمسی ! . باجه‌دن اطرافه شراره‌لر صاچلمسی ! .

ايشته بو احوالدن فنا دهشتلندم . كوكرته‌ده طورلمق ايسه ذاتاً قابل دكل ايدی . هركسله برابر قماره‌يه ايندم .

قماره‌ده اقشامدنبری سركرم عيش ونوش اوله‌رق اغير براويقويه طالمش اولان واوحال ايچنده دنيادن تماميله بی خبر بولنان برقاچ كران خواب خمار ايچون واپورك طاغلر كبی دالغه‌لر ايچنده يووارلانمسی جنبش كهوارهٔ صفادن فرقلی دكل ايدی . اما بونلردن بشقه خلقك برطاقنی دكزطوتمش ميت كبی برر كوشه‌ده سركردان ياتار ـ برطاقی كزنمك ايستر فقط هرآديمده بركره سجدهٔ سهو ايدركبی يره‌قپانور ـ برطاقی بربرينك قورقودن بم‌بياض اولمش چهره‌لرينه باقار بربرندن تسليت بكلر فقط هيچ بری اغز اچمغه جسارت ايده‌مز ـ هركس دهشتلی آن هلاكك ورودينه غايت مؤلم برانتظار ايله منتظر بولنور ـ خارجده فورطنه قيامتلر قوپارير ـ ارالقده شمشك چاقار غايت

دهشتلی بر ظلمت ایچنده ایکن غایت قورقنج بر آیدینلق کوزلری قاماشدیریر - اطرافه ییلدیریملر - دوشر - کورلدیسی دنیا ییقلیور کبی قلوبه دهشت ویردی !

ایشته بو حال ایله یاته چیقه کیدیلوب طوریرکن برارالق معتاد اولان کورلدیدن بش اون قات دها شدید - بر طراقه زهره شکاف ایشیدلدی (واپور برقضایه اوغرادی ارتق باتیورز) - ظن ایتدم .. مکر بو کورلتی طوفانی اخطار ایده جك صورتده شدتلی و صـکره دن کورلدیکی وجهله - هر بری اوفاق چاقل طـاشی قدر طولو ایله قاریشق اوله رق دوشن باراندن طولایی ایمش .

ایشته بو یاغمور بر اون دقیقه قدر سورمدی دفعة کسیلیویردی . انجق اکثر حدت وشدتلر .. کندیلرندن دها دهشتلی بر حدت وشدته تصادف ایدنجه درحال مبدل سکونت اولدیغی کبی او باران طوفان نشان اوزرینه فورطنه برطرف اوله رق روزکار قالدی . دالغه لر کوجولمکه بلوطلر کوك یوزندن صیرلمغه مهتاب ینه اسکی لطافتیله کورنمکه باشلادی .

هرکسك عقلی باشنه - بکزی یرینه کلدی . حمد اولسون اوورطهٔ هولناکی اشیردیغمز ایچون بر بریمزی تبریك ایتدك بواثناده ساعت یدی یی کچیوردی بنم ایسه اقشامدنبری ذهنم پك یورغون - وجودمده استراحته محتاج اولدیغندن - بر از اویومق ایچون یاتدم .

رجائی زاده

م . ق . اکرم

❊ شعر وانشا ❊

چونکه محصول تحصیل‌کز بزم ممالکه کوره یالکز شعر و انشا جهتنده‌در، بونلردن برنبذه بحث ایدلمك فائده‌دن خالی دکلدر .

شعرك تعریف عمومیسی کلام موزوندر؛ یعنی ایکی سطر سوزك هر برنده‌کی سکون و حرکاتك مساوی اولمسندن عبارتدر . حتی قافیه اصولی ملل متأخره بیننده عادت اولمشدر، اسکی یونانیلر یالکز وزنه رعایتله قافیه التزام ایتمزلر ایدی .

شعر هر قومده طبیعیدر . روی ارضده نه‌قدر ملل و اقوام کلمش ایسه، جمله‌سنك کندیلرینه مخصوص شعرلری وار ایدی . عثمانلیلرك شعری عجبا نه‌در؟ نجاتی، و باقی، و نفعی دیوانلرنده کوردیککز بحر رمل و هزجدن مخبون و مجتث قصاید و غزلیات و قطعات و مثنویاتمیدر؟ یوقسه خواجه و عطری کبی، موسیقی شناسانك ربط مقامات ایلدکلری ندیم و واصف شرقیلریمیدر؟

خیر! بونلرك هیچ بریسی عثمانلی شعری دکلدر؛ زیرا کوریلیر که بونظملرده عثمانلی شاعرلری شعرای ایرانه و شعرای ایران‌دخی عربلره تقلیدایله ملز برشی یاپلمشدر . و بوتقلید یالکز اسلوب نظمده دکل بلکه افکار و معانی‌یه بیله سرایت ایده‌رك، بزم شعرای اسلاف ادای نظم و افاده‌ده و خیالات و معانیده عرب و عجمه ممکن مرتبه تقلیده سعی ایتمکی معارفدن عد ایتمشلر؛ و عجبا بزم

منسوب اولدیغمز ملتك بر لسانی و شعری وارمیدر ؟ وبونی اصلاح قابلمیدر؟ اصلا بوراسنی ملاحظه ایتمامشلردر !

انشا یولنده‌ده حال تماميله بویله‌اولمشدر : منشآت فریدون وآثار ویسی ونرکسی وسائر منشآت معتبره الده‌آلنسه ایچلرنده اوچده بر ترکجه کلمه بولنمز! وبر مصلحت افاده‌ایدرکن، بدیع وبیان فنلری قارشدیریله‌رق، ابراز بلاغت ایچون اویله مشوش ومتتابع الاضافات عباره‌لر یازمشلر، که قاموس، وفرهنك برابر اولمدقجه وبرآده فن‌معانی وآداب عربده کمال مهارتی اولدقدن صوکره عادتا بردرس مطالعه‌ایدرکبی، برچوق زمانلر صرف ذهن ایتمدکجه معناسنی استخراجه مقتدر اوله‌مز!

اسکی انشاده لغات عربیه وعبارات مخیله وار ایسه‌ده، باری ضمننده ایی کوتو برمعنی دخی چیقاردی . شمدی ایسه، عصر نازکلشمش، وافکار وپولیتیقه اینجلمش اولدیغندن، بعض فرمانلر ومکتوب سامیلر وتقریرلرده اویله عباره‌لر کوریلیور، که لغتلر هرکسك بیلدیکی شیلر ایکن، معنای صحیحی نه‌اولدیغی آکلاشلمق قابل اولمیور !

غریبی شوراسی، که بویله آکلاشیله‌میه‌جق عباره یازه‌بیلمك حسن کتابتدن عداونیور ! مثلا : . . . .

دائر مفصل برمکتوب . . . پناهی، که ایکی اوچ یوز سطر سوزدر بونولده ملکه‌سی اولانك معروف برذاتك النه ویرلسون،

اوقودلسون، ختامنده ـ شواوقوديغكز ماده‌یی لساناً تقرير ایدیکز ! ـ دیلسون. اووقت کاتبز نه کاتبدر میدانه چیقار .

واقعا شعر وانشانك بوحاله کیرمسی بوعصرك یاپمسی دکلدر بجملر قبول اسلامیتدن صکره، علوم شرعیه‌یی تحصیل ایچون لسان عربك تحصیلنه دوشدکلری صره‌ده کندی لسانلرینك شعر وانشاسنی دخی آکا تقلیدا ایتدکاری کبی، بزده بدایت تأسیس دولت عثمانیه‌ده ایران علماسنی جلبه محتاج اولدیغمزدن، انلرك تربیه‌سی اوزره کندی لسانمزی براقوب، عجم شیوه‌سنه تقلید خطاسنه دوشمشزدر، که علمای رومك بوخصوصده ایتدکاری اهمال وقصور عفواولنمز برخطادر

زیرا بنی‌آدم آره‌سنده مدار تعاطئ افکار لساندر ؛ برملتك لسانی قواعد مضبوطه آلتنده اولمیوبده هرالنه‌قلم آلان کیمسه‌نك کیفنه متابعت ایدر، وحال طبیعیسندن چیقارسه‌اول ملت بیننده واسطهٔ معاملات بوزلمش دیمك اولور .

. . . .

. . . .

تعجبه شایان دکلیدر، که بزده یازی بیلمك بشقه کاتب اولمق ینه باشقه‌در ! حال بوکه سائر لسانلرده یازی‌و املا بیلن کاتب اولور واقعا هرلسانده ادیب اولمق خیلی معلوماته توقف ایدرسه‌ده عادتامر ادینی کاغداوزرنده افاده ایتمك ایچون یازی‌یازمق کفایت

ایلر . بزده‌ایسه یازی‌اوکرندکدن ماعده برچوق شیلر دها بیلمك لازم کلور :

اولا ترکجه املا بیلنمیلیدر؛ حال‌بوکه الڭ کوچ شی بودر ؛ زیرا وقتیله ترکجه‌یه مخصوص لغت کتابی یابلمامش ، وعثمانلیلر ملل سائره‌یی دائرهٔ حکومتلرینه آلدقجه هر برنده کوردکلری یکی شیلرڭ اسملرینی اول ملتڭ لساندن آلوب آزچوق بوزه‌رق، قوللانمش ؛ هرکاتب برلغتی سکون وحرکاتنڭ ذهننجه اویان بر شکلی‌ایله یازوب ، سائرلری دخی دیکر صورتده ضبط ایتمش اولدقلرندن ، املا اوکرنه‌جك کیمسه اول‌امرده بونلرڭ هانکیسنه تابع اوله‌جغنده متحیر اولور .

هله یکرمی سنه‌دنبری ... تفردایدن مأمورلرڭ هر بری برجانلی لغت اولمق هوسنه دوشه‌رڭ کیمیسی یاایله (بیلدیریر) وکیمیسی یاسز (بلدرر) یازمغه باشلایه‌لی کوچوك کاتبلر نه‌یاپاجقلرینی شاشیردیلر . [*]

ثانیا ، عربی وفارسی املا بیلمك لازمدر . بوایکی لسانڭ املاسنی بیلمك قواعدینی تحصیله موقوف اولدیغندن ، الڭ آز صرف ونحوی کورمینجه ، طوغری ترکیب‌یازمق قابل اوله‌مز .

ثالثا ، بونلردن صکره اقلام دولتدن برندن برقاچ سنه‌لر

---

[*] حتی ـ (ادانه) کی‌ده الف ممدوده‌یی فرق ایده‌میه‌جك قدر کج نظراولانلرمزڭ شرندن ـ بیلك بیلمك (آدانه) لفظی (طاایله) (اطنه) صورتنه تحول ایلدی .

استخدام اولنمق ایستر . بو اولمدقجه (ایدوکنه) یی (اولدیغنه) یه ربط ایتمه‌نك یولی بیلنه‌مز؛ و بو نکته کمانکش سری کبی کاتبلرك درس اخیری اولدیغندن، هر نه زمان بو ملکه‌یی حاصل ایدرده، باب عالینك قوللاندیغی کاتبلر صره‌سنه کچر، و کویا بر یازی ماکنه‌سی اولور .

لکن بو قدر زحمتله شو ملکه‌یی اله کتورمش اولان ذات اصحاب قریحه و قابلیتدن ایسه بو تحصیلندن متلذذ اوله‌جق یرده متأسف اولملیدر ؛ چونکه مألوف اولدیغی روابط ترکیبات کندینی بر دائرهٔ محدوده ایچنه صوقمشدر؛ که ذهننه تبادر ایدن معانیدن یالکز ملکه‌سنه اویه‌بیلنلری یازوب، سائری، که غایت نازك و غیر مأنوس دقایقدر؛ آنلری ترك و فدایه مجبور، و مادام که بو زنجیر ایچنده باغلیدر؛ امثالی راده‌سندن ایلری کتمکدن محروم و معذور اولور .

بو سببله کرك شعرمز و کرك کتابتمز نه درجه کیرو قالمشدر . او یره‌چه‌جك اصول قلم سئیاتندندر، که تألیفلرده، مطبوعاتده آثار معرفتلرینی ابرازایله ادبیاتده بر انقلاب عظیم حصولنه سبب اولان ذواتك اکثری « اولمغله، بولنمغله، اجلدن، حسبیله، مبنی، طولاییِ، درکار آشکار . . » دائرهٔ فاسده‌سنده انحصاره تنزل ایده‌مدکلریچون قلملرنده لایقیله مستخدم دکلردی . عالی کبی، مشفق کبی [*] برچوق کران قیمت جواهر فطانت قدرلرینه

[*] بونلرك ایکیسی ده جریدهٔ حوادث اوائل ظهورنده محرر ایدی .

لایق اولان رعایتی کوره میه‌رك، کیمی جنون کتیردی، کیمی عشرتله تلف نفس ایلدی .

واه بزه ! یازق بزه ! بو حاله کوره بزم ملتده طبیعی حال اوزره نه‌شعر و نه‌ده انشاوار دیمك اولور ؟

خیر ! بزم طبیعی اولان شعر و انشامز طشره خلقی ایله استانبول اهالیسنك عوامی بیننده حالا طورمقده‌در . بزم‌شعرمز هانی شاعرلرك ناموزون دیه بکنمدکاری عوام شرقیلری [**] و طشره‌لرده وچوکور شاعرلری آره‌سنده دییش واوچمله وقیا باشی تعبیر اولنان نظملردر .

و بزم طبیعی انشامز مترجم قاموسك اتخاذ ایتدیکی شیوهٔ کتابتدر . واقعا بونظم و بوکتابت مطلوب اولان درجه‌ده بلیغ و طمطراقلی کورونمز ایسه‌ده امت عثمانیه ایلرولدیکی صره‌ده بونلره رغبت ایدلدیکندن، اولدقلری حالده قالمشلر، بیومامشلردر . هله برکره رغبت اوجهته دونسون ؛ آز وقت ایچنده نه شاعرلر، نه‌کاتبلر یتیشورکه عقللره حیرت ویرر .

والحاصل شعر طبیعی اودر، که شاعر جزئی بر ملاحظه اوزرینه قلمی النه آلوب، ارتجالاً قرق اللی بیت نظم ایده بیلملی . کتابت ملیه اودر، که الی قلم طوتان، ذهننده‌کی مرادینی ایی کوتو کاغد اوستنه قویه‌لی .

[**] صاری زیبکك (الله دیدم یتاغانه طایاندم — بن سنك چون آل قانلره بویاندم) بیت مشهوری کبی .

شمدیکی شعر وانشامزده ایسه ایسه ترتیب معانی ایله برابر، برده تشکیل وترکیب الفاظ دردی ذهنی اشغال ایتمکله نه شعرده ونه نثرده اصول ارتجال ممکن‌در .

هر ملتك شاعرلری وحتی بزم چوکور شاعرلرمز بداهته برچوق شعر سویلرلر . بز ایسه بش بیت برغزلی طقوز آیده طوغرر کبی، سویلرز ! سائر ملتلرده کبرا وحتی مصنفلر بالذات النه قلم الوب، مکتوب وتألیفات یازمازلر . بلکه یانلرنده‌کی کاتبلرینه آغزدن سویلرلر، آنلردخی یازارلر . نته‌کیم بزده دخی کوی اغالری امامله سویلیوب، یازدیریرلر . بوسببدن کرك مخابرات وکرك تألیفات آنلرده سرعتلی وسهولتلی اولور . امابز برمکتوب یازدیغمزده برایکی کره تسوید وتبییض ایتمدکجه استدیکمز کبی، اوله‌مدیغندن، هم مخابرلرمزه تأنی وبطائت وهمده افاده‌لرمزده نقصان ورکاکت بولنور .

بوفنالغی دفع ایچون طبیعته اتباع ایتمه‌لی . (ضیاپاشا)

زراعتله تجارت موجودات مدنیه‌نك ظواهریدر . علمك معرفتك عملیاتیدر .

زراعت طوپراق قازوب الماس چیقارمقدر . تجارت دمیر صاتوب التون قزانمقدر .

طبیعتله صنعتی بربرینه مزج ایتمك زراعتله تجارتدر . تجارتکاه اولان بلاددنیانك اك بیوك شهرلریدرکه زراعتکاه

اولان اراضی هپ انلرك جوارنده بولنور . اوبلادك اوراضینك هربری زراعت وتجارتدن استحصال اولنان منافعك پراهین متنوعه‌سنی احتوا ایدر .

لوندره تجارتگاه اولدیغیچون بیوکدر . معمورهٔ مدنیت نامنی المش . انکلیزلر مائل تجارت اولدقلریچون زنکیندر . جهانك هرکوشه‌سندن برمعدن ثروت چیقارمشلر .

زراعت تجارتك ابتداسیدر . تجارت زراعتك مقتضاسیدر . ثروت وبرکت ایسه بوایکی فعل خیرك نتیجهٔ بی‌نهایتیدر .
زراعت اقدام . تجارت موفقیت ، ثروت مکافاتدر .

ویانه‌ده — برآتر — زراعت اثریدر . پارسده — اکسپوزیسیون — تجارت یادکاریدر .

زراعت برصحرادرکه تجارت سایه‌سنده برباغچه حالنه کیرر . تجارت برباغچه‌درکه زراعت فیضیله محصولدار اولور . ثروت بردفینه‌درکه اکثریت اوزره اوباغچه‌نك التنده ظهور ایدر .

مجهول اولان استقبال تجارتله تأمین اولنور . فانی بیلنان ماضی تجارتله عودت ایدر .

برچفتجی منسوب اولدیغی دولته برعسکرنفری برعلم طالبی قدر خدمت ایتمکده کافی بیلنمشدر .

ارباب زراعت آثارینی صحـات زمین اوزرینـه یازمش

ادبای طبیعیه‌در . برساقی چیچك زراعتدر . برنباتات سرکیسی ینه زراعتدر .

باغچوان استاد قدرتك خامهٔ ذی‌حیاتدر .

برتاجر متعلق اولدیغی عائله‌یی تجار منتسب بولندیغی ملتی احیا ایدر .

کوچك بردکان ویاپر او تجارتدر . بیوك برفابریقه ویاپر شهر ینه تجارتدر .

برزارع تراب اوستنده اولان محرراتنه‌هریرده قارء بولور .

برتاجر دنیانك هیچ برطرفنده اجنبی قالماز .

برمنشی برعالم برضابط غربتده‌آچلقدن اوله‌بیلیر . زراعت وتجارت مکتبندن چیقمش برآدم‌ایچون موتدن‌بشقه حائل‌وهائل یوقدر .

شعر فکردر . زراعت وتجارت فعلیاتدر . فکر هریرده صاتلمز . فعل هریرده یکر . برکتاب دائما اکلاشلمز . برتارلا دائما اکلاشلیر . ارباب تدقیق زراعتله تجارته اوقدر اهمیت ویرمشدرکه بوکون زراعته فن تجارته علم اطلاق اولنیور . بوفن ایله علمك کتبه وکتب ومکاتبی واردر اوکتابلری اوقویان اومکتبلردن چیقان موجوداتی مطالعه ایدر . مطالعه‌سی‌ده هرنظرده هم‌نفسنه عائله‌سنه فائده‌بخش اولور هم‌ابنای جنسنه .

اشته سز واسطهٔ ثروت نامیله عثمانلیلر ایچون برزراعت وتجارت غزته‌سی چیقاریورسکز همتکز مشکور اولور .

اخوان و غمزه اومکتبلرك اصول تحصیلندن اوکابلرك نتایج کسبندن بحث ایده‌جکسکز ـ موفقیتکز تمنی اولنور .

غزته‌کزك هر نسخه‌سی برواسطهٔ ثروتدر . زراعت اغاجندن بریاپراقدر . تجارت کتابندن برصحیفه‌در .

بنده‌کز سزی تبریك ایله کسب مسار ایدرم .

عبدالحق حامد

ویقتور هوغونك یالکز فرانسه‌یه دکل بتون عالم انسانیت و مدنیته اوچ ربع عصره قریب برمدت مدیده ظرفنده ایتمش اولدیغی خدمتلك فرانسه طرفندن تعیین اولنان مکافاتی حقیقة خدمت مذکوره‌نك فوق العاده‌لکی قدر فوق العاده‌در .

بومکافات فوق العاده جنازه‌نك « ئه‌توال » طاق ظفرنده اوچ کون تشهیرندن عبارت دکلدر . عصرك الك بیوك شاعر حکیمی اولان بوناصیهٔ عالیه صاحبی بیوك آدمك وداع ابدی صورتنده برده‌ا یوزینی کورمك جهان ایچون آرزوی عمومی اوله‌جغندن بوتشهیر انسانلر طرفندن ویقتور هوغویه مکافات دکل‌ینه ویقتور هوغو طرفندن انسانلره برخدمت عداولنور .

جنازه مصارفنك طرف حکومتدن تسویه‌سی و مصارفی مذکوره‌نك یکرمی بیك فرانق اوله‌رق تعیین اونمسی دخی ویقتور هوغونك اثبات ایلدیکی استحقاقه نسبتله تعیینی لازم کلان

مكافاتدن عبارت دكلدر . بو سماحت دخی ویقتور هوغودن زیاده فرانسه حکومتی ایچون شاندر .

ویقتور هوغونك اصل شایسته اولدیغی مكافات یوم وفاتنك فرانسه ایچون ملی بر یوم ماتم عداولنمسی حقنده ویریلان قراردر كه بویله بر مكافاتك شمدی یه قدر هیچ بر كیمسه یه نصیب اولدیغنی تخطر ایده میورز .

واقعا قتولك كلیساسی عزتنی حكم ایتدیكی بعض كیمسه لره عزیزلك عنواننی ویره رك ایام مخصوصه لرینك یورطیلرینی طوتدیریر آنجق ویقتور هوغویی اعزهٔ مذكوره دن عد ایتمكه نصل امكان تصور ایدیله بیلور كه كندیسی قتولك كلیساسنده دكل انسانیت عمومیه نامنه منسوب بر آدم اولوب كندیسی ایچون قرار ویریلان یورطی دخی بر پاپا طرفندن دكل بر افكار عمومیه طرفندن ترتیب و تنسیب ایدلمشدر .

ویقتور هوغویه لزومی دوشدیجه « شاعر مشهور » دینیلور ایدی . حالبوكه ویقتور هوغو موزون و مقفی سوز سویلر بر آدمدن عبارت دكل ایدی . آثاری دخی شعردن عبارت دكلدر . « عصرك بیوك دوشونیجیسی » صفتیله ممتاز اولان او ذات عالی بیوك بیوك دوشونجه لرینی نظمده اورته یه قویمشدر نثرده علو فكرینك الك بیوك جولانكاهی رومانلر اولمش و رومانلرده خلق ایلدیكی اشخاص مخیله جهانك تخیلات و تصوراتی قارشوسنده اشخاص صحیحه كبی شهرت بولمشدر .

ويقتورهوغو يالكز مزيت فكريه و قلميه ايله دخي ممتاز اولمغله قالمامشدر . علو اخلاقي علو افكارينه همان ده غلبه ايدرك مدت عمرنده « فنالق » دينلان شيء ويقتور هوغودن صادر اولديغي ايشيدلمامشدر . اللندن كله بيلمش ايسه اعدامه محكوم اولانلري عفو ايچون حكمداران حضراتنه استرحامنامه لر كوندرەرك اولومدن آدم قورتارمشدر . كيسه سي مساعده كوسترمش ايسه محتاج اعانه اولانلرك امدادلرينه قوشمشدر . بر شيئه قدرتي يتمديكي حالده بني نوعنك دوچار اولديغي اوفلاكتله برابر اكا چاره ساز اولەمامق درجه سنده كي كندي عجزينه دخي آغلامشدر .

بعض تنك وجدانلر جهانلردن جهانياندن شكايت ايدرلر . « بردهر ده كلدك كه بوبازار فنايه ـ سرمايهٔ عرفاني اولانلر ضرر ايدر » ديرلر . بومأيوسانه سوزلر ده حكمت ارامق شويله طورسون صاحب فضيلت اولان برآدمده بومأيوسيتلرك بيله هيچ بر حكمي حكمتي اولەميەجغني انسانه تسليم ايتديرەجك احوالدن بريسي دخي ويقتورهوغودر . انسان كنديسنده سرمايهٔ عرفان اولديغني كنديسي دعوى ايدرسه « بزم شيخك كراماتي اولور منقول كندندن » ماصدقني اجرا ايتمش اولور . انسانك عرفان و فضيلتني ده انسانيته اولان خدمت وغيرتني ده انسانيتك نظر معنوئ عموميسي كوروب تقدير ايدر . انسانيت اوقدر عالي اوقدر سميح اوقدر قدرسنج و حقشناسدر كه هيچ بر كيمسه نك كتم حقني كندي شان مقدسنه شايان كورمز .

جهانده ابقای نام ایتمك بنی نوعنك شایستهٔ مکافاتی اوله‌ق ایستیانلر انسانیت و مدنیته ویقتورهوغوقدر خدمت ایدرلرده یالکز کندی ملتنك دکل بتون ملل و امملك بیله منتدارلقلرینی قزانورلر .

احمدمدحت

قیزم پیرایه — که دنیایه کلدیکی ساعت دنیادن کیتمشیدی — کوچوك صو جوارنده‌کی قبرستانك بر کوشه‌سنده خاك بر سر سکوندر .

شمدی بیله‌مم که اوزمان نه‌مطالعه‌ده بولندم‌ده کیمسه سزلر کبی بیچاره‌نك کوملدیکی یره بر علامتجك وضع ایتمدم . هله هیچ بیله‌مم که اوزماندنبری نه‌درلو موانع قارشیلدی‌ده بر کره زیارتنه کیتمدم .

کچن حزیرانك یکرمی‌ایکنجی کونی ایدی بر قوت معنویه بنی اورایه سوق ایتدی . قبرستانه داخل اولدم . لطیف بر سایه‌لك . بندن بشقه‌ده هیچ بر کیمسه یوق . ایسته‌دم‌که جکر پاره‌مك قبری یاننه اوتوره‌یم‌ده بر ایکی ساعت دوشونه‌یم . دوشوندیکم قدر حسیات قلبیه‌مك احکامنه اطاعت ایده‌یم . چونکه اغلامغه کندمده استعداد کوزیبوردم .

اویله خاطرمده قالمش‌که قزمك مشهدی مزارلغه کیرنجه صاغ جهتده برتپه‌جك اوزرنده ایدی . ایواه‌که باقندم، آرادم اویله قبر اتخاذینه صاخ برتپه‌جك کوره‌مدم . خاطره ظننه،

ظن شبهه یه ، شبهه تردده منقلب اوله اوله نهایت ایش یقینده قرار ویردی . یقین ایسه تحقق مجهولیتدن عبارت .

بر سروك آلتنه مأیوسانه اوتوردم . بدبختیٔ دختر ، بیوفاییٔ پدر ؛ بری یتیمانه وحزین بر وضع ایله ، دیکری جلادانه ومنفور بر طور ایله مقابلهٔ نکاهمده طوردیلر . برینك کوزلری اشك تظلم نثار ایدردی . دیکرینك کی قان ایچنده کورینوردی . بری کلپوش لطافت ایدی . دیکری علو بر دوش دهشت . حاصلی بری ملك ایدی . دیکری شیطان ایدی .

شدتلیجه بر روزکارك تحریك اغصان ایله بر دوزی یه حاصل ایتدیکی ماتم فزا شماتت ایچنده کوکلم اشداغیکی مرثیه یی ترنمه باشلادی . کوزلرمدن دانه دانه وبرر فاصلهٔ متساویه ایله اوکمده بولنان بر طاش پارچه سنه دوشن یاشلر کویا که او ترنمك اصولنی طوتاردی . بو رحمانی نغمه دن شیطان متأذی اولدی قاچدی . ملك ایسه بالعکس اظهار انبساط ایدرك معصومانه خنده لر ایله روحمی اوقشادقدن صکره بر نور مجنح کبی عالم بالای صفیه سوزلدی ونظرمدن غائب اولدی .　　　رجائی زاده

م . اکرم

سوزنه قدر مؤثر بر بدیعهٔ فطرتدرکه بونجه اقوام فاضله نك معمورهٔ عرفان بشره یادکار ایتدیکی تأسیسات عالیه ومصنوعات نفیسه دن بیکده برینك ـ انقلابات حوادث ـ اعماق زمینده

مستور اولان پارچه‌لرندن بشقه بر اثرینی براقمامش ایکن آثار ادبیه‌لرینك ـ برطاقنی بتون بتون محو ایدن ـ ظلم آتشلری، جهالت طوفانلری بیله برطاقنك حتی بر حرفنی حافظهٔ انامدن ازاله ایده‌مامشدر !

سوزنه قدر مؤثر برقدرتدرکه جهانك اك بیوك علامه‌لرندن برینی « ظهور اسلامده سیف شریعته قارشی طوران متعصبین عرب حکم بلاغته مقاومت ایده‌مدیلر » مألیله شانه ستایشخوان ایلمشدر !

سوزنه قدر جاودانی بر جوهر طبیعتدرکه بیت الهی برقاچ کره تعمیر ایدلدیکی حالده اوزرینه تعلیق اولنان قصائد سبعه‌دن هیچ برینك بربیتی تغییر ایدیله‌مامشدر !

سوزنه قدر مقدس برماهیتدرکه موجودات ایچنـده خالق موجوداتدان بشقه مخلوق اولمدق برشی وار ایسـه اوده نوع کلامه داخلدر !

ایشته بو علویت اقتضاسندندرکه سوز دنیاده هر موجودك تعریف ماهیتنه واسطهٔ منفرده ایکن کندی مزیتنك بحق تعریفندن عاجز قالیور !

او بر خورشید روحانیدر : ابعاد مطلقهٔ ذی حیـاتی اولان فکر نامحدود بشردن ضیا پاش اولدیغی عوالم تصوری الوان کوناکونی، اشکال رنکارنکی ایله نکاه ابتصاره اظهار ایدر . لکن ماهیتنی اکلامق ایچون اینهٔ نظر ودریای خیـاله عکس

ایتدیرلمك ایستنلدکجه کوزینك عینی دکل نورانیلکنی بتون بتون غائب ایتمامکله برابر شعشعهٔ عالم آراسندن تجرد ایتمش بر مضطرب سایه‌سیدر !

اوبر رسام بدایعدر : بیك درلو خیالی لوحه‌لر اوزرینه بیك درلو نظری الوان ایله — محاسن طبیعتدن هانکیسنه اولسه — بر صورت ویرر . حتی تمثاللرینی عکس، مشخص کبی معدوم ایکن، موجود کوسترر . فقط کندینی تصویر ایتمك ایستدکچه یالکز ظواهرینی تجسم ایتدیره بیلیر . معنویاتی ینه بولندیغی عالم بالای استتارده منزوی قالیر !

یا بو جوهر علوینك حقیقتنی تمامیله تصویر و بلکه تصور قابل اولمدیغیچون خواص واوصاف ظاهره سنی تحریدن تبری‌می لازم کلیر؟ بالعکس بو تحری الزمدر . چونکه ادراك بشرده بر سیماشناسلق قوت غریبه‌سی واردرکه مجردات وروحانیات ایچون حاصل ایتدیکی فکرلری هب او قوتله اوصاف ظاهره‌دن استدلال ایدر . ولو اوصاف ظاهره‌یی اولسون عجبا تمامیله تعیین وتدوین ایتمك ممکنمیدر؟ البته دکلدر . نامحدود اولان فکرك آثار ینه بر حد وضع ایتمك نصل قابل اوله‌بیلسون؟ مع مافیه انواع مخلوقاتك کافه‌سی بیلنه‌مدیکیچون مناقب طبیعیاتی تقسیمات فنوندن خارج طوتمق لازم کلیه‌جکی کبی محاسن کلامك حصر وتعدادی محال اولدیغیچون ادبیاته بر طاقم قواعد وضع ایتمك‌ده عبث عد اولنه‌مز .

اما دینیله جك كه : « دنیـایه بونجه مؤلفین ادب كلمش ، هیچ
بری — اوقویوب یازمق بیلدیكی مجهول اولان — « اومروس »
ویاخود « نابغه » كبی بر اثر میدانه كتیره مامش ! — عصرمزده
بك كوزل مطول اوقوده بیلیر برچوق ذاتلر وار ، ایچلرندن
بعضیلری ادیبـانه ایكی سطر برتذكره یازمغه و یاشاعرانه ایكی
مصراع سویلكه مقتدر اوله میور ! بویله مصنفلرینه ، معلمرینه بیله
افاضهٔ اقتدار ایده میان بر فنك تدوینندن نه فائده حاصل اولور ؟ »

فی الحقیقه هر ادبیـات اوقویان ادیب اولمق لازم كلمیور .
بلكه برنجی درجه‌لرده ادیب اوله‌رق یارادیلانلر استعداد
فوق العاده‌سنك آثارینی ابراز ایچون ادبیات ایله اشتغـاله محتاج
اولمیور . حتی كونش ظلمتدن طوغدیغی كبی اكثر اقوامك الك
بیوك شاعرلری جهالت زمانلرنده ظهور ایده كلمشـدر . بونكله
برابر شوراسی شایان دقتدركه بروقت مثلا انكلتره‌ده فنون ادبیه
حتی‌ له مدون دكل ایمش ، ایچلرنده « سكشپیر » كبی دنیایه مثلی پك
نادر كلانلردن برشـاعر ظهور ایتمش ؛ فقط زماننده انجق برقاچ
ادیب دهـا وار ایمش . شمدی فنون ادبیـه مدوندر ، اره‌لرنده
برسكشپیر یوق ؛ لكن برقاچ بیك مؤلف وار !

كمالات فكریه‌یی واو قوتله ترقیات عالمی بودرجه‌یه كتیرن
خاصه اصحـاب قلمك فوق العـاده اولمـسیله برابر ندرتی دكل
فوق العاده اولمامسیله برابر كثرتیدر .

نه حاجت ! لسانمزده دها برقاچ سنه اول ادبیات طرز حقیقیسنه

میل ایتدی ٠ طبیعته مطـابق برقاچ مثال میدانه کلدی ٠ شمدیکی اثرلرده کوریلان لطـافت وخصوصیله او آثار لطیفه‌یی میدانه کتیرمکده اولان سهولت محتاج تعریف دکلدر ٠

ملتك ادبیاته اولان قابلیت کلیه‌سنی طریق استکماله سوق ایچون لازم اولان اسبـابك بری‌ده قواعد ادبك بزه مخصوص برطرزده تدوینی ایدی ٠ مزیاتنی افهـامه نامنی ذکر ایتمك کافی اولان ادیب معرفت پرور اکرم بك تعلیم ادبیاتنده بو احتیـاجی ایفا ایلدی ٠

مؤلف اثرینك برنجی اولدیغندن واوجهتله نقصانندن بحث ایدیور ٠ فی الحقیقه اثرلساننزده برنجیدر ٠ واوجهتله نقصانی دکل حق تقدمکی برفضلی واردر ٠ معمافیه احتمالکه نقصانی‌ده بولنه بیلیر ٠ فقط بر ملتده ادبیات کبی اکثر قواعدی زمان ومکان ایله تبدل ایدن برفنی تدوین ایتمکده موجود اوله‌بیله‌جك نقصان ینه بشقه برلساندن ترجمه ایتمکده کوستریله‌جك کمالاته غبطه‌رسان اولور ٠

تعلیم ادبیات نورسیدکان معرفته نه قدر بیوك برخدمت ایسه من غیر استیهال منسوبلرندن عد اولندیغم طرز جدید طرفدارلرندن بربرادر وجدانمك محصول عرفانی اولدیغیچون نفسمجه دخی اوقدر معتنا برمدار مفخرتدر ٠

خالق لوح وقلم سعیینی مشکور ایتسون ٠ نامق کمال

امریقاده واقع (مشاسپه) نهرینڭ تعریفنده در :

طاغلرڭ اتكندن چاغلرکن رفع صدای دهشت افزا وآب پر بركتيله اورمانلرى وهنديلر مزارستاننى استيلا ايدن بو نهر كبير نيل صغير ايله ياد اولنسه سزادر . لكن بو مواقع طبيعيه‌نڭ لطافت منظره‌سى عظمت وعلويتجه هر حالده متحد ومساويدر .

نهرڭ اورته يرى اشاغى طوغرى اقه‌رق برطاقم يشيل ياپراقلى اغاجلرى اوتلرى الوب كوتورديكنه مقابل طرف مخالفه روان اولان ساحلينى صولرى دخى نيلوفر ودها او مقوله كول ايچنده پيدا اولور فدانلرڭ تشكيل ايتدكلرى يوزيجى برطاقم كوچك كوچك اطه‌لرى يوقارى طوغرى چكر وبو فدانلرڭ صارى چيچكلرى صودن يوقارى كوچك كله بكلرى انديرر .

يشيل ييلانلر — مائى بالقچينلر — قرمزى قنادلى برنوع قوشلر وياورى تمساحلر نهال ازهاردن تشكل ايدن بو صاللر اوزرينه بنه‌رڭ وبو صاللر مرزكش بادبانلرينى اچه‌رق غايت بطائتله نهر ايچنده سير وفر ومصادف اولدقلرى كورفزه دخول ايله وضع لنكر ايدرلر .

نهرڭ ايكى ساحلى دخى نظره فوق العاده بر رسم مجسم ومكانف عرض ايدر :

غربه دوشن ساحلى اوزرنده منتهاى نظره قدر اتساع ايدن درياى اخضر چمنڭ امواجى يوارلنه يوارلنه صانكه اطلس

کبود چرخه واصل اوله‌رق اوراده محو و نابدید اولور .

ایشته بو چمنزار بیکنار اوزرنده اوچ درت بیك ماندادن مرکب سوریلرك کندی باشلرینه کزدکلری مشاهده اولنور .

بعض وقت دخی بر بیان او کوزی یوزه یوزه و دالغه‌لری پاره پاره (مسشاسپه) نك بر اطه‌سنه چیقارق بیوك چنلرك اوزرینه یاتار زینت پیشانیسی اولان یوسوزلری — چامورلی صقالی — نهرده پیدا ایلدیکی دالغه‌لرك عظمتنه و یدتغلبنده بولنان ساحلینك معموریت وحشیه‌سنه نظره انداز حظ و تفخر اولشی کورلدکجه نهرك مالکیدر ظن اولنور .

نهرك ساحل غربیسنده اولان تماشای غرائب نمون ایشته بو صورتده مرهون ایسه‌ده ساحل دیکرده منظره دکشور و برنجیسنه نسبتله بینلرنده شایان تعجب بر تضاد کوریلور : اقار صولرك اوزرینه صارقمش وقیالرك طاغلرك اوستنده مجتمعاً و دره‌لرده متفرقاً چیقمش اولان هر شکلده هر رنکده هر قوقوده اغاجلر یکدیکریله همدست اتفاق اوله‌رق نشو نما و سیاح نظری یتشمکدن عاجز براقه‌جق بر مرتبهٔ عالیه‌یه قدر ارتقا ایدرلر . یبان اصمه‌سیله یبانی خیار و اوقبیلدن بر طاقم فدانلر اغاجلره صاریله‌رق و تابوقارولرینه قدر چیقدقدن صکره بردن اوبرینه اوبردن دها اوته‌کینه اتیله‌رق درلو درلو غارلر کمرلر تشکیل ایدرلر .

اکثریا بو صارماشق فدانلر اغاجدن اغاجه بکچه‌رك

وایرماقره‌قوله اته‌رق اوزرلرینه چیچکدکوپریلر قورارلر اومحله مخصوص بیاض چیچك اچار برنوع اشجار ایله خرما اغاجلری تکمیل اورمانی احاطه ایدر .

سائقهٔ قدرت صانعه ایله سوق چراکاه وجود اولمش بر خیلی حیوانات بو مواقعه بخش رونق وحیات ایدر . مشجره‌نك نهایتنده اکل میوهٔ تاك ایله مست بی‌باك اولمش خرسلر قره اغاجلرك اغصانی اوزرنده صاللانور کیکلر قره‌جه‌لر برلاق ایچنده یتقانور سیاه سنجابلر صیق اغاجلرك یاپراقلری اره‌سنده اویون اوینار اورایه مخصوص قره طاووغه بکزر برنوع قوشلرله سرچه بیوکلکنده کوکرجینلر سرخ رنك چیلك ترلالری اوزرینه اینر باشلری صاری قصور یری یشیل پاپاغانلر ودها سائر قرمزی قوشلر طرمانه طرمانه ودونه دونه سرولرك تپه‌لرینه چیقر وجسیم اغاجلرك تپه‌لرنده مار مرغخوارلر صارماشیق واری اصیلوب صاللانورلر .

اکر نهرك اوبر جانبی مقر سکوت وسکون ایسه بو طرفی بالعکس سر بسر صد او حرکتله مشحوندر . !

میشه کوتوکلرینه طیورك ضرب منقار ایتملرندن واوتلایان مواشینك مشی وحرکتیله یدکاری دیوه‌لرك چکردکلری دیشلری اره‌سنده قیرلمسندن حاصل اولان صدا ایله صولرك زمزمهٔ جریانی وکوکرجین وسائر طیورك لطیف اواز والحانی بو مواقع طبیعیه‌یی برچوق نغمات وحشیه ایله پر آهنك ایدر !

لکن کاهیجه هبوب روزکار ایله اورمان متحرك اوله‌رق اغصان واوراق اشجار ایکی طرفه بیقرار اولدقجه ابیاض مائی قرمزی چیچکلر بر برینه قارشدقجه وهرنوع اصوات برلشدکجه مشجره‌نك درونندن اویله برصدا پیدا ونظره اویله شیلر رونما اولورکه نه درلو تعریف وتصویرینه سعی ایتسه‌م اکلاشلمسی بوموافعی بالذات کشت وکذار ایتمیانلر ایچون ممکن اوله‌مز !.

رجائی زاده

م . اکرم

امریقاده بر کیجه

قطعه

بلندر بکا تقریرك ای شب اولدم کیم
سکون وحیرته موقوف اولوب تك وتنها
باقر لباسکه زینت ویرن ستاره لره
کزر صفا ایله فکر ایلرم نیجه معنا

فونتانس

براقشام ایدی که (نیاغارا) نهرینك بالادن زیره کف افشان هجوم اولدیغی موقعه براز اوزاجق اولان اورمانده تك تنها قالمشیدم . اره دن براز مدت مرور ایله شمع نورانئ نهار ماورای دامن غربده استتار ایلدی . امریقا صحرالرنده برلیل بی و یلك تماشای منظرهٔ خوبنماسندن کسب لذت و صفا ایلدم .

غروب شمسدن برساعت صکره ایدی که ماه پرانورا افق مخالفده اغاجلرك اوزرندن طوغری عرض رخسار تابدار ایلدی . بولیله بیهمالك که لیلای لیال دینسه سزادر بهارستان شرقدن کتیردیکی نسیم خوشبو انفاس طریه سی کبی اورمانلر ایچنده کندیسنك او کنجه کیدرلردی . ماه غرا آهسته آهسته بالای اسمانه ارتقا ایدرك کاه طریق نیل کونی اوزرنده برصورت دلپذیر ایله سیر ایدر وکاه جبال شاهقهٔ برف پوشك تپه لرینه

مشابه اوله‌رق طوپ اولمش سحاب‌پاره‌لرك اوزرنده‌وقفه‌کیر حضور
اولوردی ٠ کاه طاغلوب کاه طوپ اولان بولوطلر بعضاً کویا
روی‌ماهتاب عالمتابه نقـاب اولمق ایچون حریر بیاضدن معمول
غایت اینجه بر رباشمق هیئتنه تحول ایدوب بعضاً‌ده یاسطح ماده
وکی کوپوکلرکبی هرجزؤی دیکرندن افتراق ایلر ویاخود صحن
سماده تماشـاسی نظره غایتله خوش کلور پنبهٔ منفوش صورتنده
کورینـور وبوصـورتده کوروندیکی زمان جسملرنده‌کی نرمی و
نزاکت بیله حس‌اولنور ظن اولنوردی ٠

زمینك کسب ایتدیکی منظره‌یه کلنجه انسانه موجب حیرت
اولمقده بوده سمادن اشـاغی دکلدی : قرك قطیفه رنکنی المش
اولان پرتو مائیسی اغاجلرك اره‌لرندن نازل وسـنبلهٔ سیمین تار
انواری شجره‌نك الك مخفی ومظلم کینکاهلرینه قدر داخل‌اولور
دی ٠ بولندیغم نقطه‌یه طوغری اقان‌نهر سریع‌الجریان کیده‌کیده
شجره‌نك ایچنده نهان وصکره مرأت هزارپارهٔ سطوحی اوزر-
نده اشـعه‌سنی تکرارایتـدیکی یلدیزلرك عکس انواریله یواش
یواش ینه نمایان اولوردی ٠ ماه‌عالم آرانهرك اوته طرفنده کوز
آله‌بیلدیکی قدر اتساع ایدن چمنزاره پك زیاده ساکن برحالتله
بخش انوار ایلر وبوچمنزارده شوراده بوراده دسـت صبابله
تحریك اولنان بعض اغاجلرایسـه ظل متحرکدن بویم راکد نور
اوزرنده یوزیجی برطاقم جزیره‌لر تشکیل ایدرلردی ٠ اغاجلردن
بعض اوراقك یره سقوطی ـروزکارك طوروب‌طوروبده بردن

بره هبوبی مرغان شبستانك زمزمه‌سی اولمدیغی زمان یقبنده هرشی سکوت وسکون محضدن عبارت قالیرو اوزاقده‌ده وقت وقت (نیاغارا) نهرینك یاردن اشاغی دوکلشندن پیدا واووادن اووایه اوزایوب نهایت وحشی اورمانلر ایچنده رهین زوال وفنا اولان شارلتیسی ایشیدیلیردی ․

بورسم مجسم اعظمك علویت وروحانیت عجیبه‌سنی تعریف وتصویر حوصلهٔ نطق بشرك خارجنده اولدیغی کبی اوروپانك اك رونقلی کیجه‌لری دخی بوکاقیاس قبول ایتمز ․ بزم قیرلریمزده خیال یوکسلمك وتوسع ایتمك ایستدکجه نه طرفه کیتسه برطاقم سکنباره تصادف ایدر اما بویله وحشی وواسع فضالرده انسان محیط اخضر چمزاره طاله‌رق بالادن زیره یرتاب ایدن انهارك تصنیع ایلدیکی یارلری غارلری نظر دقتدن یچیریر، لاق وایرماقلرك کنارنده طوروب دوشونور ودها طوغریسی منفرداً حضور قدرت نشور الهیده بولنور !

—

رجائی‌زاده

م ․ اکرم

لیزیماق

وقتاکه اسکندر عجمستان اوزرینه علم افراز سفر وبوسفرده ظفریاب شاهباز ظفر اوله‌رق عجملرك اساس حکومتلرینی زیر وزبر ایلینجه کندیسی (ژوبیترك) اوغلی اولدیغنه تبعه‌سنك اعتمادینی دعوت ایلدی ․ بونك ولد صلبیسی اولدیغی (فلیپی) ترك ایله بشقه بر پدر اتخاذ ایلمسی ودها صکره اخلاق والبسه

وعادات خصوصلرنده دخی عجملره تقلید ایتمسی (ماکدونیا) لیلری پك زیاده مغبر ایلدی . لکن بونلر اسکندرك روم ملیتنی تحقیرایدن شوحرکاتنه تحملده‌یالکز بربرلرینه عزو قباحت‌ایدرك هیچ بری بالذات اسکندره معارض‌اولمغه جسارت ایده‌مزدی .

(قالیستن) نام فیلسوف که اثنای سفرده اسکندرله برابر ایدی برکون مومی‌الیهی عادت‌ملیه اوزره سلاملامسیله اسکندر بوندن منفعل اوله‌رق حکمتنی فیلسوف مومی الیهدن سؤال ایتدکده جوابنده « دولتـلی بوکونکی کونده سز ایکی ملتك حکمداریسکزکه انلردن بر یسنك دها سزانلری جبراًتحت‌اسارته المدن اول بویونلری مربوط ربقهٔ انقیاد ایدی حالاده اویله‌در . دیکری ایسـه سزه بوفتوحاتی اکتساب ایتـدیرمدن مقدم حروسرازاد ایدی ینه حالاده اویله‌در . ایشته بن‌ده قسم ثانی اولان رومل‌ردنم . روملغك نامنی سز اوقدر اعلا ایتمشکن شمدی بلا سبب انی تحقیره نصل قیـام ایده‌بیلیرسکز ؟ » دیدی

رجائی‌زاده
م . اکرم

—

اتیده‌کی پارچه‌لر طریق غزته‌سی باش‌محرری سعادتلو سعید بك افندی حضرتلرینك اثارندن مستخرجدر :

اخطار

دنیاده اشتهار نه‌دن عبارتدر . بنم اشتهارمه سبب اولان شواثر مشئومدر .

محققدرکه بکا جالب مکافاة وسبب بقای نام اولان اشبو اثر اولسه اولسه وسط درجه‌ده بولنان آثاردن عداولنه‌بیلور . شونیده علاوه‌یه جسارت ایدرمکه مجموعهٔ آثار عاجزانه‌مك الك عادی مندرجاتندندر اکر بوبرنجی اثرقلم لایق اولدیغی درجه‌ده تقدیرایله تلقی اولنمش اوله ایدی صاحبی نه‌بیوك غیای بلایایه اوغرامقسزین قورتلمش اولورایدی .

مکر تقدیر ایستر ایسته‌که حقسز اوله‌رق حقمده ایدلمش برلطف صکره‌لری بنی درجه درجه دها حقسز شدائده دوچارایلسون .

کندی کندیمه دیدمکه بنم مقصدم علم و معرفتی پای تحقیر آلتنه آلمق دکل فضائل اخلاق فضیلتمندلر حضورنده مدافعه ایتمکدر .

عفت واستقامتك نزد خیرخواهانده حائز اولدیغی مرتبهٔ عزت و محبت کمالات علمیه‌نك نزد متبحرینده حائز اولدیغی مرتبه‌دن بالاتردر .

اویله‌ایسه بنی اخافه ایده‌بیله‌جك نه‌قالدی ؟ واقعا مقاله‌می قرائته رغبت‌ایدن هیئتك انوار فکریه‌سی بنی اخافه ایتدیکنی تسلیم واعتراف ایدر ایسه‌مده بوخوف واحتراز مقاله‌نك اصول ترتیب وتنظیمنه عائد وصاحب مقاله‌نك حسیاتی حقنده غیر وارددر .

حقانیتپروران حکمداران مباحث مشتبه فیهاده کندی

علیهزینه اصدار حکم ایتمکده هیچ برزمان تردد ایتمدکلری کبی التزام عدالت مسلك ومشواری وبدرقهٔ معاملاتی انوارافکاری اولان هیئتك کندی دعواسندهحاکم بولنمسی اثناسنده حضورده مدافعه حالنده بولنمق حقانیت ایچون الڭاعلی موقعدر .

اسکندر (ایکیتوفاژ) تسمیه اولنان وصیدماهیایله متعیش بولنان قبائلی زیر دست تابعیتنده ابقا ایچون انلری صیدماهیدن فارغ واقوام سائده بیننده معتاداولان مأکولاتایلهمتعیش اولمغه اجبار ایلمش وکاملا عریان کزوب یکانه سرمایهٔ معیشتلری آوردهٔ دست شکار ایدهبیلدکاری طیوردن عبارت اولان امریقا وحشیلریله هیچ بروقتده باشه چیقیلهمامشدر .

فیالحقیقه هیچ بر شیئه احتیاجلری اولمیان ادملرك کردنلرینه تحمل ربقهٔ اطاعت وضع اولنهبیلور .

ای زمامداران حکومت استعداد وقابلیته ابراز محبت وتربیهٔ استعداده چالیشانلری مظهر حمایه وصحابت ایدیکز . ای تربیهلی اقوام انلری التزام ایلیکز . ای اسرای سعادت انما احرازیله مفتخر کورندیککز اورقت تلذذاتایله برابر بینکزده تسهیل وتزیین معاملات ایدن خصائل ملایمتکارانه واخلاق نازکانه والحاصل فضائل اخلاقیهدن قطعا بهرهمند اولمقسزین جملهسنی جامع کبی کورنمکه مساعد احوال کاذبانه هب انلرك سایهسندهدر . میدانه چیقمقدن محترز کبی کورندکجه دها زیاده

سویلان اوطرز معاملهٔ نواز شکارانه رومالیلره و اتنهلیلره ستایشلرله یاداولنان شعشعهٔ اقباللری هنکامنده سرمایهٔ امتیاز اولدیغی کبی عصرمز وقومز دخی اوطرز معامله ایله کافهٔ اعصارواقوامه غلبه ایدهجکدر .

هله اوکنی المق ایچون نیجه زحمتلر چکدیکمز مساوینك اسملرینی بیله بیلمیان او بختیار قوملردن یعنی امریقا وحشیلرندن بحث ایتمکه جسارت ایدهمیورم . اویله وحشیلرکه (مونتن) نام فیلسوف انلرك ساده وطبیعی اولان احوال ضابطهلرینی دکل یالکز افلاطونك قوانین مشهورهسنه حتی حکومت اقوام ایچون فیلسوفلرك داخل خیالخانهٔ تصورات ایدهبیلهجکلری الك مکمل قواعده ترجیح ایتمکده تردد ایلامشدر مونتن بوبابده ارباب تقدیره حیرت ویرهجك امثله ذکرایتمش وحتی (انلر اتکلك قوللانمق احتیاجندن وارستهدرلر) دألندن برفقره ایله مرامنی پك لطیف برطرزده ایما ایلمشدر .

احوالندن بحث ایتدیکم بوقوملرك اشتغالات فکریهیه اشتغالات سائرهیی ترجیح ایتملری حمق و بلاهتلرندن ناشی دکلدر .

انلرده بیلزلرمی ایدیکه بشقه ممتلرده ایشسز کوجسز آدملر (امامت محاسن) (مساوی) (فضائل) اوزرینه تدقیقات ایله امرار اوقات وعظمتلی متفلسفلرالك بیوك تقدیراتی وستایشلرینه

كندولرينه حصر ايدرك اقوام سائر حقنده (وحشيلر) ناميله ابذال تحقيرات ايديورلر ايدى .

انسانلر كه خبيثدرلر اكرعالم تولد ايتمك بلاسنه اوغرامش اولسه ايديلر البته بدتر اولورلر ايدى .

بوملاحظات هيئت بشريه يه نه بيوك حقارتدر ! عظمت نفسمز بونلردن نقدر متأذى اولور ! نه ديمك اولسونكه عفت واستقامت ثمرهٔ جهالت بولنسون ! وكمالات عليه ايله فضائل اخلاقيه ناقابل امتزاج دينلسون ؟ بواعتقادات باطله دن نه نتيجه لر چيقارلمز ؟ دينلور .

اما بو تضاد ظاهرى يى دفع ايچون معارف بشريه نك خيره ساز عيونمز اولان وبغير حق ويرلمكده بولنان عنوانلرنده كى بيهوده لكى وهيچلكى دقتله معاينه كافيدر .

ايمدى بالنفس علوم وفنونى تدقيق ايده لم . انلرك ترقياتندن نه حاصل اولمق لازمكله جكنى كوره لم وملاحظات فكريه مز استنتاجات تاريخيه ايله قنغى نقطه لرده توافق ايدر ايسه انلرى تسليم واعترافده تردد ايتميه لم .

خلوص وجدان ايله تحريات وتفتيشات تاريخيه اجرا ايدلديكى حالده متبين اولور كه ظلمه وغدره اسناد اولنان پك چوق وقوعات ماضيه ده ظهور ايتمش حالاتك نتايج ضروريه سى اولوب

انلرك ظهوری احوال سابقه یه نسبت و اضافتله مقدراتدن صاییله بیلور. حتی شو دخی اثبات اولنمشدر که بعض احوالده هتك پردهٔ حقانیت برطاقم افکار جدیده ظهورینه قواعد اساسیه حدوثنه یکی برحق تشکلنه رهنمای تسهیل اوله رق باعث خیر ومنفعت اولور . بوندن ماعدا شمدیکی حالده عالمك حال اصلیسی محاربه اولدیغی ادعا اولنه میه جغی درکار وحال اصلی صلح وصلاح اولدیغی بدیداردر. حال صلح وصلاحده ایسه روابط دولیه جبر وتحکم اساسنه مستند اولمیوب حقوق اساسنه مستنددر. هنکام اسایشده دولتلر استقلالده کوچك دولتلری بیوك دولتلر ایله مساوی طوتوب مظهر رعایت ایدرلر روابط مزبوره نك اصول وشرائط ونتایجی الك قوی دولتله الك ضعیف دولت حقنده زمین مساوات اوزرنده حقوق بین الاقوام قواعدیله شیرازه کیر انتظام اولور . هیچ بردولت برتهلکه کوزه الدیرمقسزین کندی قوتنه اسناداً بوحقوقی استحقار ایده مز. دها زیاده شایان دقت شودرکه هنکام محاربه ده یعنی قوای مادیه نك شعشعهٔ اقبالی وکافهٔ حقوقك اکا قارشو اضمحلالی زماننده دخی حقوق دول بینه اکا واضع حدود واوحدودی تجاوز ایدن دولت بتون عالم مدنیت نظرنده منفور ومردود اولور . حقوق بین الاقوام محاربلرك حدت مخربه لرینی پك آز تسکین وتعدیل ایتمکله موفق اولمشدر .

اصول حکم ـ محارب دولتلر اختلافلرینه بر حکم ایله ختام ویرمك اوزره اوچنجی بر دولتی انتخاب ایده بیلورلر . بعض ارباب تألیف بو بابده حقوق عادیهٔ شخصیه قواعدینی تطبیق ایتمك ایتمك ایسترلر . یعنی طرفین حکملری انتخابده مختار اولوب بو بابده بر حکمداری یا محکمه یی، یاخود افرادن برینی حکم نصب ایتمك جائز اوله جغنی بیان ایدرلر . ١٨٢٦ سنه سنده آمریقا دول مجتمعه سی بین الدول تحدث ایده جك اختلافاتی بیطرف بر مملکتده کی مشاهیر اهل تألیفه ویا قوانین شناسانه حواله ایتمك صورتنی و بو ذاتلردن ناموس علمیلری نامنه رأی ایستنملسنی تکلیف ایلمشدر . بو قاعده صرف اقوامه متعلق اختلافاتده بالخاصه قابل تطبیقدر . ایکی طرف بر حکم انتخابنده توحید آرا ایده مدکلری حالده مساوی عدد اوزره حکملر انتخاب ایدرلر . مقاولات مخصوصه مانع اولمدیغی حالده حکملر بر حکم ثانی انتخاب ویاخود بویله بر حکم ایچون منتخب انتخاب ایدرلر . حکملر طرفینی استماع ایلرلر شاهدلری و اصل اهل خبره یی جلب و لازم کلان دلائل و امارآتی جمع ایدرلر . طرفینه قواعد حقانیت اوزره صلح تکلیف ایدوب قبول اولنمدیغی حالده اکثریت آرا ایله حکم ویررلر . بونلرك حکملرینه اعتراض اولنمق ایچون درت شرط واردر :

اولا، حکملره ویریلان اقتدارك خارجنه چیقلمش اولمسی؛
ثانیاً؛ خلوص و صفوت اوزره حرکت اولنمامسی ویاخود قصداً

مغاير عدالت تحكيم و يرلمسى؛ ثالثاً، طرفينى استماع ايتمك كبى اصول محاكمه‌نك قواعد اساسيه‌سندن بر طاقمنك اجرا ايدلمش اولماسى؛ رابعاً، ويريلان قرارك حقوق دوله مخالف بولنمسيدر. نكن قرار واقع طرفيندن برينك ضررينى جالب اولمق و ياخود حقانيته مخالف بولنمق و يا حقانيته تماماً مستند اولمامق سبب اعتراض اوله‌مز. اصول حكم يونانستانده و رومانك ابتداى زمان سطوتنده كثرت اوزره جارى ايدى. زمانمزده هيئات مجتمعهٔ دوليه‌يى تشكيل ايدن كوچك بيوك حكومتلرك يكديكرى بيننده تحدث ايدن اختلافاتده كثير الجريانّدر.

موت

منيف پاشا حضرتلرينكدر

موت ماهيت انساندن برجزؤ مشابه‌سنده اولوب عالم شهوده بزمله برابر وضع قدم شوم ايدر كويا رحم مادرده برزهر بطئ التأثير نوش ايتمشزكه بودار فناده اندن متأثراً بعضمز از و بعضمز چوق وقت مبتلاى الم و اضطراب اولوب نهايت افتادهٔ خاك هلاك اولورز چشم امعان ايله باقلدقده انسان هرآن زهرابه كش ممات اولوب چونكه كذران ايدن هر بر لحظه تيشهٔ قهر وكين ايله بناى عمر عزيزك بر ركن ركينينى تخريب وبزى حفرهٔ تنك وتار مزاره بر قدم دها تقريب ايدر .

ایشته بو وجهله کوندن کونه جسد فرسوده وصحت مختل اولور وحتی امید شفا ونافیته‌ه استعمال اولنیان معالجات ایراث ضعف وفتور ایدر خلاصه مدت حیاتمز باشدن باشه دؤلم ودلخراش بر حالت نزعدن عبارتدر ایمدی شو موت هادم اللذاتدن زیاده بزمله مونس وهمدم اوله‌جق نه واردر ؟ قتلنه حکم اولنان بر مجرم تبهکار قنغی طرفه اماله‌ٔ نظر کدورت اثر ایتسه هیکل هولناك هلاکدن بشقه نه کوره بیلور متمتع نعمت حیات اولدیغمز زمانك براز اوزون ویاخود قیصه اولمسی بیننده اولان فرق جزؤی بزی بو خراب آباد دنیاده ریشه‌کر استقرار اولمق اعتقادینه ذاهب ایده‌جك قدر برشی دکلدر .

واقعا احکام قدر جمله‌مز حقنده یکنسق اولمیوب بعضمز نهایت عمرینه قدر کمال رفاه وسعادت حال ایله امرار اوقات وبر چوق اولاد اخفاد ایچنده ترك حیات ایدر وبعضمز هنوز شجرهٔ عمر واقبالدن برخوردار اولمقسزین سن عنفوان جوانیده پنجهٔ اجل بی امانه کرفتار اولوب تخلیص کریبان جانه امکان بوله‌مز برطاقمی دخی ساحهٔ زمینده یالکز سر نمای ظهور وبر کون ایچنده متواریٔ کنج تاریك کور اولور بونلر بعض ازهار چمنزاره بکزرکه اچلمریله برابر صولوب فنا پذیر اولملری بیننده هیچ مسافهٔ زمانیه اولمز هر برشخصك اجل مسماسی خامهٔ دست قدرتله لوح محفوظ ازلده مرسوم برسرمکتومدر . بنابرین مدت حیاتك مقدارنده مشتبه اولدیغمز حالده

یشارز اشبو اشتباه حلول اجل موعود حقنده بزجه سبب تیقظ وانتباه اولمق لازم کلور ایکن بالعکس باعث عما و غفلت اولور موتی مدت حیاتمزك قنغی زمانه نسبت ایده‌جکمزی بیله‌مدیکمز جهتله بونی اصلا خاطره کتورمیز وحتی سن پیری‌یه دخی زمان حضر نظریله باقیز اشبو منتهای حدود حیاته وصولمزده ارتق رشتهٔ طول امل بریدهٔ مقراض یأس وحرمان اولمق اقتضا ایدر ایسه ده مجبول اولدیغمز عما و غفلت پرده کش چشم بصیرت اوله‌رق نفس واپسینی انك ماوراسنده بر وقته اسناد ایدرز اشته اولوجهله دست ساقیٔ اجلدن جرعه نوش ممات اولدیغمز زمانی تعیین ایده‌مدیکمز جهتله خوف ممات بزجه بر امر موهوم کبی کورینور اشتباه مدت حیاتك درجهٔ امتدادینه منحصر اولمق لازم کلور ایکن اساس ماده حقنده بزی تأمین ایده‌یور دیمك اولور . (جهان جام و فلك ساقی اجل می: خلائق باده‌نوش مجلس وی: خلاصی نیست اصلا هیچ کس را . ازان جام وازان ساقی ازان می .)

بوعالم دنیا نوع انسانه نسبتله برمسافر خانه اولدیغنی متضمن فرانسه مشاهیر ادباسندن کراتیرینك اثر خامه‌سی اولان برمقالهٔ حکمت اساله‌نك ترجمه‌سیدر .

(مسافر خانه)

برسیاح بی سروپا لیلا رهپیمای سمت مقصود اولدیغی اثناده

يولنی شاشیره رق دلالت نجوم زاهره ایله برسرای عالی یه واصل ودرون نفایس مشحونه داخل اولدی . برچوق خدمتکذاران جابکپا استقبالنه مسارعت وهر بری برلسان مخصوص اوزره لوازم رفاه وراحتنك استحصالنه مأمور اولدقلرینی بیان ایلدیلر بونلردن بعضیلری مانند حوت التزام سکوت ایدوب مع مافیه ایفای وظائف مهمانوازیده سرموقصور ایتمزلر ایدی . اولوجهله جمله سی برلحظه سکون وآرام ایتیوب روزان وشبان خدمتنده دامن درمیان اوله رق هرطرفده نفیس آویزه لر وقندیللر اشعال ایدرلر وموسم شتاده صوبالری یاقوب متنوع کورکلر وفصل صیفده کوناکون فواکه ومشروبات کوتوررلر ایدی وسرایك هر بردائره سندن کورینور نفس ساعت اوقات وساعاتی واکلنجه قبیلندن اولان بعض مشغولیت زماننی کوسترر ایدی . اشبو ساعت قطعا تخلف ایتمیوب بردرجه طوغری کیدرنیکه مشهور ساعتجی بره که بیله کورسه کمال مضبوطیت وانتظامنه حیران قالور ایدی .

اشبو نعم کوناکون تمتعندن بی تاب اوله رق میل خواب ایتدکده پیشکاهنه برپرده سیهفام کشیده اولنه رق اطرافنده بولنانلر کافه سکون وسکوت اختیار ایدرلر ایدی واویاندقده کماکان مظهر اعزاز واحترام اولور ایدی . فقط خانه صاحبی اولان ذات عالیشان انظار مسافریندن نهال اولدیغندن خلوتخانۀ مخصوصنده کندو اموریله مشغول ایدوکنه ذاهب اولدی . بر مدت اوراده

آرام و اقامت ایتدکدن صکره امیر صاحب خانه ایله ملاقات میسر اولمقسزین صوب مقصودینه عزیمت ایلدی . انجق اوراده مشهودی اولان حسن انضباط و انتظام وکمال دبدبه و احتشام فوق الغایه موجب تعرابی اولوب شو حال بو العجبی بر آن خیالخانهٔ خاطرندن چیقاره‌مز و غیر مترقب اولدیغی حالده نزول ایتدیکی صاحبسز بر سرایده اقامت و شو وجهله مظهر اعزاز و حرمت اولدم دیمکه جسارت ایده‌مز ایدی وکندوسنك ورودندن صکره کلان بعض مسافرین اشبو جای دلکشانك شامل اولدیغی نعم نامتناهیدن برادرانه حصه‌مند منفعت اولمیه‌رق یکدیکر یله منازعه و مخاصمه‌یه قیام ایلدکلرندن شو حاله نظرا صاحب خانه‌یه سؤ افعال اسنادینی ایسه هیچ حوصلهٔ انصافه صغشدیره‌مز ایدی .

سرایك کلارنده هر درلو مأکولات و ملبوسات و حوایج سائره بالغاما بلغ موجود و مبذول اولدیغندن مسافریندن بر طاقی جمله حقنده مشمول و رایکان اولان اشبو آثار مهماننوازیدن محروم اوله‌رق فقر و فلاکت کبی بعض مصائبه مبتلا اولملری ایچلرندن بعض بد منشانك مجرد داعیهٔ حرص و طمعاله عدم امتزاجلرندن نشات ایلدیکنی فهم و اذعان ایلدی .

شو مدعانك صحتی اذهان مسافرینده دخی بر مرتبه رهین جزم و یقیندر که یالکز بعضیلری مستثنا اولمق اوزره اك از مظهر التفات اولانلری بیله سرایدن حین مفارقتلرنده اشکریز حزن و تأسف اولوب اوغرادقاری فلاکت و اضطرابی حساد و بدخواهانه و حتی

بعضیلری کندو نفسلرینه اسناد ایدرلر ویکدیگرمزله حسن امتزاج ایدرلك عمومه شامل اولان نعم بی نهایه‌دن صلح وصلاح اوزره متمتع اولمش اولسیدق محال مذکورده کمال رفاه وسعادت حال ایله امرار وقت ایتمك ممکن ایدی دیرلر .

فقط مشهودی اولان فساد موقت مسافره بعض مطالعاتی داعی اولوب شویله که بلاغرض وعوض بوقدر بیکانکانی قبول وحقلرنده انواع عواطف وعنایاتی مشمول ایدن بوذات کریم الصفات مسافرینك منازعات واقعه‌لرنده توسط ایدرك یکدیکری حقنده وقوعبولان معاملات اعتسافیه‌نك منعنه تصدی ایتماسندن متعجب اولور ایدی ونظرنده ارباب ظلم وتغلبك حرکاتی قواعد حقانیتی اخلال ایتدیکی مثللو شان میزبانی ناچسبان کورینور ایدی وبالخصوص فضائل اخلاق ایله متصف اولوب مستحق سعادت واقبال اولدقلری حالده کمال سفالت وسرکردانی‌یه دوچار اولمش اولان بعض رفقاسنك حاللرینی تصور ایدر ایدی .

مسافر اشبو خواطرك انتاج ایلدیکی هموم واکداره مستغرق اولدیغی حالده یوله روان اولمشیدی . اثنای راهده تصادف ایلدیکی بر پیر روشن ضمیر ادای وجیبهٔ سلامدن صکره کندوسنه توجیه خطاب ایله « ایش اومرکزده‌می قالدی ظن ایدرسن امیر صاحب خانه دائما اوراده حاضر وناظر اولدیغندن وقوعاتك کافه‌سی مشهود ومسموعی اولدی . مسافرلرك هر بری کرلك خیر وکرك شر جزای عملنه مظهر اوله‌جقدر . بیلمزمیسن که شو

صحرادن مرور ایدن ابنای سبیلك اخلاق و اطوارلرینی تجربه و تحقیق ایچون بونلری بر قوهٔ معنویه ایله براز وقت سرایده اقامته مجبور ایدر مرتکب سهو و خطا اولنلری حقنده غفور و رحیم ایسه ده ارتکاب معاصیده اصرار ایدنلره شدید العقابدر . بوجوارده واقع اولوب بنه قوهٔ مذکوره تأثیریله منزلکه رهروان اولان دیکر بر سرایده انلرك قدومنه منتظردر . اشته اوراده مجازات و مکافات اجرا ایده جك و هرکس طوعاو کرها حبل المتین حقانیته کردن بستهٔ انقیاد اوله جقدر .

بو افاداتك اوزرینه درون مسافرده انوار حقیقت شعشعه پاش ظهور اولوب دلسیر نوال احسانی اولدیغی صاحب خانه حقنده پیرامنکر دخاطری اولان شبهاتدن محجوب اولوب بو وجهله ماضی حقنده متسلی و مستقبل ایچون مطمئن اوله رق سمت مقصودینه عزیمت ایلدی . وچوق کچمکسزین بر وجه موعود پیشکاهنده بر صرح مهیب الطرح نمایان اولمغه باشلایوب اوحالده نائل انواع لطف و عنایتی اولدیغی ذات جلیل الشانه تفویض امور ایله اکتساب نصاب امن و حضور ایلدی .

(منیف پاشا)

انسان چوجقدن اولور؛ چوجقده تربیه ایله انسان اولور . انسانلرشده معار انسانیت اولان صدق و وفا قالمدی . . . یقلدی؛ دیو هربار تأسف ایدیورز . لکن سبب آرادیغمزده

مثلا . . . . . جهالت کبی برچوق اسباب اضافیه کورو - ب، حالك اصلاحنی انلرك ازالەسنده صانیورز . دائما بو نقطهٔ نظردن بدأ ایله چالیشیورز : چبالیورز؛ یته اومدیغمز تأثیرات حسنه‌یی کوره‌میورز ! بلکه آنك عکسنی کوروب شاشیورز! ومأیوس ومتحیر قالیورز . عجبا نیچون برکره‌ده بو اسبابك مبادیسنه وانلردن اساس اولان تربیهٔ عمومیه جهتنه عطف نظر امعان ایتمیورز ؟

اکرچه اولان اولمش وبزلرك اصلاحی دکل، فقط منع مساوی وتقلیل زیانمز آنجق قوهٔ قاهرهٔ نظام وقانونه قالمشدر: فقط یتشه‌جك اولادمزی اولسون بزم دوشدیکمز ورطهٔ هولناکدن تخلیصك چاره‌سنی نه‌دن دوشنمیورز ؟ بزم یریمزه آنلر کله‌جك دکلرمی ؟ آنلرده بزم کبی اولورلرسه بوشکایت ایدیلان فنالقلر دوام ایتمیه‌جکلرمی ؟

. . . .

. . . .

آناسی باباسی صلحادن بولنان برچوجوغی حال صباوتنده کلخن بکلرینك ایچنه براقك ! آنلرله، دوشوب، قالقسون: بیودیکنده البته برمرد عفیف وپرهیزکار اولەمز .

برچنکانه چوجوغنی بشیکده‌ایکن آلوب، برصالح خاندانك تربیه‌سنه ویرك ! بیوسون؛ مألوف صلاح اولور . چنکانه‌یی دنی وبداخلاق ایدن چنکانه اولمسی دکل بلکه چنکانه تربیه‌سنده بیورمسیدر .

صباوت كه عمر انسانينك الك صفوتلى زمانيدر؛ نه مقوله صور واشكاله مقابل اولورسه آينه كبى جذب ايدر . شو قدر فرق واركه آينه ده صورت پذير انطباع اولان شكل اصل عكسك زواليله زائل اولور؛ لكن مرأت استعداده بركره جلوه كر اولان صورت مثاليه كالنقش فى الحجر، يرلشير قالير .

آنجق بو سوزدن، هر تربيه كورن چوجوق مطلقا انسان كامل اولور ديمك چيقمز، زيرا تركيب خلقتده نيجه اختلاف واسباب واردركه عقول بشريه آنلرى احاطه وادراكدن عاجز وقاصردر . واستعداد وقابليتك تفاوت درجاتى دخى بوندندر ايمدى اكر تربيه وضع طبيعى يى محافظه يولنده اولورسه اكثريت خفظ اخلاق جهتنده بولنور . شواذو نوادر ايسه قاعدهٔ محكمه تأثيس ايده مز .

مدنيت كه سعادت بشريه يى مستلزم اوله جق صورتده اولان حالت جمعيت معناسنه در، حسن اخلاق مليه دن متولد بر ولددر . اخلاق مليه سى اولميان اقوامده مدنيت اولمز . هانكى قوم مدنى كه اخلاقى بوزولمغه باشلامشدر، مدنيت آنده طورمز .

بتون بيوك آدملر مدنيت واخلاق مليه ايله متصف اولان ملتلردن ظهور ايتمشدر . اعصار سالفه ده كلان وحالا اثرلرى وفعللرى عبرتبخش انام اولان بيوك فيلسوفلر وارباب بلاغت ومعرفت و بيوك پهلوانلر وجهانكيرلر هپ يونانيلردن،

رومالیلردن ومصرلیلردن کلدیلر . صکره‌دن آفتاب مدنیت اسلامیه پرتوساز افق عالم اولوب ، بوکوکبلرك رونق وفروغی قالمدی . واسلامك یدی ، سکز یوز ییلده یتشدیردیکی ارباب فضل وکمالات اعصار سالفه‌نك ۲ بیك ییلده وجوده کتیره بیلدیکی اصحاب امتیازی هم علماً ، هم عدداً سبقت ایلدیلر . غریبدرکه شمدیکی یونانستان وروما حکما وفضلا یرینه حیدود یتشدیره‌یورلر . عجب سبب نه‌درکه ۳ اوچیوز سنه‌دن بری حجاز ومصر طوپراغی ابوبکرلر ، عمرلر ، علیلر ، خالدلر ، ابوحنیفه‌لر ، شافعیلر ، غزالیلر حاصل ایتمیور ؟ نه‌دن طولاییدرکه عراق وایران وترکستان زمخشریلر ، ابن‌سینالر ، فخرالدینلر ، مجدالدینلر یتشدیرمیور ؟

دولت عثمانیه‌نك اوائلنده چندره‌لی‌خلیللر ، اورانوسلر ، ملاکورانیلر ، ابن‌کماللر ، ابوالسعودلر وار ایدی . شمدی بونلرك امثالی نیچون کورلمیور ؟ علم وفضلك تخمی بودیارلردن بسبتون کسلدیمی ؟ یونانستانك وروما نك عناصری دکشدیمی ؟ دولت عثمانیه سکود قصبه‌جغنده سرنمای ظهور اولان برفدان ایکن ایکی اوچیوز سنه ظرفنده بردوحهٔ کثیرالاغصان اولوب ، مجارستان ، یونانستان ، طاغستان ، تاتارستان ، حبش ، یمن وعربستان اقلیملرینه نصل دال‌بوداق صالدی ؟

. . . .

. . . .

انسان على العموم نه قدر عقل و احتياط ايله مغرور ايسه اول قدرده جاهل و بى بصيرتدر . شو دعواده بولنان انسانلردن هيچ مأمول اونتورمى كه آغاج آشيلامق، چيچك يتشديرمك، خروس، طاوق بسله‌مك، حتى ايپك بوجكى طوتمق ايچون نيجه سنه‌لردن برى نيجه اوصلى عقللى آدملر، نيجه زحمتلر، نيجه همتلرله نيجه كتابلر يازسونلر و تلاحق افكار ايله هر برينى بر فن مخصوص اوله جق درجه توسيع ايدوب، علم نباتات، علم ازهار، علم حيوانات، تاريخ طبيعى، علم ارض ديو درلو درلو اسملر طاقسونلرده بريده محصول حياتلرى اولان چوجوقلرينك ايلروده انسان كامل اولمسى ايچون نصل تربيه اولنملرى لازم كله جكنى هيچ دوشنمسونلر . و كندى‌يرندن جزؤ اولان جكر پاره‌لرينه كو يا آغاج، چيچك، طاوق و بوجك قدرده اهميت ويرمسونلر .

بر كيمسه‌يى اولادينك موتيله، امواليناك تلفى آره‌سنده مخير قيلسه‌لر؛ ظن اولنمزكه اولادينك موتنى ترجيح ايده‌جك قدر بوزكسز و آنجق بر آدم بولنه بيلسين ياغريب دكلميدركه اولاده بو محبت يالكز آنلره موت اصابت ايتماسى فكرينه منحصر قالوب، دنياده يشادقلرى اثناده حصول آرام و سعادتلرينه شامل قيلنمز! تربيه‌سزلك قورقولقده موتدن آشاغيمى‌در؟ بر چوجوق، بداخلاق و آناسنه و باباسنه عاصى و سارق اولورسه آنك يشامسندن نه فائده كوريلور؟ نيجه تربيه‌سز اولاد واردركه قارنده ياتديغى وسوديله بيوديكى آناسنى ضرب ايدر، باباسى دخى برينه برخير

الخلف یتشدیروب، آخر وقتنده راحت ایتمك خیـالاتنده ایکن ـ تم نه اولیدی عمرمده تأهل ایتمسه یدم ؛ و بویله اولاده مالك اولمقدن ایسه آغاج کبی بیویوب، کیدیدم ـ دیر . بیچاره بیلمز که اولادینـاك بویله اولمسی ایچون کندی سبب اولمشـدر، شمدی چکدیکی کندی محصول عملیدر .

عجبا بزده بورالری دوشنور بابالر، آنالر وارمیدر؟ هیچ بوقدر دیمك بلکه مبالغه اولور؛ لکن وار ایسه ده پك نادردر . و چکیلان مصائب ودواهینك ده منبعی ایشته بودر . هله صباوتمزده نصل الرده بیورز؛ نه مقوله کیمسه‌لردن تربیه کورورز؛ بورالری برکره دوشنورسه‌ك بوقدرده اولدیغمزه وهنوز چرکه بدوش طاغلرده طولاشمدیغمزه شـکر ایتمه‌لی‌یز . آناطولیـدن قاچمش ؛ آدابك الفنی کورمامش لالالریمز بزه نه مقوله ادب واخلاق تعلیم ایده‌بیلیرلر!

بزده الڭ مهم ایکی مأموریت یاخود وظیفهٔ انسـانیت وار ـ درکه ـ نه‌دندر بیلمز کـو یا بالالتزام الڭ قابلیتسزلره حواله اولنور ـ آنلرك بریـسی چوجوق لالالغی، دیکر یده قضـا مدیرلکی در .

هله لالالق مدیرلکه مرجح کبیدر ؛ مثلا کبرادن برذاتك دائره‌سـنده (تبعه) نامیله بولنـان برسوری حشراتدن بریـسی اختیـار وایشـه کوجه بی اقتـدار اولدقده (امکدار) لقبی طاقیلیر . لکن بسبتون طرد ودفعنه مرحمت قائل اولمز؛ وآیده بش اون غروش و یرو بده خانه‌سـنده اوطورمقلغنه‌ده افندی

حضرتلرینك حرص وطمعی رضا و یرمز . کتیریلیر؛ دائره‌ده قهوه‌جی ایدیلیر . حال بوکه حریف حصیر او والرنده مصلحت عرضحالی قوللامقدن بشقه عمرنده برایشه صرف افکار ایتمامش اولمسنك اوزرینه اختیارلق وسرسملکده کلمش اولدیغندن؛ برکون نصلسه سنده‌لیوب قهوه تبسیسنی النده‌ن دوشورر؛ فنجانلر قیریلیر، کیجه برباد اولور . بوندن حریفك قهوه‌جیلکی بجرمیه‌جکی تبین ایدوب، او آرالق قپوجیلق خاطره کلیر .
چونکه قپوجیلقده سوقاق کوپکارینی ایچری کیرمکه براقامقدن بشقه بر ایش اولمیوب، بوایسه قهوه‌جیلکه نسبتله کزکی کبی ساده اولدیغندن، النه بردکنك ویریلیر؛ قپویه اوطوردیلیر .
برقاچ کون صکره بر صباحلین افندی حضرتلری حرمدن چیقوب، مسافر اوطه‌سنده برسوری خلق ایله برمعتاد هوائی صحبتله مشغول ایکن برده اوطه قپوسندن ایچری برقاره سوقاق کوپکی کیرر ! افندی پرآتش اولور؛ مسافرلر شاشارلر . هرنه حال ایسه برهای وهوی ایله کوپك دفع اولنور واواثناده (قپوجی بابا) اسکمله اوستنده اویور بولنور .
بونمونه حریفك قپوجیلغده پرامیه‌جغنی اثبات ایدوب. فقط ینه دفعنه مرحمت واداره‌سنه افندیده‌کی حست بردرلو رضا و یرمز (نه‌یپالم ؛ نه‌یپالم) دیو دوشونیلیر؛ مخدوم بك افندی‌یه برلالاده لازمدی‌یا، ایشته بوده برباباآدمدر دنیر؛ چوجوق اختیاره تسلیم ایدیلیر !

استانبولده جوامع شریفه حولیلرندن بشقه کزه جك آچیقلق محل اولمدیغندن، لالاچوجوغی برجامع حولیسنه کوتورر . چوجوق اوراده اقرانی اولان محله چوجوقلریله اوینامغه آلیشیر . و بوصره ده اخلاقه مضر اوله جق بیك درلو ادبسزلکلریده برابر اوکره نیر . نهایت برکون آدیم آتلارکن یاقاصیغی چیقار؛ یا طوپ اوینارکن کوزی پاتلار . او زمان بوحریفك لالالغه ده عدم قابلیتی ظاهر اولور .

. . . .

. . . .

ایمدی شو فطانت ودرایتده اولان بر لالا چوجوغه نه مقوله آداب واخلاق اوکرده بیلیر که چوجوغك مدت عمرنده وسیلهٔ سعادتی اوله! یعنی بویله برمیتدن نه حیات متصوردر که هنوز یشامغه باشلامش وبنی نوعی آره سنده هم کندینی ، هم ده کندینه تقرب ایدنلری بختیار ایتمك ایچون یرادلمش اولان طفل معصوم آندن اثنای حیاتنده مستفید اوله جق درس آلا ! آلسه آلسه آندن آلاجغی عین موت اولان درس جهالت، واکریالکز جهالت اولسه ینه اعلا ! بلکه آنك مثالندن ، یاخود غفلتندن اتخاذ ایده جکی سوء خلق و هجنتدر که موت آندن بیك درجه ایودر . زیرا موت ایله هم میت ، هم ده آندن متضرر اوله جقلر قورتولیر . لکن حی صورتنده کی میتلر هم نفسلرینه ، هم ده بنی

نوعلرینه مضرت ایتدکلر ایچون آنلر انسان دکل ، بلکه انسان شکلنده زهرلی عقربلر و ییلانلردر .

آنجق نظر انصاف ایله باقیلیرسه بوقباحت لالانکمیدر؟ خیر! اصل قباحت چوجوغك باباسی اوله جق نادان بی اذعانکدرکه ثمرهٔ فؤادینی وخاندانده کندینك یرینی طوته جق و برکون کندینك واهل وعیالنك یا سرمایهٔ حضورو سعادتی و یاخود باعث خذلان و نکبتی اوله جق اولادینی وجکرکوشه سنی او مقوله اللره تسلیم ایله کویا کندی الیله بوغازلر .

بنم پدرم غلطه کمرکنده کاتب وایشنی کوجنی ایی بیلیر ووظیفه سیله قناعت ایدر برمرد محاسب ایدی . بنم هنکام صباوتمده یاز ، قیش بوغاز ایچنده (قندیللی) ده ساکن اولوردق . بنمله برابر مکتبه کیدوب ، کلمك همده اولك سوقاق ایشلرینی کورمك ایچون اون یدی ، اون سکز یاشلرنده وعمر نامنده برکوله آلدی .

کوله مملکتنده خرسزلقله تربیه اولندیغندن ، کراز ، اوزوم موسملرنده بنی باغلاره کوتورر ؛ وکندیسی الی یتشدیکی میوه لردن چالاردی . برلکده یردك تخمینمه کوره آلتی ، یدی یاشلرنده ایدم . برکون کوله ایله برابر (قپودان اسبق) داماد خلیل پاشانك قندیللی اوزرنده واقع باغلارندن (حوضلی باغ) دیرلر ، برباغنه کتدك . باغك اطرافی دیکنلی چالیلرله محفوظ اولمغله ، کوله بر مدخل بولوبده کیره مدی . والنده کی ضوپه ایله چالیلری آرالیه رق

كوجله بر كوچوك دليك آچه بيلدى . و بكا خطاب ايله (بن بورادن صيغه مم ! سن كوچوكسك ؛ ايچرى كير ! يقندهكى كوتوكاردن اوزوملرى قوپاروب ، بكا وير ؛ برلكده يه‌لم !) ديدى .

بن ده ، پكى ! ديدم . ايچرى طالدم . و اوزوم دوشيرمكله مشغول اولدم . مكر خليل پاشا مرحوم اول اثناده نشان آتمق ايچون او باغه كلمش ؛ و نشان دستيسى بالتصادف تمام بنم چاپول ايتديكم محله قونلمش ؛ اولغله ، اوزاقدن بنى كورمش : مرحومك دائره‌سى قواسلرندن فنديللى‌لى احمد بك ديرلر ؛ قوجه بيقلى بر قواس وارايدى كه هر باز راست كلدكجه بيقلرندن قورقاردم . اوكون پاشانك يانـنده بولنمش ؛ و پاشا بنى آكا كوستروب ، يانـنه كتورمسنى تنبيه ايله كوندرمش .

بن ايسه دنيادن بى خبر ! متصل اوزوم صالقملرينى قوپاروب ، چالى آره‌سندن كوله‌يه ويرمكله مشغول ايكن ، آنسزين آرقه‌مدن برى كلوب ، بنى قوجاغنه قاپدى . و قورقتميه‌رق ، و بيلمم نه سوزلرله تأمين و تسليتلر ايده‌رك ، پاشانك يانه كوتوردى . اوكنده طوران بر قاچ طبق اوزومى بنم اوكمه سوروب ، يمك تكليف ايلدى . آنك بو نوازشى قورقويى و حجابى بسبتون زائل ايدوب ، بلا تكليف يمكه باشلادم . كيمك چوجوغى اولديغمى ، اويمزك نه سمتده اولديغنى صوردى . بن ده سويلدم .

نيچون اوزوم چالديغمى صورنجه ، هيچ كتم ايتميوب ، كوله‌نك تعليماتنى تماميله نقل ايتدم . بنم صداقت و صفوتم بسبللى مرحومك

خوشنه کتدی؛ زیرا الیمه برخیلی پاره ویردی . واحدبکه تسلیم ایله خانه‌مزه کوندردی .

غرائب اتفاقیه‌دندر که مرحومك صولك قپودانلغنده حسب القدر خدمت شاهانه‌ده بولندم . برکون سرای همایونه کلدی . کندیسیله صحبت ایدرکن، خاطرمه کلوب، بوندن اون آلتی اون یدی سنه اول قندیللی‌ده حوضلی باغده نشان آتمق اثناسنده ایکن یشیل جبه کیمش برچوجغی اوزوم چالدیغی صره‌ده کوروب، قواس احمدبك ایله طوتدیره‌رق، جلب و تلطیف بیوردیغکز خاطره کلیرمی؟ — دیو سؤال ایتدم . پاشا مرحوم غایت فطین و ذکی اولدیغندن درحال تخطر ایتدی . و (اوچوجغه حالا آجیرم؛ زیرا باباسی هر کیم ایسه یانده برخرسز کوله قاتمش ایدی . یوقسه چوجوقده اصلا فنالغه استعداد کورمدم . چونکه وقوعاتی هیچ کتم ایتمیه‌رك، بکا نقل ایتدی، و پك خوشمه کتدی . صکره احمدبك دخی چوجوغی تصدیق ایلدی . لکن او چوجوغی و بو وقعه‌یی سزنه‌دن بیلیورسکز؟) دیدی . بنده جوابمده (ایشته او کون سزك باغکزدن اوزوم چالارکن یقایی اله ویرن ولایق اولمدیغی حالده مظهر التفاتکز اولان چوجق صقاللندی . بوکون قارشکزده ینه التفاتکزه نائل اولیور؛ یعنی بنده‌کزم . » دیدم . بن بونی سویلر سویله‌مز کویا خرسزلغی کندی ایتمش کبی کمال ادبندن قزاردی، و بکا تشکره میدان ویرمیوب مستغرق تلطیفات ایلدی .

بو کوله‌یی براز وقت صکره پدر مرحوم آزاد ایدوب،

مملكتنه كوندردی . بنی دخی او اثناده امام زاده مرحومك نظارتی تحتنده سلیمانیه جوارنده یکی آچلمش اولان مكتب ادبیه یه ویردی . و تربیه مه باقق ایچون اسماعیل اغا نامنده و اللی بش آلتمش یاشلرنده بر لالا طوتدی .

بزم لالا قیصریه قضاسی داخلنده (افكه) قریه سندن اولوب ، یكیچری دورنده طشره وزراسنه ایچ آغالغی ایتمش ؛ وچوق شی كورمش ، اولدقجه دنیایی اكلامش ؛ حقیقتده پشكین و ادیب و اولاد حریصی بر آدم ایدی .

شو قدركه كیجه كوندوز دردو فكری بش اون غروش قزانوب ، بركون اول مملكتنه كیتمك وآخر وقتنی چوجوغی ، چولو غیله برابر كچیرمكدن عبارت اولمغله ، پاره خانه سی كانجه ، لالا هر درلو حسیات انسانیه یی اونودردی . مثلا : پدر مرحومك لالا یه و بكا برنجی توصیه سی جامع حولیسنه كیدوب ، چاپقینلرله اوینامامق ایكن هر كون مكتبدن چیقدقده شریكلرمله برابر ، بز صولوغی سلیمانیه جامعی حولیسنده آلیردق . اكر لالا براز تنزلك ایده جك اولور سه پدردن آلدیغم كونده لكدن جیبمده قالان یكرمی پاره ، یاخود اوتوز ، قرق پاره یی النه صقشدیریردم ؛ درحال یوزی كولوب — هایدی ! بنده ایكندی نمازینی قیلدم . سن براز اوینا ؛ بنده نمازی قیلایم . — دردی و نمازدن صكره اكثریا صولك جماعت یرنده او یقویه واروب ، برایكی ساعت بنی حالمه ترك ایدردی . صكره عودت ایده جكمزده نیچون

چكديكمزى شايد پدر صورارسه ايكيمزك جوابى بر اولمق ايچون برلكده بريالان حاضرلردق !

لكن بوحال ايله برابر، لالام بنى دائما درسمده دوام وصنفمده‌كى چوجوقلره سبقته اقدام ايچون الندن كلان تشويقاتى اجراده قصور ايتمزدى . حتى نظم اشعاره باشلايشم او آدمك همت مخصوصه‌سى و بر غريب وسيله ايله اولديغندن، بوراده نقلنى فائده‌دن خالى كورمم .

بزم لالانك اشعاره پك محبتى واردى؛ حتى كنديسنك يازيسى كوچ اوقنور درجه‌ده املاسز اولديغى حالده عاشق عمر وكوهرى آثارندن محفوظى بولنان بيتلرى مناسبتلى، مناسبتسز صره كتيروب اوقور، و آره‌صره كنديده قطعه وغزل كبى شيلر نظم ايدوب، ايچنده موزون اولانلريده بولنوردى .

بو مطلع آنك برغزلندندر :

« درونم دردين عرض ايتدم بو قرطاسه قلملرله
كوره‌لم نه ظهور ايلر؛ نه سويلر غنچه غلرله ! »

مكتبه عيسى افندى نامنده برفارسى معلمى تعيين ايدلمشيدى: هرهفته صالى كونى كليردى . چوجقلرك بعضلرى آندن درس آليرلردى . (!) لكن بنم مكتبه كوندريله‌جكم وقت پدر مرحومدن « صقين اولميه‌كه فارسى اوقويه‌سك ! زيرا « هركيم اوقوز فارسى، كيدردينك يارسى » ديو آلمش اولديغم نصيحت

قولاغمده کوپه اولدیغندن ، فارسی یه هوس شویله طورسون ، اوقو یانلره دینسز نظریله باقاردم .

لالا بوحاله واقف اولمغله ، کیزلیجه بکا فارسینك هرشیئه لازم اولدیغنی ، ودینه طوقنمقسزین اوقونمسی ممکن ایدوکنی ، وهر فارسی اوقویان دینسز اولمیوب ، حتی عیسی افندی پك صالح ومتدین بر آدم اولدیغنی وکندیسی بیله وقتیله اوقویه‌مدیغنه نادم اولوب ، شمدی اللندن کلسه آق صقاللیله اوقویه‌جغنی واکر بن اوقومز ایسه‌م امتحان وقتنده شریکلرمدن کیرو قاله‌جغمی وپدرك بکا بویله دیمسی کندینك فارسی اکلامدیغندن اولمغله ، اکر بن شمدی آندن کیزلی اوکرنه‌جك اولورسه‌م هم پدرمی کچمش ، هم ده امتحانده برنجی چیقوب ، آنی ممنون ایتمش اوله‌جغمی اویله برلسان ایله آکلاتدی‌که آرتق فارسی اوقومغی ایوجه ذهنمده قرارلشدیردم ؛ وکویا کیزلی برقباحت ایدرکبی مکتبك تیمورباش کتابلرندن بر تحفهٔ وهبی استعاره ایدوب ، اوهفته درسه باشلادم .

ایوجه خاطرمده‌در که هنوز تحفه‌یی تمام ایتمامش ایدم ؛ برکیجه لالا ایله برابر ، قارشیلقلی اوتوروب ، ال دکرمنی ایله (بلغور) اوکوتمکله مشغول ایدك ؛ دکرمنی‌چویرزکن صره بکا کلدی . بن چورمکله مشغول ایکن کوردم‌که لالا کوزلرندن یاش دوکوب ، متصل آغلایور . سببنی صوردم جوابنده «سن دها چوجوقسك آکلامزسك !» دیدی . بن اصرار ایتدم ؛

نهـايت عاجز قالوب ، « بو د كرمن لسـان حال ايله نه ديبور بيليورميسك ؟ » ديدى .

بن كرمنك لقردى سويلديكنى اووقته قدر هيچ ايشتمديكمدن ، حيران حيران لالانك يوزينه باقدم ؛ — وآمان د كرمنك نصل لقردى ايتديكنى بكا سويله — ديو ابرامه باشلادم .

لالا درونندن بر آه چكوب «اوت! دكـرمن سويلر ؛ و بزدن دها فصيح ومعقول سويلر . فقط آنلرى ايشتمكه قولاق ايستر! ايشته بو دكرمن لسان حال ايله ديبوركه : — اى بكا نظر ايدن غافللر ! كوزلركزى ايوجه آچك ؛ بكا ايوجه باقك ! زيرا بن بو دنيانك بر مثاليم . بكا قويديغكز بغدايلر دخى دنيـايه كلن انسانلرك عينى در . قونيلان دانه‌لرى بن ايكى طـاشك آره‌سنده يوارلايه يوارلايه قيروب اوفالديرم . ومطلوب اولان مرتبهٔ كماله كلدكلرنده كه بلغور اولور ؛ آنلرى طيشـارى آطارم ؛ يكى كلنلرله مشغول اولورم . نته‌كيم دنيا دخى كنديسنه كلان انسانلرى زمين وسما آره‌سنده انواع بلايا وامتحـانات ايله ازوب ، چروب كماله ، يعنى هر شخص كنديسنه مقدراولان نصابه بالغ اولدقده مزاره دفع ايدر ؛ ديكرلريله مشغول اولور . —

حتى بو معنا اوزرينه شويله‌ده برشعر خاطرمه كلدى : شمدى بالبداهه نظم ايتدم . » ديدى و « آسيابى دور ايدن آهنكه نظر قيلمشم . » مصراعيله بر قاچ بيت اوقودى . حيف كه ديكر مصراعلر خاطرمده قالمدى .

بن بو سوزك مدلولنى آكلايه‌جق ياشده اولمديغمدن ، آسيابك بو يله كوزل سويلمه‌سندن زياده لالانك فضل وكمالنه حيران اولدم . وآسياب وآهنك كلمه‌لرينك معناسنى آكلامقله فارسى اوقومغه ذوق وهوسم برقاتدها تزايد ايتدى . ولالانك كوزينى، قاشنى، اكه‌رلك، كمال تلذذله وبيلمديكم بر طرزده اوقوديغى شعرك اداسى معناسندن زياده خوشمه كيدوب، شعرى بكا اوكرتمسنى رجايه باشلدم . لالا ، جوابنده (شعر ديدكارى بعض عباده مخصوص برعطيهٔ الهيه‌در ؛ توغل وتحصيل ايله اولمز . اكر جناب بارى سكاده مقدر ايتمش ايسه شاعر اولورسك؛ والا هيچ بروسيله ايله بوشرفه نائل اوله‌مزسك ! خواجه‌ك نعمان افندى هر علمده ماهر برفاضل متبحر ايكن شعر سويليه‌بيليورمى؟ باق عيسى افندى فارسيده يكتا اولديغى حالده طبيعت شعريه‌يه مالكمى؟ ايشته شعر ، داد حقدر ؛ علم ايله اله كچمز .) ديدى . بونى ايشيديرايشتمز كويا ايچمده كوللنمش بر آتش كومه‌سى وارمشدر كوروكله‌مش كبى كندمده برغليان حس ايتدم ؛ قراره مجالم قالمدى . دكرمنى براقدم ؛ آغلايه‌رق لالانك بوينه صارلدم ؛ وشعرك نصل سويلنديكنى مطلقا بكا اوكرتمسى ايچون يالواردم .

لالا، اهل عشق وباغرى يانيق بركيمسه ايدى . بكا نظر ترحمله باقدى ؛ وبرطرز دلنوازانه ايله « سنده بوعشق وهوس اولدقجه اومارمكه شاعر اولورسك ! » ديدى . وشعر دينلان

عادتا سوز اولوب . فقط اوزان وعروض دیدكلری (فاعلاتن، مفاعلن) لرك حركات وسكوننه موافق اولمسنی و مصراعلرك آخری بر برینه اویمق لازم كله جكنی بیلدیكی قدر تعریف ایتدكدن صكره، (مادام كه شعره هوسك وار ! ابتدا كی نظمك تبركا بر (نعت نبویه) اولسون هایدی بو كیجه چالش ! اویولده برشی یاپوب یارین بكا كوستر ؛ واویمیان محللرینی دوزلدیرز . بو یله بویله سنده شاعر اولورسك .) دیدی . وشعرك ردیفلری (یارسول الله) اولمسنی توصیه ایلدی .

بن اوسوزلرایله مردمنری درت ال ایله چیقارق، اوطه مه قوشدم، قپویی قپادم . اوكه برطبقه كاغد قویدم؛ همان قلمی اله آلدم . كویا ذهنمده بیقلمش؛ قالمش برچوق شیلر یازه جقایدم دوشون بره دوشون ! ...... عقلمه برشی كلمز ! ... وزن وعروض نرده ! عادی كلمه لر بیله كویا بزی طوتوبده زورله سلسله ٔ وزنه صوقوجق خوفیله ذهنمدن فرار ایدرلرایدی . و الحاصل خاطرمه هیچ بر سوز كتیره مدم . بویله لكله صباح اولدی : كوزمه برلحظه اویقو كیرمدی . نصل اولورسه اولسون دیدم؛ كاغده برقاچ سطر صاچمه صپان شیلر یازدم؛ فقط سطرلرك صوكلرینه (یارسول الله) ردیفنی علاوه ده قصور ایتمدم ! بونلری برقاچ یوز كره تكرار تكرار اوقودم . وذهنمجه هپسنی موزون ویك اعلا بولدم لكن معنی هیچ خاطرمه كلمدی .

اورته اق آغارر آغارمز ؛ سو یه ه رك، لالانك اوطه سنه

قوشدم . وهنوز يتاغندن قالقمامش ؛ آبدست آليركن يقالادم : ومظفرانه كاغدى الينه طوتشديردم . لالا بركره كوزدن كچيردى ؛ كاغدى ينه بكا ويردى . وتبسم ايدرك » بوده فنا دكل اما شعرده وزن ؛ هرسطرك حركات وسكونى بربرينه موافق اولمق ديمكدر . بونك ايسه كيميسى فاعلاتن كيمى مستفعلن اولديغندن بشقه ؛ هيچ برندن برمعنى چيقميور . كلمه‌لر بربرينه (طارغين اوكوز) كبى باقيورلر . حال بوكه شعرده وزن ايله برابر معنى ده شرطدر . سن ينه بونى صاقله ؛ فقط بو كيجه ديديكم يولده سويلمكه چالش ؛ يارين كوره‌يم !) ديدى .

اوزمان بنده شعريمى تكرار اوقودم ؛ لالانك ديديكى قصورلرك هپسنى كوردم . آرتق درس كيمك قيدنده ! شاعر اولمق نجه جهانه مالك اولمقدن قيمتلى اولديغندن ؛ اوكون اقشامه قدر مكتبده شعر دوشندم . جامع حوليسنده جوز اوينارکن ينه شعر تصور ايتدم . نهايت او كيجه‌ده صباحلره قدر اوغراشه‌رق ؛ برشى قاره‌لدم . ايرتسى كونى لالايه كوستردم . لالا كاغده كوز كزديرركن بنم يورکم اوينياردى . عجبانه ديه‌جك ديه كوزلرينك ايچنه باقاردم . بيلمم بنى تشويق ايچونميدى ؛ يوقسه صحيحاً وزنى معناسى وارميدى ؛ ياخود لالايه‌مى اويله كوزندى . هرنصلسه بو دفعه لالا بنى قوجاقلادى ؛ (آفرين ! آرتق شاعر اوله‌جغكده شبهه‌م قالمدى . باباك دكل ؛ كيم منع ايدرسه ايتسون ؛ آرتق قورقمه .) ديدى . بو سوزلر بنم درونمده‌كى آتش هوسى

کویا یلپازه‌لدیلر . برقاچ کون، کونده لکمدن تصرف ایدوب، لالا ایله برابر کیرلیجه صحافلره کیتدك؛ برعاشق عمر مجموعه‌سی آلدق . کیجه‌لری آنك مطالعه‌سیله مشغول اولوردم .

پك آز مدتده لالانك اوقودیغی ویاپدیغی شعرلرك ناموزون اولانلرینی تمییز ایتدکه وحتی اوقودیغم عاشق عمر وکوهری اشعارندن بکندیکم بیتلره نظیره‌لر بیله سویلمکه باشلادم! فقط معنی جهتنه چوقلق عقلم ایرمزدی . تاکه مرحوم فطین افندی ایله کورشدم . بن کندیمی اولمش، بیتمش؛ برشاعر ماهر و (عاشق عمرحضرتلرینی) جهانه مثل ونظیری کلمامش براستاد منبجر صانوب طورر کن، افندی مرحومك اخطاراتی بوقصورمك اکمالنه سبب اولدی .

ایمدی اکر موزون سویلیانه شاعر اطلاقی صحیح ایسه بو وسیله ایله بزم لاله‌نك سایهٔ فیض وهمتنده بن ده شاعر اولدم .

ایشته اکر کوله بزده قالوب‌ده بن آنکله دائما دوشوب، قالقمش اولسه‌یدم . باشی آچیق برخرسز اولمزسه‌مده مطلقا عفیف منظر مرتکبلردن بزی بولنوردم . اکر لالانك ایولکی غالب اولمیوبده یالکز پاره‌یه ارتکاب ایله بنی هوا وهوسمه ترك ایده‌یدی بن شاعر اولمه‌مدقدن صکره بالدیری چپلاق برطلومبه‌جی اولوردم .

آه! ... اکر استانبولده‌کی لالالرك هپسی بزم اسماعیل اغایه بکزه‌سه‌لر ینه چوجوقلره نه موطلی! اکر انسان کامل

اوله‌مزلرسه‌ده باری شاعر اولورلر . لکن آنلرك بر طاقمی پاره خصوصنده تماميله اسماعيل اغايه بکزرلر؛ فقط تعليم آدابده بهره‌لری و همتلری یوقدر .

بر طاقمی‌ده بزم معهود کوله‌نك یاشلیلر یدر الله چوجوقلرك یاردمجیسی اولسون . زیرا ایلك باغنـدن اوزوم چالان هر چوجوق مسـاعدهٔ بخت ایله خدمت ملوکانه‌یه نائل اوله‌مز ؛ و (امیل) کتابنی ترجمه ایدوب ' نفسنده وقوعه کلان خطیئاتی بنی نوعنه مثال عبرت اولمق ایچون میدانه قویه‌مز .

الیوم کندمده نه‌قدر کوتوخویلر کوررم که بن دخی آنلردن راحتسز و بیزارم . ودقت ایدرم که بونلرك هربری حال صباوتمده کوردیکم تربیه‌دن قالمش بر اثردر . لکن حیف که قرق یاشنی کچدم ؛ اوتوز بش ؛ قرق ییلدر بوخویلرله مألوف اولدیغمدن ' شمدی دفع وازاله‌لری المدن کلمیور . واقعـا بر طـاقمنی جبرنفس ایدوب ' ظاهره چیقارمامغه مقتدر اولیورم ؛ لکن بو جبرنفس اثناسـنده کندمده بر اضطـراب اثری حس ایتمـامکه قادر اوله‌میورم .

آه نه اولوردی که وقتیله بر حسن تربیه کورمش ؛ واحوال عالمی زمانیله بیلمش اوله‌یدم ! آه نه اولوردی (روصو) کبی بر لالا النده بیویه‌یدم !

ضیاپاشا

—

ایچنده بولنوبده آثار ترقیاتیله مباهی اولدیغمز دور دلارای حضرت پادشاهینده مادی ومعنوی محاسن لاتحصی مشاهده ایدلمکده وعلوم ومعارف وصنایعك هرشعبه سنده نیجه آثار ترقی کورلمکده اولمسیله بو بابده اطناب مقاله حاجت کورلمز قالدیکه مقدما درسعادتك مطبوعات موقوته سی سنوی منجم باشیلر طرفندن چیقاریلان تقویم سال ایله هفته ده بردفعه چیقمق اوزره مرتب اولان تقویم وقایع نسخه لرندن عبارت ایکن جریدهٔ حوادث بونلره ثالث وبو شکل مثلث ترقی وتوسع افکار عامه یه باعث اولوب کیدرك ترجمان افکار عمومیه اولنان مطبوعات موقوته بردن بره اولقدر تکثر ایتمشدرکه مدت قلیله ظرفنده رونما اولان ترقیاتك بیان تفصیلینی شویله طورسون یالکز بوصرده منجم باشی افندی طرفندن سال تقویمنه علاوه اولان فوائد جدیده نك باب باب شرح وایضاحنه تصدی اولنسه بربیوك کتاب اولور فقط اوچ درت سنه دنبرو بوتقویمده کوریلان سنهٔ شمسیهٔ هجریه مسئله سنه دائر بعض ابحاث ومطالعاتك بروجه آتی ار باب دقته عرض واخطاری موافق شعار شکر کذاری کورلمشدر

اوراق دورنك لیل ونهار دسته دسته شیرازه بستهٔ فصل خزان وبهار اولدقجه ایام متوالیه یه کوره اوضاع فلکیه نك تعدیل وتقویمی ایله سنه لرك تعیین مواسم وفصولی نوع بشرك پك اسکی برعادت واصولیدر · جودت پاشا

لاحقه

بو عالم تجدد وانقلابدر اختلاف ليل ونهاري كبي تحول ادوار واكواري دخي هپ تقابل سلب وايجابدر بونك حقايق احوالني بيلمك ونظرياتنك عقدهٔ اشكالني حل ايده بيلمك شويله طورسون مشاهده يه استناد ايله يقينياتدن عد واعتقاد اولنان بعض قضايا بيله غلط حس احتمال وملاحظه‌سنه مبني محل بحث وارتيابدر .

ازجمله اوضاع فلكيه نك تغيرينه وليل ونهارك تكررينه باقوب بر حركت يوميه مشاهده ايديورز لكن مرآت نظرهٔ اولايه منعكس اولديغي وجهله دور وحركت ايدن شمس وقرميدر يوخسه اوزرنده بولنديغمز كرهٔ ارض دونوبده بوكورشمز غلط حس نظرميدر بوراسي از قديم حكما بيننده مختلف فيه بر مسئله در فيثاغورث كه مدت مديده مصرده وآسياده طولاشوب تحصيل علوم حكميه ايتمش برذات جليل المآثردر آنك رأينه كوره كونش مركز عالم اولوب اطرافنده ارض واجرام سائره سائر ودائردر عصر افلاطونه قدر آنك مذهبي مسلوك فلاسفهٔ يونان ايدي بعده ارسطو ارضك ثابت واطرافنده شمس وكواكب سائره‌نك متحرك اولمسنه ذاهب اولدي علم هيئتده حكماي اسلاميه نك مأخذي اولان كتاب مجسطي دخي انك مذهبي اوزره يازلدي بو وجهله هر طرفده ارسطو مذهبي اعتبار بولدي وفيثاغورث مذهبي

افکار عتیقهٔ مهجوره‌دن عد و اعتبار ایدلدی مؤخرا حکمای اوروپا شمسك اطرافنده ارضك متحرك اولدیغنی اثبات ایتملریله فیثاغورث مذهبی ینه میدانه چیقوب الحالة هذه هر طرفده شایع اولان هیئت جدیده یه اساس اولدی و اوروپاده جسیم رصد خانه‌لر بنیاد و بیوك دور بینلر ایجاد اولنه‌رق علم هیئت شمدی جالب نظر حیرت اوله‌جق درجه‌یه کلدی .

وکتاب مجسطی کوشهٔ نسیانده قالدی انسان مشهوداتده بویله اختلافه دوشنجه معقولاتده نقدر اختلاف آرا وقوعه کله‌جکی جزئی تأمل ایله اکلاشیلور ایشته بونك ایچوندرکه مباحث حکمیه‌نك چوغنده افکار عقلا یکدیکره معارض و بر آدمك برزمانده‌کی رأیی دیکر زمانده‌کی رأینه مناقض اولور هرنده بو مثللو اختلافلر چوقدر فقط وجه مشروح اوزره هیئت جدیده و عتیقه اختلافنك علم زیج و تقویم حسابلرینه تأثیری یوقدر زیرا دور ایدن کرك شمس اولسون و کرك ارض اولسون ایکی تقدیرجه دخی حرکت یومیه‌نك مقداری بردر .

شو قدر که شمسك بر دورهٔ یومیه‌سی دینله‌جك یرده شمسك اطرافنده ارضك بر دورهٔ یومیه‌سی دینلمك لازم کلوب حقیقت حال معلوم اولدقدن صکره بویله بعض عباراتك تبدیلیله اختلاف اعتباراتك تعدیلی ایسه امر سهل اولدیغندن بالاده مبسوط اولان مسائل زیج و تقویمك هیئت جدیده احکامنه مباین دوشمیه‌جکی امر ظاهر در .

جودت پاشا

اولانلر فیضیاب انتباه، آثار قدرتدن
الیرلر حصهٔ عبرت تماشای طبیعتدن

ای روح مدحوش! طالمش اولدیغك خواب كران غفلتدن ارتق بیدار اول . سنی احاطه ایدن شو تماشا كاه شكوهه عطف نظر دقت ایله . كندیكی ومخلوقات سائره یی مشمول نكاه ابتصار ایت . اصللرینی، صورت تكونلرینی، شكللرینی فوائدینی بشقه بشقه صورت تحیره آل . آثار رحمت الهیه یه ناظر اولان هر قلبی مشحون حیرت واعجاز ایدن روابط مالانهایهٔ كائناته باق!

بعضاً كوك یوزینه نظر ایدرم . انك او الوان مشعشعه ومتنوعه سنی، عالمه نشر انوار ایدن اوییلدیزلری، پرتوی محاط اولدیغم اشیایی بكا عیان ایلیان او شمس تابانی تماشا ایندكجه معتون ومتحیر اوله رق بو شیلر كیمك اثری اولدیغنی كندی كندیمه شو صورتله سؤاله باشلارم:

بو قبهٔ فسیحهٔ سمواتی كیم انشا ایلدی؟... عد واحصایه كلیان او قنادیلی اورایه كیم تعلیق ایتدی؟... شعشعه لرینی اودرجه اوزاق مسافه لردن بزه قدر ایصال ایدن او ییلدیزلر هانكی صانعك اثریدر؟.. انلره اوقدر انتظام تحتنده سیر وحركتی كیم تعلیم ایتدی؟.. كونشی تنویر عالمه، افاضهٔ ارضه مأمور ایدن كیمدر؟.. ای یوجه طاغلر! سزه بویله طرح اساس استوار ایدن، سركزی بلوطلره قدر اعلا ایلیان كیمدر؟ سزی

اوسبز وخرم اورمانلرله ، اومیـوه دار اغاجلرله ، او بیك درلو نافع نباتات ایله ، او رنکین ازهار متنوعه ایله تزیین ایدن کیمدر ؟ . شواهقکزی قارله بوزله ستر ایدن ، ارضی اروا واحیا ایدیجی اومنبعلری ــ هرطرفه فیض وبرکت وحیـات بخش ایلیجی او نهرلری سینه کزده نبعان وجریان ایدن کیمدر ؟ . .

ای کـوزل چیچکلر ! بوزینتی ، بوارایشی سزه کیم بخش ایلدی ! . . . سزك بولطافت دلفریبکزی حصوله کتیرن براوچ طوپراق برقاچ طمله صـودن عبارتمیدر ؟ . . تفریح مشـام ایدن اوروایح طیبه یی نره دن بولدیکز ؟ . . تزیین انظـار ایدن الوان کونا کونی سزه کیم احسان ایلدی ؟ . .

ای طوپراقلری ، صولری شـنلندیرن مخلوقات ؟ خلقتکز ، حیاتکز ، وطبیعتکزه ــ صورت تعیشـکزه موافق اولان وقوهٔ ادراك بشری دوچار حیرت واسـتغراب ایدن او بیـك درلو خواص وحواس عجیبه کز کیمك عطیه سیدر ؟ . .

عقل وادراکمی کمکشتهٔ حیرت ایدن بوغرائبی دوشوندکدن صکره بر ارالق کندیمی تخطرله سرافراز مخـلوقات اولان نوع بشرك خلقت وماهیتنی تأمله باشـلارم . بوصره ده دخی محیر عقول برنیجه خوارق فوج فوج پیش نظر عبرتمه کلیر وکوکلمی متأثر ایلر . سبحـان الله ! . . براوج طوپراق اودرجه منتظم بروجوده نصل منقلب اولدی ؟ نصل اولیـورکه اووجوددن برعضو کندیسـنی محیط اولان اشیایی کوریور . بر دیکری

اطرافنده حصوله کلان اصواتی ایشیدیورز . براوچنجیسی هوایی تعطیر ایدن روایح طیبه‌دن مستفید اولیورز ؟ افکارمزی ارزولرمزی هم‌نوعمز ارەسنده تمامیله اکلادوب اکلامق قابلیت کرانقیمتنی بزه کیم احسان ایتدی ؟.. هله الڭ بیوك برنعمت‌اولان فکر ونظری که ـ کافهٔ اشیایی میزان دقته اورمغه، ارەلرنده‌کی روابط ومناسباتی تحری‌یه وبو صورتله یکیدن یکی‌یه برچوق معلومات‌وفوائد استحصالنه والحاصل بشریتمزی اثباته‌مداردر ـ نره‌دن بولدق؟.. ای رب الارباب اولان‌ذات‌الهی ! حقایق ناقابل ادراك اولان بونجه مآثر خارقه‌یی تأمل ایدوب‌ده بونلر بتون سنڭ اثرصنع قدرتڭ اولدیغنی نصل فهم ایتمیم؟... او اشیا ایچنده سنڭ حکمتکی، عظمتکی، عدالتکی که ـ مخلوقاتڭ وخصوصا نوع‌بشرڭ مسعودیتنه سبب والتدر ـ نصل مشاهده ایتمیم؟.. اوت اللهم ! بوکائنات وانده مشهود اولان اثارحیات ـ وحرکات وسکنات ازلده رحتریز صدور اولان فرمان قدرت‌بیان * کن‌فیکون * کله جلوه‌نمای‌وجود وشهود اولدی !...

« ای‌وارلغی واری وار ایدن وار
«یوق‌یوق سکا یوق دیمك نه‌دوشوار
«دیر هرشیئڭ لسانی هرکاه
« الله الله الله الله

رجائی‌زاده
م . اکرم

—

سامی پاشا نك وفاتی اوزرینه عبدالحق حامد بك افندینك مرحوم مشارالیهك مخادیمندن برینه یازدیغی تعزیتنامه‌در :

ایتمدی سرینی عقلم تمییز
خامهٔ حیرتی ایتدم تهزیز
نه عجیبدر که یازارمش آدم
تعزیتنامهٔ تبریك آمیز

جهان ادبیاتده قیامت قوپمش بزم بوراده خبرمز یوق انسان کامل صورتنده مجسم برعصر عظیم معارف فنا آباد ماضی‌یه انقلاب ایتمش ادوار آتیهٔ ادب سپهرنك ماتم اولسه بجادر بالجمله علما وادبا اغلاسونلر که قطب کریم ومحترملرندن دور اولدیلر بوندن بویله مکان مقدسی آراندقجه عرش اعلایه باقلسون نام سامیٔ مبارکی یاد اولندقجه الله الله دیسونلر وآه او بدبختان استقباله که تماشای لقای روحانیسنه مظهر اولمیه‌جق واه او مشتاقان دور حاضره که فیض ومعرفتدن محروم قالدیلر علماوفضلانك بدرقهٔ دل آگاهی ادبا وشعرانك الك قدیم امید گاهی ضعفا وفقرانك الك بیوك پناهی نظرلردن نهان اولمش خدا بیلیر که بو مکتوبمی گریان گریان تحریر ایدییورم کوردیکم لطف ومرحمتلر الدیغم پند ونصیحتلر اوقودیغم درس عبرتلر اغلار گوزمك اوکندن برر برر کذار ایدیور یانصل اغلامیم که پدرمك بیك کره فوقنده ایکن بو فقیره پدر معامله‌سی ارزان بیورر ایدی بونده چاکرلری دخی تسلی‌یه محتاج اولدیغمه الله

شاهداولسون اولکی راحتسزلقلری زماننده لسان کرامتلرندن صادراولان برخبر اوکرامتك وجودینه ظاهری بر برهان ایدی بوکرایسه عمرعزیزینك یادکار بهترینی اتخاذ بیوردقلری مخدوم ادیب ونجیب محترملرینك سورمسرت ومصاهرتنی کورر کورمز ترك جهان فانی بیورمشلردر که نزد خداده اولان محرمیتلرینه بر علامت معنویه‌در .

سورعالیٔ دولتلرینك تبریکنی اللهه قارشو عهد ایتمش اولدیغمدن ایفای تهنیته جسات ایدرم یارب بو نه رقت انکیز مسرتدر شهرآیین سرورك ایله ٔ ماتمله محاط کورلمسی وچهرهٔ امید نوحصولك کریه نالك الم اوله‌رق کورلمسی نه حکمتدر او فجر نورانیدن صعود ایدن دود سیاه کیملره موجب انتباه اولمق ایچوندر مغفور مشارالیه هرکسدن زیاده معبودینی سورمش که بزلری بویله متحسر براقه‌رق مرجع اصلیسی اولان پروردکاره کیتدی الله ایسه هر عبدندن زیاده عبدالرحمن مشار بالبنانی سورمش که جمله‌مزك دوام مسرت وممنونیتنه بدل او جنتمکانك حصول مرادینی تقدیر ایتدی اشته فقیرك حکم ایده بیلدیکی حکمت بودر شمدی واجب تعالی حضرتلرندن شونی تمنی ایدرز که مرحوم مشارالیهك ذات قدسیتی بارکه کبریایه قرین ویادسرمدیٔ حزینی وجدان اسلامیتده دفین اولدقجه کافهٔ اعضای خاندان عالیشانی نعم والطاف الهیه‌سنه مظهریتله مسرور وشادان کورهلم بوندن زیاده نه بنده‌کزده تحریر

مجال نه‌ده افندمزده قرائته حال اوله‌ماموق امر طبیعی بولندیغندن اغلامق ینه اغلامق اوزره فریاده ختام ویریورم ·

تصدیع ایسه‌ده بو آه وزارم
عفو ایله که بوقدر اختیارم
هرکیم وارایسه بوکون جهانده
نابود اوله‌جق یقین زمانده
سن حکمتـه بندن آشناسین
مستغنیٔ عالم فناسین
بندن سکا تسلیت نه ممکن
کیم بنده‌ده وار اوحزن مزمن

بوکانون ثانی ایچنده برپازار کونی ایدی‌که کوك یوزی کاملاً بلوطله قاپلی اولدیغی جهتله کونش عرض دیدار ایده‌میورسه ده صغوق آز، روزکار خفیف، خصوصیله یرلر تماميله قوری والحاصل برقیش کونی ایچون هواهر صورتله مساعداولدیغندن کندی کندیمه برقیر کزنتیسی یاپمق ایستیه‌رك ساحلخانهٔ حقیرانه‌م جوارنده طاغدن استنیه اوزرلرینه طوغری کیتمکه باشلادم ·

طبیعتك هانکی موسمده، هانکی وقتده اولورسه اولسون فقط بربشقه شکل وقیافتده دائما کوزل کورنمك خاصه‌سنه مالك اولدیغی معلومدر · کزندیکم بوکسك یرلردن اطرافه نظر اولندیغی حالده طاغلرك، بایرلرك، دره‌لرك، تپه‌لرك برچوق

پارچەلری ـ الوان ایچنده کندیلرینه الڭچوق یاقشدیریلان ـ یشیل رنكایله ملون وبعض محللر ایسه سرو کبی، فستق کبی قیشین دخی حضرت ونضارتی زائل اولمیان آغاجلرله بر قاتدها معمور ومزین کورینوردی .

کزه کزه او زمینی یشیل، آغاجلری کذلك یشیل اولان یرلردن برچوغنه اوغرادم . نهایت استنیه چایرینه اینه‌رك دره‌نك چاغلدیسنی دیکله‌دم . حتی اوراده برقاچ کوندنبری جهانی علی التوالی متنعم انوار حیات‌ایدن کونشك خندهٔ التفاتنه آلدانه‌رق زمهریر ایچنده آچیلوب صاچلق تهلکه‌سنه اوغرایان بر قاچ پاپادیه‌نك معصومانه خنده‌نمای لطافت اولدیغنی ده کوردم .

ایشته اوغرادیغم کزدیکم یرلرده آثاروتزیینات طبیعتدن همان هرشی موجود وحتی بهاره مخصوص اولان ازهارك بیله حقیر وفقط پك نازك ولطیف برنمونه‌سی مشهود اولدیغی حالده یالکز برشی مفقود ایدی که اوده بلبلدر .

اوت ! احتشام ودارات طبیعتك الڭ بیوك آلقشجیسی ایشته او کوچوجك قوشدرکه خدمتنی نه‌بر جویبار خروشانك زمزمه‌سی ایفاایده‌بیلیر، نه‌ده بربحر مواجك دمدمه‌سی .

بهارده برآغاجلغه کیررسکز، باقارسکزکه زمینی زمرد کبی چایرلر چمنلرله مفروش، مینه کبی پارلاق مینه کبی نازك چیچکلرله منقوشدر . برطرفندنده آغیرآغیرآقوب‌کیدر برایرماغك حزین

چاغلدیسی ایشیدیلیر . باشکزی یوقاری‌یه‌قالدیریرسکز، کوریرسکز که هرنوع اشجـار ـ اوزمین طراوت نشیئی کونشـك شـدت حرارتندن محافظه ایچون متفقاً چالیشـیرکبی ـ یکدیکرینه قول آتمش، یاپراقلری بیتشمش بیتشمشده عادتا برقبا شکلنی آلمش؛ اوقبهٔ خضرای بیقرارك ـ هوا وایدینلق آلمغه مخصـوص پنجره‌لری حکمنده بولنـان ـ شـکافلرندن سمـای فیروزه رنك پاره پاره کورینور . آرالق آرالق وزانیٔ نسـیم ایله اوراق واغصـانك بربرینه سورتمسندن آه تحسری اکدیرر وحشی وغریب برصدا پیدا اولور . سز موقعك زیر وبالاسنده‌کی، اطراف وجوانبنده آهنك عظمت وعلویتـه کـوشـدار ونکران وحیران ایکن مشجره‌نك الڭچوق مظلم وبناءً علیه نفوذ انظاردن الڭ زیاده سالم برجهتنده صاقلانمش بربلبلك غریبانه برصدا، عاشقانه برادا ایله حزین حزین اوتشنی ایشتدیککز زمان یوزککز دها بشقه درلو برطاقم حسیات لطیفه ایله مشحون اولمزمی ؟

برنشـیده‌مده دیدیکم کبی : (بهار هنکامی کیجه‌نك روحی، سحرکده جانی) اولان بوعاشـق مزاج، بوعالی طبیعت قوشجغز نخلستان طبیعتك‌ده عادتا حیات ذی نغمه‌سـیدر . بلبلی ویاخود اکا وکالت ایده‌جك سائر مرغان نغم کاری اولمیان مواقع طبیعیه مرده دکلسه بیله خوابیده‌کبی کورینور .

حال شانی بردرجه‌یه‌قدر توصیفه چبالدیغم بلبلدن اوکون حسب الموسم برسس آله‌میشم (لطـائف انشـا) و (مرأت)

نامنده‌کی اثرلرك صاحبی رفیق‌بك مرحومك ـ بیلم نه‌دن‌ایسه ـ بنده‌کزه خزان رسیده بر عندلیب غریبك، صوك ترانهٔ حزینی قدر مؤثر کلان :

«عجبا بلبله نه حال اولمش ؟
«درد حسرتله بیمجال اولمش ،
«صارارو ب جسم زاری نال اولمش .
«یوقسه حالا بهار کلمدیمی ؟
«مژدهٔ وصل یار کلمدیمی ؟

نشیده‌سنی اخطار ایتدی . حالبوکه بهار اولنجه بلبلك ینه فریادی ایشیدیله‌جکنی، او مرحومك ایسه بر دها کورلمسی قابل اولمدیغنی دوشندم بیچاره‌نك شکل و سیماسی، کندینه مخصوص اولان طور و اداسی، فرط ذکاسی، مکارم اخلاقی، علو جنابی مکانت و متانتی، چالشقانلغی و بو اوصاف و مزیاتنك وعد ایتدیکی اهمیت استقبالی و التصکره ـ بیوك قولراده کندندن بر ایکی کون اول ارتحال ایدن برادری رضایه رفیق راه عدم اولمغه شتاب ایدرکبی ـ عنفوان شبابنك الك پارلاق، الك نشئه‌لی بر دمنده بغتةً کرفتار اجل قضا اولشی برر برر کوزمك اوکندن، خاطرمدن کچمکه باشلادی . اطوار عالمده‌کی وفاسزلغی تأمل ایله زواللی رفیقه آجیدم . ایشته او کونکی تنزهمك نتیجه‌سی شو تأثرات وشو تأثراتك نتیجه‌سی دخی شو منظومه اولدی .

—

اکرم‌بك

ژان‌ژاق روصونك (نوول الوئز) نامنده‌كی رومانندن برنجی مكتوبدر كه دولتلو منيف پاشا حضرتلری طرفندن ترجمه اولنمشدر ٠

خانم سزی براغوب قاچه‌لی‌یم ، بونك‌لزومنی حس‌ايديورم : حتی بوقدر بكله‌مامليی ايدم ، ياخود دها اعلاسی سزی هيچ كورمامليی ايدم ٠ لكن نه ياپملی ؟ بكادوستلق وعد ايتديكز ؛ بنم اضطرابمی كوريكز ، وبكا عقل اوكرتكز ٠

بيلورسكز كه بن سزك خانه‌كزه مجرد والده‌كزخانمك دعوتی اوزرينه كلدم ٠ بعض فنونده بهره‌م اولديغنی بيله‌رك بويله خواجه قيطلی اولان بريرده سوكيلی قزينك تربيه‌سيچون بندن برخدمت ايتدی ٠ بنده بويله بركمال استعداد صاحبه‌سنك بعض ازهار عرفان‌ايله تزيينی مدار افتخار عد ايدرك وضمننده اولان مهلكه‌يی ملاحظه ايتميه‌رك بوخدمت پرخطری درعهده ايلمش ايدم ٠ بوجسارتمك جزاسنی چكمه‌يه باشلاديغمی هيچ سزه سويله‌مم : مأمول ايدرم كه سزجه ايشدلمسی نامناسب سوزلر سويليه‌جك وناموس واصالتكز وحسن‌جمالكزه قارشوبورجلی اولديغم حرمتی اخلال ايده‌جك قدر غفلت ايتمم ، اكر معذب اوليور ايسه‌م باری يالكز بن‌معذب اولديغم ايچون متسلی‌يم وسزك راحتكزی سلب ايده‌جك برراحتی هيچ بروقتده استمم ٠

مع مافيه هركون سزكله برلشيورز ، وكوريورم كه سزجه

اجیامق وبلکه تغافل ایتمك لازم کلان اضطراب درونمی بلا ملاحظه بیکناهانه تشدید ایدیورسکز واقعا بومقوله حالاتده امید اولمزسه عقلك ارائه ایلدیکی طریقی بیلورم واکر بومادهده عقل ایله ادب بینی تألیف ایده بیلسیدم اوطریقه کیتمه‌یه مجبور اولوردم . لکن جکر کوشه‌سیچون برفائده‌مأمولیله بنی دعوت وبوقدر اعزاز اکرامه مستغرق ایدن برذاتك خانه‌سنی خود بخود ترك ایتمك مناسب اولورمی ؟ برکون زوجنك استغرابنی جلب ایتمك ارزوسیله معلومات مکتسبه‌کزی کتم ایدن بر والدهٔ مشفقه‌یی بومحظوظیتدن محروم ایتمك نصل جائز اولور ؟ کندوسنه هیچ برشی سویلمیه‌رك کستاخانه براغوب کیتملی‌می ؟ یوقسه چکلدیکلمك سببنی کندوسنه سویلملی‌می ؟ اصالت واقتدارجه قطعا کفوکز اولمیان برآدمك بویله براقراری کندوسنجه عادتا حقارت اولمزمی .

خانم شومشکلاك حلی ایچون یالکز برچاره کوریورم ؛ بوده بنی بوحاله قویان الك قورتارمسیدر ؛ بنم فلاکتلرم خطالرم کبی هپ سزدندر ، هیچ اولمزسه بکامرحمة جمال باکمالکز مشاهده‌سندن بنی محروم ایدیکز ، شو مکتوبمی والدیکز کوستریکز بنی بردها قپوکزدن ایچرو قویمیکز ، عادتا طرد ایدیکز ؛ سزك هردرلو معامله‌کزه قتلانورم ، بن کندولکمدن سزی براغوب کیده‌مم .

"سز بنی طرد ایده‌سکز ! بن سزی بر اغوب کیده‌یم !
نیچون ؟ جمال و کمالدن متأثر اولمق وشایان توقیر اولان بر ذاتی سومك کناهمیدر ؟ خیر کوزه‌لم ؛ سزك شعشعهٔ جمالکز کوزلرمی قاشدیرمش ایدی فقط سزده بوکا جان ویرن دها تأثیرلی بر جاذبه اولمسه هیچ بر وقتده عنان اختیارمی الدن الەمزدی . سزده فوق الغایه بر نزاکت ایله حلم وملایمتك رقتبخش اوله‌جق صورتده اتحادی وبشقه‌لرینك فلاکتلری حقنده شفقت وقلبك صفوتندن منبعث برعقل سلیم وبرحسن طبیعت واردر که اشته بن بونلرك حیرانی‌یم . خلاصه کمالات صوریه‌کزدن زیاده کمالات معنویه‌کزك مفتونی‌یم . سزی دها کوزل تصور ایتمك قابلدر فقط دها دلنواز وبراهل عرض ادمك محبتنه دها لایق فرض ایتمك ممکن دکلدر .

جناب حق میل و مزاجمز وسنمز بیننده بر اتحاد خفی وضع ایتمش بوندن طولایی بعض کره افتخاره جسارت ایدرم . هنوز پك کنج اولدیغمزدن بزده‌کی تمایلات طبیعیه رهین فساد اولمیوب بری برینه موافق کبی کورینور .

خلقك سیاق واحد اوزره اولان مسلك مذموملرینه سلوك ایتمزدن اول افکار وحسیاتجه متحد مسلك ومشوارمز واردر . رأیلرمزده کوردیکم بو اتحادك کوکلرمزده دخی بولندیغنی تصوره نیچون جسارت ایتمیه‌یم ؟

بعض کره کوزلرمز یکدیگرینه قارشو کلور . برلکده یی

اختیار آه ایدرز و بعض کیزلی کوزیاشلری دوکرز ...... آه ژولی بو اتحاد اکر تقدیر ازلی ایسه ...... بتون دنیا بر یره کلسه ..... امان ژولی عفو ایدیکز شاشردم . صاچه‌ سویلیورم . تمنیاتمی امید عد ایتمکه جسارت ایده بورم آرزولرمك شدتی موضوعلرینه کندولرنده اولمیان امکان رنکنی و یریور .

کوکلم بنم ایچون نه فلاکتلر حاضرلدیغنی دهشتله کوریورم فلاکتلرمی امید ایله تخفیف ایتمك داعیه‌سنده دکلم، ممکن اولسیدی کوکله خصومت ایدردم . سزدن استدیکم عنایتك ماهیتنه باقه‌رق نیاتمك خالص اولوب اولمدیغنه حکم ایدیکز . بنی هلاك ایدن زهر هلاهلك ممکن ایسه منبعنی قوویدیکز . شفایاب اولمق یاخود اولمکدن بشقه برشی استمیورم . برعاشق دلفکار نصل لطف و مروتکزی نیاز ایدر ایسه بن اویله عنف و شدتکزی نیاز ایدرم .

حقیقة سزه سوز و یررم و یمین ایدرم که بنده عقلمی باشمه طوپلارم یاخود درونمده ظهورینی حس ایده‌جکم اضطرابی انك قعرنده برنقطه‌یه جمع ایدرم . لکن، الله ایچون اولسون، جکرکاهمه ایشلیان تیرنکاهکزی ارتق بکا توجیه ایتمیکز؛ او نازوشیوه‌لریکزی، او نازنین اللریکزی، او صاری صاچلریکزی او نازك ادالریکزی، بندن صاقلیکز؛ نظرمك غفلت حریصانه‌سنی الداتکز خلجانسز ایشیدلمسی ممکن اولمیان کوزل سسکزی ایشتدیرمیکز : خلاصه بام بشقه برذات اولکز، تاکه بنم کوکلم یرینه کلسون .

سزه طوغریسنی سویلیه‌یم‌می ؟ کیجه‌لری وقت کچورمك ایچون اویناتیلان اویونلرده هرکسك اوکنده بر طاقم جانکداز تکلیفسزلکلر ایده‌یورسکز؛ بشقه‌لرینه قارشو نصل چکنمیورسه‌کز بکا قارشوده اویله چکنمیورسکز . حتی دون کیجه از قالدی که جزا اوله‌رق (!) بکا کندوکزی اوپدیره‌جکدیکز : پك جزؤی مخالفت کوستردیکز . اصابت اولدی‌که بن اصرار ایتمدم . کیتدکجه تزاید ایدن انفعالیمدن اکلادم‌که هلاك اوله‌جغم ؛ بونك اوزرینه طوردم . آه هیچ اولمزسه دلخواهم وجهله بو بوسه ایله استیفای حظ ایده‌یدم ؛ بو بوسه بنم صوك نفسم اولوردی ؛ و دنیاده اك بختیار آدم اولوردم .

وتیم تیجه‌لری منتج اوله‌بیله‌جك شو اویونلری لطفاً ترك ایده‌لم . بو اویونلرك ایجنده هیچ بر ضررسزی یوقدر ؛ بالعکس پك مخاطره‌لولری واردر . الله بیلور الم الکزه تصادف ایدر دیو تتررم ؛ بیلم نصل اولوبده ینه هر وقت تصادف ایدیور . همان الکز اله دکردکز بر یورك اوینامسنه اوغرایورم : اویون ستمه‌یی و بلکه اختلال شعوری موجب اولیور : ارتق برشی کوره‌مز برشی حس ایده‌مز اولیورم ؛ اشته او اختلال اثناسنده نه‌دیه‌یم نه‌یاپه‌یم نره‌یه صاقلانه‌یم کندومه نصل کفیل اوله‌یم ؟

درس اثناسنده بشقه درلو محذورلر وار . والده‌کز یاخود خانه‌کزك قزی حاضر اولمیه‌رق بر لحظه‌سزی کوررسم بتون بتون

وضعيتكزى دكشديريورسكز، وبرصورتده وقار ومكانت طاقنيورسكز واويله صغوق معامله‌لر ايديورسكزكه سزه اولان حرمتم وسزى كوجنديررم قورقوسى عقل وادراكمى سلب ايديور، وكمال فطانتكزله برابر كوج حال ايله اوقيه بيلديككز درس اوزرينه تتره‌يه‌رك وديلم طولاشه‌رق برقاچ سوزسويليه بيلورم اشته بويله صورتا كوستردیككز مساواتسزلق ايكمزه‌ده مضر اوليور: هم بنى مضطرب ايديورسكز، همده كندوكزك تعلمنه مانع اوليورسكز . بودرجه معقول برذاتك تلون مزاجنه سبب نه اولديغنى اكلايه‌ميورم . خلقك اوكنده اوقدر خفت و تنهاده اوقدر مكانت تحمل ممكن اولديغنى سؤاله جسارت ايدرم. بن ظن ايدرم‌كه بونك عكسى اولمق لازمدر، وانسان صورت حالنى حضارك عددينه كوره ترتيب ايتمليدر . بويله ياپه‌جق يرده محرميت حالنده رسمى معامله وخلق حضورنده تكليفسزلك كوستردیككزى هروقت مساوى براضطراب ايله كوريورم . بوندن بويله تنزلا اطراده رعايت بيوريكز، بلكه دها از معذب اولورم .

ارباب نجابتك مجبول اولدقلرى شفقت بعض‌كره حرمت كوسترمش اولديغكز بر بيچاره‌نك حالى حقنده بزه رقتبخش اولورايسه مسلككزجه جزؤى تبدل انك شدت اضطرابنى براز خفيف ايدر وسكوته وفلاكتلرينه دها زياده صبر وتسليم ايله تحمل ايتديرر . اكرانك محجوبيتى وحال پريشانى سزه تأثر

ایتمیورسه وسزانی مطلقا تلف ایتمك استیورسه کز کندوسی قطعا دهان شکایت اچیه‌رق سز بوکا مقتدر اولورسکز : سزلك امرکزله هلاك اولمه‌یی نظرکزده کندوسنی قباحتلی ایده‌جك برحرکت غیر متبصرانه‌یه ترجیح ایدر ·

خلاصه حقمده هرنه امر ایدر ایسه‌کز راضی یم، هیچ دکل ایسه متجاسرانه بعض امیده دوشدیکمدن طولایی نفسمه عتاب ایتم؛ بومکتوبمی اوقورسه‌کز ردجوابندن قورقسه‌م‌بیله سزدن رجا ایده‌بیله‌جکم هرشیه مساعده ایتمش اولورسکز ·

منیف پاشا

بوندن التمش التی سنه مقدم، یعنی هجرتك یکرمی التیسنده، مصرایله اسکندریه حاکمی عبداه بن سعد بن ابی سرنخ، افریقه‌یی فتح ایچون، عسکر سوق ایتمش ایدی · ــ خصمانه دیرسه دیسون، هپسی ترهاتدر · بز تاریخمزه برمنظومهٔ فتوحات نامی ویره‌بیلیرز ــ آفریقا او زمان روم قیصرینك اداره‌سنده ایدی ــ طرابلسدن شو بولندیغمز سبته بوغازی جوارنده واقع طنجه‌یه قدر یاییلوب کیدن اقلیمك حاکمی چرچیر یوز بیك نفری متجاوز بر اردو ایله مجاهدین اسلامه سدراه اولمق ایستر · شبیطله جوارنده قرق الی کون محاربه ایدرلر · چرچیر نه قدر سهولتله عسکر تدارك ایدرسه، طوتدقلری محل اسلام ممالکنه بعید، مرکز خلافته مخابره‌ده بالطبع منقطع بولندیغندن طول امل

نسبتنده مسافه‌لر قطع ایدرك ورود ایدن مجاهدین اردوسنك ده استمداد ایتمسی اوقدر مستحیل اولور . بونك نتایج طبیعیه‌سندن اوله‌رق کیده کیده بزم طرفده ضعف وفتور علامتلری ظهور ایدر . دشمنك بوفرصتی نه یولده اغتنام ایتدیکنی سزه نصل شرح ایده‌یم؟ اردومزك مقری برشهدا محشری اولمشیدی! بیوك برصحراده هجرت برآخرت اولمش قرق اللی بیك قدر جنازه نصل کیدر؟ اشته مجاهدین اردوسی اوحالی کسب ایتمشیدی! خانه‌لری کهف انزوا ، پنجره‌لرینه سیاه پرده‌لر چکلمش ، قپولری دیوار کسلمش ، مسجدلری زیارتکاهلری ، مجلسلری مسیره‌لری ، محبسلری سرایلری ، سوقاقلری پازارلری خالی اندرخالی ، صمت وسکونتده قبرستان حالنه کلمش بر بیوك معموره‌ٔ مدنیت تصور ایدیکز . ، اشته مجاهدین اردوسنك ماتمنی طوتان مرکز خلافتك حالی اومرکزده ایدی! اهالینك جزیرة العربده‌دوکدیکی کوز یاشلری مجاهدینك ، بربریه‌ده دوکدیکی قانه التحاق ایده‌جك راده‌لرده ایدی دیه بیلیرم . — بو منحوس اقلیم یدیکی یتیم حقی ، ایچدیکی مظلوم قانیله حشره قدر لکه‌دار عد اولنسه سزادر — اصحابدن عبدالله بن عباس ، عبدالله بن عمر ، عقبة بن نافع برفرقه موحدین ایله فرار ایتدکلری ضره‌ده ایمش که عبـدالله بن زبیر ، اجل قضـا کبی خبرسز ، خوارق فلکیه کبی ناکه ظهور ، صرصر بلا کبی قومدر یالرینی خروشان ایدرك ، معیتنده برجم غفیر ، سردار بدبخت عبدالله بن سـعدك محاربه‌ده طوتدیغی موقعده نمایان اولور .

اشته کتب وقایعده حرب العبادله نامی الان جهاد مشهور اوموقعده وقوعبولمشدر . خدمت یکوجودانه‌ده چاریار حضرتلرینك ورثه‌سندن بولنان بودرت سردار فداکار، کف غیرتلرنده خامهٔ سیف نصرت، منظومهٔ فتوحات اولان عرب تاریخنه برظفرنامه‌دها یادکارایدر . اویله‌برظفرنامه‌که حجر المعلقده محکوك اولسه روادر . چرچیزدیدیکمز سردار بربری، ابن زبیر النده‌حیاتدن بری‌اولور . ارکانیله معیتی ایسه اکثریت اوزره اسیر ایدلدیکندن امال مسالمت موقتاً حصول بولور . بوندن بر مدت صکره، یزیدمعاویه بن سفیان زمانلرنده‌ده، مصرحاکمی اولان عقبه ابن‌نافع‌آفریقایه‌کلدی . سیرتی قرطجه‌یی، تونسی ضبط ایتدی . قیروان‌نامیله معلومز اولان شهری بنا ایتدیردی . نه بیوك اثر ! تخریب‌دکل‌انشاایتمش . نه‌بیوك‌ظفر! ـ اطلس طاغلرینك جنوبنه طوغری شتابان اولور . ' سوس مملکتی سواحلنه نزول ایدر . بن نافعك قناریا آطه‌لری مقابلنده ' ضبط ایتدیکی عظمتلی اقلیمك ساحلنده، دوه‌سنی بحر محیطه سورمك ایستدیکی ' وصکره بر دکزه برده کوك یوزینه توجیه نظر ایدرك، عسکرینك روی دریاده‌ده یورویه بیلمسی ایچون، شریعت اسلامی قطبین ارضه قدر ایصال ایتمك وعدیله، جناب حقدن تمنیٔ اقتدار ایتدیکی مشهور اولمشدر .

اشاغیدن یوقاری‌یه ایدیلان بوخطاب یوقاریدن اشاغی‌یه اینن خطابلرقدر علوی ایدی! انی کوکده ملکلرك لایق‌اولدیغی

وجهله تلقی ایده‌بیلمسیچون کردونهٔ ارضك برقاج ثانیه طورمش اولمسنه قائلم! انلر بویولده ابتدای فتح نصرت ایتمشلر . بزه بر شهراه عبرت کشاد ایلمشلر . اشته بوکونده بن که خلیفه عبد‌الملك بن مروان طرفندن حسن بن نعمانی استخلافاً مصره حاکم تعیین اولنان عبدالعزیزك امریله آفریقایه استیلا ایدن موسی بن نصیرم ؛ مغرب اقصاده اسلافم اولان اعاظمك حقیله غلبه ایده‌مدکلری جنکاور بربریلری تارومار ایتدم . شوکت اسلامیه اعلای علم ایدرك کچدیکم مملکتلردن اقصای غربه قدر پیروم اولدی . برموحدلرمز کوك توحیدمزله طولدی . عقبه‌نك مالك اولدیغی مسلکه بن سالك اولدم . فقط بنم مالك اولدیغم یرلره اویالکز واصل اولمشیدی . اوضبط ایتدیکی یرلری اسکی اصحابندن آلوب اسلامه هدیه ایدییورم . شکل وسیماده عربلره بکزه‌یوب فقط احتیال ایله خیانتده هیچ برقومه بکزه‌میان بربریلر وقت حضرده بیله چیقاره‌مدقلری زرخ قوی یی برطرفه آتوب بیونلرینه کفن طاقدیلرده بزدن استیمان ایتدیلر .

اویله سیاه چهره‌لی یوزبیکارجه مخلوقاتك بیاض کفنلره بورونمش اولدقلری حالده قارشومه کلیشی اوستنه‌فورتنه بلوطی چوکمش بر متحرك قبرستان کبی موتاالبسه‌سی کیتمش بودنیویلرك کوکله القا ایتدیکی حسیات ، دیه بیلیرم که جناب مسیحك براشارت اعجاز کارانه‌سیله یکیدن اکتسای حیات ایتدیکنی کوردیکی اولولره قارشو حاصل اولان تصورلری قدر عالی ایدی ! . بز

اوقوم وحشیدن انتقام آلمق ایسته‌مدك؛ استیمان ایتدكلری چون
جمله‌سی عفو اولندیلر . انسانیتك عاشقی اولدیغم كبی معشوقی
اولمنی ارزو ایتدم؛ بیلیرسكزكه الهك كیسه‌یه بكزه‌مز
بر مخلوقی‌یم ... بن نافعك سدراهی اولان دریالر بنم عزیمتمی
تحویل ایده‌مز . شمدی‌یه قدر كلدك؛ شمدنصكره‌ده كیده‌جكز . —
یالكز قره‌لرك سلطانی دكل؛ اسلامیتی دكزلرك‌ده مالكه‌سی
كورمك ایسترم . چكدیكمز اوه‌لرك دكزدن نه فرقی واردی؟
انلرك ده بحر محیط كبی كناری كورونمیوردی — دكزده طاغ
بیوكلكنده طالغه كبی متحرك طاغلر وار ایدی . باته چیقه كلدك؛
ینه باته چیقه كیدرز . بر بریه اهلنی كوردك . شمدیده اندلس
خلقنی اوكرنملی یز . فتحنی عزم ایتدیكم بو اندلس قطعه‌سی
اراضیسنك لطافتی جهتیله بر نشامه‘ هواسنك اعتدالی مناسبتیله؛
یمنه‘ ازهار ایله عطریاتنك مبذولیتی حسبیله هندستانه‘ محصولاتنك
بركتی سببیله مصره‘ معادننك ذی‌قیمت اولمسندن طولایی‌ده چینه
بكزر . مقصدم بوقدر ممالكك محاسن طبیعیه‌سنی جمع ایدن؛
بوقدر نعمته مستغرق اولان بر مملكتك حلقنه حقك عنایتنی
قدرتك سماحتنی دیانتمزك فیض وحقیقتنی اكا بر اسلامك مأثر
همتنی‘ انسانیتك فرائض عبودیتنی تعیین ایتمكدر .

عبدالحق حامد

اندلس حکمدارانك خزینه‌لری ایچنده‌سین ! . سن نره‌دن کلوب نره‌ده طورمشسین ؟ عزیمتك نه طرفه ؟ تا سوزیه‌دن کلوب طلیطله‌ده طورمشسین؛ یارین سکا برفاتح دیه‌جکلر ! بونکله برابر سن بر قولبه‌دن چیقدك . برسرای خزینه‌سنده‌سین . برمزاره کیره‌جکسین ! . — شو کوزینك اوکنده پارل پارل یانان شیلر نه‌در ؟ برطاقم حکمداران ماضینك سرنکون اولمش افسرلری! بوشهر برتختگاه سلطنت اولمسه‌یله بواوطه برتاجگاه مسخردر! او قراللری تشخیص ایدن تاجلر سنك پنجه‌کده! اقتدار یکك کالنه یکرمی بش برهان، یکرمی بش شاهد ! . بونکله برابر، ای سردار غالب، سن یالکز برتربه‌دارسین! . — سن بوتاجلرك اصحابی اولان حکمدارانه امتثال ایتمه . انلر غافل ومغرور ایمشلر . ذو الجلالك قدرتنی، بشرك عجزینی، زمانك انقلابنی دوشونمامشلر . هب بر برلرندن انتقام الەرق کلوب کیتمشلر . سن انلرك سرای سلطنتنه کیردك . خزینهٔ ثروتنه مالك اولدك . دفینهٔ اسرارینی کشف ایتدك . رودریق سکا انلرك استقبالنی کوستردی: سن‌ده عالمه رودریقك آتیسنی تصویر ایدیورسین . اشته قوجه برملتك عالم استقبالی ایاغکك التنده یووارلنوب طوریور! اشته داخلنده جریان ایدن نهر اقباله بربشقه مجرا آچلدی ؛ بوده محضا سنك کتیردیکك انقلاب ایله آچلدی ! . بونکله برابر، سن هیچ برشی دکلسین، بن‌زیاد، سن مجرد هیچسین ! .

« تبدیل طورایله »

نه اولور؟ ربم! بکاده براز غرور کلسه !. ــ غرور ایله چیقسه‌م چیقسه‌ده صکره بردنبره دوشوب نه قدر عاجز، نه‌قدر اقتدارسز بر مخلوق اولدیغمی برکره دها اوکرنسه‌م !. اوقو، بن زیاد، اوقو؛ شوافسرلرك هربری بر حکمدار بدبختك سرکشتی در؛ اوقو ابن نصیرك کوله‌سی!.

. . . .

. . . .

« پنجره‌یه تقرب ایله و کیتدکجه تحزنله »

ای نهر ! کیم بیلیر تاریخ نبعانك هانکی طوفاندر. کیم بیلیر قاچ بیك انقلاب کوروب کچیردك. بونجه عصرلردنبری جریان ایدوب کلمشسین. برکره کوتوروب براقدیغك شیلر برکره دها کلوب کچدیمی؟ هیهات !. زمانی برطاقم اذواق پادشاهانه ایله کچیررکن ینه کوکندکلری زمانك مرور یله نام وشهرتلری اونتلمش بیکلرجه حکمداران، ملکه‌لریله محبوبه‌لریله قایقلره، تادور اساطیره قدر کیدرسه‌ك، الهه‌لریله پریلریله، تمساحلره‌یونسلره بینه‌رك، سنك اوستکده صفالر، سفاهتلر ایتمشلر ! هیچ بیلمامشلرکه مسیره‌لری اولان نهر اقبالك منبعی کبی منصبیده دریای عدمدر. هیچ بیلمامشلرکه برکون برعرب سرداری، اردوسیله کلوب اونهرك سواحلنی احاطه‌ایدر ؛ فقط بنه جریاننه برسدحائل یاپامیه‌جغنی کوردیکیچون عقلی بونك حکمتنی احاطه‌ایتمز ؛ نه‌قدر عاجز اولدیغنی

درحال اكلار؛ مغرور ومسرور اولەجق يرده، نفسنى تحقيره مجبور اولور؛ برطاقم مطالعات حزن انكيز ايله اغلمغه باشلار ! « شهره باقەرق » اشته وجود احتشاملرينك اعضاى ميتەسندن حاصل اولان ضياى كاذب معمورهٔ سلطنتلرينك شو سونك سونك يانان قنديللرنده كورنيور؛ بوحال ايله طليطله شهرى درونده فوسفورلر كورونير برقبرستانه بكزييور ! .

عبدالحق حامد

١٢٦٧ سنەسى رمضاننك اون طقوزنجى كونى سلطان عبدالمجيد خان حضرتلرى والدەلرينك احياسنه موفق اولدقلرى دار المعارف نام مكتبه تشريف ايله انجمن دانشك قرق نفر اعضاى داخليەسى وهيئت وكلاى فخام حاضر اولدقلرى حالده انجمن دانشى كشاد بيورمشدر . او زمان صدر اعظم بولنان رشيد پاشا بالبداهه نطق آتى يى ايراد ايلمشدر :

صورت نطق

ولى نعمت بيمنتمز پادشاهمز افندمزك ابتدا تخت سلطنت سنيەلرينه رونق ويردكلرى يوم مسعودكه لله الحمد دولت وملكده ترقيسى كورلمكده اولان قوت ومعموريتك وعالمك نائل اولديغى سعادت وامنيتك مبدأ مباركيدر .

ايشته اولكونده پادشاهمز باب عدالتى تيمنا آچشلر ومحامد اخلاق سنيەلرينك برهان باهرينى كوسترمشلر ايدى صكره انسانه

انسانلغی بیلدیره‌جك وهرکسی دنیا وآخرتده سعادت وسلامته ایردیره‌جك علوم ومعارفك انتشارینه دخی بر طریق سهولت آچه‌رق جناب حقه شکرلر اولسون از وقت ایچنده ثمرهٔ نافعه‌سنی وعرفان حقیقیٔ شاهانه‌لرینك دخی دلیل قویسنی کوستردیلر ایشته بونك تدابیر متممه‌سندن اولمق اوزره بو انجمن دانشك تشکیلنی دخی مراد بیوروب والدهٔ محترمه‌لرینك اثر عالی‌یه اقتفاءً احیا بیوردقلری بویله بر اثر جلیلده بو جمعیت خیریه‌نك بدائی کونی تشریف شاهانه‌لرینی دریغ بیورمیه‌رق جمله قوللرینی احیا بیوردیلر بزلر نه‌قدر بختیار ادملرز که خیرلی بر عصره یتیشه‌رك انواع نعم صوریه ومعنویه ایله متنعم اولمقده‌یز وبزم اولادلرمز بزدن زیاده بختیاردر که هر نعمتده بزلرله مشترك اولدقدن بشقه کمالات انسانیه‌یه لازم اولان علوم ومعارفك اسباب سهولتنی دخی عنایت ولی‌نعمتله حاضر وآماده بولمقده‌درلر حق تعالی حضرتلری سایهٔ شاهانه‌یی اوزرلرمزده دائم بیورسون آمین ولی‌نعمت افندمز انجمن دانشك کشادینی امر وفرمان بیوردیلر .

بونك اوزرینه انجمن مذکورك بعض اعضاسی طرفندن قلمه النان خطابه‌لر ایچندن انتخاب وجمله‌سنه ترجیح اولنان دولتلو جودت پاشا حضرتلرینك شو خطابه‌لری قرائت اولنمشدر:

صورت خطابه

عالمده علم ومعرفت کبی بر شرف ومزیت اوله‌مز . ومطالب

انسانیدنك اسباب تحصیلیه‌سی صنایع معارفدن بشقه برشیله حصول بوله‌ماز ·

وهرنیه دائر اولورسه اولسون وهر نره‌ده بولنورسه بولنسون علم وهنرك قدر وقیمتی انکار اولنه‌ماز ·

(هل یستوی الذین یعلمون والذین لایعلمون)

بو کوردیکمز سامان وانتظام احوال انام وحسن معاشرت خواص وعوام هپ علم وهنرله حصوله کلمش بر اثر دکلیدر ؟ ومشهودمز اولان بونجه غرائب امور وصورت آسایش وحضورك نظر امعان ایله باقیلوب میزان دقت حقایق‌شناسی‌یه اورلدقده دانش ومعارفدن بشقه برسببی وارمیدر ·

بونك ایچون فتح ابواب حکمت وترتیب اسباب ترقی ومعرفت ایله تربیهٔ عمومیه قضیهٔ خیریه‌سنك اشتهار وانتشارینه صرف همت ایلیان دولتلرك جریدهٔ آماللری شیرازه‌کیر سلك انتظام ورعایالرینك مسئلهٔ آسایش باللری صورت پذیر بقا ودوام اوله کلدیکی بحث واشتباه قبول ایدر موادن دکلدر ·

وانسانك ماهیتی حیوان ناطق اولدیغندن ایکی جهتلی اولوب حیاتنك امر محافظه‌سی وحس وحیاتی حسبیله احتیاجات جسمانیه‌سنك حصوله کلمسی وسائلنك استحصالنده ومدنی الطبع اولدیغندن امر تمدنجه ضروری الاحتیاج اولان اسباب تسهیلیه‌نك استکمالنده فنون طبیعیه وریاضیه‌یه محتاجدر · جهت روحانیه‌سی یعنی ناطق وکلیات اموری مدرك اولمسی

حسبیله دخی استیفای لذائذ روحانیه‌سی ایچون بالطبع مسائل حکمت الهیه‌یه مائل وسالك وغدای روحانیسی مثابه‌سنده اولان شعر وانشا ونکت ومزایا استماعنه پك آشوری راغب ومتهالك اوله گلمشدر . بونك ایچون فن حکمت الهیه‌یه دائر برچوق کتب ومأثر یازلدیغی کبی ادبیاتدن دخی نیجه اثار ومجلدات کشیدهٔ رشتهٔ تحریرات قلنمش وتزیین وتهذیب کلام ایچون فوق العاده وسائر فنون لازمه‌دن زیاده بذل اهتمام اولنمشدر . یا برسوز ایچون بوقدر امك صرف ائلمك عبث ایله اشتغال دیمك اولمزمی دینلسون زیرا بوعالم مظاهرده سوز کبی نفس ناطقهٔ انسانیه‌یه مؤثر برشی یوقدر .

بوسببدن ناشی میدان معرکه وبرخاشده جان وباش تلاشنده ایکن برسوز ایله غیرته گله‌رك نیجه یوزبیك ادم موقع فدا کاریده ثابتقدم اولوب عندنده اك عزیز ولذیذ اولان حیاتنی برسوزه دکشدیکی وبرسوز ایله روح انسانی فوق ماتیصور وبیك جهان دکر شوق وشادمانی کسب ایده‌گلدیکی پك چوقدر . سوزك رفعت قدری نصل انکار اولنه بیلور . انسانك حیوانات سائره‌دن مابه الامتیازی اولان صفت مادحه‌سی وترجمان التلب ودلال عالم غیب اولان زبانك اولانجه بضاعه وسرمایه‌سی سوز دکلمیدر ؟ وسوز کبی عالمده متین وپایدار براثر وارمیدر ؟ ایام ماضیه‌ده گلوب کچمش وجمیع اثاری مندرس اولوب دار ودیاری اونودلمش بونجه صاحب کمال وقوت ادملرك آدینی

یادایتدیرن وبونجه اصحاب دانش وعرفانك نامنی انجمن عالمده داستان ایدن سوز دكلمی؟ وطوفانزدهٔ فنا اولان امم سالفه‌نك اختراع ایتمش اولدقلری بونجه صنایع غریبه واثار عجیبه بتون بتون محو اولوب كیتمش ایكن اولوقتلر برشاعرك سویلدیكی سوزمحو اولمیه‌رق بوقدر امواج حوادث ایچنده یووارلنوب كلیور . سوزك بیوكلكنه بوندن بیوك دلیل ایسترمی . لكن سوزك قدروقیمتی دخی سویلیانك معلومات ومعرفتنه كوره‌در . زیر سوز كامركاه درونده طوقنمش برقاش بوقلمون اولدیغندن آب وتاب وطراواتی وچارشوی قابلیتده قیمتی قوهٔ عاقله‌نك تردستیٔ تربیه‌سنه كوره اولور . بوجهتله سوزك كرك بویله دلدوز وجكرسوز اولمسی وكرك دامن حشره قدر پایدار اوله‌جق درجه‌ده بولنمسی دخی علم وكماله متوقفدر . وهرلسانه شرف ویرن شامل اولندیغی فنون ومعارفدر . فنون ومعارفی حاوی اولمیان لسان هرنقدر ذاتاً مكمل ومنتظم اولسه بیله اثار اعماردن محروم اولان اراضیٔ خالیه كبی عد اولنوب نته‌كم اراضینك حدودی بالتعیین كدیمین ایله انواع طرحلر آچلمدقجه دلنشین ومعمور اولمازایسه لسان دخی تحدید اولنوبده انك اوزرینه اعمال فكر مدید ایله دیوانلر وفنون متنوعه‌دن كتابلر یازلمدقجه معتبر ومشهور اوله‌ماز .

بناء علیه محضا لسانك تربیه‌سی وسوزك بلاغت اوزره اولمسی ایچون علوم ادبیه‌دن السنهٔ عدیده اوزره بوقدر كتابلر

تألیف اولنمشدر . والحاصل انسانك کرك حوائج جسمانیه‌سی وکرك مطالب روحانیه‌سی حسبیله تحصیل علم ومعرفته محتاج ایدوکی وارسته کلفت احتجاجدر . ایشته بو امر اهمه خدمت ایتمك ایچون محسنات عصریه‌یه علاوهٔ جمیله اولمق اوزره انجمن دانش نامیله بزم کبی عاجزلردن مرکب اشبو جمعیتك عقد وکشادی خصوصنده مساعدهٔ سنیه بیدریغ بیورلمشدر . جناب حقه چوق شکرلر اولسون بزی برپادشاه حقایق اکتناهه بنده ایتمشدرکه بندکان وتبعه‌سی سن تمییز دانش وعرفانه ایصال ایچون افراد اطفال کبی مهد مرحمت سنیه‌لرنده تربیه ایله احسان وعنایت جلیله‌سنی اتمام واکمال ایدیور . بزم ایسه هرخصوصده عجزیمز برکمال اولدیغی مثللو بو بابده دخی اظهار عجز وابتهالدن غیری بر دیه‌جکمز وعاجز اولدیغمزی بیله‌رك وسع کمترانه‌مز مقداری جبالا مقدن بشقه ایشلیه جکمز یوقدر . همان مفتح الابواب ومسبب الاسباب تعالی عظمته شانه عن الشك والارتیاب حضرتلری انتظام بخشای اصول عدل ومرحمت وترتیب فرمای فصول سطوت وسلطنت اولان ولی نعمت بی منتمز افندیمز حضرتلرینك عمر وشوکت شاهانه‌لرین افزون ووجود عالمسود ملوکانه‌لرین افات صوریه ومعنویه‌دن مصون بیورسون آمین بحرمة سید المرسلین .

(سرعت عمر)

عمر انسانی فی المثل بر طریقدر که نهایتی بر ورطهٔ هولناک در وحامت عاقبتی اول خطوه‌دن کوش هوشمزه القا اولنور ایسه‌ده تقدیر ازلی یرینی بوله‌جغندن مجبورا ایلرویه کیدیلور . درعقب آرزوی رجعت مرآت متخیله‌ده رونما اولور . اما سائق قدر مساعد اولمیوب دائما ایلرویه سوق ایدر . اثنای راهده مهلکهٔ مذکوره‌دن اجتنابا اختیار اولنان انواع تکلف ومشاق باعث کمال تعب واضطراب اولور ایسه‌ده ینه افتان وخیزان سمت معهوده شتابان اولمق لازم کلوب اشته مرور سنین واعوام بوندن عبارتدر . اکرچه ارالقده دلکشا چمنزارلر واقار صولر ورنکارنك چیچکلر مثللو بعض مرتبه موجب نشاط وتسلیتمز اوله‌جق شیلره تصادف اولنوب بومقوله‌یرلرده براز توقف اولنمق استنور ایسه‌ده برلحظه سکون وآرامه رخصت اولمیوب هاتف غیبدن لاینقطع یوری یوری نداسی کلور . ووراده ترك اولنان نفایس اشیایه نظر تحسرله نکاه اولندقده انلردخی پایدار اولمیوب نقش برآب کبی ازوقت ظرفنده محو ونابدید اولدیغی کوریلور .

اومثللو کذرکاهلردن چیدهٔ دست آرزو اولان بعض میوه وشکوفه برابر النمغله کسب تسلیت اولنور ایسه‌ده چیچکلر صباحدن اخشامه قالمیوب پژمرده وپریشان ومیوه‌لر لذتبخش دماغ اولور اولمز نظردن نهان اولدقلرندن جمله‌سی وهم وخیال

قبیلندندر . ایشته بوصورتله دائما سائق تقدیرك سوقیله اول مغاك هلاكه تقرب اولنـور . اوحالده هرشـیده اثار زوال وانقـلاب نمودار اولەرق باغچـەلرده اولکی رونق وطراوت وازهارده اولکی لطافت وصولرده اولکی صفوت قالمزو مقدمات اجل بی‌امان نمـایان اولەرق اول ورطهٔ خطرناکه یقلاشلدیغی حس اولنور . اماچه فائده کنار وحشت مدارینه قدر وارلمق متحتم اولدیغندن برقاچ قدم دها ایلرو کیدلمکدن امتناع اولنه‌مز . واول اثنـاده خوف ودهـشت حواس وقوایی اخـلال ایدرك باش دونر وکوزلر قارارر ایسه‌ده ینه یوریمك لازمدر . کیرو دونلمك مراد اولنور ایسه‌ده هیهات امکان مساعد اولمز ودرحال ظل زائل کبی جمله‌سی محو ومضمحل اولور * برلب‌جو بنشین وگذر بیین * کین اشارت زجهان گذران مارا بس .

(بوسوئه منیف)

آه برادر جان برابرم !

الدیغم قره خبر صاعقهٔ بلا کبی نازل اولدی . کوکلم ویران، کوزلرمدن سرشـك حسرت رواندر . جمـله‌مز محبت اولاد اسیری‌یز . خصوصا پدر ووالده‌نك بویله وقوعات جکرسوزده اوغرایه‌جقـلری تأثرات قلبیه‌یی ملاحظه ایتـدکجه حزن والمم برقاتدها مشتد اولمقده‌در . فلکك بویله ستملری چکیلور دردلردن دکلدر . لکن احکام قضایه رضادن بشقه چاره وارمیدر؟ کیدنلری

تعزیه ایله اوغراشانلر دخی بو عالمدن کیتمیه جکلرمی ؟ کیم حیاته مغرور اوله بیلور ؟ بو مسافرخانه یه مهمان اولانلرك کیمی ارکن کیمی کج کیدر . هر کیدن نوبتنی صاوار . مدت مسافرتك قصر ومدنده اهمیت یوقدر . مسئله عالم بقاده اوغرانیله جق طور وحالتده در .

معصوم کیدنلر آرقه ده براقدقلرینی محزون ایدرلر اماغائله حساب وکتابدن مصون ونعم اخرویه ایله ابدی السرور اولورلر . بوجهت دوشونیلورسه قلب متسلی اولمغه باشلر . وجناب حقك ادراکندن عاجز اولدیغمز حکم خفیه سنه عرض تسلیمیت ایدر . خدای متعال جمله مزه صبر جمیل احسان ایلسون

تطویل مقاله مجالم اولمدیغندن بوقدر یازه بیلدم .

برادرم ! رجا ایدرم : حکمت الهیه یی تأمل ایله آتش قلبی تسکین ایدیکز . سعداء پاشا

سرایه جبهه سندن نظر اولندقده اتصالنده بر دائره اورته سنده عظمتلی بر قله دن عبارت فرسوده رنك بر بنا کورینور . منظرهٔ بنا شاعرانه تشبیه اولنورسه ایکی جناحنی آچش بر عقاب عظیم الهیکل پروازه مهیادر دینیله بیلیر . اوکنده کی ساحه بر روضهٔ بدیع المنظردر که فسحت عرض وطولنی احاطه ده مدنظر قاصردر . لطافت وانتظامنی تعریف وافاده ده قوهٔ متخیلهٔ ادبا عجزینی اعترافه هرزمان حاضردر . هر طرح زمرد فامی استاد صنعتك نفایس طبیعتی تقلیدده کمالنه برنشانه ، هرسطح

شکوفه‌زاری آرایش بهاردن برنمونهٔ بی‌بهانه‌در . یوللرینك حوالی واطرافی اشجار ملتفة الساق ایله مزیندر که هرشاخ نضارت وایه‌سی تار شعاع آفتابه بر کوزل شانه، سایه‌سی ایسه التنده کزنلرك حیاتنه سرمایه‌در . رخام خامدن جابجا رکز اولنان صنملر کویاکه بوعالمك نفوس ملکیه‌سی وخاندان ایمپراطوریدن ارتحال ایدنلرك شهراه روضه‌ده مشهود اولان تصاویر مجسمه‌سی کویاکه بوباغ سکوت آبادك سکنهٔ متحسره‌سیدر .

بواجمالك تفصیلنی ادیب مرحوم کامل پاشانك (قالیپسو) جزیره‌سنه دائر تعریفات بلیغانه‌سی مفیدر .

بو باغده وار غریب حالت
شایسته اکر دینلسه جنت

نصل جنت دینلسون؟ ساحه‌سندن احوال عقبایی آکدیرر برعالمه کیریلیر . بوتماشادن صکره صفای جنت سوریلور . یعنی بوروضهٔ وسیع الانحانك برکوشه‌سنده شمدیکی ایمپره‌طورك پدری فره‌دریقك وزوجه‌سنك تربه‌سی موجودر . باغچه‌نك صایه برجهتندن اوزون بریول ایله اورایه کیدیلیر . یولك اطرافنده سرو کبی حزن اور ترمجق اغاجلر دیکیلیدر . یولك حذاسندن منتهاسنه طوغری باقلینجه برصراط مستقیم که ظلام ظلال اشجار ایله منظره‌سی غایت مهیب وموحش وتحریك روزکار ایله اغاجلرك تصادمندن حاصل اولان ایکلتی زیاده

حزین ومدهشدر زواربولك اورته‌سنده سنوحات اخرویه‌ایله اویله متأثر الجنان اولورکه دوردن برمغاره دلیکی کبی مشهود اولانتربه قپوسنی مدخل عالم اخرتظن ایتمکه باشلار .

سعداه پاشا

برقاچ قدمه‌دن عبارت نردباندن چیقلدیغی کبی اورته‌قپوسی اوکنده موضوع هیکل حریته تصادف اولنور . دستنده عصا اوله‌رق برکرسی‌یه قاعددر . طرزو طوری نظاره بومعنایی مخطردر :

ای زوار هوشیار !.. نظرربای حیرتك اولان برنمونه‌کاه ترقیات بشری تماشا ایدرکن غافل اولمه که بوکمالات بتون حریت اثریدر . اقوام وملل بوسایه‌ده قرین سعادتدر : حریت اولمینجه ثروت اولمز ... ثروت اولمینجه سعادت اولمز . ای سیاح صاحب اعتبار !... اکاه اول که بوراسی نظر اهل حقیقتده تشهیر کاه مصنوعات دکل بلکه دار الامتحان مصنوعاتدر . مشهودك اوله‌جق آثارنفیسه قانون حریته تابع ممالکك محصول ترقیاتدر . مردودك اوله‌جق اشیای خسیسه زنجیر اثارته مبتلا ممالیکك مجعول تدنیاتیدر .

سعداه پاشا

شوعالمده اقدم وظایف بنی‌بشر بقای شخصی وبقای نوعینه خدمتدر بونك جمیع وظایفه تقدمی عقل ونقل و طبیعتده

وجوبی مثبت بولندیغندندر . شویله‌که وقایهٔ نفس ضمننده جمیع
محظورات شرعاً مجاز ومباح اولدیغنه وچونکه انسان ایچون
ترقی وکمال مزرعهٔ اعمالی اولان وجودیله حاصل وانك زواليله
بازار اکتسابی عاطل اولوب حتی (الدنیا مزرعة الاخره) اثری
بومآلی شامل بولندیغنه نظراً شرعاً انسان ایچون جمیع وظایفك
اقدمی بقای شخصیسنه خدمت اولدیغی تیقن اولنور .

بودعوانك عقلا اثباتی هرچند وهلهٔ جای نظر دکل کبی
کورینور ایسه‌ده چونکه متقدمین ومتأخرین فلاسفه‌دن بقای
روحه قائل اولنلردن بعضیلری بودغدغهٔ دهردوندن تخلیص
کریبان جان وروحی منتسب ومائل اولدیغی عالم علوی‌یه ایصال
ایلمك محنت ومشقتدن بالتخلیص سعادت حاله ادخال دیمك
اولدیغندن هرکسه نفسنی اعظم سعادت حاله دلالت و اجبدر
دیو کندونفسنی قتلی تجویز دکل ترجیح معرضنده مقالات عجیبه
ومقدمات غریبه سردوبیان و بالمقابله بو زعم فاسدك ابطالیچون
نیجه ادلهٔ قویهٔ عقلیه ایراد واتیان اولندیغنه و بوبابده یادکار
صحیفهٔ روزکار اولان ژان ژاق روسونك ایکی قطعه محرراتی
طرفینك ادله واجوبه‌سنی جامع بولندیغندن قطع نظر غرایب
مباحثدن معدود اولدیغنه بناً بومقامده تحریر و ایرادی مناسب
کورلمشدر .

(مکتوب اول ژان ژاق روسو طرافندن لوردادواره)

میلورد ! ارتق حمل ثقیل حیات التنده تاب وتحمل کسله‌رك

خیلی وقتدن برو حالت زندکانی بکابر کلفت عظیم اولمش وعمره عزت بخش اوله‌جق اسباب وو سائلك جمیعسنی غیب ایلمش اولدیغمدن کلال وملالدن غیری حیاتدن بکا برثمره قالمامشدر لکن احسان واعطا ایلیان ذاتك امر واذنی اولمدقچه نقد حیاتی تصرف ممنوع وحرامدر دینلیور . بنم دخی مجزوممدرکه بضاعهٔ حیاتم بالوجوه‌سنك ملك یمینکدر زیرا همت مخصوصه‌کزله ایکی دفعه مهلکه‌دن قورتارلدیغی مثللو اعانت و احسانکزله لاینقطع حفظ اولنمقده‌در . بناء علی ذلك آخره عائد حقوقه تجاوز کناهندن بری اولدیغنه کسب اطمینان ایلمدکچه ویاخود وقتاً من الاوقات ینه سکا فدا وایثار ایده‌بیلمکلك امید ضعیفی بنده باقی اولدقجه قطعاً اویله برتصرفه قیام ائلیه‌جکم درکاردر .

بنم وجودم سزه لازم اولدیغنی بیان بیوررایدیکز . بوننکله نیچون بنی تغلیط وتغریر ایدرسکز . لوندره‌ده بولندیغمز مدتدن برو بنی سزه دائر مصالح ایله اشغال ایلمك شویله طورسون بالعکس سز حصراً بکا مقید ومشغولسکز . میلورد ! سزکده مصدقکزدرکه التزام مالایلزم بیوریورسکز . بن حیاتمی استکراه ایلدیکمدن زیاده غدری استکراه ایدرم . چونکه ذات باقی بنم معبود ومعتقدمدر . جمیع وارم سنکدر . ووظایف محبت بو کمطالعك پای بند عزیمتی اولمسه هیچ بربهانه ومغالطه عالم زندکانیده طورمسنی موجب اوله‌مز .

سنی اصغایه مستعد ومهیا اولدیغمدن ملاحظه‌مده اثر نقصا-

نیت وارایسه تصحیح وایضاح وکوکله القای معنای فلاح ایله . فقط بو تصوراتك اثر یأس وفتور اولمدیغنی دخی ملاحظه بیورز . معلومکمدر که عادت دولتکز هرخصوصده وادئ مباحثه و استدلاله کیتمکدر . پك اعلا بحثه درکار اوله‌لم . استرسکز که مطالعه و ملاحظهٔ مبحوث عنه اولان مسئله‌نك اهمیتی قدر اولسون . راضی‌یم اویله اولسون راحت وسکونتله حق و حقانیتی تحری وبوقضیه‌یی آخره متعلق کبی کوره‌رك بیطرفانه بحث وتفکر ایلیه‌لم . روبك نام فیلسوف اختیاریله قطع رشتهٔ حیات ایتمك مذموم برشیٔ اولمدیغنه دائر مقالهٔ مشهوره‌سنی بالذات قلمه آله‌رق اثبات مدعا ایلدکدن صکره کندوینی قتل ایلدی . بنم مقصدم انك کتابنه برنظیره یاپمق اولمدیغی کبی کتاب مذکور دخی چندان منتخیم دکلدر . فقط بو بحثده مومی الیهك تمکین وسکونتنی تقلید والتزام ایلك منویٔ ضمیرمدر . یك چوق وقتدنبرو بو امر خطیر اوزرینه اجالهٔ افکار ایلکده اولدیغم معلومکز اولملیدر زیرا طالع برکشتهم معلومکزدر . معماقیه حالا حفظ حیات ایلکده‌یم . نه‌قدر تفکر وملاحظه ایلدمسه حقیقتی شو قضیهٔ اصلیه‌ده مندرج بولدم . شویله‌که سعادت حالی تمنی وسقامتدن توقی آخرك حقوقنه تجاوزی متضمن اولمدیغی حالده حقوق طبیعیه‌دندر . بوتقدیرجه حیاتمز بزه مضر و آخره غیرنافع اولورسه اندن تخلیص کریبان اولنمق مجازدر افکارمجه اکر دنیاده برقاعدهٔ صحیحهٔ صریحه وارایسه انجق بوقضیه اولوب

والانسان ايچون ضمننده كناه اولميان هيچ برفعل وحركت قالمز .

بومسئله اوزرينه بزم مغالطه‌جيلرك اقوال وآرالرى معلوم دكلميدر . اول امرده بونلر حياتى بزم دكل كبى ملاحظه ايدرلر وديرلركه چونكه حيات بزه اعطا اولنمش برشيدر بو تقديرجه حقيقة بزم دكلدر . حالبوكه اشته بالخاصه بزه اعطا اولنديغى اجلدن بزمدر . مثلا جناب بارى بزه ايكى ال اعطا واحسان ايلمشدر . قانغارينه كبى بقيهٔ وجوده سرايتى ملحوظ اولان بر حالده برينى وبلكه ايجابنه كوره ايكيسنى دخى قطع ايتديررز اشته بقاى روحه اعتقاد اولنديغى حالده بوكيفيت مسئله‌مزه بر مقياس صحيح اولور . زيرا بن وجودمدن دها اغر واشرف بر قسمك محافظه‌سيچون برقولمى فدا ايلمك مشروع ومجاز اولديغى حالده جسمدن دها اغر واشرف بولنان روحك حصول سعادتى ايچون جسمى فدا ايلمك دخى مجاز ومشروع اولميدر . هرچند جناب باريتك بزلره اعطا و احسان ايلديكى نسنه‌لر بالطبع بزه نافع ولازم ايسه‌ده ينه بالطبع ذى تغير بولندقلرندن طولايى بوعطايايه قوهٔ عقل وتميزى دخى علاوة اعطا واحسان بيوردى تاكه بزلر بواشياى موهوبه‌نك حال وزمانه كوره ايوسنى اختيار وتميز وكوتوسندن اجتناب و پرهيز ايليه‌لم . اكر قاعدهٔ عقل وحكمت بواختيار و انتخاب خصوصنده استعمال اولنه‌مز ايسه انسانلرك قنغى مصلحتنده قوللانلمق ايچون

اعطا اولنمشدر . اشبو اعتراضات اولدقجه متین و معقول ایکن بزم مغالطه‌جیلریمز بیك طرزایله تغییر و ابطال ایلرلر . شویله‌که بونلر روی‌زمینده برحیات بولنان برآدمی قوللق نفری کبی عد واعتبار ایدرك دیرلرکه جناب‌حق بنی شو عالمده و دها اخص اولمق اوزره شهر وجودکده اقامه ایلمش اولدیغی حالده اندن امر و رخصت اولمدقجه بونلردن نیجه خروجی تجویز ایدرسن ولوسلم بویله اولسون امر زندکانی کسب کلفت ضجرت ایلدیکی صورتده بو حال جناب حقدن براشارت رخصت دکلیدر .

جناب حق بنی کرك روی زمین وکرك جسمده و الحاصل قنغی محلده اقامه ایلمش ایسه مطلقا اوراده مظهر سعادت حال اولدقجه اقامت و الااختیار مباعدت ایلك رخصتیله اقامه ایلمشدر اشته قانون طبیعت وقانون الهی بودر . اوت بنده تصدیق ایلرمکه رخصت و ارادهٔ الهیه‌یی بکلمك کرکدر . لکن بحث اشبو امر و رخصتی فرقده‌در . مثلا بن بالطبع وفات ایلدیکم حالده جناب‌حق بکا ترك حیات ایتمکلکی امرایتمز بلکه کندو اراده‌سنی بلا استشاره اجرا ایدر . رخصت و اراده‌سی انجق صفت حیاتی بکا برحمل ثقیل ایلدیکی زماندر . برنجی حالده المدن کلدیکی قدر مقاومت وایکنجی صورتده مطاوعت بکا اولا واحرو ادر . بومقدمه‌دن معلوممز اولیورمیکه اراده و قانون الهیدن فرار اولنیور کبی موت اختیاری‌یه تقدیر الهی‌یه عدم رضا معناسنی ویرنیجه ادملر واردر . حالبوکه برادم کندینی

قتل ایلمه‌ی ارادات الهیه‌دن فرار ایچون اولمیوب بلکه انی تمام
اجرای ایلمك ایچوندر . بونه معنـای معکوسـدر . جناب حقك
قدرت و تصرفی یالکز بنم جسمم اوزرینه میدر وعوالمدن بر نقطه
وارمیـدرکه موجـوداتدن برذره اوراده ید قدرت و تصرف
الهیدن چیقه بیلسون و بنم حقیقتم شو کسافت جسمانیه‌دن قورتیلوب
دها زیاده کسب صفوت و عالم لاهوته اکتساب مناسبت ایلدیکی
حالده نسبت معامله‌ٔ الهیه‌یه ضعف وزوال کله بیلسون .

خیر قضیه بونك خلافنه ملابسدر و بوبابده عدل و احسـان
الهی بکا تقویه بخش امید اولمقده‌در و اکر موت ملابسـه‌سـیله
انسان یدقدرت الهیه‌دن چیقر افکار و اعتقادندن بولنمش اولسه‌م
قطعـاً موتی تمنی ایتمزایدم . فدون نام کتـابده بیـان اولندیغی
وجهله سـقراطك سـبه‌یه خطاباً اکرسـنك برغلامك کندوی
اولدرسه و سنك ایچون انی تأدیبه امکان مساعد اولسه سنك مال
وملککه ایصال خســار ایلدیکی ایچون انی تأدیب ایلزمیســن
دیدیکی مغالطه قبیلندر . بیچاره سقراط انسان بعد المماة تصرف
الهیدن چیقـار ظن ایلمش . قضیه بویله دکلدر . بومقـامده شو
تمثیلك یرینه اکر سـنك برغلامك اولسـه‌که اکا الباس ایلمش
اولدیغك لباس خدمتنه مانع اوله‌جق صورتده بولندیغی اجلدن
غلام مرقوم خدمتنی حسن ایفا قصدیله لباس مذکوری چیقارسه
اکا نظر مجازاتله باقارمیسن دیمك کرك ایدی .

بوخصوصده منشـأ غلط شـومدت قلیله‌ٔ حیـاته اهمیت

ویره‌رك بعد الممات متروك ومعطل قالنه‌جق کبی انسانك وارلغنی همان اومدته منحصر بیلمکلك افکاریدر . حالبوکه بزم حیاتمز عندالله وعند العقل لاشی مقوله‌سی اولدیغی مثللو کندی‌نظرمزده دخی هیچه صایلوب شو جسمدن تجرد قامت استعدادمزه نام‌لایم برلباسی تبدیل ایلمك کبیدر . شویله برشیء حقیر بومرتبه قیل وقال کوتورمز .

میلورد ! بوتصورات ومقالات اصحابنك نظر واستدلاللری بطلان وبلکه ظلمدن خالی دکلدر . زیرابوخصوصده زعم وادعا ایلدکلری خطایی اعظام صره‌سنده ازالهٔ حیات اعدام حقیقی کبی اعتبار وجذا بحثنه کلنجه صورت تأیید و بقایی اظهار واقرار ایلرلر . بونلر صورت حقده کورینان اشبو ادله وبراهینی سالف الذکر فیدون نام کتابدن آلوب حالبوکه کتاب مذکورده بو بحث تحت اللفظ صورت مختصره‌ده ایراد اولنمشدر . چونکه سقراط ظالمانه برمحاکمه وحکم‌ایله برقاچ ساعت صکره قتل اولنه‌جغی مقرر ایکن شاکردانه ویردیکی تنبیهاب میاننده بالمناسبه بوادله وبراهینی دخی ایراد ایلدیکنه وکندی‌ایچون ترك دغدغهٔ حیات ایلمك مقرر بولندیغنه مبنی اول حالده بالاختیار قطع رشتهٔ حیات جائز اولوب اولنمیه‌جغنی عریض وعمیق ملاحظه‌یه وقتی‌واحتیاجی یوغیدی . افلاطونك سئوالی ملابسه‌سیله مومی‌الیه سقرط اهرچند اشبومقدمه‌یی ایرادایلمش‌ایسه‌ده بنم ملاحظه وافکارمه کوره حکیم مومی‌الیه بومسئله‌یی بیانده بالفعل

اجرايه احتياج حالنده بولنمش اولسه ايدى بهرحال افكارنده‌دها
زياده التزام تدقيق ايلرايدى . مع مافيه كتاب مستطاب
مذكورده بالاختيار قطع رشتهٔ حيات الملكلكك ممنوعيتنه دائر
ادلهٔ قويه بولنمديغنه قانونك ترك حيات ايلديكى كبجه ايكى كره
سراپا ختم ايلديكى دليل كافيدر . ينه بومغالطه‌جيلر دعوالرينه
تقويت ويرمك ايچون آيانعمت حيات فنا بر شى اولمق احتمالى
وارميدرديو سئوال ايدرلر . حال حياتك محاط ومشمول اولديغى
بونيجه زبع وضلال ومحن وملال ومساوى ووبال پيش نظر
تفكر واعتباره النورايسه آياحيات دينلان شيئك ذره قدر
محسناتى وارميدر دينله بيلور . زيرا بنى بشردن الك فضيلت
منداوم دخى جند معاصى وخطايانك محصورى اولديغى كبى صاغ
اولدقجه بهردقيقه ياپازدهٔ اهل عصيان و ياخود بالذات اهل
عصيان اولمق مهلكه سندن امين اولەمز . بوتقديرجه مجاهده
ملابسه سيله انزعاج اهل عرض و انصافك وسؤ صنيعه‌لرى
جهتيله انزعاج دنى وغير منصفلرك نصيبلرى اولوب بوندن
استنتاج اولنوركه احوال واوصاف سائره‌ده بوايكى صنف برى
برلرينه طبان طبانه مغاير اولدقلرى حالده ذلت ومشقت حياتى
چكمكده همحال وهمدرددرلر . بوكيفيتى ادلهٔ قويه ووقايع
صحيحه ايله دخى اثبات ايده بيلورم . شويله كه نيجه اقوال حق
وبينات ونيجه افعال مستحسنهٔ فضائلغايات اصحابى حقنده موجب
قتل اولمشدر

میلورد بونلرك جیسنی برطرف ایدرك سکا توجیه خطاب برله سئوال ایدرمکه عقلا وعرفانك شو عالم سفیلیده جلائل همم و اعتنالری خارجدن قطع علاقه ایله کندی قلبلرینه طوپلنمغه و قبل المماة میت ومستهلك اولمقلغه مصروف دکلیدر وبشریت بلالرندن کندومزی تخلیص ایچون عقل وحکمتك ارائه ایلدیکی طریق یالکز شو عالمدن وبلکه نفسمزده فانی بولنان جمیع وارلغمزدن قطع علاقه ایله کندو باطنمزه جمع اوله رق سیر عالم علوی یه توجه خصوصی دکلیدر . وبزم منشأ ابتلامز جهل و عرض اولدیغی حالده بونلرك ایکیسندن دخی بادئ خلاص اولان موت ایچون نه سببدن آه و اسف ایده لم .

شو عبد النفس اولان ادملر عقل و انصافدن عاری صورتله کندو لذائذ شهوانیه لرینی استحصال ایچون تزیید بار محن و مشقت ایدوب ده نه یاپیورلر . دقتله باقلسه بونلر شو عالمده وارلقلری دائره سنی توسیع زعمیله بتون بتون امحاوی بونلرینه طاقلمش اولان زنجیر طول امل ثقلتنی علایق جدیدهٔ عدیده ایله تزییده اعتنا ایده یورلر . برذوق و صفالری یوقدرکه کندولری بیك درلو حرمانله تلخکام ایتمیه . بونلر مرتبهٔ تلذذلر نجه مبتلای مشقت و دنیایه صاپلندقجه اسیر مسکنت اولمقده در . طوتالم که شو صورت مکدره ایله روی ارضده سورنمك عموم ایچون بر نعمت عد اولنسون بن دخی خلق تماماً کندولرینی قتل ایتسونده دنیا باشدن باشه بر مزارلق اولسون دعواسنده دکلم لکن بو طریقه سلوکه احق

ادملر وارکه مبتلا اولدقلری یأس و حرمان و شدائد مشاق بی پایان طبیعتدن کندولره ویرلمش مرورتذ کره‌سی کبیدر . بو مقوله‌لره کوره حیاتی نعمت عد ایلمك بر نوع جنتدر . حیات بزه لذیذ اولدیغی مدتجه عزیزدر و بو عزتی انجق شدائد مصائب ازاله ایده‌بیلور .

چونکه بزم جمله‌مز بالطبع اولمدن بغایت ترسان اولدیغمزدن اشبو خوف و خشیت حیاتك ذل مسکنتنی بزه صورة اخراده کوستریور و اولمکه قرارویرلمزدن اول بودرلو محنت و مشقتله یشامغه پك چوق وقت تحمل اولنه‌بیلیور . انجق برکره حیاتك صعقندیسی اولوم قورقوسنه غلبه ایتدکده حیاتك نه‌درجه فنا اولدیغی تعیین ایدرك انسان برساعت اول قورتلمغه جان اتار هرچند قنغی درجه‌ده نعمت حیات مبدل نقمت اولدیغی صحیحاً کسدیریله‌مز ایسه‌ده هله بزه فنا کورندیکندن پك چوق اول کسب وخامت ایلدیکی مجزومدر . چونکه ترك حیاته صلاحیت بو کاقصد وتصدیدن چوق وقت اول حاصل اولدیغی هر برعقل سلیم صاحبی عندنده مسلمدر . مدعی ومعترضلر بو قدرله‌ده اکتفا ایتمیوب بزی ازالهٔ حیاته قصددن منع ایچون حیاتك درکار اولان فنالغی انکاردن صکره صبر وثباتسزلقله‌ده بزی تعیب ایلمك اوزره تصدیق فرضی‌ایله تصدیقده ایدرلر . بونلرك زعمنجه مصائبدن قاچمق حیثیتسزلك علامتی و کندوینی قتله تصدی ایلمك مطلقا مختلر صغیتدر . بوتقدیرجه عالمی

قبضهٔ تسخیره الان رومایه سطوت و سلطنت ویرن برالای مختلر ایمش ٠

هله اررى واپونین ولوقرس نسوان طائفه‌سندن بولندقلری ایچون مختلر عدادینه داخل اولنونلر ولکن بروتوس وقاسیوسه وعلى الخصوص اسم ورسمی رومایه افاضهٔ روح حمیت وقلوب ظلمه‌یه القای دهشت ایلیان واثار عجیبه‌سیله سکان روی زمینك تعظیمات فوق العاده‌سنه مظهر اولان قاتونك ستایشیله افتخار ایدن بونجه عقلا آیا خاطر وخیاله کتوررلرمیدیکه وقتا من الوقات بعض یکی مکتب خواجه‌لری مومی الیهك فدای جان ایلمك شرفنی دشمنلره مطاوعت مسکنتنه ترجیح ایتدیکندن طولایی حمیتسزلکنی اثبات واستنتاج ایچون بسط مقدمات و مباحث ایده‌جکلردر ٠ ماشاالله طوغریسی زمانه مؤلفلرینك قوت وعظمتلری عال العال وقلمبدست تألیف اولدقلرنده جرأت وجسارتلری رسیدهٔ مرتبهٔ کمالدر ٠ ای پهلوانان عرصهٔ بسالت باری بکا سزلربیان ایدك که مدت مدیده محنت حیاتی تجرعی کوزه کسدیروب بونجه غیرتله عرصهٔ هیجادن کنار سلامته چیقاردیغکز دست شجاعت پیوستکزه برقبس پاره دوشسه نه‌چابك دست کش اجتناب اولیورسکز آیا بوکیفیت شدت حرارت آتشه عدم تحمل جبلتندنمیدر ٠ غالبا بوسئواله جوابکز شو اوله‌جقدرکه شدائد حربه ایجاب ایدن اسباب مجبوریت بلاموجب آتشه ال طوتمق خصوصنده یوقدر ٠

اشـته بنـده دیرمکه محنت حیـاتی چکمکه بنم ایچون نه مجبوریت واردر . آیاخالقه کوره برآدمی خلق وایجـاد خس وخاشا کدن دها کلفتلومیدر . یوقسه بونلرك ایکیسی دخی بر خالقك اثریمی دکلدر . بلی ردودفعی یداقتدارده اولمیان شدائده صبر وتحمل اولنور ولکن تجـاوز وتعدیسز دفع وردی ممکن اولان محنت ومشقتی چکوب طورمق دیوانه کاریدر وبلاموجب بر کوجك فنـالغه تحمل فنالغك بیوکیدر ومنغض ومؤلم اولمش برحیـاتدن فوری برموتله تخلیص کریبان ایتمك ایستمیانلر شول احمق ادمه بکزرلر که عملیات جراحیه‌دن اجتناباً یاره‌سنك تشنجنه راضی اولور . بن جراحه دیرمکه شوایاغم بنم هـلاکه باعث اوله‌جق کل کس وکسلدیکنی دخی کوزیمی قیمیه‌رق سیر ایدرم . بوعملیاته عدم جسارتلرندن ناشی وجودلرینی چوریدن پهلوانلر قوبنم ایچون باقك حیتسز ایاغنی کسدیردی دیسونلر .

آخره عائد بعض وظایف جهتیله هربرادم کندو وجودینی کیف مایشـاً تصرف ایده‌میه‌جکنی اعـتراف ایلرم . لکن بوکا مقابل نیچه‌لرده واردر که کندویه ترك حیات وظیفهٔ مخصوصه اولمشدر . مثلا مملکتك سعادت حالی وجودینه مربوط اولان برحکمدار واولاد وعیـالنك انفاقی کندویه منحصر بولنان بر کتخدا ومماتی داینلرینه موجب خسـاراوله‌جق برمدیون هرنه حال اولـور ایسـه بووظایف مخصوصـه‌لریچون تحمل ایده طورسونلر . بومقوله فاملیا ومملکتنه متعلق اسباب سائره جهتیله

تعدی و تجـاوز عار وشنـاری کبی دهـا بیوك برمصیبته سبب
ویرمامك اوزره مصائب حیاتی چکمکه مجبور بولنان اهل فتوت
واردر دیو شو مجبوریتلرك بریسیله مقید بولنمیانلره برطاقم عجزیی
اضرار ایله کندولردن ماعدا برکسنه یه مفید اولمیان حیاتی مجرد
موته عـدم جسـارتلری ایچون وقایه ایلمـك جائز اولورمی ·
وحشیلردن براختیـار ادمی اوغـلی ارقه‌سـنه الەرق برموقع
مجاربه‌دن تخلیصه چبالرایکن مرقوم « اوغل بنی اولدرده براق
اشته دوشمنلر یتشـدیلر وسن کیت رفقلرکله برابر حرب ایدرك
اولادیکی تخلیصه شتـاب وخصملرینی یمش اولدیغم خصملر النه
بنی صاغ صاغ تسلیم ایتمك مصیبتندن اجتنـاب ایله » دیمشـدر
وحشیـلردن بتر دشمن خاندان اولان عجز واحتیـاج واضطراب
وانزعاج ملابسـه‌سیله پستر ابتلاده یاتوب معینه کافی اولمیـان
نانپـاره ایله سـدرمـق حیـات ایتمکه مجبور اولان برعاجز
ودرمانده‌نك وشوعالمده هیچ برشیئه یارامیـان وجمیع علایقدن
مجرداوله‌رق تك وتنها قالان ودنیاده وجود عجز الودندن برثمره
حصولی مأمول اولمیـان ادمـلرك شواقامتکاه فانیـدن چکلمکه
نیچون صلاحیتلری‌اولمسونکه ابتلالری غیر نافع وانین واشتکالری
محض تصدیعدر ·

میلورد اشبو مطالعاتی میزان عقله اورر وبو قیاسـاتی جمع
وانتاج ایلر ایسه‌ك جمله‌سنی عقل سلیم اصحابی عندنده محتـاج
نظر اولمیـان قواعـد عادیهٔ حقوق طبیعه‌یه مبتنی بولورسن ·

حقیقتده خستەلکدن تخلیص نفس جائز اولسوبده مزعج بر صاغلقدن قورتلمغه سعی نیچون جائز اولمسون آیا بونلرك هر بریسی بزه تقدیر ایلیان خالق بشقه میدر • یوقسه اولمك زحمتلیده معالجه استعمالی صفالیمیدر • موتی معالجه یه ترجیح ایدر پك چوق مبتلالر بولندیغی بونلرك ایکیسندن دخی طبیعت متنفر اولدیغنی اثبات ایدر • ایمدی دفعی قابل اولان بر علتك معالجه ایله دفعنه چالشمق ازالەسی غیر ممکن بربلیەدن ترك حیاتله تخلیص کزیبان جان ایلمکه مرجح اولدیغی اثباته محتاجدر • مثلا ستمەده قنا قنا وطاش سنجوسنده افیون استعمال اولنور • بری ثواب وبری کناهمیدر • حقیقتنه نظر اولنور ایسه شوایکی حالدەده مقصد برفنالقدن تخلیص نفس اولوب قوللانیلان وسائطك ایکیسی دخی طبیعی ومقتضای حالدر • اکر طبیعتك نفرتی طرفنه باقیلور ایسه طرفیندن مساوی اولوب اکر ارادهٔ الهیه پیش نظر مطاوعته النمق لازم کلورسه بزه کلان بلالرك قنغیسی طرف مولادن دکلدر که اکا مقابله ومقاومت ویدقدرتدن صادر اولمیان قنغی الم واردر که اندن مجانبت اولنسون • قدرت الهیه یه برحد انتها وارمیدر ونه حال ومحلده ارادهٔ الهیه یه مقاومت مشروع ومعقول اوله بیلور • هر برشیٔ ارادهٔ الهیه ایله وجود پذیر اولمشدردیو بزم ایچون هیچ برشی تغییر وتصرف جائز دکلیدر وقوانین الهیه یی اخلالدن احترازا شوعالمده هیچ برشی یاپمامیلیمیز وهرنه یاپسق عجبا اخلالنه مقتدرمیز •

میلورد قضیه بویله دکلدر . انسانك اعداد و ارشاد اولندیغی مقاصد دها اجل و اعلادر . ذات باری انسانی بویله بر بطائت دائمه‌ده دورسون ایچون خلق ایلامشدر . بلکه عمل صالح ایشلمك ایچون ارادهٔ جزئیه احسان ایلدیکی کبی طلب خیر ایچون قلب سلیم و ترجیح و تمییز ایچون عقل مستقیم اعطا ایدرك کائن مکوناته ممیز تعیین و صحیفهٔ قلب الهام جلبنده سکا نافع وغیره غیر مضر اولانی ایشله دستورینی تحریر ایلمشدر . ایمدی نفسم ایچون موت حیاتدن انفع اولدیغنی ادرا کدن صکره یشامغه اصرار ایدر ایسه‌م ارادهٔ الهیه‌سنه مخالفت ایتمش اولورم . زیرا بنی موتی استحسان حالنه کتوردیکی انی اختیار واجرایه برامردر .

اختیاریله ترك حیات ایتمکلك خصوصنده عقل وقیاسك دها اصح اوله‌رق اصول دیندن استنباط ایده‌جکی قاعده‌ندر . نصاری طرفندن بوبابده بسط اولنان مقدمات نقض و ابطال نه کندو دینلری اصولی ونه‌ده کتابلری احکامی اولمیوب فلاسفهٔ مجوسدن النمش شیلردر . بومذهب جدیدی اولا اتخاذ ایدن لاقتانس واوکستن اولوب استنادلری دخی بالاده اعتراض ایلدیکم فدون نام کتابدر . یوقسه حضرت عیسی بوکادائر کلمهٔ واحده بیان بیورمامشدر . شویله که بوکا متابعتله احکام انجیله اتباع زعمنده بولنان افراد نصاری انجق افلاطونه تبعیت ایلر . توراتك برمحلنده کندو نفسنی قتل ایتمکلكك تحریم ویاخود

تقبیحنه دائر سوز وارمیدر وحتی کندو کندوینی قتل ایتمش بعض اشخاصك حکایهٔ احوال صره‌سنده بو افعاللرینی تخطئه وتعبیره دائر کلمهٔ واحده بولنمدیغی غریبه‌دن دکلیدر . دها اغرب اوله‌رق اعداسندن اخذ انتقامله برابر نفسنی تلف ایلمش اولان سامسون (١) نام پهلوانك فعلی بوبابده من‌طرف‌الله کندویه ویریلان قوهٔ قهریه ملابسه‌سیله مرضی ومجاز طوتلمقده‌در . آیا بوخارقه برکبیره ارتکابنی تجویز ایچونمی وقوعبولمشدر . پهلوان مومی الیهك برخاتونه میل ومراودتی قوتنك زوالنه سبب اولمش ایکن برجرم عظیم ارتکابی ایچونمی تکرار کندسنه اعطا اولنمشدر . بوقسه مقصد الهی بنی بشر تغلیطمدر . حضرت موسایه دخی اولنان تنبیهات عشره‌نك بری (قتل نفس ایتمه) امری اولوب اکر شوارادهٔ الهیه حرف بحرف النور یعنی کمالنه صرف اولنور ایسه نه لازم الازاله ادملری ونه‌ده دشمنلری قتل واعدام ایلملك لازم کلوب بوصورتده حضرت موسی بونجه ادملرك قتلنی امر وتجویز ایلمش اولدیغندن طولایی کندو شریعتی احکامنی حاشا بیلزمش . بوبابده بعض احوال استثنائیه وارایسه برنجیسی شبهه‌سز اختیاریله قطع رشتهٔ حیات

---

(١) انا انزلنا سورهٔ شریفه‌سنك تفسیرنده بیان اولندیغی اوزره بوذات برغزاده کفار طرفندن طوتیلوب بتخانه‌لری عمودینه باغلندیغی حالده خارق‌عاده برقوتله عمودی قوپاروب بتخانه‌یی وقومی وکندوسنی افنا ایدن شمسوندر .

ايتمكلك خصوصيدر · زيرا بوصورت ظلم وتعديدن وارسته اولوب اشته بوايكى حال اخرى قتلك موجب منع وتحريميدر · وطبيعتده بونك ايچون موانع كافيه واردر وكذا ديرلر كه جناب حقك ويرديكى شدائد ومصائب حقنده التزام اصطبار وكندو ابتلاكى سرمايهٔ افتخار ايله دين نصارى احكامنك بويله‌جه حمل واجراسى حقيقتى لايقيله درك واذعان اولنه‌مديغندندر · انسان بيك دورلو محن ومشقتك موضوعى وجامهٔ عمرى تار وپودذل وهوان منسوجى اولديغنه نظراً كويا تجرع جام جفا ايچون پانهاد بزم وجود اولمشدر · عقل وحكمت اشبو محن ومصائبدن دفعى ممكن اولنلرك دفعنى استديكى مثللو دين دخى عقل وحكمته مخالف اولمديغندن بوآرزويى قبول وتأييد ايلر · لكن بودورلو قابل الاندفاع اولان بلا يامبرم بولنانلره نسبةً پك كوچك شيلر اولوب غالبا تحملى عندالله موجب تميز عد اولنان مصائب قسم اخيردر · بوتقديرجه جناب بارى زير دستانندن مجبوراً ومكرهاً الديغى تكاليفنى برتقدمهٔ فاخره زميننده قبول ايدن حكمدار كبيدر كه فوائد عقبى شدائد دنيايى تسليم ورضا ايله تلقيده اولنديغنى كوستريور · طريق توبه وانابتك سديدى طبيعى كوستريلاندر · انسان چكمكه مجبور ومضطرب بولنديغى بار بلايى صبر وثباتله چكرسه اولبابده ارادهٔ الهيه‌يى حقيله يرينه كتورمش اولور واكر بربوالفضول بودرجه‌يى تجاوز صددنده بولنور ايسه اومقول ادم ياتيماره محتاج دلى وياتأديبه شايان

ادبسزدر . ایمدی تخلیص گریبان ایده‌بیله‌جکمز بونجه محن ومشقتدن بلا پروا مجانبت ایلیه‌لم زیرا دفعنه مقتدر اوله‌مدیغمز مصائب بزه یتر بزم ایچون موجب انزعاج اولدیغی حالـده نقد حیاتدن بیله بی‌محابا دست افشان استغنا اوله‌لم .

بو وجهله تخلیص نفس ید اقتدارمزده اولوب ضمننده نه حدوداللّه ونه‌ده حقوق غیره تجاوز وتعدی محظورلری یوقدر . اکر واجب تعالی حضرتلرینه فدا لازم ایسه فدا انجق اولمك دکلیدر . بو تقدیرده عقل واسطه‌سیله بزدن طلب ایلدیکی موتی همـان عرض وتقـدیم وارجاعنی مراد ایتدیکی روحمز درکاه الوهیته راحتجه رد وتسلیم ایلیه‌لم . عقل سلیمـك جملـه تعلیم وارائه ایلدیکی قواعد کلیهٔ طبیعیه اشته بونلر اولوب دین دخی بونی تجویز ایلر .

کله‌لم بزم حالمزه ذات دولتکز بطانهٔ احوالکزی بکا کشف بیورمشیدیکز سزك صورت ابتلاکز معلومم وبنم دردم کبی قابل علاج اولمدیغی مجزومدر . قوانین حفظ ناموس طالع برکشـته احکامندن اقوی اولمق جهتیله سزك حالکز دهامشکلدر . سز کمال ثباتله تحمل ایلدکده اولدیغکزی معترفم . متصف اولدیغکز فضیلت ذاتیه سزه معیندر . بوخاصه بردرجه دها ایلرو کتمش اولسه بادئ خلاصکز اولور . میلورد ذات دولتکز بنی درد وبلا چکمکلکه وبنده سزی دردو بلادن تخلیص کریبان اتمکلکه ترغیب ایلیورز . ایمـدی احد همـادن قنغیسی اخری چوق

سور اولـدیغنك تعیننی عهدهٔ تمییزیكزه براقرم بهرحال اته‌جق اولدیغمز آدیمی نیچون تأخیر ایلیورز . دهردنی و پیرلك نعمت حیاتك لذت و صفاسنی اضاعه وامحا ایتدكدن صكره بزی جیتـزجسنه قید حیاته دوشوروبده انواع علل واسقام ورسوایلقله شوقالب شكسته‌یی سورندرمسنی بكلیه‌لمی . بزالان برسنده یزكه قوت قلبیه قولایلقله بزی بوپایبند بلادن تخلیص ایده‌بیلور . یعنی ادمك اختیار موته قدرت واستطاعتی چاغنده‌یز برزمان صكره بوكیفیت جزع وفزعله یاپیلور . ایمدی كلال وملال ایله موتی بزه ارزو ایتدیرمكده اولان شوزماندن استفاده وموتك طلب ایلدیكمز برزمانده شدتله كلمسندن خوف واجتناب ایلیه‌لم . حالا خاطر نشانمدركه برزمان جناب حقدن یالكز بر ساعت وقت طلب و نیاز ایدر ایدم شویله‌كه اكر نیازم رهین قبول اولمامش اوله ایدی مطلقا یأسدن هلاك اوله‌جق ایدم .

بزم كوكلمز شوعالم سفلی‌یه اولان ارتباطنی چوزمك نه مشكل شیدر وارملاحظه ایله . ارتق بودرجه‌ده برعلاقه‌نك انقطاعنی فرصت اتخاذایدرك عالمدن قطع علاقه ایتمك پك معقولدر .

میلورد اثكمزده دنس دنیادن تطهرله دها صفوت وطهارتلو برمقامه لایق اولـدیغمزی تیقن ایلیورم . فضیلت بورایی بزه ارائه وقدر تحریسنی اشارت ایدیور . بزی برلشـدیرن حب حقیقی اخر نفسمزی دخی برلشدیرسون . محبت صحیحه ایله بری برینی سون ایكی محب صادقك بری برلری قوجاغنده كندو اراده

لريله تكميل حيات ايملرى و نفس و ابسبنلرينى برى برينه قاتمه لرى و كويا يكديكره معانق بولنان ايكى جانى قفس تندن برلحظه ده اوچور- ملرى نه شوق انكيز ارزودر . بومقوله لرك اخر وقتـلرينى نه مقوله زحمت ونه دورلو مشقت اخلال ايده بيلور . بوطرز ايله دنيـادن رحلت ايدنلر نه دن ايريلورلر برلكده كيدر وكيروده هيچ برشى براقزلر .   (ادهم پرتو)

(ميلورد ادوارسك ژان ژاق روسويه جوابنامه سى)

به چوجق . كورانه بروجدو هيجان سنى انداختهٔ وادئ ضلال وطغيان ايلمش . كتم حالى التزام ومعرض استفاده افتادن كف لســان ايله . بن سنك دردلركدن بشقه نيجه بلالره آشنـايم مع مافيه قوى القلبم زيرا انـكليزم . بن اولمكى پك رعنا بيلورم چونكه يشـامغى ومردانه صبروتحملى بيلورم . بن موتى دها يقندن تماشـا ايتمش وتمنى ايلهجـك قدر اهميت ويرمامشمدر . كله لم سكا . واقعا ذاتكز بكا لازم ايديكز . كوكلك كوكلكزه احتياجى وار ايدى . همتكزدن بنجه استفـاده وعمرمك الـك مهم ومعتنا مصالحنده رأيكزدن استفاضه مأمول ايدى . اميدم وجهله رأى وهمتكزدن تمتع ايده مديكمه سبب نه اولديغنى بيلورميسن . قنى سنده اورأى اوهمت . الان سن نيه مقتدرسك . شوحال ايله نيـه يرارسن وسـندن نه خدمت اميد ايده بيلورم . برغصـهٔ نامعقول سنى دركهٔ حق وبلاهته ورحم وشفقته نا قابل برحالته القـا ايلمش . سن ادم دكـل هيجسن وايلروده قابل صلاح

واصلاح اوله‌جغنی نظر اعتباره المسه‌م شوحالده دنیاده سندن دون برمخلوق کوره‌مم • بوحالی اثباته کندو مکتوبکزدن بشقه دلیل ایستمم • اوللری سنده ادراك وحقیقت کورر ایدم • رایك صحیح وافکارك سدید ایدی وسنی یالکز ذوقم ایچون سومز ایدم بلکه بنجه توسیع دائرهٔ عقل وحکمته سنی زیادة علی‌الاصل برواسطه یولدیغمدن ترجیح وانتخاب طریقی ایله‌ده سوردم • شمدی تحریریله ممنون ومفتخر کورندیکك شومعهود مکتوبك ادله‌سنده نه بولسم ایوبرطاقم مغالطهٔ متسلسلهٔ کریهه‌که سیاق استدلالاتی عقل وادرا ککده زیغ وزوال اثرلرینی کوستریور • اکر دوشدیککز بحران رحم وشفقتمه موجب هیجان اولمسه بونی بحث صددیله قال وقلمه المقدنغه بیله تنزل ایلمز ایدم • بوسوز ایله بونلرك جمیعسنی چورتمك اوزره سکا یالکز برشی سؤال ایدرم• سنکه واجب تعالی حضرتلرینك وجودینه وروحك بقاسیله انسانك مرید ومختار اولدیغنه معتقدسك بی شبهه عقل وتمییز صاحبی برمخلوق کیف ماتفق شوجهانه یالکز یشامق وزحمت چکوب بعده اولمك ایچون کتورلدیکنی تصور ایتمزسن بلکه انسانك حال‌حیاتنده تربیت معنویه‌یه دائر برمقصد وبرغایت واردر • بونقطه‌یه جوابك نه ایسه لطفاً بیان بیور بعده مکتوبکی حرف بحرف معرض مباحثه‌یه الهلم تاکه بویله برشیٔ تحریره مبادرتك موجب خجالتك اولسون• قولیله صماخ عالم طولوب هیچ بروقت فعله کتورلمیان احکام

قوانین عمومیه یی بوبابده برطرف ایلیه لم زیرا آخره تنبیه وتأکید اولنان برقاعده نك بالنفس اجراسی حالنده دائما برطاقم شرایط واحوال مخصوصهٔ استثنائیه بوله رق هرکس کندوسنی اول قاعده یه اتباعدن معاف طوترلر ومعلومدر که قواعد عمومیه واضعلرنده خلقی بروظیفه یه اجبار ایله برابر نفسلرینی استثنا خاطره سی واردر . هرنه ایسه بنه بزسنك حالکدن بحثه صرف کلام ایلیه لم . سنجه قطع رشتهٔ حیات ایلکالك مجاز ایمش وموته اولان آرزوکی دلیل مقامنده ایراد ایلمشسن پك غریب . اشته طائفهٔ اوباشانه برسند مناسب که دها اعلاسی اوله مز . المرینه بویله برسلاح ویردیککدن طولایی سکا تشکر ایتمیدرلر . بو تقدیرجه جمیع جنایات جانیلر قصدلریله معذور طوتلمق لازم کلور وبرکره آرزوی نفسانی کناه خوفنه غلبه ایتدکده آدم اجرای مرامنه جهت حق وصلاحیتده بوله بیلور . سن حیاتدن انقطاعی تجویز ایدیورسن بن آیا حیاتده میسن دیرم . نه دیمك روی ارضده بطالته می مأمورسن جناب حق حیات ضمننده سکا بروظیفه تعیین وتخصیص ایتمامشیمدر . اکر وظایف یومیه کی اخشامدن بتورمش ایسك کوندوز اختیار تعطیل واستراحت ایلك سکا مجاز اولور لکن برکره اثر عملیاتکی کوستر باقه لم سندن سرمایهٔ عمرك حاصلنی سؤال ایله جك جناب احکم الحاکمینه حاضرلدیغك جواب ندر . رجا ایدرم سویله . بربیچاره اهل عفتی اضلال وبرمحب صادقی غصه وابتلاده ترك واهمالدن

بشقه نه اثرك وار بیچاره اهل انصاف واستقامتدن اوله‌رق نعمت حیاته قائمش برذات وارایسه بکا کوستر که سرمایهٔ حیاتی ترکه کسب استحقاق ایتمك ایچون انی نه دورلو استعمال ایتمك لازم کله‌جکنی اندن سؤال واستیضاح ایلیه‌لم • بنی بشرك مظهر اولدیغی مصائبی تعداد واوتانمیه‌رق برطاقم‌مز خرقانی کرة بعد آخری یادوایراد ایده‌یورسن ونعمت حیاته بلا ومصیبت دیورسن • لکن برکره نظر امعان ایله باق که ترتیب اجزای عالمده خیری شر ایله ونفعی خیر ایله ملحوظ بوله بیلورمیسن بو صورت ارتق دنیاده هیچ خیر ومنفعت یوق دیمکمیدر وطبعاشر اولانی قمراسزه مقارن ومصادف بولنانلردن فرق وتمییز ایده‌مزمیسن انسانك حیات مستعاری لاشی معوله‌سندن اولوب تعلق انجق حقیقت انسانیه‌نك یقینجه جقده‌صیر یلوب چیقه‌جغی شو جسمه مخصوص اولدیغنی کندك دخی اقرار واعتراف ایلمدك لکن حقیقت انسانیه‌یه عائد اولان اخلاق وآدابه دائر عملیاتدر که اوده اراده واختیارینی حسن استعمالدن عبارتدر • بوتقدیرجه حال حیات صاحبی اقبال اولان برعاصی آدم ایچون عین‌شر وکمطالع برفضیلتمند آدمه کوره محض خیردر زیرا حیاتی صالح وغیر صالح عد ایتدیرن کندوبی اولدیرمك کبی موقت برتعدیل صوری اولمیوب بلکه صرف اولندیغی مصائبدر ظن ایدرمیسنکه شوحال حیاتك مصائبنی تعدادده اتخاذ ایلدیکك برجعلی بیغرضلك ملابسه‌سیله سنك ذکری مستهجن مصیبتلریکی

فرق ایده‌مدم . لطفاً بکا اعتماد وامنیت ایله ومتصف اولدیغك اوصاف حسنه‌یی جمله ترك ایلمیوب هیچ اولمزسه اولکی طورلاابالیانه‌کی طوته‌رق بومحبکه شویلجه اقرار واعتراف ایتکه براهل عفتی افساد واضلال ایده‌بیلمك امید واحتمالنی غیب ایلدیکم.بنی اهل بروتقوادن اولمغه جبر ایلمسیله بومصیبتدن ایسه اولمکی ترجیح ایدیورم . سکا حیاتدن کلال کادیکندن حیات فنا برشیدر دیورسن . ایرلی کیجلی متسلی البال اوله‌رق حیاتك خیر محض اولدیغنی اقرار وبویله کافت استدلاله دوشمك سزین حقیقتی پك اعلا اثبات واظهار ایلمیه‌جکك درکاردر . زیرا موت حالنده تصور ایلدیکك تغیر یالکز سنده اوله‌جقدر . بوتقدیرجه بوکوندن کندیکی تغییرایله وچونکه ماحصل ابتلاك احوال قلبیه‌کك عدم‌انتظامیدر بوتقدیرجه قاعده‌دن خارج میل ومحبتلریکی تصحیح وتعدیل ایله وخانه‌کی تنظیم مشغله‌سندن اجتناباً عرضهٔ اتش افنا ایله . دیمشسك‌که بن مبتلایم وبوابتلادن تخلیص کریبان ایلمك المدده‌میدر . بوسوز بحثی وادیٔ آخره تحویل دیمکدر زیرا مسئله‌مز سنك مبتلا اولوب اولمدیغکی تحقیق اولمیوب بلکه صفت‌حیات‌سکا‌مضرمیدر دکلیدر بوراسنی اثبات ایدیسه‌ده هایدی بووادی‌یه دونه‌لم . ولوسلم سن مصاب ومضطرسن ونفسکی بوورطهٔ ابتلادن تخلیصه مجبورسن باقه‌لم بومقصدی استحصلال ایچون اولمکه حاجت مس ایدرمی . الام روحانیه ایله اسقام جسمانیه‌نك روشلری وروح وجسمك

عنصریتلری طبعاً بربرینه مخالف اولدیغی کبی ضد ومقابل بولندیغنی برلحظه تأمل ایله • شویله که آلام جسمانیه اسکیدکجه مزمن وبدتر اولوب الك نهایه فنا شانندن اولان برجسمی افنا ایدر • آلام روحانیه ایسه علی العکس بسیط وقائم دائم برشیئك تغیرات صوریهٔ غیرباقیه‌سندن عبارتدر که تدریجاً زائل واول شیٔ بردها تغیری قابل اولمیه‌جق صورتله هیئت اصلیه‌سنه رجوعه غیرحائل اولور • حزن ملال تأسف حرمان نهاد بنی آدمده تقرر ایتمز اجیلردندر • حتی حین ابتلاده چکیلان شدت دردیمزی لایتناهی کوستردیکنی علی الدوام واقع اولان تجربه‌لر تکذیب ایدر • بومرتبه‌دن دها ایلرو کچه‌رك دیرکه باعث فساد اخلاقز اولان نقایصمزی غصه وقساوتلریمزدن دها زیاده نفسمزه مضاف عد ایده‌م • بوملاحظه یالکز غصه وقساوت محل تعینی اولان جسمله برابر محو وزائل اولور افکارنده بولندیغمدن دکلدر • بلکه غایت طویل برعمربیله انسانك تربیه واصلاحنه وحالت عنفوانی عصرلرجه سورمش اولسه دنیاده اعز اشیا حسن اخلاق اولدیغنی تعلیم وتعیینه کافی اولمیه‌جغی دعواسنده اولدیغمدندر • هرنصلسه چونکه آلام جسمانیه‌مزك اکثریسی علی الدوام تزاید ایدر بوتقدیرجه جسمك شدت توجع وزحمتی قابل علاج اولمدیغی حالده برادمی هرنه صورتله ایسه کندویی قورتارمغه مرخص ایلر • زیرا شدت مرضدن جمیع خواس وقواسی مختل ومتغیر اولوب علاج دخی اولمدیغندن بویله برادمك

عقل و ارادەسنی استعمـاله استطاعتی قالمز . و بو حالده بولنـان برکسه قبل الممات انسانیت و وظایف انسانیدن منقطع اولمشـدر بو صورتله کندو جاننه قصد ایلیان ادم همانکه روحك علاقەسی کسیلوب یالکز کندویی ازعاج ایدن بر جسمـك ترکنی تعجیلدن زیاده برشـی یاپمامش اولور . لکن الام روحانیـەده حال بویله دکلدر زیرا الام روحانیه نقدر شـدید اولور ایسـه اولسون علاجی برابردر . حقیقتده برالمی عدم تحمل درجەسنه کتورن یالکز کندی امتدادیدر . عملیات جراحیه باعث اجراسی اولان علتدن علی الاکثر دها امر واشد اولدیغی متفق علیهدر ولکن علتك المی متمادی و متصل و عملیات جراحیەنك تأثیرزحتی ایسه عاجل و زائل اولـدیغنه مبنی ترجیح و اختیار اولنور . بالطبع سریع الالتیـام اولان بریاره ایچـون بودرلـو عملیـاته حاجت وارمیدر . التزام صبر وثباتله ایام ابتلاسنی ضجرت حالی ملابسه‌ سیله استعظام ایتمیان برمرد کامله کوره واسطهٔ تخلیص کریبان اولان اشبو ایکی چارەدن اولمك‌می یوقسه صبر ایتمکمی قنغیسی مرجحدر . صبری التزام ایت تاکه نعمت سـلامتدن اغتـنام ایدەسن . اشته طریق حصول مقصد . دها نەاسترسن . اه بنم المی تزیید ایدن المك‌ده نهـایت بولمسی ملاحظەسـیدر . بوده حالت ضجرتدن متولد برقول غیر مبرهن و عقل و حقانیت و بلکه ایمان و انصافدن عاری کلام مزیفدر . زیرا ذل و هوانك ختام واندفاعی امیدینی علت موجبهٔ یأس عدایلك بوش و باطل زعمدر .

بو افکار مستغربه‌نك تصدیق تقدیرنده بیله استحصال صحت ایچون یاقی اچدیرمق اجیسنه تحمل اولندیغی کبی صحت وسلامت آتیه‌نك تحقق وقوعی حالنده شدت وسقامت حاضره‌نك برلحظه اضطرابنه تحملی کیم ترجیح ایتمز وورد ومحنتك بری صبر وتحملی رغبت ایتدیرر برجهت سلوت وسلامتی اولدیغی حالده قطع رشتهٔ حیاتله کندوبی اندن محروم ایتمك ایلروده وقوعنده خوف اولنان ضرر وزحمتی پشینجه ایقاع ایلمك دیمك دکلیدر . چوجغم بوخصوصی برکوزل مطالعه ایله وحی ودائم اولان برذاته نسبة اون یکرمی اوتوز سنه دیدیکك نه مقوله شیدر سویله . صفا وجفا ظل وخیال کبی بچوب کیدر وحیات ایسه برلحظه‌ده جریان ایدوب بتر بوتقدیرجه حیات بذاته لاشی مقوله‌سندن اولوب قدر وقیمتی انجق جهت استعمالندن حاصل اوله‌رق باقی قلان ویالکز یاپیلان خیردر واشته بوخیره نسبة حیاته اعتبار اولنور . ارتق حال حیاتك ایولکی یالکز نفسیکه نسبتله اوله‌جغی زعمیله یشامق فنا برشیدر دیمه . واکر شمدی‌یه قدر بچن عمر شرایدی ایسه اشته بوده‌طلب تزاید عمره‌زیادة علی الاصل برسبب عد اولنور وسنجه اولمك مجاز اولمق دعواسنده بولنمه زیرا بودعوی خلقة ادم اولمامق وخالقه معارضه ایلمك وقدری صاپتمق سنجه مجاز وممکن دیمکدر وبرده‌سنك برکمسنه‌یه موجب خسار اولمیه‌جغی سوزینی برمحب صادقکه سویلدیککی ملاحظه ایتمیورمیسن . سنك ممالك کسه‌یه ایراث ضرر ایلمز ایمش .

اكلادم • بزم خسارمز له سنك حصول مقصديكى لابأس عد ايده‌يورسن • بوتقديرجه بزم غصه وقساوتمز سنجه هيچ ايمش • بعدما سكا بودرجه تحقير واستخفاف ايلديكك محبتك وظايفندن بحث ايلمم فقط دوستلق وظايفندن اعزاوله‌رق سنى وقايهٔ حياته مجبور ايده‌جك دها برشى يوقيدر • ايا عالمده سندن صكره يشاميه‌جق درجه‌ده سكا ربط رشتهٔ عشق ومحبت ايتمش وشوعالمده رفاه وسعادتنه يالكز سنك عدم اقبالك مانع اولمش بركمسه موجود دكلميدر • واكا هيچ برجهت محبوريتك اولماق افكارنده‌ميسن عجبا شومقصد مكدرى اجرا ايلديكك بونجه كلفت ومشقتله هنوزساحهٔ عنفوانى يه يتشدرمش برغنچهٔ سلم وصفوتك تكدير خاطرينه باعث اولمزمى • انك سينهٔ نذاكت رهيننده براوكلمز يار ه‌آچقدن وسنك هلاككله برابر عالم حسن وبهانك شويله برزينتنى افنا واهلاك احتمالدن خوف ايتمزميسن وسندن صكره قالسه بيله سنك هلاككك انك قلبنده ذل حياته تحملدن دها مشكل غصه وقساوت ايقاع ايده‌بيله‌جكندن چكنمزميسن • خائن دوست بيوفا عاشق نه وقته قدر فوائد ذاتيه كله مشغول وكندو دردك ملاحظه‌سيله مقيد اوله‌جقسن • عندكده عزيزاولان كمسه‌نك سعادت حالنى كوزتمزميسن وسنكله اولمك استين ايله‌سن يشامق استمزميسن حكومت مأمورى واهل وعيال مجبورى ادملردن بحث ايدرك چونكه سنده بودرلو علايق وظايفك هيچ برى اولمديغندن هرشيدن كندكى معاف

ـهد ایتمش‌سن • یاسنی آغوش حفظ وحمایه‌ده بسلیوب ذروهٔ
اعلای علم واستعداده یتشدیرمش اولان هیئت اجتماعیه‌یه
نه‌دیرسن • منتسب ومنتمی بولندیغك وطن وسکا محتاج اولان
بیچارکان وابنای وطنه قارشوده‌بروظیفه‌ك یوقیدر • ماشاالله
نه‌کوزل حساب صحیح ایتمشسن•تعداد ایلدیکك وظائف میانده
یالکز وظیفهٔ وطنپروری وانسانیتی اونوتمشسن • قاننی انجق
وطن اوغورنده دوکمك وظیفه‌سنی کوزه‌درك دول اجنبیه‌نك
خدمت عسکریه‌سنی فوق‌الغایه مکافاتنه باقیوب ردایدن شو
جوانمرد ادمه نه‌اولدیکه شمدی مغایر شرع وقانون اوله‌رق
یأس وحرمان ملابسه‌سیله قانن نافله‌دوکمك استیور • به‌چوجق
شریعتی کوزت شریعتی • عقل سلیم اصحابی شریعتی تخفیف
وتجاوز ایلرمی • سقراط بی‌جرم وکناه اولدیغی حالده اعدامنه
حکمله حبس اولنمش ومحبسدن خفیة اخراجنه بعض اصدقاسی
طرفندن یول بولنمش ایکن مجرد حکم شرع وقانونه رعایة
نفسنی فدا ایدوب محبسدن قاچمغی تجویز وارتکاب ایلمدی •
سن ایسه ناحق یره ترك حیات ایتمکلکده بیله احکام شریعتی
بلاتردد ایاق التنه المق استیورسن • وحتی سؤال ایدیورسن‌که
اختیارمله ترك حیات ایلدیکم حالده نه‌کناه ایشلمش اولورم •
بعض امثال ایرادیله بوبابده کندیکی مرخص عد ایتمك استیه‌رك
روما دلاورلرینك اسملرینی یاد وایراده جسارت ایلیورسن •
سن کیم رومالیلر کیم • طوغریسی بوشهرهٔ اقاق اولان اسملرك

ایرادی اغزیکه یاقشیوریا . لطفاً بکا بیان بیورکه بروتس برعلاقه‌دن طولایی مایوسأمی کندوینی هلاك وقاتون محبوبه‌سی ایجونمی سینهٔ حیاتنی چاك ایلدی . سنك کبی صغیر وحقیر اولان برآدمك قاتونله نه‌مناسبتی واردر . خصوص بهی بوالفضول بوهمت عالیه اصحابیله سنك کفهٔ میزان اعتباره کیرمکه نه‌نسبت وصلاحیتك وار سویله . بن حق تعظیمی یرینه کتوره‌مم خوفیله مدح وثنا ضمننده بیله قاتونك اسمنی لسانمه المغه جسارت ایده‌مم . بویله بیوك آدملرك اسمنه بیله هرکس تعظیم ایتملیدرلر . بوبابده انتخاب ایلدیکك امثال نابجا واکر انلرده حیات کندولره کلفتلو اولدیغی آنده ترکنی تجویز ایدرلردی زعمنده ایسه‌ك رومانلر حقنده کوستردیکك افکار پك ادنادر .

رومانك جمهوریت زمان سعد اقترانی سیرایله . هیئت مجتمعه‌لری اعضاسندن هیچ برفرد فضیلتمند بوله بیلورمیسنکه شدائد مصائب ملابسه‌سیله بارکلفت ووظایف التندن بوطرزایله صیریلوب چیقمش اوله . فقط قوانین انتظام بوزیلوب هیئت حکومت برطاقم ظلمه اللرینهٔ دوشدکده ارتق ابنای وطن کندو سربستیٔ طبیعیلرینی ونفسلری اوزرینه حق تصرفلرینی الدیلر . چونکه روما محو ومضمحل اولدی ارتق رومالولره وجوددن انقطاع مجاز ایدی . انلرروی ارضده مأموریتلرینی حقیله ایفا واکمال ایلدیلر .

وطنلری محو ومضمحل اولدیغندن کندو نفسلرینی تصرفده

مطلق ومختـار ووطنلرينـه ارجاع واعطايه مقتدر اوله‌مدقلرى سربستى وحريتى نفسلرينه ويرمكده صاحب اختيار اولديلر . رومانك حالت نزعنـده سرمايهٔ عمرلرينى خلاصه بذل وايثـار ووقايهٔ قوانينه صرف ماحصل اقتدار ايليه‌رك اولديلر . حال حياتلرى كبى مماتلرى دخى فضل وشرفله واقع اولدى . رومانلر ايچنـده صفت ممـدوحهٔ حب وطنله موصوف اولان برذاته ياقشميه‌جـق صورتله برطاقم جبـابره‌يه خـدمت ومعـاونت عار وشنارينى ارتكاب ايتمش ادم كورتمامك غرضنه مبنى بوطرز ايله اختيـار موت ايدرك رومالى اسمنه برشرف مخصوص اضـافه ايلمـك وظيفه‌سـنى دخى ايفـا ايلديلر . لكن سن كيمسن ونه ايشلدك . لاشى مقوله‌سندن بولنديغك سكا حق معذرتمى ويرر ظن ايدرسن . عجز ومسكنتك وظايفكدن بادئ معافيت اولورمى ووطنكده برمقـام وحيثيت صاحبى بولنمديغندن طولايى قوانين موضوعهٔ وطنه اطاعته مجبور اولمامقمى لازم كلبور . ايام حياتى ابناى جنسكك فوائدنده قوللانمق وظيفه‌سى ميدانده طورر ايكن اولمكدن دم اورمق غالبا لسـانكه قولاى كليور . معلومـك اولسونكه تصور ايلديكك وجهله ترك حيات موجب فصاحتدر زيرا بوكيفيت هيئت مجتمعهٔ بنى بشردن سرقت ديمكدر . ابنـاى جنسكى تركدن اول سـكا ايتدكلرى احسـانده حقنى ايفا ايله . اما برشيئه يرامم عالمده هيچ كيمه ديرسك اى حكيم يكروزه آيا شو عالمده وظائفه تصادفسز برخطوه اتمق ممكنميدر . وهربرادمك

یالکز موجود بولنمسی بیله ابنای جنسنه فائده دکلیدر . بهی دلی چوجق بنم کلامی حق سمعله اصغا ایله شو طرز ایله ورطهٔ خطایه دوشدیکدن سکا اجیورم . اکر قلبکده ذره قدر اثر انسانیت قالمش ایسه کلکه نعمت حیاتی سومکلك طریقنی سکا تعلیم و تلقین ایلیه یم . هر نوقت سکا ترك حیات افکاری عارض اولور ایسه نفسکه دیکه هله اولمزدن اول بر عمل صالح دها ایشلیه یم بعده اهالیدن اعانه یه محتاج بیکسلری و تسلیه استر مبتلالری و حمایه دوشکونی مظلوملری تحری ایله و بکا مراجعتدن حجاب ایدن بیچاره لره توسط ایت بنم اقچه و اعتباریمی بو یولده قوللانمقدن اجتناب ایلمه . بنم مالیمی ال و یر . بو یوزدن بنی زنکین ایله . اکر بو معامله اتك بوکون موجب صبر و سکون اولور ایسه یارین اوبرکون والحاصل بتون عمرکده موجب سکونت اولور اما باعث تسکین خلجان اولمزسه اوحالده کبر زیرا سن بر عاصی ادمسن .

مترجمی : ادهم پرتو پاشا

اتیده کی پارچه‌لر « عاکف بك » دن منتخبدر

انکین‌می ؟ فورتنه‌می ؟ انلردن نه اولور ؟ دکزه بقامشسن ۰ فورتنه‌یه طوتلمامشسن که بیله‌سن ۰ دکز بزم وطنمز ۰ — ولی نعمتمزدر ! سایه‌سنده کزر ۰ سایه‌سنده یرز ۰ سایه‌سنده یشارز ۰

آه ! بویله برهواده سنی یانمه آلوبده انکینه چیقمامغی ایستردم ۰ اوزمان کورردك که دکزده نه صفا وارمش ۰ برکره کمی متوکل برکوکل کبی بی پروا روزکارلك اوکنه دوشر ۰ — فلکلك هرجورینه کندینی حاضرلمش برمرد کبی صفا ایله برطرفه یاصلانورده الك استعدادلی کوکلره اوغرایان سودالر کبی قرارسز ۰ — آرامسز طوقندیغی یرلری یارارق ایلرو طوغریلرمی ؟ برکره اوفاق اوفاق طالغه‌لر ایلك آغلمغه باشلامش برفلاکت زده‌نك کرپکلری اوجنه کلوبده تجمیلکندن کیده‌جکی یولی بیلمیان کوز یاشی کبی اوته‌یی بری‌یی طولاشمغه باشلارمی ؟ برکره هر کورینان سیاره‌نك هر بیوك ثابته‌نك ضیاسی دکزلك ایچنده طوغری درلو رکنده قندیللره غرق اولمش مناره‌لرینی صالیویررمی ؟ برکره دکزده مهتابك عکسی الله یولی کبی نورانی برجاده پیدا ایدرمی ؟ خدا بیلیر کوك یوزینی یلدیزلرله ۰ — کهکشانیله آیاغکه ایمش ویاخود دکزی سنکله یول ارقداشکله سمواته چیقمش ظن ایدرسن ۰

انکین طبق حیات کبیدر ! انسانك نظری دنیاده اولدیغی

کبی انکینده ده یالکز بردائره ایچنـده کزینور ؟ افـق امیـدلك عینیدر . سن دائما یاقلاشیورم ظنیله کیدرسن . او دائما سنك ایلرولدیکك قدر اوزاقلاشیر .

نیچون اویله حـیران طوریـیورسـن ؟ ینـه سـکا اکلامیه‌جغك شیلردنمی بحث ایدییورم ؟

دلربا

آه ؟ دائما ذهنکز صفاده اکلنجه‌ده .ـ خاطرکزده سـاکن دکزلر .ـ مهتـابلی هوالر طولاشیورباق ! هیچ فورتنـه‌یی دوشونورمیسکز ؟ بن کمیجی دکلم . لکن بورادن دکزی سیر ایدییورم .ـ وقت اولیورکه شو اوفاجق طالغـه‌لرك هربری قبـاریـیور قباریـیورده برطاغ پارچـه‌سی کسیلیور . سـاحله طوغری چارپنه چارپنه کلیرکن اوقـدر هیبتلی ایکلیور اوقدر هیبتلی ایکلیورکه برحمله‌ده بتون مملکتی باتیره‌جق صانیورم .

عاکف

چوجوق ! هیچ انسان برقاچ بارداق صویك چاغلدیسندن ایکلدیسندن قورقارمی ؟

ایچدیکك صولری بریره طوپلاسـه‌لر الك بیوك طالغه‌لرك یکرمیسی .ـ اوتوزی قدر اولور .

دلرباجغم ! فورتنه آچیق هوادن صفـالیدر . والله یالان دکل . شمدی افقدن برسیاه بلوطدر قالقار .ـ هجوم قولی کبی طوپلانور طوپلانورده اومولمز برسرعتـله ایلری طوغری

یورر ۰ ــ یرلر ۰ ــ کوکلر ۰ ــ طاغلر ۰ ــ طاشلر ایکیل ایکیل ایکلمکه ۰ ــ کمینك هرماقاره‌سی ۰ ــ هراپیی ۰ ــ یلکنلرك هردیکیشی ۰ ــ هردلیکی بربشقه هوادن فریاد ایتمکه باشلار ۰ ــ دکز فلکله یاریشه قالقیشیرده شیشر شیشر هرطالغه‌سی برقره بلوط شکلنه کیرر ۰ ــ هرطالغه‌نك آتیلیشندن ۰ ــ چارپیشندن ۰ چاغلدیسندن بربشقه فورتنه پیدا اولور ــ کوکلر کوزیکك اوکندن ۰ ــ یرلر ایاغکك التندن قاچار ۰ بردقیقه‌ده یوکسلیرسن یوکسلیرسن یوکسلیرسك ۰ ــ قوللریکی اوزاتسه‌ك الکه بریلدیز یکه‌جك صانیرسن ۰ ینه اودقیقه‌ده آلچالیرسن آلچالیرسن آلچالیرسن ۰ دکزه کوز کزدیرسه‌ك دنیا یرندن اوینامش دونه‌دونه اسفل سافلینه طوغری چکیلوب کیدییور کبی کوررسن ۰

هرباقشده جناب حقك قدرتی ۰ ــ عظمتی درت طرفکدن میدانه چیقیورر ۰

دلربا

آه! وجودمك هرذره‌سی آیری آیری دتره‌مکه باشلادی فورتنه‌نك صفاسی بومی اولیور ؟

عاکف

میدان براقدك که سویلیه‌یم؟ فورتنه وقتلری جناب حقك قدرتی ۰ ــ عظمتی دکزك حالنده بردرجه ایسه انسانك حالنده بیك درجه کورینور ۰ برکره کندیکی ۰ ــ برکره سنك جنسکده

اولانلری دوشـون ! بزنه‌یز ؟ ایکی ارشون بوینـده برمخلوق ! المزده نه‌وار . نه اولدیغی بزه‌ده مجهول برعقل ایله برقاچ لقمه اتذن .ـ برقاچ طمله قاندن یاپیلمش برکوکل دکلمی ؟ یابز اوعقل ایله .ـ بوقلب ایله‌نه‌لر یاپمشز .ـ نه‌لریاپیورز . برقاچ تخته‌یی بریره طوپلامشز .ـ برتکنه حالنه قومشز .ـ اوزرینه برقاچ اغاج دیکمشز .ـ کنارلرینـه برقاچ آرشون بز باغـلامشز . اوسـایه‌ده صوکبی بولندیغمز دنیـانك درت یاننی طوتمش .ـ هوا کبی اوتوردیغمز کره‌نك هرطرفنی احاطه ایتمش ایکی مهیب قدرتك اتفـاقنه غالب کلیورز ! هوا نه قدر قوتی وارایسـه میدانه چیقـاریور .ـ مثلا شوطرفدن اسیور .ـ اغاجـلری کوکندن سـوکیور .ـ تپه‌لری بربرینـه چارپیور .ـ دکزده نه‌قدر صو وارسه اوکنه قاتیور .ـ اکاده قناعت ایتمیور .ـ دریانك قعرینی قارشـدیریور . راست کلدیکی طاشـلری .ـ طوپراقـلری صویوزینـه چیقـاریور .ـ بوطرفـه طوغری سوریور .ـ اوکنه هرنه تصـادف ایدرسـه یوته‌جق کبی کورینور .ـ بزینه اغاج قریقلریله اوبز پارچه‌لریله قارشوسنه . ضدینه کیدیورز .ـ اوغراشیورز اوغراشیورز .ـ روزکار یوریلیور . شدتندن قوتندن قالیور .ـ انسان ینه یورلمیور .ـ برفورتنه دها اسمیور .ـ چارپیشه‌جق بردشمن دها بکلیور ؟

آه ! سکا سویلمامشـدم .ـ بلکه قورقارسن‌ده بنی بر دهـا یانکدن براقق استمزسن دیه سویلمامشدم .ـ بچن آی طربزوندن کلیرکن برفورتنه بچیردك .

دلربا

صانکه اوفورتنه‌نك سرپندیسی بوراله اوغرامدیمی ؟

عاكف

سرپندی بشقه . . . فورتنه بشقه . . . کیجه ایدی .— چیقدیغمز کیجه ایدی .— هواده بربلوطدر پیدا اولدی .— اطرافده هرنه وارسه قیامته تصادف ایتمش .— اللهك غضبنی کورمش کبی قورقنج قورقنج صدالر ویرمکه باشلادی . دکز برطرفدن .— بلوط برطرفدن .— کیجه برطرفدن . . . . اوزریمزه اوچ قراکلق بردن چوکدی .— دکز یوکسلدی یوکسلدی . کوکلره قاوشدی .— بلوط آلچالدی آلچالدی .— عادتا یریوزیله برلشدی اره‌ده بر ظلمت .— صومیدر ؟ هوامیدر ؟ فرق ایتمك ایچون کرامت ایستر . صوله کتسه‌ك انکین . . . ادم‌وارنه‌یی طوتدیره‌یم دیرکن مثلا هوجه بکه دوشه‌جك . صاغه کتسه‌ك هرطرف ساحل .— هرطرف قیالق .— هرطرف دشمن . (بیلیرمیسن کمیجینك اك بیوك دشمنی طوپراقدر . ایسترسه وطن طوپراغی اولسون .) کری دونمه‌ك « نعوذ بالله » انسان متفق دولتلرك قپودانلرینه کونج اوله‌جق . ایلری کیدیله‌جك هوا دکلدی . فقط چاره‌سز کتدك . کورملیدك که . هواده .— دریاده نه قیامتلر قپویوردی .— کورملیدك که التمزده قوجه قوروت قاصیرغه‌یه طوتلمش کاغد پارچه‌سی کبی نصل شدتله .— نه

قدر سرعتله اوچوب کیدیوردی . مکر بز او قرا کلغك ایجنده ایکن اوستومزی غایت نورانی بر مهتاب احاطه ایدرمش . کویا کمینك دیرکی طوقندیده بلوطك برطرفنی پاره‌لردی . — مهتاب رونقیله . — سلطنتیله کورنمکه باشلادی . هانی‌سنی ایلك کوردیکم زمانلر کیجه‌لری بیك درلو قاره قاره خلیالر اراسنده بیك درلو قراکلق امیدلر ایچنده شواوك اطرافنی دونر طورر کن اره‌ده مرحمت ایدر دکده بر دقیقه‌جق پنجره‌نك سیاه پرده‌سنی ارالر . — کونش یوزیکی کوسترردك یا . مهتابده هب خاطریمه او کیجه‌لرك لذتنی . — روحانیتنی کتیرمکه باشلادی .

دلربا

اوف ... جانکز مخاطره‌ده ایکن اویله شیلری نصل دوشونو- سکز .

عاکف

بزم حالمز اودر . افندیجکم ! انکینده دکز کوکاره چیقار کن کمیزه برمارطی‌قونار . — هپ‌بزبردن ننه‌مزدن . — بابامزدن حرممزدن . — سودیکمزدن احبامزدن اقربامزدن مکتوب کتیرمش کبی سوینه سوینه اطرافنه قوشارز .

باباجغم ! افندم باباجغم ! سزده بنی شهید اولمش صاندیکزده وصیتمی یرینه کتیرمك ایچون بوراره قدر سفری اختیار ایتدیکز اویله‌می ؟ (آه ! اولدکدن صکره ده بودرجه خاطری صایله‌جغندن امین اولمق انسانه اولومدن قورتلمقدن دها-

لذتلی کلیور .) یوق باباجغم ! اولمدم . بن وطنمك ناموسنی محافظه ایتمك ایچون جانمی فدا ایتمك استدم . — قدره موافق کلمدی . جبخانه‌یی آتدم . — اطرافی بر دومان بوریدی . کورلدینك دهشتندن براز زمان کندیمی غائب ایتمشم . آییلدم باقدم که دکزده‌یم . یانی باشمده ده بر تخته پارچه‌سی یوزییور . حضرت موسی‌یه بر بشکی نوح تکنه‌سی جای امان ایدن ربم بنی‌ده اوقدر آتشك . — اوقدر طالغه‌نك اره‌سندن او تخته پارچه‌سیله قورتاردی . یاتمه دقیقه‌ده برکله دوشردی‌ده صانکه الی قلیجلی بر ترکه راست کلمش دشمن کبی چکینه چکینه اطرافده طولاشیردی . — برطرفه طوقنه‌مزدی .

درت کره دکزك تا دیبنه کتدم . — هله برنده ایکی آووجم چاقیل طاشیله طولدی . — تخته پارچه‌سی الدن فرلادی . — ینه اره‌دن بر دقیقه کچمه‌دن حقك سودیکی قوللرینه کوندردیکی هدایت کبی بنی آرایه‌رق اوزریمه کلمکه باشلادی دکزك یوزینه ینه او تخته ایله چیقدم . مکر قاره‌یه یاقلاشمشم بر دلی قانلی (آه زواللی یکیت ! سز دائما « اسکی عثمانلیلرده بشقه مروت . — بشقه فداکارلق وار ایدی . شمدی دنیاده اومردلر قالمدی » دیر ایدیکز آ . ایش او یله دکل باباجغم ! شمدیکی عثمانلیلرده انلرك خالص اولادی ایمش . فرصت دوشرسه حقیقت اکلاشیلیور) اودلی قانلی بنی کوردیکی کبی برکره « باتیور »

دیه باغردی . — صوینه بیلدیکی قدر صویندی . — دکزه فرلادی . — بنی قورتاردی . هم کندی جاننی فدا ایتدی‌ده اویله قورتاردی ایاغمز قومه باصمشدی . باشمزك اوجنده برقومباره پاطلادی . — یکیت اوزرینه قپاندی‌ده کندینی بکا سپر ایتدی . — اکاده قناعت ایتمدی . — وجودندن دوکیلان قانلر اطرافنده دال دال مرجانلر پیدا ایتمکه باشلامش کن هیچ حالنی دوشونمیه‌رك ایکی الیله بلمه صارلدی . نه‌قدر قوتی وارسه بریره طوپلادی :— «آلك قرداشلر! برجان ویردم . — برجان قورتاردم » دیدی . — بنی قالدیردی . — کناره فرلاتدی . ساحله چیقدم باقدم که بیچاره بتون بتون طاقتدن قالمش . — طالغه‌لره طوتلمش . — کیدییور . — باتیور ! الله بیلیر آنی او حالده کونجه قورتلدیغمه بیك کره پشیمان اولدم .

شاهین

کندی کندینه

دها کیم بیلیر قاچ یوز بیك کره پشیمان اوله‌جقسن ؟

عاکف

آه ! بیلمزسکز انسانه کندی یولنده برجان تلف اولدیغنی کورمك نه قدر کران کلیور ! همان او دقیقه‌ده صو یندم . — یالکز بن دکل برقاچ کشی دها حاضرلاندیلر . نه فائده ! بزدها قاره‌دن ایکی ارشون ایرلمه‌دن چوجوق کیتدی . طالغه‌دن

بردولو كنديني قورتاره‌مدی . وجودنده مجال قالمامش . — ينه يوزی كوليوردی . بيلم كولشی دنياده كندی كبی بشقه‌سيچون جان ويره‌جك ادملر كورديكندنميدی ؟ يوقسه اولومدن برادم قورتارديغنه ممنونيتندنمی ايدی .

اره‌صره ايچه‌رك

اوف ! باشمه براغری كاسه‌ده ذهنمك پارلاقلغنی حال طبيعيسندن ازيجق نقصان بولسه‌م ايستديكم كبی ايش كوره‌مم ديه كدرمدن هلاك اوله‌جق حالره كيركن . — شايد خسته‌لنير دولتمك خدمتندن برايكی كون دور اولورم قورقوسيله ميوه يمكه جسارت ايده‌مزكن شمدی بوصو شكلنده پرادلمش آتشله بينمی اريديورم . — جكرلريمی ياقيورم .

دها درت كون اول ذهنمده‌كی خيالر جانمدن عزيز ايدی . خيال ينه اوخيال . بر برمزه دشمن جان اولدق . عشرتله محو ايتمكه چاليشيورم . محو ايتمسه‌م او بنی كدرله اولديره‌جك . بردرلو ... بردرلو محو ايتمك ده قابل اوله‌ميور . صانكه يوره‌كيم قزعين دميرلرله طاغلانمش !

نه‌ده ظالم زهر ! انسانی اولديره‌جك . اكن سنه‌لرجه سورنديردكدن . — آلتلرينك هر برينی آيری آيری پاره‌لدكدن صكره اولديره‌جك . صانكه دلرباخائننك مايه‌سندن ياپلمش !

عجبا بونك مبتلالری نره‌سنده نشئه بولور ؟ آغزدن برعلو

کیدوبده برقاچ دقیقه‌ده برکره طوقندیغی یرلری یاقه‌رق قلبی . — جکری . — آیری آیری هر بر طمرنی طولاشدیغنی حس ایتمکده انسان ایچون نه صفا واردر .

دیوانه بو حاللری بیلورسنده نه ایچیورسن . اوت ! بن اوته‌کی ییلانك زهری‌ده عشرتدن بیك قات . — یوز بیك قات شدتلی اولدیغنی بیلیرکن سویلیورم . ایچه‌جکم . ایچه‌جکم . زمانی عشرت اولدیریور . — قلبی عشرت اویوشدیریور . — ذهنمك التهابنی عشرت کورلدیور . اوف ! دنیا بویله بربلا زندانی اولسونده بن یکرمی سکز یاشنه کیرنجه‌یه‌قدر آنی برصفا مسیره‌سی بیله‌یم ! نه مجنون ایمشم !

آه ! اینانمه ! اینانمه دنیاده برشیئك کورینیشنه اینانمه . برمملکتمی کوردك . — کارکیر بنالرینی‌می بکنندك ؟ برکره‌ده دیوارلرینك دلکنی بوچاغنی قارشدیر باق ایچنده نه ایکرنج رنکلی ییلانلر . — نه قورقونج قیافتلی عقربلر بولورسن طاغلرده باغلرده زینتلی زینتلی آچیلان چیچکلره . — طاتلی طاتلی چاغلیان صولره‌می الدانیور سن ؟ هله براغاجك دیبندن . — برچایك کنارندن برایکی قارش طوپراق قاشدیر . باق ! قاچ جنازه پارچه‌سنه . راست کلیر سن که یااوزرنده دوست بچاغیله آچیلمش یاره نشانه‌سندن . — یاایچنده یارالیله دوکلمش زهر بقیه‌سندن کچلمز .

بر انسان سویورسن . — وجودینك تمامنه . — چهره‌سنك

حسننه مفتون اولمشسن . اویله‌می ؟ او بر نقابدر . سنی الداتمق ایچون یاپلمش برنقابدر . یوزینه باقدقجه محزون محزون طوریور سکا محبت‌می کوستریور ؟ آه ! برکره‌ده او نقابك التنده‌کی لکیکاری کورسه‌ڭ . . . کورسه‌ڭ که نصل قورقنج قورقنج طوررر . — نصل چرکین چرکین کولرده سنکله اکلنیر !

اوف . . . دنیا دنیا !!! جهنمده بر قول عصیان ایدرسه جناب حق مجازات ایچون سکا کوندرسون !

دلربا ! او انسان یوزینه باقدقجه‌وقادن . — محبتدن برادلمش

برملك کبی کورینان دلربا ! اوباشم اغریسه کدرندن جان و یرمك درجه‌لرینه کلان دلربا ! موتمه یوقدن ایجاد ایده‌جك قدر مشتاق اولسون ! . . .

یاربی ! انسانك کوزلرینه یالاندن اوقدر طاتلی بایغینلق چوکرمی ؟ انسان یوزینه یالاندن اوقدر شیرین محزونلق کلیرمی خنزیری قدرتکه برهان کوسترمك ایچونمی برادڭ ؟

یاپدی . — هپسنه موفق اولدی . — عاقبت بنی بو حاله کتیردی . کندی بو کیجه . . آه ! بو کیجه بکنك قوینه کیرجك ! اوآغز . — اوبکا « اغورکده اولورم » دیان آغز اسعده کیم بیلیر نه‌لر سویلیه‌جك !

بو کیجه . — بو کیجه اووجود . — اویانمده یاتدقجه کندیمی ایکی روحه مالك ظن ایتدیکم وجود بشقه‌سنك قوجاغنه نصیب

اوله‌جق ! بکا وقتیله نه‌قدر محبت کوستردیسه بشقه سنه‌ده اوقدر محبت کوستره‌جك ! کیم بیلور ؟ بلکه آنی کرچکدن سویور ....

آه اوللی . — دلربا کبرملی . — مطلق . — مطلق کبرملی اویلانك دنیادن وجودی قالقمینجه بن یشایه‌میه‌جغم . اوعقربی ازوبده قانی اوزرینه سورمینجه یورکه اچدیغی یاره‌نك آجیسنه سکونت کلیه‌جك . مطلق کبرملی . — هم‌بنم المده کبرملی ! بنم جانمه قصد ایتمش . — صاغ ایکن اولو کوسترمکه چالشمش اویله‌می ؟ عاقبت دیری دیری موتا حالنه کتیردی یا ! روحم اولمش . یالکز میدانده وجودم کزییور . انیده‌کین . — انتقام نامنده ایکی‌پری طوتدی . — انلر کزدیرییور . هر ساعت اولیورم . — جان چکمکده‌کی اجی‌یی هر دقیقه وجودمده حس ایدییورم . — اولوم عذابنی حیات قدر اوزادی ویرسه‌لربنم حالمك عینی اولور .

آه ! بوحاللردن‌صکره اوبشقه‌سیله‌می صفا سوره‌جك ؟ مطلق اولدیرزم . اویله طبیعتك کالنه شبهه کتیره‌جك قدر دنی بر وجودك دنیاده هیچ لزومی یوقدر اماقاتل اوله‌جقمشم . نه اولورسه‌م اوله‌یم . بن‌انك‌بر اوج قانی ایچه‌یمده ایسترسه الله هرطمله‌سندن کوکلمده برجهنم پیدا ایتسون . بلکه ینه چکه‌جکم عذاب بوندن اهون اولور .

نیچون قاتل اوله‌یم ؟ انسان بردشمن کیسنه راست کلیور

٠ ـ باتیریور ٠ ـ ایچنـده بیك ٠ ـ بیك بشـیوز کشی ده برابر یاتیور ٠ ینه قاتل اولمیور ٠ برکمی دشمن جان یاققده بوملعـونك یرینی طوتارمی ؟

آه ! بن محبت ایچون یرادلمشدم ٠ عسـکرلك ایچون تربیه اولنمشدم ٠ شمدی کوزیمه قاتللکدن بشقه برشی کورنمیور ٠

شـو دنیـاده هیچ برشی دوشونمکه اقتداری قالمیـان عقلمله قاتللکه تحف تحف تأویللر بولیورم !

بنی بو حالره کتیرن قهر اولسون ! بن سبب اولمزسه م نره دن قهر اوله جق ! ٠٠٠ اولـدیره جکم ٠ مطـلق اولدیره جکم ٠ کوکلك الچقلغنه باق ! بو قدر خیانتدن صکره حالا سـویورم ٠ حالا کبر و بده ارقه دن براقمغه ٠ ـ یشایوبده بشـقه لرینك قوینده کورمکه بردورلو قائل اوله میورم ٠

اغلایه رق برطرفه یقیلیر
کندینی معاینه ایدرك

وجود ! وجـود ! نه ضـعیف آلت ٠ ـ نه عاجز شیء ایمشسن ! اوچ کیجه اویقوسزلغه ٠ ـ اوچ کون راحتسزلغه طیـانه میورسن ٠ ـ برقاچ صـالقم اوزومدن چیقـان اجزانك اغرلغنی قالدیره میورسن ! باری شوراده براز کبره یم ٠ ـ یاته یم ٠ یاصکره اویور قالیرسه م ٠ ـ صباحه قدر اویانه مزسه م ده او ٠ ـ اومرادینه نائل اولورسه ٠ ـ او بو کیجه کلین اولمشـیکن یارین صباحه قدر یاشارسـه ؟ آه جناب حق کوسترمسـون ! صکره

وجودمك هر پارچه‌سنی دیشلرمله قوپارسه‌م کندی انتقامی کندمدن اله‌یم .

آجی آجی کوله‌رك

بنم بوحالده کوزیمه برقاچ دقیقه‌دن زیاده اویقومی کیرر ؟ طوته‌لم که کیرسون . میخانه‌جی‌یه تنبیه ایدوب‌ده کندیمی اویاندرتمق محال دکل آ .

کیمی کوره‌جك ؟ اویومش‌ده صایقلامغه بیله باشلامش ! اوف ! نه‌ده عجایب صنعت ! اون‌سکز ییلدر میخانه‌جی‌یم .ـ یانمه کیم کلیرسه طبق دنیایه کایرکبی کلیور . دلی ایسه برقاچ لقمه شی ییور .ـ برقاچ قدح شی ایچیور .ـ حیوان کبی هیچ معناسز یره صچرایبور .ـ سیزوب برطرفه ییقلیور . ایرتسی کون ینه یکیدن باشلیور . براز عقلی وارسه یورایه کلیر . باقرسن‌که محزون .ـ دنیانك هرحالندن بیقمش .ـ میخانه‌دن بشقه بر اکلنجه یری کوره‌مامش .ـ دنیایه کلدیکی کوندن بری ارایوب‌ارایوب‌ده بریرده بوله‌مدیغی نشئه‌یی بو شیشه‌نك ایچنده صانمش . نه قدرشی ایچرسه یا کوزلرندن یاقلبندن اوقدر یاش دوکر . دقت ایدرسه‌ك قلبندن نه‌قدرياش دوکلدیکی .ـ نه‌قدر قان اقدیغی چهره‌سنك حالندن کورینور . برجامه باقدیغك‌وقت اوته طرفنه یاغموریاغدیغی نصل کورینور- سه بیاغی اویله کورینور .

اللی سکز یاشنده یم . انسان ایچنه قاریشه‌لی قرق ییل اولیور . تام قرق درت ییل اول بزم پاشانك کیلارجی یماغیدم بوکون شوراده میخانه‌جی اوسته‌سی یم . دنیانك حالی دائما بر . — هر یرده بر . . هر وقتده بر . دائما دلیشن . — عقللی محزون !

اوف . . بنمده براز عقلمی واردرنه‌دز ؟ شونك بونك حالنی دوشونورده کندی کندیمه محزون اولورم . بك حرمندن خیانت کورمش ! وفا اومدیغنك جزاسیدر .

عاکف

اوطه‌نك یان قپوسندن کیره‌رك

بیاغی کشف ایتمشم . زفاف بواوطه‌ده اولیور . — خانمك یتاغی‌ده حاضرلنمش ! بزم زفاف اوطه‌سیده بوراسی ایدی . — یتاق یبه اویتاق . — خانم ینه اوخانم ! بواوطه دکل عادتا مزار ! ایچنه کیم دوشرسه چوریبور . — محو اولیور . — یرینه بربشقه‌سی کلیور ! آه ! یوره‌کم ! بونه قدر صانجی ؟ بیلم روحك چکدیکی عذابه جسمده نظیره‌لرمی یاپیور .

آجی آجی کوله‌رك

التی آی اول شومندرده اوتوروبده بکا « سندن ایریله‌جغمه جانمدن آیریلیرم » دیان بوقاریمیدی ؟

خائن ! . . . ایشته دعانك برازی مقبول اولدی . هم بندن آیرلدك . هم جانکدن ایلیورسن . . . .

نصل قیه‌جغم ؟ المده . — قویغـده ایکن انجیتز . — صولار دیه قورقوب‌ده یدی آیده بلکه یدی کره طوداقلریمی طوقندیره. مدیغم کوکسنی شمدی نصل قورشونلرله پاره‌لیه‌جغم ؟ نه‌ده آلچق کوکلم وارمش ! حالا سویبورم . — حالا اجیورم اوشمـدی بشقه‌سنك قوینـنه کیره‌جك . — بنم یتاغمده بشقه بریله یاته‌جق . — یتاق کوزمك اوکنده طوریبورده کوکلم حالا اویتـاغی راحت دوشکنه تحویل ایتمك استمیورم !

آه ! کبردیرم . — بالله کبرده‌جکم . — بونك کبی ملعونلری اولدیرمکی ده کوکل استمزسه‌ده انسانك طبیعتنده قاتللك استعدادی بتون بتون عبث قالیر . — تمام یتاغه کیروب‌ده آرزوسنه دنیاده برمانع قالمامش ظن ایتدیکی وقت کبرده‌جکم. تمام امید اوزرنده ایکن جانندن محروم اولسونکه جهنمـده کوره‌جکی عذابه بوراده الشمغه باشلاسون .

ایاق سسی وار ... کلیور . اثوابنه باق ! ملعونه یلان نه‌پارلاق دریلر بورونمش !

ردوولورله نشان اله‌رق

انسان شورادن نه‌قدرده‌قولای کبرده‌جك ! یان‌طوریبورده تمام صول بوکرینك الك لازملی یری قورشونك تاهدفنه راست کلیور . شمدی تتکی چکرسه‌م تاقلبندن اوره‌جق . — ایکی کره نفس الدیره‌میه‌جق ... خیر ... بکی یاننـده بولنسون . انسان دشمنی برامیده نائل اوله‌جغی وقت اولدیرملی که

انتقامك لذتنی طویسون .

اوراده نه یاپیور ؟ آیینه‌یه باقیورمش . عجـایب جهره‌سنده دوزکونده سـوریبور . بن اوقـدر کورمشم که یوزنده‌کی ـ ریا پرده‌لری زه‌ده قالیر ـ اوزهرلی جیوه یانقلرینی . ـ اوقوقش قوندوز قانلرینی بیله کوره‌مزمشم .

النی باشنه اوراق

آلیجق ... حالا سوییورسن . ـ حالا اومحبت یولنه‌قاتللکی ارتکاب ایدییـورسن . . اویله‌می ؟ اره‌ده انتقـام برتأویلدن عبـارت ... آنکله کندینی الدادییورسن ... هیهات ... انکله کندیمی الداتمغه چالیشیورم اما نه ممکن ! طبیعتده اولان دنیلك بردورلو کوزیمك اوکندن کتمیور . آه ! عجبا اختیاسزلق مقبول برعذر دکلیدر ؟ کلیور . کل ! کل که اولومده ارقه‌کدن سنی قوغالیوب کلیور ... کل که برادیم آتدقجه کیم بیلیر قاچ بیللق عمرك ازالیور . کیم بیلیر مزارکه قاچ ارشون یاقلاشیورسن ؟ کل که اجلك آدم قیـافتنه کیرمش سـنی یاقـه‌کدن طوتوبده جهنمك اسفل سافلینه آتمق ایچون بوراده بکلیور ! سنی عاکفك الندن آلسه آلسه موت آلیر .. سن بشقه‌سیله بریرده یاتسه‌ك . یاتسه‌ك الك طیانقلی کمیکی ـ کیم بیلیر ؟ ـ قاچ سنه اول طوپراق اولمش موتالرله یاتارسن .

بتیردی . سبحان‌الله ! یوزینی بویادی . ـ چهره‌سنده اولان طراوتی غائب ایتدیده ینه کوزل ! نه اوله‌جـق ؟ ریانك یوزه‌

مدیغی حسنه دوز کون نه یاپسون ؟ نردبانه طوغری کیدیور .
کیت ! نره یه کیدرسه‌ك کیت ! سنی حیله‌نك .ـ خیانتك بنی
صافدرونلغك .ـ محبتك نمونه‌سی یارادن ربمك رقیب اسمنه
.ـ منتقم آدینه یمین ایدرم که سن بو کیجه عزرائیلك پنجه‌سندن
قورتیله‌مزسن . مکرکه عاکف بر ایکی ساعت دها صاغ
قالمسون . بالله کبرده‌جکم . هم اولوم کبی هیچ دوشونمدیکك
بروقتده باشکه چوکه‌جکم‌ده اویله کبرده‌جکم .

کلیور . شمدی بلاسنی ارایان آدم کبی قوشه قوشه
کلیور .

کیردیکی قپویه طوغری کیدرك

سن نه استدیکك کبی یشامغه چالیش ! اولوم شوقپونك
ارقه‌سنده طوریبور . طوپی اره‌کزده بریومرقده قریله‌جق
ایکی تخته پارچه‌سی وار .

بری دها پیدا اولدی . انك‌ده منصب دکشمکدن اثواب
دکشمکه وارنجه‌یه قدر هرحالنده اغزندن نه دورلو لقردی
چیقیور . چهره‌سی نه قیافته کیرییور ؟ هپسنه برر برر دقت
ایتملی‌ده اکا کوره طورانملی که بلك سنی کندینه اسیر اولمش ظن
ایتسون‌ده اوسکا اسیر اولسون .

ارکك قسمی نه تحف حیواندر ! برقادینی سودیمی ؟ یانه

یاقلاشدیغی کبی کوکلنده نه قدر سری وارسه چهره‌سندن کورنمکه باشلار . یوزینه باقنجه قلبنی یارمشلرده باشنه یاپشدیرمشلر ظن ایدرسن .

پنجره‌دن باقه‌رق

کلیور . — قپودن کیردی . شمدی اوده کندینی بر بیوك ایشه موفق اولمش ظن ایدر . دکلمی ؟ بزبکاك حسننه مفتون اولمدق‌می یا ؟ اما هرآی بنم کبی برجاریه اله بیله‌جك قدر ایرادی وارمش‌ده آدمی مفتون ایدن کوزللك چهره‌سنده دکل کیسه‌سنده ایمش . بك اوراسنی‌ده دوشونه بیلیرسه دنیاده بزم نه قیمتمز — نه قدرمز قالیر !

عاکف‌ده بویله ایدی . یوق . اویوندن دلی ایدی . عادتا دلی ایدی . بنی کرچکدن یولمه اوله‌جك کبی سوردی ده بیاغی حالی بکاده تأثیر ایده‌جك . — بن ده انك کبی چیلدیره‌جغم دیه قورقاردم . کلیور .

—

کوزمله کورمش کبی بیلیوردم که ایچریده آدم اولیور . هم ایچریده‌کی ادملرك بریده اوغلم ایدی . ینه قورتارمغه کلمدم .

بریدر براوطه‌ده طبانجه سسی ایشیدیر . — اوغلنك ده اوراده اولدیغنی بیلیرده قولای قپونك اوکنده بکجیلك

ایدرمی صانیرسن ؟ (ــ هیچ اولادك اولدیمی ؟ خیر . مطلق اولمامشدر . الله سنك قدر آلچق بر مخلوقنه‌ده قوجاغنده کندی وجودندن آیرلمش بر ملك کورمك نصیب ایتسونده سائر قوللرینه نه مکافات احسان ایلسون ؟ ــ)

قورتارمغه کلدم . باق اولوسی شوراده یاتیـور . قانلر ایچنـده یاتیورده کوزلرمدن بر طـامله یاش چیقمیور . بر کره دونوب ده یوزینه باقق ایستمیورم .

نیچون دیرسـه‌ك بن انی دهـا بورایه کلدیکی وقت اولمش بولدم . سنك کبی اللهك غضب آتشـندن یرادلمش بر شیطـان عزرائیلدن اول طورانمش . ــ جاننی قبضه‌سنه آلمش ! بوکون قورتاره بیلسه‌م یارین نه اوله‌جکدی .

سنك ایچون بوکون قاتللکی ارتکاب ایتدی . اولدیردیکی آدم یانده یاتیور . یارین احتمال که بن سبب حیـاتی باباسی ایکن جاننی قورتاردیغم ایچـون بنم جانمـه قصـد ایدر . ــ ملعون اولوردی .

اکلادکمی خانم افندی ؟ سن اولدیردك . کمی ایچنـده . ــ دکز اوستنده . ــ دشمن قارشوسنده برقاچ یوز اوقه باروتی الیله آتشلمش ایکن اولمیان دلی قانلی بی سن اولدیردك شهید اولمقدن بشقه برآرزوسی اولمیان عاکفی سن قاتل ایتدك . بیچـاره‌یه یت اولدك . اعقـابدندن آیردك . ــ بن او یتی قره‌جغم . بنی قیمتلی

اولادمدن محروم ایتدك . بن ده سنی قیمتلی جانندن محروم ایده‌جکم .

کبر بیورده حالا آدم الداتمغه چالیشیور . آل ! آل ! او جان ماهیتنه کیروبده وجودینه استیلا ایدن شیطان جهنمه بر ساعت اول کتسون . کبردکمی ؟ کوپك ؟ جانه قیمق نصل اولورمش . اکلادکمی ؟ فاحشه . . . . . .

عاکف بختسز چوجوق . یرکده راحت یات ! هلاککه سبب اولانلرده سنکله بر کونده مزاره کیرییور .

آه ! نه اولوردی ؟ برقاچ دقیقه دها صاغ اولیدك ده یولنه اولدیکك نه ایرنج برچهره ایمش کوریدك . کبردی . رنکی کف طوتمش پنیره بکزه‌دی . — یوزی‌ده قلبی قدر چرکینلشدی .

واه بیچاره عاکف ! بوقدر آلچق برفاحشه ایچون هم سن قاتل اولدك . هم بنی بویاشدن صکره قاتل ایتدك . — غزا یولنده . — دولت خدمتنده صرف ایتدیکمز امکلر هبا یه کتدی . — ایکی دنیامز بردن خراب اولدی . اویله‌می ؟

براز دوشندکدن صکره برمکانتله

استغفرالله ! سن حیاتکه قصد ایدن برآدمی اولدیردك . — معذورسن . بن ایکی دلی قاتلی یه زهرلمش . — هلاك ایتمش بریلانه راست کلدم . — ازدم . — محو ایتدم . — اجر بکلارم .

« زوللی چوجق » دن:

بوقوش قدر کوکلمدن‌ده‌نه عجایب حاللر کچیور! بن دها نه آدم اولدم‌که ذهنمده کندیمك بیله اڭیجه اکلایه‌میه‌جغم برطاقم خیاللر بولنسون؟

ایکی‌ای اول بووقتلر نصل طاتلی طاتلی اویوردم. ایکی‌آی کوزیمی آچوبده دنیایی قرانلق کورمدیکم کون بیلمیورم. پك اعلا! عطابورا‌ده ایکن ارکن ارکن اویانه‌یم. نه قدر ارکن اویانیرسه‌م ضروری یوق یارساعت زیاده یوزینی کوریرم. یارساعت زیاده اویانمسنی بکلرم. یااومکتبده ایکن... نجبانه کورجکم؟ عجبانه بکلیه‌جکم؟ کیده کیده هیچ شبهه‌م قالمیور. محبت مطلق بودر. کوزل اما بن نه جکمیده‌سویورم. نیچون هرکیجه کوزیمی‌قپادقجه رؤیامه کیرمیور؟ باباجغمی‌ده‌سویورم. نیچون کندی اوده اولمدقجه خیالی کوزمك اوکنده کزنمیور؟

کچنده مکتبه کتدی. برآی صکره کله‌جکنی پك اعلا بیلورکن هرکون ینه عجبا کلیورمی؟ دیه دلی کبی ساعتده ایکی کره پنجره‌یه قوشیوردم!

ننه‌م بابام چهره‌مدن طورمدن برشی اکلامسون دیه قورقومدن یرله کچیورم. حالمی کندکدن صاقلامقده ینه بر بشقه بلا! اکلاسه عارمدن اکلامسه کدرمدن اوله‌جکم. آه! بومطلق محبتدن بشقه برشی دکلدر

دون تابنده‌یه انسان نصل سوردیه صوردم. نه جواب

ویرسه ایی «سن یاشده چوجوق سومکی نه بیله‌جك» دیمسونمی بدلا ! بن یاشده چوجوق سومکی نه بیله‌جك ایمش . سنك کبی ینافلرم کردنمه صارقه جق جکه‌م یورنمه یاپیشه‌جقده آندن صکره سومکی او کره‌نه‌جکم . اویله‌می ؟

ساعت اون بره کلیور . حالا اویانمه‌دی . ینه ایکندی اوله‌دن کیده‌جك . ینه بن بیچاره برآی یولنی بکلیه‌جکم طوره‌جغم ایکی کون اولسون طویه طویه یوزینی کورمك بیله نصیب اولمز که ... نه قدرده جانم آغلامق استیور ! امان . شمدی ینه ننه‌م کوزلریمی قزارمش کورر قیامت قوپارر . آه ! کلیور . آنك آیاق آتیشی . ایشته ... ایاغنك سسنی ایشیدیر ایشتمز یوره‌کده اوینامغه باشلادی .

شفیقه

خاطرکده‌میدر ؟ بوندن ایکی آی اول ... تمام ایکی آی اول اووقتدنبری ایکی کره‌در مکتبدن کلیورسن — بوراده — ینه بو اوطه‌ده — برحکایه کتابی اوقیوردك عقلکه کلدیمی ؟ هانی برپاشانك برقزی وارمش . قومشوسنك اوغلنی سورمش . صکره قزی بشقه‌سنه ویرمشلر . چوجوق کندینی اولدیرمش آنك اوزرینه قزده تلف اولمش ینه‌می خاطرلیه‌مدك ؟ هانی حکایه اورایه کلدیکی وقت بن « سبحان الله برقز ایستدیکی آدمه وار- مامغله تلف‌می اولور ؟ » دیمشدم .

عطا

اوت

شفيقه

سن كنديكى اوقدر طوتمغه چالشدڭ . طوته‌مدڭ كوزكده . بر طمله ياش پيدا اولدى . يوزيكڭ اوزرنده كزلنه‌جك ير ارار كبى يواش يواش اوته‌يه برى‌يه طوغرى يوريمكه باشلادى . ايشته ايشته يه‌نه يوزكده طبق انكْ كبى بر طمله كزييور . .

عطا

اوف . . .

شفيقه

صقلمه ! بنى دكله ! بن‌اوكوندن‌برى سنى بتون بشقه درلو كورييورم .

(شدتله النى طوته‌رق)

نه‌وقت يوزكه باقسه‌م كوزلرڭ صانكه بنم عكسمى غائب ايدوبده روح تسليم ايده‌جڭ قدر محزون طورويور . هانكى طوركه دقت ايتسه‌م بكاحال دليله « سندن آيريليرسه‌م اولورم » ديور ؟ بنى سوييورسن . اويله‌مى ؟

عطا

براق ! الله‌عشقنه بنى براق!

شفيقه

دكله ! دها بتمه‌دم . اوكندنبرى كوزلركه باقدقجه خيالمله -

برابر یوره‌کك محزونلغی عکس ایدیورده آنك ایچون بوقدر بایغین طورو‌یور صانیورم . حالکی دوشوندکجه « عطـادن آیریلیر سه‌م یشامم » دیه‌یمین ایتمکدن بشقه عقلمه دلمه برشی کلمیور سـنی سویورم . دکلمی ؟

عطا

آه ! یاربی نه‌یاپدم که بنی بوقدر عنـایتکه لایق کوردك ؟ ذاتی بوکا اولان محبتمله دنیاده هرکسدن بختیار ایدم . شمدی ده بنی سودیکنی ایشیدیورم . کندی آغزندن ایشیدیورم .

سویورم شفیقه‌جغم ! سنی سویورم . هم دنیـاده نه‌قدر سومك ممکن ایسه اوقدر سویورم .

شفیقه

سویورسن ؟ محبت سکا نه‌درلو حاللر کتیریور ؟ سویله ! سویله ! باقه‌یم .

عطا

نه درلو حاللری‌می کتیریور ؟ زمانی زمانه بکزمزکه ..

کون اولور . یانمه کلسـه‌ك اغضـامك هربری ایری ایری یانمغه باشلار . صانکه وجودمه علودن بر کوملك کیدیررلو . یانمدن کتسـه‌ك جانم وجودمدن چکیلیر . چکلدیکنی هر ذره‌م آیری آیری حس ایدر . هرطرفه خفیف بردتره‌مك کلیر . کوکلم یرندن قوپاجقده ارقه کدن قوشه‌جق کبی اولور .

کون اولور . زهنمده یولـکه اولوبده سـنی باشی اوجده

آغلار کورمکدن بیوك دنیاده بر دولت بولەمم . صکره اغلایه ـ جغمی دوشونورم . سکا آچدیغمدن کندیمەده آچغه باشلارم .

دنیاده نه قدر کوزل شیٔ کورسەم البته سنك بریریکه بکزەدیرم . صکره کوردیکم شیئك هرطرفنده برقصور بولورم اوده کوزمدن دوشرینه یالکزسن قالیرسن . اویقویه رؤیاده سنی کورمك امیدیله یاتارم . اویقودن خیالکی غائب ایتمك قورقوسیله قالقارم هرحالم تعریف اولنمزکه نصل سویلەیم ؟

شفیقه

سویله ! تعریف ایدەبیلدیکك قدر سویله !

عطا

نه وقت سنی کورمسەم یاخود دوشونمسەم کوکلمه ذهنمه بریوقلق برقراکلق چوکر . صانکه جانم بنلکم غائب اولمش‌ده کندی کندیمه اجنبی قالمشم کبی اولور . صکره بردن برەخاطرمه کلیرسن اولوم دوشکندن قالقمش خسته کبی دنیالر بنم اولور . صانکه وجودمه باشدن اشاغی برصفا برحیات طولار .

شفیقه

آه ! بن بوقدر وقت چالشدم . کوکلدن کچن حسلری بردرلو بریره طوپلایوبده کندی کندیمه بیله اکلادەمدم . سن بیلم نصل مقتدر اولوبده تعریف ایدەبیلیورسن . لسانك کوکلدەمی ؟ اکلادم بکم . شمدی لایقیله اکلادم . بن‌ده سنی سویورم .

عطا

اویله شیلر سویله ! بنی سونجمدن اولذیره‌جکسن ضرری یوق سویله ! سویله انسانه دنیاده محبت سوزینی سودیکینك آغزندن ایشیدوبده فرحندن اولمکدن بیوك سعادتمی اولور ؟

شفیقه

یا محبت بوایسه نیچون اوقدر شکایت ایدرلر ؟ انسانك یوره‌کنی یاقرمش . عقلنی آلیرمش . تلفنه سبب اولورمش . بن بولذت یولنه تلفده اولسه‌م ممنونم . بکم ! الله آترسون ! بوقدر کمالك وار . هرشیئ بیلورسن . هرشیئ تعریف ایدیورسن . بکاده اوکرتسه‌ك آ محبت نه‌در؟ انسانه بودولت نره‌دن کلیور؟ حکیم سن بویله شیلری سز بیلمینجه کیم بیله‌جك ؟

عطا

افندیجکم ! بزوجوده کلان علتلری بیلمکه چالشیرز روحك بولدیغی لذتلری نره‌دن اکلایه لم ؟

شفیقه

آی ! محبت روحده میدر؟ دیمك آخرته‌ده بزمله برابر کیده‌جك .

عطا

شبهه یوق .

شفیقه

آه ! ایکی دنیاده بنی عطادن آیرمیان ربم ! بیلم سکا نصل

شکر ایده‌یم . اونه ! بك بابام کلیور . امان یاننمدن آیریل! شوراده برشی اوقو ! بزی بریرده کورمسون .

—

عمرك مشاق چکیلورسه یالکز محبت سایه‌سنده چکیلور حیاتك برلذتی وار ایسه یالکز محبتدر محبت نه بیوك لذتدرکه انسان جفاسنده ده بربشقه لذت بولور .

محبتله یشایانلر نصل یشارسه ممنون یاشیور . محبت ایچون اولنلر نصل اولسه ممنون اولیور . سز شمدی بلکه محبت نه‌دن حاصل اولوردیه دوشونورسکز . نه‌کزه لازم ؟ کوکلکزده محبت یوقمی ؟ پیدا ایتمکه چالیشك . وارمی ؟ اطرافکزه باقك . یرلری دائما بهار کوکلری دائما شفق کوررسکز هریاپراق نظرکزده جانلانور . برطوطی قوشی کسیلیر سزه طاتلی طاتلی کوکلکزك سرینی صفاسنی سویلر . هر بلوط کوزکزك اوکنده آجلور . برتل کوملکه دونر . سزه خیال میال سودیکزك سینه‌سنی کردننی کوسترر .

برتنهالقدن بروحشتده قالدیکزمی ؟ هیچ چکنمیك ! همان اویقویه یاتك که دائما سودیککزك شکلنه تمثل ایتمش برجسم لطیف قلبکرك آغوشنه‌دوشمکه حاضردر . یولکرده برمخاطره‌می کوردیکز ؟ هیچ قورقیك ! همان ایلرو کیدك که دائما سودیککزك قالبنه دوکلمش بر ملك مؤکل اطرافکزده محافظدر . برعاشق ایچون اولورکن مزارینك اوستنده‌کی چیچکاری یا قانیله ویا

کوزلرینك یاشیله صوله‌یه‌جق بر رفیق روحانی موجود اولدیغنی بیلمك دنیادن راحتجه کتمك ایچون نه بیوك قوتدر !

عالمده کیم واردر که یاریله بر دوشکده بر ساعتده اولمکه بتون حیاتنی فدا ایتمسون ؟

—

اوف ... مکر انسانك عمری چوجوقلغندن عبارت ایمش مکر اندن صکره‌سی هب قبر عذابی جهنم آتشی ایمش .

کتابده محبتی کیم یازمشسه یلان سویلیور . الله محبت لذتنی دنیاده‌کی بلالره بدل دکل دنیاده‌کی بلالری محبت لذتنه بدل اتمش .

آه ! عطا یالکز اوطه‌سنده قاله‌جق‌ده بن بشقه‌سنك قوینده نصل یاته‌جغم ؟ آه ...

یوق ! یوق ! ینه عقلم باشمدن کیدییور . ینه وجودمك هر ذره‌سی آیری آیری اياغه قالقیور . بن کیده‌میورم‌ده کدرندن عطایی‌می اولدیره جکم . نه‌جکم ! نه‌جکم ! حیات صاتلسه عمرمی یولکزه فدا ایتسه‌م نه قدر ممنون اولدیغمه سن‌ده تعجب ایدردك .

بو یاشده ایکن اولمکه عاشق اولمش قدر محبت ایدوبده آندن بیله محروم قاله‌جغم کیمك خاطرینه کلیردی ؟

عطا ... عطا ... عجبا حالمی ایشتدیکك وقت نه دیه جکسن ؟ بکا نه درلو لعنتلر ایده‌جکسن ؟ صوغو ! اکراه

ایت ! بندن اکراه ایت‌بکم ! کندکدن آیرلمغه قاتلاندم . کوکلدن آیرلمغه‌ده قاتلانیرم . چکدیکم عذابی طویارسه‌ك کیم بیلیر نه حاللره کلیرسن ؟

اوف ! یا بو واقشامه یاخود یارین صباحه بتون آیریلق کورندی . اویله‌می ؟

حکیم بنی اویقوده صاندیده شریفه خانمه هپسنی سویلدی .

یالکز بکا سویلمزلر . یالکز ننه‌جکمه باباجغمه سویلمزلر .

مکر دنیاده آدم آلداتمقده برمرحمت ایمش !

یاربی عجبا قولك شفیقه‌یه آخرتده‌ده عذاب ایده‌جکمیسن ؟

ایکی آی اول بکا بری بوکون‌ورم دوشکلرنده تلف اوله‌جغمی خبرویرسه اینانورمیدم نصل اینانه‌یم ؟ پکده کنج ایدم .

بوقدر چیچکلر ایکی اوچ کونده صولیور . بوقدر قوشلر ایکی اوچ ییلده تلف اولیور . بندن کوچك بوقدر چوجوقلر اولیور . بونلرك هپسنی کورردم‌ده ینه‌اولومی بردرلو کندیمه یاقشدیره‌مازدم .

باباجغمك اطلسلرله صارمغه قیامدیغی‌وجود یارین قانی‌قانی کفنلره بورینه‌جك ...

ننه‌جکمك اینجنور دیه کندی قوجاغندن اسرکه‌دیکی شفیقه یارین قره طوپراقلرده یاته‌جق ....

عطـا اجغمك اوپه‌كه قيه‌مديغى چهره‌يى يارين قوردلر چيانلر ييه‌جك ...

يا ربى باباسنى حبسدن قورتارمق ايچون نفسبنى فدا ايدن قولكه مرحمت ايت! يا ربى! نه‌سنه قرداشنه سفالت چكديرمامك ايچون مزاره كيرن بيچاره‌يه آجى !

آه ! اولوم جانمه منت . عطادن نصل آيريله‌جغم . آه دنيا طوردقجه آيريلق ...... محشره قدر هجران ...

ان شاالله اولديكمى ايشتديكى وقت آجيمز . بكا وفاسزلق ايتدى . اللهده يانمه قومدى ديرده خياليمى بتون خاطرندن چيقارر .

آه يوق ... يوق ... بن عطـادن آيريليورم خيالمده‌مى ايرلسون ! بن عطانك يولنه اوله‌يم اوبنى وفاسزظن ايتسـونده ارقدن بر طمله‌جق كوزياشيده‌مى دوكمسون ! بن عطـانك محبتيله تلف اوله‌يم‌ده صـوك نفسـده اولسون بر كره‌جك يوزينيده‌مى كورميه‌يم .

دلى كبى نه‌مه‌ده بكا كوسترميك ديه‌تنبيه ايتدم .

بر كره‌جك يوزينى كوره‌يمده اغورينه بيك جان فدااولسون آنك قوجاغنده اوله‌يمده الله‌استرسه محشرده‌بيله ديرلتمسون .

استرم . كوره‌جكم . البته كوره‌جكم . اللهم براز اجلدن امان وير . بردقيقه اولسـون كوره‌يم بنى حضورينه مأيوس كتيرمه !

کوزلرم قرار یپور . وجودمده قوت قالمیور . اولوم اولوم اطرافه یاقلاشدی . کوره میه جکم . آخرته حسرت کیده جکم . آه ! نه جکم ! نه جکم .....

عطا

(سترەسنی چیقاروب بر طرفه آتەرق)

عذاب ایچنده کی جانه وجود نصل باراولیورسه عذاب ایچنده کی وجودده اثواب اویله صقندی ویرییور ... بیلمم فلك اون دردر اون طقوز یاشنده معصوملرك بوقدر ازیتلرله جانه قیمقدن نه لذت بولور ؟ اوف ....

شفیقه

قوللرینی آچەرق و طورانمق ایستیەرك

عطا ! ..... عطا ... آه !

(عطا قوجاغنه یتیشەمدن ینه دوشر باییلور)

عطا

نبضلرینی طوتەرق

دها .... دها بر ایکی نفسلك حیاتی وار . نبضلر سکته ایچنده . آغز صاغ طرفه مائل ... کوزلر کتمش ... الله خستة لغنه ده کوزلك ویرمش که یوزینی کورن ورمه عاشق اوله جق .....

شفيقه

بكم ! سن‌ميسن ؟ بكم ! خيالات كورميورم آ ؟ يانمده سن اوطوروبورسن آ

عطا

شفيقه‌جغم ! افندم شفيقه‌جغم ؟

شفيقه

بكم ! عجبا نه قدر عمرم قالدی ؟ عجبا ايكی ساعت سنی كوره بيله‌جكمی‌يم ؟ آه ! باری بايغنلق كلمسه‌ده يوزكه طويه طويه باقه‌بيلسه‌م . طويه طويه ...

عطا

اللهه امانت .

شفيقه

(لقرديسنی كسه‌رك)

يلان استه‌مم . حكيم سويلدی . دمين بنی اويورظن ايتديده باشمك اوجنده اقشامه ياچيقار ياچيقمز ديدی . تسلی لازم دكل سنك ايچون .. آه .... سنك يانده ديه‌جكدم . سنك يانكده اوليورم . ممنونم سن صاقين صقلمه ! سن صاقين بكا اغلامه صكره بنی آخرتده‌ده راحتسز ايدرسن صقين صقين سنك ايچون اولدی ديرلرسه اينانمه ! وجودمه خسته‌لق كلدی . انسان بويا . قدر بويله ايمش .

عطا

(قپودل النده براوفاق شیشه ایله کیرن تابنده‌یه)

کتیر ! چابك اول .

(شیشه‌یی آلدقدنصکره)

هایدی ایشکه کیت ! دفع اول اورادن .

(شیشه‌ده‌کی صویی خسته‌نك باشی اوجنده‌کی فنجانه قور)

شفیقه

اوعلاج بنمی بکم !

عطا

خیر ! بیچاره چوجق ! سنی برینه زورله نکاح ایتدیلرده بنم ایچون ورم اولدك اولیورسن اویله‌می ؟

شفیقه

آنی سکا کیم سویلدی . . . .

عطا

جانکله اوغراشـورکن ینـه عطایه اجیورسن ینـه عطا کدرلنمسون ینه عطا اغلامسون دیه ذهنکده تسـلی ویره‌جـك سوزلر بولیورسـن . هرنفسـك حیـاتکك بربیوك پارچه‌سنی کوتوریور . اجـل جکرلرینی پاره‌لیور . عزرائیـل او نازك وجودیکی پنجه‌سنه آلمش ازیورسن ینه عطاکی دوشونیورسن همده عطا سندن صکره صاغ قالیر . عطا سنك قره طوپراقلرده یاتدیغکه تحمل ایدر ظن ایدییورسن اویله‌می ؟

(فنجانده‌کی صویی ایچر ۰ فنجانی یره اورر پاره‌لر)

شفیقه

آه نه یاپدك ؟

عطا

هیچ ! ارقداش دکلمز ؟ یوله حاضرلندم آچ بتاغکده یریمی ویر ! صیقلمه کیم کوررسه کورسون ! اولوم دوشکنه اللهدن بشقه کیمسه قاریشه‌مز ۰ بنم سنك قدر بیله عمرم قالمدی باری روح تسلیم ایتدیکم وقت یانکدن اوزاق دوشمه‌یم ۰

شفیقه

عطاجغم ! کندیکیمی زهرلدك ؟ عطاجغم ! بوبلالرك هپسی بنم ایچونمی ؟ باق طالعسز شفیقه سنك باشکه نه‌لر کتیردی ؟

عطا

بن تابنده بدلا سنك سوزینه ایناموبده مکتبه دونیدم ۰ باشمه کله‌جکلر اووقت کله‌جکدی ۰ سن بر آی طوپراقلرده یاته‌جقدکده خبرم اولمیه‌جقدی ۰ صکره طویه‌جقدم ۰ چلدیره‌جقدم ۰ تیمارخانه‌لره‌دوشه‌جکدم ۰ سنکله برابر اولمکه‌دکل‌یولکده کندیمی اولدیرمکه بیله مقتدر اوله‌میه‌جقدم ۰

آه ! بزی بربریمزدن‌می آیره‌جقلردی ؟ هیچ دوشونمامشلرکه بوقدر برلشمش ایکی قلبی اللهدن بشقه کیمسه آیره‌ماز ۰ اللهده بر وقت آیرمز ۰ اما یرك اوستنده کزمیه‌جکمشزده آلتنده یاته‌جقمشز ۰ اما بو دنیاده برلشمیه‌جکمشزده اوته‌کی دنیاده

برلشه‌جكمشز . آنك نه فرقى اولور ؟

(حيران حيران براز يوزينه باقدقدن وصاريلوب اوته‌سنى بريسنى اوپدكدن صكره)

بنم ايچون طاتلى جاننى فدا ايتدك؟ بنم ايچون قيمتلى نه‌جكندن باباجغكدن آيريليورسن؟ وجودمدن بشقه الده برشى يوق كه تشكر ايچون يولكه فدا ايده‌يم .

شفيقه

بكم ! شفيقه دنياده سنك اوغورينه اولمسونده كيمك اوغورينه اولسون . كل ! عالمك غمنى كدرينى ينه عالمده براقه‌لم! بز شمدى دنيانك اڭ صوڭ كوشه‌سنه مسافر اولدق يوجيليغمزدن مجتمزدن وصلتمزدن صفامزدن بشقه برشى دوشنميه‌لم !

آه ! هانى بريمزه حالمزى بيلديرديكز صباح نره‌ده؟ دنياده عمر استنيلورسه اويله عمر استنيلور . هانى اوقوديغك كتاب؟ محبتى نه كوزل تعريف ايتمشيدى .

باق محبت دنيانك هر بلاسنى اونوتديره‌جق برلذت دكلى ايمش؟ ايشته اوليورز . بزى بيلنلرك هپسى ارقه‌مزدن اغلايه‌جق ده بز ينه كوله كوله‌اوليورز . سويله ! دنياده بربرينى كرچكدن سون ايكى آدم ايچون برىرده يشامقدن بردقيقه‌ده اولمكدن بيوك لذت دوشونه‌بيلورميسين ؟

عطا

صوص! آه ! ....

شفيقه

نه اوليورسن ؟

عطا

بو زهر .. صانكه هر طمله‌سی ايچمده بر اژدر كسلدی . قوپاريور .

(كوكسنی كوسترك)

شورالرمی قوپاريور ... اژدر ... اژدر .. ديشلری آتشدنميدر نه‌در ؟ قوپارديغی يرلردن هم قان دوكيليور .. هم علو صاچليور .

آه ! زهر دكل آتش ... ياقدی . ايچريمی بتون بتون ياقدی . آه ..... ياربی جهنمی آخرتدن قالديردلرده كوكله‌می آتدك ؟

شفيقه

عطا ! بكا بو حالكی كوسترمك ايچونمی يانمه كلدك . بو يله هر دقيقه‌ده بر كره اوليره‌جككه باری الكی بو كريمه صوقايدكده بردن بره جكرلرمی قوپاره ايدك .

عطا

طور ! كوجنمه ! بن هيچ سنی بو حالكده اوزمك استرمی‌يم ؟ يته‌ميورم . آجی‌يی يته‌ميورم ... اكله ! ... اكله ! نه قدر شدتلی اذيت .. سنك ايچون چكيورمده يته تحمل ايده‌ميورم . سنك يانده چكيورمده چكديكمی سندن صاقلايه‌ميورم .

صاقلایه‌میورم . آه ! الك اینجه طمرلرم بیله آیری آیری یرندن قوپیور . صانکه هربری قوپدقجه برکره‌جان‌ویریورم . بیلمزسن نه قدر شدتلی زهردی . آه بشقه‌سنی ایستسه‌م اجزاجی ویرمزدی‌که .... بلکه‌ده ویرردی . اویله بروقتده کیم دوشونه‌جك عقلمه بوکلدی . پچیور پچیور . مراق‌ایتمه ! اولوم حالی ... جان اجیسی ... از وقتده پچر ... دنیا غمی کبی حیات‌قدر سوره‌جك دکل‌آ . آه ! حالامی‌بنم ایچون آغلیورسن ! طمرلرنده‌کی قان طوردی . کوزلریکك یاشی ینه دیکمیور ! کل ! کل ! آه ! بتدی . نه وارسه بتدی . نه آجی قالدی . نه جان قالدی . کوزلرمه برفنا قراکلق چوکیور . سکا باقیورم ده ذهنمکده‌کی خیالکدن بشقه برشی کورمیورم .

اولیورم . قارشمده سن اولمسیدك لقردیده سویلزدم . کل برکره صاچلرکی قوقلایم . بلکه وجودمه براز قوت کلیرده یوزکی بردها کوریرم .

آه ! کیدیورم . آرقه‌مدن چوق طورمه بنی .... بنی بکلتمه ! آه ... شفیقه‌م ! اولیورم . سنك ... سنك یولکه اولیورم . سنك یاننده اولیورم . (دوشدیکی آنده تسلیم روح ایدر)

شفیقه

عطا ! عطا ...

(نفسنی دکلر . نبضنه باقر)

کندی ..... کندی ..... بکم کندی ....

(سندولیه‌رك یتاغندن قرلار)

کلك ! کلك ! اوراده کیمسه یوقمی ؟ ایشتمیورمیسکز ؟

شفیقه

باقك! ایشته ... عطا ... عطا کندی کندینی زهرلدی: بنم ایچون زهرلدی . — بز بربرمزی سوردك . بن .... بن آنکم بن آنك حرمی‌یم . پاشانك دکل . پاشانك حرمی اولمیه‌جغم . کیم نه دیرسه دیسون . ایکیمزی الله بربریمز ایچـون یراتمش . یراتدیغی وقت بربرمزه نشانلامش حضورینه‌ده برابر چاغردی . کلینلك اوطه‌مزی کندی دیوانده کندی جنتنده حاضرلمش . کوریورم ایشته . ایشته کوزمله کوریورم . قره‌طوپراق دکل . هرطرفنه کل دوشنمش . هرطرفنه .. بك باباجغم کل بنی برکره اوپ ! کل آخرت حقنی حلال‌ایت! نه‌جکم ! نه‌جکم !

— صقین ! صقین ! جانمز ایچون لقمه طاغتمیك ! دوکون شربتی ویرك ! فقرایه دوکون شربتی ویرك , قزك ـ قیمتلی قزك بو کیجه کلین اولیور . ایشته ... ایشته بکم باتیورم ... بنی اکا الله ویرمش الله .... کیمسـه آیرمز .... کیمسه اللهك حکمتنه قارشـو طوره‌مز ... بکم ! بکم بنیمی چاغریورسن ؟ کلیورم کلیورم .

(يتاغه يغيله‌رق)

باق! باق! يانسه كلدمده كوليور آخرتده‌ده شفيقه كيمى
كوريورسن؟ كليورم . كچ قالدم قورقه! قورقه!
آه بنم كبى اولمك نه‌قدر لذتلى ايمش بيله‌كز دنياده بر
دقيقه قالمق استرميسكز؟
آى ... جمالنه نه كوزلده نورلر اينيور .

—

جودت پاشا حضرتلرينك برتقريظ عاليلرى .

دقيقه شناسان احوال ادوار عندنده مستغنئ بيان واخطار دركه تحول اعصار واعوام وتبدل اطوار وايام ايله دكل يالكز احوال اشخاص واقوام بلكه شيوه واداى السنهٔ انام بيله تغير ايتمكده‌در. برلسانك يوزسنه اولكى تعبيراتى ايله شمديكى اصطلاحاتى پيش نظر دقته النسه نقدر تحولاته اوغرامش اولديغى بصر بصيرته روشنا وعيان اولور وقتيله چاوشلق دولتجه نه قدر معتنا برعنوان اولوبده چاوشلر ايچنده نصل حيثيتلو ذاتلر بولنديغنى بيلميه‌رك تاريخلرده چاوشلردن بعض دول نزدينه ايلچى كوندرلديكنى كورنلر عصرمزده‌كى دعاوى چاوشلرينى پيش نظره آلور وبوصنفدن نصل سفير كوندريليورمش ديو تعجب وحيرتده قالور الحاصل مرور زمان ايله افراد انسان كبى الفاظ واصطلاحات لسان دخى تغير وتجدد ايدوب كيدر على الخصوص تعبيرات رسميه وقوعات جسيمه ايله وضع اصليسنى بتون بتون

دکشديروب بشقه قوتلو ومزيتلو پيدا ايدر ايشته بو قبيلدن اولەرق وقعۀ خيريەدنصكره اندرون وبير ونجه زبا نزد اولان تعبيرات رسميـه اوقدر تبـدل ايتمشـدركه بوتعبـيراتك وضع حقيقيسی وصـور استعماليـەسی بيلنمدكجه اول عصرك وقايع تاريخيەسـندن پك چوغی لايقيله اكلاشيلەمز واولوقته ادراك ايدنلرك هنوز بقيـەسی زيور صحيفـۀ حيـات اولديغی جهتله شمديلك اومثللو تعبيراتك معاينيسـنه بعض مرتبه كسـب وقوف اولنه بيلور ايسـەده انلرك دخی ارقەسی النەقدنصكره تاريخلرده مندرج اولان پك چوق القـاب وعنوانلرك تحقيق قابل اولەماز بناءعلی ذلك مقدما اندرون همـايونجه مقيـد اولان پك چوق القاب وعنوانلرك شرح وايضـاحنی كافل واندرون همايوندن مخرج مشـاهيرك تراجم احـوالنی شـامل اولان اشـبو تاريخ دولتعليه تاريخنی مطالعەايدنلره كوره بر عين بصيرت ودوربين حقيقت اولمغله مؤلفنه لسان ستايش ايله تشكر اولنور جعل الله سعيه مشـكورا وهذا الاثر مبرورا منا الذكر الجميل ومن الله الاجر الجزيل

احمد جودت

كذا

مطالع محـاسن مجامع تحيـات ديوان احديت عنوان عليم وهابه تقديم وبدايع ميـامن ودايع صلوات باركاه رسـالتپناه خاتميت مأبه عرض وتسليم وپيشكاه هدايت دستكاه ال واصحابه

تعمیم قلندقدن صکره دعای واجب الادای پادشاه اسلامه بو وجهله کریزکاه اولنورکه شعرای نامدن فطین افندی تذکرهٔ سامی‌یه ذیل اولمق اوزره کرك اسلافدن ترجمهٔ حالی نقش صحیفهٔ تحریر قلنمامش اولان وکرك معاصریندن بولنان شعرانك ترجمهٔ حاللریله بعض اثارینی جمع ایدرك حسن ادای منشیانه ایله سلك بیانه چکوب خاتمة الاشعار اسمیله تسمیه ایتدیکی اشبو مجلهٔ جمیله ومجموعهٔ جلیله مصرع برجستهٔ منظومهٔ ازمان اولان زمان معارف‌نشان شاهانه‌نك محسناتی بخشته بر ذیل جلیل الاعتبار اوله‌رق حقاکه برکزیدهٔ اثار واخلافه برکوزل برکذار اولوب اکرچه صحیفهٔ عالمده ابقای اثار ایله اسلافدن یادکار براغلمق وطرف اخلافدن دخی بوکا نظیره اوله‌رق اسلافی خیر ایله یادوتذکار قیلمق بوعالمده برداب دیرین معتبرایسه‌ده مومی‌الیه بوبابده اخلافدن بشقه معاصرینك دخی کندو حقنده حسن‌ادای تشکرینی جلب ایتمش اولدیغندن بویله بر اثر جلیله موفقیتندن طولایی جمله شعرا طرفندن تبریك‌اولنور انجق هرعصرك‌اثاری پادشاه‌عصرك‌علم‌ومعارفه‌رغبت‌واعتباری‌موازنه‌سنجه‌اولدیغندن کرك‌صدر سلفده وکرك عصرخلفده دعای سلاطین معارف الیف سرلوحهٔ اثاروتصانیف قلینه‌کلدیکی جهتله ورق کردان دیوان عاطفت واحسان وشیرازه بند جریدهٔ امن وامان السلطان بن السلطان عبدالمجید خان افندمز حضرتلرینك دعای‌بقای شوکت وشانی خاتمهٔ کلام وشاهبیت نشیدهٔ مرام قلنور ٠

كذا

اولين پايهٔ سلم تربيه‌يه هنوز پانهادهٔ استعداد اولان اطفال نوزادك تسهيل روش تحصيللرى رفتارنده رشدى افنديڭ جمع وتأليفنه موفق اولديغى اشبو مجلهٔ جميله باكورهٔ باغ زندكانى اولان هر كودكك فوساله دستاويز فيض وتمييز اوله‌جق بر كوزل رساله اوله‌رق نخبة الاطفال ونوباوهٔ بى مثال وبلكه روضهٔ كمال ديمكه سزابر اثربى همتا اولمسيله بونهالستان نوطرح هنردن هر كسك ثمرهٔ فوأدى اقتطاف ثمر ايده بيلمك ايچون نشرينى حث وتحريض ضمننده تقريض اولنمشدر .

كتبه الفقير

احمد جودت

شو غزلده منطبع اولان نقش ونكار معانيك ـ كه چيدهٔ دست آرزو اولان كلدستهٔ خيالك صفحهٔ خاريه منعكس تمثالى مشابه‌سنده‌در ـ رنك وبوى لفظ ومعنادن حائز نصاب اولمامسى شعر دائره‌سنك دارلغنه تنكئ حوصلهٔ اقتدارمك انضمامندن وجود بولان مانعه‌دن ايلرى كلمشدر .

تماميت افاده‌دن محروم اولان بومقوله نشايده ايسه ناظملرى طرفندن ـ تكميل لفظ وايضاح معنى يولنده ـ برمقاله تذييلى دأب ادبايه موافق اولسه‌ده نفس الامرده اوقدر مناسبتسز

دكلدر ظن ايدرم . بناءً عليه بنده لفظ و معناسنی نقصان و یاتعبیر
دیکرله دها زیاده توسیعه شایان کوردیکم شو غزل ناچیزمی
شرح و تفسیر یولنده بر قاچ سوز یازمغه جرأت ایلدم .

دوشدکجه کل چالکه کاکل دم سحر .
غیرتله چاك اولور کل و سنبل دم سحر

ای وجودی نوردن دوکلمش، رنکی لطافتدن بویانمش
کوزل ! الامان نه یاپمشسن؟ ... اولباس سفید تابنا ککله میان
کلزارده پسترچمن ژالهداره نور مهتاب کبی مستانه سرپلوب
یاتمشسن . کل یاپراغی کبی اورتهسی پنبه، کناری دها آچیق
برپنبه رنك لطیف سحری ایله پوشیده اولان یناغکك اوستنه
احوال عاشق مهجورکی کوستر غایت طاغنق واوجلری یوقاری
طوغری قیورق سیاه صاچلرکی دوکمشسن . او یله کورینور که
سحرك لطافتنه، چیچکلرك چنلرك طراوتنه مقابل بلبللرك حزین حزین
نغمهلرینی نی کبی دیکله یهرك نازلی نازلی اویومق ایستیورسن .
لکن خبرك یوق که صاچلرکك تحریك صبا ایله صفحهٔ رنکین
چالکه دوشوب قالقدیغنی بالای سرکده کی کللرله پیرامن
پسترکدهکی سنبللر کوردکجه رشك وغیرتلرندن یاقهلرینی یرتیورلر !!
یاسنی بو وضعیتده .. بو پریشانلق ایچنده ... بو لطافتده
کورن کوکللر عجبانه حاله کیررلر ؟ ! ....

زلف سیاه و عارض کلکونك ایتدیرر
انسانه حال فجری تخیل دم سحر .

خصوصیله بیلیرسن که یالکز سیاه صاچلرکك رخسار آل آلکی آسمانی برلطافتله کولکه لندیردیکنی کورن انسان ـ که الك برنجی بختیار جهانیاندر ـ بردنبره یورکنه اصابت ایدن صاعقهٔ محبتك تأثیربارقهٔ خرد سوزیله کوزی کوکلی آتش ایچنده قالدیغی حالده کندیسنی هنکام سحر برکلشن بهارده تماشاکر آثار شفق ونور سرور وصفایه مستغرق ظن ایدر !.

حسرتله آغلایان کوزلك روین آندیرر
پیرامنده ژاله ایله کل دم سحر

هنکام سحر ـ اوزرلرنده کی چیلرله ـ محو هراته غرق اولمش بنات نورسیده‌یه بکزه‌یان انواع چیچکلر ایچنده ـ کل ـ پیرامنده‌کی قطرات ژاله ایله ظلمت ووحدت شبانه‌دن استفاده ایدرك تنهاجه عزم کلشن ایتمش، کوزلرینی طرف آسمانه دیکمش؛ کوکلنی پنجهٔ عشقنه اسیر اولدیغی جوانه چویرمش؛ قولاغنی نغمات مرغانه طوتمش؛ بوحالده ایکن سوداسی هیجانه کلوب تابصباح ـ اوصلی اوصلی آغلامش؛ اوقدر آغلامش که کوزلرندن رخسار آتشیننه دوکیلان یاشلر قوریمغه وقت بوله‌ماش؛ اونبش یاشنده‌کی برقزك چهره‌سنی آندیرمزمی؟.

دمبستهٔ محبت ایدر کائناتی هپ
اوتدیجه عشق وشوقله بلبل دم سحر.

بامداد انتشار نور سحرله طبیعت ـ که چیچکلر، آغاجلر، چمنلر، صولر، ایرماقلر، طاغلر بایرلر مراد اولنور وهر برنده

اسرار عشق علویدن نیجه معنالر متجلی بولنور ـ ایشته بوطبیعت انتشار نورسحرله بلوط آلتندن کورینور کبی خیال میال عرض جمال ایتمکه باشلر . برطرفدنده نقاش شفق کوك یوزینك شرق طرفنی طاتلی برقرمزی‌یه بویامغه، طاغلرك تپه‌لرینی یالدیزه‌غرق ایتمکه قالقشیر. کائنات ـ که بوراده کافهٔ ذیروحدن کنایه‌در ـ طبیعتك بویله خواب عدمدن اویانیر کبی ظهورینی وشفقك آثارینی کورنجه یورکلرینی طولدیران عشق روحانی وشوق وجدانی‌یه مقاومت ایده‌میه‌رك جوش وخروشه کلمك ایستر. لکن بلبل ـ که دیوانه ادا بوقوشدر ـ جمله‌یه مسابقت ایدرك عشق فتانه قارشی داد خواهانه فریاده باشلر . آنك غریب غریب اوتوشنی ایشتدکجه کافهٔ ذیروح وبلکه جمادات بیله دریای استغراقه طالار . صانکه دمبستهٔ عشق ومحبت اولورلر!!

اولدك مکر بوتازه خیالکله (اکرما)
کلشنده کل طراز تغزل دم سحر

ای ناظم غزل! شرح وتفسیرایله تنویر ایتمك ایستدیکك بونشیده‌کك ـ که اکرچه لفظنده ضرورت شعریه‌دن منبعث اوله‌رق بعض مرتبه نقصان وارسه‌ده معناسنده مختفی اولان خیالات رنکین وتصورات دل نشین چشم دقایق بینه مکشوف وروشنادر ـ کل غنچهٔ ژاله دارکبی هربر جهتنده موج اوران آثار طراوته باقلنجه بسبللی سن بونقش ونکار لطائفی برسحرکاه بر

کلشن بهارده منظورك اولان آثار طبیعتدن اخذ واقتباس ایتمش وخیالکی دها رنکین کوسترمك ایچون کل یاپراغی اوزرینه نقش وتصویر ایلمش سین !!!

رجائی‌زاده
م . اکرم

دولتلو جودت پاشا حضرتلرینك (مرأة الحرمین)ه یازدقلری تقریظدر

کریم الشیم افندم

جامهٔ خامهٔ دلکش ترانه وفصاحت نشانه لرینك جملهٔ اسجاع لطیفهٔ بلیغانه‌لرندن اولمق اوزره موفق اولدقلری ❊ مرأة الحرمین ❊ ك اهدا بیوریلان جلد اولی جامهٔ حرم کبی محترم اوله‌رق دست مطالعه‌یه آلندی . یوق ! اویله دکل ! بلکه هامهٔ مباهاته برهمای سعادت قوندی ! بصر بصیرت ایله مطالعه اولندی . متعاقباً جلد ثانیسی دخی دست اخلاصه وصول بولدی . برقات دها بادیٔ مسار وافتخار اولدی . بو تألیف شریف سعادت الیف عالیلری عصر محاسن حصر همایونی تزیین ایدن آثار جدیده‌یه پك کوزل برلاحقه‌در وطوغریسی برموفقیت عظیمه وفائقه‌در . چونکه دیوار اعلان وانتشاره تعلیق اولنان مأثر ، هرهانکی فنه دائر ایسه مطالعه‌سی اول فنه منسوب اولان صنفه منحصر قالور وسوق عکاظ اشتهاره چیقاریلان بدایع اثارك دکرینی انجق اهل وارباب بیلور .

هرصنف کندی محصول وجدانیله مفتخر اولور . هرکس

مراقی نه‌ایسه آنك مطالعه‌سیله ذوق وحلاوت بولور . ابیاتك تقطیعنی شعرا اکلار . بیوتك رسم مقطعلرینه مهندسلر مراق ایلر . ابن خیامك « رباعیات » نی اوقویوبده ذوقیاب اولمیان ادیب یوقدر اما « خلاصة الحساب » نی اوقومغله مشغول اولنلر ایچنده آنك شاعر اولدیغنی بیلمیانلر چوقدر .

مقطعات ابن یمینی ـ ازبرله‌مك ، برشاعره کوره « قطوع مخروطیات » دن برمسئله‌یی بلله‌مك قدر کوچ کلمز وحساب « جذر اصم » برریاضی‌یه کوره حل رموز « شوکت » و « محتشم » دن دها قولای کلور . کل آناء یترشح بما فیه . شراباً طهورا اوصهباء تنافیه .

مرأة الحرمین ـ ایسه نظیری نایاب وهرکسك طالب وراغب اوله‌جغی برکتاب مستطابدر . چونکه فن محاضراتدن اولمق حسبیله بین الادبا مظهر حسن قبول اوله‌جغی بی‌ارتیابدر .

عرب تاریخنی وعربستان جغرافیاسنی یازه‌جق مؤلفینه مأخذ اوله‌جق برکوزل کتابدر .

خواص وعوام آنی یارم حاجی اولمق نیتیله اوقور . حجاج کرام دخی مناسك حج کبی یاننده طاشیر .

اصحاب فن مناظر آنك حاوی اولدیغی رسملره دوربین دقت ایله نظر ایدرلك نیجه محال مقدسه‌یی قلب کوزیله کورمش اولور اهل حساب وهندسه دخی آنده استفاده ایده‌جك پك چوق شیلر بولور .

بو يله قبول عامه يه مظهر اولان برأثر بيعديله موفقيت بهيه لرندن طولايى ذات والالرينى لسان تشكرله تبريك ايلرم افندم .
منا الشكر والتقريض * ومن الله الاجر والتعويض

دولتلو منيف پاشا حضرتلرينك تقريض عاليلرى

انسان ساكن اولديغى خانه نك مدخل ومخارجنى واقسام ومشتملاتنى بيلمك كندوسنجه نصل لازم ولابد ايسه بنى نوعمزك مسكن مشتركى اولان كرهٔ ارضك دخى مهم اولان مواقع ومسالكنى اوكرنمك اويله جه لازمدر .

حرمين شريفين ﴿ شرفهما الله تعالى الى يوم الدين ﴾ حسب الانسانيه اول مقصد اقصى داخلنده اولدقدن بشقه بريسى مهد اسلام وقبلهٔ مسلمين اولمق وديكرى (لولاك لولاك لما خلقت الافلاك) ستايش جليله سنه مظهر اولان خاتم النبيين وفخر المرسلين افنديمزك مرقد مطهرلرينى شامل بولنمق حسبيله هردورلو احوال وكيفياتلرينه كسب اطلاع ايتمك بزجه اهم وظايف واعز آمالدر .

حقيقة اعاظم ملوك عالم حرمتيله مباهى وشرف زيارت وطوافى سبب اجر وثواب نامتناهى اولان اشبو اماكن مقدسه نك تحقيق وتفصيل احوالى حقنده هرنقدر اهتمام واعتنا اولنسه سزاوار واول صوب مغفرت اوبه محمل سوار عزيمت اولمق ايچون جمله يه موجب شوق تازه اوله جغى آشكاردر .

توجهگاه قلوب اسلامیان ومطاف کروبیان اولان اشبو اماکن مقدسه‌نك احوال تاریخیه وجغرافیه‌سیله دیگر بعض معلومات نافعه‌یه دائر سعادتلو (ایوب صبری) پاشانك ﴿ مرآة الحرمين ﴾ نام بو اثر معتبری شمدی‌یه‌قدر بو یولده ساحه پیرای ظهور اولان مؤلفات بیننده طراز زرتار تفوق وامتیاز ایله معلم اولدیغی ارباب دقت وانصاف عندنده مسلمدر ٠

طوغریسی مؤلف مومی‌الیه بو همت بی همتاسیله مغبوط اسلاف اولدیغی مثللو معاصرین واخلافك تقدیر وتشکرینه کسب استحقاق ایلمشدر ٠

همان جناب ایزدمتعال سعینی مشکور ودارنده حائز نصاب تجارت لن تبور بیورسون آمین ٠

العبد الضعیف

محمد طاهر منیف

« زمزمه » نك اوچنجی جزؤنك مقدمه‌سی :

ادبیات وبالخاصه شعر حقنده‌کی فکر مخصوصمه دائر برقاچ لقردی که ارباب مطالعه‌یه عرض اولنور :

بدایع فکریه‌یه برصفت کاشفه تعیین ایتمك ایستیان دقایق پروران ادبدن بریسی « اك کوزل اثرلر انسانی اغلادانلردر » دیمش ٠ بن اولسه‌م ساده‌جه : (اك کوزل اثرلر انلردر که اوقوندقدن صکره‌ده انسانی برمدت دوشونمکه مجبور ایدر) دیردم ٠

فی الحقیقه مطالعه‌سی کوکلده رقت ـ کوزده رطوبت حصولنه سبب اولان آثار مطلقا کوزل عد اولنسه‌بیله هرکوزل

اثر موجب گریه دکلدر .

قائلك اوسوزدن مقصدی نه اولدیغنی تحری وتحقیق ایله اوغراشمق ایستەمم . فقط بن کندی مقصدمی و بوندەکی شمول حکمی برمثال ایله ایضاح واثبات ایده بیلیرم :

مثلا قیرده گزرکن بر چیچك مصادف نظرکز اولورکه دلبرلکیله طراوتیله نزاکتیله سزی یانه جلب ایدر . یقیندن باقنجه دها زیاده خوشلانیرسکز . شاید قوپارمغه قیەمزسەکز کندندن آیریلیرکن کوکلکزده عادتا برحس تحسر پیدا اولدیغنی اکلارسکز . قوپاریرسەکز نهایت‌الکزدن براقدیغکز زمان‌اوحس دها آشکار برصورتده یورککزی متألم ایدر . ایکی حالده دخی دوشونورسکز ! دوشوندیککز نه در ؟ بونی حتی سز تعیین ایدەمزسکز که بن بیلەیم ! .

(حکمت‌بدایع) ە دائر تحری حقایقله اشتغال ایدنلر بوبابده برطاقم اسباب متسلسله ایراد ایدرلرسەده غایتی موجب تفکر اولان اوچیچکك روحه نافذ برلطافتی حائز اولمسنه واریر فقط بولطافتك ماهیتی بیلنەمز .

اقشام غریبلکنده درەدن طوغری عکس‌ایدن برقوال‌سسی ویاکیجه مهتابده دکزدن طوغری کلان بر (هی‌هی) نغمەسی ده سزجه اوتحسر وتفکری موجب اولدیغی کبی :

« اقشام اولور کونش باتار شمدی بورادن
« غریب غریب قوال‌چالار چوبان‌درەدن

« بك كور په‌سين اسيركسون سنى يارادن
« كيرقويونه قوردقاپمسون كل قوزوجاغم!

تركيبنى وياخود:

« طوالدير قدحه شراب نابى
« مزج ايله شفقله ماهتابى
« بيلمم كه جهان بيتوب طورير كن
« بيتمزمى جهانك اضطرابى
« بر باده كتير امان امان كل!

شرقيسنى بلاترنم اوقومق ويا ايشتمك ده وحتى بر كوزل رسم لوحه‌سنى ويا الواح ذى‌حيات طبيعتدن برمنظره‌يى تماشا ايلكده قلبكزده عينيله اوتأثراتى حصوله كتيرر!

قدماى بلغا ايچنده الك چوق تقدير ايتمك ايستديكم شاعر عالى نظر نفعينك مثلا:

« خرد علامهٔ ادراكمك بركهنه شاكردى
« فلك شهنامهٔ انديشه‌مك بر جلد زركارى
« سخن بر طوطئ معجز بياندر خامه‌م استادى
« قلم بر قهرمان تيغزندر دل سلحدارى
« جم انديشه‌مك خورشيد برجام زراندودى
« عروس طبعمك ناهيد بر چنكى پرستارى

يولنده عظمتلى شعشعه‌لى برچوق سوزلرينى — واقعا ينه هر اوقويشده ذوقياب بلاغت اولمق اوزره — اوقويوب چيويرديكم حالده ينه مشار اليهك:

« زاهد اول رند اول همان صورتده قالمه عارف اول
« عالم معناده حکم پادشاهی بویله در
« غرق ایدر برنقطه‌ده نور سیاهه عالمی
« عارفك سرمایهٔ کلك سیاهی بویله در

ویا: « اغیاره نکاه ایتمدیکك ناز صانیردم
« چوق لطف ایمش اول عاشقه بن آز صانیردم

ویاخود: « آره‌مزسین هیچ وارمی دلده داغن یاره‌سن
« بویله‌می کوزلر کوزللر عاشق بیچاره‌سن
« آه ایله دردی بیلمز عاشق بیچاره‌نك
« چاکچاك ایتسون مکر آهی دل صد پاره‌سن

کبی تکلفدن بری روحپرورانه شعرلرینی هر نه زمان اوقوسه‌م البته از چوق دوشونورم! ظن ایدرم که بو هرکسجه ده بویله‌در. سببی ایسه بو بولده دلپذیر حکمتلری - بودرلو حقیقی وطبیعی حسلری حاوی سوزلرك روحه مؤثر برر کوزللکی حائز اولملریدر.

عصرمزك یتشدردیکی شاعرلر ایچنده عبدالحق حامدبك افندینك اشعاری بنی اکثریا دوشوندردیکی ایچون معشوقهٔ وجدانمدر!

بعض ذوات حامدبك افندینك اکثر شعرلری معقد اولدیغندن بحث ایدرلر. بوادعا مسلم دکلدر. مسلم عد اولنسه بیله او درلو ظلام مبهمیت ایچنده شعشعه زا اولان حقایق علویه

اجرام منیرهٔ سماویه‌یه بکزرکه ماهیتلری اکلاشیله‌مامقله برابر یه‌حیران تماشاسی اولمقدن انسان کندینی آله‌مز ! . بوده مشار الیه کبی ذکای خارق العاده اصحابنه مخصوص نقایص علویه‌دن بر فضیلتدرکه شایان غبطه‌در !

سوزده لطافت وعلویت نصل تحقق ایدر ؟.. بونی قطعیاً تعیین ایتمك ناقابلدر . فقط روحك آمال اصیلانه‌سنه موافقتله مشروط اولان افکار وخیالات وحسیات ایله بونلری تبلیغ ایچون استعمال اولنان الفاظ وتعبیرات ارەسنده تناسب بولندقجه سوز ـ کرك منثور اولسون کرك منظوم ـ همان دائما کوزل وبعضاًهم کوزل همده علوی دوشیور . افکار وخیالات وحسیاتده‌کی اصالت ایسه روحك کرمیٔ شوق وغرام ایله منبسط ویا نائرهٔ حسیات واحتراصات ایله ملتمع وملتهب اولدیغی زمانده لایح وواقع اولدیغی محققدر . اویله برحالده نفس ناطقه‌نك اظهار ایتدیکی نغمات شائقانه ویا نوحات مضطربانه‌یی الك موافق کلمات لینه ولطیفه ـ الك مناسب تعبیرات شدیده‌وجیده ایله ترجمه وتبلیغه موفقیت‌هرشاعر ومنشی‌ایچون منفرد واسطهٔ تمایز اولان ذوق معنوی‌یه‌وتعبیرآخرله حسن طبیعته مفتقردر .

علویت حقیقیه‌دن بی نصیب اولدیغی حالده یالکز لفظاً علویتی مشعر سوزلر بالون کبیدر : هوای اشتهارده برارالق اعتلا نما اولسه بیله بالآخره برزمین مجهولیت ومنسیته دوشر قالیر! حقیقت حسیه‌دن محروم ایکن آتشدن قیویلجمدن بحث ایدن منظومه‌لر شبنابه بکزر :

ظلام اوهام ایچنده فروزان کورنسه بیله هیچ بر قلب اوزرنده براثر احتراق حصوله کتیره مکسزین کندی کندیلرینه سونر محو اولور !

فی‌الحقیقه نفعیدن اول و صکره اوقدر قصیده پرداز کلمش ایکن بزم شعرلرك انواع معلومه‌سی ایچنده عظمت تصور - سماحت خیال - ثروت الفاظ - حلاوت آهنك ایله تمیز ایدن قصیده‌دن بحث اولندقجه نه‌دن دیکرلری قاله بیله آلنمق ایستنلمیور ده یالکز نفعی سویلنیور ؟..

فضولیدن اول و صکره اوقدر غزل سرایان و تعبیر اصحیله مصوران وجدان اشواق و آلام محبتله کویا دمساز اولمش ایکن مزیتی رقت حس - لطافت خیال - نزاکت الفاظ ایله تحقق ایدن غزلدن سوز آچلدقجه نه‌دن فضیلتك بیوکی ینه فضولی‌یه ارجاع اولنیور ؟ ..

آثار ادبیه‌ده وبالخاصه شعرده اوچ نوع کوزللك تقدیر اولنور که برنجیسی محاسن فکریه‌یه ایکنجیسی بدایع خیالیه‌یه اوچنجیسی‌ده سنوحات قلبیه‌یه مخصوصدر . بو کوزللکلردن روحه نافذ اولان سنوحات قلبیه‌یه مخصوص کوزللك اولدیغی ایچون دیکرلرینه تقدم ایدر . بوندن صکره کلان بدایع خیالیه‌در محاسن فکریه اوچنجی درجه‌ده کوزل عد اولنورلر .

محاسن فکریه لطائف حسیه ایله قاریشیرسه طبیعیدرکه اثرك کوزللکی برقات دها آرته‌جغی کبی کندیلرنده لطائف حسیه ایله

بدایع خیالیه‌نك آهنك امتزاجی بولنان اثار لطافتجه بر مرتبهٔ عالی العالیه‌یه واصل اولور ! مثلا شناسی مرحومك :

« ضیای عقل ایله تفریق حسن وقبح اولنور
« که نور مهردر الوانی ایلیان تشهیر

سوزی پالکز فکراً کوزل اولان اثاردن معدوددرکه بونی فکر تقدیر ایدر .

ندیمك برساحلخانه وصفنده‌کی نشیده‌سندن :

« کوه ودریا ایکی جانبدن دراغوش ایلمش
« صانکه دریا دایه‌سی کهسار ایسه لالاسیدر
« کوه صاقمقده رخسارن طوغار کوندن انك
« بحر ایسه آینه‌دار طلعت زیباسیدر

بیتلری خیالاً کوزل اولان اثاردندرکه بونی ده ذوق تقدیر ایدر . نابی زاده ناظم بکك :

« ذوق سودا طویمدك عاشق پرستار اولمدك
« اولقدر سودمده عشقمدن خبردار اولمدك !
« بختیار اولمقدی سودادن مرامی طبعمك
« بختمه دشمن کسلدك طبعمه یار اولمدك

بیتلری سنوحات قبیلیه‌دندرکه بونلرده حس ایله اکلاشیلیر حال بوکه محمد بك مرحومك (١) :

---

[١] داخلیه نظارتی اوراق مدیری سعادتلو علی حیدر بك افندی حضرتلرینك برادرلریدر « کلدان » نامنده‌کی مجموعهٔ اشعارندن نشرینه موفق اوله بیلدیکی برجزؤینك مندرجاتی ایچنده برایکی پارچه نشیده‌سی پارلاقدر .

« ای یادی بکا انیس و غمخوار !
« ای یادی بکا رقیبسز یار !
« یادك كبی دل بولورمی دلدار ؟
« یادکده وفاسزم وفا وار !

قطعه‌سنده ظرافت فکر ایله رقت حس ایکی یار موافق کبی ممتزج کورندیکندن قطعه حقیقة پك دلنشین ایکن حامد بکك :

« سورم بعض بن شب تاری
« ویریرم صبح نوبهاری اکا
« دوش نازنده زلف زرتاری
« کورینور یارمك خیالی بکا
« یتشوب حال اضطرابمده
« یوزمده نور حسننی سرپر
« صانیرم بر پری زرین پر
« طولاشیر کلبهٔ خرابمده !

منظومهٔ منتخبه‌سی الك لطیف بر حس ایله الك نازك بر خیالك جلوه‌کاه وصالی عد اولنمغه لایق اولدیغی ایچون فکر حقیرانه‌مه کوره یوقاریکی سوزلرك جمله‌سندن دها دلبر جمله‌سندن دها زوح استیناسیدر ! واوقوندقدن صکره انسانی بر مدت تفکره دوشورمك‌ده بو یولده‌کی نفایس نادره‌یه مخصوص بر مزیتدر .

دیمك اولور که آثار ادبیه وخصوصا شعر کوزل عد اولنه‌بیلمك ایچون کندیسنده فکر وخیال وحسه متعلق برایی شی بولنمق لازمدر . مع مافیه یالکز فکر خیال وحس جهتیله

كوزل اولمسی واحیفا كه براثرك مقبولیتنه كفایت ایده‌میور !
شعرده الفاظی حتی قوافیی وحتی اوزان معلومه ایچنده موضوعك طبیعتنه الڭچوق موافقت ایدن وزنی حسن انتخابده موفقیت شرطندن ماعدا حس و تصورده‌كی حزن ویاشادی‌یه رقت ویاشدته قسوت ویاشعشعه‌یه ودها بیك درلو حاله كوره افاده‌یه اطوار بیان ایچنده الڭ یاقیشیر اولان طورورنكی اكتساب ایتدیرمك دخی اقتضا ایدر كه بوشرائطی ایفاده اربابنه رهبرلك ایده‌جك ینه حسن طبیعتدر (١).

بعضاً پك كوزل برفكر صورت افاده‌سنده‌كی براوفاق قصور ایچون قیمتندن دوشویور. بعضاً پك لطیف برحس طور تبلغنده‌كی جزئی برفنالقدن طولایی بیاغیلشیورییور. بعضاً الڭ جانلی برخیال طرزتصویرنده‌كی بركوچوك نقصان سببیله روحسز كورینیور !

ایشته حسن بیان – تصویر وجدان بویله براوفق تفك بیك دورلو موانعك تأثیراتی التنده بولنمسندن طولایی دركه كرچكدن شاعر اولانلر كوزل شعر سویلمكی مشكلات عظیمه‌دن عد ایدرلر ! حال بویله اولنجه بنده‌كز كبی عجزه‌نك شعر نامیله میدانه قویه‌جقلری آثارك شعریتجه نه‌درجه ذكری اولمسی لازم كله‌جكنی تعریفه حاجت كوره‌مم.

بومطالعاتی اثر حقیرانه‌م اولان برمجموعهٔ اشعاره مقدمه

---

(١) فصاحت بحثی بوصدددن خارج اولدیغی ایچون اكا

مقامنده ایراددن مقصدم بن شعری نصل اکلادیغمی اکلاتمقدن عبارت اوله‌رق بعض ذواتك دیه‌بیله‌جکلری کبی املم دائر هیچ برشي دیمیورم .

(زمزمه) نك مندرجاتنی بومطالعاته کوره تقدیر ایتدیرمك دکلدرکه بوحقیقت ارباب مطالعه ایچنده مشرب ومسلك احقرانه‌می بیلانلرجه ذاتاً معلومدر ظن ایدرم .

زمزمه‌یه کلنجه مندجاتی ایچنده اویله شعشعه‌سی- طمطراقی- علویتی ایله مشکل پسندان زمانك قرین استحسانی اوله‌جق هیچ برشی یوقدر . اولکیلر کبی بوجزوءك‌ده کلیتی اعتباریله ماهیتنی ایسه شو اوچ بیت تعریف ایدر :

برزمزمه‌در بو – بی‌هنردر
آزادهٔ صنعت آهه بکزر
پروردهٔ کریهٔ سحردر
حیران سما نکاهه بکزر
بر نقش هوائیٔ کدردر
کیم نوری بیله سیاهه بکزر !

(زمزمه) بوقسم ایله‌ده تمام اولمیور . فقط توفیق اللهدندر .

استانبول فی ۲۸ نیسان سنه ۱۳۰۱

رجائی‌زاده
م . اکرم

اتیده‌کی مقالات شناسی افندی مرحومکدر :

استانبول سوقاقلرینك تنویر وتطهیری حقنده‌در .

ماسوا شائبه‌سندن دلی تطهیره چالش
پرتو حکمت وعرفان ایله تنویره آلش

بیتنك معناسنی قلبدن بدن وبدندن تا مسکن ومدن جهتلرینه قدر تأدیل ایتمك خیر ایچونسه نه‌دن جائز اولمسون ؟

تصویر افکار مطالعه کذاری اولان ذواتك معلومیدرکه پای‌تخت سوقاقلرنده کیجه‌لری فنارلر ایقاد اولنمسیچون صدور ایدن تنبیه رسمی‌یی ۱۸۸ نومرومزده نشر ایتمشیدك .

استانبولك سوقاقلری ایلروده غلطه وبك اوغلی کبی غاز ایله تنویر اولنجه‌یه قدر عادی فنارلرله اکتفا اولنمق قرارکیر اولدیغی تنبیه مذکور مألندن اکلاشلدیغندن بشقه بر فقره‌سنده « اهالیدن دخی بو اصوله رعایتله خانه‌سی اوکنده قندیل یاقغه هرکس مأذون بولنه‌جغی جهتله اول وجهله اهالیدن کندی ارزو وخواهشیله قندیل یاقانلر اولور ایسه اشبو حرکتلری نزد حکومتده تحسین وتقدیر اولنه‌جقدر » دیو مصرح بولنمشدی .

اهالینك دخی عموماً اتباع ایلمسی حکومتجه ملتزم اولان بویله برماده‌نك حصولی ایسه مقتدر اولانلرك حاللرینه کوره مصارفنك تسویه‌سنه ومتفرعات سائره‌سنه نظارت ایتمك ایچون

هیچ اولمزسه هر بر محله‌ده منتخبان اهالیدن مرکب بر ادارهٔ مخصوصه تشکیل اولنمغه متوقفدر .

وبو صورت مأمورینك مکلف اولدقلری فنار ایقادی وظیفه‌سنك اجراسنجه دخی کمال مرتبه سهولتی موجب اولور . بوکا ایکی مثال مجرب ایراد ایده‌بیلیرز .

برنجیسی سنهٔ حالیه ربیع اولنك اون بشنجی کیجه‌سی طوبخانه‌ده صورمه‌کیریانغیننك وقوع بولمسی وسوء قصد اثری اولدیغنك ملحوظ اولمسی اوزرینه همجوار بولنان فیروز اغا محله‌سنك سره سرویلردن اشاغی اولان سوقاغنه بو اصولده برقاچ فنار وضع اولنمشیدی .

ایکنجیسی بودفعه جغال اوغلی سمتنده دها مکمل برادارهٔ مخصوصه صورتی اختیار قلنمشدر .

فی الحقیقه بو اصول تعمیم اولندیغی حالده کیجه‌یه مخصوص اولان برطاقم محذورات زائل وبرخیلی محسنات حاصل اولورکه بحثه شایان اولانلری تعداد اولنور .

اولا مراملرینك اجراسنی قراکلغه الیقومقدن بشقه فرصت بولمیان اشخاص مضره‌دن قوهٔ ضابطه‌یه تقرب ویا تصادفلرنده خیال کبی کوزدن نهان اولانلری اله کچیرملك ایچون حکومتجه سهولت پیدا اولمسیدر .

ثانیا اهالی بربرینه کیتمك واصناف دکان کشاد ایتمك کبی‌هم زیارت هم تجارت ماده‌لرینك تزاید بولمسیدر .

ثالثا فنار طاشیق زجت ومصافندن هرکسك خلاص اولمسیدر ·

رابعا سوقاقلرده فوق العاده بر حال ظهورنده ضابطه واهالیجه بردن بره ایشغلك وجودینه لزوم ترتب ایدر ایسه تدارکیچون برطاقم تکلفات ووقت ضایع ایتمك کبی محذورات اندفاع بولمسیدر ·

خامسا سوقاقلرده کزینانلر حقنده اهالیجه برشبهه واقع اولسه قولایلقله بر طرف اولمسیدر ·

سادسا شهرده سوقاقلرك شهرآیین کیجه‌لرینك روشنلکنه یقین برلطافت بولمسیدر ·

سوقاقلرده ایدینلق اولدیغنی کیم ایسته‌مز؟ مکر کیجه قرانلغندن استفاده ایلین اهل فساد اوله! خلقك روشنیٔ اذهانه کیم قائل اولماز · وارسه عقول مظلمه‌درکه انجق اخرك جهلی قرانلیسنده پرتویاب اقبال اولور ·

شهرمز بر پای تختدرکه یالکز باشنه بر دولت دکل · واکا مالك اولانلر ایسه برصاحب خروجك قولنجه جهانه حکم ایتمکه مقتدر اوله‌بیلیر ·

اویله بر دار الملك که زمانه مزده اسیانك عقل پیرانه‌سی اوروپانك بکر فکریله ازدواج ایتمك ایچون برحجله‌گاه اولمشدر · لطافت طبیعیه‌سنی برطبع شاعرانه وصف ایتمك ایسته‌سه شویله خیال ایتمزمی :

(استانبول بلده‌سی اوروپانك کنار ساحلنده اسیایه قارشی قورلمش برمالکهٔ دریادرکه ماننده زیر افلاکده مرئی اولماز. الاکه آیینهٔ ابداری اولان صفحهٔ خلیجنده منعکس صورت بیقراریدر. آوازهٔ جهانگیری اوزاقدن ایشیدنلره برمرتبه‌خوش کلیرکه منظرهٔ دلکشاسنی یقیندن تماشا ایتمکه قولاقدن عاشق اولماق محال مطلقدر. حسرة الملل عنوانه مظهریتی نابجامیدر.)

بویله برشهر شهیرنه قدر تحصین وتطهیر ونه قدر تزیین وتنویر اولنسه شایسته‌در.

تنویرینه شمدی رأی حکومتله مباشرت اولندی. بو بربشارتدر که سوقاقلرینك تطهیری دخی اولکندن زیاده اطراد اوزره اجرا اولنمق زماننك تقربنه اشارتدر . . . .

(شناسی)

—

ماهیتی اثبات ایدن اثار عملدر
مقدارینه نسبتله کشی خیر وشرایلر

قاعده‌سی امور شخصیه‌یه عائد اولدیغی کبی کلیت جهتنه نه‌دن شامل اولمسون؟ یابرملتك حالی دولتنك ماهیت اداره‌سنی اثباته دلیل علنی دکلمیدر؟ حتی بونده شویله بر معیار اتخاذ اولنورکه برحکومت رأینده نه قدر مستعقل ایسه ماحصل افعالنی اوقدر متحمل اولمق لازمکلور.

ممالك عثمانیه‌ده ایسه خلقك سعی اختیاریسیله تمشیت بوله‌بیله‌جك کلی وجزؤی امورك اکثری اصول اداره اقتضا

سنجه بالفعل دولتك تشبثاتنه ویاخود تشویقاتنه وابسته اولدیغی کبی مدنیتمزك حال حاضری احتیاجاتی تکثیر ایتدکجه اسباب معیشتك تحصیلی ایچون انسان اولکنده زیاده ذهناً وبدناً چالشمغه مجبور اولمق حسبیله کرك اضطراری و کرك اختیاری بو صورتده سلوك ایده‌میان سئله‌نك تنظیم احوالی منحصراً حکومتك همتنه قالمشیدی .

تصویر افکارك ۱٤۷ نومروسنده‌کی بند مخصوصك نشری دخی بوملاحظه‌یه مبنیدر .

مؤخراً سئله حقنده برنظام اتخاذینی مذاکره ایچون مخصوص برقومیسیون تشکیلی رمضان ایچنده قرار کیر اولمش والیوم باب عالیده عقد جمعیت ایتمکده بولنمشدرکه اعضاسی قپو کتخدالرندن مرکب اولدیغی ایشیدلدی .

بو تشبث خیرمأمول وجهله حصول بولدقده عصرمزك محسنات حقیقیه‌سی جمله‌دن معدود اولسه کرکدرکه عمرینی ذل سوال وعاقبتی مجهول برحالده کچیرن عجزه کروهی حضور قلب ایله دعای سلطنت سنیه؛ وقف اوقات ایلدکجه هربری بوبابده علو مرحمت پادشاهی‌یه بربرهان ذی حیات اولمش اولور .

جسم متنفس واحدده متألم اولان برجزؤك تسکین اضطرابنده سائر اعضا مستریح اولدیغی کبی سئله کروهنك ممکن مرتبه کسب رفاه ایلمسندن عموم اهالی ایچون نه درجه انشراح ومحمدت حاصل اوله‌جغنی تعریفه قادر دکلز .

مادامکه انفـاق محتاجین هر بردین احکامنجه اداسی واجب بردین وخصوصیله عنـد الاسـلام فرض عنیدر . ومادامکه بونجه اجنبی ملت ودولتلرك افراد عوامندن تاملوك بنامنه قدر ملکمزه مهاجر وملتجی اولان فلاکتزدکانی حمـایه یه دولتمزی سوق ایدن سخاوت عثمانیه صنفی نیجه انقلابات شدیده‌دنصکره الیوم وارسـتهٔ شنیدر . کندی مملکتمزده کندی اهـالیمزدن خلقك مرحمتنه قالمش اولان برطاقم فقرایی مذلت وفلاکتدن تخلیص حکومتك مقتضای شـانندن اولدیغنی کیم تصـدیق ایتمز قالدیکه بقـاسـیله پایدار اولدیغی صنوف تبعه‌سـنك فقراسنی اقداره صرف همت بردولتك صدقهٔ فروشکوهیدر .

بویله برمادهٔ خیریه‌نك فعله چیقارلمسی ایچون خلق مشترکا اعانه‌یه تشویق اولنمق لازمکلور ایسه بونده‌دخی فضائل محسنه سنك یکیدن براثرینی دها کوستره‌جکی امثال عدیده‌سی دلالتیله ثابتدر .

(شناسی)

برملت، که انسانیتك تنویر وتهذیبنه مأمور اولمق اعتقادنده بولنور ؛ افرادی دنیایه عسـکرلك ایچون کلور ، وعسـکرلك یولنده فدای جان ایدر .

ایشته بودعوایی صورت تواترده‌اثباته کافی اوله‌جق ملت عثمـانیه‌در، که عوامندن هربری جنکاور وذاتاً عسـکر اوغلی

عسکر اولوب، فضائل قهرمانی ایله مسلح وعقائد راسخه ایله موشح اولدقلری ایچون، مظفریتك اسباب ظاهریه‌سی اولان لوازم ومعارف حربیه‌لری مکمل اولدقجه، کندیلرینه عالمك باشدن باش عسکری دینیله بیلور، که بو قضیه‌یی دوست ودشمن اعترافه مجبوردر ٠

بو مجاهد ملته عسکرلك صفتی اجدادی اولان قهرمانلرندن موروثدر، که دست عدالتله سل ایتدکاری سیف سایه‌سنده توسیع ملك ایلدکاری مثللو، لمعهٔ شمشیرلری براقلیمه پرتو بخش اولمه‌دن اول آوازهٔ شهرت غالبیتلری منتشر اولدقجه، سمعنا واطعنا جوابیله تلقی اولنوردی٠ بونلره ایسه مزیت عسکریه‌نك میدان امتحانی دینیلان معرکه‌لرده آل عثمان پادشاهلری بیننده عشرهٔ مبشره اطلاقنه شایسته اولان عثمان غازیدن سلیمان قانونی‌یه قدر یکن ملوك ایله مراد رابع کبی جهانگیرلر رفیق جهاد اولورلردی که سفرلرده عسکرلکك بالجمله متاعبنه اشتراك ایتدکاری جهتله عنوان سلطنتلری نسبتنده شان مظفریت اغتنام ایتمشلردر ٠

اجدادمزك مآثر همتلرندن بزه باقی قالان ملك اوروپا و آسیا وافریقا قطعه‌لرینك ملتقای حدودنده وربع مسکونك الك کوزل برجهتنده بر دولت واسعه تشکیل ایدر، که تأسیسی شرفی آنلره عائد ایسه ملل اجنبیه‌نك کمال انتظامی وقتنده محافظه‌سی شانی دخی بزه راجع اولمق لازم کاور ٠

بویله بروظیفهٔ مقدسه‌یی جمله‌دن اول ایفایه مأمور اولان

هیئات مسلحه حقنده هر نه قدر اهتمام اولنسه شایاندر ؛ بناءً علیه دولتجه نظام عسکریتك تأسیسندن برو اصوللرینك باشلیجه تعدیلاتنه موفق اولنه‌رق ، تنسیقات عسکریه نامنی آلمش ؛ و بونك اوزرینه کلی وجزؤی تفرعاتنك اکمالنه اعتنا اولنمقده بولنمش اولدیغی کبی ، بودفعه دخی خیلی زمانلردر احداثی متصور اولان ـ جریدهٔ عسکریه ـ میدانه چیقه‌رق ، عصر همایون پادشاهیده ظهور ایدن آثاره برلاحقهٔ جدیده اولمشدر .

بوغزته عسکرلك معارفی جهتنه عائد اولدیغندن ، ماهو المقصوده ظفریاب اولدیغی حالده اهل سیفی تبریکه سزا براثر عد اولنور ؛ ومآثر مظفریتلرینه برتاریخ جدید اولمسی قلباً تمنی قلنور . (شناسی)

والده‌سنه برمکتوبی (*)

افندم !

بنم جانمدن عزیز اولان والده‌جکم

کچنکی آلدیغم مکتوبکزده بریلدن بری خسته اولدیغکزی بیلدیرمش ایدیکز ؛ لکن بوندن آکلادیغمه کوره جانکزله اوغراشور مرتبه‌یه کلمش سکز ! اویله ایسه افندم نیچون بوزمانه

(*) مشارالیهك کندی خطیله محرر ومهرینه حاوی اولان بومکتوبی که اون یدی یاشنده بولندیغی زمان یازلمشدر . یادکار اوله‌رق محفوظدر .

قدر بیلدیرمدیکز ؟ اکر بیلدیرمش اولیدیکز چار چابوق تحصیلك آرقەسنی آلوب ، شمدی یەدك آستانەیە کلیردم؛ چونکە بوندن مقدم دها قولایلقلر وار ایدی ؛ هرنە ایسە شو کونلردە ایشمی بتیرمك اوزرەیمدر .

اکر خستەلغکز پك اغیرلشیور ایسە تیز بزە یازك ! تاکە عودت ایتمەنك چارەسنە باقەیم ؛ اما یینە سز اهمال بیورمیوب . شو خستەلقدن قورتلمیە چالشك ! وجود صاغ اولمدقدنصکرە مال و ملکی نەیاپمەلیدر ؟ صاقنوب ، بوخصوصدە پارەیی اسرکەمیەسکز ! برقاچ طبیبە باقدیرك ! اکر بورج بیلەایدیلیرسە اداسنە الله کریمدر ؛ همان سز وار اولك !

افندم ! شمدی ایجاب ایدیور ، کە شو آنە قدر کوکلمدە صاقلدیغم سرلری سزە سویلیەیم ؛ تاکە نە سکا ، نە بکا داغ درون اولسون . چونکە بنی آدم بالطبع حرصلی اولدیغی آشکاردر ؛ اما بوحرص برقاچ درلودر ؛ بنم حرصم شمدیکی عقل وادراکە باقیلورسە براز بکنەجك ایلە ، چوق هنردن عبارتدر . الحمدلله تعالی شو کنج یاشمدە بونلردن برمقدار حصەدار اولدم ؛ لکن حقیقتدە هپ سنك سایکدەدر ؛ زیرا بنی اوقوتدوروب ، یازدیرتدك ! سنك حقکی بیك ییل یشاسەم اودەیەمم . سندن بشقە کیمسەم یوقدر .

ایشتە افندم معاذالله سزە برحال اولەجق اولسە سندن

بشقه‌سنه والده دیمکه اغزم وارەمز . ودیه‌م علیم‌الله ! وسنی بن اونجه‌یه قدر اونوتامم ..

. . . .

فلك مساعده ایدرسه مرحوم پدرمك کمیکلرینی استانبوله کتیرتدیره‌جکمدر ؛ انشاالله تعالی مخصوص بر تربه بابدیره‌جغمدر جمله‌مزك برمکانده اولمسنی ارزو ایدییورم (*)

سنك عندکده الك ادنی اولان شیئکی ضایع ایتمم ، وسنك خانه‌کی سوندرمم ؛ ورحمته وسیله اولور آثار سعی ایدرم .

دین ودولت ووطن وملتم یولنه کندیمی فدا ایتمکی ایسترم .

. . . .

. . . .

امان جانمدن عزیز اولان والده‌جکم ! کنجلك وجاهللك مناسبتیله سزه هرنه قباحت ایتدم ایسه جمله‌سنی عفو ایله وحقکی حلال ایله !　　　　ابراهیم شناسی

فی ٣٠ کانون ثانی سنه ٦٩ (عن پارس)

(*) پدری طوپجی ضابطی اولدیغی حالده کندیسی باشنده ایکن ٤٢ ده‌کی روسیه سفرنده شهید اولمش . شمنی‌ده مدفونرر .

اتیده‌کی درت پارچه مطالعه مقدمهٔ ابن خلدونك جلد ثالثندن

منتخبدر که جلدمذکور جودت پاشا حضرتلری طرفندن ترجمه بیورلمشدر .

١ — فکر انسانی جناب حقك نوع بشره مخصوص برلطف واحسانیدر که صنع بدیع صمدانی مطلقا حس وحرکت ارادیه ایله جنس حیوانی اجناس سائره‌دن ممتاز ونوع انسانی دخی فکر ایله حیوانات سائره ایچنده سرفراز ایتمشدر زیرا سرحیاتك خصائصندن اولان مطلقا حس وادراکده حیوانات سائره انسانه مشارك اولوب انلر دخی قوهٔ سامعه ایله اصواتی وقوهٔ باصره ایله مبصراتی وقوهٔ شامه ایله روایحی وقوهٔ ذائقه ایله طعومی وقوهٔ لامسه ایله حرارت وبرودت وملاینت وغلظت کبی اوصافی حس ایدرلر اشبو حواس خمسهٔ ظاهره ایله بوعالم شهودده موجود اولان امور محسوسه حس اولنور وبونلردن بشقه دماغده بش قوت دها واردرکه حس مشترك وخیال وقوهٔ متصرفه وقوهٔ واهمه وقوهٔ حافظه دینلور ذکر اولنان حواس خمسهٔ ظاهره ایله خارجدن النان محسوساتی حس مشترك اخذوادراك ایدوب خیال حفظایلر وبومحسوساتده متصور اولان امور معنویهٔ جزئیه‌یی واهمه ادراك ایدوب حافظهٔ حفظ ایدرمثلا قویون قوردی کوردکده قوردك صورتی قویونك دریچهٔ چشمندن آینهٔ حس مشترکنه عکس ایدوب خیالنده آنی حفظ ایدر شویله که برکره دخی کورسه اولکی کوردیکی صورت اولدیغنی تخیل ایلر واهمه‌سی دخی

اول صورتده بر عداوت مخصوصه حس ایدوب بو معنایی حافظه‌سنده صاقلر وبعضا اولورکه انسان مقدما کورمش اولدیغی برشیئی تکرار کوردکده مقدمکی صورتی هرنقدر خیالنده محفوظ ایسه‌ده بونجه صور محفوظه ایچنده‌انی بولوبده تطبیق ایده‌مز فقط دوشونه‌رك تخطر ایده‌بیلور اشته بوکا سهو دینلور واکر بتون بتون زهنندن چیقوب کیتمش ایسه اولوقت نسیان دینلور اماقوهٔ متصرفه قوای مذکوره بیننده برآلت متوسطه اولوب انکله کرك خیالده اولان صور محسوسه‌ده وکرك حافظه‌ده اولان معنویات جزئیه‌ده تصرف اولنور مثلا قوهٔ واهمه انکله برطرفی اکسك یاباشی کسك بر انسان ویاخود انسان کبی ایکی ایاقلی وارسلان کبی سیوری طرناقلی غایت قورقونج برصورت تصور ایدر بونلره اوهام وخیالات دینلور وبوجهتله قوهٔ متصرفه‌یه دخی متخیله نامی ویریلور اشته اضغاث احلام دنیلان برطاقم قاریشق رؤیالر دخی بوندن نشئت ایدرکه قوهٔ واهمه قوهٔ متخیله واسطه‌سیله خیالده اولان صور محسوسه‌یی بربریله ترکیب ویاخود بربرندن تفریق ایتمسی و برطاقم معانیٔ جزئیه‌یی تصور ایلمسی حسبیله عالم منامده برطاقم قاریشیق شیلر کوریلور کرك سالف الذکر حواس خمسهٔ ظاهره وکرك اشبو قوای خمس باطنه انسانده اولدیغی کبی حیوانده دخی واردر انجق جناب حق انسانه بونلردن بشقه برده عقل احسان ایتمشدرکه انکله انسان خیال

وحافظه‌ده مضبوط اولان معلومات جزئیه‌ده قوهٔ متصرفه‌سنی
اعمال ایدرك نیجه معلومات كلیه تحصیل ایدر شویله‌كه قوای
حسیه ایله تحصیل وتدارك ایتمش اولدیغی امور جزئیه‌دن
برطاقم امور كلیه ومعلومات عمومیه انتزاع ایدرك انلری
كندینه قانون وقاعده اتخاذ ایدوب سلب واثبات ایله ترتیب
مقدمات ایدرك پك چوق مجهولانه دسترس اولور مثلا افراد
انسانیه‌دن كوردیكی صور جزئیه‌نك تشخصاتنی تجرید ایدرك
ذهننده مطلقا انسان تصور وكذلك فرس وسائر حیوانات
انواعنده دخی بوجهله تصرف ایدوب انسان كلی وفرس كلی
واسد كلی كبی برطاقم معلومات كلیه تحصیل وتدارك ایدر
وتكرار بونلرده‌دخی تصرف ایدرك جمله‌سندن اعم اولان حیوان
مفهومنی تصور ایدوب جمله‌سنی انك تحتنده درج ایلر وكذلك
اشجار واحجارده دخی بویله تصرف ایدرك طاقم طاقم معلومات
كلیه تحصیل ایدوب اشجار وسائر نباتاتی جسم نامی واحجار
ومعدنیاتی جسم غیر نامی تحتنده درج ایدر وصكره بوكلیاتك
جمله‌سنی دخی مطلقا جسم تحتنده مندرج قیلر وبوكلیاتك هربرینه
برطاقم احوال كلیه اثبات ایدوب مثلا حیواناتده علی العموم
حركت ارادیه اولدیغنی بیلوب بوعلم عمومی ایله كرك افراد
انسانیه‌دن وكرك سائر حیواناتدن برینی كورسه انده حركت
ارادیه اولدیغنه استدلال ایدر اشته بوتصرفات ذهنیه‌یه فكر
دینلور وبوجهتله قوهٔ متصرفه‌یه دخی مفكره دینور اماسائر

حیواناتده فکر اولمدیغندن کلیاتی ادراك ایده‌میوب مدرکات حیوانیه برطاقم جزئیات متفرقه‌یه منحصردر حتی انسانك واهمه‌سی دخی کلیاتی ادراك ایده‌مدیکندن بعضا عقله معارض اولور مثلا میت جماد اولوب جماداتدن ایسه هیچ بروجهله ضرر کلمك احتمالی اولمدیغندن مطلقا میتدن خوف اولنمز دیو عقل قطعیا حکم ایدرکن قوهٔ واهمه بوحکم کلی‌یی درك ایده‌مدیکندن بوخصوصده عقله معارضه ایدرك میتك صورت مخصوصه‌سندن اورکر وقوای سائره‌یه دخی غلبه ایدر بناءعلیه قوهٔ واهمه‌یه سلطاالقوی دینلور *

—

٢ — فکرك اشبو مرتبهٔ ثانیه‌سی بروجه مشروح جمعیت بشریه‌یه متعلق اولان آداب واصولی ادراکدن عبارت اولمغله بوبابده بیوکلره تقلید وتبعیت وعادات عمومیه‌یه توفیق حرکت لازمه‌دن ایکن بعض خود رأیلر عادات وتعاملده خلقه اتباع ایتمیوب زعملرنجه خلقی کندولرینه اویدرمق استرلر زمان ایسه هیچ بروقتده انسانه اویمیوب بهرحال انسانك زمانه اتباع ایتمکه مجبور اوله‌کلدیکی جهتله دست زمانه‌دن برخیلی سیله‌لر ییوب وانسانی رفاه ایله کچندیرن کیفیت همان خلق ایله خوش کچنمکدن عبارت اولدیغنی اکلایوب نهایت خلقه تقلید وتبعیته مجبور اوله‌رق حال سابقنك ندامتنی چکرلر اما هرکارنده عقلا سوزینه حوالهٔ سمع اعتبار ایدن وآداب واطوارنده بیوکلرك

اثرینه کیدن کیمسه طریق معیشت ومعاشرتده فیض آلور ونظر انامده مقبول اوله رق بویولده حال وحیثیتی ترقی بولور وچونکه حکمت عملیه برمنوال مشروح تجارب صحیحه ایله کسب اولنور مواددن اولمغین هرکسك تجربه سنه کوره بوبابده بردرلو معلومات مخصوصه سی اوله بیله جکندن هرحالده پند ونصیحتی وعقلا ایله اولنان مشورتی غنیمت بیلمك لازم کلور بوسببدن حکما انسانی درت قسمه تقسیم ایدرلر قسم اول عاقل مشاور وقسم ثانی عاقل غیرمشاور وقسم ثالث غافل مشاور وقسم رابع غافل غیرمشاور اولوب قسم اول انسان کامل وقسم ثانی ایله قسم ثالث انسان ناقص وقسم رابع هیچ مقوله سی عد اولنور دیرلر ﴿ وشاورهم فی الامر ﴾ نص جلیلنده دخی بونکته یه اشارت واردر سبحان العلیم الخبیر الحاصل ارباب عقل وتجربه ایله استشاره ایتمك وانلرك اخطارات ونصایحنی سمع قبول ایله استماع ایلمك خلق حمید وشعار عقل سدیددر فقط وقتمی خوش بچوره یم وهرکسی کندمدن خوشنود ایده یم دیو نیك وبد وخیر وشر هرنه دینیلور ایسه اکا موافقت قیدنده بولنمق دخی اك مضر اولان خصائل ذمیمه دن اولمغله انسان کامله صلابت وثباتك افراطی اولان عناددن اجتناب نصل لازم ایسه مماشات وتمایلی درجهٔ تفریطه کتورمکدن اتقا دخی اول مرتبه مهم ومقتضیدر .

---

٣ — فکرك بومرتبه سی معلومات تصوریه ایله معلومات

تصدیقیه شروط مخصوصه‌سی اوزرینه ترتیب اولنه‌رق معلومات تصوریه‌دن مجهول تصوری ومعلومات تصدیقیه‌دن مجهول تصدیقی اکتسابندن عبارت اوله‌رق تفصیلاتی کتب منطقده مبسوطدر وغایتی حقایق اشیایه معرفت تحصیل ایله مراتب انسانیتی تکمیل ایتمکدر چونکه بر منوال سابق انسان محسوساتدن علوم کلیه اخذ وتدارك ایتدیکی کبی هرشیئك اصل وحقیقتنی تفتیش ایده‌کلدیکندن اجسام مرکبه‌نك اجزاء اصلیه‌سی اولان عناصردن واحوال سائره‌سندن بحث ایله ایتجه‌دن اینجه دوشونه‌رك ودرلو درلو تجربه‌لر ایدرك بر طاقم علوم کلیه تحصیل ایدر وبونکله دخی قناعت ایتمیه‌رك سماواته ومبدأ ومعاد ایله مبدع کائناته علم ومعرفت تحصیل ایتمك سوداسنه دوشر اشته فنون حکمت نظریه بورادن نشئت ایدر وفکرك بو مرتبه‌سی غایت دقیق وعمیق بر فکر اولمغله بو مرتبه‌ده هرکس استعداد وقابلیتی قدر آت اویناده‌بیلور وانسانك اصل شرف وشانی عقل وذکاوتجه یربرینه نسبتله اولان فضل ورجحانی بونکله میدانه کلور .

---

٤ — روح بحثی من القدیم حکما بیننده مختلف فیه بر مسئله اولوب اکرچه اشجار ونباتات نشو ونما ایله احجار وجماداتدن وحیوانات دخی حس وحرکتله اشجار ونباتاتدن ممتاز اولدیغی کبی انسان دخی حیوانات جنسندن اولدیغی حالده

عقل وفكر ايله سائرلرندن ممتاز اولديغنده اتفاق ايتديلر ايسه‌ده نباتاتده اولان قوای نباتيه‌دن فضله اوله‌رق حيوانده برده روح حيوانی اولديغی كبی انسانده دخی بو روح حيوانيه‌دن فضله اوله‌رق حيوانده بولنميان بر جوهر روحانی اولوب اولمديغنده اختلاف ايتديلر وقدمای حكمانك اكثری انسانده سائر حيواندن فضله بر روح اولديغنه قائل اولوب ديديلركه بو روح انسانی ماده ومكاندن مجرد برجوهر روحانی اوله‌رق جسم وجسمانی دكلدر ونته‌كم واجب الوجود تعالی حضرتلری جهات ومكاندن منزه اوله‌رق بوعالم كائناتده فاعل ومؤثر ايسه انك سر امر تكوينی اولان روح انسانی دخی بدنك ايچنده ويا بر اوجنده وياخود طيشنده وبر طرفنده اولمديغی حالده بدنده متصرف ومدبردر وبو جوهر روحانی ايله جسم انسانی بيننده مباينت كليه اولوب روح حيوانی ايسه جولان دمدن نشئت ايدن حرارت غريزيه ايله حاصل بر اينجه بخار اوله‌رق روح ايله جسم كثيف بيننده بر جسم لطيف اولديغندن روح انسانی ابتدا اكا تعلق ايدوب انك واسطه‌سيله بدنده تصرف ايدر وچونكه بو روح مجرداتدن اولمغله ماده ومكاندن مجرد بر عالم و اول عالمده جهت ومكاندن مجرد اون عقل اثبات ايدوب عقول عشره تعبير ايلديلر وانسانك وفاتی روح انسانينك بدنه اولان تعلقنك انقطاعندن عبارت اولمسيله قوای دماغيه‌ده اولان علوم جزئيه بدنله بيله فانی اولوب اكر تهذيب اخلاق وتحصيل علوم ايله

کرك حکمت عمليه‌جه وکرك حکمت نظریه‌جه کسب معلومات کليه ایتمش ایسه بو معلومات کليه روحده قالوب بو جهتله عقول عشره‌يه اتصال ومناسبت کسب ایدر وبو معلوماتيله مؤبدا متلذذ اولوب کيدر واکر بويله معلومات نافعه تحصيل ایده‌ميوبده عمرينی شهوات نفسانيه وحسيات جسمانيه‌سنه حصر ایتمش ایسه روح بدندن مفارقت ایتدکده خضيض جهالتده قالوب ارواح عليينه اتصالدن محروم اوله‌رق ظلمات جهل ونادانيده عذاب روحانی چکرديرلر حکمانك بو فرقه‌سی ادلهٔ عقليه ايله روح انسانينك وعالم روحانينك وانده اولان ملائکهٔ عليينك وجودينی اثبات ایدرك بومسئله‌نك اجمالنده صوابه اصابت ایتديلر ایسه‌ده تفصيلاتنده خطا ایدرك ره‌نا صوابه کتديلر وبو تفصيلاتده اولان معتقدات باطله‌لرينی شرع شريف انکار وتزييف ایتدکدن بشقه چونکه ملائکه‌يی اون عدده حصر ایدرك عقول عشره تسميه ایتملری سبعهٔ سياره ايچون افلاك سبعه وجملهٔ ثوابت ايچون فلك ثامن وجمله‌سنی محيط ومحدد اولمق اوزره فلك اطلس اثبات ایدرك بوافلاك تسعه‌ده مدبر اولمق اوزره طقوز جوهر روحانی وجمله‌سنه مبدا ومؤثر اولمق اوزره برعقل کل اعتقاد ایتملرينه مبنی اولوب شمدی ایسه حکمای متأخرين رصد ايله بر چوق سيارات دها کشف ایتدکلرندن حکمای قدمانك زعم ایتدکلری عقول اوندن زياده اولمق لازم کلمکله حکمت جديده دخی بو کلاملرينی تکذيب ایتمشدر فرقهٔ ساله وجود باری‌يی دخی ادلهٔ عقليه ايله اثبات

ایدرك حقه اصابت ایتدیلر ایسه‌ده صفات آلهیه‌نك تفـاصیلنی دخی بویله عقل ایله اثباته قالقیشوب بو یولده دخی چاه ضلالته دوشدیلر زیرا عقلك یاپه‌بیله‌جکی انجق واجب الوجودك وعالم ارواحك وملائکهٔ کرامك اجمالا وجودینی ادراکدن عبارت اولوب تفـاصیلنی مدرك اوله‌مز اما انسـان هر شیئ بیلورم ادعاسـنده بر حیوان اولدیغندن اکثریا بویله دائرهٔ اقتدارندن خارج خولیالره طاله‌رق کرداب خبط وخطایه دوشوب ساحل صدق واستقـامتی بوله‌مز بعض متکلمین ایله عامهٔ صوفیه دخی روحك بو وجهله مجرداتدن اولمسـنه ذاهب اولوب صفـات الهیه‌نك جملهٔ کائنـاته تعلقی نصلسه روح انسـانینك دخی بدنه تعلق ونسـبتی اویله اولوب نته‌کم کنه باری‌یی ادراکه عقلمز یتشمزسه روحك حقیقتنی ادراکه دخی اولوجهله فکریمز ایرشمز انسان ایسه بو روحدن عبارت اولمغله انسـان کندینی بیله‌مز اشته ❋ من عرف نفسه فقد عرف ربه ❋ حدیث شریفی دخی بونکته‌یه رمز واشـارتدر دیدیلرکه کندینی بیلن خالقنی بیلور دیمك اولور اما بعض محدثین بو حدیثی من عرف نفسه بالذل والحقارة فقد عرف ربه بالعظمة والکبریا دیو تفسیرایدوب وعظ ونصیحت مقامنده اولملق اوزره ایراد ایتدیلرکه بو صورتده نفسنك ذل وحقارتنی بیلن جناب واجب الوجود تعالی حضرتلرینك عظمت وجبروتنی دخی ادراك ایدر دیمك اولوب اکرچه نفس کلمه‌سی اصل لسان عربیده کندی دیمك ایسه‌ده صنعت تجرید

طريقيله كويا نفس بر بشقه شی كبی تصور اولنمش اولورو نفس كلمه‌سی چوق يرده بو وجهله استعمـال اولنوب امور خيريه عقله اسناد اولنديغی كبی امور خسيسـه دخی نفسه اسنـاد اولنور اوائل تحصيل فقيرانه‌مده بر فاضل مبتحرك مجلسنده بولندم روح بحثنه وبو حديث شريفك تفسـيرينه دائر سوز آچلدقده ديديكه بعض محدثينك من عرف نفسه بالذل والحقارة فقد عرف ربه بالعظمة والكبرياء ديو تفسير ايتملری ظنمه شوندن ناشی اولميدركه فن نحوده بيان اولنديغی اوزره فاعل ايله مفعول متحد اولدقده نفس ياخود ذات كلمه‌لری توسيط اولنه‌رق مثلا زيد كنديني ضرب ايتدی دينيله‌جك اولديغی حالده زيد ضرب نفسه ياخود ذاته دينلور فقط افعال قلوبده بويله برشی توسيطنه حاجت اولميه‌رق مثلا زيد كنديني فاضل بيلدی دينيله‌جك اولسه زيد علمه فاضلا دينور بو صورتده حديث شريفده كنديني بيلمك معنـاسی مراد اولمش اولسه نفس لفظنه حاجت اولميه‌رق عرفه دينلوردی مطالعه‌سيله بعض محدثين بويله تقييد وتأويله محتاج اولديلر اما اكثر محققين كنديني بيلمك معناسنه حمل ايله بو تأويله كيتمديلر انلر بو قاعدهٔ نحويه‌دن غفلتمی ايتديلر ديو استفسار ايتدكده عاجزانه بو وجهله جوابه ابتدار ايتدمكه افعال قلوب مطلقـا قلب ايله ادراك اولنه بيله‌جك فعللر ديمك اولميوب بلكه قلبه مخصوص اولان فعللرده اصطـلاح اولمشـدركه ايكی شی بينـنـده كی نسبته تعلق ايدن فعللردن عبـارتدر بونك ايچون افعال قلوب

ایکی مفعوله متعدی اولور علمزید عمرافاضلا کبی بناءعلیه رؤیت
ماده‌سی علم مغناسـنه استعمال اولندقده افعـال قلوبدن اولوب
کوزایله کورمك معناسنه اولدقده افعال قلوبدن اوله‌مز حالبوکه
کوریلن شیٔ البته قلب دخی ادراك ایدر لکن کوز ایله دخی
حس اولندیغندن قلبه مخصوص اولمـامغله بوصورتده افعـال
قلوبدن معدود اولمز کلەلم معرفت ماده‌سـنه علمـای ادبیه علم
کلیـاته ومعرفت جزئیاته تعلق ایدر دیو بینلرینی تفریق ایتدیلر
جزئیاتك ادراکی ایسه قلبه مخصوص اولمدیغندن معرفت افعال
قلوبدن اولمز بوسـببدن برمفعوله متعدی اولوب علم کبی ایکی
مفعوله تعدی ایتمز بوکا نظرا علم دخی برمفعوله متعدی اوله‌رق
قوللانلدیغی حالده بعینه معرفت معناسنه اولوب افعال قلوبدن
اوله‌مز زیرا بوصـوتده نسبتی ادراك معناسـنه اولمیوب بلکه
مفردی ادراك معناسنه اولور معنای مفردی ادراك ایسـه قلبه
مخصوص دکلدر امانسبت امور وجدانیه‌دن اولمغله انك ادراکی
قلبه مخصوص اولور بوصورتده زید کندینی بیلدی دینیله‌جك
یرده زید عرف نفسه دینلمك اقتضا ایتمکله ذکر اولنـان قاعدهٔ
نحویه محققین مشارالیهمك کلامنی جرح ایتمیوب بلکه تأییدایدر
بوجوابی فاضل مشارالیه دخی تحسین واستصواب ایتمکله بحث
ومناظره تمـام اولوب باب محاوره قپاندی وبوحکایه بوبحثك
ایضـاحنه مدار اولدیغندن واقع اولدیغی کبی بومقـامده بسط
وایراد اولندی امافلاسفهٔ طبیعیونك بعضیلری انسانده حیواندن

فضـله برشیٔ اولمادیـغنه ذاهب اولوب حیوانات سـائره کبی انسانده دخی بروجه مشروح حرارت طبیعیه ایله حاصل اولان بخـار لطیفدن بشـقه برروح یوقدر فقط انسـانك عنـاصری حیوانات سـائره یه نسبتله دها امتزاجلی اولدیغندن حسی دخی زیاده اولوب اشـته بوحسـك زیاده‌لکی عقلـدر دیدیلر وبو صورتده بعدالموت انسانده باقی قاله‌جق برشیٔ اولمدیغندن بتون بتون معدوم اولوب کیدر دیو زعم ایتدیلر بوفرقه کرك اجمـال وکرك تفصیل جهتیله خطا ایدرك درکـهٔ ضـلالتده قالدیلر واکرچـه فرقهٔ اولی دخی بوبحثك تفصیلاتنده خطـا ایدرك طریق ضلالته کتدیلر ایسـه‌ده اجمالنده حق وصوابه اصابت ایدوب هیچ اولمزسـه برحیـات اولـدقلری مدتجه کندیلرینه اکلنجه اوله‌جق برحشر روحانی اثبـات ایتدیلر امافرقهٔ ثانیـه ﴿ خسرالدنیاوالاخره ﴾ مصداقنجه بتون بتون کرداب حیوانیته طالدیلر انسان ایسه تعمیق فکر ایدرك کندوسنده سائر حیواندن فضـله برجوهر روحانی اولـدیغنی کندی عقلیـله بوله‌بلور بوجهتله روح انسـانی یوقدر دیمك قصور نظردن نشئت ایدر برقول باطل وبوقدر رؤیالرك جمله‌سی تصادفدر دیمك ایسـه محضـا عناد ومکابره‌دن بشـقه برشیٔ دکلدر قالـدی که بعض امراض سببیله انسـانك حفظنه ویاخود فکرینه خلل کلدیکی واقع اولوب بومثللولر تشریح اولندقده دماغك مختل اولان یری خیال یاخود حافظه ویامفکره محلی اولدیغی ثابت اوله‌یور بعض

خسته‌لر ایسه غائبدن خبر ویرر ویاخود کندی یتاقده ایکن صوقاقدن کچن کیم اولدیغنی بیلور حالبو که بومثللولر تشریح اولندقده کرك دماغنده وکرك سائر محلنده براثر بولنه‌مدیغندن بوحال انده جسمانی برشی اولمدیغی ثابت اولمغله انسانده جسم وجسمانیتدن بشقه برجوهر روحانی اولمق وبومثللو جسمانی اولمیان حاللر اکا اسناد اولنمق لازم کلور وبرده لسان افرنجیده صومنانبول دنیلن سیر النوم علتنه مبتلا اولنلر اویقوده ایکن یتاقدن قالقوب طاملرده واویانق ایکن کزه‌میه‌جکی صارپ یرلرده کزر وکاه اولورکه قرانلقده برشی بولوب یر وایچر وفرداسی صورلسه جمله‌سندن بیخبردر حتی بوعلته مبتلا اولان بعض اصنافك کیجه دکاننه کیدوب وبعض ایشلرینی تسویه ایدوب فرداسی دکانی کیم قرشدرمش دیو حیرتده قالدیغی روایت اولنور اشته حواس بشریه معطل اولدیغی حالده انسانك بویله حرکت ایتمسی وبوعلته مبتلا اولنلردخی تشریح اولندقلرنده زیاده واکسك هیچ بریرلرنده براثر بولنمامسی برحالت روحانیه اولمسنی اقتضا ایتمکله بونکله‌دخی روح انسانینك وجودی ثابت اولور والحاصل روحك انکارینه مجال اولمیوب انجق تفاصیل احوالی بزجه مجهول وکنه وحقیقتنی تعلقدن عقلمز محروم ومعزول اولمغله کرك عالم ارواحك وکرك دار عقبانك تفصیلاتنی ادلهٔ شرعیه‌یه حواله ایتمك طریق نجات وسلامت وبوبحثده عقل وحکمت یولنه کیتمك منتج خسران وندامتدر .

عائله

تعیب زماننا والعیب فینا
وما لزماننا عیب سوانا ٠
لقد تهجوا الزمان بغیر جزم
ولو نطق الزمان به هجانا ٠

بزده هرکسك عائله معاملاتندن آز ، چوق برفکر حاصل ایتمك ایچون اورته حاللی برافندینك خانه‌سنه کیریلسه ، جاری اولان احواله نظر عبرتله باقلسه ، نه کوریلور ؟ طبیعتیله پیش نظره الك اول عائله‌نك پدری تصادف ایدر ؛ آنك معاملاتنه لایقیله دقت اولنورسه کوریلور ، که وقتیله چوجوق ایمش ٠ هردرلو حوایج و لذائذینی حاضرلیه‌جق بردادی ، ویابسلمه‌سی وارایمش هربلاسنی اوچکرمش ٠ برازسنی آلمش ، اولندیرمشلر ؛ دادی کتمش ، یرینه باجی کلمش ٠ افندینك مناسبتسز نه‌قدر مراقی ، نه‌قدر آرزوسی وارایسه ولو ، که هربری برقاچ کیجه اویقوسزلغی برقاچ کون خسته‌لکی ، بیك درلو مشاق جسمانی‌یی ، یوز بیك درلو عذاب روحانی‌یی موجب اولسون ؛ خانم آنلرك جمله‌سنی یرینه کتیرمدکجه بوغازندن راحتجه برلقمه چکمك احتمالی یوقدر ٠

افندی چوجوقلغنده مثلا برده کدی بسلهمش؛ آنکله اکلنیرمش . تأهلدن صکره، کدی کتمش؛ یرینه بریکی چوجوق کلمش . اوللری کدیسنه یاپدیغی کبی ، شمدیده تربیه نامیله کندینك نهقدر هوساتی وارایسه چوجقلرینك فکر ووجدانته انطباع ایتدیرمکه چالیشیور !

خانم اینه آلتی یدی یاشنده ایکن، کندینیوصیسی بسلر ، کیدیریرمش . اونبش، اون آلتی یاشنه کیرنجه وصی بر طرف اولمش ؛ یرینه برزوج کلمش . — وقتی اولسون، اولمسون . — خانمك اکر بر کونسکز درلو اوت وخیر ایله معدهسنی افساد ایتمز، وایکی دوکنده برقات اثواب کیدیروب ، ده اقران وامثالی آرهسنده محجوب براقیر، وزینت نامیله اوکوزل باشنه باراولمق ایچون برقاچ اوقه طاش ، وقلان پارچهسی تدارك ایلمزایسه زوجیت ویاانسانیتدن چیقمش حکمنی آلیر!

خانمکده چوجوقلغنده برسوکیلی بیکی وارمش . تأهلدن صکره، بیك کتمش؛ برینه برقیز کلمش اوده بیومش . بیك، نصل خانم افندینك امرایتدیکی یرده یاتمغه مجبور ایسه قیزده اویلهجه خانم افندینك آرزو ایتدیکی بکاك قوینه کیرمکده مضطر اولمش نهایت تورم ایتمش . بیچارهکاه ایتدیکنی، وکاه جناب حقك مجازاتنی دوشنهرك ، ایکیالنی بوکرینهقویمش؛ راحتدوشکنك اطرافنی حزین حزین طولاشیر طورر .

یاخود قیز اوقدر ایچلی بولنمز ؛ قوجهسنك قهرینی برچکر

ایکی چکر نهایت ایش محکمه یه طیانیر . اکر آره ده بر ده چوجوق بولنور ایسه نکاح، نفقه غوغالری ایکی خاندانك عمرینه سورر !

مخدوم بکلر ایسه بو دار محنته هر درلو حفظ حیات اسبابندن محروم اولدقلری حالده کلمشلر ؛ قپوسی آچیق، یمکی حاضر بر سهمانخانهٔ احسانه قونمشلر . یرلر، ایچرلر، کزرلر، اکلنیرلر . او اسباب معیشت و سعادتی حاصل ایدن پدره وکیل خرج، و اداره و تربیتنه چالیشان والده یه کتخدا قادین نظریله بقارلر !

عاقبت بر کون اولك بیوکلری ترك حیات ایدر ؛ توارث ایدن برقاچ پارچه مال وملکی بر درلو پایلاشه مزلر . آنلر بر طرفدن یاقه یاقه یه محکمه، محکمه طولاشیر عاقبت ایکی آدمك فناسیله بر قوجه خاندان پریشان اولور کیدر .

بویله بر عائله نك حالنه حکیمانه نکاه ایدنلر ایچون بیوکلری حالا چوجوق، وفقط اریلشمش ؛ کوچکلری حالا جنین وفقط رحم مادردن ساقط اولمش کبی، کورینور .

ای زوج بی خیر ! مسکنکده بر رفیقه در پیدا اولمش ؛ نیچون عائله نك بارینی بتون بتون کندی اوزرینه یوکلتیرده یالکز کندی مشقتنی او بیچاره یه تحمیل ایدرسك ؟

ای بی نوا پدر ! سبب نه در، که کندك انسان ایکن، دنیایه یادکار عمرك و نتیجهٔ حیاتك اولان، اولادیکك یالکز معلم حیوان کبی، قاشیکك کوزیکك اویناشندن تصورات فکریه و اردات

قلبیه‌کی اوکرنمسی اوغورینه بتون زمان تحصیلنی اضاعه ایدرسك ؟

ای ام‌الهوس صاحبة‌البیت ! سکا خانه‌کده اهلکله اولادکله صحتکله، راحتکله چکنمك نعمتی، وکنجلککده حسن جمال، و باشکی آلدقدن صکره، اولاد وعیال زینتی یتشمزمی، که ایکی لقمه یمك ویادزت آرشون بزپاچه‌سیچون دائما براضطراب وکشاکشی التزام ایدرسکده کرك کندیکه وکرك یانکده اولانلره نعمتی زهر وراحتی حرام ایدرسك ؟

ای بختسز والده ! دردلئنه، که دها وجودکدن آیرلدیغکه تأسف ایده‌جك قدر مبتلا اولدیغك چکر پاره‌کی کندی ایسته‌دیکك وآنك ایسته‌مدیکی براجنبینك یتاغنه ویرمك ایچون خوابکاه آرامنی یاموق شلته‌لردن قاره طوپراقلره تحویل ایتمکه سبب اولورسك ؟ ویاخود پدرینك یانده حالندن بحث ایتمکه جاب ایدن برمخدره‌یی محضرلره، وقایع کاتبلرینه کوکلنك اك عزیز اولان سرائرینی فاش ایلمکه مجبور ایدرسك ؟

ای انصافسز اولاد ! سن وجودیکك مساعده‌سی، کنجلککك قوتی وقتنده حجاب ایتمزمیسك، که بتون زمانکی کوکلکی اکلندیرمکه صرف ایدرسکده خاندانکك بتون مشاق معیشتنی اختیار پدریکك آغرمش باشنه وبوکلمش بوینه براقیرسك ؟

ای مروتسز برادر ! دنیایه کلدیکك زمان والده‌کك رحمی سودینی کمال قناعتله تقسیمه راضی اولدیغك قرداشکله خانه‌نك

طاشنی، دیواربنی، دکانك ملکنی، ایرادینی، نه‌دن پایلاشه‌مدك، که بیچاره‌یی جانی کبی، حکومتکاهلرده سور وکلبه‌رك هم آنی هم کندیکی، همده انسانیتی ترزیل ایدرسك!

بشقه یرلرده زوجلر کوریورز، که زوجه‌سنی روحنك نصفی عد ایدر . کندینك هر درلو لذاید ومشاقنه آنی تشریك ایدرسه، کندی‌ده آنك هر درلو لذاید ومشاقنه اشتراك ایلر .

پدرلر کوریورز، که اولادینی کندی فکری دائره سنده حصر ایتمك دکل، کندی فکرینك ایریشه‌مدیکی معالی‌یه ایصال ایتمدجه بردرلو راحت ایده‌مز . اونك الك بیوك مصرفی اوغلنك تربیه‌سی اغورینه بذل ایلدیکی پاره‌در . کندینه فائق برخلف کورمه‌دن وفات ایدرسه دنیادن کوزی آچیق کیدر . کندینك برفکری، یتشمش اوغلنك برفکرندن مستقیم چیقارسه، جانندن قان ترلره باتار . اولادینی غلبهٔ شیخوختله کوزلرینه عما کلدیکی زمان اللدن طوتوب، ده یدمك ایچون بسله‌مز . سن تحصیل ختامه ایریشوب، ده ذهنی سکونت وانحصاره مجبور اولدیغی زمان طریق ترقی، ده کندینه رهبر اولمق ایچون بیودر؛ استقبالك اقبالنی بیلیر؛ خلفنك هر صورتله کمالنه چالیشیر .

زوجه‌لر کوریورز، که زوجنی ازعاج ایدرسه، اولادینك بعض قصورلرینی عفو ایتدیرمك ایچون ایدر . البسه‌سنی، تزییناتنی زوجی کندینك استغنا وقناعتندن حجاب ایدرك، تدارك ایلر . کندیسی زوجنك محبت ومروتندن حجاب ایدرك، قبول

ایدر . زوجنه حیات ثانیه، خانه‌سنه ملك الصبیانه کورینور .
والده‌لر کوریورز، که اولادی بردقیقه کولمزسه کندی
بر ساعت آغلار؛ اولادی بر ساعت آغلارسه کندی بر آی
خسته‌لنیر، اولادی بر آی خسته‌لنیرسه کندی بر ییللق عمر غائب
ایدر . کندی کوکلنی اولادینه اسیر ایدر؛ اولادینك کوکلنی،
ارتباط ایده‌جك بر آرامقده پادشاهلردن زیاده حر مطلق براقیر .
اولادینی انسان ایتمك ایچون کندی بیك درلو مجاهدات ایله ملك
خصلتنده بولنغه چالیشیر . اولادینی جاندن آیرمز؛ که او بشقه
برشی ایسته‌سین، کندی بشقه بر شی ایسته‌سین .

اولاد کوریورز، که پدرینك، والده‌سنك کومش دلکلی
صاچلرندن بر تللی خزینهٔ عالمه وبلکه جوهر جانه دکشمز؛
والدینینك کوکلرینه فنای عالمدن تسلا بخش اولور؛ فکرلرینه
بیك درلو تجارب ومدرکات ایله رونق ویریر . وجودلرینه
شباب قدر قدرت، وبرمتکای ذی حیات کبی، معاونت عرض
ایلر . عائله‌نك نه‌قدر مشاقی وارسه غیرت وافتخار ایله درعهده
ایدر؛ اقرباسنك کورر کوزی، طوتار الی اولور .

برادرلر واردر، که نسلاً بعد نسل ملاصق طوغار توأملر
کبی، کندیلرینك واولاد واخفادینك دنیاده اشتراکه صالح هر
نه‌لری وار ایسه مشترك در . یارم خانه‌یه تملك ایچون دکل،
برقوجه ملکه تصرف ایچون بیله بربرینه برکره اکری باقازلر .

سعادت، بختیارلق بو درلو عائله‌لر ایچوندر؛ حیات بویله‌یشامغه دیرلر؛ انسانیت بو انسانلرك حالیدر.

کمال

—

مدنیت

کلمه‌سی اوروپا ایله اختلاطمزدن صکره لسان عوامه دوشن تعبیراتدن اوله‌رق، وطنمزده پك چوق آدملرجه مقاصد عالیه‌دن اولدیغی کبی، برطاقم فرقه‌جیلره دخی یکی چیقمه فحشیاتی تعییبده قوللانیلیر تعبیرات تهکم‌دن معدود اولمشدر!

براز دوشنه‌لم؛ عجبا مدنیت صحیحاً لوازم انسانیه‌دنمی؟ یوقسه سوء اخلاقك تولد ایتدیکی زوائد مضردنمی معدود اولمق لازم کلیر؟ شبهه یوقدر، که مدنیت بعضیلرك و خصوصیله بزم اسکی حکمانك تعریفی کبی، انسانك اجتماع اوزره یشامسی معناسنه آلینرسه حیات بشر ایچون لوازم طبیعیه‌دندر. بر چوجوق سوددن کسیلیر، کسیلمز طای ویابوزاغی کبی، باشی بوش صالیویرلمش اولسه اوغرایه‌جغی بیك دورلو مخاطره‌دن قطع نظر کندینی اعاشه ایده‌جك رزق تدارکندن عاجز قالیر، آچلغندن اولور.

قدرتك طبیعت بشره احسان ایتدیکی استعداد ترقی دخی

انفراد اوزره تعیش حالنده میدانه چیقامامق ضروری اولمسنه باقیلیرسه انسانك تمدنه احتیاجی بر قاتدها ثابت اولور ٠

اکر دیوژن انفراد اوزره یشار برقوم ایچنده ظهور ایتسه یدی البته ایچنده یتاجق بر کوپه مالك اولغیچون ملتنك اك بختیاری عد اولنمق لازم کلیردی ٠

فن سیاست نظرنده ایسه مدنیت اجتماع دکل ، آسایشده کمال معناسنی افاده ایتدیکیچون بومفهومه کوره ابنای بشره ضروری لازمیدر ، دکلیدر ؟ اورارینی تدقیق ایتمك ایسترز ٠

انسان کندینی عادات وخیالاتدن تجرید ایلرده احوال عالمی اعتدال دم وحضور فکر ایله دوشنورسه آسایش لفظنی لایقیله تحدید ایده جك تعریف بوله ماز ؛ وبووجهله بی پروا دیه بیلیرکه چاودار اتمکی یمکه وطوپراق اوزرنده یاتمغه آلشمش بر آدمك قارنی طویورمق واویقوسنی اویومقده کوردیکی آسایش ، نفیس طعاملر یمکه ویالدیزلی قاریوله‌ده یاتمغه مألوف اولانلرك راحتندن آزمیدر ؟ وبو ایکی درلو معیشت آره‌سنده فقیرك بر لقمه سیاه اتمکله بر قاچ آرشین قاره طوپراغی بوله بیلمکدن دائما امین اولدیغدن ، غنینك ایسه هردقیقه النده‌کی نعمتدن محرومیت مخاطراسنده بولندیغندن ، یشقه برفرق وارمیدر ؟ وجودی ایصتمقده فرانسز چوقوسنك عادی عبایه نه رجحانی اوله بیلیر ؟ مدنیت انسانی میلیونلرله آلتونه مالك ایدرمش ، آلتون اشتهاینی می زیاده‌لشدیریر ؛ حیاتنی می چوغالدیر ؟ مدنیت مرمردن مصنوع

قوناقلر پیداایدرمش ، اوقدر متین بنالر اجله‌می مدخلی براقز ؟ خسته‌لغمی منع ایدر ؟ مدنیت کیجه‌لری سوقاقده غاز پیداایدرمش اللهك کونشی زائل اولدقدن صکره ، انسانه کوره اقرباسنك آره‌سنه کیروبده ائتلاف عائله‌دن مستفید اولمق کبی ، بر لذتی ترك ایدرك ، قهوه ، قهوه طولاشمقده نه لطافت تصور اولنه‌بیلور ؟ مدنیت واپورلر ، شمندوفرلر حصوله کتیرمش ؛ اقامتنه برکلبه ، و معیشتنه ایکی‌دونم طوپراق کافی‌اولان برآدمك اوچیوز ساعتلك یرلره کتمکه ، وبش ، اون کون دکزلر ایچنده قالمغه نه احتیاجی اوله‌بیلیر مدنیت تلغرافی ایجادایلمش ؛ یانی باشنده‌کی اوطه‌ده کچن احوالی بیلمیان ، بیچاره‌یه کوره آمریقانك وقوعاتنی اوکرنمکه چالشمقده نه معنا وار ؟ کذا ، وکذا .

بودرلو مطالعه‌لر انسانك طبیعت واستعدادندن بتون بتون غفلت اثریدر . کوریيورز ، که انسان تولید قوتنده همان کافهٔ حیواناتك دوننده ایکن ، دنیاده مشهورومعروف‌اولان حیواناتك کافه‌سندن برقاچ‌بیك قات زیاده بولنیور . وبو کثرت صحرای وحشتده دکل ، سعادت سرای مدنیتده کوریلیور . بوندن بالبداهه ثابت اولور ، که مدنیت حیات بشرك کافلیدر ؛ بو ثبوتدن دخی بالضروره آکلاشیلر ، که مدنیت علیهنه قیام ایتمك اجل قضایه قانلردن ، حیدودلردن زیاده معین اولمقده‌در .

بوندن بشقه انسانك سعی وفکرایله دنیاده اظهار ایتدیکی بونجه بدایع اویله بر پارچه اتمك یمك ، وطوپراقلرده یوارلنوب

اویومق ایچون یرادلمش بر مخلوق اولمدیغنه برهان کافیدر .

بناء علیه مدنیتی زائد کورمك انسانك خلقتنده قدرت فاطره یه التزام عبث کبی، بر نقیصه اسناد ایتمك قبیلندن عد اولنور .

اوت؛ چوقه عبادن زیاده ایصتمز . فقط طبیعت بشر حسن انتظامه مائلدر . کیمسه یه ضرری طوقنمیان بر لذتدن مستفید اولمق نه دن شایان تعییب اوله بیلسین؛

اوت؛ آلتون حیاتی چوغالتمز . فقط لوازم حیاتی اکمال ایدر . ستمه یه اوغرامش بر آدم طبیبه مراجعت ایتمك، اقتضا ایدن معالجاتی آلمق ایچون پاره یه محتاج دکلیدر؟ علتنك دفعی ایچون نه یاپسین؟ قولنه پاموق ایپلکی باغلایه رق می اعادهٔ صحت ایتسین؟

اوت؛ کارکیر بنالر اجله، خسته لغه مقاومت ایتمز . فقط یانغینه، ییقلمغه قارشی طورر . لطافت و معموریتیله بر قاچ قرن اولادہ قالیر .

اوت؛ کیجه لری ایشسز بر آدم ایچون متصل عائله سنی ترك ایدوب؛ ده سوقاقلرده اکلنجه تحری ایتمکده بر لطافت یوقدر . فقط غاز اولان یرلرده اصحاب سعی و تجارت کیجه لری ده آلتی، یدی ساعت ایشیله ویا آلش ویریشیله مشغول اولور؛ و بو صورتله عمر اوزرینه بر عمر دها قاتار .

شومندوفر ویاواپور ایله برقاچ یوز ساعتلك یرلره کیدن، ویا برقاچ کون دکز اوزرنده چلقانانلر ایسه معرفتك بر کرامت

غریبه‌سیله طی مکان ایتمش ، و پاپوشیله صولردن کچمش کبی ، جهانك تا او برطرفنه کیدرلر . حوایج حیاتی کتیریرلر . وطنداشلرینك اباغنه ایثار ایدرلر .

تلغراف قوللانان اقوام اکر اسکی دنیاده ایسه یکی دنیاده بولنان برطبیبك حذاقتندن وباظهور ایدن بر وقعه‌نك تأثیراتندن حیاتلرنجه بیوك بیوك فائده‌لر کوررلر .

برده انسانك حق ومقصدی یالکز یشامق دکل ، حریتله یشامقدر . بوقدر ملل متمدنه‌یه قارشی قابلمیدر ، که اقوام غیر متمدنه حریتلرینی محافظه ایده‌بیلسینلر ؟

. . . .

. . . .

آسایش حقیقینك کثرتی دائما مشاق سعیك کثرتیله متناسب اوله کلمشدر . مدنیتك هر صقندیسی بر راحت تولید ایدر ؛ وحشتك هر راحتی بیك اذیتی موجب اولور .

انسانك حوایجی یالکز ارضك قوهٔ نابته‌سنه صیغشمق احتمالی یوقدر ؛ آنی اولسه اولسه مدنیتك خزائن ادخاری استیعاب ایده‌بیلیر . خلاصه مدنیتسز یشامق اجلسز اولمك قبیلندندر .

اکر مدنیتك اوروپاجه فحشیاته وبر کروهك ضرورتنه ویردیکی رواج جهتلرینه حصر اعتراض اولنور ایسه بو یولده اولان تعریضاتی هیچ برعاقل یوقدر ، که تسلیم ایتمسین . شوقدر وار که فحشیاتك عوارض ذاتیه‌سندن دکل نقایص اجرا آتندن

در . چونکه آسایشده کمال ، تعریفنده منع فحشیات دخی داخلدر .

برمملکتده ، که مسکرات اتلاف نفس و تکثیر جدال ایده جك درجه لرده شایع اولور ؛ برمملکتده ، که علل افرنجیه و صبیان مادر بخطا باش آغریسی ، حیوان یاوریسی قدر کثرتده بولنور ؛ برمملکتده ، که مداهنه ظرافتدن ، ویالانجیلق کار گذارلقدن معدود اولور ؛ حاصلی برمملکتده ، که آداب واخلاق فساد حالنده بولنور . آسایشده دخی طبیعتیله کمال اوله مز .

هله ، آسایشده کمال ، هرکسك آسایشنده ممکن مرتبه کمال دیمکده اولدیغندن ، آچلقدن تلفات وقوع بولمق کبی ، مدنیتك صرف خلافنده اولدیغی تعریف مدنیتله ظاهر اولان حاللری تابع مدنیه دن عد ایتمك نقیضنی بر برینه علت ومعلول طوتمق قدر بدیهی البطلاندر .

برده فرض ایده لم ، که مدنیتك اوروپاده کی حالی بیك درلو نقایص وسیئات ایله مالامال ایمش ؛ اکتساب مدنیته چالیشان اقوام ایچون تمامی تمامنه اوروپایه تقلید ایتمك نه دن لازم کلسین ؟ بر طاقم حقایق علمیه واردر ، که دنیانك هیچ برطرفنده دکشمز ؛ برده سؤ تأثیری کورلمز . مثلا تجارتده ده اولسه خاصهٔ انبساطه مالکدر ؛ خاصهٔ انبساط زه ده اولسه واسطهٔ تحریکدر ؛ واسطهٔ تحریك زه ده اولسه سعی بشره بیوك بیوك

معاونتلر ایدر ؛ سعی بشرك معاونتلرندن نرەدە اولسە، استفادە اولنور .

شمدی بز ترویج مدنیتی آرزو ایدرسەك بو قبیلدن اولان حقایق نافعەیی نرەدە بولورسەق اقتباس ایدرز . تمدن ایچون چینلیلردن سلوك كبابی اكل ایتمكی آلمغە محتاج اولمدیغمز كبی، اوروپالیلرك دانسنە، اصول مناكحاتنە تقلید ایتمكدە هیچ مجبور دكاز . . . .

(كمال)

مشاهیر حكمادن « پلوتارق » ك بر مقالهٔ مشهورەسی

(بو مقالە ضیاپاشا مرحوم طرفندن ترجمە اولنمشدر)

سن بكا فیثاغورثك حیوانات لحمندن نیچون اجتنابات ایتدیكنی صورارسك . لكن بندە بالمقابلە سكا صورارمكە نصل جسارت انسانیەسی وار ایدی اوادمك كە ابتدا اغزینی بر ەلنمش براتە یاقلاشدیردی ! جان چكیشن بر حیوانك كمیكلرینی دیشیلە قیردی . جسم بیجانلری، میتەلری اوكنە كتورتدی و بر ساعت اول مەلیان، بوكورن یوریان، كورن عضولری معدەسنە ایندیروب محو ایتدی ؟ او كیمسەنك الی حسلی بر مخلوقك

یورکنه بر دموری نصل صاپلایه بیلدی ؟ انك کوزلری بر قتل واعدامه نظر ایتمکه نصل تحمل ایده بیلدیلر ؟ عاجز و بیددکار برحیوانك قانی اقدیغنه واعضاسی چنکاله طاقلدیغنه و پاره پاره ایدلدیکنده نصل باقه بیلدی ؟ او پارچه لندیغی حالده هنوز تتره ین اتلرك منظره سنه نصل تحمل ایتدی ؟ اتلرك قوقولری نصل انك کوکلنی بولاندیرمدیلر ؟ نه وقت که بو پاره لرك پیسلکلرینه الیله طوقنمغه وانلرك اوزرنده کی سیاه وپیختیلی قانی تمیزلمکه کلنجه نصل ایکرنمدی ؟ نصل ایرکلمدی ؟ نصل تویلری اورپرمدی ؟ « یوزلمش دری یری سریلمش . آتشده کباب اتلر جیرلنور . انسان نصل بیرانلری اورکز . طویارقارننده حیوان صیزلنور » ایشته او کیمسه ایلك دفعه طبیعتی چیکنیوب بویله برایکرنج طعام یاپدیغنده وایلك دفعه جانلی برحیوان ایچون کندینه اشتها کلوب هنوز اوتلامقده اولان حیوان ایله تغدی ایتمك ایستدیکنده وکندینك اللرینی یالایان قوزی یی نصل بوغازلملی نصل پارچه لملی نصل پشورملی دیو کندی کندینه سویلندیکنده شورالرینی تفکر وحس ایتملی ایدی . اصل تعجبه شایان بو ضیافت ظالمانه یه باشلایانلردر انلری تقلید ایدنلر دکلدر اما بلکه ده بو برنجیلر بعض معذرتلرله تبریهٔ ذمت ایده بیلورلر لکن بزده بو معذرتلر یوقدر واولمیشی بزی انلردن یوزقات زیاده باربارقیلر .

بو اولکی ادملر بزه دیه بیلورلرکه (ای جناب حقك سوکیلی قوللری! زمانلری قیاس وموازنه ایدك! سزنه قدر بختیارسکز

وبزنه قدر ذلیل ایدك نظر ایدك! زمین یکی تشکیل اولنمش هوایی بخار قاپلامش اولمغله هنوز فصول ومواسم تحت نظامه کیرمامشلر ایدی انهارك جریان بی اطرادی حسبیله هر طرفدن ساحللرینی تجاوز ایدوب روی دنیانك درت بلوکده اوچی کوللر طورغون صولر درین باتاقلقلر ایله مستغرق ایدی . قالان بر بلوك دخی محصولسز اورمانلر واغاجلرله مستور ایدی. ارض هیچ بر ایو میوه یتشدرمز ایدی بزمده چفت سوره جك هیچ الاتمز یوغیدی بز الات استعمالنی بیلمیوردق واکین کیمسه ایچون اصلا وقت حصاد کلمز ایدی بو جهتله اجلق بزدن ایرلمزدی قیشین اطعمهٔ عادیه مز یوصون واغاج قابوقلری ایدی. بعضاً یشیل آیریق وفونده کوکلری بزه بر ضیافت اولوردی. وهرنه زمان انسانلر قوجه یمشی جوز پلاموط بوله بیلورلر ایسه برمیشه یاخود قوجه یمشی اغاجنك اطرافنده طاغی شرقیلر ترکیلر چاغره رق سونجلرندن اوینارلر وارضه دایه مز والده مز اطلاق ایدرلردی . انلرك بیراملری اویونلری انجق بو ایدی انسانك سائر اوقات حیاتیه سی آجیدن زحمتدن ذلتدن عبارت ایدی. نهایت قیش کلوب ارض صویلوب عریان قالمغله بزه بر شی وبرمز اولدقده حیاتمزی محافظه ایچون طبیعتك شانته لایق اولمیان دنائتی اختیاره مجبور اولوب بزه سفالت ارقداشی اولنلری برلکده تلف اولمدن ایسه اکل ایلدك .

لکن سزای ظالم انسانلر ! قان دوکمکه سزی کیم اجبار

ایدییور ؟ اطرافکزه باقك که نه قدر نعمت وارزاق ییغلمش طوریبور! ارض سزه نه قدر میوه لر حاصل ایدییور ترلالر اوزملکلر سزه نه قدر ثروتلر بخش ایدییورلر! نه قدر حیوانلر سزی بسلمك ایچون سودلرینی و لباسکز ایچون یوکلرینی سزه اهدا ایدییورلر! انلردن نه ایستیورسکز افعال قتلی سزه نه مقوله غضب ارتکاب ایتدیریور حالبوکه مال و رزق ایله طویمش و طعاملره بوغازیکزه قدر طالمشسکز! سزی بسلیور دیه رك والده کزدن شکایتله نیچون یالان سویلیورسکز اصول مقدسهٔ زراعتی ایجاد ایدن سرز [١] وانسانلره تسلیت بخشا اولان عنایتکار (باکوس) ه [٢]

[١] سرز اساطر بت پرستان یونان قولنجه باش معبود اتخاذ اولنان ژوپیترك قزقرنداشی ایمش برادرندن حامله اولوب برقز طوغرمش ایدی، دوزخ حکمدارینه قاپدیرمش گویا اصول زراعتی انسانلره اوکردن وچفت الاتنی دوزن بوخاتون ایمش (پلوتارق) حکیم اولدیغی جهتله بونلره اعتقاد ایتمزسه ده کندیسی پاپاس اولدیغندن کتابنی انظار خلقده مرغوب ایتمك ایچون بولسانی قوللانمشدر .

مترجم

[٢] باکوس معهود زنپاره ژوپیترك نکاحسز حاصل ایتدیکی اولاددن بریدر قول اساطیره کوره ابتدا بر یوزینه آصمه فدانی دیکن واوزمی یتشدیروب شراب یاپان بوایمش .

مترجم

قارشی نیچون اولیورسکز . کویا انلرك عواطف مبذوله‌سی نوع بشرك وقایهٔ حیاتنه کفایت ایتمیورمی سزدکی نه یورکدرکه سفره‌لریکزه اومعبودلرك ویرنکلری میوه‌لرله کمیکلری وسزه سودلرینی ویرن حیوانلرك سودلریله قانلرینی برابر قورسکز ؟ وحتی حیوانلر دیدیککز پارسلر ارسلانلر حس حیوانیلرینه وآجلغه تبعیتله برای تعیش بشقه حیوانلری اولدیررلر لکن سز انلردن یوزقات یبانی حیوانسکز که تلذذات ظالمانه‌کزه اویوب بلالزوم حسکزه مخالفت ایدرسکز سزك یدیککز سائر حیوانلر یبانی حیوانات دکللردر سز ات یبان حیوانلری ییمز سکز بلکه انلره تقلید ایدرسکز سزك اشتهاکز معصوم وکندی حالنده اولان وکیمسه‌یه مضرتلری اولمیان وسزدن توحش ایتمیان وسزه خدمت‌ایدن حیوانلره مخصوصدر خدمتلرینه مقابل انلری اکل وبلع ایدرسکز .

ای قاتل طبیعت ناشناس ! اکر سنی طبیعت کندك کبی ات وکمیك وحس وحیات صاحبی اولان امثالکی اکل ایچون یاپمش دیمکده اصرار ایدرسه‌ك بو اطعمهٔ منفوره اوزرینه طبیعتك سکا ویردیکی استکراهی قید ایتمیوب حیوانلری کندك اولدیر ! دیمك ایسترمکه بیچاق ساطور اولمقسزین سن کندی اللرکله اولدیر ارسلانلر ایولر کبی کندی طرنقلرکله انلری ییرت صغری ایصیر وپارچه‌له پنجه‌لرینی انك دریسنه‌ چکر قوزی‌یی دیری دیری اکل ایله اتلرینی صیجاق صیجاق ییوب سیومور

انك جانی قانی ایله برابر ایچ سنك تویلرك اورپردمی دیری بر ات دیشلرك التنده قلداندیغنی طویمغه جسارت ایده‌مزمیسك؟ هی مرحمتلی انسان! کویا حیوانی ایکی دفعه اولدیرمك ایچون سن انی ابتدا اولدیرمکه باشلار صکره ییرسك بوده کفایت ایتمز لحم میته سکا مکروه کلور سنك باغرسقلرك انی قالدیرمزلر آتشله شکلنی دکشدیرمك قایناتمق قیزارتمق بهارات ایله تحویل ایتمك لازم کلور سکا صوجق باصدیرمه یاپانلر اشجیلر کبابجیلر کبی قتل نفرتنی سندن ازاله ایده‌جك وسنی میتلرك نعشلریله الباس ایله‌جك کیمسه‌لر مقتضیدر تاکه قوهٔ ذائقه‌ك بوتبدل شکل ایله الدانوب کندینه یبانجی اولان شیٔ رد ایتمسون وکوز بیله باقمغه تحمل ایتمیه‌جك اولولری سکا ییدیرسون! »

بومقاله‌یه قارشی ضیا پاشانك یازدیغی ردیه‌در

اکرچه پلوتارقك شومقالهٔ بلیغه‌سی اوقوندقده وهلهٔ اولاده چارده کندی حالیله اوتلایان قوزیلرك ایرتسی کون قصاب دکانلرنده اصیلی طورشلری کوز اوکنه کاوب انسان همان ات یمکدن وازکچه‌جکی کلور لکن مسئله اطرافیله دوشونلدکده بوکورلدیلرك جمله‌سی سفسطهٔ فیلسوفانه ومجرد بلاغت اظهاری ایچون اتخاذ اولنمش برفکر شاعرانه‌دن عبارت اولدیغی ظاهر اولور . چونکه کرك فیثاغورك کرك اندن

مقدم کلان زردشتك اکل لحوماتدن اجتنابلری پلوتارقك بومقاله‌ده صایوب دوکدیکی وجهله طبیعت انسانیه‌یه صحیحاً موافق اولمدیغنی جزم ایتدکلرندن اولمیوب بلکه برجسددن ازالهٔ روح ایتمك مذهبلرنجه مناسب اولمدیغندندر چونکه بونلر هر جسدده‌کی روحی بذاته قائم برجوهر منفرد غیر متعقل زعم ایدوب هرنه زمان برجسمدن مفارقت ایدرسه استعدادینه موافق دیکر برقالبه حلوله مجبوردر اعتقادایدرلر بونده‌کی بطلان ایسه محتاج بیان اولمدیغندن مسئله‌نك بوجهتندن صرف نظرله یالکز ات یمك انسان ایچون طبیعی اولمدیغی بحثنده خاطر قاصره کلان بعض مطالعاتی ایراد ایده‌لم :

فیثاغورثك مذهبنی ترویج ایدنلر حیوانی اولدیرمك یاخود لحمنی یمك مغایر طبیعت انسانیه اولدیغنی ادعا ایدوب خلاصهٔ برهان اوله‌رق رقت مرحمت شفقت رعایت حقوق شکر نعمت کبی صفات مخصوصهٔ انسانیه‌یی سند موقعنده شفیع طوتیورلر وچونکه سائر سباع کبی بزحیواناتی کندی پنچه‌مزله یرتمدیغمز وقصاب واشیجی اللرندن کچدکدن صکره ییدیکمز ومذبوح ایله میته‌یی تفریق ایتدیکمز جهتله بونك انساندن وقوعنی طبیعی دکلدر دیمك استیورلر ظن اولنورکه بوکروه حکما طبیعته ماوضع لهندن غیری مشربلرنجه برمعنی ویروب اندن طولایی یاکیلورلر .

جمله‌دن اول بونلره سؤال اولنورکه انسانك بواوصاف

ایله اتصافی یالکز ذوی الارواحك اعدام واستهلاکی امرینه می منحصردر ؟ اللی ایاقلی قاشلی کوزلی ماشی متحرك اجسامدن بشقه حیات یعنی روح صاحبی مخلوق یوقمیدر ؟ تحقیقات اخیرهٔ علمیه نباتاتك وبلکه بزه جماد کورینان نیجه اجسام صلبه‌نك کندی استعدادلرینه مخصوص برروح برحیات وقابل ممات اولدقلرینی اثبات ایتدیمی ؟ ایمدی قویونلرك قوزولرك صحرالرده ملدکلرینی ایشدوب کزدکلرینی اوتلادقلرینی کوروب سودلرندن یوکلرندن استفاده اولندیغنی ملاحظه ایدوب ارتق بوقدر الطافنه مظهر اولدیغمز برجانلی مخلوقی بوغازلمق وصکره بریان ایدوب ییمك مرحمته وشکر نعمته ورعایت حقوقه یعنی وظائف انسانیه‌یه مغایر اولدیغی کوریلورده یاتارلارده التون کبی صرارمش ورنك لطافتله صحراره زیب ورونق ویرمش اولان وقوزی نصل طوغوب تدریجاله بیورسه اودخی دانه‌دن چیقدقده ابتدا یشیل یپراق صکره‌دن زمردین ساق وعاقبت برترتیب وانتظام حیرت بخشا اوزره ایچی صره‌صره دانه‌لرله مملو باشاق حالنه کیرن بوغدایلری واغاجلرك برسنه زحمت وامك چکه‌رك یتشدیردکلری کونا کون میوه‌لری اوراق بچاق ایله هیچ مرحمت ایتمکسزین کسوب بچمکده بوانصاف بواوصاف نیچون خاطره کلیور ؟ اما سز نباتاتی ذوی الارواحدن عد ایتمامك ایستیه‌جکسکز یعنی ترتیب طبایع اجسامده اختلاف اولسونده روحك اجسام متنوعه‌یه تعلقنده

مراتب ودرجات اولمسون دیه‌جکسکز بو تصور ایسه قدرت ازلیه‌یی تحدید دکلیدر؟ حیواناتك صور خلقتلرینه کوره تناسللری بر تخم واسطه‌سیله وازدواج طریقیله اولنلری وعناصردن مرکب بر جسمده قان واخلاط ایله بسلنه‌رك بیویوب صکره بر دلیکدن یاخود یمرطه‌دن چیقانلری وسود واوت وات ایله متعیش اوله‌رق تدریجا بیویانلری ذی روح طانیوبده نباتات که انلرده بر تخمدن وارکلکی دیشی برنوع ازدواجدن حصوله کلور وکندیلرینه مخصوص دیکر عناصر ایله ترکیب ایدوب طپراق دینلان بر بر رحم عنصریدن هنوز حل وکشف اولنمیان بر طاقم مواد نامیه ایله بسلندکدن صکره میدانه چیقارلر وانلرده اجسام سائره‌یی هم افنا هم احیا ایدن عناصر واهیه ایله پرورش بولوب ترقب عمر حیاتده‌کی طفولیت وشباب وشیخوخته اوغرایه‌رق اکمال مدت ایدرلر وهرنوقت مدار حیاتلری اولان اصلدن منفك اولورلرسه حیوانلرك قتلی حالنده‌کی کبی موته اوغرایوب اثر حیات کندیلرندن زائل اولور سز بونلره ذی‌روح دیمکه ندن جسارت ایتمزسکز؟ انبارده بیغیلی طوران ذخایریکز روحلری زائل اولمش بر طاقم اجساد میته دکلیدرلر؟ سز انلری دکرمنلرده ازوب اتشلرده طبع ایدوب نصل اکل ایدیورسکز؟ کوریلیورکه سز قوزینك باغردیغنی ایشیدیورسکزده انکچون اکا مرحمت ایدیورسکز بوقسه یدقدرتك بوقدر صنعت وکمال اوزره تکوین ایتدیکی

بر بنانك هدمنـدن متأثر اولديغكزدن طولايى دكل زيرا بويله اولسه اغاجده‌كى ميوه‌لرده‌سز قوپارركن لسان حال ايله باغروب « امان بكا طوقنمه بن طبيعتك تزيين حديقـهٔ كائنات ايچـون يتشديرديكى بر مخلوق ذى‌روحم » ديديكنى‌ده ايشتملى واجسـام حيـواناتده كوروب تقدير ايديككز قدرت ربانيه‌يى برالماده بر اوزمده بربوغداى دانه‌سنده برصـارى چيچكده دخى كورملى ويوقاريده صـايديغكز صفتلر صحيحاً سزده وارسـه ارتق طرفدارلغى براقوب حيوانه‌نصل اجيرسه‌كز نباته‌ده اويله‌اجيمالى لحم يمديككز كبى‌نبات ميوه دخى يمكى طبيعت انسانيه‌يه موافق كورمامكلى ايديكز .

سود خصوصنه كلنجه سز بونده اجتنـاب ايتملى ايديكز زيرا بونده‌كى غدر وظلمى شعار انسانيته مغاير اولان احوالى‌كورملى ايديكز قويونلرى نه استحقـاق ايله اغلره طولديروب حبس ايديورسكز؟ قوزيلرك بوزاغيلرك حق طبيعيلرى اولان سودلرى نيچون غصب ايديورسكز؟ اكرسز چوجغكزك والده‌سى ايله برابر سزدن دهـا قوتلى برمخلوقك النه اسير دوشـسه‌كزسزى فرار ايده‌ميه‌جك وجهله تحت نظارتنده طوتسـه‌لر وخاتونك سـودينى بوسـبتون چوجغنـه ويرميـوب جبراً صاغسـه‌لر حتى‌سـودينى ويرمامك خاتونك النـده اولسـه‌ده هانى بزده سـودينى ويرميان اينكارى الداتمق ايچون بوزاغيلرينى يانلرينه كتورلديكى واولوجهله سـودى صـاغلديغى كبى چـوجغنى

کوستروب صکره ایچمکه براقمسزین کیرو چکسه‌لر وخاتونی صاغسه‌لر خوشکزه کیدرمی ؟ انترك کسوه‌لری اولان یوکلری انلرك صیرتندن صویوب کندی صیرتکزه نه حقله اکتسا ایدیورسکز ؟ اوکزی نیچون حبس‌ایدوب بویوندرغه قوشیورسکز انك اغزینه نیچون کم اياغنه دموردن نعل اوروب اوستنه بینز صیرتنه یوك یوکلدرسکز عربه‌یه قوشارسکز ؟ بوحق و اهلیتی و بوحیوانلرك اوزرلرینه تغلب واستیلا صلاحیتنی سزه کیم توجیه ایتدی ؟ دیه‌جکسکز که یابز بوحیوانلری حاللرینه براقسه‌ق بیرتیجی حیوانلر انلری تلف‌ایدرلر عجایب بنه‌مرحمت ! یابوحالی انلری خلق ایدن ذات باری هیچ دوشونمدیمی ؟ و انلری براتمق مراد ایتدکده انسانلری چاغروب « ایشته‌بن شو مخلوقاتی یاراده‌جغم فقط‌انلر ضعیف اولدقلرندن بیرتیجی‌حیوانلردن کندیلرینی قوریه‌مزلر سز انلرك محافظه‌سنه تکفل ایدك » کبی برشرط تکلیف ایتدیمی ؟ طاغلرده‌ملیونلرجه سوری‌سوری کزن‌یبانی قیونلر کچیلر وحشی اوکوزلر آتلر اشکلر نصل‌یشایورلر بونلری بیرتیجیلر نیچون بیرتمیورلر ؟ نیچون سلاله‌لری کسلمیور ؟ بونلرك صاحبلری چوبانلری کوپکلری وارمی ؟ اما بونلر (خانکی) اولدقلرندن وحشیلرکبی قوشوب قاچه‌مزلر دیرسه‌کز انلری خانکی ایدن ینه بزدکلمیز ؟ هله برکره‌یاقه‌لرینی براقه‌لم بر قاچ بطن حال حریتده تناسل ایتسونلر باقالم انلرده‌کی بطائت قالیرمی اخورده بسلنان آتلرله یایلاده بیویان خرکله‌لرك بیننده‌کی

فرق بو حالی اثبات ایتمزمی ؟ طاوشان قدر ضعیف و نازك معصوم بر حیوان یوقدر و هربیر تیجی حیوان (انسانده برابر اولدیغی حالده) اکا دشمندر طاغلرده اوادە کزوب بقای نسلنی محافظه ایدییورده قیون اندن پك چوق قوی ایکن نیچون نفسنی وقایه ایده‌مسون ؟ ثانیاً انسانك اغزنده قارشولقلی درت عدت سیوری دیشلر کوریلیورکه ازی دیشلرینك التلی اوستلی یانلرنده‌در قیون کچی آت صغر طاوشان کبی تعیشلری یالکز نباتاته منحصر اولان حیوانلرده بو دیشلر کورلمز بالعکس ارسلان قورت کوپك کدی کبی لحم ایله متعیش اولنلرده بونلرك امثالی مشاهده اولنور بونلره باقلنرقده انسانی خلق ایدن واجب الوجود دهااتی اوتی بیلمزدن اول انی ات یمك ایچون یراتمش وات ازمکه اولان التلریده اغزینك ایچنه قویمش اولدیغی استدلال ایدیلور ایمدی بو دلیل کوز اوکنده دکل بلکه اغزك ایچنده مخلی طوریرکن ارتق فیثاغوره فلانه تقلید غرضیله خلقتك برجهتنی معطل می براقلی ثالثاً طبیعتك اشیای سائره‌ده جاری اولان عادت عمومیه وقاعدهٔ کلیه‌سنه نظر وتطبیق اولندقده دخی بونده خلاف طبیعت بر حال کورلمدکدن فضله بلکه ایجاب حکم طبیعت اولدیغی کوریلور چونکه قوردقیونی قویونده نباتاب اوزرنده‌کی بوجکلری بوجکلرده بری برلرینی اکل ایدیورلر دکزده‌کی بالقلری کوجی کوجی یتنه تامورینه‌دن سوپورکه بالغنه قدر بربرلرینی اکل ایله چکینیورلر مأکولات ومشروباتمز وتنفسمز ایله هر کون هر

ساعت نیجه بیك مخلوقاتی بردن بلع ومحو ایدییورز وجودمزده کی نیجه بیك بوجکلر دخی متصل بزم جسدیمزی غدا ایدییورلر والحاصل بتون مکونات بربرلرینی اکل ایله تغدی ویکدیکرینی محو ایدییورلر ایشته، مقتضای طبیعت بوحال کوریلور ارتق بز هم حیوان همده بالخصیص اتییان جنسندن اولدیغمز حالده نیچون طبیعتك خلافنه کیده‌لم ؟ رابعاً بزم حیوانلری کندی المزله ذبح ایتمکدن تنفرمز دخی اکل لحمك طبیعی اولمدیغنی اثبات ایدر بردلیل دکلدر زیرا اکثر مألوفاتمزده عادت طبیعت یرینه قائم اولدیغی کبی بو نفرتده بزه عادتدن کلمشدر مثلا بن صباوتمده قصاب شاکردی اولیدم صانورمکه شمدی قیون کسمك ایله دکنك یونمق نظرمده مساوی اولوردی حتی بنم اعتقادمجه مزبوحات ایله میته‌یی تفریق واولکندن استکراه ایتمیوب ایکنجیدن نفرت دخی طبیعتدن کلیوب بلکه عادتدن نشأت ایتمش بر طبیعت ثانیه‌در یوقسه برحیوان هاکندی کندینه اولمش هاسن اولدیر- مشسك ایکی صورتده‌ده روح زائل اولوب لحم وشحم وجسد قالیر بن ظن ایتم که اکرسزك اشجی خبریکز اولمقسزین براولمش طاوغی همان یولوب پیازه یاتورسه صکره انکله بر کوزل اسقاره کبابی یاپسه‌ئ سزانی اکل ایدرکن فرق ایده‌بیله‌سکز یاخود بر محاصره یاقحط ایچنده بولنه‌سکزده اولوبو حیوان بولدیغکزده استکراه ایدوب یمیه‌سکز دیمك که بوفرق وتمییز بزه عادتدن کلمش برحالدر هرنه زمان عادته باعث اولان اسباب قالقار ایسه اصل طبیعت میدانه چیقار .

خامساً حكما اكل لحمك طبيعى اولمديغنى اثبات صددنده بزه چيك ات يمك و طرنقلر يمزله قوپاروب يرتمق تكليف ايديورلر يعنى بونلره ممتنع ديمك ايستيورلر دنياده نه قدر قوم واركه اتى چيك يرلر ! حتى بن كوزمله لوندره‌ده برقادين كوردم چيك اتى پشمشه ترجيح ايدوب برپشمشى نصل سهولتله قوپاروب يير ايسه‌لك اوده چيك اتى اويله ايصره ايصره كمال لذتله يير ايدى برچوجغى صباوتندن برى طرنقلريله ات قوپارمغه الشديرلك و طرنقلرينى اكا كوره حاضرلايك بيوديكنده اتى طرنقلريله قوپاريرمى قوپارمزمى كوريرسكز . معصوم حيوانلرى يوب يرتيجيلرى يمامك بحثنده دخى ميل طبيعتمه تابع اولورم بن بوغازم خصوصنده عصمته مكافات سباعه مجازات داعيه‌سنده دكلم دماغمه هانكى لحم حوش كلورسه انى ييرم هم عموماً اكل اللحم اولنلر اكل اللحم اولنلرى يمزلر زيرا انلرك لحومنده اوقدر لذت يوقدر كورمزميسين كه ارسلان قپلان قورد ايو قاره قوش شاهين اتمجه برى برلرينى يمزلر آهوآت صغر قويون بچى طورنه كوكرچين سرچه صيد ايدرلر برديه‌جك سوز دها واركه انسانك خلقة اكل اللحم اولديغى تسليم اولنديغى تقديرجه بيله مادامكه صفت عقل و وتميزايله ممتاز و بيان اولنان اوصاف انسانيه‌ايله سائر سباعدن سرفرازدر انسان ايچون ارهاق روح كبى برفعل مكروه ناسزادر ديه بيليرسكز .

واقعا بو سوز برقلب رقيق انسانيدن ظهوره كلمكه وحكم

ومقتضاسیله هرانسان عمل ایتمکه شایاندر لکن حیف که خارجده اجراسی ممکن دکلدر سزکه تحصیل کمالات انسانیه یولنده عوامدن زیاده تصفیهٔ نفس ایتمش ودقایق کون وطبیعتی کوزدن چکیروب مقتضای خلقت اوزره تعیشی وجا تلف ایتمامکی کندکزه قاعدهٔ حرکت طوتمشسکزدر اکر بوقاعده‌ده سز فعلاً ثابت ایسه‌کز اوزمان بزه‌ده تکلیف ایچون من‌جهة استحقاق کسب ایدرسکز میقروسقوب دنیلور برنوع دوربین واردرکه کوزمزك کوره‌مدیکی کوچك شیلری بزه بیوك کوستر سز اکلنی تجویز و تکلیف ایلدیککز سبزه‌لره وایچدیککز صولره هیچ برکره بوالتله نظر ایتدیکزمی؟ نظر ایتدیکز ایسه بونلرك مرکب اولدقلری کوچك قوردجغزلری واوزون صولجان شکلنده‌کی بوجکلری کوردکزمی؟ بونلر جانلیمیدر جانسزمیدرلر؟ جانلی ایسه‌لر انلری اکل وامحا ارحاق روح دکلمیدر؟ مثلا باشکز بتلندکده حمامه کیدیورسکز واوحیوانجقلری صابونله تلف ایدیورسکز یابونلرك اتی جانی یوقمی؟

ایمدی مادامکه بوقائده‌نك فعلاً اجراسنده سزده عاجز اولیورسکز یاسائر خلق سزك بویله ناقص و امکان عقلی و خارجیسی غیرمثبت اولان دعواکزی تصدیقه نصل دعوت ایدیورسکز! بومقتضای انصافیدر؟ هم سز بواحکامی هانکی ترازوی حقانیتله طارتدیکزده طوغری اولدیغنه جزم یقین حاصل ایتدیکز؟ اکر میزان عقل ایسه اومیزانك طوغری طارتدیغندن

نصل امين اولديكز ؟ هانی معقولاتك هر مسئله‌سندن خطاره اوغرامق شویله طورسون محسوساتدن اولان مرئیاتده بیله هر خطوه‌ده سهودن خالی اولامق شانندن اولان وعالمره نظام ویردیکی وبش اون کتاب اوقومقله ابنای جنسنی حقیر کوروب کندینی علوم اولین وآخرینه واقف ظن ایتدیکی حالده بر دقیقه صکره وقوعه کله‌جك شیدن خبردار اولمیان میزان عقل دکلمی؟ دیمك که بو وبونك امثالی اخلاق مسائلنده سزك التزام ایتدیککز افکارك چوغی وجدان صحیحکزك محصولی دکلدر بلکه رأیمی ابنای جنسمه قبول ایتدیروب وکندیمی انلرك اراسنده ممتاز کوستروب تقرر ایده‌یم کبی نفس امارەنك القا ایتدیکی عجب و وغروردن منبعث خیالاتدر . ای بلاغتی وحسن افاده ومبالغه‌یی برهان حق ظن ایدن حکما ! بر دعوایی خصوصاً قاعده صورتنده‌کی بر مدعایی میدان بحثه قویمزدن اول لهنده‌کی علیهنده‌کی محتملات عقلیه‌یی ایوجه دوشنك والفاظك شاعرانه وبلیغانه اولوبده تأثیرینه دقت ایتدیککز قدر اولسون مأل ومفهومك خارج و واقعه مطابقتنی‌ده حساب ایدك .

(ضیاپاشا)

انکیزیسیون برلفظدرکه دلالت ایتدیکی معنی هیچ برملتـده وقوعه کلمامش اولدیغندن ، برلسـانده مرادفی بولنمز ؛ وهرنه زمان بوکلمه تلفظ اولنسه مضموننک دهشتندن تویلر اورپرمامك وقلبه خلجان کلمامك ممکن اولمز .

انکیزیسـیون ، مأمورین دینیه‌دن مرکب بر مجلسـدرکه مأموریتی اهـالینك مذهبجه اعتقـادلرینی تفتیشدر . اشـبو انکیزیسیونك ابتدای ظهوری اسپـانیاده دکلسه‌ده تأثیراتی هر یردن زیاده اوراده اولدیغندن ، لفظ مذکـور یاد اولندقده درحال اسپـانیاده وقوعه کلان تـأثیرات هول انکیزی تخطر اولنـوب ، خصوصیله بنی احمر دولتنك انقراضنـدن صکره خرستیـان حکومتلرینه رعیت اوله‌رق ، قالمش بولنـان اهـالئ اسـلامیه‌نك نه‌تحمل جور وآزار ونه‌ده تبدیل مذهب واطوار ایله ینه بومحکمهٔ غدر شعـارك الندن خلاص اوله‌میوب ، نیجه بیکلرجه‌سی انواع عقـوبت ایله اهـلاك ایدلدکدن صکره ، بالآخره بتون بتون مهجور وطن اوله‌لری آنك همتیله وقوعه کلمشدر .

مجلس مذکورك صورت وضع وایجادینه ودین نامنه اجرا ایتدیکی قبایح وسیئاتنه دائر پك چوق کتـابلر یازلمش ایسه‌ده جمله‌سـنك مختصر ومعتمدی (کرول) ایله (لاواله) نك اشپانیا وانکیزیسیون حقنده‌کی اثرلری اولدیغندن تلخیص وتلفیق طریقیله لسانمزه نقلی مناسب کورلدی . (ضیاپاشا)

آتیده‌کی مکتوبلر منشیٔ مشهور عاکف پاشا مرحومکدر :

(حلیله‌سنه)

بوسته ایله محبتنامه‌کز وارد اولوب ممنونیتمز حاصل اولمشدر ۰
واقعا اشعارکز وجهله بودرجه فلاکت خاطر وخیاله کلیوب
مقدم ریاستده رؤیاسنی کورمش ایسه‌مده بشقه درلو تأویل
ایتمشدم ۰ انسان هرنه چکرسه کندو قصورندن اولوب جناب
حق ظلمدن منزه ومتعالی اولمغله کیمسه‌یه دیه‌جکمز اولمیوب
کندی اکسکلکمزدن اولدیغنه شبهه یوقدر ۰ سزلرده جکرسوز
اولدیغکزی بیلورم ۰ شوقدر که الله باغشلسون سز بر پارچه
چوجقلر ایله کوکلکزی اکلیوب برساعت آغلرسکز بر ساعت
دخی آنلر ایله آوته بیلورسکز ۰ یا بنم حالم آرتق کورمکه محتاجدر!
حق سبحانه وتعالی جمله‌مزی مظهر عفو وغفران ایلیه آمین ۰
سعید پاشا حضرتلرینك شفاعتنامه‌لرینه جواب کلدی ۰ درسعادته
عزیمتدن صرف نظرله بروسه‌یه عزیمتمز وبشبیك غروش معاش
تخصیص اولنوب ارادهٔ سنیه دخی بو مرکزده سنوح ایلدیکی
بیلدرلمش اولمغله درعقب یول تدارکنه باقیلوب بمنه وکرمه
تعالی تاریخ مکتوبدن بش آلتی کون صکره‌جه بنه تکفور طاغندن
بروسه‌یه عزیمت اولنه‌جغی وان شاء الله رحمن بروسه‌یه
واردیغمزده ینه طرف عفیفانه‌کزه اشعار اولنوب اوراسی
استانبوله دها یقین اولمغله مکاتبه‌مز اسهل اوله‌جغی بیانیله
شقهٔ محبت تحریر وارسال اولندی ۰ بروسه‌ده بورادن ایوجه

طبیب بولنمق مأمول اولدیغندن دعاکز برکاتیله علتلریمه دخی
تداوی وعافیت مأمول اولنور . چوجقلرك آغلیه‌رق کوزلرندن
اوپرم .   فی غره ر سنه ١٢٥٨

بروسه‌دن اطلاقنی مسترحم مکتوبدر

من غیر حد تهنیت مأموریت متضمن البرکتلرینی حاوی تقدیم
پیشگاه مکارمکایلری قلنان عریضهٔ حقیرانه‌مه جواباً وتنزلاً
چاکرلرینه نسبتله سواد بهار عدل واحسان اولان مشرفهٔ سنیهٔ
خدیوانه‌لری بهجت رسان ورود وقرة العین نمود وشهود
اولوب هر کلمهٔ تمکینی مستعلیهٔ لطف وعنایتدن مرکب وهرسطر
بدیع الشطر دلنشینی تراکیب نوازش وعاطفتدن مرتب اولمق
حسبیله رهین اذعان واستبشار اولان آثار توجهات میامن آیات
ولی النعمیلری احیای رمیم درجه‌سنده مغز استخوان ناتوانمه
القای فیض دیگر ایتمشدر . ربم تعالی ذات بزرجمهر سیر وآرسطو
نظر بیدانیلرین همیشه مسند عافیتده وهر حال واستقبالده دلخواه
عالیلری وجهله کامران وکامکار ایلیه آمین .

معلوم عالیلری بیورلدیغی اوزره جزای جنایاتم اوله‌رق
حق مجرمانه‌مده محکوم به اولان ایکی سنهٔ کامله‌نك محروسهٔ
ادرنه‌ده منفیاً انقضاسی مقدر اولمش ایسه‌ده فضلهٔ مجازاة
اولمق اوزره بش آیدرده بروسه‌ده دخی زهر شام زاویهٔ غربت
وشعلهٔ نوش هاویهٔ کربت اولوب هر آینه زمام رضا دست

قضـايه وسر تسـليم ذانواى حكم ماضى يه نهـاده ايسـه‌ده وجود بيسودمه مستولى اولان علل وامراض عديده كوندن كونه مشتد وهر روزم سال آخرت كبى ممتد اولديغندن غيرى فى‌الجمله تخفيفنه مدار اوله‌بيله‌جك تدبير وتداوى دخى طشره‌لرده ناقابل اولديغنـدن جسم ناتوانم سوراخ رنج عنـا وجكر كاه خونفشـانم لخت لخت آه واويلا اوله‌رق قسماً بعزة الله تعـالى تاب وتحملم قالمامغله بناى كعبه خصـايص جليله‌دن اولمغين الله ايچون ولادت همايون شاهانه وماه غفران حرمتنه بوكره دخى شو ويرانه‌يى بنيـاد ومرحمة عفو وآزاد بيورلقلغم خصوصنه مساعدهٔ عليه‌لرى سزاوار بيورلمق بابنده •

فى ٩ رمضان سنه ١٢٥٨

حرمى لساندن والدهٔ سلطان عبد المجيد خانه

حق تعـالى حضرتلرى ير يوزينـك خليفـه‌سى وجاه‌نك كوزينـك ببكى اولان شوكتلو كرامتلو عظمتلو ولى نعمت عالم افندمز حضرتلرينـك بركوننى بيك ايليوب دنيـالر دوردجقه تخت عالى بخت شاهانه‌سنده دائر وبرقرار ايلسون! بز بيچاره‌لر بونجه زماندنبرو نان نعمت حضرت پادشـاهى ايله بسلنوب عزلمزدن برى دخى محضا كرم وكرامت شاهـانه‌لرندن احسـان همايون ملوكانه‌لرى بيوريلان معاش ايله يكنه‌رك كيجه وكوندوز يوزمزى يردن قالديرميوب هر آن وهر دقيقه دعاى عمر وشوكت

واقبال پادشاهانه‌لری خدمتنده قصور عبیدانه‌مز اولمسه دخی ینه مستغرق اولدیغمز نعم نامتناهیٔ شاهانه‌دن بیکده برینك شکرینی یرینه کتورمکه قدرت ومجالمز یوقدر . لکن افندم التفات حضرت پادشاهیدن دور وخدمت علیه‌سندن مهجور اولمق پك مشکل ایمش . کوزمزك یاشی کسلمیور . قول‌قصورسز اولمز ؛ وعمری اولدقجه افندیسنك عفو ومرحمت واحسانه احتیاجدن قورتلمز . هر حالده ولی نعمت افندمز حضرتلرینك جمله‌یه شامل اولان سایهٔ مراحوایهٔ پادشاهانه‌لرندن غیری امید کاهمز اولمدیغندن دونکی کون بالطه لیمانه تشریف همایون شاهانه‌لرنده علیم الله محزون کوکلمز بردرجه مسرور ومتسلی اولدیکه مبارك آیاقلرینك باصدیغی طپراقلره یوزلریمزی سورسك وتوتیا کبی کوزلرمزه چکسك ینه قلب عاجزانه‌مزه قناعت وتحسر واشتیاق عبیدانه‌مزه حفت کلمز . ربمز تعالی حضرتلری جهانك بردانه‌سی اولان مبارك وجود همایون شاهانه‌لرینه صحت وعافیت وعمر وشوکت واقبال پادشاهانه‌لرینه توکنمز برکتلر احسان ایلیوب دشمنلرین قهر ایلیه آمین . مجرد تشکر سرور عاجزانه‌مزی خاکپای عصمت آرای ولیة النعمانه‌لرینه عرض وبیان ضمننده عرضحال جاریانه تقدیمنه جسارت اولندی . امر وفرمان .

—

سلطـان محمود خانك بالذات قلمه آلدقلری ارادات سنیه‌نك
اوصاف برگزیده‌سنی متضمن مابین همایون باش کتابتنه تذکره:
بغداد واییلکنه وتجار خیریه شهبندرینه وطرف چاکری‌یه
کلان قصیدهٔ تبریکه دائر مبعوث صوب والالری قلنان تذاکر
چاکرانه اجوبهٔ عالیه‌سی مبارك ومسعود قلم‌مشکین رقم حضرت
شهنشاهیدن چکیدهٔ رخسارهٔ سطور بیوریلان تسوید همایون
اعجـاز نمونك عینی اولمق اوزره تحریر وترقیم بیورلدیغی مأل
اشعار سامیلرندن معلوم بندکانه‌م اوله‌رق ذکر اولنان اجوبهٔ
علیه رهین اذعان ومنتقش خیالخانهٔ دل وجان اولدقده حقاکه
الفاظ ومعانئ بلیغه‌سنك بری برندن اعلا وبالالغی رونمون وهر
فقرهٔ مبتنیه‌سی حکم بدیعه ایله مملو ومشحون اولوب ابتدا
بغداد خصوصنده‌کی مطالعهٔ سنیهٔ ملوکانه‌لری وجدان همایون
شاهانه‌یه مختص اولان تدقیقات کرامت آیات جهانبانی آثار
جلیله‌سندن وثانیاً شهبندر مرقوم حقنده ارادهٔ علیهٔ تاجداریلری
هر طرفی جامع بر رأی رزین اصـابتقرین ایدوکی واضحـاتدن
وثانیـاً قصیدهٔ تبریکیه خصوصنده مجلا زیب سنوح وصدور
بیوریلان ارادهٔ خیریت افادهٔ شهریاری وفرمان احسان اقتران
جهـانداریلری کمال عدل وداد مراحمکسترانه ومحض عنـایت
بیغایت بنده پرورانه اقتضـاسندن اوله‌رق خدا بیلور جمله‌سی
تأملانه وحکیمـانه وپادشـاهانه اولمغـله ربمه امانت ذات
شوکتسمات خلافتپناهیلری نصل یگانهٔ جهان ایسه مبارك ذهن

وذكا وسجايای بهايای شاهانه‌لری دخی بی‌مثل وهمتا واجوبهٔ عاليهٔ مذكوره‌نك خامهٔ عنبرين جامهٔ احسان وعنايتله تسويدی زحمتنی اختيار شاهانه‌لری دخی بشقه‌جه برلطف وعطا اولمغله حق سبحانه وتعالی حضرتلری مستجمع كمالات كليه اولان مبارك ذات عالمسود ظليتپناهيلرين كافهٔ اكدار روزكاردن حفظ وامان صمدانيسنده محفوظ ومصان، وايام عمر وعظمت واقبال وعوام شان وشوكت واجلال شهنشاهيلرين بی حد وپايان ايليوب ظل ظليل مكارم عديم العديل شهرياريلرين عالم وعالميان اوزره ابدرسان ايدرك بدخواهان سلطنت سنيه‌لرين افتادهٔ خضيض نيران قهر وخذلان ايلك دعواتی مرفوع دركاه جناب رب منان قلندی فرمان .

خارجيه نظارتندن انفصالندن صكره اول وقتك عادتنجه نزدنده بولنان خطوط همايون ايله مابين همايون ملوكانه‌دن تسطير بيوريلان تذكره‌لرك اعاده‌سی حقنده مابين همايون باش كتابتنه عريضه:

مأموريت سابقهٔ عبيدانه‌م جهتيله نزد چاكرانه‌مده موجود اوله‌رق قوللرينه الی آخرالعمر حرزجان ونسخهٔ امان اولان مبارك خطوط همايون موهبتمرهون جناب جهانبانی ايله مابين همايون شاهانه تذاكر عليه‌سنك ممهوراً ارسالی

خصوصی دون اخشامدن صکره دولتلو باش وکیل پاشا حضرتلری طرفندن وارد اولان تذکرهٔ سامیه‌ده امر و اشعار بیورلمش اولدیغندن هرنه‌قدر بوصورتك اصول جدیدهٔ مستحسنه اقتضاسندن اولدیغی بیان بیورلمش ایسه‌ده استیعاب تلاش واضطراب کمال آلام وانقلاب ایله کوزلرمدن خونابهٔ حزن وملال ریزان وجسم وجان عبیدانه‌م خوف وهراس ایله لرزان اوله‌رق جمله‌سی برطوربه‌یه موضوعاً ومهوراً ارسال اولنمش وبتون کیجه‌م آه وانین ایله کچوب جناب حق علیم ودانادرکه حال عبیدانه‌م پك دیکر کون اوله‌رق شوکتلو کرامتلو مهابتلو قدرتلو ولی‌نعمتمز ولی‌نعمت عالم افندمز حضرتلرینك عامهٔ انامه شامل اولان احسان بی پایان مکارمنشان شهنشاهیلرندن غیری برکس ومددرسم اولمدیغندن بویمی بوکه‌رك جمیع سیئات وخطیئاتمدن بتکرار ملاذ وملتجای کافهٔ عباد اولان دارالامان مراحم علیهٔ حضرت شاهانه‌یه دوشمش اولدیغمدن غلبهٔ وخشت واضطراب ایله وجود ناچیزانه‌مه مستعد اولدیغی علت سابقه‌نك نکسیله دعوات خیریت آیات حضرت پادشاهیدن دیلم کسلمامك ایچون بقیهٔ رمق قبیلندن اولان حیات عبیدانه‌مك بر نفحهٔ احیای مراحم احتوای شاهانه ایله انطفادن وقایه‌سی خصوصنه حسبةلله برکلمهٔ مشفقه ایله امداده لطف و مروت عاجز نوازیلری معطوف ومشمول بیورلمق بابنده ۰

——ooooo ooooo——

«گل ای فصل بهاران مایهٔ آرام و خوابمسن»
«انیس خاطرم کام دل پر اضطرابمسن»

بهار ایامی بو کهنه جهانك صبح صفای نوجوانیسیدر. بهار ایریشنجه طوپراغك هر طرفی سراپا طر اوت کسیله‌رك «یحیی الارض بعد موتها» سری اشکار اولور. او قوری قوری اغاجلر – محشره تصاف ایتمش عظام کبی – یکیدن جان بولمغه باشلار. برحالده که: طراوتلرینه دقت اولنسه نظر عبرتله وجودلرینه سریان ایدن حیاتی کورمك قابلدر. – برحالده‌که: اك ادناسنده‌کی نشو ونمایه باقلسه عالمك هرذره‌سنده بر روح تجلی ایدییور ظن اولنور. – بر حالده که: صحرانك هر طرفنه تجسم ایتمش ذوق روحانی. – بلکه روح بولمش صفای جسمانی دینلسه مبالغه ایدلمامش اولور.

نو بهارك اك بیوك بر بدیعه‌سی – مبذولیت ومألوفیت جهتلریله غایت حقیر کوردیکمز چنلردر. دنیاده الوانك حد اعتدالی اولان یشیلدن طاتلی رنکمی اولور؟ بهار موسمنده ایسه کویاکه روی ارضك هر ذره‌سی یشیللنیر.

(– حتی کندینی انسان ظن ایدن وحقیقت ارانیلیرسه نباتدن فرقلری بالاختیار تحویل مقامه اقتداردن عبارت اولان برطاقم بکلرمزده اوته‌ده بری ده‌راست کلدکلری خانملرله یشیللنمکه چالیشیر –)

هله برکره چمنلر اچیقلی قویولی رنکاریله طوپراغی احاطه ایتمکه . — برکره ابر بهارك انعطافی چمزار اوزرنده موجه‌لر حاره‌لر تشکیل ایلمکه . — برکره صحرانك اوته‌سنده بریسنده بیغین بیغین بیاض چیچکلر اچیلمغه باشلارمی! برکره دریا خفیف خفیف طالغه‌لنمغه . — برکره نسیم آهسته روانه کذاریله سطح ماده برجبین صافه نظیره‌لر یاپارجه‌سنه چینلر کوسترمکه . — برکره اوفاق اوفاق موجه‌لرحبابلر روزکارك اوکنه‌دوشه‌رك بربر طوپلانمش سمن . — اطرافه دوکلمش یاسمن دوکندیلرندن نشان ویرمکه یوز توطارمی ! صحرالری صفاسندن حرکته مجالی قالمامش دریا . — دریالری شوقندن اهتزازه کلمش صحرا قیاس ایدرسن . کللر کورندکجه ظن اولنورکه برچوق نورسته نهال جمال اغیار نظرندن قاچه‌رق اغاج کولکه‌لرینه یاپراق اره‌لرینه صاقلانمش . — اره‌صره روزکاری موافق بولدقجه حجاب اختفالرندن چیقارلر . — بربریله طوداق طوداغه کلیرلر . — روزکار مخالفته باشلاینجه ینه انزوایه چکیلیرلر . — بربرلرینه متحسرانه عرض اشتیاق ایدرك خفیف خفیف کولوشورلر .

(سبی خیالات شرقیه ایله کثرت ائتلافیدرنه‌در؟ بن کلدن بحث ایتدکجه بلبلی بر درلو انوده‌مم . واقعا که عاشق اولمدیغنی بیلیرم . فقط بیچاره قوشك طورسوداو یسنه باقیلرسه اواوفاجق کوکلنده‌نه بیوك برمحبت اثری حس اولنور . اومحبتده وار ایسه کندی حریتنه‌درکه طوتیلموبده قفسه حبس ایدیلنجه نغمه

کارلق ایتمسی شـویله طورسون اکثری یاشـامسی بیـله قابل اوله‌میور —) . لاله‌لره‌باقلدقجه قیاس ایدیلیرکه کیجه‌دن چمنزارده برمجلس عشرت ترتیب اولنمش ده سرمستـانه اویقویه واران اصحـاب مجلسك هر بری شراب ایله طولوقدحنی بر کوشه‌یه براقمش . — قدحلرك کیمی هوایه ویازمینه مائل بر وضعـده طوریبور . — کیمی هنوز یرلشه‌مامش کاه‌اکریلیور کاه‌طوغریلیور .

بهارك هرمحصولنی . — هر صفاسنی . — هرحالنی برتشبیه ایله تصویر ایتمك بنم‌دكل . — کوك یوزینی خام‌اریکه . — کرهٔ زمینی قزیل یوموطه‌یه بکزدن اصحاب‌خیالك دخی پك قولایلقله مقتدر اوله بیله‌جکی شیلردن دکلدر .

مع مافیه بدایع بهـارك یالکز چمنیله کلیله لاله‌سیله اکتفا ایده‌میه‌جکم .

عجبا از روزکارلی خفیف بلوطلی بر هواده بربهار چمنستاننه ضیا عکس ایدنجه حاصل ایتدیکی حاله هیچ دقت ایدلمشـمیدر! بر طرفدن روزکارك تحریکی . — بر طرفدن بلوطلرك سـایه‌سی چمنزاری هر موجی بر بشقه شکله کیرمش بر یشیل حازه‌یه بکزتمزمی ؟ — اکثر صحرالرده کورلدیکی کبی — چمنلر اوبك اوبك هر رنکده . — هر شکلده چیچکلرله مزین اولورلرده کونشك پرتوی اوزرلرنده تموجه باشلارسه روی ارضه طاوس توکندن حالی (قالیچه) لردوشنمش ظن اولنمزمی؟ خورشید نوبهار فیضنی یالکز زمینه حصر ایتمز . صبـاح اقشـام افلاکیده نوره غرق

ایدر . ـ رنکه بوغار . بهارك کرهٔ نسیمه ویردیکی لطافتدنمیدر نه‌در؟ او فصلده کوك یوزینـك لطـائف الوانی اولسه اولسه کونش چهره‌لی . شفاق بناقلی . ـ ضیـا صاچلی بردلبرك مائی کوزلرنده کوریله بیلیر .

بهارده هوانك فیضیله بلوطلره کلان حفتدنمیدر نه‌در؟ اوزمانك فجرنده‌کی . ـ شفقنده‌کی صفاده سـائر وقتلرك طلوعنه غروبنـه بکزه‌مز . ضـیانك حاصل ایتدیکی رنکلر بر درجه پارلاق . ـ بر درجه رونقلی کورینورکه آفاقه بیکلرجه علائم سما بیغلمش قیاس اولنور .

کویا که فلك بهـارك زمینه ویردیکی حسـنه غبطه ایدرده افقده باغچه‌لرمزه نظیره یاپمغه قالقیشیر: کونش یاطلوع ویاغروب ایدوب‌ده صبـاتموجه باشلادیغی کبی بلوطلر پاره‌لنیر . کیمی قزارر . ـ یکی آچلمش کل کبی قمر قمر اولور کیمی یشیللیر . ـ یاپراق شکلنی باغلار . کیمی اغارر . ـ زنبق کبی آچیق صاچیق صالنمغه باشلار . . کیمی مورارر . ـ سنبل کبی قندیل قندیل اوته‌یه بری‌یه طاغیلیر . نظر ابعاد نامتناهی ایچنده کندینی غائب ایتمکه باشلایوب‌ده قوایه خیـال غلبه ایدنجه آدم سمـا دریانك ویا دریا سمانك آینه‌سی اولمش . ـ باغلرده‌کی چیچکلر سمـایه ویا افقده‌کی بلوطلر دریایه عکس ایتمش . ـ حاصلی یرله کوك برلشمش قیاس ایتمامك قابل دکلدر .

بهارمزك مهتابنی‌ده اونوتمیه‌لم . اکر هلال ایسـه اکثریت

اوزره اطرفنه بدر بیوکلکنده بدر شکلنده . ــ بدر لطـافتنده برهاله باغلارکه هانی «قربر مخلوقدر . بعض سحاره‌لریره‌ایندیرر لرده سودینی صـاغارلر » اعتقـادنده بولنـانلر یوقمی ؟ انلردن بری بو هلال و هـاله‌یی کورنجه اوسودی صـاغیلان مخلوقك حامله (حامل) اولدیغنه ذاهب اولسه روادر .

اکر بدر ایسه اطرافنه برصاری هاله طاغیدر که بزم کبی مهتـابك‌ده برعالم اولدیغنی بیلانلر دخی فلکده آق بکزلی بر قیز پنجره‌دن اشاغی صارقش . ــ صرمه صـاچلرینی چهره‌سنك اطرافنه طاغتمش . ــ زمینك ارایش رنکارنکنی تماشا ایدیور ظن ایلسه تعییب اولنمز .

مهتابك بهارده دریایه عکسنی سیر ایتملیدر که سروسیمینك لطافتنده اولان کمالی اکلامق ممکن اوله‌بیلسون . هوالر براق . صولر صاف . ــ سرسیمین ایسه کویا که نوردن دکولمش بر پری قیزی کبی انادن طوغمه چبلاق صویه کیرر . ــ شناورلکه باشلار . وجودینه طوقونان هر قطره صو ایکن نور کسیلیر . دریا اراسنده کذران خیـال ایچون منهاج حقیقت کبی نورانی برجاده پیدا اولور . . . بز غالبا صدددن چیقدق . مرادمز چاملیجه‌نك تعریفنه اوصاف بهاردن برکریزکاه بولمق ایدی . فقط یارك موعد تلافیسـنی آرارکن یولده چیچك طوپلامقدن کندینی الامیـان هواداران محبت کبی پیشکاه تصوره راست کلان برقاج تازه خیالی چیکینوب کچمکه کوکلمز قائل اولمدی .

تعبیر ایتدکسه عفو نیاز ایلرز . ایشته مقصده شروع ایدییورز .

« ای عالم مثالك سیاح هو شیاری »
« هیچ قصر صورتنده کوردکمی نوبهاری »

استانبولی کورنلره معلومدر که چاملیجه کوشکی صفا بخشالقده . ــ روح پرورلکده نو بهاردن اشاغی قالیر بدایع روزکاردن دکلدر . بناسی برطرفه طورسون ! یالکز بولندیغی موقع استانبولك الك مستثنا برنقطه سیدر . استانبول عالمك الك مستثنا برنقطه‌سی اولدیغی کبی .

استانبول بر مالکهٔ دریای لطافتدرکه یالکز حزین حزین ساحللرینه یوز سوره‌رك پیشکاهنده آقوب کیدن دریانك صفاسی موقعنك بتون جهان ایچنده اقرانسزلغنی اثباته کفایت ایدر .

استانبول دینیلان مجموعهٔ بدایعك حاوی اولدیغی هر درلو نوادری برباقشده کوستره‌جك برنقطه ایسه چاملیجه‌در : بوغاز ایچنده بر بیوك اورمان ویابر کوچك کورفز یوقدرکه چاملیجه‌نك پامال نظارتی اولمسون ! پای تختمزك بك اوغلی کبی . ــ غلطه کبی . ــ باب عالی جوارلری کبی . ــ سلطان بایزید کبی هانکی معمور جهتی کوریلورکه چاملیجه‌نك نظر تماشاسندن کندینی صاقلایه بیلسون . استانبولده تأسیسات عتیقه وابنیهٔ مشهوره‌دن هیچ بری وارمیدرکه چاملیجه‌دن تصویرینی آلمق ممکن اوله‌مسون ؟

چاملیجه او نظرگاه عبرتدر که بهار ایچنده انسان چشمه‌سنك یاننه چیقارده باشنی قالدیرر اطرافنه باقینز ایسه کوزینك اوکنده طبیعی ۰ ـ صناعی ۰ ـ فنی ۰ ـ نیچه یوزبیك دورلو بدایعدن مرکب بربشقه عالم کورر ۰ـ بیاغی حدقهٔ بصر اوعالم بدایعك برمهارت فوق‌العاده ایله نقطهٔ واحده‌یه صغشدیرلمش خریطه‌سنه دونر ۰ بر ده کوزینی اشاغی میل ایتدیرمك ایستینجه نورنظری ـ جهانك هردورلو ازهارینی جامع برشکوفه زاره دوشمش زنبور کبی ـ دقیقه‌ده بر چیچکه ایلشه‌رك ثانیه‌ده برمیوه ایله اویالانه‌رق آهسته آهسته ساحل دریایه کیدنجه‌یه‌قدر تاب وتواندن کسیلور ۰

چاملیجه‌یه فردوس اعلانك یره ایتمش برقطه‌سی دینلسه شایسته‌در ۰

فیاض قدرت عالمده اب حیات ایجادینی اراده ایتمش اولسیدی اوخاصیتی چاملیجه صوینه ویرردی ۰

بوندن تقریباً سکز سنه اول اوراده برطلوع سیر ایتمشیدم ۰ سمادن زمینه نور یرینه روح یاغیور قیاس ایتدم !

سیریرلری ذوقم دکلدر ۰ ـ تعطیل کونلری هردورلو بشارتدن بری برقوری اشارت ایچون ـ بویانمش جلاد کمندی دینلمکه لایق ـ برصیق بیون باغی طاقه‌رق و ـ سوسلی طومرق وصفنه شایان ـ برچفت طار پوطین کیه‌رك صباحدن اقشامه قدر عربه ارقه‌سنده دور ایله فسق وحرمانی جمع ایتمك

واقشـامدن صباحه قدر حناق اذیتی و ناسور جفاسـیله یتاقده اکله‌مك کبی شـیلرده برصفـا کوره‌مم . — هله جمعه و پازار کونلری اون قپـانندن برپیـاده طوتوبده یولده سـکسان قایغه چاته‌رق . — طقسـان کرداب مهالکدن بچه‌رك او نازنین کاغدخانه دره‌سنه دخول ایله طوزدن . — دوماندن یاپمه برانسـان رسمی ویا — تشبیهك دها طوغریسی استنلیر ایسـه — « حذر حذر که اجل نار سـیده مدفونم » مصراعنه ماصـدق اولمغی التزام ایتمشجسنه مزارینی اوموزینـه المش برجادی (جادو) شکلنه کیرمك . — صکره‌ده بوحالك آدینی اکلنجه قویمق هیچ عقلمك ایردیکی شیلردن دکلدر .

فقط نه‌یالان سویله‌یم ؟ جمعه‌نك . — پازارك غیری برآچیق ویاسنبلی هوالی کونده ، بوغاز ایچی سیرلرینك همـان کافه‌سنی وخصوصیله بهارده چاملیجه‌یی سوه‌رم . انسان جهان مدنیتك لذائذیله نه قدر الفت ایتسـه ینه اره‌صره‌ده حال اولی اولان صحرا نشینلك میلنی بتون بتون خاطردن چیقـار امیور ! شمدی برغروب زمانی . — برصو باشـنده . — برچمنزار ایچنـده . — براغاج التنده اوتوروبده ، طبیعتك اوعلوی علوی محزونلغنی تماشـا ایتمك ، شهرلرك . — خانه‌لرك هانکی اکلنجه‌سنه ترجیح اولنمز ؟ آره‌صره بلده‌لرك اوعفونتلی هواسنده . — اویکنسق منظره‌سـندن قاچاراق نسیمك مسامات ازهاردن هنوز قورتلمش پارچـه‌لریله تنفس ایتمکی ، نصل کوکل اولورده ایسـته‌مز ؟

صحرانك بربرينه بكزه‌مز نيچه يوزبيك الوان واشـكالنه طالمغى هانكى نظر واردركه آرزو ايتمز ؟

(كمال)

وقت غزته‌سنك برلينده بولنان برمحبى طرفندن كوندريله‌رك ١٦٤٥ نومرولى نسخه‌سنده نشر اولنان برمكتوبده انشامزه متعلق بعض مطالعات سرد اولنمش اولديغندن اوبابده مجموعه‌مزكده برايكى سوز سويلمكلكنى مناسب عد ايلدك .

صاحب مكتوب ديمش كه « بزم انشايى باشليجه يولندن چيقاران شئ معلوم عاليكزدركه تصنع غائله‌سيدر ؛ حتى بچنلرده استانبول غزته‌لرنده يازيلان مباحثات ادبيه‌يى اوقودم ؛ تأسف ايتدم . حالا انشا تصنعدن عبارت ظن اولنيور . »

اوت ! تكلف هرشيئ وضع طبيعيسندن چيقارديغى كبى واسطهٔ مفاهمهٔ مرام اولان تحرير وكتابتى‌ده تهويش ايلر . اما نه چاره‌كه بوندن بش اون سنه اوله كلنجه‌يه قدر تحريرمزده تقريرمزده، تصنع وتكلف غائله‌لرينه دوشمكسزين يازى يازان و يالقردى سويليانلرمز طرز قديم انشا طرفدارانى جانبندن تجهيل اولنوردى . حالادخى بلاغتك قواعد اصليه‌سنه اتباعاً لفظى معنايه قالب عدايدن نورستكان انشا پرستشكاران قدما طرفندن جهل ايله ياد، وزينت افكارى زينت الفاظه ترجيح ايدنلره عامى

ویا مقلد ویاخود آلا فرانقه کبی غریب غریب وصفلر احسان و اسناد اولنیور !

الڭ زیاده شوراسی غریب وغرابتی نسبتنده شایان تأسفدرکه نورستکان عرفانڭ ادبیاتمزده زمانڭ اطوار مجددانه‌سنه موفق صورتده اظهار ایتدکلری مساعیٔ انقلاب وقتك برلینده‌کی محبی قبیلندن اولان تجدد پسندان ادب وعرفانڭ اولسون مظهر تقدیر وشکرانی اولمق لازم کلیرکن آنلرکده ستم ناچسبانه اوغرانیلیور !

بناءعلیه وقتك محبی طرفندن شکایت اولنان تصنع غائله‌سنی هپ بودرلو تعریضلر ادامه ایدیور . چونکی یکی انشامنتسبین یکی انشا طرفدارانندن اولسون اجتهادواقداملری‌نسبتنده مظهر تلطیف وتقدیر اولوبده شوقلنه مدکلرندن هیچ اولمزسه قدمای انشانڭ اولسون بتون نفرتلرینی جلب ایتمامك مقصدیله آره صره ــ رشوت کلامیه قبیلندن اوله‌رق ــ تصنع خصوصنده آنلرڭ اثرینه اقتفا مجبوریتنده بولنیورلر .

ینه صاحب‌مکتوب دیورکه « بعض افکاره کوره‌متأخرین انشامز ایچون برطوغری چیغر آچمشلر . حال بوکه یانمده‌اولان یکی اثرلری (؟) کوزدن کچوردم ؛ اسکی طاس اسکی حمام . هربرعباره بر (عقدهٔ تصنعه !) وهربر افاده برمبالغه‌یه قریندر .

ذاتاً ناقص ومشکل اولان املامزه برده‌مصنع انشامشکلاتی

ضم اولنورسه ادبیاتمز نصل ایلرو کیدر ؟ »

متأخرین ادبمز عاکف پاشادن بری کلان ذوات اولدیغی وقتك برلینده‌کی مجنجه‌ده مجهول اولماق لازم کلور .

آنلر ایسه عاکف ورشید وضیا پاشا ایله علامهٔ ارب شناسیدن عبارتدر .

اکرچه موجب تطویل ایسه‌ده صدده توافق جهتله بوراده مشارالیهمك مسلك وخدمتلرینی براز تصویر اقتضا ایدییور .

عاکف پاشا السنهٔ اجنبیه‌دن برینه واقف اولمدیغی حالده مجرد حسن تصور، حدت ذکا، تتبع حقیقت کبی برچوق مزیات عرفانی سائقه‌سیله کندی کندینه بر طرز انشا اختراع ایتمشیدی ؛ اودرجه‌ده‌که « منشأت عاکف پاشا » نامیله مشهور ومطبوع اولان مجموعهٔ محرراتیله الڭصکره‌کی اثری اولان تبصره وبرقاچ آثار پراکنده‌سی یان یانه کتیریله‌جك اولسه منشأتی اوائل دور عثمانیانه مخصوص اولان طرز انشانك بر نمونه‌سی وتبصره‌سیله منفاسندن یازدیغی مکتوبلری زمانمزڭ اثار ادبیه‌سی ظن اولنه‌جق قدر بر برینك ضد کاملیدر .

واقعا تبصره‌سی صاحب مکتوبك « تصنع » دیه بحق تعرض ایلدیکی تکلفات منشیانه‌دن بتون بتون آزاده دکلسه‌ده هر حالده دور جدید ادبیاتمزڭ فاتحهٔ آثاری اطلاقنه سزا بر تألیف کزیندر .

عاکف پاشادن صکره رشید پاشا کلیر ؛ کندیسنی ادراك

ایدنلرك قولنجه رشید پاشا لساننده اولان قوتی قدر فرانسزجه یه ده واقف ایمش . بوحالده مشارالیهك كرك زمانی وكرك ادبیات غربیه یه اطلاعی جهتیله عاكف پاشادن ایی یازمقلغی لازم كلیردی .

نه فائده كه عمرینی بردرجه یه قدر اداره ملكه حصر ایتمش اولان برآدمدن ادبیات خواجه لكی بكله مك طلب وآرزوده پك ایلری كیتمكدر . بونكله برابر مرحوم یازدیغی شیلرله ادبیاتمزه ده خدمت ایتمش ؛ خصوصا زماننده لسان رسمینك اداسنی بتون بتون دكشدیره رك اویولده اولسون برطور جدید ومنتظم حصولنه چالشمشدر . حالا بوكون باب عالی آنك مخصوصاتندن اولان ادب سیاسینك بعض انقاض متباقیه سنی استعمال ایدییور .

رشید پاشادن صكره ضیا پاشا كلیر ؛ مرحومك اوائل ظهورنده كی اشهر آثاری وتعبیر آخرله باعث اشتهاری اندلس تاریخیدر .

اثر مذكور ایسه بزجه مكتب معرفت صاحبلان ومداومترینك خلاصهٔ تعلمی یازدیغنی كوردیكنه تقلیددن عبارت اولان اقلام دولتده افنای عمر شباب ایلدیكی هنكامده یازلمش اولدیغندن طمطراق الفاظ طرفدارانی عندنده مقبول اوله بیلیر فقط ادبیات جدیده نقطهٔ نظرندن باقلدیغی حالده تتابع اضافات وكثرت حشویات وباخصوص برچوق تكلفات واغراقات جهتیله مدخولدر . بوكا سبب ایسه لسان رسمینك طرز وشیوه سیله

ائتلافدر كه مشار اليه كبى نوادردن بر استعداد ادبيانه صاحبنك سليقه سنجه او ائتلافك حاصل ايتديكى تأثيرات سيئه يه اثر مذكورى ميدانه قويدقدن صكره طرز قديمى ترك ايلمشيدى . واقعا بر كره اقتدار ادبيسنى ابراز وانشاى قديم اربابنه تصديق ايتديردكدن يعنى عالم انشاده هستئ ادبيسنى اثبات ايله احراز موقع كمال ايلدكدن صكره كنديسيچون جاى احتراز قالميه جغندن، اويله بر استعداد فوق العاده صاحبنه ياقيشانده بو ايدى .

ايشته آندن صكره دركه اوجه انتساب ايلمش اولديغى فرانسزجه نك ياردميله غربك ضياى معارفيله دخى تنوير افكار ايده رك تطمنده، نثرنده زماننك طورينه موافق اثرلر ابرازيله لسانه بحق خدمت ايتمكه موفق اولمشدر .

ضيا پاشادن صكره شناسى كلير ؛ واقعا شناسى بو عالم فنايه ضيا پاشادن اول كلديكى حالده اشتهارى ضيا پاشادن صكره در . مشار اليهك مزيات ادبيانه سى ايسه عاكف پاشادن، رشيد پاشادن وحتى ضيا پاشا مرحومدنده عالى در . چونكه شناسى ادبياتك غربدن اقتباسى لازم كله جكنى اجتهاد ايلديكى ووقتيله « انجمن دانش » و « مجلس معارف » كبى ايكى هيئت علميه وفقط رسميه ـ نك اجلهٔ اركاننددن بولنديغى حالده بو اجتهادنده كى اصابتنى اثبات ايله تطبيقاتنه امكان كوره مينجه ملتنك تنوير افكارينه خدمت مقصديله مأموريتنى دخى فدا ايده رك نشرياته مبادرت وتأسيس ايلديكى تصوير افكار غزته سنده غربك مأثر حكمياتنى شرقك

الفاظ و کلماتیله مزج ایده‌رك بر اسلوب جدید وضعنه همتله اثبات فضیلت ایلدی .

شناسینك فکری ، قلمی ، مشربی زمانك طورظاهریسنه نه‌قدر مغایر ایدیسه طور معنویسنه اول قدر موافق ایدی . چونکه زمانی ادبیاتی اکثریجه اوله‌رق تلقی ایدن یعنی ادبیاتك ذوق سامعه‌یه خدمت ایده‌جك الفاظ و کلمات ایله آراسته اولمقلغی اعتقادینه وارث اولان کروه ایله مالا مال اولدیغی حالده شناسی ادبیاتك افراد بشرك برچوق حسیات و انفعالاتنی وقریحه اطلاق اولنان قوهٔ سانحه‌سنی توسیع ایله اساس سعادتی تأسیس ایچون اتخاذ اولنمش برواسطه اولدیغنه یعنی « مربئ روح ومزکئ افکار اولان امثال اخلاقك تزیینه » خادم بولندیغنه قائل ایدی .

بوسببله ادبیات ایله اثنای اشتغالنده متین ومفید قاعده‌لر تحری ویاابداع ایتمکی ذوق وشطارتی موجب اوله‌جق کلمه‌لره ترجیح ایلمش یعنی سوزك لطافت وظرافت ظاهریه‌سنه تمایل ایتمیه‌رك لطافت وظرافتی فضائل اخلاقه خدمت ایده‌جك محاکمات دقیقه وحکمیه‌دن عبارت بیلمشدر .

مشار الیه بلیغانه ادا اولنمش برفکرك سامعه‌دن زیاده وجدانه انفاذ احکام ایدرك فضائلك قلوبده اساسگیر اولمقلغنه الك قوی والك مؤثر برواسطه بولندیغنه اعتماداً یالکز انشاده دکل شعرده‌دخی بوخصوصی التزام ایتمش وزمانی زمان تصنع

ایکن شناسی متحکمانه طور زمانك فوقنه چیقه‌رق طرز متخذینی نشر و تأسیسه ساعی وموفق اولمشدر .

ماحصل عاکف ورشید وضیا پاشالرك ادبیاتمزه اولان خدمتلری شعر و انشای قدیمه قارشی بر آلت کاسره‌دن عبارت اولدیغی حالده شناسینك اوبابده‌کی اقدام متجلدانه‌سی طرز قدیمی طرافدارانیله برابر کمنام ایتمکه کفایت ایتمش وبوسببله مجدد ادب اولمق امتیازی بحق مرحوم مشار الیهه انحصار ایتمشدر .

ایشته « انشامز ایچون برطوغری چیغر آچان متأخرین » بوذاتلردر . « اسکی طاس اسکی حمام » مثلنك ماصدق اولمق اوزره بیان بیوریلان « یکی اثرلر » اصحابی ایسه بوطوغرو چیغرده امکلمکله منزلهٔ کمال ادبیاته واصل اولمغه ساعی اولان نورسیده‌لردر که صاحب مکتوبك دخی اومسلکك پیروانندن بولندیغنه طرز تحریرندن اوزکه برهان اوله‌مز

شوقدر که آتی‌یه نقل اولنه‌جق برجمله‌لرندن دخی آکلاشیله‌جغی اوزره کندیلری انشای جدیدك طور حاضرینی زمانمزه نسبتله ترقیات ادبیه‌دن عد ایتمیه‌جك قدر اصول انشامزجه انقلاب کلی آرزوسنده بولنان افکار مفرطه اصحابندن برمشکلپسند کورنمك استیورلر .

ازجمله دیورلر که « ظن عاجزانه‌مجه مکاتب عالیه‌مزده

تأسیس اولنان ومکاتب سائره‌یه دخی محتاج تعمیم بولنان ادبیات درسلرنده طالبه‌الک اول تعلیم اولنه‌جق شی (اقتضای طبیعته موافق ساده وتصنع وتکلفدن آزاده) اولان اصوللدر . بو یولده بزم آثار ادبیه‌مزده نمونه بولمق مشکلدر .

بحث ادبیات جدیده‌مزه عائد وصاحب مکتوب ایسه ادبیات درسلرنده نمونه طوتیله‌بیله‌جك اثرلرك آثار ادبیه‌مزده فقدانه معتقد اوله‌رق بزایسه شرائط اطلاق ایدیلان فصاحت وبلاغتی یعنی سداجت وسلاستی جامع سوزلرك متأخرین انشامزك آثارنده وجودینه قائل اولدیغمزدن اوبابده ایرادینه لزوم کوردیکمز امثله‌یی دخی طرز نوین انشامزك مؤسسلری اولان ذوات اربع سالف الذکرك آثارندن انتخاب ایتمك ایستیورز :

عاکف پاشادن مثال

« کوندریلان مفصل ومشروح تو بیخنامه‌کز مطالعه اولنوب سزجه وارلقدن‌ ، بنجه تأسفدن غیری برمعنا ویریله‌مدی . زیرا بن مأمور اوله‌لی دها قرق کون اولور اولماز کویا آیلر ، سنه‌لر کچمش ؛ واولاد وعیال ومتعلقاتمزه ایرادلر ، زاویه‌لر ، معاشلر باغلنمشده سزه باقلمامش کبی ، بودرجه ستملره ، سرزنشلره نه‌دن مستحق اولدیغمز بیلنه‌مدی ! وابراهیم افندینك پاره‌سز پولسز قوری برکاغدله مسروریتی نه‌دن بوقدر چوق کورلدی وسزه مناسب اولان آکامی یاپیلدی منفهم اوله‌مدی !

حاضر طرفینده خلوص ومحبت وحسن ظن واعتقاد حاصل ایکن بوقدر غوائل ومشاغلك آراسنده ذهنمی بولاندیروب بوسوزلری بکا سویلتدیرمکه موجب ومقتضی نه اولدی ؟

هله سز نصلسه بویله شیلری یازمغی ایستمشکز ! یازان چلبینکده ـ طوربقالم عزیز ! قونمه‌دن کوچولمز ؛ وبردنبره بومناسب اولمز . اوسزك الکزی اوپیور ' وارك کندینه نه سویلرسه کز سویلیك ! لکن بن آنك اتکنی اوپیورم ؛ بنم قلممه یاقشمز ! وخصوصاً « سریعاً جوابنی کوندرك ! » یعنی مراممز اوزره حرکت ایتمزسه‌کز تبدیلکزك چاره‌سنه باقه‌لم کبی ' لقردیلر ادبه موافق دوشمز . وکندیسی چکسه‌ده حسب الظاهر اوزرنده بولنان رتبهٔ حضرت پادشاهینك حقیده انکار اولنمز . وتجلیٔ اسم معزز الهی حین تجلیاتنده ذلتی قبول ایتمز . نافله یره‌وصرف بلاموجب بینکزده صغوقلق اولمسون ! ـ دیمیوب‌ده سز نه بیوردیکز ایسه یازمسنه ودرایت وعرفانه طوغریسی آفرین !.

حاصل عزیزم ! سز محبتده دائم ' بنده خدمتده قائم . لکن « سنی بن نصب ایتدم ؛ بیلور میسك ! شویله ایتمدك عزل ایدیمی ؟ بویله ایتمدك دکشدیره‌یمی ؟ کبی ' آبور جوبور ماده‌لرله ایکی کونده برباشمزه قاقیلوب طوریله‌جق وبومعامله ایش کوچ اوله‌جق ایسه تحمل ایدر طورورم دیسه‌م یالان

سویلمش اولورم ، نه یاپالم الحکم‌لله ! ... »

(شیخ مشتاقه یازدیغی مکتوبدن)

دیکر

« .... عزل وانفصالم حقد وحسد وداعیهٔ تفردبلاسیله مصلحتی بو پرسه‌یه کتورنجیه قدر چالیشوب هم خصم وهم حاکم اولان وسامعهٔ عالم سیئات عظیمه‌سیله طولان تاتار یادکارینك سوزیله وقوع بوله‌جغندن تذکرهٔ سامیه‌نك ورودنده مغموم ومکدر اولمدم دیسه‌م یالان اولور .

لله‌الحمد بنم اوزریمه ذاتاً وزماناً بونك برحیثیت صالحه وخدمت فاضلهٔ مرجحه‌سی اولمیوب ، کرچه ریاستمده بن‌ده سلطنت سنیه‌یه دلخواهم کبی خدمت ایده‌مدم ایسه‌ده لدی الموازنه نقصان النقصان اول الرجحان مسئله‌سنه ومشارالیهك ترجمهٔ احوالنه علم عالم شمول شاهانه محیط اولمق حسبیله آنك اشتکا واتهامندن صکره برکره‌ده بوحقیری سویلتمك محاکمهٔ جناب شهنشاهی وعدالت وتحقیقات حضرت پادشاهی اقتضاسندن ایدی . »

(بتصره سندن)

رشید پاشادن مثال

« دولت علیه‌نك اول باول میدانه قویه‌جغی ماده ابتدا بوکشاکشلرك ظهورینه کندو طرفندن اصلا سبب ویرلمدیکی

وحفظ مصالحه امل وآرزوسیله بونزاعك تابدایتندن شمدی‌یه دکین معتدلانه ومصلحانه حرکت ایتدیکی کیفیاتی اولوب بودخی ارباب حقانیت عندنده پك قولای اثبات اولنه‌جق برکیفیتدر . .

(اثار سیاسیه‌دن)

«.... بومقوله عصیان وشقاوت رنکنده کوریلان حرکتلرك جمله‌سی افکار مضره ونیات فاسده نتایج وخیمه‌سی اولمیوب بعضاً برطاقم خلقك مثلا بربارکر انك آلتنده ازیلدیکی حالده دردینی آکلاده‌مامسندن دخی نشأت ایلدیکی منکر اوله‌مامسیله بریله برشی ظهورنده بومثللولرك بردنبره اوزرینه وارلمقدن ودفعةً اسباب شدیده‌یه صارلمقدن ایسه اولباول تدقیق مسئله ایله وقوعاتك منشائی میدانه چیقاریله‌رق ، تدبیری آکا اویدرلمق اسلم اوله‌جغندن ، فرضا بو برعصیان محض اولمیوبده مجرد فقدان درایت ویانادانیدن اقتضا ایتمش ویاخود بعض معاملات طاقتفرسا سببیله تکون ایلمش اولدیغی آکلاشیلور ایسه ، چونکه جداً وحقیقةً فساد وعصیانه متجاسر اولنلری بیله اول امرده دائرۂ اطاعته عودته دعوت قواعد حکمت وعدالتدن اولدیغنه کوره دیکر طاقم حقنده دخی بادئ مصلحتده معاملۀ رفقیه اجراسی اولویت مرتبه‌سنده قاله‌جغی بدیهاتدن بولندیغنه بناء بومقوله‌لر حقلرنده اول بوواديده طورانیله‌رق ، ایراد اولنه‌جق کلمات مشفقانه ونصایح رحمانه‌نك وآنی تعاقب ایده‌جك تهدیدات قویه وفعلیه‌نك برکونه فائده‌سی کوریله‌مدیکی حالده آرتق هیچ تردد اولنمیه‌رق وسائل جبریه‌یه تشبث اولنمق وبو

تقدیرده دخی بعض بیکنـاه بولنانلرك محـافظه‌سنه باقلمق لازم کله‌جکندن بو (لوانه) ماده‌سنده کرك بوکا شبیه ومیل وقوعاتده صور مشروحه‌نك بوندن بویله اصول اتخاذ اولنمقلغنك بیلدیر. لمسی وبوتقیداتدن مراد ارباب فساد تأدیبسز براغلمق قضیه‌سی اولمیه‌رق مجرد مدبرانه وحکیمانه حرکتله برکوچك شیئ بیوتمك وبیهوده قان دوکولمامکه دقت قلنمق دقیقه‌سنی اخطاردن عبارت اولدیغنك کوسترلمسی خصـوصلرینه امر وفرمان کرامت بیان جناب خلافتپناهی شرف فسنوح بیورلمش اولمغله .... »

(کذا)

ضیا پاشادن مثال :

« .... خاقان مشارالیه جلوسندن قرق یدی تاریخنه قدر اون سکز سـنه اعمال انواع تدابیر واحتیـاطایله عاقبت یکیچری اوجاغنك رفعنه موفق اولمغله دولتك کوزی آچلدی . ومنقسم اولان قوت مستقلهٔ سلطنت محلنه رجعت ایدوب سرسام علتی زائل اولمش صورتنده علائم صحت نمایان اولمغه باشلادی . لکن بودوانك عقبنده روسیه ومصر مسئله‌لری کبی ایکی بحران خطر نشانه اوغرایوب خصوصیله ادرنه معاهده‌سی قلبده‌کی یاره‌یی دشمکله صحتجه ترقیسنه طورغنلق وخاقان مشارالیهه دخی فتور ویورغنلق کلدی . وبوحالك اوزرینه حضرت ثانی کبی رشید پاشا مرحـوم یتشدی؛ اوروپانك دولت علیه حقنده سکسان ، یوز

سنه‌دن بری بسلدیکی اعتقادی تحویل واساس سلطنتی اوروپا طوپراغنده تأسیس وتقویم ایچون اقتضای عصر اوزره لازم اولان اصلاحات ملکیه‌نك دعایمنی تنظیمات خیریه نامیله وضع واجرایه جسارت ایلدی . »

« بو ذاتك حسنات وسیأتی حقنده هرکسك بر فکر مخصوصی اولوب بز دخی اوبابده اولان مطالعه‌مزی محلنده تفصیل ایده‌جکز ؛ فقط بو موقعده شوقدر دیرز که اوروپانك دولت عثمانیه ایچون ذاهب اولدیغی عقیدهٔ سقیمه‌نك تهلکه‌سنی هرکسدن اول کورن ودفعی اسبابنه تشبث ایدن رشید پاشادر . واویله بر عصرده بویله بر حرکته تشبث جهلهٔ عوامك وحساد واغیارك تعریضاتنی جلب ایله ذاتنجه نیجه نیجه مخاطرات ملحوظ ایکن بورالری اصلا دوشنمیوب فائدهٔ ذاتیه‌سنی دولت وملت اغورینه فدا قیلان یعنی اللی‌بش سنه‌سی شعبانینك یکرمی آلتنجی کونی کلخانه میدانه قونیلان کرسی‌یه چیقوب علی ملاء الناس تنظیمات اوقویان رشید پاشادر . »

(خاطره‌لرندن)

دیکر

« * آمین * رسملرنده بولده‌کیدرکن برمکتبك اطفالنه باقلسه هیئتلرندن درجهٔ انتظام وتربیه‌لری درحال استدلال اولنور . زیرا کیمی صالطه شالوار کییر؛ کیمی ستری پانتالون . کیمنده اوزون عنتری ! وهر برینك رنکاری ده بشقه بشقه !

اوکارنده الهی اوقنور؛ آرقه‌ده‌کی چوجقلر آنی دیکله‌مزلر. هر بری یانده‌کی ایله اوینامق و اطرافنه باقق‌ایله مشغول بولنور. خوجه‌لر؛ قالفه‌لر آمین یری کلدکجه « آمین ! » دیه باغریشورلر. والحاصل بو . . . . آلابیدر کیدر !

یا او مکتب سیری دینلان صحرا ذوقنه نه دیمه‌لی؟ بر مضحکك یوزینه کاغددن یوزلك و پوستکیدن صقال و کهنه حصیردن جبه کچیررلر؛ پاچاوره‌دن باشنه عمامه وقاووق یاپارلر؛ تسبیح شکلنده بر دیزی صوغان ویررلر؛ حریفی بر اویوز مرکبه ترس بندیروب قویروغنی دیزکین مقامنده النه تسلیم ایدرلر ! یانه اوموزلرنده فلقه دکنك واللرنده قباقدن یاپمه بر ترازوایله چوقه‌دار طرزنده بر طاقم خرکله‌ده طاقیلور . بو شکل ایله حریفی سیر یرنده طولاشدیررلر . صاتیجیلره راست کلدکجه استنطاق ایدر، ویاتیروب فلقه ایله‌دوکر . بواویونك آدینه « استانبول افندیسی » دیرلر ! یعنی قضای استانبول منصب محترمنده بولنان قدمای اسلاف شمدیکی شهر امانتی مثللو مملکتك حوایجنه دخی نظارت ایتمك اولکی زمانلرده معتاد اولدیغندن، آنلرك اثنای کشت وکذارده ایتدکاری حرکاتی بو یولده تزییف وتحقیر ایدرلر . بو مسخره‌لغك طریق علمه حقارتی موجب اولدیغی کیمسه‌نك خاطرینه بیله کلمز ! »

« ایشته بیلده بر کره اطفال مکتبی نزهتکاهه کوتوررلر؛ اوراده ده اکلنجه مقامنده بو رذائلی سیر ایتدیررلر ! لکن حیف وصدحیف که هنکام صباوت فوطوغرافیا تعبیر اولنان واوزرلرنده

صور منعکسه ثابت اولان الواح شفافه بکزر . اول اثناده کوریلان اوضاع واحوال وامثال آیینهٔ طبیعتده منطبع ومتمثل اوله‌رق آخر عمره قدر پایدار اولور کیدر ایمدی هنوز مکتبده ایکن بویله خلاف ادب معاملات کوره‌رك بیویان انسانلر صکره هر هانکی طریق ومسلکده بولنورلرسه بولنسونلر دائما بر نظامسزلق ایچنده یشارلر ؛ وسائر تربیه‌لی آدملر کبی انتظام حال بوله‌میوب عمرلری راحتسزلکله کچر . ایشته بونك ده سببی تربیه در . »

(معارف عمومیه‌یه دائر اولان لایحه‌سندن)

شناسیدن مثال :

ماهیتی اثبات ایدن آثار عملدر ؛

مقدارینه نسبتله کشی خیر وشر ایلر .

(لمحرره)

« قاعده‌سی امور شخصیه‌یه عائد اولدیغی کبی کلیت جهتنه نه‌دن شامل اولمسون؟ یا برملتك حالی دولتنك ماهیت اداره‌سنی اثباته دلیل علی دکلمیدر؟ حتی بونده شویله برمعیار اتخاذ اولنور که برحکومت رأینده نه‌قدر مستقل ایسه ماحصل افعالنی اوقدر متحمل اولمق لازم کاور .

ممالك عثمانیه‌ده ایسه خلقك سعی اختیاریسیله تمشیت بوله‌بیله‌جك کلی وجزؤی امورك اکثری اصول اداره اقتضاسنجه بالفعل دولتك تشبثاتنه ویاخود تشویقاتنه وابستهٔ اولدیغی کبی مدنیتمزك حال حاضری احتیاجاتی تکثیر ایتدکجه اسباب معیشتك

تحصیلیچون انسان اولکندن زیاده ذهناً وبدناً چالشمغه مجبور اولمق حسبیله، کرك اضطراری وکرك اختیاری بوصورته سلوك ایده‌میان سئله‌نك تنظیم احوالی منحصراً حکومتك همتنه قالمشیدی . . . .

جسم متنفس واحدده متألم اولان بر جزؤك تسکین اضطرابندن سائر اعضا مستریح اولدیغی کبی سئله کروهنك ممکن مرتبه کسب رفاه ایتمسندن عموم اهالی ایچون نه درجه انشراح ومحمدت حاصل اوله‌جغنی تعریفه قادر دکلز .»

دیکر

« منبای تمدن مادهٔ تعاون اولمسیله افرادك کفاف نفس تدارکندن عاجز قالمامسنه همت ایتمك هیئت اجتماعیه‌نك برنجی وظائفندندر .

بناءعلیه اساس مدنیتی حکمت اوزرینه مبتنی اولان مملکتلرده سئله‌نك مستحقلری اسباب متنوعه ایله اقدار اولنور؛ وجبلت ویاخود تربیت ردیئه‌سی اقتضاسنجه استحصال تعیشده طبیعی اولان مشاق ومحندن قاچنه‌رق بو یوله سلوك ایدنلر دخی منع ایله کار وکسبه اجبار قلنور، که بو صورت هم عمومك شاننی نقیصه‌دن حمایه وهمده افرادی ذلتدن وقایه ایلدیکندن جهتینه دخی برنوع مرجحندر .

ایشته بوسببدن طولایی بویله یرلرده سائل ندرت اوزره اولوب اصل بونلرك کثرتی اداره‌سی استقلال اوزره اولان مملکتلرده بولندیغی مجرباتدندر .» (تصویر افکار)

شو نقل ایتدیکمز امثله عجبا « ادبیات درسلرنده طالبه الك اول تعلیم اولنه‌جق » صورتده « اقتضای طبیعته موافق ساده وتصنع وتکلفدن آزاده » دکلیدر ؟

بز اویله اعتقاد ایدرز که عاکف پاشادن کتیر دیکمز برنجی مثال یعنی شیخ مشتاق مکتوبندن مفرز مقاله یالکز اقتضای طبیعته دکل عصرمزك دخی طبیعت ترقیپرورانه‌سنه موافق صورتده ساده وساده‌لکیله برابر سلاست افاده وانتظام مؤدی جهتلرنجه فوق العاده در . حتی او درجه ساده‌درکه ادبیاتمزك طور حاضرینی مقصد ترقی‌یه غیر کافی کوروبده اوبابده مؤخذاتده بولنان صاحب مکتوبك بیله کندینی آلامدیغی سجعپردازلق سیئه‌سندن تمامیله آزاده در .

رشید پاشانك آثار سیاسیه‌سندن نقل ایتدیکمز ایکی مثالدن اولکیسی (دیپلوماسی) لسانده یازلمش شیلرك الك استادانه‌سی وایکنجیسی اولان ارضروم امرنامه‌سی ایسه انشای رسمی‌یه مخصوص اولان وزنجیرله اطلاق اولنان طرز معهودك الك کاتبانه‌سیدر .

شوراسنی ده سویلیه‌لم ؛ بو ایکی مثالی زمانمزجه محتاج اولدیغمز ادبیات درسلرینه نمونه طوتمق آرزوسنده دکلز ، بلکه طرز جدیدمزه چغر آچان متأخرینك زمانی جهتیله ایکنجیسی اولان رشید پاشانك تجدد پسندلکده‌کی آرزوسنی — اوزمانلر مکتب معرفت صایلان — باب‌عالینك لسان رسمیسنده تطبیقه چالشمش اولدیغنه برهان اوله‌رق کوسترمك ایسته‌دك .

ضیا پاشا مرحومدن کتیردیکمز مثاللرك ایکیسی ده بلاغتك قواعد اصلیه‌سنه تماميله موافق و بناء علیه طرز جدید انشامز ایچون ادبیات درسلرمزده هر زمان نمونه طوتلمغه لایق اولد . یعنی ادعا ایلرز .

شناسی‌یه کانجه ؛ بالاده دخی سویلمش ایدك که مشارالیه سوزك زینت و لطافت ظاهریه‌سنه تمایل ایتمدکدن بشقه نیجه عصردن بری کوکللرده کوکلشوب قالمش اولان میلان الفاظ پرستی‌یی مخصوصاتندن اولان مفید و متین قاعده‌لرك زیرپای تحکمنده زبون ایده‌رك عصرینك طورجیادتیله متناسب برطرز ادب حصوله چالشمش و المنة لله که موفق دخی اولمشدر .

ایشته بالاده ایرادایلدیکمز ایکی مثال کرك فضائل اخلاق کرك قواعد آداب نقطهٔ نظرلرندن باقلدیغی حالده مدعامزی اثبات ایلیه‌جك صورتده ایکی شاهد عادل مزیاتنی حائزدر .

شناسی هیچ برشیٔ یازمیوبده یالکز شو « فن ادب برمعر - فتدرکه انسانه خصلت آموزادب اولدیغی ایچون ادب واهلی ادیب تسمیه قلنمشدر .. » جمله‌سنی یازمش اولسه ایدی ینه ماهیت افکار ومزیت عرفانه حکمی وادبی بربرهان وحتی باشلی باشنه بردرس ادب وعرفان اولور ایدی .

ماحاصل صاحب مکتوبك « بویولده بزم آثار ادبیه‌مزده نمونه بولمق مشکلدر . » سوزینه اشتراك وایمان ایتمکده‌معذورز .

صاحب مکتوب خاتمهٔ مطالعاتی اولمق اوزره دیبورکه « ... بوجهتله آثار غربیه‌ده بوطرزك سهل ممتنع دینیله‌جك

نمونه‌لری کمال اعتنا ایله ممکن مرتبه حرفیاً ترجمه اولنه‌رق طلبه‌یه ارائه اولنور؛ وبو یولده ملکه حاصل ایتدیریلور ایسه ادبیاتمزك استقبالنه بیوك خدمت ایدلمش اولور . یوقسه قواعد ادبیه وامثالنه دائر المزده اولان کتابلر نمونهٔ تعلیم ایدیله‌جك اولور ایسه یه ایچندن چیقمغه چالیشدیغمز گردابه دوشیله‌جکنده شبهه یوقدر . »

آثار غربیه‌دن بوطرزك سهل ممتنع اولان نمونه‌لری لساننمزه نقل ایچون عجبا هانکی طرز افاده‌یی اختیار ایده‌جکز ؟

اولا شوراسنی آکلامق ایسترز ؛ بز نمونهٔ فصاحتمی آرایه‌جغز ؛ یوقسه نمونه حکمتمی ؟ اکر سداجت کلام مطلوب ایسه آکا لسان اجنبیدن مثال ارائه‌سی نصل قابل اولور . برمقصدی هرکسك آکلایه‌جغی یولده تصویر ایده‌بیلمك ایچون بشقه برلسانه مراجعته نه لزوم واردر ؟ یوقسه عثمانلیجه یازه بیلمك ایچون آلمانجه‌می اوکرنه‌جکز !

بو مقصد غربك طرز ادبی یعنی فکر حکمتنی تقلید ایسه آکا دیه‌جکمز یوق . اویله اولنجه صاحب مکتوبك طرزافاده‌یه دائر اولان شکایاتی آره‌سنه فکر حکمی‌یی قارشدرماسی لازم کلیردی .

بناء علیه مکاتب عالیه واولیه‌ده تعلیم ادبیات ایچون چارهٔ منفرد ترجمه ایله نقل مؤدی دکل طبیعت لسانه موافق یعنی فصاحت معنای حقیقیسنه مطابق صورتده انتخای انشادر .

برجه ایله تصویرفکر حکمت ایدیله‌بیلیر تعلیم فصاحت ایدیله‌مز .

خاتمۀ کلام اولمق اوزره شونی سویلمك ایسترزکه وقتك برلینده‌کی محبی انشامزه دائر اولان اشبو فکر مخصوصنی کاغد اوزرینه قویمه‌دن اول برلینده بولنان سفیر عرفانسمیرمز عطوفتلو سعدالله بك افندی حضرتلرینه عرض ایتمش اولسه‌لر ایدی شبهه‌سز مکتوب مذکوری یازمق کلفتنه احتیاج کورمزلردی . انتهی (ابو الضیا توفیق)

—

عثمانلیلرك حقیقتپرور شاعری اون طقوزنجی عصرك سوکیلی اولادی اکرم بك « زمزمه » نك ایکنجی قسمنی نشر ایتدی؛ بو اثرده‌کی شعرلرك تشریح لطافتنه کرشمیه‌جکز، زیرا برتبسمده برباقشده‌کی حال کبی بو شعرلرده‌ده تعریف اولنه‌مز بر لطافت وار .

شو بولندیغمز بیوك عصرده شعر وادب سرائر قلبیه وحقایق فکریه‌یی تقریر ایچون بر ملك مؤکل اولدیغی جهتله اشته او ملك بو اثرده کاه روحه کیزلی کیزلی بر شیلر سویلیور، کاه اغبرار ایله سمایه اعتلا ایدوب کیدیور، اوقدر یوکسلیورکه روح انی تعقیبده عاجز قالیور، چکلدیکی سمای لطافتدن متحری اولان انسانه باقدیغی زمان کندیسندن شویله بر صدا کلیور:

جان ودل وقف تماشادر شب مهتابده
یار هر سودن هویدادر شب مهتابده

اره‌صره سمادن نزول ایله یالواره‌رق انسانك یانته یاقلاشیور فقط ضیای ماه کبی نه طوتیلیور نه قونوشولیور،

يالكز جـالنده‌كی نور روحه قدر نفوذ ايديور ؛ اوحالك نه اولديغنی اكلامق ايسترميسكز؟ شو بيتلره باقكز .

« بن ماهدر صانردم　　مهر جـالكزمش
وقتی ايدن ده تنوير　　ليلی قيلن ده احيا
باعث نه در هبوطه　　بو خاك غم مداره
جای مسيره كز كن　　صحن سمـای اعلا
اوصاف حالكزده　　اولمق نه‌دن نمايان
وضع حزين شيرين　　حزن لطيف ليلا
بر دردكزمی وار در　　نا قابل تسـلی
قلب لطيفـكز ده　　سودامی بسـلنير يا
نور وجودكزله　　خندان ايكن شويرلر
سز بويله حزن ايچنده　　اولمق روامی آيا ؟ »

شعرك زمان ايله مكان ايله بر بيوك مناسبتی وار ؛ لطـافت طبيعيه‌جه جهان ايچنده يكتا اولان استانبول بر شاعره الهـام معنا ايتمكده هر مملكتك مافوقنده در . مثلا استـانبولده بر ييلديزلی كيجـه دوشـنه‌لم ، هر طرفده كورلتيلرك كسـلديكی ، هر كسك اويقويه طـالديغی كيجه ياريلرنده فضـای بی انتهای سمواتده بتون ييلديزلرك ضياسی تموجه باسلار ؛ سمـانك رنكی ، مرمره‌نك بوغاز ايچنك صولری مائی اولديغی جهتله اوكيجه‌ده پارلايان ييـلديزلرك ضيـاسی مائی كورينور ؛ افقك اوزرنده مشهود اولان هلالك خفيف ضياسی ، دكزه عكس ايدن شكل

مائی، اوته‌ده بریده اقان‌صولر، مائی شوراده بوراده اوچوشان قورشلر بیله مائی .

اومائی کیجه‌نك ایچنده افقك اورزرنده طوپلانان بر چوق بیلدیزلر تتره‌ین ضیالریله بر شاعرك کوزلرندن، یعنی سرای سرائر روحك ایکی نورانی پنجره‌لرندن کذار ایتدیکی زمان قلبك بر کوشه‌سنده خوابیده نیجه سودالر اویاندرر ؛ اشته او سودالر هپ شعردر . مثلا بر کنج والده دوشونلسون : بر دقیقه قوجاغندن آییرمق ایستمدیکی اولادینی اجل دینلان قوهٔ ظالمه قوللرینك اره‌سندن قوپاروبده طوپراغه کومدیکی زمان، اووالده‌یه دنیاده هیچ برشی تسلیت ویره‌مز؛ کره‌لرك آتشلی طبقه‌لرینی صغودان زمان بیله اولادینی غائب ایتمش بر والده‌نك کوکلنده‌کی نار هجرانی سوندیره‌مز؛ اوزمان او والده آجی آجی اغلامغه باشلار؛ اشته او کوز یاشلری هپ شعردر . محروم حس ! اعتماد ایتمیورمیسك؟ یا بو بیتلری کوردیکك زمان نه دیه‌جکسك ؟

فاخره‌م درت بحق یاشکده سنك
یارا شرمیدی طوپراغه بدنك
کوملکك چاك ایدوب یمان
بیحدیلر جسمکه کوره کفنك
شمدی ایصلاق طوررسر شکمدن
قوقلایوب اوپدیکم اوپیر هنك

سویله یالکزمیسک جکر پاره‌م
ایصیدن یوقمی خاك ایچنده تنك
بلبل ناطقه‌ك نه‌دن صوصدی
صولدیمی آه غنچهٔ دهنك
خون ایدر قلبی ذکر هر حالك
اغلادر چشمی یاد هر سخنك
کوریور کوزلرم ملکلرله
سیر وارامکی سماده سنك

بو منظومه‌یی اوقورکن سامعهٔ وجدانی اوساکن ساکن اغلایان قلبك صداسنی ایشیدیور، کلمه‌لرك منقح اولمسی سوزلرك طبیعلکی روح ایچو نه کوزل بر اهنك حاصل ایدییور ٠

بلبل ناطقه‌ك نه‌دن صوصدی
صولدیمی آه غنچه دهنك

اکرم بکك بهارستان شرقه غبطه بخش اولان خیالات شاعرانه‌سی ایچنده یتشمش بو بدیعهٔ ادب بزی تقدیر علویتنده عاجز براقیور ٠ چوجقلرك همان هپسنك دوداقلری کل‌رنکنده در، هرشیئ صورارلر، هرشیئ اکلامق! ایسترلر، تتره‌ین سسلرنده کیزلنان براهنك خفیف والدینی ایچون بلبللرك صداسندن دها لطف دکلیدر ؟ اوچوجقلردن برینك وفاتنی بوندن دها مؤثر، بوندن دها مکمل تصویره‌هانکی ترك شاعری موفق اولمش ٠

اطراف غرق انوار انوار غرق الوان
اشباح بی کثافت ارواح پر تجلا

اجرام نور جـوال آثار روح سـاری
چکمشدی صانکه عرشه اکوانی حق تعالی
ممتـد اولیـدی اویله آه اول شب منور
هیچ دونمیـدی عالم هیچ کلمیدی فردا

استاد کمال بکله حامدبك کبیلری مستثنا اوله‌رق هانکی ترك شاعریدرکه بویله نورلو، رنکلر، چیچکلر صاچه‌رق کندیسـنه مخصوص بریولده کیتمش؟ اکر بوراده کندیلرندن‌برر کلمه‌بحثنه مساعده ایدیلیرده استاد کمال‌بکك طبیعت شـاعرانه‌سنه قوت و قدرت، حامد بکك‌کنه محض علویت تسمیه ایدر ایسـه‌ك اکرم بکك‌کنه‌ده لطـافت وروحانیت دیرز، زیرا کمال بکك آتشـلی فکرینك محصولی‌اولان سوزلری بروولقاندن فشقران معدنیات کبی متین وآنشـنا کدر. کمال‌بکك النـده لفظلر، کلمه‌لر، جمله‌لر براستاتو یاپانك ید استادانه‌سنده‌کی مادیات کبی‌درکه استدیکی کبی ازر، استدیکی کبی قوللانیر، استدیکی شکله صوقار؛ اوزمان‌نظر اشـتیاق اوکنده باقمقله طویولمز بر تمثـال علویت وجوده کلیر؛ افکار شاعرانه‌سنده برقرانلق طرف، بر نقصـان‌یو براقمز. بو عالی شـاعرك اثرلرنده دهشتله خطـاب ایتدیکی روح ابتدالری ایلرولر، ایلك خطوه‌سنده قوتنی صکره‌ده جسارتنی غائب‌ایدرك کیری چکلمکه باشلار. اوجهتله‌درکه اسـتادك شعرلری ایچون مظفریت محققدر. سوق صددله سویلدیکمز شو برایکی سوزه برقاچ کلمه دها علاوه‌ایده‌لم: حامد بکك افکار شاعرانه‌سی‌دائما سماده طولاشر، زمینه پك آزاینر، الك مادی مباحثده بیله دلیللری

سماویدر ، حیات انسانی‌یی تشریح ایچون یازیلان تیاترولرنده بیله مرجعی ، مأخذی سمادر . اویله دنیله‌بیلیر که بو علوی شاعرك شعرلرینه غروبلر حزننی ، طلوعلر نشئه‌سنی ، سما رنکنی‌ویریور . زمینده قالمغه مجبور اولدیغی زمان محشرده قدید اولمش قوللرینی کونشك ضیاسنه طوغری قالدیروبده مزاردن قیام ایدن بر موتا کبی ـ سوز وکذار ایله سمایه اعتلا ایدر . هیچ برحالنی‌تعیین‌ممکن دکلدر؛ ابعاد مطلقه‌یی تحدید قابل اولمدیغی کبی ، حامد بکك مالك اولدیغی دها شعرلرنده آنی اوله‌رق ابراز ایتدیکی پرتوذکا ایله کوریلیر . بونلری بشقه‌جه بر رمقاله‌یه براقه‌رق صدد بحثمزی غائب ایتمیه‌لم . اکرم بکك طبیعت شاعرانه‌سی هرطرفده کورلتیلرك ، سسلرك کسلدیکی برزمانده سکون وسکونت ایچنده علوی برحزن ایله طوغریدن طوغری‌یه روحی تنویر ایدن آیك ضیاسنه بکزر ؛ شعرلری ینه اوآیك ضیاسی کبی کیردیکی قلبلرده برسودا ، طوقندیغی یرلرده برفریاد اویاندیرر . بوعلوی شاعرك تصویر وترسیم طبیعتنده قوللاندیغی رنکلر هیچ برشاعرده مثلی کورلمامش درجه‌ده نظر ربادر ; قلبه اوقشایه‌رق سویلر ، روحی ابدیتنی سویلیه‌رك آلقشلار . زمزمه‌ده مندرج « نغمه » عنوانلی منظومه‌نك شو بیتلرینه باقه‌لم :

عرشه اولنور سنکله اعلا
کلبانك تضرعی عبادك

شوقك غلیان ایدردی پیدا
خونندهٔ کتائب جهادك
قدسیتی کوسترن بو شیلر
علویتکه دلالت ایلر

بوراده فکر، شاعرانه معصوم کوکلردن چیقان فریاد کبی اعتلا ایده ایده نزد الوهیته پیوسته اولیور . اکرم بکی ترقی ادبیات نامنه تبریك ایدرز . (سزایی)

—

یدنجی عصر میلادیده ایدی که شرق ایمپراطورلغی وایران دولتی نامیله جهان اوزرینه کابوس فترت کبی چوکمش اولان ایکی هیکل عظیم استبدادك کشمکش مخاصماتی عالم انسانیتی بربرینه قاتمقده و بو محارباتك تزلزل صدماتی مدنیتسرای عمرانی خرابه زاره چویرمکده ایدی .

بو سببله روی زمینك برقاچ عصردنبری دوام ایتمکده بولنان تشنجات سیاسیه‌سی اقوام موجوده‌نك عصبیتنه ضعف کتیرمش اخلاقلرینی بوزمش و طبیعی فکر بشره طاری اولان طورغونلق و عقللره استیلا ایدن شاشقینلق ترقیات مدنیه‌یی یولندن الی قویمش و بیکارجه سنه‌لك محصول مساعیٔ بشر اولان مکتسبات فنیه‌ده بوهرج و مرج عمومی آره‌سنده محو اولمه رادسنه کلمشیدی .

حالبوکه بو ایکی بنای مهیب دولتك سوابق سطوتلری خاطرهٔ دهشتی نه‌ملل متبوعه‌ده کردنفراز خروج اوله‌جق

جسارت ونه‌ده دول مجاوره‌ده صاعقهٔ ظهوریله آفاقی ظلمات رخاوتدن قورتاره‌جق وفکر بشری تنویر ایدوب ترقیات مدنیه‌یه سیر طبیعیسنی ویره‌جك براستعداد براقشیدی .

حاصلی بوعصرده فکر بشر بستر احتضارده بولنقده وانسانیتله برحیات اولان ارض کویاکه اجل پنجه‌سنده یوارلنمقده ایدی .

بوهنکامهٔ فترته نهایت ویرمك ایچون تأییدات صمدانیه‌یه مظهر برقومك ظهوری لازم ایدی .

لکن عجبا انسانیتی بوفلج سکونتدن قورتاره‌جق وتکونات فکریه ووقوعات مدنیه‌یی مجرای طبیعیسنه کتیره‌جك ملت نره‌دن ظهور ایده‌جکدی ؟!! ...

روما دارالملك سفاهتنی مذبحهٔ مظلومیت هیئتنه قویان اقوام شمالیه‌دن بویله برخدمت بکلنلمامکده اقالیم جنوبیه‌دن ایسه خادم محسنات اوله‌جق برملتك ظهوری امید اولنمامقده ایدی .

اوت ممالك حاره‌نك که اعظام حشرات توسیع مضرات تعمیم بلیات لوازم طبیعیه‌سندندر !

ممالك حاره‌نك که کرتنکله‌یی تمساح یلانی اژدرها ستمه وحمایی طاعون ووبا ایتمك خصایص ارضیه‌سندندر ! بدویت‌سرای تربیتنده پرورده اولان انسانلرك شمالیلردن دها زیاده وحشی خصلت اولملری ایجاب ایدر ... اما مکر بواقلیم مقدرات الهیه مساعد اولنجه ادراکات بشریه‌یه دخی وسعت بخش کمال اولورمش !! ...

چونكه عربستانك اوقزغين كونشى جهان انسانيته مشعلهٔ هدايت اولهجق بردوحهٔ حكمت يتشديرمكده وكويا كه دايهٔ ازل اوپوتهٔ فساد اطلاقنه سزا اولان صحارئ آتشفشانى اصلاح عالمه مأمور اولان قومه مهد وجود ايلمكده ايدى كه عربلرك لسانى دها فيفا نوردان وحشت ايكن مأثر استقبالارينه مقدمهٔ بشارت اولمق اوزره مرتبهٔ كماله واصل اولمشيدى .

وحشت عالملرنده بدويت صحرالرنده يشايان برقومده صفه نشينان مدنيت اولنلرده بيلهمشهود اولميان كمال لسان كبى برنشانهٔ ترقى مربئ غيبك بونلرى انقلابخانهٔ روزكارده بيوك برخدمت حاضرلمقده اولديغنه دلالت ايدردى .

وقوعات متعاقبه بوظنك طوغريلغنى اثبات ايلدى .

شويله كه ميلادك يدنجى عصرى اواسطنه طوغرى بردنبره اسلاميت براكين وولقانيده رماد استتار التنده سكونت پذير انطفا اولمش ظن اولنان مواد ناريهنك اكسزين التهابكير فوران اولمسى كبى عربستاندن شعشعه انداز ظهور اولمغله جهان حكمت آتشلرى آفاقى معرفت شمشكارى ايچنده براقدى .

يارم عصر صكره قپچاق اوودلرينه افريقا صحرالرينه اناطولى ايچلرينه قره قورم چوللرينه قفقاز طاغلرينه اسپانيا واديلرينه قدر كافهٔ ممالكه نور اسلام ضياى عدالت صاچمده ايدى .

اشته عالمك بوكونكى خرد فريب اولان بدايع ترقياتى اوملت جليلهنك مدنيت عتيقه‌يى بولديغى حال توقفدن شاهراه ترقى‌يه ادخالى وجهانك عصرمزده نظربا اولان مأثر كمالاتى

اوامت نجیبه‌نك معارف ماضیه‌یی بولندیغی درکهٔ افتقاردن منزلهٔ کماله ایصالی سایه‌سنده‌در .

بز عثمانلیلر که الك قیمتدار کالای افتخارمز و الك عزیز سرمایهٔ مباهاتمز عربلرله بردائرهٔ ملیتده بولنمقلغمزدر .

بزعثمانلیلر که‌عربلرله برمشیمهٔ‌مدنیتده پرورده‌اولمش‌اخوین‌توأمیز .

بز عثمانلیلر که‌اسلامك محور آمالی مرکز مقاصدی‌و نقطهٔ‌اتحادبیز .

اشته بزجه سوابق معالیسی بودرجه شان حوارقله شهرتکیر آفاق اولان عربك تذکیر مفاخری یولنده ندرجه اوغراشلسه یه آزدر .

بوملاحظه یه مبنیدرکه عصر دور سعادت اولان عهد تاجداریده انتسابیله مباهی بولندیغمز اسلامك یادمعالیسی حقنده برشی یازمغی آرزو ایتمکده ایدم . بومقصددرکه بنم کبی برعاجزه ملکمزك مایه‌الافتخاری وچنده نشان عالیشان ایله مظهر التفات جناب شهریاری اولان اجلهٔ اطبای کرامدن نوربجان افندی حضرتلرینك بوخصوصده فرانسزجه اوله‌رق قلمه الدقلری رساله‌یی ترجمه یه جسارت ویردی .

انسانلق حالتی وبضاعه‌سزلق سیئه‌سی اوله‌رق ایده‌جکمز خطایایی اثرك علویت موضوعی وقاریئنك وفرت حمیتی نظرلردن اسقاط ایدر امید قویسنده‌یم .

(حسین خاقی)

نثر قسمنك ختامی

منتخبات جديده

منتخبى مصطفى رشيد

قسم ثانى — نظم

مطبعه وكتبخانه صاحبى قره بت وقصبار

معارف نظارت جليله سنك رخصتيله طبع اولنمشدر

استانبول

(قره بت وقصبار) مطبعه سى — باب عالى جاده سنده نومرو ٢٥

١٣٠٣

افادهٔ مخصوصه

مجموعه‌مزك نظم قسمی‌ده طرز نوین ادب ارکانندن اولوب نثر قسمنده اسملری کوریلن ذوات کرام ایله بعض پیرولرینك آثارینه منحصر بولنه‌جقدر .

متقدمین شعرانك‌ده انفس آثارینی مطالعه ایتمك ایستینلره ضیا پاشا مرحومك « خرابات » نامنده‌کی مجلهٔ جمیله‌سی توصیه اولنور .

مصطفی رشید

﴿ قصيدهٔ عدم ﴾

جان ویرر آدمه اندیشهٔ صهبای عدم !
جوهر جانمی عجب جوهر مینای عدم !
چشم امعان‌ایله باقدقجه وجود عدمه
صحن جنت کورینور آدمه صحرای عدم
غلط ایتدم؛ نه روا جنته تشبیه ایتمك ؟
بشقه‌در نعمت آسایش مأوای عدم !
طوته‌لم آنده‌ده اولمش نعم کوناکون !
اویله محتاج تناولمیدر اعلای عدم ؟
کیمسه انجنمدی و ضعندن آنك ذره قدر ؛
بسلمدی بونجه زمان عالمی بابای عدم ·
وار ایسه انده‌در انجق یوغیسه یوقدر یوق
راحت استرسن اکر ایله تمنای عدم !
نه غم وغصه، نه رنج الم وبیم امید ؛
اولسه شایان جهان جان‌ایله جویای عدم
یوق دیدکجه وار اولور؛ یوقمی غرابت بونده ؟
نام هستمی ندر حل معمای عدم !
ایتسه برکره تلاطم هپ ایدر کوندینی ؛

غرقهٔ موج فنا جوشش دریای عدم !
مادر دهر موالیدیکه طورمز طوغرر ;
درکنار ایتمك ایچوندر آنی بابای عدم .
چرخك اولادینی باشدن چیقارز دایهٔ دهر
ایتمسه تربیه صیق صیق آنی لالای عدم
هرکسك قسمتی یوقدن کلور اما بیلمز
یری وار عالمه من ایلسه سلوای عدم ،
مردمی نشأت آدمده یوق اولدی ؛ کتدی .
وجهی وار دینسه بنی‌آدمه ابنای عدم.
ایکی کاغددن عبارت نسخ کون ومکان
بری ابقای وجود وبری افنای عدم !
سلب ایجاب تعین ایدرك عالمدن
برنتیجه ویرر البتة قضایای عدم .
میم امکانی محو ایلسه ملا اول
یوقسه نفی ایتمسه‌ده آخریدر لای عدم
شیخه باق « کنتم عدمدن » دیو تقریر ایلر !
بیلمز اما که ندر معنیٔ خفای عدم !
صیغمز اول دائرهٔ کون ومکانه نه بیلور ;
بجمین عرشی ندر ملك معلای عدم !
یوق یره زاهد اورر دعویٔ هیئتدن دم
یقه‌سن طوتمشیکن پنجهٔ کیرای عدم !

صانورم مصرف وإيرادى كاور هب باشه‌باش
اولدى سراى وجوده كوره ضراى عدم !
زيد وارد ايله صلح اولمدى عمر وعائد
يوغيسه عالمك اصلى نه بوغوغاى عدم ؟
قيس وليلاسى دخى زيدايله عمروى كبيدر ؛
ديه‌جك اولسه‌م اولور اولدخى اسماى عدم ٠
فرقى كويا بو ايكى صورتك عقلمجه بنم
بريسى حب فنادر ؛ برى بغضاى عدم ٠
نقش نامقله عجب نامق اولورمى خاتم
وار كبى بونده وجود اهلنه ايماى عدم ٠
شيخ افندى سكا ديرميديكه واركد كچ
وارلغك اولمسه‌ده سدرهٔ مأواى عدم !
خدمت ايت سن آكا واركله كه تاهمت ايدوب ،
ايلسون اولده سنى عارف معناى عدم !
چكمه دنيالق ايچون غم دل نابوديده
وار ايكن ماحصل رزق عطاياى عدم !
هر كسه بار بلا كندوسنك وارلغيدر ؛
غم والامدن آزاده براياى عدم ٠
صرف ايدوب واركى عقلك وارايسه واريوغ اول
راحت استرسك اكر ايله تمناى عدم !
بز بو محنتكه هستى‌يه كوچكدن كلدك

يوخسه كيم ايلر ايدی ترك كهن جای عدم !
طورمسه بويله فلك باری يقلمه كتسه
برزمان اولسه يری خيمهٔ بالای عدم !
آويدن خلقی بو غمخانه‌ده اولدر يوخسه
اولمسه مشكل ايدی تسليه بخشای عدم !
طوغريسی راحت ايدردی كيدوب عالم عدمه
يرينه كلسه آنك ساحهٔ پهنای عدم
برمراد اولميجق بن يره بچسون عالم
نجم مهر ومهی اولسون اثر پای عدم !
چاك چاك ايلر ايدم جيب قبای عمری
اولمسه ذيلی طرازيدهٔ تمغای عدم .
بن او بيزار وجودمكه دل غمزده‌مه
انس موطن كورينور وحشت صحرای عدم !
شفق صبح بقادر نظرمده كويا
موجهٔ بحرسياه شب يلدای عدم !
بن او بيمار غمم كيم اولەمم آسوده
جامه خواب اولسه بكا شهپر عنقای عدم .
دلخرابم بن او هيئتده كه نسبتله بكا
بيت معمور اولور ؛ خانهٔ بيجای عدم !
اويله بيمار غمم صحن فناده كويا
ياپدی انقاض المدن بنی بنای عدم !

اختر مطلعم آفاق فلكدن طوغمز
كونده بيك شى طغورر ليلهٔ حبلاى عدم !
دوشمدن سايهٔ كلك املم لوح دله
نقطهٔ كلكم اولور خال محياى عدم !
جوهرى صوكسيلور تابش يأسمله اكر
چشم اميدمه دوش اولسه مراياى عدم !
يوغ اولور اسمى دخى عين مسماسى كبى
املم اولسه اكر داخل خولياى عدم !
بى وجودم اوقدر پك كه ارانسه‌ق ايكيمز
بن بولونمم بولنور بلكه مسماى عدم !
حيرتم چرخه سكون آور طبع تعطيل
وحشتم باعث پيدايىٔ سوداى عدم !
والهم اويله كه عكس نكه كرممدن
رنك حيرت الور آيينهٔ درياى عدم !
وحشتم اويله كه اولسه نظر انسم اولور ؛
تير ر مكردن آهوى سبكپاى عدم .
يأسم اولمرتبه كيم صورت اميدمدر ؛
ماوراى فلك محو هيولاى عدم !
بولانور كريهٔ خونينم ايله بحر وجود ،
صارارر آهم ايله سبزهٔ صحراى عدم !
اويله دلتنكىٔ هستى ايله رنجورم كيم

خون اولور نالەلرمدن دل فردای عدم !
بوکا طاقتمی کلور ؛ یابوکا جانمی طیانور !
مکر امداد ایده هستیده اجزای عدم !
آفرین ای نی کلك هنر عیسی دم !
ایلدك نفخهٔ اعجاز ایله احیای عدم !
شعلهٔ نفخهٔ جانسوزك ایله لیك یانوب ،
اولمدن داغ تنم شمع شب آرای عدم !
برغزل سویلسەك اولمزمی برای خاطر ؟
نەقدر ثقلت ایسه نظم مقفای عدم !

ع

خال عنبر شکنك فتنهٔ اجزای عدم !
نکته سحر اثرك ناطقه بخشای عدم !
جان بولور ، طرف لسانکله حروف هستی
چاك اولور ، ناوك غمزەکله سویدای عدم !
عرض خندەیه لعل نمکینك جوهر ،
جوهر حرفه نك نقطهٔ یکتای عدم !
سنی کورسه دوکیلور کن قطرات اشکم
خوف غمزکله اولور آبلهٔ پای عدم !
قوس ابروسنی قورسه یقلور طاق فلك ،
تیر مژکانىی آتسه دترر جای عدم !

جان آتردی عدمه تیغ نکاهندن اجل
تیر خشمنده اکر یاتمسه بیدای عدم !
آکلامش نسبتنی مهرو وفای یاره
ایدن اولدر دل بیچاره‌یی جویای عدم !
(عاکفا) طرح صور ایلدی هیچا هیچه
وارمی خامه‌م کبی برهندسه پیرای عدم ؟

عارفان یوقلق ایله ایتمدی اثبات وجود
بن ایسه وارلق ایله ایلدم انشای عدم .
یوغی وار ایلمکه خیلی چالشدم لکن ،
اولدی سعی وطلبم هب « لوولولای » عدم .
صیغمدی چونکه دهان دله نطق هستی
ایلدم خامهٔ معجز دمی کویای عدم .
بوقصیده قلمه قاف فنادن کلدی ،
اولسه نامی یاقشور بیضهٔ عنقای عدم !
کیمسی نیستیٔ عمله بقا جوی وجود ،
کیمی هستیٔ الله طلب افزای عدم !
محو خاك ره شاهنشه کونینم بن ،
نه تولای وجود ونه تبرای عدم !

عاکف پاشا

١

طفل نازنینم اوتمم سنی
ایلر کونلر دکل چسه‌ده ییللر
تلخ‌کام ایلدی فراقك بنی
چیقارمی خاطردن اوطاتلی دیللر !

٢

قیله‌مز ایکن اوپمکه تنك
شمدی نه حالده‌در نازك بدنك
اکدنجه کلشنده غنچه دهنك
یانسون اهم ایله کل اولسون کللر !

٣

تغیرلر کلوب جسم سمینه
دوکلدیمی سیاه ابرو جبینه
صیرمه صاچلر یایلدیمی زمینه
طاغلدیمی قوقلادیغم سنبللر !

٤

فلکك کینه‌سی یرین بولدیمی
کل بناغك رنك رویی صولدیمی
عجبا چوریدی طوپراق اولدیمی
اوپوب اوقشادیغم اوپاموق اللر !

عاکف پاشا

﴿ مناجات ﴾

حق تعالی عظمت عالمنك پادشهی
لامکاندر اولەماز دولتنك تختکهی

حاصد رذات آلمیسنه ملك ازلی
بیحدود آنده اولان کوکبهٔ لم یزلی

اثر حکمتیدر یرله کوکك بنیادی
طولو بوش جمله یدقدرتنك ایجادی

عزت وشاننی تقدیس قیلار جمله ملك
اکیلور سجده ایدر پیش جلالنده فلك

امری وجه اوزره یرایلر کیجه کوندز حرکت
دکیشور تازەلنور موسم فیض وبرکت

پرتو رحمتنك لمعه سیدر آیله کونش
تاب خشمندن آلور آلسه جهنم آتش

شرر هیبت علویەسیدرییلدزلر
آنلرك شعلەسی کوك قبەسنی یالدزلر

کیمی ثابت کیمی سیار بتقدیر قدیر
تکرینك وارلغنه هربری برهان منیر

وارلغن بیلەنه حاجت کرهٔ عالم ایله
یتر اثباتنه خلق ایتدیکی برذره بیله

کوره مز ذاتنی مخلوقنك عادی نظری
حس ایدر نورینی اما که بصیرت بصری

وحدت ذاتنه عقلمجه شهادت لازم
جان وکوکلمله مناجات وعبادت لازم

نشئهٔ شوق ایله آیاتنه طاپمق دیلرم
آکله وار خالقمه غیری نه یاپمق دیلرم

ای شناسی ایچمی خوف آلهی داغلر
صورتم کرچه کولر قلب کوزم قان اغلر

ایدر عصیانمه کوکلمده ندامت غلبه
نیله یم یوز بوله مم یأس ایله عفوم طلبه

نه دیدم توبه لر اولسون بوده فعل شردر
بنم عذرم کنهمدن ایکی قات بدتردر

نور رحمت نه یه کولدرمیه روی سیهم
تکرینك مغفرتندنده بیوکمی کنهم

بی نهایه کرمی عالمه شاملمی دکل
یوقسه عالمده قولی عالمه داخلمی دکل

قولنك ضعفنه نسبتچو غیسه نقصانی
یا آنك قهرینه غالبمی دکل احسانی

سهوينه اولدى سبب عجز طبيعى قوللنك
هم اودر عالم معنيده شفيعى قوللنك
بنى عفو ايلمكه فضل الهيسى يتر
صانمه حاشا كرم نامتناهيسى بتر

❊ الهى ❊

كائناتى ياراادن حضرت حق عزوجل
كيم آنك وحدتيدر مبدأ فياض ازل
پادشاهانك اودر پادشه لم يزلى
سلطنت سورمه‌ده‌در كنديلكندن ازلى
دولت خاصى بقا اوزره اولمش بنياد
اويله دولتكه انك حكمنه اولمش منقاد
ذات اعلاسى وجود وعدمك صاحبيدر
اهل انفاسه حيات واجلك واهبيدر
ظلماتك آره‌سندن چيقارر نور لطيف
دخى انوارك ايچنده يارادر ظل كثيف
فيض لطفى دل صافه ايريشور ايلر اثر
جسم شفافك ايچندن نه‌كيم نور بجر

شناسى

یاپمه بر فیلسوف نا مشهور
کندینی زعم ایدردی فیثاغور

اعتقادی تناسخ ارواح
اعتمادی تفسخ اشباح

دیدی کیم قویروغنی دیکن حیوان
بولور البته صورت انسان

دکلیوب بر سخنور اول اوکوزی
آغزینه طیقدی اوت کبی بوسوزی

نصل ایتم بو مذهبده ایمان
سن اولورکن نمونه و برهان

شناسی

✵ اشك ایله تلکی حکایه‌سی ✵

چیقدی بر باغك ایچندن بوله بر یاشلی خمار
نقل ایچون بلده‌یه یوکانمشیدی روی نکار
دیرکن آچ قرننه برتلکی کور نجه کلدی
بویله بر تازه اوزوم حسرتی باغرین دلدی
اوته‌کی چفته‌یی آتدی بو ینـاشدقجه براز
صکره لکن آره‌دن قالقدی بتون ناز و نیاز

(تلکی)

کلسم اولمزمی حضوره آ بنم آرسلانم
تا یقیندن باقه‌یم حسنکزه حیرانم
دائم اولسون بکمك سایه لطف و کرمی
کل بتر باصدیغی یرلرده مبارك قدمی
بکزراول خوش‌قوقولو قوروغی‌اعلامسکه
قوقلرم بورنمه اورمازسه افندم فسکه
ایلر عرفاننی ایما او سخنکو کوزلر
یاقیشور آغزینه موزون و مقفا سوزلر
اشك افراط نشاطندن آکردی دیر ایکن
صانکه‌قارپوزقبوغی‌کوردی‌یاخودتازه‌دیکن

(تلکی)

جانمه ایشلدی کتدی بو فرحناك هوا
سز سکوت ایتسه‌کز اما ینه بر بشقه صفا
چونکه‌بلبل ایشیدوب نغمه‌کزی سرقت‌ایدر
چاغرر بلکه کلور دکلینه حزن و کدر
تلکی بویله نیجه دیللر دوکه‌رك ذوق ایتدی
اشکی بر قویونك باشنه‌دك سوق ایتدی

(تلکی)

بوراده بر کوزل آخور ایله یملك واردر
نیله‌یم یوکله کیرلمز قپوسی پك طاردر

اویویوب یاتمه کبی ذوق وصفا چوق آنده
صو ایچوب یم یمه‌دن غیری جفا یوق آنده
آنده ساکن دیشیلرده او لطافت بشقه
هله بر کره باقك دوشمه‌یك اما عشقه
یاقلاشنجه اشك آیینهٔ آبه باقدی
یوزی عکسن سزه‌رك آغزی صویی پك اقدی

(اشك)

واقعا کورمده‌یم دلبر و نازك بر باش

(تلکی)

چاغرك تیز آنی کلسون سزه اولسون اویناش
بورایه کل دیه فریاد ایدرك طاشدی خمار
قویودن عکس صداسن ایشیدوب شاشدی خمار

(تلکی)

کوردکزمی سزی شمدی ایدییوزلر دعوت
بو ضیافتده عجب یوقمی بکا بر خدمت
بونده قالسون یوککز تك اینکز سز اشاغی
آرقه‌کزدن کلورم اولمغه طاوله اوشاغی
اشك آتدی یوکنی یرلره کندین قویویه
تلکی میراث یدی تا اکا رحمت اوقویه

شناسی

—

❁ قره‌قوش یاوریسی ایله قارغه حکایه‌سی ❁

(بالالتزام لسان عوام اوزره قلمه آلنمشدر)

آچ ایدی بر قره‌قوش یاوروسی بر کون یووه‌ده
اناسی یوقسول آنکیچون یم آراردی اووه‌ده
بر بوره چیقدی یووه دیرکن اغاچدن دوشدی
باشنه یاوروجغك کویلو چوجقلر اوشدی
طوتیلوب اولدی اویونجق بر اکینجی پچنه
بر قفسله قودیلر باغده دیکنلك ایچنه
قوندی بر قارغه کلوب وشنه فدانی اوزره
غاغه چالدی یمشه عادت وشانی اوزره
دیدی اول یاورو صفا کلدك امان بلبل اغا
جانم استریدیککدن صدقه ایله بکا

(قارغه)

وار اوروج طوت آج ایچون کندیمی آلجق طوته‌م
چیق فدان اوزره چکردك ویره‌یم کیم یوته‌م

(قوش یاوروسی)

باری صور آق بابادن بر اوکود ال کیم بورادن
قورتیلورسم الهیم دادمی ظالم بورادن
قارغه او صلوسوز الوب کلدی دیدی کوچلکی کور
قولیدر قورتنه بر پادشهك کیم کوزی کور

اویله شهدرکیم اکا جان طاشیانلر محتاج
کیمنی پرنعم ایلر کیمنی اولـدیرر آج

(قرەقوش یاوریسی)

چونکه اوکرنمشك آرتق آدی نیمش سویله
آهمی آلماز ایسم نیلیەیم بن بویله

(قارغه)

اکا طالع دینلور هر کسه اولمز خیری
اندن اوج المغه یوق چاره رضادن غیری

شناسی

﴿ اری ایله سیوری سیکك حکایەسی ﴾

کوردی بر بالاریسن سیوری سیکك
دیدی بویله اکا فخر ایلیەرك

وارمی بر بنجلین نفس نفیس
کاوله ازاده وبی خوف رئیس

نیجه بر قصر وسرایه کیرەرم
رخ دلبرلری تقبیل ایدەرم

اولورم مست دم خرد وکلان
کاه رقصان وکهی نغمه کنان

نه بلا کیم چالیشورسن هر دم
نفعنی کورمه‌ده انجق ادم

نحل ویردی اکا بر شویله جواب
کای ایدن کار بدی فضل حساب

واقعا جنسه یوقدر باشبوغ
چنور هر بریکز صاحب طوغ

لیك کاشانه وداراته بدل
کوره‌لکدر سکا کاهیجه محل

هم بولنمازسه کوزلر یکاغی
بوس ایدرسن نیجه مردار ایاغی

بر کون اول رقص وطنینك اثری
جمله‌یه باعث اولور دردسری

لاجرم برده بری حدت ایدر
امدیکك قانه سنی دیت ایدر

بزکه یعسوبه اولوب فرمانبر
فرقه‌مز یکدل اولور سرتاسر

نور وازهار اوزرین جای ایدرز
وسعمز مرتبه ایشلر کیدرز

بر قوانده یاپارز شمع و عسل
ذوقمزدر بو ایکی حسن عمل

مومنز خلقه بتون شوق ویرر
بالمز ذائقه‌یه ذوق ویرر

شناسی

❋ منظومه ❋

مادرله پدر اولوب بهانه　　سوق ایتدی قضا بنی جهانه
خان زاده ایدم ولادتمده　　طوغدم ینه پك قلندرانه
عریان وسفیل ایدی وجودم　　محتاج دکلسه آب و نانه
بر قطره‌سوده دهان آچاردی　　مألوف ایدی کریه و فغانه
بکزتسه بنی خطا دکلدی　　بر کیمسه باقوب ده عارفانه
زنجیرده ایکلین اسیرك　　قوینده‌کی طفل ناتوانه
فطرتده تساوئ ظهوری　　بوحال ایله خالق یکانه
اطفالده کوستروب طوررکن　　بیك جحت ایله جهانیانه
بیلمم نه سببله واردی دائم　　کوشمده شو هاتفی ترانه

یوکسل ! که یرك بو یر دکلدر
دنیایه کلیش هنر دکلدر

کلدی بدن ضعیفه قوت　　اولدی یوریمك ده‌بشقه عادت
یرلرده سورنمه وقتی کچدی　　طوغرلدی سمایه طوغری قامت
محو اولدی بشیك بیك صالنجاق　　اکلنجه‌یه ذوقه کلدی نوبت
یانمده‌کی دایه‌لر ایدردی　　هر حالمه آیری آیری دقت

اما ینه کندی عالممده مخصوص ایدی کندیمه حکومت
رؤیا کبی چسمه‌ده چوجوقلق بردر کوزه خواب ایله حقیقت
حالا او زمانه طالبم بن دوندرمکه عمری اولسه قدرت
اطرافی سیر ایدر صانیردم انسانی ملك جهانی جنت
دیردی ینه متصل باشمده اماکه او هاتف هدایت

یوکسل ! که بویك قدر قالیرسك
سعی ایله که بی هنر قالیرسك

کلدی دم رغبت معارف اولدم نیجه فنه بن ده واقف
هر علمه صرف دقت ایتدم بر مشکله اولمدم مصادف
هرهانکی کتابی درس ایدنسه‌م کویا بن ایدم آکا مؤلف
ادراکه سعیم اولدی یاور تحقیقمه حافظه‌م مرادف
بر بحثی اونوتمدم جهانده بر اصل ایله دوشمدم مخالف
ایلردی فحوله هر کلامم تعیین مقاصد و مواقف
عرفان ازل مسائلنده فکرمدی ینه بکا معرف
تحقیق صفات خالق ایتدم اسرارینه اولمدمسه عارف
طورمز ینه اعتلای جاهه بو بیت ایله سوق ایدردی هاتف

یوکسل ! هنرکله قانع اولمه
احسان خدایه مانع اولمه

خان اولدی قریمه بر برادر چکدی بنی تختنه برابر
اولدی هوس شباب متروك کلدی یرینه امور کشور

اولمشـدی مقلدم جهـانده عـدل عمری عطـای جعفر
عزم ایتمشـیدم قلرومـده ترك ایتمـامکه خراب بر یر
بر رأیمـه بولمدم معـارض بر امری کورمدم محقر
دورمده عبـادی کبریانك دلسـیر سرورایدی سراسر
هر کلده‌کی خندهٔ نشاطك عکسـیله آچاردی دلده کللر
حکممده صفا سورن رعیت اوصافمی ورد ایدردی یر یر
اماکه ینـه ایدردی هاتف کوکلم بو عتـاب ایله مکـدر

یوکسل! که جهان سفیل و دوندر
رغبت آکا عادتا جنوندر

حرب آچدی عدویه آل عثمان مردم دیانه کورندی میدان
اوزلك شهامتمـدن ایتـدم آت صرتنه نقل مرکز شـان
تیر اولمشـیدی الـده نیزه بکزردی کمانه سـیف بران
میدانه کیرنجـه ظن ایدردم هر برق بلایی ورد خنـدان
یانمده قضـا طورردی دائم باشمده اجل دونردی هر آن
طوب اولسه آتلسه باغرمه ارض اولمزدی ینه کوکلی هراسان
جان قورقوسنه دکرمی بر عمر باقیمی اولور جهانده انسـان
کوستردیکم اقتدار و نجـدت ایتمشدی بتون جهـانی حیران
حیفاکه ینـه صدای غیبی بر بویله مأل ایدردی اتیـان

یوکسل! که بونك‌ده فوقی واردر
انسـانلغك آبری ذوقی واردر

بختم نه سیاه ایمش که بیلمم   حالمله دکشدی حال عالم
بر عرصهٔ کیر وداره دوشدم   هیچ مثلنی کورمامشدر آدم
بر حزب قلیل ایدی معینم   اعدا ایسه لشکر عرمرم
بر تیغه بدل کلیردی بیك تیر   بر آتشه قارشی بیك جهنم
حالجه اجلله پنجه‌لشدم   ایتدم او قدر عدوینی درهم
سیفم قیریلوب آتم اورلدی   دوشدم یره واردی کوکسمه‌دم
نه کاره یارار سنان وخنجر   نه جانلی کزر معین وهمدم
کلدی دم لذت اسارت   موت اوزلر ایکن دل مؤلم
اغرب که ینه ایدردی تکرار   هاتف بو سوزی بکا دمادم

یوکسل! بوده شیوهٔ خدادر
اسرارینی صورمه‌کیم خطادر

یوکسل نه‌دیمك نه‌در بو تحقیر   هاتف نه‌دن ایلر امری تغییر
دشمنلرمه اسیر ایدم بن   بویمده اکرچه یوقدی زنجیر
مقصود ایسه رتبهٔ شهادت   بن حاضر ایدم کیم ایتدی تأخیر
تا قلبمه اولمدی خلیده   دستمده‌کی پارچه پارچه شمشیر
حقك دخی اعتنامی وارمش   افعالنی الملکده تصویر
دنیاده‌ده بر ملك یاراتمش   ویرمش آکا اقتدار تقدیر
عادل کبی بر اسیر طوتدی   کوکلم کبی ملکی ایتدی تسخیر
یوکسل نه‌دیمك که هاتف غیب   سنسك بکا کوکلم ایتدی تقریر
یوکسلمکه قالمدی مجالم   بول دردیمه وارسه بشقه تدبیر

بنشینم وسر پیش پایت
برخیزم وجان کنم فدایت

کمال بك

❊ ساقی نامه ❊

(کمال بك افندینکدر)

بزم صفاده سیر ایت اول جام کل نثاری
بر لاله هیئتنده کور فیض نوبهاری
اچمش نشاطی کویا هر دلده بر کلستان
ایتمش صفاسی پیدا هر کوزده آب جاری
طبع حزینی قلمش پر نشوهٔ طراوت
قویمش عجب عجب کیم کل شکلنه هزاری
پیرامننده قالمش عکس دهان خوبان
اول فصه بکزه‌مش کیم یاقوت اوله کناری
پهلوی شوقه دوشمش باق شاهد شرابه
صارمش میان نازین کور جام شعله داری
کویا ایدوب طبیعت ترتیب بزم افلاك
آغوش ماهه ویرمش ناهید عشوه کاری
یا ایلیوب مشیت تألیف طبع آفاق
ایتمش شفقله مملو بر اختر نهاری

یاایلیوب تماشا بزم صفاده کویا
خو یریز تاب خجلت ورد جمال یاری
طوکمش تحیرندن موج صفای شبنم
حیرتله صو کسلمش رنك کل بهاری
یا ایلیوب تجسم سحر ایله خندهٔ یار
آیینه‌دن کورنمش جسم لطیف واری
یا ایلیوب تحجر قلب رقیق جمشید
خون جکرله ایلر عالمده دم کذاری
پر خون ایسه عجبمی حالا درون جمشید
المش اجل الندن جام صفا مداری
بر نشئه وارکه میده محرومنك سزادر
آه ایتسه تا قیامت هر سبزهٔ مزاری
اول می که ایلینجه ترتیب بزم فطرات
خمخانهٔ عدمده ساقئ فیض باری
پیمانه شکن المش رندان ایچون نشاطی
تاجه تمثل ایتمش شاهان ایچون خماری
روح ایله اتحادی بر رتبه درکه بیلز
مألوف جان پذیری مجبور جان نثاری
دلدن‌می سائل اولمش انکوردن‌می پیدا
کوزدن‌می سائل اولمش پیمانه‌دن‌می جاری ؟
الماس ایچنده یاقوت انوار ایچنده غنچه

جوهرده آب جاری میناده روح ساری
کویا که خوشهٔ زرپستان مریم اولمش
کیم روحدر سراسر آب صفا مداری
ایمش عجب عجب کیم نوع نباتی ذیروح
بیلمزدی بویله حقادل طبع روزکاری
رأین طوتیدی رندان اهل تناسخك کر
دیردم که: روح جدر اولمش نباته ساری
عیب ایتمه روح دیرسه‌م کور فیض انبساطن
احیا ایدن اودر هب رندان دلفکاری
جان‌دیرسه‌م خونه‌چوقمی‌کوردیکه‌اهل حکمت
بو رنك ایچنده ظاهر اول فیض کردکاری
رنکین پرده‌لرده طوتسه نوله مقامن
کیم سربسر طربدر جسم صفا مداری
ساقیسی حضر عرفان بزمی بهشت معنی
میناسی جوهر جان مجراسی فیض باری
دیوان خمدن ایلر طرح نشانه حالا
میخانه نك نظامی پیمانه نك وقاری
باغ ارمدن ایلر عرض نمونه کویا
صهبای لاله رنکی مینای ژاله داری
میخانه کلستاندر پیمانه کلفشاندر
ساقی نهال شوخی مطرب هزارزاری

بر کلستان که ایتمش فیض نسیم قدرت
هم نزهت زمستان هم دوحهٔ بهاری
مطرب قیافتنده اولمش او باغه بلبلی
اوچش کل بهشتك رنك حجاب وعاری
ساقی لطافتنده اولمش اوخاکه بر شاخ
فوارهٔ خیالك آب صفا نثاری
ساقی مروت ایله یوقمی شراب نابك
اولمزمی دفعه فرصت اندوه روزکاری؟
بن تلخکام عشقم مست مدام عشقم
مخمور جام عشقم محروم هوشیاری
کوکلمکدر اهل عشقك مردو فانهادی
طبعمدر اهل دردك شاه صفا شعاری
تأثیر بختم ایتدی دوران چرخی وارون
قلدم اعاده عهد جمشید کامکاری
بك تشنهٔ صفایم اول رتبه‌کم کورلمز
بزم محبتمده آثار بیقراری
ارضك هوایه چیقسه ارکان بی ثباتی
چرخك زمینه کچسه بنیان استواری
هر قطره خون جسمم بر موج بادهٔ عشق
هر زره داغ سینه‌م بر جام فیض باری
اول رتبه غرق میدرکیم مو بموی جسمم

اولمس نشاط المدن کلك بیانه ساری
هر سطر نظمم اولمش بر موج باده مانند
کیم نقطه‌لرله بولمش زینت حباب واری
ویردم مداد میله بردلر بایه صورت
هپ شوق ونشئه جسمی هب رنك وفرعذاری
ایتدم بو نظم ترده روح نشاطی تصویر
مست ایلسون صفاسی بهزادیت نکاری
صاف ولطیف ونازك الفاظی جام مانند
بکر وفرج ورنکین معنیسی باده واری
دونسون مثال ساغر بزمنده اهل طبعك
عرفانمك جهانده قالسون بو یادکاری
صهبایه فائق اولدی بو یادکار رنکین
پر نشئهٔ صفادر اما که یوق خماری
بو نظم ترله ایتدم بی جام دهری سرمست
معدوم اولورسه لایق جمشیدك اشتهاری
(نامق) یتر کلامك اولسه نه رتبه معجز
الزام ممکن اولمز حساد نابکاری
هیچ ایتمه فوت فرصت نوش شراب ناب ایت
عالم بهار فانی عمر ایسه جوی جاری !

مصطفی رشید

—

❋ واویلا ❋

(نوحه)

١

فلك رنكی عكس ایدوب تننه
یكی اچش كلد مثال اولمش
انعطاف ایله باق نه آل اولمش
سروسیمین صقالی كردننه
بولطافتله اول نهال روان
كرییور كوز بو منجده رؤیامه
بكزه یور عینی كندی خولیامه
بوتصور طوقندی سودامه
آه بویله كزرمی هیچ جانان
كل دكل ارقه سنده قانلی كفن
سنمیسك سنمیسك غریب وطن

(نوحه)

٢

بو كوزللكده هیچ بو جاغكده
یاقیشیرمیدی بوینوكه او كفن

---

[*] سعادتلو كمال بك افندینك حله سرلرینكدر .

جسمنك هر مسامى ياره ايكن
طوتدك اولاديكى قوجاغكده
سن كيدرسه‌ك بزى قاليرصانمه !
شهداك اولدى موت ايله خندان
صاغ قالانلر طوررمى هيچ كريان
تنده ياشـدن زياده‌در آل قان
سويليان سويلسون سن الدانمه !

سن كيدرسه‌ك بتون هلاك اولورز
قوينوكه جان اتارده خاك اولورز

(نوحه)

۳

كيت وطن كعبه‌ده سياهه بورن !
بر قولك روضهٔ نبى‌يه اوزات
برينى كربلاده مشـهده آت
كائنـاته اوهيئـأنكله كورن
او تماشايه حق ده عاشق اولور:
كوزه بر عالم ايليور اظهـار
كه جهاندن بيوك لطـافتى وار

آچ وطن كوكسكى الهيكه آچ !
شهداكى چيقارده اورته‌يه صاچ !

(نوحه)

٤

دیکه یارب بو حسینکدر
شو مبارك حبیب ذیشانك
شو کفنسز یتان شهیدانك
کیمی بدرك کیمی خنینکدر
تازه‌لنمسون قانلی یاره‌لری
می دوکلسونمی قبر اصحابه
یاقیشیرکی صنم بو محرابه
حاچمی قونسون بدل شو میذابه
دینکك قالمسونمی بر اثری
آدم اولادی بر طاقم جانی
سندن السونمی ثار شیطانی

مصطفی رشید

—

آلهی

کائناتی برادان حضرت حق عزوجل
کیم آنك وحدتیدر مبدأ فیاض ازل

پادشاهانك اودر پادشه لم یزلی
سلطنت سورمه‌ده‌در کندیلکندن ازلی
دولت خاصی بقا اوزره اولمش بنیاد
اویله دولت که آنك حکمنه اولمش منقاد
ذات اعلاسی وجود وعدمك صاحبیدر
اهل انفاسه حیات واجلك واهبیدر
ظلماتك آره‌سندن چیقارر نور لطیف
دخی انوارك ایچنده یرادر ظل کثیف
فیض لطفی دل صافه ایریشور ایلر اثر
جسم شفافك ایچندن نیته‌کیم نور گچر

تهلیل

جناب بریا الحق سزاوار عبارتدر
عبادت آکا ذکر وفکر خالصدن عبارتدر
غرض بوندن مجرد اعتراف ذات وحدتدر
نه خوف نار دوزخدر نه شوق وذوق جنتدر

شنامی مرحوم

عالم خیالخانهٔ حکمت نشانه‌در
کون و فساد شیوهٔ حکم زمانه‌در
هستی و نیستیٔ جهان هپ بهانه‌در
مجموعهٔ دوکون سراسر فسانه‌در
بو کارکاه صنع عجب درسخانه‌در
هر نقش بر کتاب لدندن نشانه‌در

قونمش بو چارسویه بر آینهٔ حیات
صورتور اولمش آنده تماثیل کائنات
طوتمش جهانی پرتو مشکوة وحد ذات
جوهر قدیم ورنك تصاور بی ثبات
بو کارکاه صنع عجب درسخانه‌در
هر نقش بر کتاب لدندن نشانه‌در

ایتمش وجود مختلفات ایله امتزاج
هر صورتی قبول ایدر آینهٔ مزاج
علت علاجه لازمه‌دن علته علاج
هر شیده آشکار مسلسل بو احتیاج
بو کارکاه صنع عجب درسخانه‌ده
هر نقش بر کتاب لدندن نشانه‌در

دوران که صد هزار جی ایلیوب زبون
قیلمش نیجه پیالهٔ سرشاری سرنکون
اولور ینه بو بزمه عجب ارزو فزون
بوندن زیاده عقله کوره اولهمز جنون
بو کارکاه صنع عجب درسخانه‌در
هرنقش بر کتاب لدندن نشانه‌در

۶

میزان حقده بو دخی براوزکه معدلت
منفور اولور هنرور وجهال ملتفت
مغلوب زمرهٔ جهلا اهل معرفت
پامالدر کمال وهنر خار وخس صفت
بو کارکاه صنع عجب درسخانه‌در
هر نقش بر کتاب لدندن نشانه‌در

۶

سعی ایله کشفه مقنعهٔ راز مبهمی
آکله نه‌در خمیرهٔ اجزای عالمی
ادراك ایله جوهر نفس مقدمی
فهم ایت مأل نسخهٔ کبرای آدمی
بو کارکاه صنع عجب درسخانه‌در
هر نقش بر کتاب لدندن نشانه‌در

۶

آثار ظاهر اولمه‌ده‌در کرچه نیك وبد
بردر باقلسه چشم حقیقتله کالبد
اولسه فزون نه مرتبه تعداده عدد
هر برعدده بیته جلی معنیٔ احد
بو کارکاه صنع عجب درسخانه‌در
هر نقش بر کتاب لدندن نشانه‌در

ع

که جنك وکاه صلح وکهی حب وکه نفاق
که فرق و اختلاف کهی جمع واتفاق
ادبار ایچون تأسف واقباله اشتیاق
بر عمر یکدوروزه ایچون جمله بومشاق
بو کار کاه صنع عجب درسخانه‌در
هر نقش برکتاب لدندن نشانه‌در

ع

سطح زمین وکنکرهٔ آسمان ندر؟
فصل بهار وصیف شتا وخزان ندر؟
آثار دلشکاریٔ هر نوجوان نوان؟
شوق شراب وسوزش نای وکمان ندر؟
بو کارکاه صنع عجب درسخانه‌در؟
هر نقش بر کتاب لدندن نشانه‌در

ع

بر مقتضای شیوهٔ احکام روزکار
هرنوع وجنس برجریان اوزره بیقرار
مبدأ ضیا عیان و معاد ایسه آشکار
بوقدر دریغ کلمه‌ده کیتمکده اختیار
بوکارکاه صنع عجب درسخانه‌در
هرنقش برکتاب لدندن نشانه‌در

ضیا پاشا

کلمر کولر فغانله کچر عمر عند لیب
بیمار احتضارده اجرت دیلر طبیب
ماننده لاشه نعش توانکر ذلیل وخوار
کرکس مثال وارث وغسال ناشکیب
بالین نازه خواجهٔ شهر ایلر اتکا
خاك مذلت اوزره یاتور آج بر غریب
پرتو فروز بزم طرب شمع خنده ریز
پروانهٔ شکسته پر افتادهٔ لهیب
ثوم وبصل چونرکس ولاله کشاده‌لب
محبوس کنج محفظهٔ تنکناده طیب
بستر نواز عز وصفا احمق خسیس
کلخن نشین ذل وهوان عاقل حسیب
که دولت جهاندن ایدر جهل بهره‌یاب

که لقمهٔ عشادن ایدر عقل بی نصیب
مقبول بزم صحبت اولور مفسد لئیم
منفور طبع عالم اولور ناصح مصیب
کاهی محقر جهلا شاعر بلیغ
کاهی مسخر حمقا فاضل ادیب
بر عالمك معیشتی نقصان پذیر اولور
بر ظالمك اموری ایدر کسب فر و زیب
سبحان من تحیر فی صنعه العقول
سبحان من بقدرته یعجز الفحول
کذا

ایلر صباح شامی ولیلی نهار ایدر
صیفی قیلر شتا و خزانی بهار ایدر
نزع حیات حی ایدر امواته جان ویرر
ایلر غباری آدم و جسمی غبار ایدر
جسم خلیله ناری ایدر نور قدرتی
نوری کلیمه حکمتی همرنك نار ایدر
لیلئ حسنی چشمنه شیرین کوستروب
فرهادی دردعشق ایله مجنون وزار ایدر
دملرجه برطمعله قیلر قلبی بی حضور
ییللرجه بر امله دلی بی قرار ایدر
برملکی برحریص ستمکار ایچون یقر

بر قومی بر منافق ایله تار مار ایدر
بر جسمی عزوناز ایله صد سال بسلیوب
انجام کار پنچهٔ مرکه شکار ایدر
بوزبیلده بر وجودی قیلوب کنج معرفت
آخر یرین نشیمن خاك مزار ایدر
عارف اودرکه معترف عجز اولوب ضیا
بو حادثات جاریه‌دن اعتبار ایدر
ملکنده حق تصرف ایدن کیف مایشاء
استرسه کونی یوق ایدر استرسه وار ایدر
سبحان من تحیر فی صنعه العقول
سبحان من بقدرته یعجز الفحول

کذا

بر قطره ایچن چشمهٔ پر خون فنادن
باشن آلەمز بر دخی باران بلادن
آسوده اولم دیرسك اکر کله جهانه
میدانه دوشن قورتیله‌مز سنك قضادن
ثابت قدم اول مرکز مأمون رضاده
وارسته اولوب دائرهٔ خوف ورجادن
طورسون کف حکمکده ترازوی عدالت
خوفك وار ایسه محکمهٔ روز جزادن
هرکیم که ارار بوی وفا طبع بشرده

بکزر اکا کیم دولت اومار ظل همادن
بی بخت اولانك باغنه برقطرهسی دوشمز
باران یرینه درو کهر یاغسه سمادن
ارباب کمالی چکهمز ناقص اولنلر
رنجیده اولور دیدهٔ خفاش ضیادن
هرعاقله بر درد بو عالمده مقرر
راحت یشامش وارمی کروه عقلادن
حل ایتدیلر بو لغزك سرینی کیمسه
بیك قافله کچدی حکمادن فضلادن
قیل صنعت استادی تحیرله تماشا
دم اورمه اکر عارف ایسك چون و چرادن
ادراك معالی بو کوچك عقله کرکمز
زیرا بو ترازو اوقدر ثقلتی چکمز

کذا

دهرك نه صفا وار عجبا سیم وزرنده
انسان براغور هپسنی حین سفرنده
بررنك وفا وارمی نظر قیل شو سپهرك
نه لیل و نهارنده نه شمس و قمرنده
سیر ایتدی هوا اوزره دینور تخت سلیمان
اول سلطنتك یللر اسر شمدی یرنده
حر اولمق اکر استر ایسك اونه جهانك
ذوقنده صفاسنده غمنده کدرنده

جانان کیده رندان طاغیله‌می اوله ریزان
بویله کیجه‌نك خیر اوملورمی سحرنده
خیراومه‌ اکرصدرجهان‌اولسه‌ده‌بالغرض
هرکیمکه خساست اوله عرق وکهرنده
ییلدیز ارایوب کوکده نیچه طرفه منجم
غفلت ایله کورمز قویی‌یی رهکذرنده
انلرکه ویرر لاف ایله دنیایه نظامات
بیك درلو تسیب بولنور خانه‌لرنده
آیینه‌سی ایشدر کشینك لافه باقلمز
شخصك کورینور رتبهٔ عقلی اثرنده
بن‌هرنقدرکوردم‌ایسه بعض مضرت
ثابت قدمم ینه بورأیك اوزرنده
انسانه صداقت یاقیشورکورسه‌ده‌اکراه
یاردمجیسیدر طوغریلرك حضرت الله

کذا

برعبدحبش دهره اولوربخت‌ایله‌سلطان
ضحاکك ایدر ملکنی برکاوه پریشان
اقبالنه ادبارینه بل باغلامه دهرك
برداٸره‌ده دور ایده‌مز جنبر دوران
ظالم ینه بر ظلمه کرفتار اولور اخر
البته اولور او یقانك خانه‌سی ویران

اكثر كوريلور چونكه جزا جنس عملدن
انجامده آهندن اولور رخنهٔ سوهان
تذكير اولنور لعن ايله حجاج ايله جنكيز
تبجيل ايديلور نوشروان ايله سليمان
قابلميدر الفاظ ايله تغيير حقيقت
ممكنمى كه تفريق اولنه كفر ايله ايمان
برخاكدن انشا اولنور دير ايله مسجد
بردر نظر حقده مجوس ايله مسلمان
هردردك اولور چارهسى هرايكلين اولمز
هر محنتنه برآخر اولور هرغمه پايان
كه چاك اولنور دامن پاكيزهٔ عصمت
كه عفت ايدر آدمى آرايش زندان
صبر ايت ستمه استر ايسك حسن مكافات
فكر ايله نه ظلم ايلمديلر يوسفه اخوان
ظالملره بركون ديديرر قدرت مولى
تالله لقد آثرك الله علينا

كذا

كلدى خوابكه وصله ايدوب ناز بكا
نلر ايتدى نلر اول غمزهسى غماز بكا
شب هجرانده نوش مى اولوب مايهٔ غم
اولمدى كيتدى صراحى دخى دمساز بكا

صاقلرم غنچه کبی سینه‌ده داغ عشقی
عندلیبك اوله‌ماز ناله‌سی همراز بکا
کلعذاران ستانبول براغلماز اما
اوله‌یور یاد وطن شهپر پرواز بکا
کیجه‌لر عزم ره یار ایدردم جودت
شعلهٔ آهم اکر اولمسه غماز بکا

جودت پاشا

غزل ملمع

او شهسواره‌که سرتاج اوله بو اوروپا صاچ
سزد بکیرد اکر از دیار مصر خراج
او مهلقایه بتون خلق مشتری اما
که از متاع وصالش همی ستاند باج
جکرده تیغ نکاهك نه یاره‌لر آچدی
دیکر بتیغ کشیدن تو نیستی محتاج
نکاهك ایتسه نه غم شرحه شرحه سینه‌مزی
دهد مفرح لعلت بزخم غمزه علاج
هوای زلفیدر اقصای ارزو جودت
سواد طره نماید مرا شب معراج

کذا

بر غزلدن

بر بيت

كر يأس خارين ويره جك ايسه صوكنده
اولجه شكست اولسون او پيمانهٔ اميد

غزل

ظن ايتمه همان چهرهٔ زر دمده اثر وار
هجران المندن دل زارمده نلر وار
اى باد صبا اوغراماز اولدك بو دياره
كل سويله ستانبول طرفندن نه خبر وار
وار حال پريشانمى عرض ايله او ياره
زيرا او طرفدن نه كلير وار نه كيدر وار
تقرير ايدهمم سوز دل ودرد درونم
سويلتمه بنى خاطر زارمده كدر وار
يوق حالمى عرض ايلمكه تاب و توانم
جودت سر شورمده بو دم دردسفر وار
كذا

بروسه‌ده ايكن مستشار صدر عالى فؤاد افندى ايله
بالاشتراك بوكار باشى نام مسيره‌ده سويلنمش اولان غزلدر

ج ديده فواره دلزار صويك باشيدر
بو تفرجده اقان كوزلريمك ياشيدر ف

ف سیم بازولرین اکدنجه کمش صوینده
کوزلرم صانکه بروساده بوکار باشیدر ج
ج در دکانچهٔ وصلنده قاشچی بچه نك
بستر راحت عاشق اشیکی طاشیدر ف
ف قاپلیجه صویی کبی اتش سیالهٔ اشك
عاشقك باقی اثر آه شرر پاشیدر ج
ج اولوجامعده کی محرابی نه یاپسون عاشق
قبلهٔ وحدت اکا یارك ایکی قاشیدر ف
ره نارفته بروساده آچوب کلك فؤاد
بنده‌سی جودت انك پیرو و یولداشیدر

تخمیس غزل شیخ الاسلام عارف حکمت بك

جکرده کرچه زخم چشم خون اشامی قالمشدر
او مست نخوتکده حسننك انجامی قالمشدر
ملاحت بزمنك مخمورلق هنکامی قالمشدر
« نکاه مستنك نه تاب ونه ارامی قالمشدر »
« تنقل ایتمکه اشکسته بر بادامی قالمشدر »

لح

او رتبه دردسر چکدم بو بزم رزم عالمدن
که کوکلم اورکر اولدی شمدی اسم ورسم عالمدم
صفا مسلوب اولمش بزم کرما کرم عالمدن

« بساط نشئهٔ جم طی اولنمش بزم عالمدن »
« همان بو قبه ایچره بر طنین جامی قالمشدر »

ع

وجود اهل جودی کزلك مرك ایتسه‌ده امحا
مبارك داستانی عالمی ایلر ینه احیا
نیجه اهل کرم کچمش که نامی سویلنور حالا
« اجل طی ایلمش طومار عمر خاتمی اما »
« ایادیٔ جهانده دفتر انعامی قالمشدر »

ع

تنفس کوشه‌سی یوقدر بو بیت تار دنیانك
تحسر روزنیدر رخنه‌سی دیوار دنیانك
پس پیشك کوزت التنده قالمه بار دنیانك
« درو دیواری کیتمش کهنه رسم دار دنیانك »
« فلاکتریز ومائل بر مزخرف بامی قالمشدر »

ع

صاقین اقبالکه الدانمه اولمه حزندن خالی
جهانك بر قرار اوزره کیدرمی هیچ بر حالی
خماری نشئه‌سز ادباری اقبالك اولور تالی
« نیجه ذو نخوتك اسب سریع السیر اقبالی »
« طریق عمرفیق جاهده انجامی قالمشدر »

ع

بنی کریان ایدن ظن ایتمه بر بیهوده خولیادر
سرشك چشمه باعث نه خولیادر نه رؤیادر
چنده اولسه ده دل چاغلار جای تماشادر
« مجازات سرشکم جوی ایله ظن ایتمه بیجادر »
« خیالمده او شوخك قدسیم اندامی قالمشدر »

یمش اول کلنلر نخل نظمك میوه و بارین
مجازی خیالك چکنه‌مشلر هب چمزارین
دروب دوشرمش اسلاف حکم‌پیرا بتون وارین
« مقدم چیره دستان چیده ایتمش بخته اثمارین »
« مضامینك ریاض معرفتده خامی قالمشدر »

ع

دل جودت شراب ناب ایله ذوق و صفا بولمز
چنده اولسه ده بلبل کبی کریان اولور کولمز
قدح لبریز صهبا اولسه ده دل شوقله طولمز
« کوکل حکمت قدح پیمای امید نشاط اولمز »
« بو بزم غمفزاده نشئه و رصهبامی قالمشدر »

تنظیر غزل عارف حکمت بك

بچوب کوچشمه‌ده اهل صفانك نامی قالمشدر
چنده یادکاری اولمق اوزره جامی قالمشدر

نگاهی مست اما نشئهٔ حسنی پچوب شمدی
ملاحت بزمنك انجق آجی بادامی قالمشدر
جهانده فرش همتطی اولنمشدر فقط خلقك
دیلنده خاتمك افسانه‌ده انعامی قالمشدر
صفاسی قالمامش بو صیدگاه عالمك انجق
هوای جاه نامنده قوری بر دامی قالمشدر
اسیر فرصت اولماکیم نیجه بالارو اقبال
اوچوب خیلی پر نخوت ایله انجامی قالمشدر
کمش سروی تماشا ایتسون اولمه بحر اشکمده
کوزمده چون خیال قدسیم اندامی قالمشدر
نه جم قالدی نه جامی نشئه‌سی واربزم عالمده
فقط ساقیلرك رسمیجه بر ابرامی قالمشدر
یمش ایچمش سلف بزم سخندن شمدی اخلافه
تنقل ایتمکه اثمار نظمك خامی قالمشدر
« بنم نظممده یوق اولکی جودت طبعمك انجق »
« ره حکمتده پویان اولمغه اقدامی قالمشدر »
او فخر جاه فتوی عارف حکمت شناس عصر
که مدحن ایتمدك بر فرد مستثنای قالمشدر
هنرمندان اسلافی پچوب نظم ایله انشاده
یاننده صائب ووصافك انجق نامی قالمشدر

کذا

غزل

آكلسون يار ايله همپای سیران اولدیغم یرلر
او لطف ایتدکجه بن محسود یاران اولدیغم یرلر
توتر داثم کوزمده حشره دك خولیامدن چیقماز
او شوخك آتش روییله سوزان اولدیغم یرلر
اقوب جولر کبی چاغلار سرشکم یاده کلدکجه
کزوب اول سرو قامت ایله خندان اولدیغم یرلر
بکا سنبل کرکز خاطره کلدکجه ای کلرو
سنك سودای زلفکله پریشان اولدیغم یرلر
تجلی خانهٔ خولیاده قالدی جودتا انجق
باقوب مرأت رخسارینه حیران اولدیغم یرلر

كذا

آكلسون یار الندن جام نوش ایتدیکم دملر
نشاط وصل ایله دهری فراموش ایتدیکم دملر
آكلسون باری شمدی بزم یاران ستانبولده
بوغاز ایچنده موج می کبی جوش ایتدیکم دملر
عجب کلشنده اولسون خاطراحبابه کلزمی
هزاری آه و فریادمله خاموش ایتدیکم دملر
طرارکن طرهسن یادینه کلسون باری جانانك
او سودا ایله عقلم خانه بر دوش ایتدیکم دملر
مکرسرمایهٔ شادی ایمش کوی دلاراده

سرشکم نقدینی خاك ایله مغشوش ایتدیکم دملر
سرشك المی کوز باری ظالم یادیکه کاسون
سنك شوق لبکله خون دل نوش ایتدیکم دملر
کانجه یاده جودت اغلارم صدر کرمکارك
در لطفنده اکداری فراموش ایتدیکم دملر

تخمیس مطرف لغزل سلیمان فهیم افندی
(کیدردك کار عقلی رأی وتدبیره پشیمانز)
جنون عشق ایله اواره اولمش ساده لوحانز
که سر بحث حکمتدن چکن ازاده رندانز
هیولای هوسدن دور اولان بر جوهر جانز
(باقوب بز صورت اینهٔ تقدیره حیرانز)

ع

ازل نوش ایلدك جام ستم آمیز دلداری
جکر قانیله قانع اولمشز شمدی شفق واری
شب حیرتده هر دم خون اشك چشممز جاری
بزی هشیار ایدر صانمه بو جام چرخك ادواری
صباح حشره دك بیخود اولان مستانه رندانز

ع

بزه سلمسز پر پروانه در بالین راحت آه
دوشوردی پستر درده بزه بو سوز حسرت آه

کوکل تاب وتف هجرکله اولدی پرحرارت آه
بزه بیت الحزندر غیری فانوس سلامت آه
شب تاریك فرقتده سراپا شمع سوزانز

ع

چیقار دود تحسر سوز عشقکله سردلدن
عجبمی باشمزده یانسه اتش اخکر دلدن
دماغ اسودهٔ عود صفایه مجمر دلدن
کلوکیر اولدی ناله شیشهٔ روشنتر دلدن
چکوب آه فراقك هر نفس نارکیله نوشانز

ع

بزه عرض جمال ایتمزمی بلقیس امل آخر
کوکل کاشانه‌سنده شان حشمت وایه‌مز ظاهر
صفامز وار سبای دلده فیض عزاته دائر
هوای جاه جمله جودت آسا اولمز فاخر
فیهما خاتم داغ محبتله سلیمانز

—

خیال یار ایله جسم نزادم اولدی خیال
بکا وصالی ایسه اول شهك خیال محال
بو کون یارین دیو امید وار اولوب قالدق
کبار وعده‌سنه دوندی کیتدی وعد وصال
جودت پاشا

—

تخمیس غزل رشید پاشا

جسم الفاظه روان بخش ادادر خامه‌م
مهد خولیایه صو رزای صفادر خامه‌م
درد اشکال معانی‌یه دوا در خامه‌م
خستهٔ ناطقه‌یه روح فزادر خامه‌م
ذات عیسی کبی اعجاز نمادر خامه‌م

❊

نقشنه شیشه خیالات ظرافت تشنه
نقطه وخطنه هر صاحب حکمت تشنه
قطرهٔ رشحه‌سنه اهل بلاغت تشنه
رشحهٔ فیضنه ارباب فصاحت تشنه
کویا چشمهٔ الهام خدادر خامه‌م

❊

سعی مشکور اوله‌کیم ایتدی بوجه آداب
مروهٔ قلبی صفای رقیله سیراب
رشحانی حرم جانه ویروب آب وتاب
اولدی اجرای سخن ایتمکه زرین میزاب
کعبهٔ معنی‌یه اصلسه سزادر خامه‌م

❊

صانمه‌کیم یازدیغی نظمك نه سرونه بنی وار

ملهمیت کبی باشنده هما افسری وار
چرخ اعجازه قدر اوچغه بال وپری وار
سر شاهنشه اندیشه‌یه قونسه یری وار
اوج اعلای معارفده همادر خامه‌م

ع

گزرك منهج باریك خیالی هر بار
طوتارم طور تجلیٔ معانیده قرار
هر سوزم سحر حلال اولدیغی چونکم درکار
بی محاباره نام رفته‌یه کیتسه‌مده نه وار
قهر خصم ایلمکه الده عصادر خامه‌م

ع

فیض نیل سخنه نصب ایله مقیاس جدید
ایلدم راه مجاریٔ خیالی تجدید
لذت شیر وشکر نظم ایله نثرمده بدید
نیشکرمی عجبا مصر معانیده رشید
باق حلاوتده طبع بلغادر خامه‌م

ع

حضرت آصف عالی همم وجم خصلت
بیوروب شعره تنزل اوفلاطون فکرت
ایلمش بو غزلك نظمنه چونکم همت

طرز تخمیسی وسیله ایدرك ای جودت
منقبت خوان رشید الوزرادر خامه‌م
کذا

غزل

ایدن وصلت دمنده فکر هجران اغلاسون کولسون
دوکنلر اشك شادی بویله هر آن اغلاسون کولسون
کلوب بزمه ینه بیك ناز ایله اغوشه کلمزسین
بو حاله ساقیا شمع شبستان اغلاسون کولسون
کل عمرك خزانی کثرت اوزره خنده ایتمکدر
کولوب کللر آچلدقجه هزاران اغلاسون کولسون
شب وصلتده اول مهر ملاحت ناز ایتدکجه
کوروب چاك کریبانم شفق قان اغلاسون کولسون
خدنك غمزه‌ك ایله جان ویرمك جانه منتدر
بو شیرین مرك ایله روح شهیدان اغلاسون کولسون
پیام یار البت تازه‌لر دزد و غم هجری
صبانك مژده‌سیله پیر کنعان اغلاسون کولسون
لبی جان تازه‌لر بیمار چشمی جان الور جودت
او شوخه دل ویرن دلخسته هر آن اغلاسون کولسون

غزل

اورترسه یوز بولوب رخ تابانی موبمو
آچ ای صبا او طرهٔ جانانی مو بمو
ای شانه قیل وقال ایله تل قیرمدن واروب
شرح ایله یاره حال پریشانی موبمو
قیلمدن سچلمز اینجه بلی اینجه فکر ایله
سیر ایت او مومیان خرامانی مو بمو
دیوان حسنه باری سن ای خط نو چیقوب
عرض ایت سیاهنامهٔ هجرانی موبمو
بیلم که زلف یاره‌می جودت طوقونمشز
صورمز او شوخ بو دل نالانی موبمو
دقتله یارسه تیغ زبان قرقه بر قیلی
وصف ایده‌مزدی حکمت دورانی موبمو
مفتی الانام واهل معارف که هر سوزی
تشریح ایدر دقایق عرفانی موبمو

کذا

غزل

غالب کلوب خزان وشتاسی بهارینه
دورك صفای نشئه‌سی دکز خمارینه

کلچین بوسه اولمیه هر نوهوس دیو
خطی حدود چکدی ریاض عـذارینه
کلبرك عارضـنده‌کی ریحـانی خطی
یازدم حکایه یوللو کلستان کنارینـه
اویماز زمانه کیمسـه‌یه حقیله چاره‌سز
لاقید اولوبده کیتمـلی آدم او یارینه
لفظ وفایی یازسـه‌ده بیلمز مألنی
کیمسه کوکنمسون بو زمانه کبارینـه
یارك وفاسی یوق دل اغیـار کینه جو
جودت عزیمت ایتملی عزلت دیارینه

ای باد صبح سویله دلك یاره حالنی
شرح ایت نیازنامهٔ حسرت مألنی
اوغرار ایسه‌لك ستانبوله لطف ایله ای صبا
اول یاره صور اونوتدیمی وعد وصالنی

کذا

تضمین

السـهو عذر علیه النـاس مجبول
والعذر عند کرام النـاس مقبول

مفرد

خوبان بی وفا کبی دهر دسیسه باز
ناز اهلنه نیاز ایدر اهل نیازه ناز

قطعه

بزم میده قصوره باقه صاقین
عالم آب بشقه عالمدر
می اقبالی هضم ایدن اما
مشربجه حقیقت آدمیدر

کذا

مصراع

شانهٔ زلف سخندر اعتراض

کذا

بی وجودم چون نگاه اما یرم وار دیده
سایهٔ بخت سیاه آلتنده بولدم رفعتی

کذا

غزل

ینه اول شهسوار ناز پرچین چبین اولمش
نکاه دیده‌سی خنجر بدست خشم وکین اولمش
صاول ای دل یولندن جانه قصدی وار کبی یارك
که تیر غمزه‌سی کاکل اوجنده درکمین اولمش
اوده کندی کبی بر کافره مفتونمیدر بیلم
بوکون چاك کریبان ایلیوب اندوهکین اولمش
طیانماز تاب رخساریکه نور دیده ای مهرو
انکیچون چشممز محتاج جام دوربین اولمش
عجب قاچ بیك جهانی پایمال ناز ایدر جودت
ینه اول شهسوارم بویله پرچین جبین اولمش
کذا

سوزیکه بن سنك ای شوخ ایناندم قالدم
سنی انصاف وکرم صاحبی صاندم قالدم
اولمیم چاه زنخدانده افتاده دیو
رشتهٔ کاکل دلداره طولاندم قالدم
او غزال املی کندیمه رام ایتمك ایچون
خیلی جهد ایلدم اماکه اوصاندم قالدم
عرض حال ایلمك ایستر ایدم اما نیده‌یم
دم وصلتده کوروب روین اوتاندم قالدم

چین کیسولرینی شرح ایدرم فکر یله
کیجه خولیا ایله‌جودت اویالاندم قالدم

مقبر *

ای زائر اعتبار پرور
سیر ایت نه کوزل‌طور یر شو مقبر!
یالکزلغی خوشنما دکلمی؟
یاساده لکی دکلمی دلبر؟
غایتله حزین ایکن او طوپراق
اوستنده یاقشمامش‌می مرمر؟
نافنده بیتن نهال کلبیز
باق باق نه قدر لطیف منظر
اولمزمی نظر ربای وجدان،
زدنده اوموج اوران چنلر؟
ویرمش اکا بشقه بر لطافت
پیشنده کی سروسایه کستر.
دوشسه بوقدر دوشر موافق
بر ظله ضیای مهر انور.
سیر ایت بونی کورمدکسه شاید
محزونلق ایچنده شاد بریر.
سویله هله پك کوزل دکلمی
شو سرو ونهال وقبر یکسر؟

هپسندن آنك كوزلدی ایواه
التنـده یاتان زوالی دختر!

اكرم بك

نوبهار *

مقیم راغ اول ای كوكل فیوض نوبهاری كور
شكوفه‌لرده موج اورن صفای حسن‌یاری كور
نه صنعت ایلر اشكار هزار نغمه‌كاری كور
كنار حوض پاكده درخت سایه‌داری كور
ویرر حیاته اهتزاز خروش‌جویباری كور!

ﻉ

دونر بنفشه ـ كل ـ سمن مجوهراته ژاله‌دن
ویرر چمنده لاله‌لر برر نشان پیاله‌دن
شراب نهرین اندیرر صو عكس رنك لاله‌دن
طولار درون مرغزار طربله جوش ناله‌دن
سحرده سیر باغه چیق صباح فیض باری كور!

ﻉ

ادای دلشكار ایله شكوفه چین ودم فروش
خرام عشوه بار ایله درنك بخش عقل وهوش
النده كل ـ باشنده تول ـ قبای آل زیب دوش

(ریاض خلدی کیم ارار کلیرمی خاطره سروش؟)
چنده ناز ایله کزن بنات مه‌عذاری کور !

ع

سر درخته مشت‌زن ـ حیاض باغه بر کریز
غصون ایچنده پرغریو ـ شکوفه‌لرله پرستیز
نهال کلده تب‌نما ـ یم چنده موجخیز
چمن چمن زمین کذر ـ زمان زمان سما کریز
هواپرست پرهوس نسیم بیقراری کور !

ع

دلنده عشق نشوه‌ریز ـ لبنده شوق خنده‌ور
یولنده هر چمن نعیم ـ کوزنده هر چیچك کهر
شرابی آب خوشکوار ـ غداسی شیر وشهد تر
دکل ملاله آشنا کلالدن‌ده بی خبر
چوبان قیافتنده‌کی غریب کامکاری کور !

اکرم بك

بوده بر شعر مخزن دیکر

ای طلبکار انفس اشعار !
ایله دقتله فوق وزیره نظر .
شعردر هپ او کوردیکك آثار
شعردر هپ اوطویدیغك سسلر :

روحپرور .. لطيف .. حزن آور
پرده بر قز .. سماده بر اختر
هر برى بر بديعهٔ ديكر !

§

اوينادوب حس عاشقانه‌سنى
قوالك صوتى عكس ايدن كهسار
ديكله‌يوب قوشلرك ترانه‌سنى
(كه‌دره متصل ايدر تكرار)
چكيلوب اورمانه اولور ناچار
قز چوبان كيزلى كيزلى كريه نثار !
بوده بر شعر نازك ديكر !

§

الوب آغوشه كنج بر مادر
امزيركن يتيمنى مثلا
ايلدكجه ملك تبسملر
اقيدر مادرى سرشك صفا
رقت افزاى ساكنان سما
بوده بر بشقه لوحهٔ عليا !
بوده بر شعر بهتر ديكر !

§

کیجه مقمر ــ سما سحاب آلود
انك التنده نوردن دریا !
هب مناظر خفی خفی مشهود
هپ سکون اوزره نور وآب وهوا
نور ایله امتزاج ایدوب ظلما
حاکم اولمش مواقعه سودا !
بوده بر شعر الطف دیکر !

٭

وسطنده اوجهٔ نورك
بر اوفاق صندال ــ اندهده ایکی جان ٠
زنده ظاهر ملاحتی حورك
عصمت عشق عاشقنده عیان !
ماسوا روح ــ روح پر ریحان
سس یوق انجق صدای بوس دهان !
بوده بر شعر انفس دیکر !

٭

زیب کرسی بر آفت بی خواب
سرنازی ید یمیننده
صول الندهیسه بر کشاده کتاب ٠
عشق مخفی دلهغمیننده
اوقو نور صفحهٔ جبیننده

کورینور نظرهٔ حزیننده !
بوده بر شعر دلبر دیکر !

جای تنهاده بر حقیر مزار
بر قادینله یاننده بر معصوم .
قادین اغلار ـ صبی کولراوینار
اغلایان زوجه‌در کولن مخدوم ؛
نو تأهلدی غالبا مرحوم .
زاغلر نوحه‌کر .. هوا مغموم !
بوده بر شعر مبکیٔ دیکر !

دوشر اورمانده زخنـاك آهو
باقیشـیر زار زار بچه‌لری .
ماتمه خصـه‌دار اولوب تیهو
طولدیرر ناله‌سـیله زیر وبری
نوحه ایلر نغمله کبـك دری
یاد ایدرلر مظـالم بشری .
بوده بر شـعر محزن دیکر !

مختضر نورسـیده بر شـاعر
بیك کوزن‌سوز بولوب خیالنده

یازه‌مز ... نطقه‌ده دکل قادر !
نه حزینـدر انك بو حالنده
او باقش چشم ذی مألنـده !
او کولش روی انفعـالنده !
بو ده بر شـعر فانیٔ دیکر !

۶

بو راهنکامی بحر اولور جوشان
بکزر امواج او قارلی کهسـاره
— که زلازل‌له دائما جنبان —
یقیلوب طوغریلور دکر باره .
سر تسر بر جسیم فواره
که صاچار متصل کهر پاره !
بو ده بر شـعر احسن دیکر !

۶

ناکهان سیم سیاه اولور افلاك
حیرتندن دوشر سکیونه جهان !
برقلرله سحـابه‌لر صد چاك ..
کره اواز رعدایله لرزان !
ارقه‌سـندن عظیم بر طوفان !
مضطرب خلق ـ ناله کر صبیان !
بو ده بر شـعر مدهش دیکر !

عرض ایدر هر دقیقه‌لوح شفق
صاری مور پنبه . . بی‌عدرنك !
خنـده‌ور معجزات رب فلق
مرغزاری قیـلار بلند آهنك !
هر بلوط بر نمونهٔ ارتنك !
بو تماشـاده بشـقه بر فرهنك
بو ده‌بر شعر علویٔ دیکر !

—

تصویر [*]

—

سـیر ایله شـو لوح نازنینی
کویا بورینور بهشـته صحرا !
فکر ایت شـوخیال نوزمینی
کـوردکی بو یولده شعر غرا ؟

[*] بو نشیده « مرآت عالم » نامنده‌کی مصـور مجموعه‌نك ۹ نجی نسخه‌سنده مندرج بر رسم ایچون سویلنمشدر .
رسم مذکور اون اوچ اون درت یاشنده بر کویلی قزڭ ه احتمال که بر قز چوبانك ـ یکی طوغمش بر قوزی‌یی قوجاغنده طوتوب سـودیکنی و قوزینك آناسیده مشتاقانه و خائفانه یاوروسنه حصر نظار ایدرك دهن کشای فریاد اولدیغنی ارائه ایدر .

کوش ایت شو ترانهٔ حزینی
استاد نه صنعت ایتمش اجرا !
نسبت بونی دیکره خطادر
منسوب الیه آکا خدادر •

هر نقش بدیع حیرت اندود
برجلوه سیدر جناب حقك !
هر شعر بلیغ حکمت آلود
برنکته‌سیدر کتاب حقك !
هر لحن لطیف رقت افزود
برنغمه‌سیدر رباب حقك !
هپ طبعه صفا ویرن بدایع
یاربی ! سکا دکلمی راجع ؟

شانکله عظیم سن که اولمش
هر زره‌ده منعطف جمالك •
علام وحکیم سن که اولمش
هر ذره‌ده منجلی مآلك
خلاق کریم سن که اولمش
هرذره‌ده منطبع جلالك •
نور کله سن اولمسه‌ك نمایان
ظلمتده قالیردی هپ بوا کوان !

اشـياده تناسـل وتوالد
حكم جريان حكمتكدر .
فطرتده تمـايل وتودد
فيض سريان رحمتكدر .
عالمده شو متصل تجدد
هب صنع كمال قدرتكدر .
سبحانك اى مؤثر كل !
سبحانك اى مدبر كل !

مولودنه‌دن حريص مادر ؟
مادر نه ايچون اسير نوزاد ؟
آيا نه صـفا بولوبده دختر
اولمش قوزيسيله انسه معتاد ؟
فرمان محبته سراسر
فطرت نه‌دن اولدى بويله منقاد ؟
يارب سكا طوغرى فكرى اعلا
ايتزمى بوجنتى تماشـا !

جنتدن اوچوب سمـايه بر حور
برج حمله تقابل ايتمش .
ياخود كه دوشوب زمينه برنور
قز صـورتنه تمثل ايتمش .

بر نازلی قوزی اولنجه منظور .
آمیز شنه تمایل ایتمش ·
کوکسنده طوتوب اونو حیاتی
ایلر شو زمینده التفاتی :

ای کورپه قوزی وفا کزین اول !
قاچه اوقدرسنی سوندن ·
ترك ایله توحشی امین اول
کلمز سکا برخسار بندن ·
چیق سینه مه چیق‌ده دلنشین اول
کس رغبتکی براز چمندن ·
کهواره سکا قوجاغم اولسون
بالین سرك یناغم اولسون

ای مونس جان نه دربو افغان
اینجتدیمی قوللرم وجودك ؟
نوحه که درونم اولدی سوزان
آتشلیمیدر سنك سرودك ؟
کوکلمده ملال ایدر نمایان
ساکن نظر کدر نمودك ·
بیز ارمیسك محبتمدن ،
رنجیده میسك حرارتمدن ؟

آرتار خلجان قلب زارم
طوتدقجه سنی جنانم اوزره
بوس ایتمده قالمز اختیارم
سوردکجه یوزلك دهانم اوزره
مه ! مه ! دیيشك آلیر قرارم
کلدکجه بو سوز لسانم اوزره :
سینه‌م نه اولوردی سودله طولسه
ارضا عکه اقتدارم اولسه !

ارضا عکه چاره یوقسه باری
همشیره‌ك اولوب سنکله کزسه‌م .
بیلم که نه‌دن بو مهر ساری
بیلم که نه دن بو شوق ملهم !
ایتدیرمز ایدم انین و زاری
اولسه یدم اگر سنکله همدم
مادر فقط ایسته‌مز آیرمق
ایستر سنی کندیسی قاییرمق .

ای مادر مهربان نه دیرسك ،
هیچ قالمدیمی فراقه طاقت ؟
فریاده نیچون قیام ایدوسك ،
حالکده امان نه‌در او خشیت ؟

صبر ایت قوزیکی الیر کیدرسك
خوف و خلجان بولور نهایت .
هپ عیش و صفاده عادت اوزره .
کچسون کونکز سعادت اوزره

قاندر شو غریبی شیر نابه
کزدیر درهلرده شادکام ایت .
فرقتله دوشورمه اضطرابه
آسایش بالنی التزام ایت .
امنیتك اولمسون کلابه
حفظکده آنك سن اهتمام ایت .
اکن بو دمك صوکی خزاندر
انجامی دوشونمه که یماندر !		اکرم

—

چیچك

یکی آچمش شکوفهٔ رعنا
نصل ایتمز زمانه استغنا ؟
صانکه برلمعهٔ لطافتدو
یا که بر موجهٔ طراوتدر !
لمعه اما کهرنك رنك بها
موجه اما که خند خند صفا .

نقش فیض خدا، تجلیٔ روح؛
نشوهٔ روحبخش جام صبوح .
اوقنور جبهه‌سنده قدرت حق
کورینور سینه‌سنده نور شفق .
نازك و نازنین و عشوه فروش
شوخ طنازهٔ لطافت پوش .
ناز ایله کاه اهتزاز ایلر
حسنله آفتابه ناز ایلر .
جذبهٔ حسننه اولوب حیران
عاشقانه سرود ایدر مرغان .
بوس ایدوب دستنی نسیم سحر
نفحهٔ لطفنی توقع ایدر .
بو لطافتله آه او نازك تن
بلکه شم ایتمکه قیلمز کن ،
چوق کوریرده آکا بوعیشی زمان
ایلر اوچ کونده دردناك خزان !
قیریلیر نشئه‌سی ، صولار صراریر .
پرتو عارضی سونر قراریر .
سم اولمورآغزینه دوشن شبنم
اوقشامقله‌ویرر نسیم الم !.
جسمنی نور افتاب یاقار

کوزی حسرتله هپ زمینه باقار ۰
بو کیلور غمله کردن پاکی
بر ایدر جسمی عاقبت خاکی ۰
کرچه عالم بتون فنایه قرین ،
ایکی شیدر فقط زوالی حزین :
بری صولمش شکوفه‌در بارز
یانه‌در دیکری ؟ ورم برقز !

اکرم

خوشنشینان

نغمه

۱

بر زمانلر قرارگاهم ایدی ،
بدویلر کبی بیابانلر ۰
بو کا موجبده اشتباهم ایدی :
نصل امرار وقت ایدر انلر ۰
بلده خلقنده کورمدم ، حیفا ،
کوردیکم انسی اهل وحشتده !
بدویلر سکون وراحتده ،
سوردیکی دائما غمله صفا ۰
بلدی متصل اسیر جفا ،
انتعاش عالمنده ظلمتده !

بری اندیشه‌دن امان بولماز ،
بری اندیشه‌یه زمان بولماز .

۲

نعمه

بلدی نوش زهر محنت ایدر ،
بدوی تازه تازه شیر لذیذ .
اوتعیش دیوب جهاده گیدر ،
بونی آو اتلری ایدر تلذیذ .
مدنی صرف نقد ایدوب حتی
نفسنی ساز ایله خوش ایلر .
بدوی کلبه‌سنده کیوش ایلر
نغمات طیوری بادوهوا .
بونی برماکره ایدوب اغوا ،
صانکه چرکاب ذوقی جوش ایلر .
آب سیمین ایچنده جلوه کنان ،
انی‌ده همسری اید حیران .

۳

نعمه

بدوی همسریله جفته گیدر ؛
بچیرر زرع ورعی ایله دمنی .

طاغ باشنده معاف قيد كدر ،
هيچ دوشونمز بوغصه عالمنى •
انقلاب وحوادث دوران
ايده‌مز قلب صافنه تأثير ؛
لقمۀ نان خشك ايله دلسير ،
يتر اقناعه بر چناق آيران ،
دائما پر مسرت وخندان ،
نفسنى ايله‌مز حياته اسير •
سير ايدوب والهانه آفاقى ،
بى دلالت بولور اوخلاقى ،

٤

نغمه

ايدرك قبۀ سمايه نظر ،
طاپنور كندى كنديته دائم ،
اختر ثابت ضيا كستر
شمعۀ معبده اولور قائم •
شجرستان جماعت مسجد ،
كه كلوب نفخ باد ايله وجده ،
حضرت فطرته ايدر سجده
حى موجود وواجد وموجد
كورينور كيم او عابد ساجد

اولدیغی عالم مهجده ،
باقوب اطرافنه تعبد ایدر ․
طاعتی متصل تجدد ایدر ․

نغمه

٥

بدوینك عبادتی حقدر ؛
اوده بالفرض اولنسه بر تحقیق ،
هیئت کائناته باققدر ،
زن همر ازینی ایدوب ترفیق ․
اولدیغیچون طبیعته مقرون ،
بوعبادت کلیر عقوله صحیح ،
اولنور همده هپسنه ترجیح ․
متدین نه‌دن اوله مدیون ،
وضع ایله اعتیاده کوناکون ،
که ایدر اهلی بر برین تقبیح ؟
طاعت حق درونه عائددر ․
معبد و اقتدا زوائددر

نغمه

٦

موسم نوبهار ایدنجه حلول ،
که تبسم نمون اولور انحا

صبح تابان کبی اصول اصول ؛
خوشنشینان عالم صحرا
که بهار انلره کلیر بیرام،
خانه بردوش اولوب عزیمت ایچون،
الك کوزل نقطه‌یی، اقامت ایچون
اختیار ایلیوب طوتر ارام ؛
صکره یکدیکره ایدر اکرام،
نائل اولدقلری سعادت ایچون ·
بدوی‌یی سماحت قدرت
ایلمش بویله مظهر نعمت ·

نغمه

٧

دامن اسمانده ابر سحر
دوکر اوراقه ریزهٔ الماس ·
شب حلول ایلینجه عکس قمر
ایدر اشجاره صرمه‌لر الباس ؛
کلینه دوندیروب او منظره‌یی،
صانکه اجرای سور ایدر قدرت ·
انی آدم قیاس ایدوب جنت،
اونودور موت ایله مخاطره‌یی ·
جای افکار ایدرمی خاطره‌یی

بو تماشای خوشترین حالت ،
اویله برعالم صفاده کشی
قید ایدنمز جهان کشمکشی .

نغمه

٨

قرب واديده منبع جوشان
عکس ایله طاغلره ویرر حرکت .
چمن پابسی ایدر ریان
ینه برجویبار پربرکت .
برشجر اوزره میوه مالا مال،
بری اشکوفه‌لرله رنك آمیز ؛
طائر موسم ایلیوب تهزیز
دوشورر زیر پاینه، درحال
انی تقسیم ایدرلر اهل وعیال ؛
دستمال وسماط اولور لبریز .
قویولورلر محبته کیدرك،
رازق عالمی ثنا ایدرك .

نغمه

٩

بر قویون یاوریسیله طاغده ملر ؛

قراجه یاردن ایدر پرتاب •
بر باریردن دخی اینر سوریلر
گاه گاه عکس ایدر صدای کلاب •
بر قادین دستیسیله صویه کیدر ،
ارککی بالطه‌سیله اورمانه ،
یابی اومزنده اوغلی بر یانه ؛
اوته‌ده سود صاغار فقط دختر •
کوستروب صکره پیر عائله بر ،
طوپلنورلر سماط بریانه •
قید ماضی و درد استقبال
اولماینجه کلیر سعادت حال •

نغمه

۱۰

یاد بی‌نشئه‌سنجه اول پیرك
که آکار عمرینك کذارشنی ،
نو بهارك کسوبده تأثیرك
کچیرنجه زمان نمایشنی ؛
برف و باران ایله کلیر سرما •
انده هم بشقه بر قیافت وار ،
او قیافتده‌ده لطافت وار •
ایدرك جامهٔ سفید اکسا ،

عالمی درکفن قیلار کویا،
بونده بیلم نه‌سر وحکمت‌وار؟
ینه غایت لطیف اولور اطراف،
ینه اطرافی ستر ایدر الطاف!

نغمه

١١

هوا بعضاً اولور سکونتیاب؛
اوده بر سیر دیکر اغرب.
مثلا آفتاب عالمتاب
عزم مغرب قیلنجه، ظلمت شب
چهرهٔ عالمه چکر پرده؛
بر سکوت عمیق اولور پیدا،
صانکه خوابه وارر بتون اشیا.
عکس برف زمانه پرورده
کورینور وجه‌لیل اسمرده.
اوسکوت عظیمی احیانا،
برقول نغمه‌سی ایدر احیا.
نتی سویلر طبیعته کویا

نغمه

١٢

کلبه‌لرده اولان اوجاقلردن

اسمانه چیقان دومان نه غریب !
نه‌ده خوش سیری وار ایراقلردن
کیدرك برسحاب ایدر ترکیب •
هواده انجماد ایدوب اوبخار
برف ریزان اولور یواشجه یره ؛
صانکه عودت قیلر اوکلبه‌لره •
اوته‌ده برسپیده سرکهسار،
ظاهر اولمغله مهر پرانوار،
قلب اولور صانکه معدن کهره،
افسری اولقدر تنور ایدر،
که بشر اولقدر تصور ایدر !

نغمه

۱۳

مه تنها روسما پیما
نصف شبده کهی تیقظ ایدر
کوره‌رك اول برودتی اما
ستره ٔ ابر ایله تحفظ ایدر ؛
هیچ کورنمز زمان بارشده ؛
بشقه اقلیمه ایلیوب هجرت
طولاشیر هم بنه ایدر عودت،

که کذرکاهنی کشایشده
بوله‌جق اولسه اول کذارشده،
شب تارانه عرض ایدر طلعت؛
نته‌کیم براسیر زندانه
کلیر انوار فکر جانانه .

نغمه

١٤

خانه‌لر هپ حصیر ایله محصور؛
بر برندن اوزاق فقط آره‌سی .
برف ایله اول حصیر ایسه مستور،
دلبر اولمازمی شکل ومنظره‌سی ؟
برفی ده عکس ماه ایدر تزیین،
هر طرف سیم ایله تجسم ایدر .
صبح اولوب اسمان تبسم ایدر،
طرز آفاقه لاعلی التعیین
کوسترر صانکه صورت تحسین .
بدوی سیر ایله ترسم ایدر.
شب عازم چکنجه دامننی
ترك ایدر جامخواب ومسکننی .

نغمه

۱۵

طاغده شاهین یاقشلی بر دختر
کزر آهو کبی توحش ایله •
اوجبالك پریسنه بکزر،
ذهنی اشغال ایدر تخدش ایله •
عشقه واقف دکلسه‌ده لایق؛
حسنی موقع کبی طبیعی‌در •
شوق سودا دلنده مرعی‌در،
فقرهٔ عشق وشهرت عاشق
یاد اولنسه فقط دکل فارق •
صانکه بر کابن ربیعی‌در،
زمهریر اویله برلك و بر ویرمش،
قیش کونده کاله ایردیرمش •

نغمه

۱۶

نشر ایدر نفح صبح ایله ریحان،
زلف مشکینی دوش نازنده •
کاه کاه اسمانه نظره کنان،
صانکه بر همنشین نیازنده •

کلدیکی برجی کورمکه اول ماه
خود بخود سیر کائنات ایلر •
وحشیانه ترنمات ایلر،
برحلاوتلی صوت ایله کاه کاه
عصمت مریمانه‌سیچون اله
اکا ممکنسه التفات ایلر •
بری قصد تسلط اینسه اکر،
جانه خنجر نکاهی دکر •

نغمه‌لر

١٧

هیئتی ساده، زینتی مفقود ؛
دکر اول ساده‌لکده‌کی حالت
پادشاهانه الوبرشلی نقود ؛
چونکه قدرت ویرر اکا زینت :
وجهنی آب صاف ایدر تطهیر،
زلفنه شانه‌زن دم اوراح،
اویقودن قالدیرر نسیم صباح،
عطر ازهار ایله ایدوب تأثیر •
صبحی یاخود خروس ایدر تبشیر،
که بیلوب قز بوحالی استفتاح،

صارینور کیسوان شبکونه،
کون کبی فرویرر اوهامونه .

نغمه

١٨

هر سحر وقتی تجربه ایتمش،
اوینانشی واقف طلوعی اولور ؛
یعنی ادراك ایدرکه قز کیتمش ؛
ایکی اش بربرین اوطاغده بولور .
عشقه دائر تکلم ایتمزلر ؛
سویله‌مزلرسه جان وجاناندن،
سویشورلر فقط دل وجاندن .
دوشسه‌لر بربرندن آیری اگر،
اثر ایلر کوکلرنده کدر ؛
ینه بیلمزلر انی هجراندن .
کولیشورلر سوینجی بیلمیه‌رك ؛
اغلیوب صیرلامقده اویله کرك .

عبدالحق حامد

---

١ لحن

بلدینك نه‌در معاشقه‌سی،
نیجه حاصل اولور صفای عجب ؟

بر ـ قوقوت ـ پنجه‌سنده دریقه‌سی .
چکلیرمی انك جفاسی عجب ؟
یوزی دوز کونلی سوزلری دوزمه،
ایشی جان یاقه یا کوکل اوزمه ؛
یه‌ده بیك ـ فرانغه ـ الفت ایدر ؛
کیم بیلیر عاشق نه کلفت ایدر ؛
سکا شوندن کلیر کوزی سوزمه،
که اوهب دقت قیافت ایدر .
ـ موده ـ یه اویماسه سوسك فرضا،
انسه ممکن دکل آنی ارضا .

٢ لحن

خصلة جمع نقد وثروت ایچون
قول اولورکن اوبرسیاه عربه،
بین‌الاقران اذکله الفت ایچون
یابر آت آلمالی یابر عربه .
وقزك نزد اعتبارنده،
اویرك مجمع کبارنده
عربه‌ك یوقسه پك یوانسین سن ؛
کرچه غایت کوزل جوانسین سن
نه کزرسین لاقك کنارنده ؟
کیمسه باقمز سکا یبانسین سن .

یاقشیرمی بوموسمه بو - ژاکت - ؟
نه قدر کهنه یاپدیغك - توالت - !

۳ لحن

نظر یاری جلب ایچون، مطلق
معتبر بر - قلوب - دن اولملی‌در .
آنی - قصقاد - ده ایتملی ملحق،
یا یارش موقعنده بولملی‌در .
او کیجه وار ایسه غراند اوپرا،
لوجه تقدیمنی قیلوب ایما،
بر طعامکاهه ایتملی دعوت؛
که بهاسی صورلملمق عادت .
نه ایچوب یرسه اویمالی؛ زیرا
بویله‌در محرمیت الفت :
فرضا اولماسه‌ن انیس شراب،
کوسترر قهقهه ایله استغراب !

٤ لحن

دها بر عادت کبارانه
معرضه کیج کلوب چابق کیتمك ؛
یاقیوب صکره بوف وبارانه،
- اکیپاژ - له براز طولاشمه کرك ؛

مثلا بر ساعت ایدنجه مرور،
کلیر ایفای رسم بزم سحور؛
اشتهانك زمانی جزم اولنور.
ینه دارالطعامه عزم اولنور.
سن کرانخواب غم، او مست غرور،
انده وضع اساس بزم اولنور.
برده - غارسون - حسابی عرض ایلر؛
کسه - ریزان اولور سنك لوئیلر.

٥ لحن

بلکه ایلر یکونی صاحب دار
صکره اول نازنین ایله تقسیم.
نه ایسه کلمامش زمان قرار،
اولنور بر اویون یری تصمیم:
همنشینك - لابورده - کیتملی دیر؛
اوراسی چونکه الك مطنطن یر.
سنده برپاره قالمامش؛ قانسه،
بشقه سیله شتاب ایدر - دانسه -.
بزیك - اوینار، قزانسه کندیسی یر؛
بب ایدرسه زیان سنك . . انسه . !
دکره راحت دمی حلول ایلر؛
سن کوچ حال ایله قبول ایلر.

٦ لحن

عزم ایدرکن محل مقصوده ،
بر ایکی الدیون آلتمشیدی .
همده اولمش لباسی فرسوده ،
انی تبدیله ده قالتمشیدی .
بشقه قولتقده کزدیکی حالده ،
برده یلپازه‌سنی دوشر ـ سالده ـ ؛
که قیرلسه تجدد اشرابی .
انده مرعی اصولك ایجابی ؛
بوقسه تشهیر ایدرسنی ـ بالده ـ
ادعای تمایز اربابی .
صکره ده بر ـ بوکت ـ کلیر آلنور ؛
حجرهٔ الفته کیدوب قالنور .

٧ لحن

ایکی ساعت قیلنجه آنده حضور ،
ایریشور مدت بیان وداع ؛
که سکا کوستروب کسلله فتور ،
انی برطرز ایله ایدر استماع .
قوشار الباسکه همان ـ بونلر ـ :
نه ریزان اولور ـ ناپولیونلر ـ !

اللی آلتون قدرده بالافراز ،
نازنمیه اولنملی ابراز ؛
هم قیلوب مرسیلرله ـ پاردونلر؛
ایتملی حسن ظننی احراز ..
صکره او مصرفی ایدنجه حساب ،
سنی دهشتلر ایلر استیعاب!

٨ لحن

اشته ـ جنتلمنك ـ او عالمده
بویله‌در ایتدیکی محبتلر .
کینیشله یمك دکل ، همده
پاره ایستر سلام وصحبتلر .
سفها انبیا ، کدام‌رتد
پاره معبود و بانقه‌لر معبد ؛
انده نسوان ایسه ملائکه‌در .
هر بری بر سفیهه مالکه‌در .
جنتی وارسه انلرك شاید ،
بالو نامنده جای تهلکه‌در ؛
انده هب مسرفان اولور مقبول .
کیمکه داخل دکل ایسه مدخول .

٩ لحن

بر قیاس ایله عالم صحرا

بوكا راجع دكلى راحتده ؟
اكلنيش بر وجيبه‌در اعلا ؛
نه صفا وار فقط سفاهتده ؟
مدنى بالطبع چون انسان
البت ايلر او ذوقى استحسان ؛
حالبوكه اولسه منتج افراط
عقل انك قدرينى ايدر اسقاط
آنده مرموز اولان صفايى همان
انبساط اهلى ايتسون استنباط ·
ذوق مفتانهٔ طبيعتى بن
سورم طوغريسى بوحالده ايكن ·   كذا

يقه‌جقده اقشامدن صكره بر مزارلق عالمى ـ كه حسيات محبتك افكار حكمتله آهنك امتزاجنى تجربه مقصديله سويلنمشدر

برشبدى كويده عازم كشت وكذار ايدم
احيايه دور كشته واموانه جار ايدم ·
متروك بر مزارلق ايدى مسكنم بنم
يالكزجه انده خاك نشين مزار ايدم ·
طوپراقدى هر مزار فقيرانه بى رخام
قفرمله بنده زائر ذى ابتصار ايدم ·

جسمله چون علامت مقبر سکون نما
فکرمله لیك مضطرب و بیقرار ایدم .
وحشتله حاضرون نظر انداز ایدی بکا
زیرا که ایچلرنده غریب الدیار ایدم .
اطراف پردی نالهٔ غوك و هزار ایله
لکن سکوت موقعه بن کوشدار ایدم !
کریان ایدم .. فقط کوزم ازادهٔ دموع
یوقدی لبمده ناله .. فقط ناله کار ایدم !
چوکشدی اولقدر دله بارکران درد
کیم آه چکمکه بیله بی اقتدار ایدم .
اندم او بیوفایی غریبانه اغلادم
کلدی خیالی دیدهٔ کریانه اغلادم !

چ

عاریدی کوك نمایش رنك سحابدن
انوار اقاردی هر طرفه ماهتابدن
صمت و سکون او مرتبه حاکمدی موقعه
کیم مضطربدی بنده اولان اضطرابدن !
بکزردی کاه او سس که کلیردی بعیددن
اول صوته کیم تحصل ایدر آسیابدن .
لیلك رطوبتی چکدرك تا زمینه دك
بربوی اخروی طویلوردی ترابدن !

دهشت بولوردی دل متحرك ظلالدن
اموات قالدیرردی سرین صانکه خوابدن !
عطف ایلدم درونه نکاه تحسری
طویدم شوکیزلی ناله‌یی قلب خرابدن :
« وارمیدی کیمسه بنده اولان درده اوغرامش
« شونده حضور ایچنده یاتان شیخ وشابدن ؟
« اما نه بودرد ایله‌در ذوق ولذتم
« قورتارمه ای خدا بنی بو اکترابدن !
اندم او بیوفایی غریبانه اغلادم
کلدی خیالی دیدهٔ کریانه اغلادم !

٭

برعجبه سس کلیردی دریندن شبیه آه !
وحدت تنفس ایلر ایدی صانکه کاه کاه !
اشجاردن زمینه دوشن سایهٔ کثیف
چکمشدی پیشکاهمه برپردهٔ سیاه .
اول ظلمت عمیقهٔ هیچی نموده
پرواز ایدردی دهشت ایله طائر نکاه .
تعمیق ایده ایده او ظلام شدیده‌یی
فکرمده حاصل اولدی براز نور انتباه .
برخیرك اولمدن ـ دیدم ـ ایواه مصدری
کیتدی هوا یولنده حیاتم یازق ! . کناه ! .

قسریت فعالی سویلردی لیك هپ
فریاد ایدوب ایاقلرم التنده هرکیاه !
قاندم بو حکمته ـ دیدم ـ اولمش دیمك ازل
دیدار عشق ایله متجلی بکا اله !
عمرم که یاندی آتش عشقه بو آنه‌دك
سودا یولنده ایسترم اولسون بتون تباه ·
اندم او بیوفایی غریبانه اغلادم
کلدی خیالی دیدهٔ کریانه اغلادم !

ﻫ

سمتك سکون و ظلمتی ارتاردی دمبدم
کویا چکردی قعرینه طوغری بزی عدم
دهشتله طولدی خانهٔ قلبم فقط بنه
اصلا خیال و خاطرمه کلمدی ندم ·
ناکه تجسم ایلدی قارشیمده بر وجود
بر قهرمان عشوه ·· مهابتلی بر صنم !
امواج نور واری وجود لطیفنی
اورتردی نیم سترهٔ بیضاسی خم بخم ·
مدهشدی کوزلری ـ دهنی لرزه‌دار خشم
کیسوسی تار و مار ایدی ـ ابرولری بهم ·
نور نکاهی برق بلادن نشان ایدی
سیال بر علودی لبندن چیقان ستم !

رفع ایلیوب هوایه تهورله برالین
تقریب ایدردی نزدمه کندین قدم قدم
ایتدم قیام دوشمك ایچون پای قهرینه
ایواه ! . اوچدی کیتدی او نور سما حرم .
اندم او بیوقایی غریبانه اغلادم
کلدی خیالی دیدهٔ کریانه اغلادم !

ج

طالدم ینه زمینه دریای فکرتك
اولدم دوچار هولی نهنکان محنتك .
یارب ! — دیدم — تو کندی حیاتم او بتمدی
پایانی یوقمی دردو بلای محبتك ؟
ازادیٔ دلی بکا روزی می قیلمدك
هر دم اسیری اولمده یم بن بر آفتك !
کوکلمده اولمسه قره سودای چشم یار
نه ایدی ایشم ایچنده شو دریای ظلمتك ؟
تبدیل عیش .. نقل مکان .. هپسی بی اثر
یوقمی خدا جهانده دواسی بو علتك ؟
یوق چونکه پنجه‌سندن امید خلاص دل
ویر باری رحم قلبنه اول بی مروتك .
برکره‌جك دها کورن ای نور چشم جان !
اولدیردی حسرتك بنی .. اولدیردی حسرتك !

حیفا !.. دریغ !.. یوللو بر آوازه طویدم آه
حالم طوقوندی کوکلنه صحرای وحشتك !
اندم او بیوفایی غریبانه اغلادم
کلدی خیالی دیدهٔ کریانه اغلادم
ا کرم

یاپراق

یاپراق ! سنی پك سورکه جانم
یارك بکا برکذاریسین سن .
باقدقجهٔ صفابولور روانم
کیم مهر ووفابهاریسین سن !
کلدك بکا موسم خزانده
هجرانی دوشندیکم زمانده !

﴿

جنسکده صاتلمسه کده نادر
نفسکجه بیوك فضیلتك وار :
زیرا که یوزکده منطبعدر
حالانکه رحیم دلدار !
اولمرتبه‌سین بکا معزز
کوکلم سنی جنته دکشمز !..

﴿

قانع نه کوزل حیات سادهٔ
بر ساقسیده بر آوج ترابه !
وابسته جهاندن استفادهٔ
اوج کونده بش التی قطره آبه !
ایراث زیان ایدرمی آیا
اینسهم سنی کوز یاشمله اسقا ؟

۶

مغموم لیال وحدتمده
سنسین اوله‌جق بنمله همدم ٠
بولدم سنی کندی فطرتمده
مستغرق وپرسکوت و محرم ٠
طالعلرمزده دوشدی اویغون :
کیم هجر ایله سن ده بن ده محزون !

۶

عزتله چکلدی کیتدی جانان
ایواه که بز غریب قالدق !
مأیوس وملول ـ لال وحیران
بیچاره وبی نصیب قالدق !
فکرك نه در ای غریب سویله
هجران دمی چوق سوررمی بویله ؟

اکرم

خوابنامه

راحت جسم و جانسڭ ای خواب
لاجرم فرقتڭ عذاب سعیر
سڭا معمار تن دنیلسه سزا
چونکه ایلرسین آنی سن تعمیر
مقدمڭ تازه جان ویرر بدنه
سڭا دیرلر اگرچه موت صغیر
شاد اولور دل سنڭ وصالڭله
اولسه ده جایگاهی کهنه حصیر
دفع رنج و کلال ایچون اولمش
درگهڭ ملجاء صغیر و کبیر
بریسی ایتسه سعیده افراط
درعقب سن سڭین اکادا منکیر
سن کبی بر عزیز مهمانه
سیم و زردن سزا یاپلسه سریر
جیش وهم و خیال اولدقجه
شب تار ایچره راهیاب ضمیر
ملك دل پایمال اولوردی اگر
اولمسه‌ڭ سن اکا معین و ظهیر
وصف نوشین و شکر ایله مدام

اهل عرفان ایدر سنی توقیر
ایستمم بن سنکله اولمز ایسه
تخت زرین وجامه خواب حریر
کوستروب مختلف علامتلر
کاه اولورسین بشیر وکاه نذیر
نوله کر خامهٔ بدیع نکار
وصفکی بویله ایلسه تحریر :
مظهر واردات عالم غیب
کاشف رازنامهٔ تقدیر
بارکاه حریم معناده
نه عجب لوحه‌لر ایدر تصویر
ای کون دوستی‌سین براز اما
بو صفت سنده قابل تعبیر
همدمك دائم اهل ذوق وصفا
بشقه یوقدر سکا انیس وسمیر
بستر ناز ایچنده تا بصباح
نعمت وصلتك ایله دلسیر
دائما بزمیده حاضرسین
ایلمزسین بو بابده تقصیر
دردمندانك اه وفریادی
سکا حیفا که ایلمز تأثیر

بر پریسین که ایلمز اصلا
هیچ فسون و فسانه‌لر تأثیر
بخت بیدار اولمسه اولمز
امل وصلتك نتیجه پذیر
دل غمناکدن قاچرسین سن
ویله کیم اوجیدن قاچر نخجیر
هله عشاق زار لیل ونهار
حسرتکله فراش غمده اسیر
ستمك باریني چکن چوقدر
بری ده ایشته بومنیف حقیر

منیف پاشا

کول

لامارتیندن ترجمه

تاکی بو شتاب هر کناره
هیچ مدکه یوقیدر نهایه
یلدای ازلده سرسریسن
آرام وزجوعدن بریسن
بردم اوله‌مزمی عمر ناساز
عمان دهرده لنکر انداز

ای کول نظر ایت که بر ییل اقدم
یارمندی بکا بو یرده همدم
بو طاش که بوس ایدر میاهك
آرامکهی ایکن او ماهك
شمدی بکا بر نشیمن حیف
مهجوره مدار شیون حیف
بویله ینه اکلیوب طورردك
یالچین قیاره باش اورردك
یوزلر سور ایدی کف مشتاق
اول پایه که قبله کاه عشاق
یادکده می بر کیجه او آفت
اول حسنی ملك پری قیافت
چیقمشدی بکله ماهتابه
بر صندال ایچنده سیر آبه
اولمشدم انکله دوش بردوش
عشق عالمی ایچره مست مدهوش
تنهاجه صفای آب ایدردك
ذوق دم ماهتاب ایدردك
سس کلمز ایکن سما ومادن
خالی ایکن هر طرف صدادن
صنداجیلرك کورك صداسی

بو خلوتك ایدی خوش نواسی
آهنکله چکرلر ایدی بردن
بو شوق ایله موجه‌زن ایدك سن
ناکاه چیقوب حزین بر سس
امثالن ایشتمامشدی هیچ کس
عکس ایله اولدیلردی خیره
اطراف و سواحل بحیره
یعنی که او کافم خوش آواز
فریاده شو یولده ایتدی آغاز :
ای چرخ توقف ایت زمان ویر
ای ساعت سعد امان امان ویر
بر کام الهیم شو بخت نودن
بو لیل نشاط تیز رودن
بختسز بو جهانده وار خیلی
موت آنلره طاتلی بر تمنی
بو زمره‌یه دورك ایله تخصیص
اهلاك ایله دردن ایله تخلیص
مسعودلری ایله کل فراموش
بو دمده که عیشدر آنلره نوش
بیهوده طلب امان زماندن
قابلمی وفا او بی اماندن

سرعتله قاچار زمان بندن
آهسته رو اول بن اکادرکن
فجر ایتدی ظلام لیلی تاراج
مشعل کش مهر صفحهٔ عاج
فوت اولمیه فرصت ایده‌لم ذوق
بو بزم وصاله ویره‌لم شوق
یوق آدمه بوجهانده مرسا
یوق دهره کنار هیچ حیفا
طورماز چکرز چوظل زائل
دهر ایسه مثال نهر سائل
ای دهر حسود بو حالت سکر
مستسعد دست عشق پر مکر
بزدن اوله‌جقمی دور و مهجور
اول سرعت ایله که روز غم دور
ایا بر اثر قالورمی اندن
نابود اوله‌جقمی بوجهاندن
اول دهرکه موجب همده سالب
حیف اولمیه‌جقمی رده طالب
ای ای ازل وعدمکه خالك
ای ماضی وحفرهٔ هولناك
ایامی که بلع ایدوب کیدرسن

سویله بزه نیلیوب نیدرسن
غضب ایلدیکك دم مسرت
ایمزمی بوسمته آرتق عودت
ای کول که صفای قلب وجانسین
قورقنج قیالرکه بیربانسین
ای بغر دلیك مخوف غارلر
زندانه شبیه پیشه زارلر
اسوده نشین روزکارسز
مجرای فیوض نوبهارسز
باری سز ایدك بو لیله‌یی یاد
کیم قهر دهردن اوله آزاد
ای منظره‌سی کوزل بحیره
عشق اهلنه بی بدل مسیره
هر حال سکون وشدتکده
اطراف بسیم صورتکده
اشجار حزین ادالرکده
آویخته سر قیالرکده
لرزان اسوب بچن صباده
اطرافدن عکس ایدن صداده
سیمین‌جبین اولان قمرده
کیم عکس یوز کده نوز یرده

دور ایته بو مجلسی خیالدن
لله صیانت ایت زوالدن
ایتدکجه ریاح بورده سیران
اطرافده‌کی نیستانی نالان
الطاف روایح نسیمك
اکناف وحوالیء بسیمك
حاصل بوراده نه ایسه مأنوس
سمع وبصر ومشامه محسوس
نقل ایلیه‌لر که بورده بر کون
هم بزم صفادی ایکی دوشکون

سعدالله پاشا

کوروب احکام عصری منحرف صدق وسلامتدن
چکلدك عزت واقبال ایله باب ......
او صانمز کندینی انسان بیلنلر خلقه خدمتدن
مروتمند اولان مطعون ال چکمز اعانتدن
حقیر اولدیسه ... شانه نقصان کلور صانمه
یره دوشمکله جوهر ساقط اولمز قدر وقیمتدن
وجودك کیم خمیرمایه‌سی خاك وطندندر
نه غم راه وطنده چاك اولورسه جور ومحنتدن
معینی ظالمك دنیاده ارباب دنائتدر

کوپکدر ذوق الان صیاد بی‌انصافه خدمتدن
همان برفیض باقی ترك ایدر بر ذوق فانی‌یه
حیاتك قدرینی عالی بیلنلر حسن شهرتدن
نه‌دندر خلقده طول حیاته بونجه رغبتلر
نه‌در انسانه بیلم منفعت حفظ امانتدن
جهانده کندینی هر فردن الچاق کورر اول کم
اوتانمز کندی نفسندنده عار ایلر ملامتدن
فلکدن انتقام المق دیمکدر اهل ادراکه
ایدوب تزیید غیرت مستفید اولمق ندامتدن
طورر احکام نصرت اتحاد قلب ملتده
چیقار آثار رحمت اختلاف رأی امتدن
ایدر تدویر عالم بر مکینك قوهٔ عزمی
جهان تترر ثبات پای ارباب متانتدن
قضا هر فیضی هر لطفنی بر وقت ایچون صاقلار
فتور ایتمه صاقین ... کی ضعف و بطائتدن
دکلدر شیردر زنجیره تهمت عجز اقدامی
فلکده بخت اوتانسون بی‌نصیب ارباب همتدن
ضیا دور ایسه اوج رفعتندن اضطراریدر
حجاب ایتسون طبیعت پرده قالمش قابلیتدن
بز اول نصل کریم دودهٔ عثمانیانزکیم
مخمردر سراپا مایه‌مز خون شهادتدن

بزه اول عالی همم ارباب جهد و اجتهادز کیم
جهانکیرانه بر دولت چیقاردق بر عشیرتدن
بز اول علوی نهادانزکه میدان حمیتده
بزه خاك مزار اهون کلور خاك مذلتدن
نه غم پر آتش هول اولسه‌ده غوغای ...
قاچارمی مرد اولان برجان ایچون میدان غیرتدن
کمند جانکدازی اژدر قهر اولسه جلادك
مرجحدر ینه بیك کره زنجیر اسارتدن
فلك هر درلو اسباب جفاسن طوپلاسون کلسون
دونرسه‌م قحبه‌یم .... یولنده برعزیمتدن
....
....
وطن بر بی‌وفا نازنده‌ء طنازه دونمش کم
آییرمز صادقان عشقنی الام غربتدن
مبرایم رجا و خوفدن عندمده عالیدر
وظیفه‌م منفعتدن حقم اغراض ... دن
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
کوکلده جوهر الماسه بکزر جوهر غیرت

ازلمز شدت تضیقدن تأثیر ثقلتدن
نه افسونکار ایمشسلك آه ای دیدار حریت
اسیر عشقلك اولدق کرچه قورتلدق اسارتدن
سنکدر شمدی جذب قلبه قدرت سترحسن ایتمه
جمالك تا ابد دور اولمسون انظار امتدن
نه یارجان ایمشسلك آه ای امید استقبال
جهانی سنسلك آزاد ایلیان بیلك یأس و محنتدن
سنکدر دور دولت حکمکی دنیایه انفاذ ایت
خدا اقبالکی حفظ ایلسون هردرلو آفتدن
. . . .
. . . .

کمال

—

معتکف

۱ ترنم

نه عجب چکدیکم غم سودا
بولمدی اعتزال ایله غایت!
درد غربت ویروب اکا شدت،
اوبله برصورت ایلدم پیدا
که یوزم جنلره ویرر دهشت!

نه حضر کار کرنه شدر حال،
سودیکمدن فراغت امر محال!

٢ ترنم

یالکز لقله هر سوزم شیون
اوتورر کن اومده یارمله ،
غربته دوشدم اختیارمله .
خسته‌یم یوق سؤال خاطر ایدن ؛
نوله حالم بو آه وزارمله ؟
دائما ایلرم بوسری سؤال :
نه نتیجه ظهور ایدر نه مآل .

٣ ترنم

یوغیکن خاطر مکدرمك
رونق مهوشم اوجانبده ،
نیله‌یم بلدهٔ اجانبده ؟
غیب اولورسه‌م نه وار که دلبرمك
آفتاب جمالی غایبده ؟
عجبا شمدی اول فرشته همال .
کیملره ایتمکده عرض جمال ؟

٤ ترنم

یوق وجودمده طاقت هجران ؛

مدفنه دوندی اولدیغم مسکن !
قورقار اولدم الهی کندمدن !
خود بخود صوردیغم شودر هرآن :
وطنمدن بوسمته یوقی کلان ؟
سویله ای باد او قبلهٔ آمال
اولدیمی جیش خصم ایله پامال ؟

٥ ترنم

خالق بلله‌دم ، فقط اوزمی
بیلمکه مظهر اولمادم حالا !
عزلتی اختیار ایدوب حتی
اون سنه وار که کورمدم یوزمی !
نیجه‌در شکل و هیئتم عجبا ؟
بروجودم هله مثال ظلال ؛
بونی کولکه‌مدن ایتدم استدلال .

٦ ترنم

نه پری وار نه ده بنی آدم ؛
نه تصور ایدر ایسه‌م نایاب !
مشعله‌م برق و رهبرم سیلاب ؛
مخبرم تند باد آتش دم !
بکا کویا وحوش اولور همخواب :

کیجه دأب سفید ایدر اقبال ،
قره قوش کوندوزین اراحهٔ بال !

٧ ترنم

فکر ایله خاطرم تردده :
عجبا جنمی یم ویا انسان ؟
دائما کوردیکم شو بریبان !
ایلدم کلبهٔ تجردده
طوغدیغم یر لسانتی نسیان !
بردعا قیلمغه اولایدی مجال ،
امر حق ایدردم استعجال !

٨ ترنم

سرب مرغان دشته عرض سپاس
که قالیر بعض کره بیضه‌لری .
انی بولمز ایسه‌م کیدوب سحری
یدیکم که ساقز کبی اناناس ،
ایچدیکم ده عصارهٔ شجری .
مشجره‌م میوه‌لرله اولسه‌ده مال ،
قوشلره خاص اوعین بیت‌المال .

٩ ترنم

باش اوجده دونر سحاب کثیف ؛

یاصدیغم طاش، یتاق یرم طبراق،
شلته‌م اوت، انده یورغانم یپراق؛
همسرم برخیال اوجسم لطیف
که منور انکله لیل فراق!
کرك ایام اوله کرکسه لیال
دوشده دنیاده کوردیکم اوخیال!

١٠ ترنم

هر تجلیسی ناکهانیدر:
یاتیورکن بکا مقابل اولور،
کوله‌رك خوابکاهه داخل اولور؛
صانکه برنور اسمانی‌در،
برمجرد مزاره نازل اولور!
دور ازمان، تحول احوال
دیلرم ویرمسون اومهره زوال!

عبدالحق حامد

یارب! بونه شورش وقیامت!
هنکامهٔ حشره‌می علامت؟
اول نفس حریص پر لئامت،
ایتمزمی بوفعلنه ندامت؟
بر نام الهجق اوشاه ظالم.

دنیالری قاپلیور مظالم !
الماز بونی حوصله‌م ، خیالم :
انسانده نه‌در بوجهل مظلم ؟
همجنسنی مقبره دلالت !
ایراث مضرت وسفالت !
یارب بونه وخشیانه خصلت !
ایابومی بزده‌کی عدالت ؟
قان اقده‌ده رایت ظفردن !
معدود اولیور بوزیب وفردن !
ازاده اولیدیلر سفردن ،
بر اردو چیقاردی بر نفردن !
٭ برکوی بوله‌رق شهرله شهرت ،
بر ملت اولوردی بر عشیرت ؛
برملکده برجهان حیرت !
قابل ایکن ، ای بشر ! بوصورت ،
برقطره کوروب کوزك بونهری ،
هیچ ایلر اوملك ایله اوشهری ؛
هم صکره اولوب زبون قهری ،
برشخصده سیر ایدر بودهری !
انسانی کوروب اریکه پیرا ،
لازممی تذلل ومدارا ؟

هر حكمنى ايليورلر اجرا ؛
كوسترمديمى او حكمى دارا ؟
اى جهل ايله چاپچاك اولان خلق !
او هام ايله رعشه ناك اولان خلق !
بر اردو دكل هلاك اولان خلق ،
اقوام ايدى سر بخاك اولان خلق !
بر ملك يا برشهر دكلدى !
دهرك قد وقامتى اكلدى !
نصفى بشرك يره چكلدى ،
بر ظالم ايچون علم ديكلدى ! ...

«نعشه توجه ايدرك »

اشته بوده يادكار ظلمى !
نقش غضب ونكار ظلمى !
اول داهيه نك شكار ظلمى !
عالم كبى دلفكار ظلمى ! —
اى جسم لطيف ، خوابه رام اول ،
اسودهٔ ظلمت غرام اول ،
روحك كبى مائل خرام اول ،
زيب آور منزل مرام اول .
بو مظلمه يى كتيرده ياده ،
كز شوق ايله عالم ضياده ؛

آچ چشمکی نزد کبریاده؛
نورك اوله دمبدم زیاده!
برسایه‌در احتشام دنیا،
توقیف اولنورمی سایه ایا؟
لشکرلری محوه شه مهیا؛
یا بر نفری ایدرمی احیا؟
خوناب ایله طینتی نهاندر؛
هر زخمی فغان ایدر دهاندر؛
مالیدهٔ صدمهٔ شهاندر؛
اشته بو یاتان چوجوق جهاندر!
یارب! نه‌ده موجب تمسخر؛
خون ایتمه‌ده جابجا تبخر!
غالب کوروب ایلیور تفخر؛
لکن اجل ایتمیور تأخر!
کون اولمه‌ده سر بسر مقشر؛
فریاد وغریو؛ شو روز محشر؛
موجب نه بوکا؟ نه‌دندر اول شر؟
بر شخص اوله‌جق کوروب مبشر!
اولمازمی کشاده چشم ملت؟
تاحشره‌می سورملی بو ثقلت؟
هب ظلمت جهلدر که علت،

دائم قالیور بوخواب غفلت !
ای نیر معرفت ! ظهور ایت ،
احیای مقابر شهور ایت ،
آتی‌یه حوالهٔ زهور ایت ،
تنویر مطالع دهور ایت !
اوچمش کیدییور نیچون بو دختر ؟
کیتدکجه ملاحتی فزونتر !
خلاقی انی ، بویله تازه و تر ،
زدنده یقین‌می کورمك ایستر ؟
تقدیر دینور ، یاتار براردو ؛
بربلده یانار ، تصادفی بو .
تقدیره تصادف ، ای ارسطو ،
بردر هله عقل ایسه ترازو .
یاربی ، نه‌در بدایت دهر ؟
ماضی کبی یوقمی غایت دهر
افسانه دیمك حکایت دهر ،
چیقمازسه بوکون نهایت دهر ؟
ای در کهی جمله‌نك پناهی ،
بوقلقده وجود ایله مباهی :
روح بشرك وصولکاهی ،
زدکده عدمسه‌ده ، الاهی !

هم واردر او همده یوق بو درکار ؛
- یوقسین - دیان ایتمش اولماز انکار.
مولایی نەدرلو اینسەم افکار ؛
اقرار چیقار نتیجۀ کار !
راه ابدیت اِکتناهی
ستر ایتمەده ظلمت مناهی !
نزدکی دکل بونك پناهی ؟
یارب ! بوقزك نەدر کناهی ؟..
حربك بوسیاه کوندوزنده ،
روحی او یومقده ، نعشی زنده ،
دوشمش اریمکده یریوزنده ،
قان طاملەسیدر قضا کوزنده !
یارب ! نەدیمك بوقهر تدمیر ؟
تقدیر دکلسه محض تدبیر ؛
المش آنیده یا اول جهانگیر ،
اسکندر الندە تیغ تقدیر !

عبدالحق حامد

۱

حسن ازلی تجسم ایتمش
دنیـایه باقوب ترحم ایتمش

محزون محزون تبسم ایتمش
اول خنده سنك دهانك اولمش
کیرمش نیجه کفتکوی عشقه
هر شیوه‌کی یاده بشقه بشقه
بلبل کبی ترجمانك اولمش
ویرمش او قدر مقامه رونق
کلغنجه ایکن ترنم ایتمش

٢

صبح ازل ابتسامه دوشمش
فجری فم غنچه قامه دوشمش
اول فم نه کوزل مقامه دوشمش
بر خنده‌سنی کورنجه دیرسك
هر کوشه‌ده بر صباح اچلمش
هر ذره‌یه بر کونش صاچلمش
باقسه‌لك او دهانه ظن ایدرسك
موسی کبی طوره چیقمش الحق
الله ایله ده تکلم ایتمش

٣

حسنده بو اعتلا نه‌دندر
مهتاب یانده یاسمندر
پارلاقلغی مهره خنده زندر

حدتله قزارسه‌ده‌او ظالم
بکزرمی جمالی صافی آیه
مهر اولسه‌اکر پینده‌سایه
کیسوسی کبی قالیردی مظلم
بر شوخ قیافتنده باق باق
انوار خدا تراکم ایتمش

٤

خورشیدهلال‌اولورمی‌یارب
بر یانی‌ده‌آل‌اولورمی یارب
بر بویله‌جمال‌اولورمی یارب
یارب بونه حسن الهانه
الوانده‌می روحلر کورنمش
ارواحده‌می نورلر بورنمش
عرش ایتمدی یابوخدا کدانه
نازنده وطن دکلسه مطلق
حسن الهه‌سی تورم ایتمش

٥

. . . .

ظن ایتمه که بر کناره کیتدی
تاریخ ایله افتخاره کیتدی
یرلرده‌بنم کبی سزرمی

هر ژاله‌سی کریه‌دن نشاندر
هر غنچه‌سی پارچه پارچه قاندر
بیلم سویشی بنم قدرمی
یا هیچ اولو کورمامشمی طوپراق
کیم تا بو قدر تألم ایتمش

کمال

۱

رخساری سیه نقابه کیرسه ـ
مهتابده پرسحابه کیرسه
دریایی قر ایدرده مظلم
پرنور ایدر اشکمی خیالی
کوسترسه جمالنی او ظالم
اصلا اوله‌مز کونش مثالی
رخسارینی خلقه آچسون هیچ
تا مغرب نازه قاچسون هیچ
عکس ایلسه عالمه ظلالی
هر نوری طونوق کورر اهالی

۲

تنظیرینك اولسه احتمالی
حسن ازلی عیان اولوردی

خورشید بیله نهان اولوردی
بر عالم امتحـان اولوردی
مهتاب ایله انجمك ظلالی
انجمله قمر ظلال اولوردی
بیلمم او زمان نه حال اولوردی
انوار بیله خیال اولوردی
رویامه ده کیرسه حسن وانی
کوزدن بیله صاقلی پك نهانی

کمال

—

قیزمش او کل حیا بوزلمش ×
الوانه باق ضیا بوزلمش
بیلمم نه سببله رنکی اوچمش
صهبا بولانیق صفا بوزلمش
تابنده جمالی طوری غمناك
مهتاب کوزل هوا بوزلمش
مهرو یه وارسه قارشی کلمش
خورشیدده کی جلا بوزلمش
کلدستهٔ حسنی طوپلانجه
بیك باغ فرحفزا بوزلمش
رحم ایتسه ده بشقه بر بلادر

بن خسته او مهلقا بوزلمش
بر خنده نیاز ایدنجه کوکلم
قیزمش او کل حیا بوزلمش

کمال

بر حسنك حزنی

اوبر فرشتهٔ رؤیامیدر نه‌در بیلم
یامطلع شب یلدامی‌در نه‌در بیلم
کوروندی بر کیجه باقدم که او چدی مثل شهاب
کوروندی موجهٔ دریامی‌در نه‌در بیلم
طوقوندی فکرمه بر فکر ایدی مشابه برق
اویوز که نور تجلامی‌در نه‌در بیلم
حقیقةً انی کوردممی بن تصادف ایدوب
یا کورمدم‌ده بو خولیامی‌در نه‌در بیلم
بتون ثوابتی چشمم بو شب سیاه کورر
بو بر نشانهٔ سودامی‌در نه‌در بیلم
اولان درونمه طاری کدرمی‌در یوقسه
غبار چهرهٔ اشیامی‌در نه‌در بیلم
شفقمی‌در شو بکن یاد حسن یارمی‌در
نجوم ساهره پیامی‌در نه‌در بیلم
سبب نه‌در بنی مجنون عشق ایدوب کیتدی

او ماهپاره که لیلامی‌در نه‌در بیلم
خیالی خوابمی‌در؟ دار آخرتده‌می‌یم؟
عیان بکا دنیامی‌در نه‌در بیلم
غریب!.. المده قلم ظلمت ایلرم اظهار
سواد خاطر شیدامی‌در نه‌در بیلم
مآل کاکل جانانمی‌در بو شعر بعید
نسیم جنت اعلامی‌در نه‌در بیلم
یازار یازار طوریرم مقصدم تفکردن
او نازنینی تمنامی‌در نه‌در بیلم
بکا سیاه کلیر چشم مائیٔ جانان
سیهمی‌در اویا شهلامی‌در نه‌در بیلم
نصل کوزنده نمودار اولور او علویت
دلیل عالم بالامی‌در نه‌در بیلم
قالیر یازار کبی دیواره بی اثر واویل
بو یازدیغم که تقاضامی‌در نه‌در بیلم
نه‌در تهاجمی خلقك قیامت اولمیه بو
کلان او سرو دلارامی‌در نه‌در بیلم
آنك لطافتی‌می روحبخش لیل اولمش
صفای بدر مصفامی‌در نه‌در بیلم
چیچکمی‌در اچلان یاره‌لر بو کاشنده
که خون دل اکا مجرامی‌در نه‌در بیلم

بنم ایچمده‌کی چشمان اضطرابی دخی
آچان او غنچهٔ رعنامی‌در نه‌در بیلم
کشاد ایدن یا او افواه بی‌گناهی بوکونه
آنی اوران ید غبرامی‌در نه‌در بیلم
بودرلو تازه ورود اولمه‌نك نه‌در جهتی
اولوم که مقصد اقصامی‌در نه‌در بیلم
غبار حسنی‌در اول مهوشك دلمده‌کی حال
سوزمده‌ده او هویدامی‌در نه‌در بیلم
بولور ایچمده‌کی حالتنده انتها شعرم
ایچم که‌سنك مصلامی‌در نه‌در بیلم

عبدالحق حامدبك

—

هم معارض هم موافقدی ضیا ایله کمال
شعلهٔ بر قیه‌ده موجود ایکی قوت کبی
اتحاد اولمزسه حاصل نقطهٔ مقصودده
چهره‌لر معکوس ایدی شوکوردیکك صورت کبی
اتحاد ایتدکجه اماباشنه .....
بیلدیرملر یاغدیردق ..... کبی
بر ضیادر خاکه دوشدی عرشه ایتدی انعطاف
مظهری بو خاکك اولان بیك نور علویت کبی

نور حقه التحاق ایتدی کمال زارینی
تك براقدی بر یوزند سودیکی ملت کبی

. . . .

کمال

ای ماتمی هر یرده بکا همره اولان یار
اولدم ینه باق مهر خیالك ایله بیدار
دونسه‌ده خیاله ظلمات اولسه مکانم
ممکنمی اونوتمق سنی ای یار وفاکار
خاك اولسه‌ده ذهنم سنی تصویر قیلار او
محو اولسه شو منظر سنی ایلر بکا اخطار
محشرلر ایچنده قوشارم سایه که هر سو
مقبرلر ایچنده طوتارم نورکی هربار
پر برف چمن آچه‌ده آغوش فراقك
مظلم کیجه‌لر ماتم زلفك قیلار اقرار
جسمك صانیرم خوابکهم اوزره نسیمی
سندن بکا بر نفحه ویرر رفرف اشجار
فریاد ایدرم طاشلر اولور حالکی مخطر
گریان اولورم چشمی تکرار ایدر ازهار
امواج قیلار کوکلمی پرخون تأثر
انجم کتیرر خاطرمه برنیچه اسرار
بر شی یوغکن حالکه اکاه عجبدر

هر شی بنی سندن قلیور بونده خبردار
تدقیق ایله حالاتنه بافسون طرفینك
چوق فرق کوررلر دیه‌مم یار ایله اغیار
سن خاك سیه بنسه قان اغلار ینه بر خاك
سن میت ساکن بنی موت ایتمه‌ده بیزار
پا یکده مقابر بکا اولمش کبی مفتوح
بالاده سحائب سنی ایلر کبی اضمار
بر سوز بوله‌مم قیلمغه تعریف بو حالی
تکرار ایدرم سویلدیکم سوزلری ناچار
حیرتلنیرم حیرتی تصویر نه ممکن
حیرت ایله پایان ویریرم حیرته تکرار
پیشکده چکر پرده انوار ذکاوت
کرداب به‌کرداب قالیر جوشش افکار
باقدقجه شو دهره کوریرم خواب وخیالت
باقدقجه سکا مهر حقیقت دوکر انوار
برلحظهٔ عمرمده طورر عصر کهنسال
بر قطرهٔ اشکمده عیاندریم زخار
یوق شبهه که بو حال تأثر بچه‌جکدر
بر کون نه تأثر قاله‌جق بونده نه آثار
ای خالق عالم آزیجیق چرخکی ضبط ایت
مخلوقکه غدر ایلیه‌لایقمی او غدار

کوستر بکا تکرار اومهرویی قیل اظهار
یلدیزلرکه قارشو چیقوب عرض ایده رخسار
ایام بهار اولدی چیچکلر بتون آچدی
قالسونمی بنم غنچه فم حسرت کفتار
اسواق ومسایر شو محاسنله نه جنت
لایقمی بنم حوروشم قیلیه رفتار
لایقمی بنم روح روانم قاله خاموش
پرولوله صحت ایکن عرض بو مقدار
لایقمی سنك زینت صنعك دوشه خاکه
لایقمی سنك نور جمالکده بو دیدار
لایقمی که اول مطلع انوار اوله برظل
لایقمی که اول غنچهٔ امید اوله برخار
یارب بوتماشایی بوسودایی بو دردی
کیمدن قیلوب اضمار کیمه ایلیم اظهار
نخلکده فروزان اوله بیك مشعلهٔ قلب
نافکده افول ایلیه بیك آه شرربار
اولسون سکا روح ازلی شمعهٔ تربت
ای صف ملائك یاقیشان قبرینه دیوار

عبد الحق حامد

هايد پارقدن كچركن

١

نه‌در محو اولمش اشعارم بنم ايجاد ايدر برقوش
بتون شاعرلرى احكامنه منقاد ايدر برقوش
نه‌دن بيلمم بوكون قلبمده برفرياد ايدر برقوش
بوويران خاطرم برفكرايله برباد ايدر برقوش

٢

اورر فريادە بريخچپاره باد بامداد اولمش
پريشاندر طوتارسه‌ن جمله هيكللر رماد اولمش
زوال ايرمش بهاره جويلر يكسر جماد اولمش
آنك كلمش زيارت برله روحن شاد ايدر برقوش

٣

تجسملر قيلاركن هرجهتدن سردئ فرقت
دوشركن پارهٔ برفه مشابه كريهٔ حسرت
عجب كيمدن آلوب قيلمقده عرض مژدهٔ وصلت
بهارى سوكيلم سندنمى استشهاد ايدر برقوش

٤

سنكله همدمم برساحهٔ بيضاده بن اى كل
كلير بركوهسار معنويدن بيك دم بلبل
نيجولمش آلتى آى ظرفنده يارب غنچه وسنبل
او مشعللركه يادمده بوشب ايقاد ايدر برقوش

٥

ویرر دهشت بو کون برقبر سیارم چمن بردوش
ایدر توحیش اسیر غربتم چیقدم وطن بردوش
بلوتلر انجماد ایتمش اغاچلقلر کفن بردوش
باقوب یلدیزلره حیرتله استبعاد ایدر برقوش

٦

نه آکلارسین بو حالمدن بنم ای چهرهٔ رشن
مسرتدنمی ماتمدنمی بیلمم ایتدیکم شیون
فراقیله او حور نازنینك عزم ایدرکن بن
بو هیچستان نسیانی بهشت آباد ایدر برقوش

٧

نه‌در مجرم دکل اشکنجه‌دن دورم فقط بدبخت
دخیل جنتم همصحبت حورم فقط بدبخت
سعادتیاب صحت شاد و مسرورم فقط بدبخت
نصل بریادکارك دردی‌در بویاد ایدر برقوش

٨

بقا بخش فنا بر صوتدر بو آسمانیدر
که هر بر نغمه‌سی برشعر صاف بی‌مدانی‌در
بو ابیاتك که شاعرلرجه سرتاسر معانی‌در
نه ممکن بیلمه‌دن مفهومنی انشاد ایدر برقوش

٩

نصل ممکن اولور دیمك انك ذوقنده یوق برشی

فیغانی بی‌سببدر حزن ایله شوقنده یوق برشی

. . . .

انك فوقنده استهزای استبداد ایدر برقوش

١٠

آلیر لذت او بزلردن زیاده آب جاریدن
نسیم کوه پیمادن سحائبدن صحاریدن
لطائفدن نه کوردیسه بیلوب الطاف باریدن
درخت اوستنده بر دیکر قوشه تعداد ایدر برقوش

١١

ویرر دنیایه اول معمورهٔ سفلایه علویت
ویرر وجدانه اول نشأ تکه ادیانه امنیت

. . . .

بو سربازانه منطقلرله کیم ایراد ایدر برقوش

١٢

اگر کورمکده‌یم یارب شو حیوانجقده شفقتدن
اولور فکرمده‌کی مغربله باحث روز خلقتدن
عجب کوکلم میدر مأیوس اولوب نور حقیقتدن
ظلام لیلدن قارشیده استمداد ایدر برقوش

١٣

بنی سن سوکیلم معذور کور معذور و مجنونم
کوزمدن یاشلر اقتقده فقط بالله مجنونم

نه‌حال مهتابه عاشقسه‌م سکا بن‌اویله مفتونم
خبیر اولسه بو حالمدن بکا امداد ایدر برقوش

١٤

بو کون بر مقبرڭ مشتاقی‌یم بن ایلرم فریاد
سنکچون‌ده یارین حسرتله ایتسون مقبرم فریاد
انك کوشنده‌ده بیلم اولورمی سوزلرم فریاد
نه‌در یارب بنی فریاد ایله معتاد ایدر برقوش

١٥

زمستان ایچره قلمش یادکار صیف خنداندر
فنادن بحث ایدر بر بلبل قدسیٔ رضواندر
بیروتدن کلسه لایق هدهد ساعیٔ جاناندر
بنی ایقاظ ایچون احیا ایچون بیداد ایدر برقوش

١٦

دکل بن قلب خاموشم دکل ای زهرهٔ اسمر
سنك مهرکله سوز سویلر بو کون بر رسم بت‌پیکر
تواتدن اینن نوره سنی ترجیح ایدر یرلر
مزاهردن چیقان روحی سکا اسناد ایدر برقوش

١٧

مسرت کورمك ایسترسه‌ڭ اکر اکدار حالنده
بنی سیر ایت که خندانم بن آه و زار حالنده
عجب ذهنمدن استخراج ایدوب اشعار حالنده
آلیر فکرم بنم کندی کبی آزاد ایدر بر قوش

١٨

بریسین تاج دانشدن فقط پایکده یوق بندك
عجب .... ای قوش بوملتدنمی اوکرندك
بکا اوکرتدیکك علمه عجب واقفمیسین کندك
بتون انسانلره ای عرض استعداد ایدر برقوش

١٩

کذار ایتدم بو غربتکهده برچوق دشت ودریادن
نه کوردمسه یازق تفریق اولنمازشمدی رؤیادن
فقط چیقماز سنك آواز حزنك کوش خولیادن
اولیرسهمده اولور روحم بنم فریاد ایدر برقوش

عبدالحق حامد

کچوك ملك

١

ای مقدس چوجق که چشمانك
آسماندن نشانهدر محضا
دینسه اولمازمی لایق شانك
سکا بر نور مطلع سودا
پیرلر فیض آلور شبابکدن
بحرلر جوش ایدر حبابکدن

۲

کسوتك بر ملك قيافتی در
براشور آب ایچنده مالکه یه
بخش ایدن حالکك لطافتی در
برحقیقت بوشبه ملائکه یه
دها قلبك دکل ایکن محزون
کوزلرنده نه حزندر مشحون

۳

مجلسه عرض قیلدیغك صورت
برقلردن سریع ایدی کویا
ابدی در تصوری اما
دلده عین تخیل جنت
چوجغه کیم دیمش کچوك شیدر
برچوجق بلکه الك بیوك شیدر

٤

هر نه کیسن قزم ملکسین سن
هپ محاسن سنك لباسکدر
شمعه‌لر تشنهٔ تماسکدر
کندی باغکده بر چیچکسین سن
آندیررسین او شعر صافی یه
که ایدر نازلر قوافی یه

٥

کیده جکدر سنکله لوندره دن
شعر ترکی یه رونق دیکر
ویره جکدر زمان چوب اره دن
اوده آتی یه سنکی زیور
یشا لطفکله ای صبیٔ لطیف
سکا محتاجدر قوی وضیف

٦

کلك رسام ولوحهٔ شاعر
طولدی صنعیله وجه ذی فریکك
پرو بالکده ای کل طائر
متبسمدر بهاری مادریکك
سنی کیمدر کوزل قیلان بویله
کولده فردامزی بوشب سویله

٧

قنادکدن کلان روایح ایله
کیدیور اضطراب دللردن
شوق مهرکله بیك لوایح ایله
طوغیور ماهتاب دللردن
ایلدك ای فرشتهٔ رؤیا
هم بزی هم بولیلهٔ احیا

عبدالحق حامد بك

١

هر بر قرا كلق پرنور اوموقع !
مغربمی بوقسه مقبریمی یارب ؟
یاخوابگاه دلبرمی یارب ؟
رؤیادكل بو : عینیله واقع !
بر گلشن اولمش باق شو خرابه ،
ابر سحرمی دوشمش ترابه ؟

مزارك باشنده

٢

یارمی مدفون ؟ آیمی طوتلمش ؟
باق باق شو سونمش نور نگاهه !
قبری چیچكدن بر تربه اولمش ؟
دونمش اوتربه برجلوه‌گاهه !
برجلوه‌گاهه دوندیسه تربه‌ك ؛
آچ قوینكی آچ ، معشوقه‌كم بن !

٣

طوبی یراتمش برشوره زاری ،
یوق بر آچلمش حوری قوجاغی !
عصمت یتاغی ، الله اوجاغی ؛
جنت سدیرمی ؛ جانان مزاری ؛
یابر ولیدر ، گلمشده وجده ،

ایتمش مؤبد صورتده سجده !

۴

مطلق بوپرده اولسون زوالم ؛
خورشیدم ایشته قارشمده غارب !
خورشید اولکن خورشید مظلم ؛
مشرق قرارمش یاتمقده مغرب
ماتم لباسم عکسیله کلشن !
بر لیل ایسه‌مده برلیل روشن !

۵

هب بشقه بشقه ازهار اچمش !
نخل املی جسم نزارك ؟
بکزر شهابه سنك مزارك ،
دوشمش ذمینه نوری صاچمش !
کوکمی یارلمش یارب نه‌در بو
ازهار پر نور ، انوار خوش‌بو !

۶

یارین آرانمز یاری بولنجه ؛
عندمده سنسز جنتده بوشدر !
خاکك دیشندن بویله اونجه ،
البت درونی بونده خوشدر !
سن نور ایچنده یاتدقجه اویله ،
بن ماتمکله طورمم یا بویله !

۷

قدسيتكده لازمى تأمين ؟
باق ليلى قبرك ايتمكده احيا !
سنك سماوى ياخود اوكويا
بحر چمنده برسرو سيمين !
بن ده براز قان ايتسيدم اهدا ،
بيلم نه صورت ايلردى پيدا ؟

۸

طولمش سمنله اطرافى ، ياخود
ياغمش بو خاكه برف معطر !
انسان قالوبده مبهوت و بيخود ،
اولمكده بيلم اولمازمى مضطر ؟
ميت دكل بو ، بر روح نائم ؛
بنسه باشنده برسنك قائم !

۹

بن اوكجه سندن اكراه ايدردم ؛
چركيندى بنجه ذاتك صفاتك .
معلوم اولدى صكره وفاتك ،
عشقكله اشته دوچار دردم ! —
اولدكده اويله منكوحه‌ك اولدم !
غايب نه وارسه هب سنده بولدم !

۱۰

قبر منبرك محرابم اولدی ؛
زلف سیاهم زنارك اولسون !
کوکلم بودینی عصمتله بولدی ،
باطل دکل که حقسز طوتولسون !
بن امر عشقه ایتدم اطاعت ؛
البته زهره ایلر شفاعت !

۱۱

ای خوابکاهی دار الامانم ،
کچمش زمانی بن یاده کلدم !
آچ قوینکی آچ ، فریاده کلدم ،
هجران ایچنده کچدی زمانم !
عمرم فنایه اولمقده منجر ؛
« بر کوچوك خنجر چیقاره‌رق »
مفتاح قبرك اشته شو خنجر !

۱۲

بر راهب ایتدی مفتاحی تسلیم ؛
صانکه مزارك باب جناندر !
وارمش دیسونلر بربشقه اقلیم ،
آچ قوینکی آچ ، خلق ایناندر !
سیاندر انده هرفرد وهرانس ؛
مسلم ، مسیحی یکدین ویکجنس .

۱۳

ممکنمی اولماز ایتسه‌نده احسان
بزبر کفنله کیتسه‌لك بهشته ؟
بی‌چاره قالدم، عریانم اشته ؛
راضی‌یم اولسه‌م خاکله یکسان
آچ قوینکی آچ، قوپسون قیامت !
چوکش دیسونلر بربرجه ظلمت ؟

۱٤

بربرجه ظلمت، برظله مهتاب،
برحسنه ماتم برنفسه وجدان !
سیریله شیطان، دوشمزمی بی‌تاب ؟
بروجه منکر ایمانله خندان !
یا اولمیانلر اولمازمی مفتور ؟
نور هدایت طپراقله مستور !

عبد الحق حامد

بونده طوغمشدر مسیح ایتمشسه‌ده مهره صعود
بونده ایتمشدر کایه نورحق بالافتخار
آدمی جنتدن ابعاد ایلینجه کردکار
جنته طوتمش بدل ایتمش بوخاکی اختیار
حفظ ایدن تخم حیات عالمی کشتیٔ نوح

ایلدی بو خاکدانك بر کنارنده قرار
آدمی شیطان بو یرلرده نمرود ایلمش
آتشی اللهده بو یرلرده ایتمش لالهزار
نغمهٔ داوود سندن نالهٔ سقراط ایله
دین وعقلی ایلمشدر بر برینه یادکار
ظلمه تا مغلوب اولنجه ایلیان سندك ینه
اردوسیله عالمه بیك درلو اسکندر نثار

کمال

شو آغاج چشم عبرته اوریيور
یازدهده قیشدهده یشیل طوریيور
ظن ایدرسن چمن قیام ایتمش
قدرت حقه احترام ایتمش کذا

یارمك دوشمش ینه زلف سیاهی بوینه
اسکی شاعرلرجه کفر ایتمش کناهی بوینه
کیم کوررسه کردن صافین خدا کوسترمسون
طوپلانوب دوشمش صانیر نور آلهی بوینه
کذا

اون طقوزنجی عصر

ایرشدی اوج کمالاته نور ادراکات
یتشدی رتبهٔ امکانه قسم ممتنعات

بسائط اولدی مرکب، مرکب اولدی بسیط
بداهت اولدی تجاربله خیلی مجهولات
مجاز اولدی حقیقت، حقیقت اولدی مجاز
ییقلدی بلکه اساسندن اسکی معلومات
مباحث فلك وعرض وحکمت کیمیا
دکل وساوس اذهان وهم وتمثیلات
مسائل نظریه تجارت اولدی سند
ایرشدی حد یقینه فصول ظنیات
عقول زاهره صاعد فضای اجرامه
قوای جاذبه قانونی پایهٔ مرقات
نفوس فاکره نازل قعارهٔ ارضه
دلیل مبحث تکوین دفاین طبقات
هوا وبرق وضیا وبخار ومقناطیس
ید تصرف انسانده عنصر حرکات
ضیا خیالاً ایکن شمدی بالفعل ساعی
ظلال زائل ایکن شمدی زیور مرأت
صدا حساب مسافاتده مخبر صادق
بخار ظلمتی تنویرده ابدع آیات
جهات اربعه‌یه برق ناقل اخبار
بخارٔ بحر وبر اوستنده حضر نقلیات
تفاخر ایلمسونمی بوعصر اعصاره

قصالتدی بعد مکان و زمانی مخترعات
نه قالدی چشمهٔ حیوان، نه داروی سهراب
نه قالدی نسخهٔ افسون، نه حکم طلسمیات
نه قالدی سعد طوالع نه قالدی نحس قران
نه قالدی رمل وکهانت، نه قالدی جفریات
نه وار هماده سعادت، نه وار شئامت بوم
مقید اصل اراداته جمله مجعولات
نه اطلس عالمی حامل، نه زهره فاعل کل
دکل عقول فلاطون اصول تکوینات
نه قالدی ظن تناسخ، نه قالدی نار مجوس
دکل عقوله اقانیم قبلهٔ حاجات
اساس حکمت عصر اولدی وحدت باری
تعمم ایلدی اصل الاصول معتقدات
بولور کیدر جهت وحدتی عموم ملل
وجود وحدتی مثبت اولنجه معقولات
حدود وحق ووظائف معین وثابت
نه قالدی جبر وتغلب، نه کیف .. فیات
حقوق شخص وتصرف مصون تعرضدن
ویرلدی عالم عمرانه بشقه تنسیقات
نه عمرو، زیدك اسیری، نه زید عمروه ولی
مؤسس اس مساواته نص موضوعات

منور ایلدی اذهانی انتشار جهان علوم
مکمل ایلدی نقصانی فیض مطبوعات
مغارب اولدی دریغاً مطالع عرفان
نه قالدی شهرت روم و عرب، نه مصر هرات
زمان زمان ترقی جهان علوم
اولورمی جهل ایله قابل بقای جمعیات

سعدالله پاشا

برمهاجر قزینك استمدادی

۱

ایشته شو مظلومك تنی
باق لکه‌لنمش دامنی
انسانمی صاندك دشمنی ؟
الله ایچون اولدیر بنی !
الله حفظ ایتسون سنی !

۲

کلمکله بر قیز یانکه
قاجق دوشرمی شانکه
ویرمز ضرر ایمانکه
الله ایچون اولدیر بنی !
الله حفظ ایتسون سنی !

٣

بار اولدی جسمم دوشکه
قان اولدی باق اغوشکه
کیرمزمی نالهم کوشکه ؟
الله ایچون اولدیر بنی !
الله حفظ ایتسون سنی !

٤

یکسر مزار اولدی وطن
بو یمده حاضردر کفن
اعدایه فرصت دکمدن
الله ایچون اولدیر بنی
الله حفظ ایتسون سنی

٥

ارتق چالشمه چازهمه
دشمنله کل کیر ارهمه
برقورشون آتده یارهمه
الله ایچون اولدیر بنی !
الله حفظ ایتسون سنی ؟

کمال بك

واویلا

نوحه

١

فلنك رنكی عكس ایدوب تننه
یكی آچمش كوله مثال اولمش
انعطاف ایله باقی نهَ آل اولمش
سر و سیمین صفالی كردننه
بو لطافتله اول نهال روان
كریپور كوز بو منجه رؤیامه
بكزیور عینی كندی خولیامه
بو تصور طوقندی سودامه
آه بویله كزرمی هیچ جانان
كل دكل ارقه‌سنده قانلی كفن
سَنمیسك سنمیسك غریب وطن !

نوحه

٢

بو كوزلكده هیچ بو چاغكده
یاقیشیرمیدی بوینو كه او كفن
جسمنك هر مسامی یاره ایكن
طوتدك اولادیكی قوجاغكده

سن كيدرسك بزى قاليرز صانمه !
شهداك اولدى موت ايله خندان
صاغ قالانلر طوررمى هيچ كريان
تنده ياشدن زياده‌دز ال قان
سويليان سويلسون سن الدانمه !
سن كيدرسك بتون هلاك اولورز
قوينوكه جان آتارده خاك اولورز

نوحه

٣

كيت وطن كعبه‌ده سياهه بورن !
برقولك روضهٔ نبى‌يه اوزات
برينى كربلاده مشهده آت
كاشانه او هيهاتكله كورن
او تماشايه حق‌ده عاشق اولور :
كوزه بر عالم ايليور اظهار
كه جهاندن بيوك لطافتى وار
او لطافت اولنسه كرانكار
مذهبجه ديمك موافق اولور
آج وطن كوكسكى الهيكه آج
شهداكى چيقاده اورته‌يه صاچ

نوحه

٤

دی كه یارب بو حسینكدر
شو مبارك حبیب ذیشانك
شو كفنسز یتان شهیدانك
كیمی بدرك كیمی خنینكدر
تازه‌لنسونمی قانلی یاره‌لری
می دوكلسونمی قبر اصحابه
یاقیشیرمی صنم بو محرابه
حاجمی قونسون بدل شومیذابه
دینكك قالمسونمی بر اثری
آدم اولادی بر طاقم جانی
سندن السونمی ثار شیطانی

كمال بك

عقول اربابنه میدان عبرتدر مزارستان
فنای عالمه برهان قدرتدر مزارستان
كلانلر بیلمامش دنیایی هم بیلنكده مشكلدر
بولنمز ساحلی عمان حیرتدر مزارستان
حقایق هر كسك ماهیئت كیفنجه ظاهردر
حیاتهلی صانیر زندان محنتدر مزارستان

یاتیر دهشتلی آغوشنده بیك اولاد حریت
صانیر سون مادر شبان ملتدر مزارستان
بیلنمزسه مساوات بشر دوران فانیده
انی تفریق ایچون میزان حکمتدر مزارستان

حکمت بك

یاد ایدر جاندن او ظالم عاشقی یاد ایتسه ده
موت ایله ایلر غم عالمدن آزاد ایتسه ده
آدمه انصافی یوقدر عالم پر محنتك
ماتمی درپی کلیر عیدیله دلشاد ایتسه ده
بارکاه قربه نامحرم قالان بیکانه‌نك
قائل اولمم حقنه جبریلی اشهاد ایتسه ده
حسبةً لله اولور ظن ایتمه شیخك همتی
قصدی استخلافدر ابلیسی ارشاد ایتسه ده
بارکاه عدلی ویران ایلیانلر آدمك
باشنه زندان ایدر دنیایی آباد ایتسه ده
شیطنتدن دور اولان حق کویه صد افسوس کیم
هر سوزی مردود اولور الهه اسناد ایتسه ده
عالم میدن مفرح برجهان اولمز بزه
کرچه هر خنده‌ده بیك عالم ایجاد ایتسه ده

همت رهبردن استغنا ایدن فکر حکیم
بزمگاه قربه وارمز طی ابعاد ایتسه‌ده
راهکه خاك اولمه‌دن دور ایده‌مز افتاده‌کی
دور کردون سایه‌یی خورشیددن یاد ایتسه‌ده
سنکبار جور اولان تخریب قلب عالمه
حشر اولور حجاج ایله بیك کعبه بنیاد ایتسه‌ده
مردم آیرلمم یولمدن پیشه‌زار همتك
هر بن نخلنده کر برشیر فریاد ایتسه‌ده
بن اسیر عشقی‌یم سلطان حریت کمال
عالمی یکسر علائقدن سر آزاد ایتسه‌ده

کمال

—

کلرخلرینك مثالی یوقدر
خورشیدك اورنك آلی یوقدر
اغیار ایله الفت ایتمك ایستر
بن اولمه‌دن احتمالی یوقدر
جور ایتمه دکل فدای عشقه
اولدیرسه دخی وبالی یوقدر
عشقك ابدی طورر کوکلده
مهر ازلك زوالی یوقدر

اللهه‌در استنادم انجق
نوع بشرك كمالی یوقدر

كمال بك

حكایهٔ باز و خنفسا

برلشوب شاهین ایله برخنفسا
نیك و بد بریرده اولمش رونما
آشنای بوم اولوب نسر فلك
ایلمش شیطان ایله الفت ملك
كسب صورت ایلیوب جمع تضاد
آب و آتشده كورنمش اتحاد
میل ایدوب یكدیكره محبوب وزشت
رسم اولنمش بریره ناره وبهشت
آچیلوب باب سخن بعد السلام
وارمش اول سرحده كیم سوق كلام
ایلیوب بازه ثنالر خنفساء
دیمش « ای محسود سیمرغ وهما !
« التفاتك كامیاب ایتدی بنی
« عاشقك اولدم كوزلدن بن‌سنی
« نیلیم ای طائر اوج جلال
« طینت پاكیكده ناقصدر كمال

« مشربکده یوق وفایه انتساب
« اولەمزسك لاجرم عالیجناب
« انسه مانعدر غرور ونخوتك
« ظلمه مائلدر مزاج وخلقتك
« باخصوص ای عشوه باز تند خو
« قیلوب اصل اساسن جستجو
« صید ایدرسك كبك وطاووس وحمام
« اكل ایدرسك لحم مكروه حرام.
« دمبدم قان ایچمکه معتادسك
« غمزهٔ خوبان کبی بیدادسك
« وحشتك آندن اولوب دائم فزون
« خصم واغیارك قوی، بختك زبون
« هم جناح اولسەك كلوب بوكتره
« برتویك مطلق دوشرمزدم یره
« غرق ایدوب بحر نوال نعمته
« واصل ایلردم كمال عزته
« چشم امعانك اولوب سیروقریر
« لذت دنیادن اولوردك خبیر
« اورمیوب دامان صبره دست وپا
« آغزیكك طادك بیلیردك دائما »
بازكیم بوسوزلری ایتمش سماع

حیرتندن ایلمش دور وسماع
فرط لینتله دیمش « ای یادکار !
« ای حکیم ذوفنون روزکار !.
« بسط وتفصیل ایلیوب احوالمی
« سنك تعریض ایله قیردك بالمی
« حال وشانم حجت کافی سکا
« پنجهٔ تعذیری باز اتمه بکا
« سنده تعیین ایت نه‌در رزقك سنك ؟
« آکلاشلسون جوهرکدن معده‌نك
« قنده خاصلمدر نسکا دامان پاك
« وار ایکن سنده بوطبع هرزه‌ناك
« اکل وشربك طبعکه مرأتدر
« طینتك ترکیب قازو راتدر »
کوش ایدنجه خنفساء بوسوزلری
خشم وحدتدن قرامش کوزلری
« سن دیمش فهم اتمامشسك ای حریف !
« باکه احسان قیلدیغن رب لطیف
« بن طبیب حاذق روشن دلم
« عارف حکمتشناسم کاملم
« رنك رویم نور اسوددر بنم
« مغزو ترکیم عجب قنددر بنم

« هر طعامہ طرفه بر مجوندر
« شهد آكا نسبت شربك دوندر
« كوه ايسه نامی توله مانند كوه
« باكه اندندر بو آثار شكوه
« آكا حدكمی حقارتله نظر
« فيض آلور آندن بوزلسه مثك تر
« باغ وبوستانه ايدرلر تعبيه
« خاكه آنكله ويررلر تربيه
« صفرتی آلتونه بكزر زوينك
« شهرتی دنيايی طوتمش بوينك
« ترك جان ايلر يولنده كاغ لاغ
« آندن اولمز دور بر انف وقولاغ
« آندهدر خاصيت اشيا بتون
« صورت تركيب وجزاسن دوشون
« ايلمم بن سن كبی لاف وكذاف
« سوزلرم محض حكمدر بی خلاف »
كوش ايدوب بو سوزلری بيچاره باز
« باق » ديمش « ای فيلسوف كارساز !
« مقصدم تعريضدن وارستهدر ؛
« هرزه خواری معدهيه وابستهدر .

« چون دکلسك فارق عدل وستم
... یبوب حکمتدن اورمه باری دم ! »

کاظم پاشا

مرصع

بقا یزدانه شایاندر ؛ فنا اکوانه اولادر ،
وفا انسانه چسباندر ؛ جفا حیوانه احرادر .
قدردر هپ ، کدردر هپ ، خبردر هپ ، عبردر هپ
بو دنیادر ، نه عقبادر ، نه رؤیادر ، نه خولیادر .
کوکل کر علمه سالك ، حاله مالك ، محو وهالکسه
مکلادر ، مکملدر ، مجلادر ، معلادر .
زمیندن عبرت آل مادونی مافوقنده کوردائم
آیاغی باش یرنده سیر ایدیش برخوش تماشادر .

کمال بك

کرسیٔ استغراق *

کنار بحرده خوش بر محلدر ناظر عالم
تحجر ایلمش برموجدر : اوستنده بر آدم
خیالتدر اوتورمش فکر ایله مشغولدر هر دم
کیتمشدر بیاض اما باقارسین عرض ایدر ماتم

بلوتلر، طالغەلر، يلدزلر اطرافدە هپ محرم
آغاچلر، جويلر، قوشلر، چيچكلر دائما حرم
بو تنها يرلری كوردكمی سن ظن ايتمە خالی‌در ؟
خيالاتمله مسكوندر؛ بو يرلر پر معالی‌در .
محاط عجزدر هم لاتناهی برلە مالی‌در
بو موقعدر يرم ساحلدە بر كرسیٔ عالی‌در
بلوتلر، طالغەلر، يلدزلر اطرافدە هپ محرم
آغاچلر، جويلر، قوشلر، چيچكلر دائما حرم
سكونتلە قوشانمش هاى و هوى شهری كوش ايلە
سحاب خندەريز و برق يكسر قهری كوش ايلە
آغاجلردن چيقان افكاری سير ايت نهری كوش ايلە
بو دهشتكاهدە سن كل بتملە دهری كوش ايلە
بلوتلر طالغەلر ....
آغاجلر، جويلر ....
دوشون اول ذاتی كيم امريلە ذاتندن عيان اولمش
وجود سرمديسندن زمين و آسمان اولمش
دوشون دريايی هر بر قطرە موج بی‌كران اولمش
بلوتلر ....
خفايای الهيدر كە يكدل يكزبان اولمش
اغاجلر، جويلر ...
ودر هيچیٔ ماضی لجهٔ سرخ مشيتدە

بو تاریکیٔ مستقبل کبود سرمدینده
طورر بر کبریای بی‌نهایت نور و ظلمتده
برابر جمله موجودات واشیا هب محبتده
بلوتلر ....
آغاجلر، جویلر ....
ایدر یکدیکرین تقبیل دائم زهره وذره
یورر بر یولده مرغ وماهی ومهتاب وشبپره
اوطور شو منبر دریا محاط سنکه برکره
همان اللهی کور شامل سمادن بحر ایله بره
بلوتلر ....
آغاجلر، جویلر ....
یورر هر برج بیك عصر مجسمدر، مماثلدر
ظلاله صورتا ظن ایتمه لکن جسم زائلدر
بو هیئت زیر وبالا مرجع اصلی‌یه مائلدر .
کیررلر شاد وخندان جمله‌سی بر فیضه نائلدر .
بلوتلر ....
آغاجلر، جویلر ....
دونر وادیده دورا دور رسس رودلر چاغلر
چمن مائی، قویونلر پنبه، رنکارنکدر طاغلر
شفقدن، بحردن ایتمکده جمع سیم وزرباغلر
بو شنلکده بنم کوکلمدر آنجق وارسه بر اغلر

بلوطلر، طالغه‌لر، یلدزلر، اطرافده هپ محرم
آغاجلر، جویلر، قوشلر، چیچکلر دائما حرم
اینز سیسلر ایچنده بر کوچوك قیز کوهدن تنها
طوغرکن نجم بی‌خواب سحر پیدا و ناپیدا
بکر پیك صبا دوشنده عکس جوشش دریا
جرس یاد وطنله دلده ایلر دردمی احیا
بلوتلر، طالغه، یلدزلر اطرافده هپ محرم
آغاجلر، جویلر قوشلر چیچکلر دائما حرم
عبد الحق حامد

می

می عقله، وجوده ایدر ایراث مضرت
قیلمش یانیچون منع آنی شرع ایله حکمت ؟
میدر سببی اکثرینك بنجه مجرد
واقع اولیورسه نه قدر جرم وجنایت
کیتمش نیجه جانلر عدمه باده یوزندن
محو وتلف اولمش نیجه سامان، نیجه ثروت!
سونمش نه قدر شمعهٔ اقبال اعالی
اولمش نه قدر چاك هله پردهٔ عفت !
عاقلدر اوکیم یکدمه بر ذوق ایچون اولمز
پیمانه کش بادهٔ سرشار ندامت

عشرت جهلانك ایشیدر، چونکه جهانده
بونلر بوله‌مز بشقه خصوصاتده لذت
تحصیل ویاتحریر وقرائتده‌کی ذوقی
هوشیار آله‌مز بادهٔ کلفامدن البت
میدن فرضا دفع غم ایتمك ایسه مقصد
غم دفعنه بونلر دها ایلر ایی خدمت
انکار ایده‌مم گرچه ویرر قلبه فرح می
بن بیله‌یم اما که اولور حکمی موقت
کیم حکمی بچنجه ینه اولکی غم وهم
هم‌ده دها آرتق، دها بدتر ایدر عودت
تحصیل وقرائتده اولان نشئهٔ ولکن
باقیدر آنك حکمنه یوق حد ونهایت
بر جمله‌سی بر جام دکر بنجه کتابك
هر نقطه حبابه بدل آرتیرمه‌ده زینت
هر سطر بور پایه‌سیدر سلم عقلك
کیم عکسنه ایندکجه کلیر آدمه رفعت!
صیغماز هله تعبیره کتابتده‌کی لذت
بر لذتی بن ایلیه‌مم هیچ آکا نسبت
انسان النه آلدیغی دم نیزهٔ خامه
بر ده وار ایسه اشهب طبعنده لیاقت
جولاننه بالله کلیر صحن سخن تنك

کرچه اوقدر واردر اومیدانده فسحت
حال بویله ایکن میده تحریٔ صفایی
یابن نیجه عد ایلمه‌یم جهل وحماقت ؟

رشاد بك

١

انهار رشاشه ریز نغمه
اصوات طربفزای نئی
ابحارکه موجخیز نغمه
هر خنبشی براداى نئی

٢

صالمش پدری اوملکه اجلال
همشیره‌سی هم نشین اقبال
قوشلر کبی مادری آچار بال
هر ریشه ویرر صدای نئی

پرتو پاشا ـ طفل نائمدن ـ

طورمه احمق کبی دولا بکی تدویره چالش
صدقله ایش کوره‌مزسه‌ك ره تزویره چالش
کثرت مال ایله فخر وشرف اولمز حاصل
علمکی فضلکی عرفانکی تکثیره چالش

نور ایمان لمعان ایلر ایکن سینه‌مده
سن ایشك یوق ایسه زاهدبنی تکفیره چالش
اورته‌لق اهل تصلفله لبالب طولدی
ای قلم انلرك احوالنی تشهیره چالش
اوله مطرود درك اهل نفاق وغیبت
ناقل مجلس اولان مفسدی تکدیره چالش
طرز ایران ایله عربانی براق اسلافه
ترك ایسه‌ك ترکه یارار شیوه‌ده تحریره چالش
مسلك سالمه سالك اوله‌رق سنده سعید
پیرو اول عونی بکك شعرینی تنظیره چالش
طریق محرری سعید بك

حدیث کاکلك انجامی قیل وقاله چیقار
میان مبحثنك غایتی خیاله چیقار
قران نحس ایله هر ساعتی قرون شئون
کرور شام غمم صد هزار ساله چیقار
بهار حسنه اوغنجه‌م عبث شکوفه ارار
که باغ سینهٔ زارمده درلو لاله چیقار
کتاب عشقده چیقماز طرانسه حرف وصال
فراقه دائر ارانسه نیجه مقاله چیقار
غنای قلب توکلده درکه درویشه

همیشه باب ظهوراتدن نواله چیقار
جهانی نذر ایچون انذار ایدر زبانیله
باقلسه هر مثلی واعظك سوأله چیقار
صقلسه لب لعندن اول کل اندامك
عفیفه دختر رزآیین جده خاله چیقار
نه بار ضنت ساقی نه منت راندن
دو چشمك می لعلی نیجه پیاله چیقار
خطیب جامع عرفاندر اشرفا طبعم
که سیف خامه ایله منبر کماله چیقار
نجفده بای وکدا پا برهنه سر بزمین
حضور حیدره تقدیم عرضحاله چیقار

اشرف پاشا

—

لا یتغیر

بر ظلمت عمیقهٔ هیچی نماده آه!
بیك لمعه منطفی اولیور، بیك جهان تباه .
هنکام هرج ومرجده پیوسته زورکار
سرپر فضا زمینده اجزای تارومار .
آفاقی غرق ظلمت ایدر هیکل ممات
تترر اوهوله قارشی سونز لمعهٔ حیات .

طوفان باصار سوملی چمنزاری ناگهان ·
قوملر ییغار : یکی اقلیملر ایدر عیان ·
خورشیده طوغری دور ایدرك قطب منجمد
بر اعتقاد دیگره باغلاندی متعقد ·
برملتك تفاخرینی جلب ایدن نظام
دیگر قوملرله گرفتار انتظام !
یکرجه فصلمز قالیور بجته سزا
دون حق اولان بوگون اولیور داعیٔ جزا !
ازهار آچار کمال بشاشتله واقعا
ماتم طوغار آنك ایله برلکده مطلقا ·
بوقدر ثبات : هپ دکیشر هر جهان دونر
سونمشلر اشتعال بولور ، هریانان سونر ·
اولمك ایچون وجوده کلیر جزؤ بی‌حیات
طوغمق ایچون هلاك کیدر جرم ذی‌حیات ·
عالم قوجار ، طراوتنی اکتساب ایدر
گاه دکلنیر ، گاه قوشار متصل کیدر ·
ذرات که طورمه‌ده حدو جودده ،
دوارادر دائرهٔ بی‌حدودده !

مترجمی
« ادمون حارقور »   نابی زاده ناظم

طریق حقده جان و تندن اولمق یاد لازمسه
بنی حاضر بولورسك هرچه بادا باد لازمسه

نه منت انتظار بر قه ای اهنکر غیرت
بنم کوکلمدن ال کل تیغ ایچون پولاد لازمسه

ایدن تخریب عالم انکسار قلبیدر خلقك
کوکل ییقمه جهانی ایلمك اباد لازمسه

حیاتکده نه دن هیچ اشتباه ایتمزسك ای غافل
عجایب کوردیکك هر حالی استبعاد لازمسه

فنائك الك منیر اینه سی موی سفید کدر
سکا عقلکله پیر اولمق یتر ارشاد لازمسه

چوجقلقدن نیچون دور ایلسون انسانی استعداد
اکر هر مطلبك تحصیلنه فریاد لازمسه

بو قانون مشیت فردی فرده ایتماش محتاج
سکا الله ایدر هر حالکی ایشده داد لازمسه

تفوق یاب عرفان ایلك اخفادی الزمدر
حمیت مسلکنده غیرت اجداد لازمسه

خطای اهل کثرت اولقدردر بحث وحدتده
رقم کافی دکلدر جمله سین تعداد لازمسه

شهود اربابك رأیجه رؤیت عین واقعه‌در
بو دعواده ایدرلر خلق اشهاد لازمسه

ذكا بر شعله‌در كیم شانی عالیدر تنزلدر
بولورسك اهل استغناده استعداد لازمسه
غنا كلدی جهانده شهرتك صیتك كمالندن
كمالی كاه كاه ایتسون بیلانلر یاد لازمسه

كمال

امام علی كرم‌الله وجهه حضرتلری وصفنده‌در

كیرمدن ساغر الفاظه‌می وعد و وعید
ویردی بیك نشئه بكا كیفیت بیم وامید
دامن خوف ورجا چكدی اودم كیم المه
تنق صبح ازلده یوغ ایدی رنك سفید
خواب وحدتده ایدی قرهٔ عین اعیان
اولمامشدی اثر مجلس ارواح پدید
ساقئ بزمك ایدوب پاینه مستانه سجود
ایلدم نشئهٔ صهبای صفایی تجدید
حبذا جام روانبخش الستی كیم اولور
نشوه‌سی واصل ایام شهور جاوید
لب جامنده نهفته دم انفاس مسیح
می تابنده عیان نور خداوند وحید
جرعه‌سی مایهٔ تسنیم روان جبریل
قطره‌سی تكمهٔ اكلیل سر عرش مجید

آلیشان ذوقنه اول بادهٔ نابك اولەمز
طالب کوثر ودلدادهٔ جام جمشید
مدد ای ساقیٔ کلچهره ایاغك اوپەیم
بر قدح میله دخی ایله صفامی تمدید
عقل وادراکم ایدوب مست وخراب حیرت
فکر واندیشەمی قیل ذوق سوادن تجرید
سینەم آینه اولوب شاهد فیض عشقه
ایلسون طبعمی الهام الهی تأیید
دملنوب نی کبی اول شوق ایله خامم قیلسون
جوهرین نغمەسنی قرطهٔ کوش ناهید
محورندن فلکی اوینادوب آثار صفا
عالمی رقصه کتورسون اثر شوق جدید
بنده اول نشئهٔ زور آور جان پرور ایله
ایلیم وصفنی برشاه کریمك تمهید
اول شهنشاه جهان شیر نر رحمن کیم
کلامش ذاتی کبی عالمه بر فرد فرید
مرکز دائره پیرای علو وعظمت
قطب دین کعبهٔ دنیا وجهان تفرید
سید عترت واصحاب علی الاعلی
که ایدر شاه رسل ذاتی ایله فخر مزید
خطهٔ حشمته سلطان قضاجاه وجلال

عالم قدرته شاهنشه تقدیر عبید
سمعی پیمانهٔ انوار خطاب عزت
قلبی خمخانهٔ اسرار شراب توحید
کف احسان لقبی مظهر اسم اعظم
دست برد غضبی خنجر ذو البطش شدید
ناظر اولسه فلکه عدلی تعدی ایده من
چرخ نه طارم مینای ضیای خورشید
ایتسه شخص ستمی پنجه سی چاك و تمزیق
تودهٔ رمل صحاری یه دونر چرخ عنید
عالم فضل وکمالنده ایکی ناحیه در
کشور فیض ازل ملك وسیع جاوید
فیض احسانی اکر ایلسه ابره تأثیر
حشره دك قطرهٔ بارانی ایدر مروارید
قیلسه میم عدمی خامه سی رسم و تحریر
روزن چشمی اولور منبع نیل امید
جمیع اضدادی مراد ایلسه ریح صرصر
موج سیلابه ایدر قوتنی سد سدید
جرعهٔ ساغر احسانی جر ایلکه
دست دریوزه اولور بزمنه جام خورشید
دکسه بال و پرینه مرغ حیاتك قهری
رسن مقتل اولور کردننه حبل ورید

التفات ایلسه ارباب شقایه کرمی
سعدادن صایلوردی قوجـه نمرود پلید
دفتر نه فلکه صیغدیره مز فهرستی
ایتسه منشئ قضا نسخهٔ وصفن تسوید
کوملور کاو زمینك سرینه وقت وغا
دست پاکنده اولان قبضهٔ شمشیر حدید
سیدا پادشها منبع جود وهمما
ای که هرمویی در رحمت رجانه کلید
بر غزل طرح ایده یم لعل لبك وصفنده
اوله هر مصرع برجسته سی شه بیت قصید
ای عتابنده نهفته اثر وعد و وعید
دهنی جوهر بیم وسخنی کان امید
دیزیلور جوهر دندانکی ایتدکجه خیال
دیده دن سوزن مژ کانمه بیك در نضید
آیده بر ماه نوی زرد وهلال ایلر چرخ
تیغ ابرولرینك ایتمکه رسمن تقلید
لوح آیینهٔ حسنکده عیان ایدی جهان
قلم قدرت ایله ایلدی خط انی رسید
اغلمقدن بنی منع ایتدی غبار خاطر
چون اولور آبه ضرورتده بدل خاك صعید
تعجب هرطرفه اوینا سه خامه م کاظم

که اولور تیغ المده کهی چوکان وجرید

پادشاهم نظر ایت حالمه لله ورسول

قیلدی دوران قولکی مدرسه یأسه معید

آتش فقر ایله دلسوخته یم تا اوقدر

اریوب یك نفسمله صواولور کوه حدید

کرهٔ ناری یاقار بلکه کینه شرری

ایلمزسه صو سپوب لجهٔ لطفك تبرید

کیمه عرض ایلیه یم حالمی بن سن وارایکن

سکا بن ذرهٔ خاکم بکا سنسین خورشید

کیجه‌لر حاملهٔ فتنه‌می بیلم هرکون

ایده‌یور مادر ایام بلالر تولید

بر طرفدن غم دنیای دنی بریاندن

فکر جرم وکنه وشدت روز تهدید

سلب ایدوب مغز سر نور شعورم قیلدی

بنی ظلمتکدهٔ یأسه اسیر و نومید

سکا قالدی مدد ومرحمت ای صهر نبی

نه دوشرسه انی قیل شانکه بسط وتمهید

بر رسول الثقلین وبجناب زهرا

بدم شبر وشبیر وبخلاق حمید

سوز تمام اولدی یتر غیری دعا ایلیه لم

صدق واخلاص ایله پك مختصر وپاك ومفید

دور ایدوب تا قدح وعد وعید مولی
نشئهٔ خوف ورجادن اوله بیك گفت وشنید
قیله اعدای شقا پیشه‌سنی حق مقهور
بندگانی اوله دارینده مبرور وسعید

امام جعفر صادق حضرتلری وصفنده‌در

ای دو چشم سیهی مغز فسون ونیرنك
روح قدسی نگه مستکه آشفته ودنك
دم هجرانده منکوشکی ایتدکجه خیال
خون دلدن آصیلور هر مژه‌مه بیك آونك
عارضك جانه صفا کوکله رقت کتورر
فیض خورشید ویرر هر یره بر وجهله رنك
سینه‌مك داغنی تشبیه ایده‌مم لاله‌لره
ایلدی زخم خدنکك بنی همرنك پلنك
کهکشان صانمه اولوب دلشدهٔ فرخالك
بلنه باغلدی عشقك فلکك پالاهنك
دور حسنکده کوروب حالمی درطوب رقیب
آتش رشکه یانوب پاتلادی مانند تفنك
نور رخسارکی پامال ایده‌مز سبزهٔ خط
جوهر طینت مرآته کدر ویرمز ژنك
ضو تیلور دام سر زلفکی کورسه ناهید

لال اولور ناله‌می کوش ایلسه دستنده‌کی چنك
تابکی زمزمه پیرای تغزل کاظم
ایله اوصافنه اول شاه انامك آهنك
او شهنشاه فلکجاه وملك چاکر کیم
یراشور اولسه اکا عرش الهی اورنك
او خداوند خدا خلق ونبی خصلت کیم
عقل کل پایش رکابنده اورر رقص وشلنك
شمع محراب هدا جامع اسرار خدا
سجده‌کاه عرفا کعبهٔ اهل فرهنك
سید نوع بشر قدوهٔ آل حیدر
مهر روشن نظر کنکرهٔ هفت اورنك
عرش تمکین وقدر مقدرت ودهر ثبات
لوح ترصین وقضا تمشیت وبرق پرنك
حضرت جعفر صادقکه سزادر الحق
نقش پاین سر خورشیده خدا قیلسه چلنك
طبع عالی همی بدرقهٔ اهل یقین
دست لطف وکرمی محفظهٔ شیشهٔ ننك
نخل افکار جلیلنده خرد نوباوه
طاق ایوان جلالنده سماوات آونك
افق رفعته خورشید سعادت پرتو
تتق حشمته جمشید سکندر سرهنك

عقل اول نظر ومهر اثر ومه پیکر
منتها کشور وجبریل فر ورفرف رنك
موکب مقدرتی بر عظمتدر اوقدر
عرصهٔ محشر اولور خیمهٔ خدامنه تنك
قصر قدرین اوقدر ایلمش الله عظیم
اولهمز روزننه وسعت افکار کپنك
اولسه فیض نظری شامل ارباب ضلال
بیت معموره دونر قدر صنمخانهٔ تنك
مجلس صحبتنه داخل اولان یارانك
جان ویرر خاك کذرکاهنه بیك پوروپشنك
لاملایی پر ایدر ادخنهٔ فحم امل
مطبخ جودی اکر آجسه سپهره باجنك
دکسه خاشاك حقیره نظر تربیتی
قاب قوسینه اولور قدر ومزیتله خدنك
اولسه تیغ غضبی شعلهفشان کهساره
جریان ایلر ایدی صوکبی هرتودهٔ سنك
قیلسه تمکینی کشتیٔ سپهره لنکر
دورهٔ عرش ایدر اظهار ضرورتلهدرنك
هر بری کاسهٔ تسنیمه اولور طفره‌نثار
دوشسه پای نظر رغبتنه بادهٔ وبنك
عار ایدر صید وشکار ایتمکه نسرفلکی

لب دریای جلالنده‌کی ادنا خرچنك
آچیلور باب تمناکی اسرار قضـا
قفل تقدیره خدا رأیني قیلسیدی مدنك
قیلسه ابروی هلال همّی دنیایه
برقی خاطف قدر اظهار تجلیٔ درنك
رفع انکشت شهادت قیلوب اخلاص ایله هب
فرق اولنمزدی دو عالمده مسلمان و فرنك
حکمی مستلزم تحویل مزاج اولسه قیلر
شعله‌یی آب روان ماهیت شهدی شرنك
اولسه ابر کرمی نامیه‌یه بازل فیض
نه رواق فلکه صغمز الك ادنا تارنك
عالم آراشه‌مه کوکبه کهف الامما
ای خداوند جهانبان وکریم وکارنك
سنسین اول قافله سالار کرامی که اولور
قدسیان صف چکوب آردیجه صور بندکانك
کیم اولور مقتدر ایفایه بحق آیا
بنکه بو حسن طبیعتله اولورسم دلتنك
طبع اول لجهٔ بیقعر معانیدر کیم
فکر واندیشم اولور انجق او دریایه نهنك
رایض قوهٔ فکرم اوقدر چابکدر
ایلسم ابلق جبریل ایله عزم آهنك

ایریشور منزل مقصودینه بر دمده بو او
قالور اول قدمنده کروده بیك فرسنك
بن نه خاکم که اوله بنده بو آثار کمال
فارس طبعمه احسان اولنه بویله کرنك
شرف و شان و مزیت بکا هپ سندندر
ایلدك رشك براق اولمشیکن بر خرلنك
قالور آبار ضلالتده عزازیل کبی
رسن عشقکه کیم اورمسه اخلاص ایله چنك
دوستك دهره سلیمانلق ایدر مور ایسه ده
خاك ذاتده دشمنك اولسه هوشنك
صدق ایله غیری دعا ایلیه‌لم لازمدر
ذکر توحید تمام اولسه چکلمك کابنك
تا فسون نکه غمزهٔ آهو چشمان
اهل عشقك دل بیمارین ایده واله و دنك
قبله مخلصلرینك وجهنی حق بدر منیر
اوله دشمنلرینك قلبی کبی یوزلری زنك

امام موسی کاظم حضرتلری وصفنده در

دشت عشقکله اوروب حسن صیقل
کینه دن سینه می پاك ایلدی حق عز و جل
قاپلادی کوکلی سرتا بقدم نور سرور
اولدی لوح دلم آیینهٔ عقل اول

صور آرای وجود اولدی درونمده همان
اولقدر سر الهی که بطرز مجمل
سویلهسم بیکده برین عالمه بر رنکه کیرر
وجه پاکیزهٔ تقوا ایله اوضاع حشل
حبذا عاطفت بیبدل ربانی
مرحبا مرحمت خاص خداوند اجل
نیجه مهر آفت جان ودل عاشق که انك
اولهمز ذرهسنه مهر جهانتاب مودل
ذرهسی مهر جلی شعشعهٔ اوج ابد
قطرهسی جوهر تابندهٔ دریای ازل
نه کهر تکمهٔ اکلیل نکین عظمت
که اولور لامعهسی عالم قدسه مشعل
نیجه مهر آتش کلنخل تجلی که ویرر
فیض لطفی ارنی کولغه انسانه محل
نه کهر شعلهزن خرمن اکوانکه چکر
رشکدن دیدهسنه شاهد ایمان سبل
نیجه مهر آل تتق بسته عروس معنی
که دکل جوهر جان رؤیتنه عشر بدل
نه کهر مردمك چشم جهان کیم کورینور
جلوهسی نور سویدایی محیط واشمل
آفرین اول کهر مایهٔ استعداده

که اولور بویله بر احسان الهی‌یه محل
بارك الله او عالی شرف فطرته کیم
ایلیه قدرینك ادراکی عقول مختل
محض انعام خدادرینه بو طینت پاك
حاشا لله که ایره دامننه سعی ایله ال
سبب فیض ظهوری نظر آل نبی
علت موجبه‌سی لطف امام اکمل
او امام ابن همام اولشه اکمل کیم ایدر
استمه قاف قدرده کورینن عقده‌یی حل
او قضا حکم وقدر شیوه که لایقدر اکا
اولسه ثانی شرف وقدرده عقل اول
آسمان سایه شهنشاه پناه دارین
لاخلا پایه خداوند جمیع کمل
قبلهٔ ششجهت آرایش دین ودنیا
شمع جمع عظمت شعشعهٔ ملك وملل
حکم آموز وسخن سنج ومعارف پرور
شفقت اندیشه کرم پیشه دلیر واعقل
حضرت موسی کاظم کبی کیم اودر عالمده
قدوهٔ آل شهنشاه صنوف مرسل
شاه اورنك ولایتکه سزادر دینسه
سلك درکاهی سپهرك اسدندن افضل

مشهد پاکیدر اول موقف رؤیت که اولور
هر طرفدن اکا انوار الهی منشل
دست جود وکرمی چشمهٔ فیض اقدس
ابر لطف وهممی منبع تسلیم امل
سیرت ماجد عرفانی فلکدن اوسع
صورت شاهد امعانی ملکدن اجمل
طبعی ابکار فیوضاته مزین جمله
قلبی اسرار الهی‌یه معلا مجدل
جهت جامعهٔ فیض وکماله ذاتی
مظهر ایتمش اوقدر حضرت فیاض اجل
خون ایدوب بغرینی شمشیر قضانك غضبی
لطفی سرقدرك عقلنی ایلر مختل
خوابده ایلسه شمع رخنه عطف نکاه
روح قدسینك اولور دیدهٔ جانی احول
اولسهٔ تمکینی اکر شامل اجساد لطیف
صدمهٔ صرصر اولور خانهٔ دنیایه ثقل
قیلسه اندیشه‌سی افکار محالی تصویر
داغ درد وغم اولور آدمه مرآت امل
حکمی تبدیل خواص ایتسه قالور بی تمییز
چشمهٔ مهر ایله ماهیت زهراب اجل
جمع اضدادی مراد ایلسه کرمقدرتی

برلشور شام ایله تنق صبح ازل
دکسه بر اهل جنونه نظر عاطفتی
عقلا حشره دك ایلر سوزنی ضرب مثل
اولسه کر محتسب عدلی نکهبان انام
ایده مز تیغ اجل کیمسه یه اظهار جدل
روضهٔ خلد نجاته کیره مز اعداسی
بچسه بیك سم خیاطی سوزیلوب جسم جمل
چرخ نه طاقه اولور طفره نثار عظمت
روضهٔ مقدر تنده یتشن ثوم وبصل
سیدا پادشها داور عالی نظرا
ای رکاب قدمی بوسه که مهر وزحل
صالمه فردایه بنی بونده قیل اظهار جمال
بونی تقدیم ایدرم جمله رجادن اول
آتش هجرك ایله جان ودلم یاندی مدد
ویرمه کل دولت دیدارکه من بعد مهل
عرض کالای کمال ایلمیه یم سایه کده
اولمشم باق نیجه الطاف جلیله منهل
بنم اول شاعر ماهرکه آچار اندیشم
تیشهٔ فکر ایله کلزار بهشته جدول
بیضهٔ مهره دونر هر شرر ناچیزی
نور اندیشم اکر عالمه اولسه مشعل

خامه‌م اول نیشکر مصر بلاغتکه و یرر
ذکری بیك لذت بوس لب جانانه خلل
بلبل نادره کویم نغمات سخنم
برك کوش کل فردوسه اولور جوهر طل
حضرت عیسی دم اعجاز طراز عصرم
طوتدی صیت سخنم دهری چوو حی منزل
ساحر معجزه کویمکه اولوردی طاری
کورسه نال قلمم اژدر موسایه وجل
طولدی الفاظ معانیله حریم طبعم
اورمه‌دن نعت جهان قدرك ایچون خامه‌یه ال
نوله بو شوق ایله جرأتلنوب ایتسم تحریر
لاله‌ٔ داغ درونم کبی بر تازه غزل
ای نکاه غضبی تیغ قضا ضرب مثل
ناوك غمزه‌لری تیرجکر دوز اجل
آیت خط لبك سایه‌ٔ ابرو اوقومه
قیلمه تأویل ایله قرآنی مدد دام حیل
اویله بر حاله کتوردی بنی تعریف ایده‌مم
ذکر اندوه مضی فکر غم مستقبل
یاقدی یاندیردی بنی مجمره‌ٔ عشقکده
ایلین خاللرك طرف رخکده حرمل
کوره‌لی غمزه‌ٔ خونریزینی کاظم یارك

تیغنه آند ایچرم سومامشم بشقه کوزل
سوز تمام اولدی یتر غیری دعا ایلمیه‌لم
یوز سوروب خاك درذلته باعجز و کسل
تا که آیینهٔ جان ودل عشاقه اوله
آتش عشق جهانسوز الهی مصقل
ذوق رؤیله اولوب مردمك چشمی قریر
ویره هر مطلبنی حضرت حق عز وجل

روضهٔ مطهرهٔ جناب نبوی وصفنده‌در

بارك الله ای مکرم روضهٔ فخر جهان
لوحش الله ای معظم مسجد عرش آستان
روضه اما خاردر نسبتله برك وبارینه
شعلهٔ نخل تجلا ورد باغ لامکان
مسجد اما قبلکاه کعبه‌در کیم بابنك
سده‌سی محسود جنت طاقی رشك آسمان
بر کلستان صفادر هر مقدس طرحی کیم
روزکار ایلر هزار عدنه خاکن ارمغان
بر ریاض فیض باریدرکه خاك اقدسی
فخر ایدر عرشه وجودیله آنك بو خاکدان
غنچهٔ نکهت فشانی لالهٔ داغ درون
جدول آب روانی سیم اشك عاشقان

شعلهٔ مشکاتنه پروانه جان جبرئیل
آب فیض آیاتنه دیوانه روح قدسیان
ریزه ریزه جوهر جان خلائقدر بتون
ساحه‌سنده پایمال ناس اولان ریك روان
جامع حکمت که طاق کوشهٔ محرابنه
سجده‌دن رفع سر ایتمز ابروان دلبران
ارتفاع منبرین قطع ایده‌مز روح الامین
پایه پایه قیلسه افلاك و عقولی نردبان
صان درخت طوردر هر بر منار زرکمر
کیم ویرر عشق اهلنه نور تجلادن نشان
قبهٔ خضرا دکل نو غنچهٔ لاهوت‌در
کیم یوزندن برق اورر نور مبین مستعان
فرقی اولدر شانك محشرله جمع و انتشار
آنده برکز بونده اون دفعه اولور کونده عیان
رونما روزنلرنده جام بللوری دکل
مردم چشم ملائك قات قات اولمش نردبان
خاك وحشتدن خراشیده غبار زلف و خط
ریزه سنکندن طراشیده عذار مهوشان
هر مؤذن انده بر نو بلبل شوریده‌در
کیم کل فردوس ایدر آوازه‌سن منکوش جان
سینه چاك و دلپریشان اولدیلر چاروبنه

رشکدن کوکلم کبی هپ زلف حورای جنان
چورهٔ سطحنده روشن قبه‌لرمیدر یاخود
لجهٔ انوار قدرتده حباب بیکران
دود آهی زر کلاهندن رهین عرش اولور
صانکه روح مولویدر هر فروزان شمعدان
یا دکل شمع فروزان لالهٔ نشکفته‌در
دست بیضای کلیم اللهدن اولمش عیان
طبع بیماره هواسی مغز انفاس مسیح
علت عشقه لقاسی مایهٔ روح روان
چاهنك بر دلوهٔ ناچیزی اولمز آفتاب
بوینده تار شعاعن قیلسه بند ریسمان
نه فلك برقریٔ آواره‌در بامنده کیم
رونما کردن بطوق عشقی اولمش کهکشان
هر حمامی غبطه‌ساز طوطئ کویای قدس
هر رخامی رشك مرآت شه خاورستان
خاکنك هرذره‌سی جاندن عزیز اولسه نوله
آنده ساکندر جناب سید کون ومکان
اول شهنشاه سریر عالم تفرید کیم
عقل اولدر عصابر کف درنده پاسبان
اول خداوند عظیم الخلق کیم وصافیدر
ذات والاشاننك ذات جناب مستعان

اول حبيب الله اكرم كيم وجود پاكيدر
ثانئ بارى تعالى اول خلق جهان
بويله ضبط ايتمش كوروب اوصاف عاليشاننى
لوح محفوظ خداده خامهٔ معجز بيان
پادشاهلى مع الله افسر سلطان دين
شهريار ماسوا چاكرنى انس وجان
نير اوج رسالت مشرق نور ظهور
علت خلقت وجود ممكن وواجب عنان
سيد افخم نبئ محترم فخر امم
اول عالم رسول اكرم آخر زمان
احمد مرسل امام انبيا كيم ذاتيدر
وجه پاك حقه هم آيينه هم آيينه دان
قبضه دار قاب قوسين او ادنى كيم ديكر
رب عزت ناولك ابصارينه وجهن نشان
برحقيقتدر كه آب جوهر ماهيتى
قيلدى انكله تعين نور ذات مستعان
باركاه عرشه نعلين شريفى ماهچه
چشم جان قدسيانه نقش پايى سرمه دان
نار ه تأثير ايتسه فيض آب لطف مشربى
اخكر سوزان اولور تخم حيات جاودان
آبه ايصال حرارت قيلسه اما شدتى

برق نور هر قطره‌دن بیك كورهٔ آتش فشان
اولسه كردست عدم پیما نسیم مكنتی
هر بیابانن قیلر ملك وجوده كلستان
التفاتی پشهٔ ناچیزه ویرسه تقویت
روزكاره حكمن ایلردی سلیمان وش روان
قیلسه كر برعندلیبه كلشن لطفك مآب
ناله‌سی ایلر قضایه بیك خطاب امتحان
جمع اضدادی مراد ایلرسه حكم نافذی
برتشور یكدیكرین تعقیب ایدن دور زمان
شویله‌در تأثیر فیضی آفتاب عدلنك
قنغی ملكه دوشسه انواری اولور بی امتنان
خرمنه حصن حراست شعلهٔ شمشیر برق
شمعه فانوس حمایت صدمهٔ باد وزان
دشت جوتا تناهیدن آثاردی خارجه
ورسه دست قدرتی كوی سپهری صولجان
كسسه چرخ اطلسن بیك مثلنی خیاط صنع
اشهب اجلالنه چیقمزدی بر بركستوان
ظن ایدرلر شیوهٔ چشمان مژكانن كورن
سر حكمت دركمین ونور قدرت دركمان
یارسول الله جمال یا كمالكدر سنك
آفتاب بی زوال ونو بهار بی خزان

سنسن اول پیغمبر آخر زمانکیم ذات حق
رحمة لله عالمین ایتمش وجودك بی کمان
نور دیدارك چراغ بزم خاص کبریا
خط رخسارك رموز سورهٔ لیل دوخان
خاك کویك چکسه برچشیم علیله روزکار
برق اورر آیینه‌سندن صورت رازنهان
حسرت برك لبکله اولسه چشم کریه ناك
لعلدن تشکیل ایدر اشکم هزاران بحرو کان
یوق ادای نعتکه قدرت دل واندیشه‌ده
برغزل طرح ایده‌یم باری شکست وناتوان
صانمه کون قوس قزح اظهار ایدرشب کهکشان
یوینی باغلو درکهنده برقولکدر آسمان
ماه نو دریا قلك رفع ایلیوب انکشتنی
کوسترر خلقه هلال ایرولرندن برنشان
داغدن سینه کورنمز اوقلرندن داغلر
بیك دهان آچش وجودم هر دهانی بیك زبان
ای خوش اول صهبا پرست عشق مطلق بیلمیه
خون اشك دیده‌دن بشقه شراب ارغوان
یاره استردم نهانی رازم ابراز ایلمك
درد وغمدن چیقدی جانم چیقمدی راز نهان
باغلیدر فتراك زلفنده هزاران جبرئیل

اولمشم بریوسف حسنك اسیری مسلمان
کورمز ای کاظم صباح حشره دك روی زوال
قیلسه مهر اول ماه ایله برکون فلکده اقتران
جانه یتدم یانبی هجر و فراقکدن سنك
محو اولوب جسمم برینه اولدی دردم مستبان
اول غریق حیرتم کیم زورق اندیشه مه
چاز موج اضطراب اولمقده در هرحین وآن
فکر هول روزمحشر محنت دنیای دون
اعتساف تنکدستی طالع نا مهربان
جمله اندوهمك چیقمز یکونی حاصلی
جمع وتعداد ایتدیرلسه جمله ذرات جهان
بر نکاه مرحمتله یاب دل ویرانمی
انتظام حالمه رشك ایلسون باغ جنان
سوز تمام اولدی یتر آرتق دعا هنکامیدر
ایله دامان نیاز والتجایی درمیان
تاریاض هفت طرح خانهٔ بالای چرخ
غنچهٔ مهرین قیله دستار زیب آسمان
تاحریم مسجد پایندهٔ قرب قبول
اوله صدر محفل آه‌وانین عاشقان
نور ذاتیله منور ایلیور حق روضه‌سن
مسجد پاکن قیله روشن مطاف قدسیان

امت مرحومه‌سن هب مظهر غفران ایدوب
ایلیه دنیا وعقباده فریح وکامران

کاظم پاشا

بلبل

بو کون طویدم: ظهورین باغده اعلان ایدر بلبل
صفا جویانه عرض مژدهٔ ایام ایدر بلبل
بهارك ذوق وشوق اسبابنی اتمام ایدر بلبل
نوای دلکشیله هرکسی خوشکام ایدر بلبل
نیچون اما بنی ملهوف بی آرام ایدر بلبل

❦

ملال انکیز بررقت ویروب وجدانه اوتدجه
بکا آه ایتدیرر حسرتله اول دیوانه اوتدجه
اولور شوق آور آشوب سودا جانه اوتدجه
دمنده سیر ایدك تأثیری!.. احرارانه اوتدجه
دل آواره‌یی خواهشکذار دام ایدر بلبل

❦

مرامی عشقنك آثارینی اخفامیدر بیلمم
اسیر مالیخولیا اولدیغن ایمامیدر بیلمم
خیالنده طوران یا بر رخ لیلامیدر بیلمم

هوسكار كدورت ... طالب سودامیدر بیلمم
سحردن خوشلانیر ... میل ظلام شام ایدر بلبل

ﻍ

كیمه راجع بیلمز ... كوكلی مشحون محبتدر
غریب وزاردر .. شب زنده دار هجر و حسرتدر
تغنیسی حزیندر چونكه مصروف شكایتدر
بیلیر بو باغده فریاده رخصت‌ده موقتدر
بلا آرام آنكچون ناله‌یه اقدام ایدر بلبل

ﻍ

نه‌دم آرامكاهم اولسه درد هجر ایله طاغلر
صولر وادیده سؤ بختمه آغلار كبی چاغلار
یاپی كوكلم آه ایلر .. دمادم كوزلرم آغلار .
اولوب رقت پذیر آوازی بر طور حزین باغلار
بنمچون طالعمدن صانكه استرحام ایدر بلبل

ﻍ

سمادن صانكه ایغمش بر الهی لحن طائردر
یشیللكلرده پیدادر .. قاراكلقلرده سائردر
كوزل بر شعر ناطقدر اوكویا روحه دائردر

که هر معنای مستورنده برچوق تکننه ظاهردر
بومعنالردر آنلر کیم بکا الهام ایدر بلبل

رجائی زاده
م ۰ اکرم

بلبل

کلستانی غریو وآه ایله شب فام ایدر بلبل ؛
بنم کویا که حسیاتمی اعلام ایدر بلبل !
زوال کلشنی برك كله افهام ایدر بلبل !
تهی می بویله آه وزاری استلزام ایدر بلبل
زوال عالمك اسبابن استعلام ایدر بلبل !

ﻫ

مآل نیستی‌یه کلشن عالم اولور مسکن ؛
ظلامنده شو باغك بوحقیقتدر اولان روشن !
کمال عجزمی بیلم مرامم سعی وغیرتدن !..
باقك بیك ! وجهله تصویر حسیاته قادرکن،
بنی بربی مآل افغان ایله الزام ایدر بلبل

ﻫ

اوزاقلردن کلیر بر سس ؛ صدای سرمدیتدر !
اوسس افلاکه عکس ایتمش ......
بو محزون کوکله درد وصفانك بخشی رقتدر !

دل حساسه هر شیدن نحزن بر طبیعتدر !
دل محزونمی جزنه آنکچون رام ایدر بلبل !

۶

عیونم اشك هجرتده, کوکل بحر سکونتده !
جهان خوابیده, طالع کون شونصف اللیل, ظلمتده !
غریق اولمش مه وکوکب سونولك برنور رقتده!
جهان ساکت, کوکل محزون, آقار جولراوحالتده!
بوپستیده تعالی‌یه بنی ابرام ایدر بلبل !

۶

خلاف حکم خلقت آدمه مسکن سفالتدر !
تعالی بونده انساندن زیاده برطبیعتدر !
بوعاجز قوشده آیا بویله علویت نه حالتدر !
کوچوکلکله بیوکلك کوسترر, کیم جای حیرتدر !
نه علویدرکه هپ علویتی الهام ایدر بلبل

عبد الحلیم ممدوح

ضیا پاشا مرحومك

ای وارلغی واری وار ایدن وار
یوق یوق دیمك سکا نه دشوار
دیر هر شیئك لسانی هرکاه

الله الله الله الله

اكثری تعيين ايدر انجامی بزم الفتك
ايله آميز شده ای فانی بغايت احتياط
جوی خذلانك يانندن كچميان چوق كمسه يی
قعر دريای هلاكه صالدی سؤ احتلاط

سعيد بك

تلاقيلر ×

بر آب كنارنده ايدم يار ايله تنها
مهتاب كورنمكده شفق اولمه ده پيدا :
قارشمده ايدی سوديكمك اولكيجه كويا
هم كنديسی هم صورتی هم فكری وخيالی
بن اولمدم اما ينه دلسير وصالی !

٢

بر مرتبه خالی كه هب اطراف وحوالی ,
صاندم اوپريدن بيله اول موقعی خالی .
هم صورتی هم كنديسی هم فكر وخيالی
زائل كبی كلدی بكا بر ثانيه حتی .
دلسير وصالی ينه بن اولدم اما !

٣

باقدم كه وداع ايتمكه قالقشدی بڭا ;
عقلم بونی آلمازدی كوكل اولمدی قائل

هم کندیسی هم صورتی هم فکری وخیالی
چمکده اودم سایهٔ خوشیده مماثل ؛
انوار جمالی ایسه قالمشدی بتله !

٤

بالآخره عیب ارلدی چمزارك ایچنده ؛
جدی اولەرق کیتدی ؛ کورنمز ایدی اصلا:
یاتدم تك وتنها چکلوب غازلك ایچنده
خالی بنی اشغالدن اولماز ایدی حالا
هم کندیسی هم صورتی هم فکر وخیالی !

٥

بر رسم یاپوب قیلمق ایچون فکرمی تبدیل،
بر شعر یازوب چیقدم ایدنجه آنی تکمیل ؛
بر موقعه کیتدم، یرینه ایلدم اعطا :
هم کندیسی هم صورتی هم فکر وخیالی
جانان ایدی باقدم اولیور انده هوید !!.

٦

کیتدکجه بکا خوش کلیور حسن وجمالی،
هم کندیسی هم صورتی هم فکر وخیالی،
کوکلم آنی وقتنده دیمك آز بکنیرمش .
پیر اولدیغی نسبتده عجب تازەلنیرمش
انسانده اولان هاجسهٔ عشق ایله سودا !

عبد الحق حامد بك

شب تا بصبح طوپلادیغن صانمه ژاله کل
بزم چمنده مهره صونارمش پیـاله کل
شبنم دکل یاغان چمن اوستنده صبحدم
خون سرشك بلبلی ایلر اساله کل
اینسون بلند صبحدم افغانن عندلیب
اولمش کشاده غنچه‌سی ایردی کماله کل
شرمند ایتدی چاك قبای نجملن
عطف نکاه ایدنجه رخ آل آله کل
خورشید توتیا دبو اوزلر ایزی توزین
حسرت چکر غباری ایله اکتحاله کل
نسبت اولنسه مصحف رخسار لبره
بکزر صحیفهٔ کتب بی‌مأله کل
دیرمش که «سری» بونه خلیع الغداردر
بوی کوسترنجه سرو اوتازه نهاله کل
سری پاشا

نظیرهٔ حسبحال

غریبتر کورونور حال وشانك ای بلبل
غریب کلمسه بیلسه‌ك لسانك ای بلبل
نماز وقتی کلیر فکر شاعرانه ایچون
علی الصباح نه‌خوشدر اذانك ای بلبل
وطن محبتنه برنشانه در علوی

ظلام ایچنده اولان اشیانك ای بلبل
یازلدی صفحهٔ نظمه هزار قصهٔ عشق
نمونه کلله سنك داستانك ای بلبل
نظیره‌لر نقدر اولسه عاشقانه دخی
اولورمی عینی سزك ماجرانك ای بلبل
طویولدی نوحه‌لرك فجر صبح اولده
قدیمدر اوقدر خاندانك ای بلبل
بوکونکی طرز ادبدن اولور کبی دمزن
نویندر ینه طرز بیانك ای بلبل
بتون اوکفته‌لرك ناشنیده‌در هردم
اولور سماعنه واصل جهانك ای بلبل
قصائدك اوقنور لوحهٔ طبیعتده
غریب شاعری کلدی خدانك ای بلبل
سن اولدیغك کبی مفتون خندهٔ قدرت
سنك‌ده بز اوله‌لم عاشقانك ای بلبل
تأثر ایتمه‌در اهل دل مقالکدن
کرکدر اولملی بردلستانك ای بلبل
سکوت ایچنده بتون کائنات سن برقوش
کوکل هواسنی سویلر فغانك ای بلبل

عبدالحق حامد

—

ای زائر صاحب نفس حب سوادن میلی کس
دنیـاده قالمز هیچ کـس الله بس باقی هوس
هر تن بتر بر دزد ایله که کرم ایله که سرد ایله
اوغراشمغـه هر فرد ایله دکز بو دنیـای احس
بن ده فؤاد عصر ایدم فص نکین صدر ایدم
نقش همایون سطر ایدم کوستردی چرخ روی عبس
دلخستـه اولدم بر زمان تدریج ایله بتدی توان
اوچدی نهایت مرغ جان چونکه خراب اولدی قفس
سـوندی چراغ عافیت ظلمتده قالدی شش جهت
آچلـدی صبح آخرت انوار حقـدن مقتبس
بولدم او دم سبحـانمی عرض ایلدم عصیـانمی
مطلوب ایدوب غفرانمی رحمتـله اولدی دادرس
یا رب بو عبد روسیاه ایتدمسه‌ده یوز بیك کناه
درکاهکی قلدم پنـاه عفو کدر انجق ملتمس
تاریخدر اسم غفور لابد ایدر سری ظهـور
عفو اولنور هر بر قصور الله بس باقی هوس

سامی پاشا

قصیده برای شیخ الاسلام عارف حکمت بك

کورمدم خجلهٔ دهره کیره‌لی روی مراد
بکر فکریمه فلك ایلر ایکن عرض وداد

غنچهٔ مطلبمی آچدی باد اقبال
کره مشکلمی ایتمدی ایام کشاد
فلك ایتدی بنی اوارهٔ دشت حیرت
روزکار ایلدی کلزار قرارم برباد
اولدی مست می اقبال سراسر اقران
بن ایسه درد سر یأس ایله اولدم ناشاد
سرکذشتم ایشیدن زمرهٔ احباب اغلار
نه کیم روشن اولور دیدهٔ خشك خشاد
وحشت زمزمه‌سی شورش حشری اویودر
هر نه‌دم ایلسه‌م افسانهٔ احوالمی یاد
دیدهٔ طالعمك بویله نه‌دن خیره‌لکی
بکا جور ایتمکه کردون ندن اولدی معتاد
چکه‌مزمی کهر قدریمی میزان فلك
کلدیمی یوخسه بو بازار کمالاته کساد
کوکبم برج نحوستده‌می بیلم یاخود
فلکك کردش همواری‌نه‌می کلدی فساد
شعر و انشاده عطار دله‌می یوق جنسیت
یوخسه نیل امله بنده‌می یوق استعداد
عز ایله مسند فتوایه دخی کلشیکن
بویله بر اهل هنر قدرینی اکلار نقاد
ینه یار اولمدی حیفا بکا بخت ناساز

قدرم یاور اولوب ایتمدی عون و امداد
کثرت شرم وحجابمدن اگرچه بنده
خاکپاینه واروب ایلمدم استمداد
پایمال غم اولوب آه وانین ایلیه‌رك
بویله چکمکده ایکن دست فلکدن بیداد
عاقبت طالع خوابیده‌می ایتدی بیدار
روز وشب ایلدیکم نالش وآه وفریاد
یعنی پابستهٔ پیغولهٔ درد وغم ایکن
هاتف غیب بنی ایتدی بو کونه ارشاد
که ای افتادهٔ کرداب محیط حیرت
ای جکر چاك ویکانه گهر استعداد
پستر یأسه دوشورمش سنی خواب غفلت
غلط فاحشك ایتمش سنی زار وناشاد
شیوهٔ دهره نیچون آکه اولوب ایتمزسن
او خداوندکر مکاره واروب عرض مراد
او فلکجاه وجها بنین ومسیحا همت
مشتری شان وعطار درقم وپاك نهاد
عارف نکتهٔ سربستهٔ بحث وحدت
واقف مسئلهٔ معرفت رب عباد
انوری ناطقه تحریر حریری خامه
محتشم شهرت واهلی دل وعرفی انشاد

مقتدای فضلا دادپناه علما
بو حنیفه شیم وقدر شناس ونقاد
یعنی حکمت بك افندیٔ کرامت کردار
که اودر قافله سالار کرام وامجاد
مفتیٔ دورو زمان عارف عالیشا نکم
صیت نامی ایله پر اولمده افاق وبلاد
بو علی منقبه علامهٔ والارتبه
که فلاطون درفیضندن ایدر استمداد
نافذ الحکم وخرد مندو حکیم پرورکیم
اولور ادوار فلك امرینه رام ومنقاد
کلدی مسند فتوایه فلك دور ایده‌لی
بویله برمفتیٔ دریادل وپاکیزه نژاد
طبع صافی صدف سرخد اوند صمد
دل پاکی‌در گنجینهٔ عرفان ورشاد
فکریدر بدرقهٔ راه یقین وایقان
رأیدر راهبر مرحلهٔ رشد وسداد
لطفی اهل دله سرمایهٔ عز ورفعت
عدلی طاقت شکن شرذمهٔ اهل عناد
آستین کرمی کافیٔ اصحاب امل
استان همی کافل فیض وارشاد
فیض عیسی نفسی ایتسه سرایت خاکه

درعقب زیر زمینده دیریلوردی اجساد
سوی کلزاره گذار ایتسه نسیم خلق
سرتسر خاك وتراب اولور ایدی مشك وزباد
توتیا ایلسه خاك قدمن کورر ایدی
پای مورسیهی بی بصر مادرزاد
امتزاج ایلر ایدی شیر ایله بر یرده یره
عدلکه ایستسه تألیف میان اضداد
صبح صادق لمعان ایتدی صانورلر اینسه
پرتورأ ینی که بام فلکده ایقاد
عارف ناموارا صدر فلاطون قدرا
ای خداوند صور بخش هیولای مراد
فخر ایدر ذات شریفکله مقام فتوی
چاك ایدر جیب وکریبانی کره حساد
اولدی پسمانده زمانکده بتون نا اهلان
ایلدك لطف ایله اهل هنری خرم وشاد
بن دخی بودمی فرصت بیلوب ایتدم فی الحال
معرض شرحه پریشانیٔ حالم ایراد
بووسیله‌یله صالوب وادیٔ شعره فکری
ایلدم صورت شکوادہ قصیده انشاد
یوقسه اشعار ایله فخر ایتمه دکل عار ایدرم
ایتسه‌لر جودت شاعر دیوکر نامنی یاد

هیچ تنزلی ایدر شعره همای طبعم
اوج تحقیقه ایدرکن بر دعوایی کشاد
نیلیم لانهٔ غربتده توکندی صبرم
قیردی دوکدی پروبالم ستم سبع شداد
هیئت وهندسه‌دن یازدیغم اشکال وصور
اولدی بیهوده یره دغدغه پیرای فؤاد
شمدی برزاویهٔ راحت دل یوق کرچه
ایلدم زاویه تشکیلنه اتلاف مداد
علم وفضل ایله بن ایتدکجه ترقی قدرم
زیروپست اولدی مانند کسور اعداد
کیسه مال ایتمدی کندینه علو کعبم
جبر نقصان ایدرك ایلدی چرخ امداد
نه وظیفه‌م ایدی ادابه املك صرف ایتمك
اولمینجه جهت وحدت عیشه ایراد
بن اصول هنر وحکمته سعی ایتدکجه
روزکار ایلدی اوراق خیالم برباد
نلر ایتدی بکا کج دور فلك شرح ایده‌م
ایده‌م چکدیکم الامی شمار وتعداد
عاقبت غائلهٔ دهر ایله اولدم شاعر
دین وقرض ایتدی بنم طبعمی قرضه معتاد
برطرف جائزه خولیاسی صفای دل ایله

ایلدم وصف وثناکی دیله خیرالاوراد
سوز تمام اولدی یتر غیری دعایی ای دل
ایده‌لم عرض در بارگه رب عباد
تاکه اصحاب کرم حرم ایده اهل دلی
داد خواهان ایده تادست فلکدن فریاد
ایده اقبالنی مولی اوولی النعمك
جاه ووالای مشیختده فزون ومزداد

جودت پاشا

قصیده در مدح رشید پاشا

حمد لله که بکا یاور اولوب بخت سعید
ایلدی چرخ ایله سر نامهٔ صلحی تجدید
بوریا افکن کنج اسف وحیرت ایکن
شیوهٔ حکم قدر ویردی دله شوق جدید
فلکك جانمه چکمشدی حدنك ستمی
قدم ایتمشدی کمان غدغهٔ دهر عشید
مرکز دائرهٔ حیرت اولوردی کابچك
لوحهٔ خاطریمه نقش خیال امید
بر فکاه فلکك دردسرین چکمکدن
یأس ایله اولمشیدم اویله نزار ونومید
که همان مایهٔ درد وغم اولوردی دلده

نقدر شو قله البسم الله جام جمشید
فکر مطلب ایله سرکرم هوس اولسم اکر
فلك ایلردی بنی جان وجهاندن تبرید
کورینن لوح قمر اوزره کلف ظن ایتمه
نسخهٔ بخت سیاهم فلك ایتمش تسوید
چکدیکم بارکران غم اولمناز تعریف
غمه صرف ایتدیکم اندیشه اولمناز تجدید
شمدی اما بو ستمدن فلك اولدی فارغ
ایلیوب بختم ایله عهد وفاقی تمهید
لوحش الله زهی وضع ودلفروز فلك
بارك الله زهی بارقهٔ بخت سعید
حبذا فیض فرحزای زمان کیم اولدی
عالمك هردمی رشك اورشوق دم عید
بو تسلی غم ماضی‌یی اونوتدردی بکا
کندی حالمجه بنده املم اولدی مزید
بو تجلیٔ جلی شعشهٔ نجم شرف
ایلدی جان ودلی جای نشاط جاوید
که بو صهبای صفا ایله سراسر اولدی
داغ دیرینه‌لرم سینه‌ده جام جمشید
یوزینه کولدی بو تقریب ایله روی ایام
ایلدی بختمی بیدار نسیم امید

يعنى كيم شيوهٔ تقدير خدا قلدى بنى
سير چشم نعم ولطف خداوند وحيد
اصف دور وزمان داور دارا همت
ناظم ملك وملل مخترع طور جديد
صدر صاحب دل و صافى كهر و صاف نهاد
نافذالحكم حكم پرور ودستور رشيد
محتشم نظم ونظامى اثر اهل سخن
صاف تقريرى صفا پرور وهم بى تعقيد
روشنا رأى وكرم پيشه رشيد پاشا كيم
ايدر افكارينى توفيق الهى تأييد
مسندن اراى صدارت كه اولنمش تسليم
دستنه مهر وكالت بطريق التأييد
عارف خردهٔ حكمت كه سر خامه سيدر
قفل راز فلكك كشف وكشادينه كليد
كرم ولطفى كبى قوهٔ قهرى غالب
حدت عرفى كبى رحمى اولنماز تحديد
حكمى نافذ فلكه اويله كه بهر انغاذ
دست تقديرى اورر امضاسنه مهر تأكيد
اولسه خاصيت تمكينى ضعيفان پرور
خار دخس رهكذر موجه اولور سد سديد
اولسه قهرندن اثر ناميده چاك ايلر

چوب موسی کبی جیب بحری خنجر بید
بیلسه الطافنی گردون کماهی ایلر
ایکی سر پنچهٔ مهر ومهی دست امید
داورا دادگرا آصف عالی گهرا
ای خداوند حکم پرور ودستور وحید
ای فلاطون زمان رأیکه صد تحسین کیم
ایلدك كار كه كهنه جهانی تجدید
آب لطفکله زمان ایتدی زمینی سیراب
تاب قهرکله قضا دشمنی ایلر تهدید
طبع چالاکمه بن هر نقدر جبر ایتسم
ینه اوصافکی حق اوزره ادا امر بعید
بر غزل نظم ایده‌یم باری که هر مصراعی
بخش ایده انجمن عالمه بر شوق جدید
گردن عاشقه زلف سیهك حبل ورید
دل رنجوره لبك فیض حیات جاوید
کاکل یار کبی خانه‌بدوش اولدم آه
یاردن ایلیه‌لی تانبی گردون تبعید
عید اضحاده فراقیله بن اولدم قربان
بیلم اول شوخ ایله کیم ایلدی عید اوسته عید
پرچك کیبی بزی آتمه اوموزدن شمدی
گوز اوجیله قنی اول ایلدیکك وعد ووعید

ایتمه‌دن غائلهٔ دهر ایله ترك راحت
جودتا دولت بیدار اولمناز امید
لافی ترك ایله یتر تا که دعای آصف
اوله مرفوع درعاطفت رب مجید
او ولی‌النعمك تا که جهان طوردقچه
ایده اقبالنی حق جاه صدارتده مزید

جودت پاشا

بهاریه درمدح رشید پاشا

خجسته وقت صفا کیم ایرشدی فصل بهار
جهانی ایلدی فرخنده وفرح آثار
دم مسیح کبی تازه جان ویرر چمنه
نسیم صبحدم ایتدکجه لاله‌زاره کذار
قدوم وردی خبر ویردی نفخهٔ نفسی
صفای رایحه‌سی خاکی ایتدی عنبر بار
بو مژده‌لرله کلنجه برای مژده‌بها
ایدر شکوفه‌لرین پاینه نثار اشجار
شکوفه‌لرله چمن اولدی اویله رنکارنك
که باد صبحدم ایتدکچه موجلر اظهار
طرف طرف دوشونور خاکه بوقلمون
دونر دکانچهٔ کوهر فروشه هر کهسار

زمینی ارد بهشت ایلدی بهشته بدل
زمانه لطف هوا ویردی انبساط ومسار
غبار غصه‌یی سیل صفایه ویرمك ایچون
هجوم شوقله هر دم آقوب كلور انهار
دم خزانده نلر چكدیكن حكایت ایچون
شكسته بسته چیقوب كلدی باغه بلبل‌زار
دیزلدی صانمه‌كه برك كل اوزره شبنملر
درسرشكنی بلبل نسیمه ایتدی نثار
علی الصباح كه بیك صبای غالیه‌سا
كزر كوكلری تطییب ایچون دیار دیار
او دمده قادمه جبنان اولور چمن بچمن
كروه اهل تماشا اولوب قطار قطار
جهان بو وجهله حرم جهانیان بی‌غم
زمانه لطف عمیم خدایه شكر كذار
كورنجه بو اثر فیضی طبع نامیه‌ده
بنده طبعمه دوشدی بو غیرت آخر كار
كه كل قدوم دم نوبهار ایله خرم
كلك قدومنه شكرانه كوهزار هزار
ترانهٔ لب هرجویبار فاعتبروا
زبان بلبلك اورادی یا اولی الابصار
یا بن نیچون اوله‌یم پابند قید كلال

نیچون بو شوقله اولمم کمیت طبعه سوار
روامی غنچه کبی بویله بسته لب اوله یم
نیچون آچلمیه کل کبی طبع کوهربار
ولی نعمتمک تا که فیض مدحیله
صبا کبی ایده یم دهره بوی مشك ایثار
پناه کمشدکان بوادیٔ حیرت
نظام ملك وملل ملجأ صغار وکبار
جهان جودوسخا اسمان رفعت وشان
محیط عالم علم وادب کرم کردار
جناب صدر مکرم رشید پاشا کیم
شمیم شهرتی نشر اولمده دیاردیار
وزیر اعظم واکرم که دمبدم رایی
اولور زمانه یه مشکل کشا وکارکذار
فلك شکوه وقدر قدرت وزمین تمکین
کشاده بخت وبلند اعتبار واهل وقار
خجسته رأیی اساس اصول صلحه مدیر
الندہ خامه سی نظم امور ملکه مدار
پر ملك درودکاهنه سراپرده
فلك اوبارکه فیضه کهنه بر کیلار
عجبمی پرده بشر طارم فلکده ملك
ثناسن ایلسه یاد ودعاسنی تذکار

که آفتاب فلکتاب فکری ایتمشدر
جهانی چرخه قدر روشنا و پر انوار
نه‌دمکه نظم امور امم ایچون ویرسه
دبیر فیض وفتوحاته رخصت ازبار
ویرر صفای خیابانی صف ارقامی
اولور صحیفهٔ تسوید ساحهٔ کلزار
او رتبه عالمه اثار عدلی ساری کیم
غزاله پنجهٔ شیر اولدی دست استظهار
طویوب شمائم خلقك او شوق وحسرت ایله
جلای موطن چین ایتدی نافهٔ تاتار
هوایه ایتسه اثر لطف طبعی ایلردی
شتایی موسم صیف وخزانی فصل بهار
ید تاب قهر وجلالی طوقنسه کلزاره
اولوردی رشحهٔ شبنملری شرارهٔ نار
صوغوق معامله کوسترسه کلشنه یاخود
نکاه کرم ایله ایتسه احالهٔ انظار
طوتاردی غنچه کبی خوفله کل نسرین
یناردی شعله کبی شرمله شکوفهٔ نار
کدای درکهی افلاکه ایلر استغنا
غنی لطفی اولان بردخی کوررمی خسار
غبار پاینه صدق ایله یوز سورن کویا

چکر دو چشمنه کحل الجواهر ابصار
بهار معدلتا افتخار اهل دلا
ایا هنرور و حکمت‌شناس و مهر اثار
کمال عقلکه حیران اولور فلاطونلر
ذکای ذهنکی اهل حکم ایدر اقرار
سنك اصابت رأی رزینکه تحسین
که ایتدی رزمکه دهری امن ایله کلزار
سنك قلمله ایلدیکك کاری قهرمان ایده‌مز
سنانه حسن بیان شمدی اولمده فخار
فلکده قدرکی بیلدی که کافر نعمك
کیم اولسه ایتمه‌دز بر فلاکته دوچار
جهانده مظهر الطافك اولمدق یوقدر
اولور عنایتکی بیلمین زمانه‌ده خوار
قضیهٔ کرمك هرکسه جلی و عیان
بو مدعامی بنم کیمسه ایده‌مز انکار
چکنده بنده‌سی درکاه لطفکك بو قولك
غریق بحر عنایاتك اولمده هر بار
ادای شکرینه دائر نه سویلسم بیلم
بوکا نه دل اوله قادر نه خامهٔ اشعار
اوزاتمه غیری یترماجرایی ای جودت
همان او آصفك ایله دعاسنی تکرار

جهانده تا متوارد اوله بو چار فصول
اوله بو وجهله درکاهی ملتجای کبار
جناب حق ایده کلکی اوجنده‌کی مویی
عروس معنی‌یه مژکان وچشم دشمنه خار

جودت پاشا

فؤاد پاشانك پترسبورغدن عودتنده سویلنمشدر

اکرچه نامه‌نك سویلنورسه‌ده نامی
اثر کورلمدی کیتدی بهار ایامی
مواد خامهٔ شاعرکبی عجب طوکدی
نوای نالهٔ بلبلده نغمه هنکامی
طوناندی صانمه‌که ازهار ایله کوروب باغی
آغاردی پژم ایله هر شاخسارك اندامی
سبب ندرکه بو کانون عالم اولدی کرم
تقرب ایلمشیکن بهارك انجامی
ندر بو چهرهٔ زاهد کبی جهان تاریك
اچلمدی فلکك جبههٔ سیه فامی
شتا زمانی یاخود چکمادش اوله ظنم
یالانه چیقدی کبی روز حضرتك اعلامی
بو بر فلاکت دور فلکدر ای ساقی
که قویدی حیرته خیلی عقول واوهامی

بنی شراب ایله سرکرم کیف وشوق اینه
فلکله فصل ایده‌یم بنده باری دعوامی
روامی بکلیه‌لم تاکه بربهاری دخی
کنور تلافیء مافات ایچون سن اول جامی
بولوب او آتش سیاله ایله کرمیت
چکوب صحیفهٔ تحریر عرضه اقلامی
حضور سامیٔ عالیجنابه ایلیه‌یم
افادهٔ حال دل بیقرار ناکامی
کشاده بخت وشرفمند ومشتری طلعت
که طوتدی شهرتی سرحد روم واعجامی
خجسته رای وعطارد اثرکه نظم ایلر
امور دولتی مانند سطر ارقامی
او شمس برج معارف که حد مشرقدن
دیار مغربه‌دك سویلنور بتون نامی
جناب صدرکر مکار مستشاری کیم
اکا سزا وروادر بو پایهٔ سامی
فؤاد افندی فرخ‌لقا که اهل دله
زیاده‌در کرم والتفات واکرامی
او نکته‌دان ودقایق‌شناس عالم کیم
پیام امن ایله کولدردی روی ایامی
نوید صلح وسلامت بیان وکفتاری

کلبد کنج سعادت بیان واقلامی
یازلسه برك که داستان اوصافی
اولوردی بلبلك اورادی صبح هنکامی
شمیم خلقنی یاخود کتورسه باغه صبا
بولوردی شم ایله مرغ چمن دل‌آرامی
عجبمی ایلسه اثار خامه‌سی هردم
شکسته شهرت وصاف وابن خیامی
صفای طبعنه دمبسته صائب وشوکت
رحیق نظمنه حیران وتشنه درجامی
خدا یکان کرامی کهر خداوندا
ایا مکمل ناموس مسند سامی
صلاح وصلح ایله ایتدك جهانی خرم وشاد
سیوفه اولمدی محتاج عدونك الزامی
سیاحت وسفرك منتج رفاه اولدی
که سلم وصلح ایله بولدی امورك انجامی
سکا هزار افرین که قاندردك
کلام ایله بر الای پردلان خودکامی
ثناکی ایلیه‌مم لایقیله ایتسه‌مده
نه دکلو طبعمه تیغ قلمله ابرامی
دکل قلمله سنك بی‌نهایه مدحتنك
لسان ایله دخی ممکن دکلدر اعلامی

همان کمیت نی خامه‌یی ایدوب تحریك
ایدم طریق تغزلده باری اقدامی
یانده اولمیجق عاشقك دلارامی
چمنده اولسه‌ده اولماز اکا دل آرامی
کشاد ورد امل قالدی سال اتی‌یه
بو ییلده سوز ایله کچدی بهار ایامی
کورن صانورکه کمش سرویدر او سرو قدك
یم سرشکمه دوشدکچه عکس اندامی
هوای کاکلی بر باشلی درد ایکن سرده
کتوردی قاره‌خبرلر خط سیه‌فامی
اوزاتمه طرهٔ دلبر کبی سوزی جودت
قصیده وغزلك ایردی وقت اتمامی
دعایه باشله آچوب درکه خدایه الك
ختام مسك ایله بولسون کلامك انجامی
دم بهارده تاب وتاب نامیه‌دن
بو باغ دهرده سرو وسمن اوله نامی
اکا کرم ایده حق طول عمر ایله صحت
جهانی نغمهٔ بلبل کبی طوته نامی

جودت پاشا

غزل ×

يازق ام الكتاب عشق ايچون تفسير يوقدر يوق
تسلى بخش اهل حال اولور تعبير يوقدر يوق
زمان بر آن ممتددر كه چكمز بر كچن آنى
تجلى خانهٔ تكوينده تكرير يوقدر يوق
دكلدر انتهاده ذوق و لذت ابتدادندر
جوانلق عالمن ياد ايتميان بر پير يوقدر يوق
بتون افعالك اجرا آتى استعداده تابعدر
بيلنسه سر خلقت كيمسه‌ده تقصير يوقدر يوق
هرسكلى عارف احكمت

—

احيا اولور زمين وزمان نوبهارده
كسب نشاط ايدر دل وجان نوبهارده
تبشير ايدنجه باغه صبا مقدم كلى
بلبللر ايچره قوپدى فغان نو بهارده
عشاق زارى آردى صره درت طولانديرر
كلكشت ايدوب اوغنچه دهان نوبهارده
ياد ايتمه هجر يارى زمان وصالده
يوقدر مساغ فكر خزان نو بهارده
كلشن نشين اولوب شب وروز ايله اعتياد
اكرم صفا وذوقه همان نو بهارده اكرم بك

—

نظیره سی

بکزر صفاده جنته وان نوبهارده
اولمز آکا شبیه مکان نو بهارده
یکدل میان باغده کلچین ناز اولور
همدست اولوب رجال زنان نوبهارده
خوشدر دم شبابده پرهیزکارلق
اولسه لطیف اولور رمضان نو بهارده
صدساله بر شجر بولیور باق حیات نو
پیران اولورسه چوقی جوان نو بهارده
بنده آکوب اوکل تنی آه ایلر آغلارم
ایتدکجه عندلیب فغان نو بهارده
نای وکمانی دیکله‌میز مطربا بزه
بسدر صدای جوی روان نو بهارده
چیق سنده سیر باغه غزلخوان اولوب رشاد
بویله طوررمی اهل بیان نو بهارده

رشاد بك

غزل

شکوی ایده‌مم طوغریسی دورانك الندن
هپ چکدیکم اول آفت دورانك الندن
زهر ایچمکی ترجیح ایدرم دست جواندن

ایچمکدن ایسه شربتی پیرانك الندن
مقصوده ایدر دسترس الله آنی البت
هر کیم طوته‌جق اولسه یتیمانك الندن
ابنای بشر تابع احکام قضادر
کیمسه یاقه‌سن قورتاره‌مز آنك الندن
تفویض امور ایتلك اولمز جهلایه
ایش بکلنلیرمی خر نادانك الندن
بر کره شو آثار ترقی‌یه نظر قیل
سیر ایت که نه‌لر کلمه‌ده انسانك الندن
قادر دکلم دفعنه کلدی بنه واعظ
یارب بنی قورتار شو کرانجانك الندن

رشاد بك

—

دهرك نه کیو مرثی نه اسکندری قالمش
ساده قوری برنام ایله شهرتلری قالمش
اسلافك ایچنده سورم بن جمی زیرا
اولمش ایسه‌ده، رحمت اوله، ساغری قالمش،
بر عارضه‌در راه محبت اوقدر کیم
آنده کیده‌نك عاجز اولوب اکثری قالمش
مجنون مقدم صایلیر دشت جنونده
اما نیجه یوز مرحله بندن کری قالمش

كلزاری خزان عرصهٔ ویرانه چویرمش
نه صوت هزاری نه کل احمری قالمش
دون میکده‌ده شیخه ایچر مشدی‌می اول شوخ
صیزمش اوراده تا اوزماندن بری قالمش
باق مرحمت ایت حالنه بیچاره رشادك
دردکله همان شویله کمیکله دری قالمش

رشاد بك

نظیرهٔ غزل فضولی

فداکار اولملی دلدارینك اوغرنده هر عاشق
الك ادنا امرینه قویمق کرکدر جان وسر عاشق
بری طاتلی ادالرله بری صافی رجالرله
ویرر معشوقه‌سیله لذت شیروشکر عاشق
کوزی پرسیم اشك تر له وجهی زرد حمد اولسون
چکرمی هیچ صاغ اولدقجه درد سیم وزر عاشق !
الندن دوشمیور اول آفتك بردرلو آیینه
اوده ظنمیجه کندی حسننه بندن بتر عاشق
شو غربتده رشاد بی‌صبر قالدم آرتدی هم عشقم
دینور کرچه‌یا صبر ایتمك کرکدر یاسفر عاشق

رشاد بك

خدمت ایدر البته بر مقصده هرکس
حقدر بنم عندمده فقط مقصد اقدس
دنیاده تصور ایده‌مم بر ایی خصلت
اولمق کبی برعاجزو مظلومه مددرس
بر عالمه همبزمیٔ صنف جهلادن
اهون کورینور ظن ایدرم کوشهٔ مجلس
. . . .
. . . .
هیچ کیمسه‌نك اقبالنه اصلا حسد ایتمم
« المنة لله تعالی وتقدس »

رشاد بك

ویل داوری

١

برجه دونسه تاب وفردن تختگاه،
مستفید اندن دکل بخت سیاه،
حالبوکه چشمانك ایتسه برنکاه،
نورینی رؤیاده روحم جذب ایدر •
هم سیه هم قابل نشر ضیا
کوزلرك نجم سپهدر کوییا،
یاشب فردوسه ناظر دائما •

هر سحر بیلم نه صورت کسب ایدر؛
بویله - ویل داوریده - قالسه‌ق هر کیجه ؟
بر آغاج آلتنده یاتسه‌ق کیرلیجه ؟

٢

کولده حیرانم هله انوارکه
کوزلرمده یانسه لایق نارکه،
ایلمش حق عرض ایچون دیدارکه،
آنی مرات سمادن انتخاب.
عکسکه باق نجری سیرایت آبده.
خنده‌لر قیل صبحی کور مهتابده.
باق نه‌لر وار وصلت بی خوابده.
بن نه مهتاب استرم نه آفتاب،
بویله - ویل داوریده - قالسه‌ق هر کیجه،
بر آغاج آلتنده یاتسه‌ق کیرلیجه ؟

٣

صانکه ویل داوریده اطراف وجوار،
صاچلرك فیضیله اولمش هب بهار:
نفحنی نشر ایلدکجه روزکار،
حاصل اولمقده هوای سنبلی
یاشو کلبنلر پریدر مستتر،
انلرك انفاس عشقی منتشر.

ایکایور بی چاره حیوان محتضر ،
سن فقط احیا ایدرسین بلبلی ،
بویله – ویل داوریده – قالسه‌ق هر کیجه ،
بر آغاج آلتنده یاتسه‌ق کیزلیجه

٤

قوش کورنمز عکس ایدر نازو نیاز ،
ظن ایدرسین کیم اغاجلر نغمه ساز .
صانکه هر نخلنده برسوز وکداز ،
بر سماوی طائر اولمش عندلیب .
بویله جنت کورمدم رؤیامده :
بر بهار دائمی آرامده .
روحمه هب قالمه‌یی ابرامده .
راضی‌یم اولسه‌کده مطرود وغریب ،
بویله – ویل داوریده – قالسه‌ق هر کیجه ،
بر آغاج آلتنده یاتسه‌ق کیزلیجه ،

٥

باق نه یاقلاشمش بوسمته اسمان .
اشکار اولمقده سودای نهان .
باغ وبستانند‌ه‌کی بادوزان
حس ایدرسین کیم هوای عشقدر .
کشکه عالم بویله اولسه سربسر .

طوغدیغك یردن دکلسین بی خبر ،
کوکده سن کوزدکی روحم بویله یر ؟
بنجه هر ان ابتدای عشقدر ،
بویله — ویل داوریده — قالسه‌ق هر کیجه
بر آغاج التنده یاتسه‌ق کیزلیجه ،

٦

بن بو حوش تکلیفی تکرار ایلدم ،
یعنی قالمقده چوق اصرار ایلدم . ،
بولدی بر مانع که اقرار ایلدم
ایتدی اول کافر شویولده اعتذار :
برف ایله مستور اولنجه برك وبر ،
هم لیال ایلر تغیر هم سحر . ،
سر سفید اولمقله یعنی هر شجر ،
اختیار اولمش صانرسین نوبهار ،
بویله — ویل داوریده — قالسه‌ق هر کیجه ،
بر آغاج التنده یاتسه‌ق کیزلیجه ،

عبدالحق حامد

رنده‌وولر

١

کرچه خالی قالمامشدم یاددن استانبولی ،
پك الشدرمشدی سیرانه بنی — قصقاد — یولی .

یاهله ـ و ن سنله ـ آرژان توی ؛ ـ او تویله سن قولی ـ
بر ملك تعقیب ایدردم سیر ایله صاغی صولی ٠
ـ لاقده ـ قصقادده ـ انكله رانده‌وولر وار ایدی ؛
قوه‌دن فعله چیقار بیك آرزولر وار ایدی !

۲

كول كنارنده پیاپی حاضر كار وزیان ،
سوبسو سیران ایدردم كه سواری كه پیان
صكره بریاندن اولوب اول ماه تنهارو عیان ،
پاینی تقبیل ایله شكرانم ایلردم بیان ٠
ـ لاقده قصقادده ـ انكله رانده‌وولر وار ایدی :
قوه‌دن فعله چیقار بیك ارزولر وار ایدی !

۳

ثوب طاووسانه‌سیله ناز پرور بر پری ،
سینهٔ پر سوز شمده تیره‌یوب بال وپری ،
آتش افزای دل محرور اولوردی هر یری ؛
بر خیال ایت ماهتابه قارشی اول سیمین بری ٠
ـ لاقده قصقادده ـ انكله رانده وولر وار ایدی :
قوه‌دن فعله چیقار بیك ارزولر وار ایدی !

٤

دائما برلشمكی دعوتله ایلردم رجا ،
برلشوب دارالطعامه عزم ایدردك ابتدا ؛
صكره ـ اسپكتاقله ـ اندن صكره سیران سما !

روز وشب، دنیاده رؤیاده، خلاصه دائما،
ـ لاقده قصقادده ـ انکله رانده وولر وار ایدی ؛
قوه‌دن فعله کلیر چوق ازرولر وار ایدی !

٥

عالم ابی یعقوب سیلاب سوء اتفاق ،
عاقبت کیتدم نه قصقاد قالدی حاضرده نه لاق .
بر کوچوك کول یاپسه لایقدر دوچشم اشتیاق .
کریه‌لرله اول یوزی کلدن بن ایتدم افتراق !
ـ لاقده قصقادده ـ انکله رانده وولر وار ایدی !
قوه‌دن فعله کلیر چوق ارزولر وار ایدی !

٦

دمبدم چشممده توتمکده اوسیران کونلرم .
بونده بن حالا انك فکریله فریاد ایلرم .
خود بخود تصویرینه اسرار عشقی سویلرم .
نامه‌می السونده یاد ایتسون که اول مه پیکرم
ـ لاقده قصقادده ـ انکله رانده‌ولر وار ایدی !
قوه‌دن فعله چیقار بیك ارزولر وار ایدی !

٧

سنده سودکسه برادر بیل که انجامك یمان .
کوکلکی ضبط ایت قارشمم صکره بولمازسن امان .
بکزمه دقت ایدیدك کشف ایدردك سن همان .

بن او کاروبی طاردم آه بیلسه‌ن ! بر زمان ،
ـ لاقده قصقادده ـ انکله رانده وولر وار ایدی :
قوه‌دن فعله چیقار بیك آرزولر وار ایدی ! حامد

شانزه لیزه

۱

کیت ده برکره کور سیاحتله ،
نقدر خوشدر آه او ـ شانزه‌لیزه ! ـ
انده کردونهٔ ظریفه سوار ،
نه‌قدر خوش بچر ـ آلیس هووار ـ !
یالکزدر کیدر ایکن هربار ،
اخشام اوستی دوز جماعتله !
التفات ائلمزدی اوکجه بزه ٠

۲

قاویشور هرکس انده سودیکنه :
کوندوزین کولکه‌لك ؛ کیجه پرنور ٠
کوندوزین دائما شبیه سحر ؛
کیجه بر برجی اندیرر اول یر ٠
وار او برجك ایچنده برده قر
که رقابت ایدر سماده‌کنه ؛
کیم باقارسه اولور همان مسحور !

٣

آن واحدده بیك قدر ـ رمیزه ـ ،
دها بیك درلو بی‌حساب ـ اكیپاژ ،
هر كیدن مطلقا تصادف ایدر ؛
عودت ایتمش زمان ماضی دیر .
بوجماعت ـ بوادبولونیه ـ كیدر .
اند بعضاً عیان اولور ـ الیزه ؛
زیر حكمنده پرشتاب ـ اكیپاژ ـ !

٤

كورینور برطرفده ، ـ سیرك دته ـ
اوزری اورتولی اوبر كلشن .
بر طرفده : ـ مابیل ـ نمایاندر ،
اكاده كرچه بر كلستاندر ،
قصر بی سقف دینسه شایاندر .
وضع اولنمش او یرده هرجهته :
ذوق وراحت محلی بر مسكن .

٥

انی ـ قونسر ـ لریله مدحه قدر
یتشیرمی بوخامهٔ كمتر .
قونسر ـ اما درونه كیرسه‌ك
كورورز برطاقم قادین اركك
بر اویون سیر ایدزیمك ییه‌رك .

القش اوازه‌سیله قهقهه‌لر
قاریشوب سوزی سازه عکس ایلر •

٦

هم کیجه همده کوندوز اولدیغنی
کوردیکم چوقدر انده بکلر ایکن :
راکباً یعنی ویردیکم رمیزه ،
چکیورکن سیاه پوش الیزه ،
بشقه زینت بولوردی شازه لیزه !
هر تخطرده اوکسوز اولدیغنی ،
از کورردم اکا بوزینتی بن

حامد

مه‌وزن لافیت

١

شو مزهره‌یه نظر ایله کل ؛
خروشنه باق شومنابعك •
بومنظره‌یه دیرایسه‌م محل :
خلاصهٔ قدرتی صانعك •
پریسی میدر بو مواقعك ؟
خیال ایسه‌ده نه قدر کوزل !
شوچشمه باشنده‌کی کوی قزی ،
عجب بوچنده نه خرسبزی ؟

۲

روایح کیسوانی جوارینه منتشر •
انك ایزیدر شونصفی چیچك ایله مستتر •
صودن چیقیور او اثر لطیف انی کوسترر؛
یا باصدیغی یر تفیض ایدرده کهر ویرر •

۳

دقیقه‌ده بر بکا دقتی
مقار نمله چوغالمه‌ده •
مساعد اولورمی که خلقتی
النده کویومله صو المده‌ده؟
ترنم ایدر دیلی چالمه‌ده
همان بو قدرمی یا سرقتی ؟
شو چشمه باشنده‌کی کوی قزی ،
عجب بو چنده نه خرسزی ؟

عبد الحق حامد

روبنصون

۱

نه خوش اشجار ایچنده باق شو قمر
آی دکل صانکه بر کوچوك اختر ،
متصل اویله غائب وحاضر •

بعضی ده اوینادجه یاپراقلر ،
کرم اختراقدر اوفاق کورونور ؛
باش اوجکده اوچار اوزاق کورونور ؛
متعدد اولور هلاله دونر ،
حیرتلی بر روزکار اسنجه سونر ؛
صکره بدر اولدیغی اولور ظاهر !
بر کوزلدر جمالنی صاقلر ،
اینانلز آنك قیبرتیسنه .

٢

دقت ایت باق شو طائر پنهان ،
عجبا هانکی حس ایله نالان ؟
بر صفا کسب ایدرمی اورماندن ،
عجبا شنمیدر اویاناشاد ؟
تمادی اوترده مشجره‌ده ،
سسی تزیید صمت ایدر دره‌ده ؛
بو حزین عکس ایله دیسه‌م شایان ،
اوتیورکن او شبهه‌سز کریان ،
صو تنك تیترك اولمسی اندن ؛
ینه اندندر ایتدیکی فریاد ،
بکزیور بر صویك شیپرتیسنه

٣

عرض ایدر فوقزده سیر اثلر ؛
اکا کویا اوفاق کلیر بو جهان ؛
فکره بکزر همیشه پر هیجان !
چوق بیوکدر او پك کوچوك حیوان
هر طرفده سکوته میل ایلر ،
جمله اشیایی سر بسر دیکلر ،
دائما کندی کندینه سویلر ،
شوق ایله غملی حزن ایله شادان ،
اکا شاعر دینلسه احرادر .

٤

بر لساندر که ایتدیکی افغان
آکلامز الك مکمل انسانلر ؛
انجق ارواح شاعران آکلار ؛
چونکه روحاً حکیم اولور انلر .
بویله‌در عینی خانهٔ مرغان ،
یعنی بر آشیانه‌در بو مکان ،
هپسی برلکده بر ده شادان ؛
اغاج اوستنده جملة اولر ،
باق — روبنصون — نه یولده اعلادر !

٥

اولەمز منتهی، بو یرلرده،
نه قدر اعتلا ایدرسه خیال .
یوا لکن بو بر ملك یواسی !
کچیورکن شفق بو موقعدن،
برسقوط ایتمش ملکسین سن .
قاچەلم ! شمدی عودت ایلرده،
سنی درکاهکه ایدر ایصال ؛
کوریورسین که پك یاقین بوراسی !

عبد الحق حامد

مون مورانسی

١

نه حزین باق شو قارشیکی طاغلر :
اوزرندن کچن سحاب آغلر،
اتکندن اقان صولر چاغلر .
یيقانور صانکه باغچەلر باغلر .

٢

اشته کچدی شمندوفرده هله !
ایکی طاغ اورته‌سنده سرایت انی .

حركاتنده‌كی صدالر ايله‌،
شمدی بر نهره بكزيور دومانی !

۳

ادمك عمرينی بيترمك ايچون ،
بوراسی پك اوزاق مجالسدن .
شمدی بورده‌يدی ، كيتدی ، پارسدن
بكه‌جك بر زمان كتيرمك ايچون !

٤

سكا ، ای نازنين هرجايی ،
نه‌يه خوش كليور بو تنهايی ؟
كوسته مقصد لطيفه‌در كوزلم !
هايدی مركب سوار اولوب كزه‌لم !

٥

اه سن سوديكم برابر ايكن
نرده اولسه‌م چابق كچر بوزمان !
بنجه مركب ايله — تيرن — سيان .
كچمين‌دم همان‌دم هجران !

٦

ايی ايتدكده كلدك اركنجه .
ايسته‌مم يعنی بشقه اكلنجه .

بو - مورانسی - عزیمتی بیلسه‌ن
نه بیوك یادكار اولور بنجه !

عبد الحق حامد

بر یأس كیجه‌سی

۱

تار ایچنده زمین، سما یكسر؛
صانكه ماتمده سرتسر آفاق،
مهر وماه وسحائب واختر،
دود حسرت صاچار علی الاطلاق
بو نه‌در؟ كربلامی ماتم می؟
یوقسه بر كیرو دار عالم می؟

۲

كائنات آغلیور، جهان پرژنك!
قهر ایچنده مكونات شئون!
نجم . . . . كبی زمین شبرنك!
بخت . . . . كبی سما مغبون.
صبحی یوق برمساده‌یز، واویل!
آه بز توكنمز اولدی بولیل!

۳

دود هیچی لیل ژنك عدم،

روز پرنور عالمك شبيدر ،
بوقراكلق — ، تها كه ليل ندم ٠
بوتغافلده سر اغربيدر ٠
اصله رجعت زمانيدر هيهات!
ياكه روز تلافئ مافات!

٤

مدفن فكر واپسيندر ،
ظلمت آباد هيچئ فيفا!
كوسترمى عجب نلر دائر
فسحتنده ستيرۀ يلدا؟
دود شبكون رداى هيچيدر !
اوسياهئ جاى هيچيدر !

٥

تار ايچنده فضاى هيچستان !
صانكه چوكمش بوشب ظلام عدم!
طالعم مى ، عدم ميدر بوجهان؟
« نه ايچون كوليور صباح ندم؟ »
نه ايچون بويله انتظار كرك ،
انفلاق صباح محشره دك؟

٦

شو ضيالر ؛ — كه تار ايچنده يانار —

یأس ایچنده امیدی آ کدیریور !
شود کزلر، — که آقه‌ده هربار —
انشلال حیاتی صاندییور !
بویله برتاره منقلب او حیات !
جوی هیچی حبابیدر هیهات !

۷

ظلمت یأسه هیچ ویریرمی خلل ؟
صبح ایله چکسه عمر، اولسه مخل !
فك مژکان ایدرمی چشم امل ؟
لیلهٔ یأس نیجه صبحه بدل !
شب دیجوری آه پك سورم !
شب دیجور دربنم محرم !

۸

مه صفرت کزین افق آرا،
برسونوك لمعه عرض ایدر، اغرب
عارض محزن ورم کویا !
لون رقت ندن اومهده عجب ؟
آه کوکلم رقیق اولان هردم !
بویله رقت ویررمی هیچ عالم ؟

۹

شو بلوطلر، شومه، شو ظلمتلر،

شو صدای سکوتیٔ کهسار،
هپسی برلون رقت عرض ایلر،
هپسی مظلم کوزمده، هپ پرتار!
هپ یارلمشده دهرك اقطاری،
بن‌می فرقنده قالمشم باری؟

۱۰

بوتوکنمز ظلام غم، شو فضا،
صفحات لیال عمرمدر!
بوسپهرنك هیچیٔ فیفا،
ظلمات خیال عمرمدر
چشم پرنم، کوکل غریق یئوس؛
عمرمك بخشیدر بکا، افسوس!

۱۱

شو سواد و ظلوم و شبرنکی،
بردادرکه کوزلرمده بنم!
کریه‌در قلب زارك آهنکی؟
کورونور نقشی سوزلرمده بنم!
فسحت یأسدر زمین فنا؟
صانکه جو سما زمین پیرا!

عبدالحلیم ممدوح

غزل

نازك چكرمی دل سكا افتاده اولسه
هر بر جفاكی چكمكه آماده اولسه

زنجير زلف ياره ايدر ميدی التفات
جمله قيوددن كوكل آزاده اولسه

ايتمزدی غمزه خود بخود آغاز فتنه يه
چشمی اكر بو حاله رضاداده اولسه

اولمزمی سوديكم اوقدر نازه دوشمسه‌ك
آنجق معامله‌كده ينه ساده اولسه

(اكرم) هجوم آتش هجران ياردن
حالم تباه اولوردی اكر باده اولسه

اكرم بك

نظيره‌سی

اولمز سكون پذير كوكل باده اولسه
غمدن بری و غصه‌دن آزاده اولسه

اولمزدی اهل عشقه عطاسی بو مرتبه
اصلنده‌می اكركه حلالی زاده اولسه

زاهد مسيره‌ده بيله قيلمز ريايی ترك
ايتمز قعود زيرده سجاده اولسه

آرام ايدرمى هيچ اوكيم اهل كيفدر
بز منده برجوان ومى آماده اولمسه

مطلق رقيبه واردر اوشوخك علاقه سى
چكمز كشى بو چله يى افتاده اولمسه

كلمز ايدى وجوده شو عمران شو انتظام
«سعى وعمل» ديدكارى دنياده اولمسه

ايتمز ايدم نظيره يه جرأت اكر رشاد
اكرم كرم قيلوبده رضاداده اولمسه

رشاد بك

غزل

عشقله بى قراردر كوكلم
هجرايله داغداردر كوكلم

حذرايت سوديكم طوقونمقدن
قابل انكساردر كوكلم

مبتلا اولديغى جهتله سكا
طوغريسى بختياردر كوكلم

اولور اولمز جوانه ميل ايتمز
خوار باقه كباردر كوكلم

ايستەمزسك نه دن فتاده لكم
سكا كويا كه بازدر كوكلم

بچه‌مز هپ نوجواناندن
بونده بی اختیاردر کوکلم

رشاد بك

حجر متحركك

نه خوش بر کویلی قز کوردم چمنده
تك و تنها او تورمش بر چمنده
که باقسه‌لك قورقولوردی عزلتندن

مآلی قیلمش اطرافه سرایت
ویرردی موقعه حسن و لطافت
پریلر شاد اولوردی وحشتندن

کنار آب ایدی ظل صنوبر
او یردی پاینی خورشید انور
انی مطلق کوررلردی سمادن

او یوردی طفل سودا مقدمنده
دل معصومی تیترردی غمنده
که اقسدر بو حالت بر دغادن

صفای حسن ایله یکسر مسرت
دینوردی دینسه بر دلبر مسرت
سریرندن یکا اولدم روانه

کیدلمز نزدینه قویماز چیچکلر
صانردم بکلیور بر چوق ملکلرلر
باقاردم کاه اوکا کاه اسمانه
آچیق مائی کبی چشمانی بی رنك
نکاهی جای شبهه عین نیرنك
باقلمزدی فقط باقق ضروری
کوررمیدی اوکوزلر بیلم اما
باقاردی رهکذاره مردم اسا
دینوردی جنته مشتاق حوری
اوت بر مائی کوزلی همده اسمر
دکلدی اویله بن دیر سمده اسمر
اولورمی اویله اسمرلك نه ممکن
فقط مرعاده ویرمشده معیشت
براز کندیمنا قیلمش طبیعت
ایکی خطوه دها اولدم مقارن
بنی هیچ باقه‌دن کوردی امینم
قارشدی شوقنه حال حزینم
دکلدی کرچه مقصودم رقابت
سیهدی صاچلری یادمده قالمش
بوپك بللیدی برسودایه طالمش
محبت طوغریسی قیلمش اصابت

کوردم حسن وعشق یك نشین
که لایقدر دیسه‌م بر عشق احسن
که الیقدر دیسه‌م بر حسن عاشق
هنوز اقشام دکل کون غائب اولدی
سحاب صبح کویا مغرب اولدی
اوده بکلر فقط بر بشقه مشرق
ایدردی کندینی کرچه اداره
ینه باقاز دکلدی رهکذاره
نفوذیله دل نو اهتزازك
کوزردم بونده بر سرواز نمایان
صانردم بکلیور جانانی جانان
ویاخود روحی در بر جسم نازك
مراقدنمی بیلم هر نه دنسه
سزادر اشتیاقدنده دیسه
طبیعی در بو حالتده تحسر
قزی کورمك ایچون یاریله محظوظ
ایدندم کندمه بر جای محفوظ
قیلاردم که تماشا که تفکر
بو حال اوزره ترقبساز ایکن بن
قیام ایتدی تعجله یرندن
نصل کیم روزهٔ محشرده هرتا

یقین کلمشدی بر طالعلی مخلوق
کوزلمیدی بو عاشقدن او معشوق
تردد قیلسه شایسته یدی سودا
اولوردی کورمکه حائل درختان
ملاقی اولدیلر خیزان و افتان
کلیردی نالهٔ جانسوز بوسه
دیدم کیمدر عجب اولمازمی معلوم
چیقوب باقدم که بر بزغال معصوم
نه موحش نامزد اول نو عروسه
برابر قوشدیلر خواهر برادر
بنم ده عقل و تمکینم برابر
تهورلر تحیرلرله قالدم
نه اولدم صانکه بن اولدمسه انسان
دها مونس پریوشلرجه حیوان
تفکرلر تحسرلرله قالدم
شتابان اولدیلر میدانه طوغری
کیدردم بنسه قبرستانه طوغری
نه صورتله کیدرسه بر جنازه
محبتمش بو صحرا عالمنده
بنم یوقیدی محبوبه‌م دمنده
او حسن تازه‌دن بیك کره تازه

دوام ایتدم یولمده بی تصادف
او یولده کیمسه‌لر قیلمز تخالف
واروب بر سمته صوردم نرده دلبر
الله کندمه ایتدم اشارت
دیدم . اشته ! امان یارب جسارت
یوردی او سمته بر سنك معبر

عبدالحق حامد

زهرهٔ هندی

یشیل کیمش امینم بن کلندن
یاجندن کلیر یاخود چمندن
تمامیله چکلمشدی حرارت
حرارت بنده طوپلاندی او دمده
ایزدی کوهدن یالکزدی همده
فقط منظر دکل بوندن عبارت
اولوردی جانبنده نمایان
کزن طاووسلردن بر خیابان
همان هر بر قدمده بر نظارت
کوزللك قابل اخفا دکلدر
بونك ده خارجندن مستدلدر
نفوذ ایتمش ثیابندن او حالت

او بر سیمابه بکزر صاف بر حسن
یشیل کیمش دکل شفاف بر جسن
چمنلردن پذیرای خضارت
خیر پایینه بالادن کریزان
شهاب سبزدر افتان وخیزان
ضیاسی طرح طرح ایتمش سرایت
طاغلمش آفتاب اشجار ایچنده
اسر خوش بر نسیم انوار ایچنده
پریلردن ملکردن بشارت
بو هیئتده نه ممکن بر ستاره
او بر قزدر موکل نو بهاره
چمنلر پاینه ایلر دخالت
یقین کورمکده‌یم بندن فقط دور
اغاچلقلر ایچنده بر یشیل نور
شب نیلئ مهتابه رقابت
جهنملر سوزمشجه او اثنا
کونش باتمشدی محو اولمشدی اما
ایزردی کوهدن بر بویله آفت
حلول ایتدی او بردن رهکذاره
شتابندن چکندم بر کناره
یقیندن باقه‌یه کلمزدی طاقت

یقیندن باقمغه حاجت ده یوقدی
یقندن کیتمکه جرأت ده یوقدی
شاشوب قالدم گذار ایتدی نهایت
اولوردی رنکلر پیدا ایزندن
تبسم بال وبالندن دیزندن
نسیمندنسه ریحان شبابت
جسارت ویرمدی تحریك پایه
فقط کوکلمده تحریك هوایه
یتشدی کوردیکم شکل وقیافت
براز صکره بلای ریح منحوس
چیقوب باقدم اغاچلرهپ زمین بوس
ایدرلر کیتدیکی سمتی اشارت
سحاب وجویبار وشام یکسر
محاسندن نه وارسه هپ سفربر
الا ه الحسنه قیلمشلر رفاقت
نه درلدیردم. قوشوب دهشتله هرسو
حیات یار ضایعدر — نه در بو؟
بو ظلمتکده ده صحرای قیامت

—

بر ليلهٔ يأس

نه كورسه ديدهٔ پرنم سپهرنك
نه ياد ايتسه دل برهم سپهرنك

ايرشدم بر يره هر دم سپهرنك
صباح اولمز شب ماتم سپهرنك

مهالك حى وميت اين واندن
حيات اولمش دينور فارغ جهاندن

نشان ويرمكده طيف شبرواندن
جن وآدم كبى كورسه‌م سپهرنك

اولوب زير زمين يكسر كشاده
اوچر عفريتلر جو هواده

مشابه قد جانان تند باده
لقاى ساقىٔ خرم سپهرنك

چكلمش رنك وبو كلزارلردن
نهالان فرق اولنمز دارلردن

سر زلف نكاران مارلردن
لحاف وبستر وهمدم سپهرنك

بوغلمش كريهٔ حسرتله خنده
قونلمش پاى حريتده بنده

سیاه آچمش بتون کللر چمنده
هزار و غنچه و شبنم سیه‌رنك

دوشر بیك طور معنی جانه مظلم
تجلیدر ایلز دورانه مظلم

ملاذ و مسجد و میخانه مظلم
امام و مطرب و محرم سیه‌رنك

قنادیل سما بیتمش سراسر
بوارق هب طوکوب قالمش برابر

صباح و جوی و ابر و باغ و مشجر
سیه کسوة سیه‌مقدم سیه‌رنك

پرستار حجر هب یار و دشمن
جناح ملعنتدن یوق بر ایمن

صنملر آبنوسدندر برهمن
کوزللر هیکل ابکم سیه‌رنك

بنات فکر و معنی خانه بردوش
یورر تشریحلر بدمست و مدهوش

کزنلر خانه‌لر طاغلر کفن‌پوش
عموما هم بیاض و هم سیه‌رنك

چه غایه‌در پر جوشش سم
یایلمشمی دیسم دود جهنم

ویاخواب عدمدر بو مجسم
قرارمش کوك یوزی عالم سپهرنك
شب اسرارده دیدار مقصود
دکرمی قلبه هیچ انوار مقصود
کل اولمه تا سحر بیدار مقصود
اولور سین سنده ای سرسم سپهرنك

حامد بك

تجلی یاخود تسلی *

سحر وقتیدی چیقدم بچن کون کوهساره
که سس یوق بر طرفده سیس ایشیدی جواره
نمایاندی اویردن دکز صحرا خیابان
غریب الحال بر کوی مصادف رهکذاره
خراب اولمش نه وارسه تراب اولمش او بر کوی
باشنده سنك مقبر ایکی ویران مناره
اویوردی هپ چوجقلر فقط قوشلر اویانمش
سونوب یلدیزلر امواج ایدر صولت کناره
نه در بیلم امینم که برشیلر صورواردم
صورواردم جویباره صورواردم روزکاره
اغاجلردن ایدردم تضرعلر ایچمدن

اغاجلر کیم صرارمش تحسردن بهاره
صانردم یادی دز بوورم بر دلربانك
اقاردی جوی عمرم دوچشممدن غباره
برنجی دفعه کوردم اوکون برسرو ابیض
قرانلق بر بیاضلق که بکزردی مزاره
اولور ماضیسی کویا او امواتك نمایان
چیقاردی سلویلکدن بلوتلر پاره پاره
نه دریاربی – دیردم – نیچون صولمش چیچکلر
باقاردم بر طرفدن جبال ذی وقاره
هانی – دیردم – الهی او سلطان ملائك
که ایتمشدك بکا سن جنانکدن اشاره
کونش طوغدی نهایت طویوب بر حسن تعظیم
قیام ایتدم اوانده کوزم وقف اولدی یاره
مکر جانان ایمش اواوت تمثال جانان
که بالای افقدن چیقار پروردکاره

حامد بك

بر اغبرار

١

بیلمم نه یه بو دیار مغبر
کوکلم کبی هر جوار مغبر

برج و بدن وحصار مغبر
دریا مغبر کنار مغبر

٢

مسجدده نه وارسه چهره برخاك
روزنلری صانکه چشم در خاك
منبرله مزار سربسر خاك
محراب نکون منار مغبر

٣

مطرب سربلوب ترابه بیهوش
چنك ودف ونایلر فراموش
ساقی کله‌مند وبزم خاموش
رقاصهٔ باده خوار مغبر

٤

قالسه‌دم نوله سرسریٔ موقع
یکمش دم دلبریٔ موقع
دوکمش توکنی پریٔ موقع
ابکار خیال زار مغبر

٥

جنتسه‌ده نشئه‌سز ملکلر
صان هر بری اول پری‌یی بکلر

آچشسه‌ده زنکسز چیچکلر
کلشسه‌ده نو بهار مغبر

٦

چیقسونده او ماهوش دکزدن
عرض ایتسون او حاله‌اش دکزدن
باتمش کیتمش کونش دکزدن
اخترلره خون نثار مغبر

٧

عرض ایتدیکی رنك ایله او واویل
یادمده‌کی حسنه عرض ایدر میل
مهتاب تورم اتمش لیل
ماتمزده اشکبار مغبر

٨

قالسونمی مه و ستاره خرم
خورشیدنه‌وار طوتارسه‌ماتم
اولمشدی انك کبی بنم هم
محبوبه‌م اولان نکار مغبر

٩

یوق اسکی صفاسی باغ وراغك
کور بلبلی پنجه‌سنده زاغك

یردن چیقیور کبی بو باغک
صحننده کی روزکار مغبر

١٠

وارمش کوره‌رك او سروی خوابه
اولمش متواریٔ خرابه
هر شی کبی منقلب ترابه
کچمش چاغی جویبار مغبر

١١

لب تشنه چمن نهال عریان
کهسار ایکلر سحاب کریان
قوشلرده‌ده یوق سکوته پایان
مسقطلری خاکسار مغبر

١٢

هر کوشه نشیمن سرائر
کلکده لسانه صان مقابر
مشحون سکوت هپ مشاجر
وادیده بر آه وزار مغبر

١٣

یکرنك هرمله نوجوانی
سودا ایله حسن بیمدانی
مستقبل او فکر جاودانی
ماضی کبی هپ غبار مغبر

١٤

زردن اولیور بو حزن طاری
کوکلم اکا واقف اولسه باری
بندنمی بو اغبرار ساری
اصلندەمی رهکذار مغبر

١٥

بیك کره انك طوتوب الندن
کچدمدی بو رهکذاردن بن
موقع یته بلکه اویلەدر شن
اماکه او یادکار مغبر

١٦

بن صاغم اولدی کیتدی کوسکون
هرکوردیکم اولمسونمی اولکون
کچمشدە ایدی بغله بر کون
اولمشدی بو یردە یار مغبر

١٧

شب ماتمی در کوزمدە نالان
اقشام ایسە حزنی در نمایان
انوار طلوع شمع زندان
فکرم کبی تار ومار مغبر

١٨

فكرم اينه‌جك اولورسه مقدم
چيقدقجه فقط سمادن اقدم
مانند مزار اوكده هر دم
هر كوشه‌ده آشكار مغبر

١٩

سويلر انی نرده قيلسه بيدار
حيرتله بنی طيور و اشجار
ايلر انی نرده كورسه‌م اخطار
بر دختر بی‌قرار مغبر

٢٠

بر غم كه بيان ايدر تظلم
بر تازه چيچك يا بر تبسم
بر چهره كه كوستر تورم
بر موج يا بر مزار مغبر

حامد

ابدی بر ثانيه

غايت محزون ايدم كه بر كون
چيقدم صحرايه طاغه كوسكون

منظر خالی بنی بشر دن
وحدت چیقمشدی صانکه یردن

قوشلره پیوستهٔ سحائب
بی پایانی ایچنده غائب

جولر هر سو روان اولوردی
کریان هر شی فغان اولوردی

محنت دوشمده طاغدن اشدم
یورغون یورغون براز طولاشدم

سرم واديلره امانت
قیلدم هر کوشه‌یه دخالت

کوکلم ایستردی صانکه اول دم
همدرد اولسون بکله عالم

هر شی لکن سکوت بر لب
باقدم چوککده ظلمت شب

مهر انور اولنجه عازم
راه عودتده قالدی مظلم

اول ظلمتده بقیهٔ روز
بر تك شبتاب مشعل افروز

کزدم جویای راه منزل
قالدم مبهوت حال مشکل

پیش چشممده ظلمت افزا
وهمی بیك شكل اولوردی پیدا

سسمز بر اه بانك محشر
طاغلر طاشلر یورردی مغبر

سونمش كورمزدی چشم هوشم
دور ارضی طویاردی كوشم

جسمم یكسر اولوب عرقریز
ایلر دیردم زمینی تمزیز

بردن شبتاب بولدی وسعت
صاندم خورشید قیلدی عودت

نایاب اولدی بنه او بردن
كوردم كیتمشدی صكره‌دن بن

برق آسا اول جمال دلسوز
یاقسون كوكلم بنم شب وروز

شمشك حالنده طوغدی برماه
اوچدقدن صكره كوردم ایواه

آچمش چشمن سمایه قارشو
روز نلردر خدایه قارشو

احیا ایلر كبی جهانی
مملو برروح ایله دهانی

حوا دیردی کوریدی ادم
روح اعظم بیلـیردی مریم

کیمش برخوش بیـاض کوملك
مظلم بر حسن ایدی اوشمشـك

دیترر فوقنـده افسر نور
علینیـدن نشـانهٔ دور

غایت مشـکلدی حال وشـانی
بللی اولـمـازدی حسن وانی

غایت حسـنا بنـه بو پیکر
هر کیم کورسه صانیردی دلبر

کوردم وجهنده بن نه حاجت
معشوقه مدن ده بر اشـارت

یعنی اول چهرهٔ دلارا
قیلدی ازچوق ـ حقیقت ـ ایما

بران ایچره اینوب جهـانه
اوچـدی کیتدی او آسمـانه

عمق چشمنـده بیك اخافه
زیر بالنده بیك مسـافه

دست حکمنده بیك تبدل
پای قهرنده بیك تخیل

اولدم بیلمم نصلسه رهیاب
باقدم طوغمش ایزنده مهتاب

عبدالحق حامد

بر وصال بعید الاحتمال

یا رب بو نه موقع سماوی
مجموع مکوناتی حاوی
منظور اولیور بو یردن آفاق
هر نظرده نوردنده پارلاق
بر یر که شبیه لامکاندر
هرجانبی کویا که جاندر
برکوشه بو مجلس اسماندن
حوری سسی کلمه‌ده جناندن
جانان ایله جان وهمده جنت
اولمش بو محلده وقف وحدت
لبریز نشاط جام کوثر
رقص ایتمده‌ده خوشلقا پریلر
بر رؤیت محض بی نهایت
بر غیب مجسمه نظارت
هرکوشه‌ده جلوهٔ یکانه

تجسیم خیال شاعرانه

یارب کیم اوله بو ماهوشلر
کوکدن اینیورمی هپ کونشلر
بر عالم نور ایچنده‌یم بن
الله بدید هر جهتدن
افلاکه غریب حالت اولمش
محشر محشر ملکاه طولمش
بر جم غفیر روح پرور
انوار ذوی الحیاته بکزر
بو موقعه خنده ریز تلطیف
جانانه جبین نمای تألیف
واقعمی یا خولیامی‌در بو
فجر السحر بقامی در بو
یا رب بونه منظره نه هیئت
طوغمقده‌می نیر هویت
هپ آلهه‌لر مجوده کلمش
کویاکه عدم وجوده کلمش
بی فرق مزاهر و معادن
طاغلر طاشلر بتون محاسن
برحسن عظیم ایدوب تجسم
قیلمش سمواتی پر تبسم

ایتمش رخ غیبه پردهٔ نور
بر سر که بداهتیله مستور
خوش ناطقه کسب ایدوب محبت
ارواح ایله ایلکده صحبت
شاد و ملال همدم اولمش
فرقتله وصال محرم اولمش
بو صورتك اکلامقسه دلخواه
مفهومنی ای ندیم آگاه
کل حسن ایله عشق کور برابر
یعنی بنی همنشین دلبر

عبد الحق حامد

عودت ماضی

کچمش کوزلم بهار حسنك
ای کوکلم اولان شکار حسنك
ایواه نه عشوه کار ایدك سن
بن سودیکم نکار ایدك سن
کل سویلشه‌لم سنکله ای یار
کچمشده‌کی ماجرایی تکرار
کیتدی اوته‌یه هپ آشنالر
بز یونده‌یز ایندی مرحبالر

باق بنده سنك کبی خرابم
دوشدم متقارب ترابم
مسجود دوشه طورری ساجد
محراب کیده قالیرمی مسجد
بر کون سنی کورمسه‌م اکر بن
بیزار ایدی خلق شیونمدن
یادکده‌می اسکی ماجرالر
نیدی بکا ایتدیکك جفالر
سندك اویوسم خیال خوابم
سندك اویانجه آفتابم
مقصد دیه‌رك قوشوب کیدرکن
ناکاه بزی چوردی رهزن
اکلات بکا سوکیلم بوحالی
کیمدن اوله حسنکك زوالی
سن بویله دکل ایدك مقدم
مسحورك اولوردی جن وادم
کسکین نظرك دکردی جانه
حالا ارامه‌ن چیقار نشانه
طاغنقدی صاچك مثال فکرت
افکار طالوب قالیردی حسرت
سودا دوکیلوردی کوزلرکدن

جان تازه‌لنوردی سوزلرکدن
تمثیل ایدی حسن ایله جمالك
بالله که یوقدی بر مثالك
شمدیسه خسوفه منتقلسین
باق سن بیله شمدی سن دکلسین
کوکلمده مکین اولان خیاله
هیچ ویرمدی طلعتك اماله
یوق یوق دیه‌مم یوق ارتباطك
برجلوه‌سیدر بو انحطاطك
سن کرچه بر اجنبی کبی‌سین
اما دیه‌مم که اجنبی‌سین
البت ینه اول نکارسین سن
کوکلمده‌کی یادکارسین سن
ماضی‌م ایله اشنالغك وار
پك سوکیلی برفنالغك وار
بیلدم که بیاض کاکلکدن
بر عشق هر مرسیده‌یم بن
بو شوق ایله ذوق اولور مکمل
ناز ایله غیری کل اوتور کل
ماضی‌یی تخلیه محل یوق
فردایی دخی دوشونمه سن چوق

مادام یاقین در عزیمت
بو فرصتی بیلملی غنیمت
سونمش اسف ایتمه نور حسنك
قالمش ینه باق غرور حسنك
یا رب نه بو کوردیکم تغیر
موج اورمه‌دن کریهٔ تحسر
میدانده نه بر نه یار قالمش
بر چشمه ایله چنار قالمش
البت بزه‌ده کلیر یا نوبت
بر کون اویارز جهانه البت
تعقیب ایدرز اوکون عمومی
یوق اولمدن اولمه‌نك لزومی
کچمشسه‌ده دورهٔ وصالك
یك خوش کلیور بکا بو حالك
لرزنده قر سحاب ابیض
هیچ وارد اولورمی بویله معرض
همدرد دکل ایدك بزاقدم
همحال اولورز نه چاره بردم
بی شك بوده بر حساب حقدر

محض کرم جناب حقدر
بر عاشق پیره عصر پرور
معشوقهٔ موسفیدی همسر

عبد الحق حامد

آیه خطاب

[انکلیزجه‌دن مترجمدر]

بکزلك نه ایچون صولقدر، ای ماه،
یورغونمی‌سین، اوله‌دن، سماده،
خاکه متوجهاً پیاده
تنها وغریب، عازم راه؟
مولدلری بشقه اولدیغیچون،
بیکانه ادا نجوم ایچنده.
اول عینه شبیه‌کیم بتون کون
پرحزن طورر، غموم ایچنده،
اخلاصنه اولمق اوزره ثانی،
کورمزده نشان مهربانی.

مترجمی
حامد بك

بر ییلدیزه

۱

ای نجم حزین عجب نه‌دندر
حالکده سنك بو حزن طاری؟
سندن بکا اولدی حزن ساری؛
کوکلمده سنکله ناله‌زندر.

۲

طویمزسه‌ده کوشمز صداکی،
حالك سنك افصح البیاندر.
حسم او لسانه ترجماندر؛
تفسیر ایده‌یور بکا نواکی.

۳

بیکلرجه نجوم ایچنده یکتا،
تأثیرده بشقه سك قلوبه.
ایامی ترك ایدوب غروبه،
طالدم سنی سیره بیمحابا.

٤

سن شاعره ملهم اداسك.
بر شعر لطیفسك مصفا:

الفاظ و قیوددن معرا •
حسیله شنیده بر نواسك •

منمنلی زاده
طاهر

کیرن بو قالبه صانمه مثاب اولوب کیدیور
کلان بو دهردنی یه مصاب اولوب کیدیور
تلونات شئون جهانه الدانمه
ثمر شجر بشر آخر تراب اولوب کیدیور
ییقار اساسنی سیل حوادث ایام
بنای محکم عالم خراب اولوب کیدیور
شراب عشوه یه طوبمز نکاه مخموری
بزم ده کوکلمز اما کباب اولوب کیدیور
کوررمیسك نیجه یوکسلدی دودی آهمزك
بهار حسننه یارك سحاب اولوب کیدیور
دکل بو اشك دمادم، اریرده جوهر جان
آقار ایاغنه اول سروك آب اولوب کیدیور
ایدنجه عالم معنایه سری فکرم عروج
امین وحی خدا همرکاب اولوب کیدیور

سری پاشا

بر ملکسیمایه خطاب

فصلده جذبه‌لی چشم‌شهانه‌کز واردر
نه جلوه‌کر نکه عاشقانه‌کز وار
بشردینوزمی بو علوی جمالکزله سزه
ملکسکزکه فلکلرده لانه‌کز واردر
ایمر لذائذ عشق و محبتی تعریف
نه دلکشا، نه مؤثر ترانه‌کز واردر
اولنجه بوسه‌کرم ایتمك مرادکز، آه
یلان، طولان، نه تو کنمز بهانه‌کز واردر
وصالکزله تشرف محال اولوب کیدیور
بزم طرفده‌ده کویا که خانه‌کز واردر
یانمده اولمسه‌کزده کوزم اوکنده‌سکز
سزك جانبه باقسه‌م نشانه‌کز واردر

علی علوی

غزل

نکاه چشم عاشق تازلف اجل اوستنده
بجسم صورت زبوردر تررتل اوستنده
کورن طرف رخکده خال وخط سایهٔ زلفك
صانور اعرابدر نظم جلیل منزل اوستنده

صاقن ارباب دلدن دلبریله عشرت ایلرکن
لطیفه جائز اولمز شیر نرله مأکل اوستنده
اولور نزد خداده قدری اهل ذلتك عالی
کزر مسجدده خلقك نعل و پاپوشی ال اوستنده
قران مهر و ماهی سیر ایدنلر برج جوزاده
صانورلر لیلی و مجنوندر بر محمل اوستنده
سواد دودیدر روشنچراغ آه عشاقك
معانیٔ کثیره دال لفظ مجمل اوستنده
بیلنلر فوق کل ذی علمك سرینی کاظم
کوررلر وجه حق هر وجود اکمل اوستنده
صلادر جمله یاران سخن فرما بیورسونلر
طعام ماحضردر نوزمینم جندل اوستنده
کاظم پاشا

دیکر

نه حاصل اول سوزك کیفیت صدق و خلافندن
که فرقی اولمیه شاعرلرك لاف و کذافندن
صفای باله صوفی کسه‌لر شمدی نکاه ایتمز
مصفا اولسه قلبك آفتابك وجه صافندن
یتر کوثر سه ده لطف ایتدیکك می بوسه احسان ایت

لبك نوشين تردر ساقيا جنت سلافندن
تجلا انتظار نور ديدارم كليم آسا
بكا كلمز قناعت نار طورك انكشافندن
شهيد عشقيم برچشم خونريزك كه كوردكجه
كاور جبر يله دهشت غمزهٔ تيغ اتصافندن
اوكيمك حقن استحصال ايدرمى قيلمدن امرار
حباب جرمن آدم آسياب اعترافندن
كورنمز شاهد اسرار معنى چشم نادانه
تماشا ايتسه لوحى خامهٔ قدرت شكافندن
نكاهى اكريدر ابرو پرستك كنج محرابه
خرابات اهلنه ارباب زهدك انحرافندن
مكر طبع بليغك حيدر كرار معنادر
قاچرلر پهلوانان سخن كاظم مصافندن

كاظم پاشا

قصيده

عالم كونه ايدن عطف نكاه امعان
سير ايدر جنبش صنع حكم حق عيان
ايله دريپش نظر رابطهٔ اجرامى
انتظام اوزره ايدر عالم امكان جريان

اختلافات طلوع قمر و شمس منیر
ایدر ایجاب توالیٔ فصول و ازمان

امتزاجات عناصر ایدوب ایراث وجود
کلیر آثار موالید ظهوره هر آن

فطرهٔ جمله‌دن افزون اولوب استعدادی
اولدی تکریم الٰهیله مکرم انسان

حلقهٔ مائل جمعیت اولوب نوع بشر
مدنیتله جهان ایلدی کسب عمران

اقتضا ایلدی بر رابطهٔ دینیه
تا که محکم اوله شیرازهٔ عمران جهان

حکمت بالغه‌سیله ایدرك بعث رسل
خالق کون خداوند حکیم دیان

سر توحیدینی بالواسطه تبلیغ ایتدی
اولدی ظاهر جهت وحدت بخشادیان

انبیا ایلیوب احکام خدایی تبلیغ
اولدیلر هادیٔ سر منزل راه عرفان

ایریشوب دبدبهٔ نوبت سلطان رسل
طوتدی آفاقی بتون صیت وصدای ایمان

خیلی دم روشن ایدوب عالمی نور نبوی
کیتدی دللرده اولان ظلمت بغی و طغیان
بر زمان صکره اولوب مهر نبوت غارب
اولدی خورشید کبی ماه خلافت تابان
ایتمدی امر خـلافت دخی بر یرده قرار
سطوت انداز جهـان اولمدن آل عثمان
اولدی بو آل جلیلك دخی چوق ذی شرفی
شوکت وشان ایله اورنك شکوهه سلطان
ویردی امافـلاك حشمته بر بشـقه صفـا
کوکب ماه فربخت شهنشاه زمان
شه جم کوکبه سلطـان حمید ثانی
عقل اول اولور ادراکنه دنك وحیران
شـه اورنك عدالت که در شـوکتنه
ایدر اقبـالی بوکون نو شروانی دربان
عـین اعیـان امم روح روان عالم
مهر کردون حشم ظل ظلیل رحمـان
واقـف نکـتهٔ اسرار احادیث نبی
عارف جملهٔ احکام نصـوص قرآن
ذاتی صدیقه تقی‌ده بدل کل کورینور
نامی فاروقـه عدالتده اولور عطف بیان

جوهر طينتنه ور ولايت مايه
دل پر همتنه فيض كرامت ارزان
شمع تدبير ينه تقدير آلهى فانوس
پرتو رأينه پروانه قضاى يزدان
وسعت كشور اجلالنه نسبتله قالير
وسط بلدهٔ جاهنده فلك بر ميدان
كشتئ سلطنته نوحدر اول حامئ ملك
موج اورر بحر نجات اولسه ينه بر طوفان
اوقدر قوهٔ قدسيه يه مظهردر كيم
اولسه فرمانى اكر رابطه بند ضدان
بردخى ايلمامك اوزره قبول تركيب
چوزيلور رابطهٔ جملهٔ لايجتمعان
كيجه دور اولديغنه خاكدرندن كوندز
اوريور كنديني يردن يره مهر رخشان
بحر الطافنه جان آتمغه دلتشنه اولوب
جويلر جمله دوشوب يوللره اولمش جويان
ابر لطفيله نسيم كرمى ايستر ايسه
قورى طوپراغى ايدر رشك رياض رضوان
دم فرخنده دم فصل بهار عهدك
قلدى ازهار كبى خلق سراسر خندان

ای شهنشاه جهان سایهٔ لطفنده سنك
قالمدی بر کوزی یاشلی مکرابر کریان
پادشاهم بیلیرم انجم افلاك کبی
کرچه نایاب ایسه‌ده وصفکه حدو پایان
بویله‌می ایلر ایدم مدحکی اما تحریر
آه اولسیدی اکربنده صفای وجدان
هیچ قابلمیدر اولدلده صفا کیم هر دم
اوله مغبر شدهٔ ژنك غموم حرمان
اوقدر ازدی بنی ضربهٔ قهری فلکك
ایلدی صورتمی صان که هیولاده نهان
اللی یل سایهٔ شاهانه‌ده خدمت ایدرك
پدرم ویس قولکك اولمشیدی ادعیه خوان
متصرف ایکن اوچ ییل اولیور قیصریده
اوستنه اویقیلوب اولدی یولکده قربان
شمدی بن روح مجرد کبی تنها قالدم
اولدی اجزای تن بخت و امیدم ویزان
بی قرار ایلیه‌رك کردش ناهمواری
وطنمده بنی سیاحه چویردی دوران
دستکیریٔ عنایتله بتون ایلدیلر
خاکدن پایهٔ اقباله ترقی اقران

یور کم غیرت اقران ایله قان آغلمهده
نه قدر خلق یاننده یوزم اولسه خندان
قالیرم چاه مـلالنده ضروری چیقهمم
رسن عاطفتك اولمز ایسه چاره رسان
التفات ایله بکا لطف ایدهرك سلطانم
اولهیم بن دخی سایهکده سنك بر حسان
قورومش مزرعهٔ مترفتم عالمده
جوی دلجوی عنایاتك ایله ایت ریان
فیضان کرم و عاطفتکدن تاکیم
یکی باشدن بولهیم بن دخی فیض ریعان
بنی دمبسته ایدن رنج و عنادر یوقسه
حسن تعبیرمه دمبسته اولور اهل بیان
بنم اول بلبل شیرین دم کلزار کمال
که صفیرمدن اولور اهل فصاحت رقصان
آب روی شعرا دینسه بکا لایقدر
که زمینمدن ایدر آب بلاغت فوران
بنجه اثبات هنر پادشاهم بر شیمی
هرسوزم دعوئ عرفانه اولور بر برهان
بن ایدرسهمده اکر ترك حیات فانی
روح اوصافك ایله زنده قالیر بر دیوان

فیض جاوید کمالات ایله‌در عالمده
بنجه انسان اولنه عاردر آب حیوان
واردی پایانه سخن بانك دعابی روحی
ایله ایصال اجابتکه رب منان
کار فرما اوله‌رق جنبش اجرام فلك
انتظام اوزره بولندقجه سپهر کردان
نجم اقبالی اولوب برج شرفده لامع
ایلیه ذاتنی حق قطب مدار دوران
علی روحی بك

جذبه

۱

کوکدن می ایندك ؟ حسنك سماوی ،
هیئت بهشتی سوداله مالی ،
حسنك قدرده الهامك عالی ؛
سن برملکسین کیم وحی حاوی ،
وجهکده لامع انوار عصمت ،
عکسی دیمکدر دلده محبت !

۲

بر نظره کافی وجدانی جلبه ،
بر خنده کافل آرامی سلبه !

برجلوه بادی هیجان قلبه ،
نردن کلیرسین ای شانلی جذبه!
اولدم اسیرك ای حس عالی ،
عالیسین عالی کوکلم مثالی ؛

٣

بو حکمی ویرمش فیاض مطلق :
بر حسنه تأثیر تأثیره شدت ،
برقلبه سودا سودایه حدت ؛
فعلنده واردر حکمت محقق ،
علویتنده یوق اشتباهم !
وار اول ای عشقم سنسین پناهم .

٤

وجده کتیردك ناسوتیانی ،
شهراه عشقه اولمزمی سالك ؟
مغلوب حکمك اولمش ملائك !
مبهوت قلدك لاهوتیانی .
معجز نماسین بالله معجز !
حیرت فزاسین انسان عاجز !

٥

بر نوردر کیم وار فطرتنده ،
بر فیض علوی بربشقه تأثیر !

ارواح او نوری ایغزمی تقدیر ؟
بولقده نشوه ماهیتنده !
هر روح سندن بر فیض بکلر !
پرتو فشان اول ای روحپرور !

٦

بیکارجه قدرت ایتمکده تولید ،
کیمدر معارض سرباز عشقه ؟
وارمی نهایت اعجاز عشقه ؟
بیك درد ایچنده بیك ذوق امید !
اغرب دکلمی ویرمزمی حیرت ؟
دوزخ ایچنده جناتی رؤیت !

٧

سنسین حیاته لذاتی ملهم ،
ذوق حقیقی سنسین مجرد !
بر فیض حقسین لمعهٔ مؤبد !
ارواح باقی سن آنده دائم .
هر قلب عالی نشوه کله مشحون ؟
مغبر دکلدر مفتون وممنون ؛

عبدالکریم ثابت

صباوت

١

ای خاطره ایتمیورمیسین یاد؟
اوان صباوتی، وفاسز!
کچمشدی اوکونلرم جفاسز!
شمدی او صفالر اولدی برباد!

٢

مسعود ایدم آه بن چوجقکن!
برمنبع شوق ایدی جنانم!
برمجمع ذوق ایدی جنانم!
هیهات که شمدی عکسی روشن!

٣

معشوقه‌سی واردی نامی ازواق،
مفتونی ایدی آنی سوردی؛
معذور ایدی یوقدی بشقه دردی،
معصوم دلی صفایه مشتاق!

٤

بریرده نه ممکن ایتسون ارام؟
بر قوش کبی فکری ذوقه سیار.
وجدانلری محو ایدن شو اکدار،
افکارینه ویرمامشدی اوهام!

٥

لاقيد ايدی دل جهانه قارشو !
باق شمدی نصل مقيد اولدی .
كيتدكجه براختلاف بولدی .
بدبخت ايمشم حقيقتی بو !

٦

زائل اوله‌رق عمای غفلت ؛
کوسترمه‌ده کنديني حقيقت ،
ماهيتی لرزه بخش خشيت .
افكاره كاورينه صباوت !

٧

آچدم کوزمی جهانه باقدم ؛
دهشتلی تحولات کوردم !
تحسينه سزا ثبات کوردم !
وارمی دیه‌رك جنانه باقدم .

٨

حالمده بديد اولور فلاکت !
ماضی‌يی تخطر ايلدکجه .
آتی‌يی تفكر ايلدکجه .
مستقبلم ايلر عرض دهشت !

٩

هنگام صباوتك صفاسی ،

بر فصل بهار شوقه بکزر !
کیم فصل شباب رقت اور ،
تعقیب ایدرك کلور جفاسی !

۱۰

یچدی اوزمان پرشطارت .
محو اولدی شکوفهٔ صباوت .
کلدی یرینه کلال وقسوت !
حسرت حسرت هزار حسرت !!!

عبدالکریم ثابت

صیاد

×

۱

قوشلر! کلیور مهیب صیاد،
امادهٔ الندہ باق تفنکی !
کیتمز بوشه دانهٔ خدنکی !
بر لقمه یه کوز دیکر اوجلاد !
الدانمیکز شو حیله کاره .
یاقلاشمیکز بو جانشکاره .

۲

دشمن مترقب، ال تتکده،
سسلنمیکز امان قوشلر !

اماده اولوم اجل تکده،
هیچ طورمیك ای روان قوشلر !
الدانمیکز شو حیله کاره .
یاقلاشمیکز بو جانشکاره .

۳

الوانکزه دکل او مفتون !
صیاد باقارمی لون ورنکه ؟
طورانمه‌ده دمبدم تفنکه،
ایتمك سزی قصدی خاکه مقرون .
الدانمیکز شو حیله کاره .
یاقلاشمیکز بو جانشکاره .

٤

خوشکن نغمات جانفزاکز،
کوش ایلمیور او بی مروت !
اشکال لطیف دلرباکز،
خونریزه ویرمی حسن رقت ؟
الدانمیکز شو حیله کاره .
یاقلاشمیکز بو جانشکاره .

٥

اهنککزی ایدر پریشان !
جاندوز تفنکنك صداسی !

بر صاچه‌نك الك كوچك بهاسی !
هم جنسكزك سقوطی بی جان !
الدانمیكز شو حیله كاره .
یاقلاشمیكز بو جانشكاره .

٦

یاقلاشمیك اوجی پك وفاسز !
اعدامده ماهر، ایلر افنا .
قالسونمی اویاوریلر نواسز !
صیاد بونی دوشونمز اما،
الدانمیكز شو حیله كاره
یاقلاشمیكز بو جانشكاره

٧

مشغول هلاككزله دائم ؛
كويا سزه منحصر كبابی .
پیشنده پسنده وار كلابی،
مسئوم برآرزویه خادم .
الدانمیكز شو حیله كاره
یاقلاشمیكز بو جانشكاره

٨

طاغلر اووه‌لر دكزلر اولمش،
ظالم بشرك شكارگاهی .

منحوس مراقی رهبر اولمش !
بر مرغی اوچورمیور نکاهی !
الدانمیکز شو حیله کاره
یاقلاشمیکز بو جانشکاره

۹

بو کسکدن اوچك چیقك سمایه،
اما بنه لانه کز بو یرده !
هیهات که دانه کز بو یرده !
مقرونسکز همان بلایه !
الدانمیکز شو حیله کاره
یاقلاشمیکز بو جانشکاره

۱۰

انسانلق ایمش مدار، فخره !
وجدانی ایمش رحیم . هیهات !
وجدان نه دیور عجب بو قهره ؟
شفقتلی بشر ! ندر بو حالات ؟
الدانمیکز شو حیله کاره
یاقلاشمیکز بو جانشکاره

عبدالکریم ثابت

نوای هجران

طالع نه عدوی بی امانسین !
ظلم وستمك كلور نهانی !
فرقت نه بلای خانمانسین !
آتشلره یاقدك آه جانی
فرقت چكیلور بلامی یارب ؟
انسانه بواز جفامی یارب ؟

٢

چشممده‌كی قطره ترجماندر،
فرقت ایله لال اولان لسانه .
سوز یوق دیمه فصیح البياندر !
شاهددر او اضطراب جانه .
آق طورمه كسیله قانلی قطره !
عرض ایت كدر درونی دهره !

٣

دیده‌م ! نه طوریرسین اویله محزون ؟
هر برنظركده مندمج غم !
ظنم سنی ایتدی بویله پرخون !
هجران دنیلان بلای مبرم !
تأثیره باقك شو افتراقده !
كوز كریه‌ده سنیه احتراقده !

٤

دلده بو تأثرات وار كن،
دیده‌مدن اولورمی اشك زائل ؟
اقعله بیترمی اشك شیون ؟
بر منبع بی نفادیدر دل !
برپاش كه آقار برای فرقت،
البته اولور سزای شفقت ؛

٥

عزم ایلدی كیتدی آه جانان !
ارامی‌ده برابر آلدی ۰
بر والد ذوق ایدك كه وجدان،
هجرانك ایله یتیم قالدی !
یأس وغم واضطراب پك چوق !
بر خاطرمی سؤال ایدن یوق !

٦

كوكلم ینه‌می سفیل قالدك ؟
یارب ینه‌می امیدسزلك ؟
افكاریكی بر امیده صالدك !
بدبخت ایمشك كه اولدی هالك !
یا جانانمی آل یاویر تسلی،
الله ندر .... تجلی ؟

۷

جانانم اولنجه دیده‌دن دور،
گوز اغلمسونده نیلسون آه ؟
فرقتزده‌لر دکلمی معذور ؟
اکسك دکل اضطراب جانکاه !
امداد دیرم کلور دواهی،
شاشدم بوکا مرحمت الهی !

۸

ای قلب حزین غصه معتاد !
قالدقی بنه غریب و بیکس ؟
طالع عجب ایلمزمی امداد ؟
هیهات کوکل امیدیکی کس ۰
مشکلدر امیدی یأسه ویرمك،
جان تنده ایکن مزاره کیرمك !

۹

سیر ایله شو چرخ کینه‌داری،
بر لحظه‌ده بیك غم ایلر ایجاد !
بیك درده مقابل ایتسه باری،
وجدانلری بر امید ایله شاد !
عبرت شو زمان پر جفادن !
نفرت بو جهان بی وفادن !

١٠

بوندنده بیوك جزا اولیدی ،
اولمزدی دوچار فرقت ادم !
بر چاره بوکا بشر بولیدی،
اولدقچه حضور ایدردی عالم !
کرچه بوده بر مرام حقدر !
کوکلمجه وظیفه اغلمقدر .

عبدالکریم ثابت

طلوع

١

بر فصل بهار جانفزاده
سیر ایتمك ایچون طلوع مهری
بر فجر لطیف پر صفاده
جای ایتمش ایدم کنار بحری

٢

امواج یم لطافت انکیز
ساحلره کف فشان اولوردی
اصوات حزین رقت آمیز
وجد آور شاعران اولوردی

٣

باد سحر لطيف و كلبيز
نشر ايلر ايدى حيات سارى
هر نفخه‌سى ايليوردى تهزيز
اوراق و شكوفهٔ بهارى

٤

كلبانك حزين عندليبى
دويدقجه خروش جويبارى
آهنك كزين دلفريبى
وجدانه اولوردى عشق طارى

٥

مشرقده اولنجه قرص خورشيد
كلكون بخار ايچنده بارق
صاندم كه طوتوشدى ملك اميد
آتشلر ايچنده قالدى مشرق

٦

تتويج ايديوردى مهر زرباف
پر توله شواهق جبالى
چاك ايلر ايدى ضياى شفاف
آهسته غشاوهٔ ظلالى

٧

زينت ده خاورانسين سن

چیق اققکه چیقده عاشقانه
معشوقهٔ خاکدانسین سن
انوار یکی صاچ بو خاکدانه

٨

جانانمه بکزه‌یور بو عشوه
آهسته، بسیم، نازلی نازلی
یارب بو نه طاتلی طاتلی جلوه
پرتاب وخرامی احترازلی

٩

جولانکه ساحهٔ سماده
شهراهکی نوره غرق ایدرسین
ای مهر طورك براز زیاده
کردونه‌کی سوق ایدر کیدرسین

١٠

شوق آور دلدر التماعك
اولدقجه جلیس تخت خاور
الودهٔ حزن اولور وداعك
ویردکجه غروبکاهه زیور .

١١

الماسه بدل سخای قدرت،
ازهاروچمنکهی دونانمش !

هر یرده لطافت وطراوت ،
شبنملری ارضه صاچش اتمش !

۱۲

ربم ! نه قدرده شاعرانه
جنت می دیسه‌م که پك کوزلدر !
عندمده مناظر جهانه ،
بالله بو بر سحر بدلدر !

۱۳

باق باق شو چمنده کی چیچکلر
بکزر کیمی عارض نکاره
محسوس کیمنده بوی دلبر
بکزر کیمی چشم تابداره

۱٤

بو منظره‌ده تجسم ایتمش
عشق عالی حسنك انتهاسی
فطرت نه کوزل تبسم ایتمش
تقدیس اولنور بو انجلاسی

۱٥

حیرت ! بونه جنتی تجلی
رخشان شوارق سعادت

اولمزمی بو جذبه دارسفلی
حیران خوارق طبیعت

١٦

صانع ! بونه خارقی نمایش
علویتكك نشانی منقوش
خالق ! بونظر فریب تابش
خاکیلری ایلزمی بیهوش ؟

١٧

دمبستهٔ حیرتم الٰهی
فكرم نه‌قدرده اولسه عالی
تصویر وتخیلات واهی
ماهیتی درکه یوق مجالی .

عبد الکریم ثابت

ورم برقز *

١

بردختری حال احتضارده ،
تصویر ایدیکز خیالکزده ،
پیش نظر کمالکزده ،
دهشتلی مماته انتظارده !

٢

کریان اولەرق متاب ایدردی !
مرفوع سمایه طوغری اللر !
صاچلر طاغنق یوزی مکدر !
اللهنه هم خطاب ایدردی :

٣

الله ! بکا یازق دکلمی ؟
آچ سینەمی باق شو اضطرابه !
دل دوشدی جهنمی عذابه !
ربم بکا بوقسه منفعلمی ؟

٤

ایتدی بو ورم شو کنج یاشمده !
ازاده بنی جهانیاندن .
روحم اوچەجق بو آشیاندن،
سودا ایسه کیتمیور، باشمده !

٥

ای روح یتر معذب اولمه !
— اللهکه کیت — شو صولڭ دمکده !
ربم ابدیت عالمکده !
مسعود ایدەحك کمان بولمه !

٦

دویمقدەیم ایشته آسماندن ؛

« کیت مرجعکه جهانی ترك ایت »
« انجام جهانیانی درك ایت » .
بر بویله صدای طاقت افکن !

۷

قنله بویالی فراش ایچنده ،
بایغین یاتیور باقلك بو حاله !
کویا واریور کونش زواله ،
اما یورکی تلاش ایچنده !

۸

ایتمك دیله یور سمایی مأمن !
کوزلر متوجه آسمانه !
محزون فقط پك عاشقانه ،
دردانهٔ اشك ایله مزین !

۹

کیتدی یازق آه او کنج دختر !
کوزلر قپالی عذاری صولمش
احکام مماته تابع اولمش ؛
بو منظره یه تحمل ایستر !

۱۰

خواب ابدی یه واردی کیتدی ،
اللهم اکا عنایت ایله !
معصومه قزه صحابت ایله !

دنیاده اولان نصیبی بیتدی !
ابواب جنان دکلی مفتوح ؟
باق نور خدا یوزنده بارز !
اون التی یاشنده کنج برقز !
یاتمقده یازق، وجودی بی روح !

۱۲

دوشنده کفن اسیر تابوت،
بو هیئت ایله مزاره غارب !
اولدی اوچیور او روح تائب.
مرجعدر اکا مقام لاهوت !

۱۳

ای بارقهٔ جمال اولان قز !
بر اولدی ظهور ایله هبوطك !
اولدیردی بنی سنك سقوطك
ای بدرقهٔ زوال اولان قز !

۱٤

شایسته دکل سکا بودنیا
دنیاده طوررمی بر فرشته ؟
کیت کیت ملکم کیدك بهشته،
جنتده سنك یرك مهیا !

۱٥

قوش کندیکی آت او حجله کاهه،

تزيين آنى ايلمش سراسر،
همشيرەلرك اولان ملكار !
سائق نەسنى بو اشتباهە ؟

۱٦

دنياسنى كورميان اومحزون !
خوابيدهٔ موت اولان شو معصوم !
مستور تراب اولان بو مظلوم !
شايستهٔ عفو ورحمك اولسون !

۱۷

ثابت نەسى وار جهان دونك ؟
اشيا بتون انقلابە اوغرار !
انجام بشر خرابە اوغرار !
زردە اورخ شفقنمونك ؟

۱۷

هيهات ! كوزمدن اكسك اولمز،
دائم طولاشير آنك خيالى !
فكرمدە اولان كوزل جمالى،
روحم كبيدر فنايى بولمز !

كذا

عشرت

عشرت که مراد فی رذالت،
عاقل ایده‌مز آنکله الفت .
عشرت که ایدر وجودی اعلال،
بی شبهه ایدر حیاتی اجمال .
حدت ویرر التهاب فکره،
بادی نه عجب خراب فکره ؟
کیم دیرسه که می طباعه خوشدر،
بو فکر سقیم بنجه بوشدر !
کیم ایقسه دوام عشرتنده،
پیرانه دونر شبابتنده !
بو راه سقیمه هیچ صاپلمز،
عاقل بو فسانه‌یه قاپلمز .
عاقل می جستجو ایدرمی ؟
پیمانه‌یه سرفرو ایدرمی ؟
تخریب بدن هدر دکلمی ؟
انسانلغه بر کدر دکلمی ؟
اخلاقی ایدر فساده الت،
کمنام اولور اول زمان فضیلت .
طبعمده کدورت اولسه پیدا،

ایلرمی انی ازاله صهبا ؟
تسکین غموم ایچون همیشه،
ایچسه‌م دخی باده شیشه شیشه !
مجلوب غمه شراب نیلر ؟
تزیید غمومه خدمت ایلر !
مادامکه یوقدر اقتداری،
تحصیل صفا ایچون مداری ؛
طورمق یاقشیرمی مست دائم ؟
اولسه‌ق نه اولور برازده صائم ؟
فرض ایله‌که دافع المدر،
خماری اینانکه بشقه غمدر !
برساعت ایچون غمومی نسیان،
ویرمز صانیرم افاضله شان .
افکاره کشایش ایلر اعطا،
تزییده صفا ایدرمش اما،
فکرمده اولور ایسه شطارت ؛
کولسون بو افاده‌یه طبیعت .
ویرسون بوکا برجواب حکمت،
حکم ایلسون انتظام صحت .
فکرمده اولور ایسه شطارت ،
نوش میه وارمی بنجه حاجت ؟

شاعرلره قالمامشمی مضمون ؟
هپ سوزلری مدح آبه مقرون ؟
تشویق علومه مائل اولسه،
قالمزدی عطالت وجهالت .
دنیا کسیلیردی بلکه جنت .
هر مصراعه آه درج ایدرلر ؟
جام جمی یاد ایدر کیدرلر ؟
کوردکجه بو احترامی هردم،
میخانه‌جی اولمق ایسترادم
عقلاً بونی ایلرم مذمت،
فناً بو سوزم دکلمی مثبت ؟
یارب بونه انهماك بیلم ؟
نوش سمه عاشق اولمش ادم ؟
بیهوده چکر زمانی میله،
انسان شاشار بوفرط میله ؟
بولسیدی جهانده اب حیوان ؟
دوشمزدی بورتبه میله انسان ؟
خمخانه‌لر اولسه دار تحصیل،
ایتمزدی اوجانی کیمسه تبجیل ؟
هپ ثروتنی ویرردە آبه ؟
بر پاره دریغ ایدر کتابه ؟

بر ثانیه‌یی ایدرمی میخوار ؟
تحصیل علوم و فضله اصرار
قیمتمی ویرر زمانه غافل ؟
نوش می ایله زمانی زائل ؟
کویا که جلای فکر ایمش می،
صوص دکلمز بز اویله هی هی ؟
آسایش فکری ایلر اخلال ؟
ظن ایتمیه‌لم که ایلر اکمال ؟
کوردکجه بشر شومی پرستی،
مشغول قدحله میله دستی ؟
میخواره باقار آجیرده سویلر،
مشروبك اولور مماته رهبر ؟
اعلان رذالت ایلر ایواه ؟
مستانه اونعره‌لرله هرکاه ؟
کویا بوایمش میك صفاسی ؟
انجامنه باق ندر وفاسی ؟
لطف ایلسه اول مهین دشمن،
بر پیر علیل ایدر جوانکن .
هردم بونی ایتسه ؛ ایله تکریم،
بعضاده ایدر مزاری تقدیم .
انسانی ایدر اداره افکار،

افکاری صارارسه دود خمار،
برباد اولور اقتدار تمییز،
تدبیری ایدر او حال تعجیز
بی تاب صیرز اومست صهبا؟
کاهیده بتون بتون صیزاریا؟
هر شیده بر اعتدال لازم .
نوش میه انفعال لازم .

عبد الکریم ثابت

نور

بخشایش قدرتم مبرهن
فیضمله عوالم اولدی روشن
بندن پرادلدی فخر عالم
لایق دو جهانه فخر ایدرسه‌م!
بن سایه‌سی‌یم وجود حقك
الڭ پارلاغی‌یم شهود حقك .
رونق‌ده صورت جمالم
صورت‌ده رونق کمالم
خورشید تجسمم دیمکدر
حسن ایسه تبسمم دیمکدر!

فیضم اوقدرکه جوش پرجوش
امواج سروش دوش بردوش
یارب! بوکرم بنم دکلدر
هپ سنده سرائر ومظاهر!
عشقکله دونر زمین واجرام
لطفکله کونش ایلر آرام!
موجود سین سماده، یرده
کوندوزده لیالی وسحرده!
سن فکر محیط جمله عالم
ماهیتك اولماسینی مبهم؟
هر ذره که تتریور هواده
اللهی کتیرمیورمی یاده؟
پرموج هواده بانك «الله»
سویلتدی هوایی صانکه الله
مادامکه صیغمیور بیانه
خاموش اول سنده عارفانه!

نابی زاده ناظم

فدانِدن کله

[مغلطه‌لی جواب]

ماحصل شوقی ایدك عمرمك
منفرداً ذوقی ایدك عمرمك.

خندهٔ نازکله ایدوب التفات
ویرمشیدك جسم نزاره حیات .

غنچه ایکن جنبش طفلانه‌دن
اولمشیدك خیلی تحملشکن .

لذت آلیردك صالنوب یاتمه‌دن،
لاله‌ره، سنبله سوز آتمه‌دن .

خنده فشان اولمشیدك کلشنه
مایهٔ شوق اولمشیدك هر شنه

عالمی طوتمشدی صفا ورلکك
شو خلغك؛ شوق پرورلکك .

ذوق ایدیوردك کیجه کوندوز بتون
ایلمدك صکره قناعت، نیچون !

دهری هنوز ایلمه‌دن تجربه
کوکلکه کیردی هوس دبدبه .

بیلمز ایکن احسنی، قبحنی
مادر یکك دیکلمدك نصحنی .

پرتو خورشیده آچوب سینه‌سن
سینه‌کی آتشلره ویرمك نه‌دن .

پرتو یننه الدانه‌رق شعله‌نك
آتشه آتمق نه روادر تنك؟

عشقکی نور دل افروزدر
نور دکل آتش جانسوز در !

یاقدی قاوردی سنی الکصکره باق
چهره بروز اولدی سیاه فراق !

دوشدی زمینه بدن نازکك
پست وحقیر اولدی تن نازکك

غازهٔ رخسارك اوچوب کیتدی هپ .
روح لطیفك نیه اوچماز عجب ؟

بر افاجان کودك بازی پرست
کلدی جوان ساقکی ایتدی شکست .

ایلدی تعجیل زوالك سنك
نرده کزر، نرده خیالك سنك ؟

یوقسه خیالکده سنك انتظام
مادر یکی ایتملی می اتهام ؟

یاوریجغم ! بنمی او نا مهربان ؟
های قوریلدی بدن نا توان !

سوکیلی آنه کمی اوطانسین سنك ؟
قهریکه اومام که طیانسین سنك .

ظاهره الدانمه موافق دکل
حکمتنه عرفانه مطابق دکل

دال دکلی هله صور عاقله
جمله شئونات بر فاعله ؛
جمله اسیر ید قدرت دیمك
هر ایشمز صبر و اطاعت کرك!
دور وتسلسل ایدرك محو اولور
عاقبت الامر مکان بولور ،
بویله کلیر، بویله کیدر کائنات
کورمدی مخلوق بقای حیات

کذا

والده تنیسی

یاوریجغم! اویقویه طال نازایله
جنبش کهوارهٔ اعزاز ایله ؛
یات اویو ای طفل صفا پرورم!
ذوقکه دنیامی فدا ایلرم
والده‌کی صانما طالار غفلته،
اویقو کیررمی نظر دقته ؟
طال ینه اذواق خیالاتکه؛
هایدی ملکلرله ملاقاتکه !
کوکلی سوکك اویوتور، بن‌ینی؛

بن سنی تلطیف ایدرم ، سن بنی .
سنده بیوروسین چوجغم برزمان
سنده بیلیرسین نه یمانمش جهان !
عائلهٔ عالمی چکمك محال
شمدی اویو نازایله آسوده حال
صکره آرارسین بوکوزل آنی سن
نرده بولورسین عجبا آنی سن؟
بوی بیودکجه بیویوب عائله
لازم اولور آدمه بر عائله .
(عائله‌لی اولسه‌ده دنیا یه
عائله‌کی سوملی هرآینه)
جانلی بکار چیقه‌رق میدانه
صکره اویونجاق آتیلیر بریانه
حب عیال وولدك وارثی
حب وطن یعنی صفا باعثی
حب وطن روح جهاندر دیسه‌م
ذره‌قدر بونده خطا ایله‌مم .
حب وطن فکره نه‌رونق ویرر
آدمه ماهیتنی بیلدیرر
شاهره معرفته کتملی
کعبهٔ عمرانه‌شتاب ایتملی .

عمر جهولانه، یراشمز بزه
کیم باقه‌جق اویله حیثسزه ؟

کذا

فاتح

ای برق مجسم جلادت !
ای هیکل صولت و بسالت !
ای آفت لرزه بخش سطوت !
ای خارق اقتدار و نجدت !
ای لمعهٔ فیضبار فطرت !
ای شعلهٔ مشعل نجابت !
عرفانسین سن تشخص ایتمش
بر مو هبه‌سین تخصص ایتمش .
تتردی حباستکله دنیا
فخر ایتسه سزا سنکله عقبا .
بر حمله که مفتقردی نخوت
شمشیریکه جان ویردی فترت .
برضربه که قول اولوردی طاقت
بر امریکه قارشی برحکومت .
برهمتکه دوشردی مطلق

اقليملر اسيرك اولمق

اول صدمه كاسه تخت قيصر
پامال شكوهك اولدى يكسر !
سن فاطره يه رقابت ايتدك
كويا عرض كرامت ايتدك :
درياره قلب ايدنجه برى
امواجدن ايلدك تبرى !
سن شرق ايله غربه نور صالدك
خورشيد كبى جهانى آلدك .
شان كونلرى بر قلر صاچاركن
خان ييلديرمه مثال ايدك سن .
سن بارقهٔ شرفسين أكمل ،
چكدك يد غالبه كده مشعل .
سنسين بزه معرفتده رهبر
شاهين كمال و فكره شهپر .
عثمانليلرك امير شيرى
ميدان شهامتك دليرى !
صارصاردى جهانى نام « فاتح »
ضرب مثل : ــ اقتحام فاتح ! ــ
پيشكده ظفر ايدردى سجده ،
آرقه كده غزا كليردى وجده !

قدرتده همان زمان ایدك سن
حیرتده‌ده قهرمان ایدك سن.
نامك آکیلنجه بر سکونت
عزمك دوشوننجه بهت وحیرت!
تربه‌کده اولان سکوت افصح،
بیلدیرمده قدرتك موضح!
سن مدح حبیبه مظهر اولدك،
نعمتلر ایله مبشر اولدك.
بن وصفکه خیلی جرأت ایتدم
براولمیه‌جق طریقه کیتدم.
فکرمده امید منجلیدر:
لطفك بیلنیرکه پك جلیدر.
عفوك، کرمك مآله صیغماز
تصویره دکل خیاله صغماز!

نابی زاده ناظم

مکتوب

اول دلبره کیم سوردم اول!

***

ای عکسی قرین اولان زواله،
کوکلمدر اولان مزار عشقك؛

حسرتکشم آه اول خیاله :
قالمش ایدی بر کذار عشقك !

ای روح که اصله ایتدی رجعت ،
قابل اوله جقمی آه عودت !

ای برق که لمحه منحصردر
یادك بکا حزن مستمردر .

***

ای شعلهٔ منطفیه ! نورك ،
بکزردی ضیای اهتدایه !
ای حادثه که دم ظهورك ،
مبدأ ایدی حد منتهایه !

خورشید که اولدك ایشته غارب ،
ای نور که ظلمت ایچره غائب ،
ای قدری بیلنمه‌مش سعادت ،
ای بوش یره محو اولان عنایت!

***

اول رعد که ایکلیور سماده ،
کویا دله بر عتاب قهرك!
اول خاطره‌لر کلنجه یاده ،
بالله نه‌در حضوری دهرك !

بیچاره کوکل نه یاپدی بیلمز.
اولدقده محبتك چکلمز،

قورتلمق ایچون اوزاغه قاچدی،
بر آفت اکا قوجاغن آچدی،

***

حر اولمق ایچون اسیری اولدی؟
اول آتش عشقدن قاچارکن؛
تا کیتدی جهنمه صوقولدی؟
حالا دخی بی خبر بو ایشدن.
(بالله بو بشقه ماجرادر)
تعییب آنی اوزکه افترادر:
دیوانه‌ده اقتدار یوقدر،
تمییزه‌ده اقتدار یوقدر.

هامش

هر لحظه قسم بنام قهار
دل قهر یکه اولمادی سزاوار!
عالمره بخش ایدن محبت
هربر سوزیه قیلار شهادت.

نابی زاده ناظم

١

هزاران يأس وحزنه غرق ايدر افكار وانظاری
سكوت آميز برقبرك نهانی ناله وزاری
او بر منظومه‌در معجز كه مفتون ايلر افكاری
ايشتمز دكاين سير ايلين آكلار او اشعاری
سكوتی بر مزارك بردرين فرياددر مدهش

٢

مزارستانی استيلا ايدن صمت وسكوتدر
سكوتت پرغريوو ناله‌در ... بيلمم نه حالتدر
كه هربر ناله بر فكره مكمل درس حكمتدر
نه حكمتدر ؟ اوكيم ظلمتلی برنور حقيقتدر
سكوتی بر مزارك بر درين فرياددر مدهش

٣

كوروب برسنك جامد بی لساندر صانمه ای انسان
آنك واردر الهی بر لسانی كيم اولور حيران
دم وحدتده استغراقده كوش ايلين وجدان
صاچار فواره آسا ناله هرسر ومزارستان
سكوتی بر مزارك بردرين فرياددر مدهش

متنلی زاده
طاهر

—

آرنول

یاپراق

قوریمشسین فلزکدن قوپه‌رق،
نره‌یه بویله زواللی یاپراق ؟
— بیله‌مم ؛ فورطنه ییقدی میشه‌یی ،
استنادگاه فریدم او ایدی .
تا اوکندن بریدر باد صبا
نفخهٔ ظلمی ایله بی پروا ،
سوردمکده تنی بیلم نره‌یه
اووه‌دن طاغلره یامشجره‌یه .
کیدرم بویله بلا خوف وکدر
بزه سیسه ورق کل که کیدر .
نره‌یه عازم ایسه هربرشی :
(بنی باد اونلره ایتدی درپی)

نابی زاده ناظم

—

شه‌نیه

بوم

غربتزده بوم شوم طالع
اولمش ینه ابتلایه تابع

بیلم نیه حسه طوقوندی
اعدامم صانکه حکم اوقوندی
کوکلم خلجانه دوشدی ناکاه
دیوانه‌می اولدم الله الله
برقوشجغزك ترنماتی
اخلاله سبب‌میدر حیاتی؟
بیچاره‌ده جوش حسن دمنده
اکنمده کندی عالمنده .
بردلبره بلکه کوسترش وار
یا علت نغمه شوق دیدار .
حکمت ایله پرورش بولورکن
فکرم نیه وهمه دوشدی بردن
انسان نه قدر غریب مخلوق :
هر خلق ایله ایلیور تخلق !

نابی‌زاده ناظم

ژان ژاق رصودن

١

خواب پر اضطرابدر بو حیات
طوغمشز اولمك اوزره واحیفا !
وار ایسه ذره ذره ذوقیات

آنی‌ده قهر دهر ایدر افنا

٢

کیدرز بویله جهل وغفلت ایله
قعر کرداب موته حسرت ایله
درلو محنتله بیك مشقت ایله
محو وکمنام ایدر بزی دنیا

٣

بزسه سیر ایلیوب بو بنیادی
آرارز طرحنه نه‌در بادی
خالق خلق سر ایجادی
جمله‌یی بیلمك ایسترز حالا !

٤

لیك بو سر مبهمك حلی
عقله تیسیر اولنمامش بللی
آدمه عجز وغفلت وجهلی
ایتدیررلر خطا ایچنده خطا

٥

صییریلوب روح ظلمت تندن
سوزیلوب ایلدکده عزم وطن
اوزمان حل اولور بو شبهه وظن
بیلنور حاصلی نه‌در معنی !

ادهم پرتو پاشا

بلبل

نهان كلده اولنجه مكانك اى بلبل
نيچون فغان ايله كچسون زمانك اى بلبل

خروش جوى بهاريمى خندهٔ كلمى
ايدن بو رتبه مؤثر فغانك اى بلبل

كاك صولار دوكيلور كرچه تازه بركى ينه
سوزن صغاسنى سنسك جهانك اى بلبل

خطيب منبر عرفانيسك كلستانك
نواى صبحدمكدر اذانك اى بلبل

روا دينيرسه بو حسن ادايه سحر حلال
خجل ايدر ادبايه بيانك اى بلبل

اولوردى بلكه دواساز غنچه فلر آكا
بيلنسه نولديغى درد نهانك اى بلبل

حدیث عشقکه پروانه اولمز البتـه
اولورسه خامه‌م اولور ترجمانك ای بلبل

سری پاشا

اناطولی حصارنده *

مزارلق

بو سکوت بلیغ و حزن فصیح ،
خطبهٔ بی مقال روحانی ،
صنعت قدرتی ایدر توضیح
بو نه علوی جهان نورانی
نه نشاط و صفای وجدانی !

*

بو نه وحشت ایچنده انسیت
بو نه ظلمت ایچنده نور بقا !
بو فضای سماده بیك حیرت
نیجه بیك آفتاب فکر آرا
یاغدیرر نور هیئتنده صفا !

*

طاش دکل کوردیکك اوسنك خراب
شاعر معجز طبیعتدر .
نه بلیغانه الکده خطاب

صانکه بر نسخهٔ فصاحتدر
متحجر مثال عبرتدر

*
* *

هر کیاه زمینی بشقه زبان
هر آوج خاکی بر دکر عالم
هر ورق بیك کتاب ایله یکسان ·
بو فیوضاتی فکر ایدوب هردم
متحیر می قالماسین آدم!

*
* *

بوراده منزوی سکون وادب
بوراده جانشین دیمك عظمت ·
ظاهر اولمش کمال قدرت رب ·
صانکه بر کائنات پر حیرت
برق اورر هرطرفدن حریت ·

*
* *

اوغرادقجه صبا بو فردوسه
بچه‌مز درعقب صفاسندن ·
باشلایوب هر شکوفه‌یی لمسه
بر طراوت آلیر تماسندن
حصه آلمق دیلر هواسندن ·

*
* *

نه قدر نازلی نازلی كیتمه‌ده‌در
هله بر عطف دقت ایت دره‌یه ․
او ده اعلان حیرت ایتمه‌ده‌در ․
صانكه مفتون كبی بو مقبره‌یه
كوكصو حسرت چكر بو مشجره‌یه !

⁂

سرولر اهتزاز ایتدكجه
نغمهٔ دلفریب اولور پیدا
ابدیت ایچنده كیتدكجه
غیب اولور موجزن اولوب او صدا
او نه قدسی هوا نه طاتلی نوا !

نابی زاده ناظم

بر كوچك چوجغك نقش سنك مزاری

كوچوجك قبریمی زیارت ایدن
عبرت آلسین بنم شو حالمدن

مادر آغوشنه بدل طوپراق
نه یمان مسكن الحزندر باق !

سوده حسرت دكل اگرچه دهن
هجر مادردر و نه آتشزن

اولـقدر باده کلیـور پدرم
مادرم اولدی بادیٔ کدرم
بکا آندن شـفیق اولان وارمی ؟
بکا بر بشـقه آدم آغـلارمی ؟
یا نیـور نار انتظـارمده
طولاشـیر دامن مزار مده .
کوررم صانکه چشم دقتنی
طـویارم روحنـك او رقتنی
سـویله ای باد ! او مادره سـویله
سـینه‌زن اولمق ایستمز بویله .
حکمة اللهـه نسـبت نقصـان
عجز انسـانه قارشی ناجسـبان

نابی‌زاده ناظم

آلفرد دوموسه

مناجاتندن

ای کنهنك وقوفنه امکان بولنمیان
انکاره یلتینن سنی سویلر یمان یالان .
قیل مستجاب دعوتمی خالقم بنم
امرکله خاك ومحو اوله‌جق شبهه‌سز تنم ،
ادم صانیرکه کوکده آرارسه سنی بولور

اسرار ذات و حکمتکه آشنا اولور ؛
اما ینه تنزل ایدنجه وجودینه
قانع اولور سنك اول انده وجودیکه .
حزننده، خندهسنده، غرامنده هرزمان
اللهنك ارادهسنی ایلر اتقان .
عالمده الك شرفلی فیضلت، صفای جان
ذکرکله درك عز وجلالك اولور همان .
سر تا بسر شکوهکه تحمید ایدر جهان
عشقکله نغمهساز اولیور مرغ آشیان
بر داملا آب ایچون سکا بیك جان نیازکار
اولمقده فقرتکله کوکل حیرته دوچار
راضیمیدر مراحم واشفاق عزتك،
دوشسونمی یادیز اوستی مقران وحدتك ؟

نابی زاده ناظم

بر تصویر

ای ملك باوروسی! قوش اوینا براز
ایله شوخی شطارت ابراز .
طویمادك کیتدی هنوز اوتلامهیه .
هواس ایت اوینهمهیه، آتلامهیه .
دامنم چیدهٔ دستهله طولو

فرط حبكله‌ده كوكلم مملو ․

ذوقمه كرچه فدادر شوقم ․

يورى كيم شوقله كلسين ذوقم ․

اى بنم كورپه قوزم آرام ايت

بونكهبا نكى‌ده خوشكام ايت!

مله‌يوب كوكلمى محزون ايتمه

حزن وجدانمى افزون ايتمه ․

بيلميرم بنده بلاى دهرى

طوغمدن ايچديكم آب زهرى ․

قورتلش يوق كيديلير بريولدر

يته اسباب تنعم بولدر ․

غصه‌يى ويرملى‌يز بزباده

نيه لازم كتير رسين ياده ․

هله باق كوك نه قدر خنده فشان !

ابر دلكشده خرامان نازان ․

چمن تازه كولر ، غنچه كولر

صالنير شاخ كل سر برسر ․

كوله‌لم بزده بودم شاد اوله‌لم

الم دهردن آزاد اوله‌لم

اله بركره كچر فرصت عمر

بيهده زحمته يوق طاقت عمر :

صیچرایوب قوش، یوری ای روح روان
دم اشواق وفرحدر بو اوان

نابی زاده
ناظم

بر کوچك چوجغك قبری اوزرنده محرردر

ای سالحوده صارماشیق ! ای نوجوان چمن
ای درلو درلو تازه نباتات موجزن
ای معبد آله که اولدك خدا نما
فیضکله عقلی ایتدك الوهیت آشنا
ای نالەزن مکس که اولورسین صدارسان
ازهار ایچنده اویقویه طالمش ایکن شبان
بیچارەنك معرض اولورسین فراغنه
سویلرسین آکلاشلمیەجق سوز قولاغنه
ای باد ! ای قوافل امواج بیقرار
ای کائنات ایچندەکی الحان بیشمار
اورمان ! که هپ کاوب بچن ارباب انتباه
برفکر ایله ایدرسنی آرایش نکاه
ای میولرکه ولولۂ روزکار ایله
ایلرسکز سقوط یره انکسار ایله

ای آسمان طرفه نمادن ایدوب شتاب
بر طرز دلفریب ایله ساقط اولان شهاب
ای نوبهار شوقی ایله ایلیوب ظهور
آفاقی درلر نغمه ایله ایکله‌دن طیور
ای کهنه حائطك آره‌سندن چیقوب مدام
انسانده وهم و وحشتی مزداد ایدن هوام
ای متصل یتشدیروب اطرافدن هوا
امواج بی نهایه‌یی جوشان ایدن فضا
ای خوشه‌لر یتیشدیریجی خاك فیضناك
ای اینجیلر نثار ایدیجی بحر سینه چاك
. . . .
. . . .
. . . .
. . . .
یاپرقلر ! ای شکوفه‌لر آچش غصون تر
داللر ایچنده قوش یوودن آشیانه‌لر
آرتق کسلك کورلتی‌یی طالسون خیالنه
بر پارچه ترك ایدك چوجغی کندی حالنه
راحتسز اولمسون اویوسون طفل ناتوان
مادرده اشك دیده‌سنی ایلسون روان

مترجمی : ناجی ویقتور هوغو

کتاب عالمك اوراقیدر ابعاد نامحدود
سطور حادثات دهرر اعصار نامعدود
باصلمش دستگاه لوح محفوظ طبیعتده
مجسم لفظ معنیداردر عالمده هر موجود

خواجه تحسین

وجد

بر مکوکب کیجه یدی بن تنها
بولنوردم کنار دریاده ..
پاك ایدی ابردن فضای سما
بحر ایسه بادباندن آزاده .
طالهرق کوزلرم ایدردی خرام
ماورای جهانه حیرت ایله !
کوه واشجار وکائنات تمام
صانکه برلهجهٔ غرابت ایله
پرسش ایلردی سر معنایی
طالغه لردن .. نجوم زاهرهدن .
اختران تاج پرتو افزایی
ایهرك را کعانه بالادن ،
طالغهلر — که خروش و حدتنه

ویره‌مز کیمسه انکسار و درنك —
سر فرو ایدیروب شهامتنه
شویله دیرلر ایدی هپ بهم آهنك :
(که بلندی صداده ، پستی گاه)
وحده لااله الا الله ! .

(مترجمی : اکرم) ویقتور هوغو

چوجقلر

١

سورم پك زیاده اطفالی
پك طبیعی دکلی هر حالی ؟
اولسه هر اوده برچوجق موجود
نور عصمتله یوزلری مالی
قالمز ایراث شو قدن خالی
دردمی ، حزنمی ایدر نابود !

٢

بر چوجق کوردیکم کبی سورم
پارلادیر نور شوق دیده‌لرم
کندیمی بختیار روشن بولورم !
یاده کلدیکجه عمر پر کدرم
آقیدیر اشك حزن چشم ترم

بن چوجقلر ایله چوجق اولورم !

٣

بك تحفدر تكلم اطفال
سمعه بك خوش كلير بو طرز مقال !
ایده‌یمی چوجقلری تقلید ؟
بو سؤالده بك عجیب سؤال !
بن (فوتوغراف)می‌یم غریب خیال !
فكر تقلیدی ایلدم تبعید

٤

باق شو طفل فرشته چهره همان
اوینایور باكمال شوق جنان
نه قدر ده سویملی بر دختر !
شاد وخندان ایكن اولور كریان
زار و كریان ایكن اولور خندان !
چوجغی سومیان چوجقلق ایدر !

٥

لیلهٔ بدر پیش روز نده
آسمانه باقوب ایدر خنده
«آی دده ! آی دده ! » دیه باغریر
برق اورر نور ماه تابنده
وجه پاكنده ، باق نه زیبنده !
ماه پر تابی نزدینه چاغریر !

٦

سز اویورکن کلیر یتاغکزه
آتیلیر درعقب قوجاغکزه
چوجغك بویله ایشلری چوقدر !
بوسه‌لر قوندیرر یناغکزه
طوقنور لبلری دوداغکزه
بنجه بوندن کوزل صفا یوقدر !

٧

نه‌قدر شادایدم چوجق ایکن آه !
کچدی وقت صباوتم ایواه !
عودت ایلرمی اول زمان ؟ هیهات !
بنی ایتمشیدی بختیار الله
شمدی اولمزمی‌یم صباوتخواه ؟
دائم آرتار ایمش عذاب حیات !

علی علوی

قناریه‌م ×

١

وار کندی اوطه‌مده بر قناریه‌م
اما نه کوزل قناریه کورسه‌ك !
دلداده ایدر سنی کوروسه‌ك !
بر مرغ لطیفدر قناریه‌م

بلبل كبي ايليبور تغنى
پر ذوق ونشاط ايدر جنانى

٢

آوه‌زه‌سى پك لطيف، كمراه
حيران ايدييور بنى شو طائر!
جسمنده كمال عجز باهر
بر صوت بلند ويرمش الله
بر قوش ديه‌رك چكرمى انسان؟
بر قوشده كمال حقه برهان!

٣

«قانون ودف وكمان وسنطور»
بر شيمى قناريه‌مك يانده؟
اولمزمى صداسنه فتاده
بر عاشق دلفكار ورنجور؟
خوانندەلره قوشم بدلدر
تترك سسى اول قدر كوزلدر

٤

باشلارسه ترنمه قناريه‌م
بر مدت اولور ترانه پرداز
ايلر اوته‌يه برى‌يه پرواز
الك باشلى غداسى برصوبريم

انجام صوصار زواللی مطرب
یورغنلق اولور سکوتی جالب

٥

بر قوش چیقاریر صدای بارد
جیو جیولری دکلیوب قناریه‌م
تقلیده شتاب ایدر دمادم
شاقراق پراماز یمان مقلد!
اقرانه هر جهتله فائق
مدح ایلمکه دکلی لایق

٦

کیرسه‌م اوطه‌یه اپ انسزین بن
ساکت، بکا عطف نظر ایلر
پك خوشدر او سیم سیاه کوزلر
چیرپار پر و بالنی اولور شن
هر طوری ایدر مسرت ابراز
تکرار سروده ایلر آغاز

٧

ای قوشجغزم! بو کون نصلسین؟
کیفك ایی‌می؟ نه در جوابك؟
یملکده یمك، صولقده آبك
کافیمی بو کون ایچون؟ نصلسین؟»

طرزنده کی صوردیغم سؤاله
ویردی شو جوابی قوش دیلیله :

٨

[« کیفك ایمی ؟ » دیمکده سوزمی ؟
البت ایدر : حضورم اکمل
سایه کده سعادتم مکمل
کیم بذل ایدر اویله اهتمامی
حالمدن ایدرمی یم شکایت ؟
آوازمی دیکله : پر شطارت ؟

٩

شاید بنی شمدی ایتسه‌ك ازاد
بر اوکسه یا بر قپانجه‌سیله
یا قوللانه‌رق هزار حیله
دردست قیلار مهیب صیاد !
قالسه‌م بیله حر شو وقت سرما
البته حیاتم ایلر افنا

کذا !

وه‌نوس

بر تصویر بی‌نظیرینه وقف نظر ایدرك‌سویلنمش متیولوزیق منظومه‌در :

١

دریای لطیف ساحلنده
بر موقع شاعرانه طوتمش
ستر بدن ایتدکی اونوتمش
سودا ایدر احتفا دلنده !
دریاده اولنجه عکسی منظور
مهتاب وش اولدی بحر پرنور

٢

ای شانلی [وه‌نوس] ، دکز پریسی !
بن [مارس] اوله‌یم سکا ، بنی سو !
[وولکن] ده سولمز آ ؟ بنی سو !
سودکی بنی ؟ عظیم مرسی !
تاجك نه‌کوزل باشکده کلدن
بر حامیهٔ جمالسین سن

٣

امواجمی ایلدی سنی سوق ؟
کلدکمی کوپوکلرك ایچنده ؟
برسین هله [سیتر]ك ایچنده
تشریفك ایله جزیره پر شوق
ای زهره ! [اولیمپ]ه اعتلا ایت
حامیلری عشقه آشنا ایت

٤

مفتون جمال با کمالك
بر بنمی‌یم؟ اشته سنده بویله!
مرآته نیچون باقارسین اویله؟
حیران ایدیور بنی بو حالك!
دلداده‌ٔ طلعتك ایکن سن
اولمزمی‌یم آه عاشقك بن؟

٥

نزدکده طوران صبیٔ فتان
اوغلك [کوپیدون] دکلمی آیا؟
دهشتلی مرامن ایلر اخفا ٠
سودا اوقی شهپرنده پنهان!
نو رسلری عشق ایله ایدر زار
سودا اوقنی جنانه صاپلر

٦

اتمکده سکا نکاه اشته
سودا زده حامیٔ صنایع
چیقماز یا بو انتظاری نافع؟
باق آرقه‌ده که کلدی آه اشته!
کل وولکنی یأسه مبتلا ایت!
آغوشمه قاچده اختفا ایت!

کذا

سعادتلو محمود اکرم بك افنـدی حضرتلرینـك اوچنجی [زمزمه] ده مندرج بر منظومهٔ شاعرانه‌لرینـه نظیره :

نیچون؟ نه‌دن؟

١

بنی کورنجه سز ایلرسکز فرار — نیچون ؟
بو رتبه عاشق صادقدن اجتناب — نه‌دن ؟
کونش کبی یوزیکز پاك وجذبه‌دار — نیچون ؟
ایدر جمالکزه قلبم انجذاب — نه‌دن ؟

٢

جهانده اك کوزل، اك دلفریب شیلرده
اولورسکز بکا منظور واشکار — نیچون ؟
خیالکز بولنورکن تجلی هر یرده
فراقکز ایدیور کوکلمی خراب — نه‌دن ؟

٣

تشرف امر محال اولدیغن بیلیرکن ایدر
نکاه لطفکزه چشمم انتظار — نیچون ؟
« بر التفاتی بکا چوق کوروبده ای دلبر! »
نه‌دن ایدرسکز اغیاری کامیاب — نه‌دن

٤

ویرر ختام الم قلبه شوق وصلتکز
اولور نشاطمه برخنده‌کز مدار — نیچون ؟

زمان فرقتکزده قالنجه بن یالکز
نه یاپسه‌م ایلیه‌م محو اضطراب — نه‌دن

٥

مکر سزکله چیقارمش بتون صفاسی میك
سز اولمینجه همان آرتیور خمار — نیچون ؟
مبدل غم اولوب ذوق دلکشاسی میك
کدر ویرر بکا نوش ایتدیکم شراب — نه‌دن؟

٦

کالنجه سوز صره‌سی دیرسکز : «سنی سورم»
سورسه‌کز بوقدر ناز جانکذار — نیچون ؟
جوابسز قالیور صوردیغم سؤاللرم
تنزلا بکا ویرمزسکز جواب — نه‌دن

کذا

استدعای مرحمت

١

ایتسه‌ك نه اولور براز تمایل؟
لایقمی بو نابجا تغافل ؟
قابلمی تغافله تحمل ؟
ای یار ستمشعار انصاف !

٢

اغیاریکه اعتبار ایدرسین

عشاقکی زار زار ایدرسین
کل کل دیرکن فرار ایدرسین
انصاف قیل ای نکار انصاف !

٣

یوق چکدیکم اضطرابه پایان
قائلمی اولور بو حاله وجدان ؟
ایتزمی بورتبه سوز وافغان
وجدانکه هیچ کار ؟ انصاف !

٤

بتزمی ملال اشتیاقك ؟
کلزمی نهایتی فراقك ؟
قالسونمی عذاب افتراقك
عشقم کبی پایدار ؟ انصاف !

٥

کورمزمی کوزك سرشك آلی ؟
وجدانك اودر لسان حالی
بالله یوق التهاب بالی
عرض ایتمکه اقتدار انصاف !

٦

مدهش الم فراق ایچنده
بیك درلو غم ومشاق ایچنده

امیده بدل مراق ایچنده
عمرم ایدیور گذار انصاف !

٧

سن ایتمز ایسه‌ك کیم ایلر امداد ؟
شاد اولمیه‌جقمی قلب ناشاد ؟
اولدقجه سن اویله جور معتاد
اینغزمی‌یم آه وزار ؟ انصاف !

٨

هجرك بنی دشمن ایتدی جانه !
اولمك یاقیشیرمی برجوانه ؟
آغوش مماته ظالمانه
چکسونمی بنی مزار ؟ انصاف

٩

حسرت براقیرمی دلده طاقت ؟
محو ایلیه‌جك بنی نهایت !
اولسه‌مده شهید تیغ فرقت
ایلرمی او جانشکار انصاف ؟!

کذا

سعادتلو عبدالحق حامد بك افندی حضرتلرینك

برغزلنی تخمیس

١

صانیرسین قلبمك اسراری دیدارمده پیدادر
بوزمده حالت سودا همیشه جلوه پیمادر
کورنلر دیر: بو بیچاره اسیر عشق وسودادر
« بنم هر حال و قالمده سنك عشقك هویدادر »
« دل و جانم سنك عشقك، سنك دردکله شیدادر »

٢

بنی برشاعر ماهر قیلان ای ماه! سنسین سن
سنك عشقك نه رنکین شعرلر الهام ایدر بیلسه‌ك!
بولور علویت افکارم جمالك بچسه یادمدن
« بو عالمده سنك فیضکله‌در برشاعر اولدم بن »
« سنکچون هر نه سویلرسه‌م او برشاعر دلارادر »

٣

دوشندکجه سنی ذوق محبت یاد کلدکده
جمال حور پرحسن وملاحت یاده کلدکده
صفای جانفزای بزم وصلت یاده کلدکده
« خیال مجلسکله فکر جنت یاده کلدکده »
« بو یوزدن بر هدایت نوری وجدانمده پیدادر »

٤

شکایت ایلمك خوفیله یار دلشکارمدن
بیان محنت عشق ایلم؛ دونیم قرارمدن
اکر اندیشه اظهار ایلیوبده اغبرارمدن
« خبردار اولمه‌یی ایسترسه یاران حال زارمدن »
« بنی سویلتمیوب سن نازنینی کورسه اولادر »

٥

اودم واقف اولوردی محنت عشقم نصل محنت
نکار جور معتادم نصل آفت؛ نه بی رأفت!
بنی حقلی کورردی زار ومأیوس اولمه‌ده البت
« اودم همحال اولوب اکلاردی افکارم نصل علت »
« خیالاتم نه یولده‌در رو حالاتم نه سودادر »

علی علوی

منیره — یالکز —

حرب! ... اسمی مهیب بر قیامت
اسبابی تدارك معیشت!
هیجا! ... نه جلی مآل مبرم
غوغا! ... نه بیوك زوال عالم!
فیفای جهنمی تماشا
بر داد وستد که اسمی هیجا!

مقصد یشامقمش اولمه مزدن !!
کیم قالدیره‌جق بو فکری بزدن ؟
بر پنجهٔ اقتدار لازم
اصلاحه بزی ، مثال مجرم !
اعماره شو دار دهری ، احرا
بر زلزلهٔ غریب وغرا !
افرادده اختلاف افکار
یوقدر ایچمزده بر فداکار !
حاشا ! اونودوبده لایزالی
بر اویقویه کوز قومش اهالی !
افسوس که دوربینمز یوق
حاجتمی یا ؟ چونکه قارنمز طوق !
هر شخص ایشنده لاابالی
هرکس کیدیشنده لاابالی !
ارککلرمز نظیر عورت !
عورتلره دوشدی شمدی غیرت !
مشاطه‌لر ایلیور سراپا
ارلر ایله اشتغال حیفا !
بلند

عالمده اولورمی حسلی برار
زینتجه مخدراته رهبر ؟ !

ناموسی اولان بو میلی بیلمز
دریایی بیلان بوسیلی بیلمز !
ارکلك یوزینه سوررمی دوزکون ؟
قیدك بزه قیدك آه کردون !
هر فردده چهره‌لر ململع
هر چهره‌ده برعجیب برقع !
افرادده دیده‌لر مکحل
استقبالن کورورمی احول ؟!
کیم کوزلیه‌جك بو ملکی بیلم ؟
چیلدیرسه‌ده راحت ایتسه آدم !
سورسون قاشنه رجال وسمه
سن اول‌ده ینه امیدی کسمه ؟!..
ایتدکجه دوام عصر زینت
لایق بزه بویله بر حکومت !
هر ملت اولور جهانده مطلق
اعمالی کبی سریره ملحق
اوغراشمه‌ده بربریله اولاد
بیلم بزه کیملر ایتسون امداد ؟!
دشمن ینه دون حدودی چکمش
هم الده مفید ملکی سچمش !
مأمورمزه اذیت ایتمش

باری اغمزه حقارت ایتمش !
تسلیمی قبول ایدنجه والی
آتشلره اوغرامش اهالی
بیکارجه کشی ایدوب تجنن
مشهدلره ایلمش تحصن !

متهور

موتا اوینه کیررمی احیا ؟
احیایه ظهیر اولورمی موتا ؟
سورمکله اوقومه قتل عامی
اعداینه آلدی انتقامی !
بادیهٔ (سند) وارض (بللا)
کردابهٔ قهره اولدی مأوا !
بورج اولمشیدی اوملکه امداد
اقدام ایله هر چه باد آباد
سلطان سریر نابهنکام
هوشنکی اوسویه ایتدی اعزام
ایتمك ایچون اول دیاری احیا
عزم ایتدی پدر، برادر، احیا
سوق ایتدی او قهرمان عالی
اردوسنی ییلدیرم مثالی !

میرزاده برابرنده کیتدی
آسلان کبی اوکلرنده کیتدی !
کوکلم سورونوردی آرقه‌سندن
قدرت کورونوردی فرقه‌سندن
رأیتده‌کی اهتزاز جدی
میرزاده‌کی هیبت نبردی
ایلر ایدی بربرین دوبالا
مفتوندی شو حاله پیروبرنا !
ایلردی بری او آنده کویا
سینه‌مده‌کی اهتزازی ایما
اولمشدی بری دینلسه شایان
شایستهٔ اقتدا بر انسان !
مجموع قوای کائناتك .
تمثال مجسمی ثباتك !
قلبم چیقه‌جقدی مسکننده‌ن
فیرلاردی کوکل نشیمندن
ایسترد‌ی اورأیته بورونمك
اعدایه او شکل ایله کورونمك !
میرزام ایله بن‌ده ایسته‌مشدم
عزم ایتمه‌یی ; مانع اولدی عمم !

قویویرمامك ایسته‌دمدی اقدم
ترجیح اولنور لزوم الزم !

ندن صکره

اغلاتدی بنی، براقدی کیتدی
برسیل قدردر آقدی کیتدی !
سیلاب کیدرسه عودت اتمز
هوشنك یوروسه رجعت اتمز
خاك وطن اویله چیکننیرکن
میرزاییده کورمك ایسته‌مم بن !
دشمنده قالیرسه غالبیت
کلمزمی مخدراته نوبت ؟!
ضبط ایلیه‌مزسه‌ك اول دیاری
اشغال ایدرز برر مزاری !!
موتا مالیدر مزارلر هپ
القشلانیر او بقاع هرشب !
یوز بیك کشیلك مزار آیا
اورتمزمی اوقطعه‌یی سراپا ؟!..
فعلاً ایده‌مزسه‌ك آنی تسخیر
معناً ایدرز، نه شانلی تدبیر !

مأيوس

هیهات که آرزوی انسان
تشنیعه دکلسه محو شایان !
محبوبنی کوزلیور حبیبی
میرزاسنی اوزلیور غریبی !!

نومید

یوللر قپالی، دیار محدود
طوفان بلا، کنار مفقود !
جان تهلکه‌ده، وطن امانسز
میرزاییده نیلرم بن آنسز ؟
میرزایی وطن قدر سوه‌یدم

بی مجال

بیلمم نه اولوردی شمدی آدم ؟!
میرزاسز اولور وطن معزز
میرزا شوقدرکه آنسز اولمز !
لکن ینه تتره‌یور وجودم
رحم ایت بکا (واجب الوجود) م !
کوکلمده‌کی ابتلایی قالدیر !

ترددله

قالديرمه آنی !... وغابی قالدير !
تعديله اكر اوله‌يدی خادم
پنچه‌م شومز خرفات دهری
دنیادن الله قالديرردم
آلات وغای برو بحری
افرادی قارشديرردم اويله
قرداش كبی بربريله !.. شويله !

تبديل طور ايله

سودالر ایچنده صاقلی بر قلب
هیجانلی كوكل، مراقلی بر قلب
همحالنی اوزله‌مزمی يارب ؟
مهجورينی كوزله‌مزمی يارب ؟
ميرزا !... ميرزا !.....

ابن الرشاد علی فرخ

نظيره‌در

صاقين برقلبی تخريب ايلمه بنياد لازمسه
خراب آبادیٔ دنيابی كر اباد لازمسه

نه زحمت اختيار عزم دشت كربلا، هيهات!
بنم كل كوكلى سير ايت ملال آباد لازمسه

ندر قصدك سنك سودا وعشق هيچ هيچادن
رموز خلقتى شرح ايت سكا معتاد لازمسه

جنون انواعنى كل اى مجرد بزده سير ايله
احاطه ايتمز اعداد آنلرى تعداد لازمسه

هبادر غيرتك، برپاره ايتمز فضل وعرفانك
تكاپو ايت بودم ابراز استعداد لازمسه

كمال يأس و خزنمدن بو نوميدى تأوهلر
اجل آوانيدر مقصودمه ميعاد لازمسه

تضادى التزام ايتدم شو مسكين عالمه رغماً
بنم فكرمدر آنجق مجمع الاضداد لازمسه

فلاكتده، قساوتده هم و ادبار و ذلتده
بو حالى ايلرم ماضى يه رغماً ياد لازمسه

ايليلشمزمى سنك چشمانكه شو خون ناحقم
سطور نظم دهرى خون ايله برباد لازمسه

. . . .

اكر وارلق ايچون يوقلقدن استمداد لازمسه
اكلمش باشمز اوزره نلر دونمكده‌در، مجهول
كورن يوق حالى ايلر دل بوكا فرياد لازمسه

. . . . . بیوك بردم مصیبت كورمدم بالله
كلك تخلیص نفسه هرچه باد آباد لازمسه

نظام ماه و مهری عالمه تطبیق لازمدر
ایدنْ شو مشعل . . . . . اكر ایقاد لازمسه

سنی لاینقطع تسبیح « یاحی » موته موصلدر
. . . .

وطن افرادینك بر مابه الاقبالیدر هر دم
صعود ایتدیر او ملكی نفسكی اصعاد لازمسه

قوای آدمیت حق ایله ممكندر عالمده
حقوقك تقویت قیل عمركی اسعاد لازمسه

صاقین بر فردی اینجتمه اویوبده نفسكه بر دم
تمدن عالمنده غیرت افراد لازمسه

تصادفدر دیوب چكمك روامی شككده یم حالا
حدوث عالمی بر منشائه اسناد لازمسه

« بز اول عالی همم ارباب جد واجتهادز كیم »
علو شانمزدر غیرت اجداد لازمسه

بو ملكك نعمتی افرادینه مبذول وشاملدر
سكا مختص می صاندك هر كسی ابعاد لازمسه

سطور عقل وشرعی خون الحاد ایله فك ایله
اكر بر ملتك اخلاقنی افساد لازمسه

سنك غیر مصفا حکم وکیفك اولسون ای غدار
جهانی خون . . . . ایله برباد لازمسه

ایا استاد حریت نژاد معرفت پیرا
سن ایله مادةً معناً بزه امداد لازمسه

کمالاته وصول آرزو ایدرسه‌ك دهرده الحق
بو دمده بر کمال واردر بزه استاد لازمسه

عبدالحلیم ممدوح

تخمیس غزل اکرم بك

صانیر ارباب غفلت دار قسوتدر مزارستان
قوری بر طاشله طوپراقدن عبارتدر مزارستان
اولو الابصاره اما جای دقتدر مزارستان
« حکم بینانه بر دیوان عبرتدر مزارستان »
« بیوك بر مکتب عرفان و حکمتدر مزارستان »

طورر صمت وسکونت اوزره گرچه جملهٔ اموات
مزارستانده خیلی سوز طویار عارف اولان بر ذات
بو سوز ایلر فنای عالمی پك آشکار اثبات
« ایدر پرسمع جانی گفتگوی هادم اللذات »
« نه مدهش محزن صمت وسکونتدر مزارستان ! »

نه دم اینسه سنی رنجیده ظلم بخت ناهموار
کیدوب برکره اصحاب قبوری قبل زیارت وار
قالیرمی باق کوکلده هیچ غمدن ، غصه‌دن آثار ؟
« اولور لبریز ذکر وفکر حقله خاطر زوار »
« علائقدن مبرا دار وحدتدر مزارستان »

سراپا طولمش آلتی هر مزارك ساده باشلرله
بر اولمشلر بو باشلر مورلردن ارقداشلرله
دوشوندکجه بو حالی کوز اولور لبریز یاشلرله
« قیرلمش دوم‌دوز اولمش‌لحدلر ، فرسوده‌طاشلرله »
« فنای محضه میزان حقیقتدر مزارستان »

مزارستان تماشاسی دوادر ، بنجه هردرده
خصوصیله اسرسه عشق وسودانك یلی‌سرده
تسلی یاب اولور دل خالقن درخاطر ایلرده
« فراغ خاطری بوشدر تحری بشقه یرلرده »
« کیدرسه‌ك ایشته باق‌جای سلامتدر مزارستان »

ایدوب اشغال دنیانك هوای منصب وجاهی
اونوتدیرمش بزه عقبایی ، روز حشری ، اللهی !
نه در بزده بو غفلت بویله نادانی و کمراهی ؟
« کیدوب بزدن برین ترك ایتمدکجه بیله‌یز کاهی »
« نصل هنکامهٔ روز قیامتدر مزارستان ! »

رشاد اول کیسه درعالمده عندمده تمام آدم :
غنایی ، فقری عین اعتبارنده طوتوب توأم
آنکله شادمان اولمز بونکله چکمز اصلا غم
« طریق زندکانی چوقسه‌ده فانیلره اکرم »
« بولنده هرکسك حد و نهایتدر مزارستان ! »

—

قطعه

یالکزمی بورایه منحصر اولمش قانون
یوقمی قانون الهی اوته‌کی دنیاده ؟
آه و قانلقله بو دعواده قازاندك اما
نه جواب وار ویره‌جك محکمهٔ کبراده ؟
رشاد

—

مرثیه

تنها ، ابدی خوابکهی دلبرك ایشته
کیرانديکی مأوی او کوزللکلرك ایشته
ممکنمی دینلمك‌مه تابان کبی کچدك
ای نور نظر برق شتابان کبی کچدك
دنیا کورینور چشممه ظلمتکدهٔ تنك
یومدردی کوزل کوزلریکی مرك سیهرنك

ای شعر ترم! اشکم ایله همجریان اول
سینه‌مده‌کی نیران غمه رشحه فشان اول
سوداسنه بیکارجه اسیر ایتدیکی دللر
تلطیف ایله، احسان ایله سیر ایتدیکی دللر
سیر ایلدیلر قارشیدن آسوده فناسن
هیچ آلمدیلر یاره نه حسن، نه عطاسن
بر آه بیله چکمدیلر موتی ایچون آه
تا تسلیتیچون اوله اول روح ایله همراه
ای شعر ترم! اشکم ایله همجریان اول
سینه‌مده‌کی نیران غمه رشحه فشان اول
عاشقلری خرم ینه، یارب بو نه عالم
برکونده دوام ایتمدیمی ساخته ماتم
قبرك جهتندن اولیور منصرف ابصار
کندك کبی عاشقلریکی صانمه وفادار
هجرانك ایله بن کبی فریاد ایدن اولمز
فریاد نه‌در؟ نامکی ده یاد ایدن اولمز
ای شعر ترم! اشکم ایله همجریان اول
سینه‌مده‌کی نیران غمه رشحه فشان اول
اما بنم اولمقده‌در آهم متصاعد
اولسه‌م اوله‌مم خوابکهکدن متباعد
آلامی تزیید ایدیور نوری نهارك

احزانی تعریف نه ممکن شب تارك
مستقبلی‌یم اشك خروشان ایله فجرك
دوندردی ایکی چشمه‌یه چشمانمی هجرك
تخفیف الم ایتمدك ای شعر روانم
سن طور، یوریسون دمع دمادم جریانم

پارنی — مترجمی : ناجی

قومشومك پرده‌سی

قومشومك پرده‌سنده لرزش وار
پك‌ده آهسته اوینایور آنجق
بن خیال ایلمکده‌یم که نگار
آچه‌جق روزنی، هوا آله‌جق

﴿

بنی کورمکمیدر مرادی عجب
اولیور پنجره کشاده، امان
یوزینی بر کوررمی‌یم یارب
دل بیتابی آلدی بر خلجان

﴿

بو نه رؤیا! بکا اویار دکل
انی سومکده بر ثقیل حریف

پرده‌یی قالدیران نگار دگل
روزگار اوینادر خفیف خفیف

آلفره‌د دوموسه ـ مترجمی : ناجی

آوجی [*]

۱

قوشجغزلر، سویملی فتانلر!
سزه میل ایتمسونمی وجدانلر؟
بو نه جمعیت مسرود آیین!
بو نه جنبشکه سرور آگین!
پریدر اولسه منشرح دل تنك!
چالیلق صوتکزله پرآهنك!
حالکز ساده، شکلکزده ظریف
سسکز خوش، مقامکزده لطیف
لکن اندیشه ایلیك که زمان
بوزه‌جقدر بو انتظامی همان!
صوصکز قوشجغزلرم صوصکز!
کلیور ایشته اوجی سرعت ایله
دها یوق چانطه‌سنده سرچه بیله

---

[*] فرانسز شاعر مشهوری « به‌رانژه » نك بر منظومه‌سندن مقتبسدر.

تك طورر می؟ النده چفته‌سی وار!
رحمی بو قدر، سزی کورر سه قییار!
آوجیدن مرحمت اومارمیسکز؟
کوزی وارسزده کوزیومارمیسکز؟

. . . .
. . . .

جان یاقان شخصی خوش کوررمی آله؟
کیمه اکلاتملی؟ نه یاپملی؟ آه!
صوصکز قوشجغزلرم صوصکز

٣

برکون ایتمش ایدم شو یرده قرار،
ایکی قیرلانغج ایلیوردی کذار،
اوتشورلردی بختیارانه؟
ویرمسونلرمی نشوه انسان؟
بن ده عودتلرین ایدوب تبریك،
اولدم انلرله ذوق وشوقه شریك.
ناکهان آتش ایتدی بر صیاد،
اولدی بیچاره یوجیلو برباد!
اوزاق اولمق ایچون بلایادن
اتقا ایلیك بریادن!
صوصکز قوشجغزلرم صوصکز

٤

بیلمك انسانلرك خصائلنی !
كورك افكارینك دلائلنی !

ضعفاسی وسیله جوی ستیز،
اقویاسی بتون بتون خونریز !

ایلمشلر جهانی ظلم آباد،
بونلرمی انسانمی؟ بر آلای جلاد !

اولەمزلر محب صادق خیر
بونلرك الك رحیمی قاتل طیر

بیلیرم گرچه وصف لایقمی،
بزكا سویلتمك حقایقمی !

صوصكز قوشجغزلرم صوصكز

٥

دست صیاده یاور اولدی تتك،
قنادندن اورلدی بر ككلك

قوشوب آلدی آنی همان كلبی،
آكا وابسته اولنلرك جلبی .

نه سویندك؟ نه كولدك ای صیاد !
سفك دمده اولورمی آدم شاد؟

. . . .

. . . .

هم سورشری، هم ده دشمن شر!
نه‌در اغرب جهانده طبع بشر!
صوصکز قوشجغزلرم صوصکز!

٦

قوشلرم! مژده آوجیکز کدییور،
کوردی بر بشقه آو، شتاب ایدییور

برکلن یوق، تباعد ایتدی کیدن،
شمدی آهنکه باشلایك یکیدن

قالمدی شمدیلك محل حذر
ویریکز مشربجه بر قونسر.

ویردی مهلت زمانه بر مقدار
اوتك، اطرافی اوتدیرك تکرار!

لکن اول ظالم طمع پرور
بورالردن یارین ایدرسه کذر
صوصکز قوشجغزلرم صوصکز!

معلم ناجی

طفل نائم

بر طفل ملکنژاد ونوزاد!
کهوارهٔ عز ورفعت اوزره
یا ایلسونمی خوابی معتاد؟

مادر قوجاغنده راحت اوزره
آسودەدر عالم غنادن !
بوقدر خبری بو ماجرادن
کوز یومدیغی دمده ماسوادن
لاهوته اولور نظارت اوزره

بالارو عالم خیالدر!
رؤیالری تحفه وطرایف
کممنزلی حضرت خیالدر
خولیاسیده اشته بو لطایف
بر ساحهٔ سنکلاخ جوهر !
هر تودهٔ خاکی مشك ازفر
امواج کواعب ملکپر
ارواح ایله بو مقامی طائف

انهار رشاشەریز نغمه
اصوات طربفزای نئی
ابحارکه موجخیز نغمه
هر جنبشی بر ادای نئی
صالمش پدری او ملکه اجلال
همشیرەسی همنشین اقبال

قوشلر کبی مادری آچار بال
هر ریشه ویرر صدای نئی !

٭

انواع صور هزار معنا
مرآت خیالنه ویرر فر
ازهار چمنله ورد رعنا
اطرافنی ایلمش معنبر !
صفوتله سرور حوض سرشار
قعرندهکی نور نجم سیار
موج آور فیض اولنجه هر بار
جوهرله طولار سواحل زر

٭

آسودهکزین خواب ناز اول !
ای نور بصر سوزل صفایه
کور نریه چیقار بو طوتدیغك یول
دوران ایشته نولور نهایه !
ماندهٔ برك ورد خندان
سیلاب حوادث ایچره غلطان
کرداب بلایه سن شتابان
یوق سنده وقوف ماجرایه

٭

بی رهبر و یار و یاور ایواه !
بو راه خطرده خوابه وارمش
صیاد قضا طوتوب کمینکاه
نخجیری یاتاقلامشده صارمش
اعلا بو صباحت صباوت
رعنا بو حضور واستراحت
اما کلیجك صباح حسرت
سیر ایت نه تغیرات وارمش

۶

بیچاره غنوده خواب نازه
حیران بو حاله هپ سروشان !
اوضاع سپهر طاس بازه
سیران ایله جمله‌سی خروشان !
کوردکده بونی اسیر غفلت
آزادهٔ قید خوف وخشیت
نازك النی اوپوب تمامت
شفقتله اولور دموعی جوشان !

۶

کلبرك لبن ایدر ایکن بوس
نرکسلری اویله ژاله افشان!
بو بلبل کلستان قدوس

اول حالده آچوب عیون عرفان
جبریلی بیلنجه یکنظرده
ناموس بو کا عجب ایدردی
بر دستن ایدوب دهانه پرده
حیرتله قیلار ثنای یزدان !

٤

مادر کوریجك بو اشتغالی
جان پارەسنه اولور شتابان
کابوس بلا صانیر بو حالی
افسون دلنده الده پستان
مهده صاریلیر قماط واری
هیچ قالمز الندە اختیاری
آنجق او زمان بولور قراری
بر بوسه ایله ایدرسه خندان

ویقتور هوغو — مترجمی پرتو پاشا

غزل

نصل جمالنی کورسون تمام، نظاری
شکاف روزن خیارەزن کورر یاری
نگاهی عین بلا چشمی ترجمان قضا
نلر چکر او مهك مبتلای دیداری

او یارامز سوزه یاتمز وصاله میل ایتمز
آله‌یدی عاشق رؤیاده بوسه‌سین باری
کوکل طولاشمز ایدی هاله‌وش کنارنده
او ماهك اولمسه دیدارینك خریداری
هزاری سرو قدك ساحهٔ خرامی اولور
بهار کاسه بو باغك آچلسه ازهاری
شراب کهنه‌سنه آفتاب رنکی ویروب
قدحده مغبچه کوستردی نور ایله ناری
ویرر نقیصه خوف ایله بدر کامله هپ
فلك همیشه ایدر لکه‌دار ابراری
نه کاله‌لر چیقاریردی هنر وران زمان
اولایدی شهر کمالك رواج اسعاری
نه مشکلر کتورر طره‌دن بکا اشرف
صبادر اشته خبردار چین تاتاری
میسر اولدی زیارت بکا له المنه
پناهکاه مقدس ضریح کراری
اشرف پاشا

انا قوینده ایکن الفت یاب ،
قالدیرملرده طولاشمق بی خواب
دعوت اینسون دیه‌رك بر مردار

خسته حالنده چیقوب کشت وگذار
بر طاش اوستنده کورنمك راحت
اویومق اوچ کیجه‌ده بر ساعت!
آخرك کیفی ایچون نوش شراب،
مزه‌لر برله محبت اشراب!
وار ایکن عقلی کورنمك بیهوش،
دائهٔ مهلکه آچمق آغوش!
کوز کوره حقی فراموش ایتمك،
زهری ممنون اوله‌رق نوش ایتمك
نفس المق دیه عزم محبس،
ضبط آه ایتمك ایچون حبس نفس
صویونوب کیرلی یتاغه کیرمك،
انده بر خصمه تسلی ویرمك!
راحت ایتسون دیه‌رك برقانلی،
ازیلیر بر دوشك اولمق جانلی!
بوسه ویرمك اکا نفرتلرله،
آلمق آغوشنه دهشتلرله!

حامد

—

صبی معصومك حال صحونده مناجاتی

ترجمه

ای رب که سکا ایلر ایم حصر عبادت !
نامك اولنور سجده‌که شکرده تذکار
اول نام که خاصیتیدر خوف و حلاوت
رومال قیلار مادرمی یرلره هربار .
دیرلرکه بوخورشید زر اندود جهانتاب
کیم اولمده درپیش جلالکده فروزان
قندیل مصنع که ایدر عالمی اعجاب
بازیچه‌سیدر قدرتکك ای اولو یزدان !
دیرلرکه بتون سنسین اولان خالقی هپ سن
قیرلرده‌کی مرغان سریع الحرکاتك .
اطفاله‌ده سنسین ویرن انجق کرمکدن
اول روح لطیفی که اوله عارف ذاتك .
دیرلرکه سنك لطفك ایله اولمده پیدا
پیرایه‌ده باغ وبساطین اولان ازهار .
فیض المسه سندن هله مانند اخسا
خالی بولنوردی ابدی میوه‌دن اشجار .
انعامکك احسانکك اثار کزینی
حیوانه نباتاته جماداته‌ده شامل

بردار ضیافتکه جهان خوان بهینی
ناچیز هوامك ده اولور رزقنه کافل !
محض کرمکدن ینه هر ثانیه هرآن،
خلق ایتدیکك افراد عنایاتکه یارب
کوکلنجه سزاوار اوله بیلمك ایچون انسان
ایتمك یتشیر نامکی تقدیس ایله درلب !
ای خوفی درون پدرم داغلایان الله !
قیل والده می کثرت انسال ایله خرم .
تا ایتمك ایچون والده می واصل دلخواه
ایله بنی ده حکمت وعرفان ایله مکرم !

دولامارتین
اکرم بك

تحسر ×

عجبا شمدی کیمی شاد ایلر ؛
کیمه اکلنجه لر ایجاد ایلر ؟
نه یلانلر دوزر ایراد ایلر !
بنی نفرتله می ، آه یاد ایلر !
بکا رغماً کیمه امداد ایلر ؟
بوتخیل بنی برباد ایلر .
طاقینوب شمدی طاقشدرمشدر ؛

سوسنی خوشجه یاقشدرمشدر ؛
خنده‌یی کبره قارشدرمشدر ؛
بر ایکی میده چاقشدرمشدر .
بکا رغماً کیمه امداد ایلر ؟
بو تخیل بنی برباد ایلر .

کیمه ساقیلك ایدر شمدی عجب
او کوزل ظالم ومکاره بوشب ؟
سینه وساعدی اچشدر هب
کیمه‌در بونجه سعادت یارب !؟
بکا رغماً کیمه امداد ایلر ؟
بو تخیل بنی برباد ایلر .

چوزه‌رك شمدی اوزلف زرینی ،
اورته‌رك نیمجه کلر خلرینی :
هانکی زانویه قومشدر سرینی ؟
هانکی ال سیله‌ده مشکین ترینی ؟
بکا رغماً کیمه امداد ایلر ؟
بو تخیل بنی برباد ایلر .

شمدی یاتمشمیدر ، ایواه ! عجبا ؟
ایدییورمی بنه بیك استغنا ؛
کیمله همدمدر اوقیمتلی بلا ؛

کیمه در ینه او بیك وعد وفا ؟
بکا رغماً کیمه امداد ایلر ؟
بو تخیل بنی برباد ایلر .

منیف پاشازاده وهبی

ناکافی

١

تصل شرح ایلیم بن دردمی ایجاد ناکافی
دعا ناقص تضرع بی اثر فریاد نا کافی
ملکلر برجلر کر قیلسه‌لر امداد ناکافی
غمم لوح سمایه ایلسه‌م انشاد ناکافی

٢

. . . .
. . . .
. . . .
. . . .

٣

کولرمی ماتمه دنیاده هیچ بر صاحب انصاف
فلاکت کورمامشسین دردمی ایلرسین استخفاف
فلاکت اولسه لایقدر بو خلقه سنده‌کی اوصاف
کفایت کوستروب ای ایلیان ایراد ، ناکافی

٤

عجب خوندل مجروحمی سنمیمی ظن ایتدن
صدای مقبری برزمرهٔ هیهیمی ظن ایتدن
ویاخود کندیکی عالمده سن برشیمی ظن ایتدن
بوکون بن یازدم البته یازار احفاد ، ناکافی

٥

اوت طرز قدیم شعری بوزدق هرج ومرج ایتدك
نه در شعر حقیقی صفحهٔ عرفانه درج ایتدك
بو یولده نقد وقتی جمع قوت برله خرج ایتدك
بزه کلمشدی زیرا مسلك اجداد ، ناکافی

٦

نه دیرسه ن دی امینم بن بو یولده سرمدیتدن
اولور لکن جهانده کیمسه محو اولمازجمیتدن
. . . .
نه رتبه اولسه ده طبعمده استعداد ناکافی

حامد

١

بر بهارك سحر زماننده
هر طرف ابتسام ایدردی بکا
بلبلك زیر آشیاننده
بن ده طوتدم برآشیان تنها

٢

بلبل اوتدجه اول حزين نغمات
كوكله انبساط ايدردی نثار
نشئه‌سندن كولردی حسيات
نته‌كيم نوره غرق اولور ازهار

٣

طويديغم نغمهٔ غريب ادا
كوكلی پاك ايدردی محنتدن
نشئهٔ كريه بخش رقتدن
دلده بيك ذوق اولور ايدی پيدا

٤

نته‌كيم باد خوش وزان بهار
آسمانی ايدر بلوطدن پاك
انجم بی حساب ايله افلاك
چهرهٔ انبساط ايدر اظهار

٥

اوزمان بن‌ده عندليب آسا
نغمه كار صفا ايدم . فرياد !!
بنه ايتدم اوكونلری بن ياد
كنج ايدم بختيار ايدم . حيفا !!

٦

بشقه برشیدی ایتدیکم تصویر
نقل ماضی‌یه باشلادم . هیهات !
بیتمدی فکرمده قدرت تقریر
غلیان ایتدی دلده حسیات

٧

او زمان باغ عشق اولان کوکلم
ذوق ماضی‌یه بر مزار اولدی
بکا بو کائنات طار اولدی
یشامز درد ایله طولان کوکلم

٨

طاغده صحراده کزدیکم دملر
کوریرم کالده غنچه‌ده هرآن
رنك ماضیٔ عمرمی خندان
طویارم ـ حیف ـ دیر جهان یکسر

٩

کیجه‌لر انجم منیر سما
کوندز ازهار دلپذیر ولطیف
کورسه‌م اخطار ایدر اوماهی بکا
نامنی یاد ایدر نسیم خفیف

١٠

کوکده منظور اولان شو ماه منیر
صورت حزننی ایدر ترسیم
کل نورسته‌ده اورنك بسیم
لوحهٔ انبساطنی تصویر

١١

اللی ییل کچدی ایتمدی اطفا
دلده‌کی آتش محبتنی
یاده کلدکجه اغلارم حالا
غائب ایتمز کوکل حرارتنی

مغنلی زاده
طاهر

—

ویقتور هوغونك برمنظومه‌سندن

اقتباساً ترجمه‌در

دکلم بلبلی زمان سحر
کلسه‌ده نوبهار دلپرور
بکا الك طاتلی صوت وجدآور
نغمهٔ بلبل مقالکدر
کوکده کوکبلر اولمسون تابان

قید ایدنمز او حالی هیچ وجدان
بکا الك پارلاق اختر رخشان
دیدهٔ مست پرملألکدر
ایتمسون کائناتی کلشنزار
نه لازم نهان اولورسه، بهار
الك کوزل کلشن لطافتبار
کلشن لوحهٔ جمالکدر
نغمهٔ بلبل مقالکده
دیدهٔ مست پرملألکده
کلشن لوحهٔ جمالکده
منجلی عشق بی مثالکدر

مغنلی زاده
طاهر

تنهائیٔ فرقت

دنیا نه قدر لطافت امیز
هر یر متبسم و صفا ریز
بر دیده‌یه بکزه‌مش که عالم
مخمور شراب وصل! خرم
علوی علوی جهان خندان
دللر بوکا اولمسونمی حیران

ذکر ایتمه‌ده کائنات هرگاه
« الله الله الله الله »
علوی او قدر جهان سراسر
کیم قلب محمدی‌یه بکزر
فریاد هزار رقت افزا
علویت دهره روحبخشا
اجرام سونوك سونوك نمایان
غیب اولمغه جمله‌سی شتابان
یارب بونه عالم بدیع
هر کوشه‌ده بیك بدیعه شایع
افلاك وزمین بربرندن
باقسه‌ك کورینور زیاده روشن
دنیامی کولر سمامی بیلم
حیرتده قالیر بوحاله آدم
عکس ایلمش اسمان زمینه
عاکس بوزمینده آسمانه
آیینهٔ انعکاس اولمش
هربریسی دیکریله طولمش
علویت ایدر مثال دریا
اطرافده موجه‌لر هویدا
هرموجه اولور کوزمده منشق

عرض ایلر اوشکل یاری مطلق
ایواه نه‌رتبه اولسه عالم
اذواق لطافت ایله خرم
کوکلم ینه یارینی اونوتمز
اول نازلی نکارینی اونوتمز
هرهانکی جهت اولورسه منظور
مطلق کورینور جمالی پرنور
مهتابده هرجهتده ناظر
کورمزمی صفا وذوقی ظاهر
بولوخده‌ده اول جمال انور
برخنده ایچنده شوق مضمر
یارب بونه حال پرلطافت
کوکلمکده کوکلده درد فرقت
بربویله زمانده فکره وصلت
ایتمزمی دلی غریق لذت
فریادکه ایت دوام بلبل
دکلر سنی دل مدام بلبل
کوکلده‌کی حس عشقی تصویر
ایتمکده او آه و واه دلکیر
سن آهلر ایله طورمه اویله
کوکلم متلذذ اهلرله

یارب نه ایدی اولیل اغرب
ایتمزمی تکرر آه اول شب
برلیل ایچنده یمکه دائم
خورشیدینه منتظر دو چشم
خورشیدمی ظاهر اولدی آیا
باق باق که نه‌در اونور پیدا
خورشید فقط ضیاسی خنده
بربشقه صفا کورندی بنده
یارب بونصل کونشدر ایا
برموجهٔ شوق اولمسون یا
اطرافنی قاپلامش ملکلر
آندن هپسی تنور ایلر
هرنظره‌ده‌بشقه برلطافت
عرض ایتمه‌ده اول شه ملاحت
حیرتلر ایچنده قالدی کوکلم
خورشیدینی سیره طالدی کوکلم
ایواه خیال یار ایمش او
کوکلمده‌کی شیوه‌کار ایمش او
بن مهر صانیرمشم نمایان
کزدیکجه کوزمده شکل جانان

هر لحظه کوزمده‌در خیالی
کوکلمده تفکر وصالی
بر وصلتی اوغرینه فدایم
وار اکلا نه رتبه مبتلایم

منمنلی زاده
محمد طاهر

بهار

١

ینه کلدی بهار عالم آرا
آچلدی کل کبی دللر صفادن
کورندی مهر مزا برخفادن
جهانی قاپلادی شادی سراپا
مزین اولدی کللرله چمنلر
تبسم ایلدی نازك دهنلر
کوللر شمدی هپ آه ایلینلر
تجلیلر اینر خاکه خدادن

٢

باقارسك بر طاقم مهر وکوزللر
کزرلر بو کبی کاشنده هردم

صفادن مست اولور كوردكجه آدم
صفانك خنده‌سن كاشنده بربر
صبابخش حيات ايلر جهانه
فرحلر بخش ايلر امدكجه جانه
اورر ارضك صفاسى آسمانه
باقلسه خنده ايلر عرشه عالم

٣

بو يار الوان كونا كونه خورشيد
شفاق وقتنده لوح آسمانى
كيجه انوار ايله قاپلار جهانى
ايدر ذوق نهارى ماه تجديد
برى عكس دهان لعل خندان
برى عكس صفاى قلب شادان
اولور باقدقجه هربوده نمايان
چيچك شكلنده ذوق بزم جشيد

٤

بتسم پوش اولور طاغلر چايرلر
تموجياب اولوب بحر لطافت
جهانى طولديرر شوق وشطارت
يشيللندكجه صحرالر بايرلر

آقار انهاردن كوياكه سودا
لطافت عرض ايدر چشمه سراپا
دونر بر كلشن پر ذوقه دنيا
سزا دينسه جهانه عكس جنت

مغنلى زاده
محمد طاهر

اوچ سنه مقدم اون سنه اولكى رسمك
ارقه سنه يازلمشدى

بنى يم كورديكم بو شكل غريب
بكا باقدقچه بخش حيرت ايدن
اون ييل اول بو رسم ايمش شكلم
نه قدر بكزه مزمشم بكا بن

مغنلى زاده
محمد طاهر

غزل

قيام ايلر قيامت قامت آفتر هينندن
عياندر شور محشر ديدهٔ سحر آفرينندن

نه جانلر ترك تن قیلمش نه تنلر تازه جان بولمش
او شوخك جانشكارانه نكاه نازنیننَدن

فرحناك اولمسون یارب سرود خسروانیدن
تغافل ایلیانلر عاشقك آه وانیننَدن

او كوهر خیز دریادر دوچشم خونفشانم كیم
بتر هردم هزاران شاخ مرجان سرزمیننَدن

بولورسك زیرا پایكده نكارستان لاهوتی
نظر قیلسك اول قلمه محبت دوربیننَدن

ایاغ باده ظن ایتمه كف ساقیده موساوش
ید بیضادر اولمش آشكار آستیننَدن

خدا جویان دریا دل رهین انقلاب اولمز
نه ناسك اعتراضندن نه خلقك افرینندن

سرائر آشنای عالم عرفان اولان انجق
حلاوتیاب اولور فیضینك اشعار متیننَدن

معلم فیضی افندی

-- --

كلمزمز یاده عشق ایله آه ایتدیكم زمان
احوال هر دوكونی تباه ایتدیكم زمان
خونابهای داغ جنون موج موج اولور

بحر سرشك دلده شناه ایتدیكم زمان
بر ذره كلمز عینمه صد آفتاب چرح
مهر جمال یاره نكاه ایتدیكم زمان
اول خیال بوسهٔ لعلك دوشر دله
فكر وخیال ومیل كناه ایتدیكم زمان
حكمت ملال عشق ایله آسوده حال ایدم
غم عالمنده ترك رفاه ایتدیكم زمان

هرسكلی حكمت بك

خیال زلف ایله چشم اشكبار ارتار
قراردقجه بلوط البته آب جویبار ارتار
سرشكمله اولور داغ درونم تازه‌دن تازه
سحابك ریز شندن اب وتاب نوبهار ارتار
اولور اقشامه طوغری اضطرابی صائمك افزون
زمان وصل یاقلاشدقجه رنج انظار ارتار
الهی بر قلندردن میك كیفیتن صوردم
دیدی میله غم اكسیلز ولی دردخمار ارتار
عزیز القدر قیلمش اختفاسی لیلهٔ قدری
غنای طبع كوستردكجه فیضی اعتبار ارتار

فیضی

عمره ترجیح ایدرم رؤیامی
دار دنیاده بولندقجه تنم
سنی چشممله کورن عکسکدر
سیر ایدن حسنکی رؤیاده بنم!

کمال بك

کار طفل نو همان فریاد اولور حکمت نه‌در؟
آدمه فریاد مادر زاد اولور حکمت نه‌در؟

چونکه صورت برهیولادن بولور نوع بشر
یا کیمی شاد و کیمی ناشاد اولور حکمت نه‌در؟

نشوه‌سین تعقیب ایدر بر غم شبابك بر مشیب
حال عالم بویله بی بنیاد اولور حکمت نه‌در؟

اهل حکمت زبور دنیا ایکن دنیای دون
دشمن ارباب استعداد اولور حکمت نه‌در؟

عشقدن دملر اوررکن شمدی طبعك (روحیا)
نکته جوی حکمت ایجاد اولور حکمت نه‌در؟

علی روحی بك

غزل

ای نرم سینه دلبر وآهندل آشنا
ایکاش اولمیه‌یدی سنکله دل آشنا

نقد حیاتی اورته‌یه قویمقسزین دریغ
آسان دکلدر الفتك ای مشکل آشنا

بیکانه‌دن بتر ایدر انسانی دلخراب
احوال آشنادن اولان غافل آشنا

دشمن ایدرمی دشمنه هیچ احتمالی یوق
بر آشنایه ایتدیکنی جاهل آشنا

ظن ایتمه اولسه‌ده پر جبریل بادبان
فلك امید (فیضی) اوله ساحل آشنا

فیضی افندی

وصلته واسطه شوق دل چالاك یتر
مشعل راه هوس آه شررناك یتر

ع

فیض تأثیری بتون درد ایله‌در درمانك
زهر غم عارف ایسه‌ك زخمکه تریاك یتر

ع

بر کمالك وار ایسه معترف نقصان اول!
درك عجز ایله هر عاقله ادراك یتر

ﻫ

ظل موهوم عدمدر بو سواد امکان
سیر ماهیت دهره نظر پاك یتر

ﻫ

ظاهری ثروته قانع اولور اهل دنیا
او اخسایه مکرکیم خس و خاشاك یتر

ﻫ

تنکدر ساحهٔ عالم جولان فکره
صانمه تفتیش کماله کرهٔ خاك یتر

ﻫ

دامن حقی طوتان اهل وفایه (حکمت)
درکه پادشه کشور اولاك یتر

هرسکلی حکمت بك

—

حجله

١

انسان بو حجله اولمسه نیلردی ای اله
اولنماملك دکلی حقیقتده بر کناه

هپ آه وواه ایله چیوردی دمم بنم
تسکینه یتدی فکرمی بر نازنین نکاه
کیتسون بلای فرقت ایله زحمت وتعب
کلسون صفای وصلت ایله راحت ورفاه
سز مونس لطیف بهشتی لقای روح
سز یار آلهی نظر نوبهار جاه
شایان غبطهٔ سحر اول خنده‌کزله سز
بخش ایتدیکز بوشبرو کراهه انتباه
کوستردیکز که برشب مشرق مآل ایمش
آفاق روزهٔ کدر اول دورهٔ سیاه
بریاردن اشاغی دوشرکن ظهور ایدوب
سز طوتدیکز بنی ید شفقتله واه واه
نجم امیدمی کورورم اعتلا قیلار
بندن یکا نکاهکز ایتدکجه کاه کاه
تقبیل پایکز بکا رفعت دکلمی‌در
الله ایچون باقك بوکا جائزمی اشتباه
هپ کائنات حسنه مقابل کلنجه او
شاعر بولورمی کندینه بربشقه سجده کاه
فکرم تولد ایتدیکی یردنمی ایندیکز
بن کورمدم زمینده بوهیئتده برپناه

طفل محبتك ٔ بماندر چوجقلغی
بازیچه‌کز اورسه وجود دکل تباه
اولسون فدسزه شب نیلیٔ ماهتاب
بن نیلیم بو ملری سز وارکن آه آه
ایسترسه محشر صباح اولمسون بوشب
ای فجر ، رنك بهار اولمه‌سدراه
کوشم طرسزکاه ایدرکن بوصحبتی
بیك نغمه‌طیور ایله بیك جوشش میاه
اولدقجه‌ور بخش دل ودیده وجهکز
رؤیاکر خیالمه انوار مهر وماه
مظلم قرسدیریکزه نسبةً ذکا
رفعتیٔلور بومقدمه‌ده رتبهٔ جباه
یارب ، لطف ایچون نه ثواب ایشلدم عجب
ایتدن بوقسه جمله مناهیدن انتزاه
کونبم بوشوق ایله اولسونمی مبتسم
بر با انورك یری لایقمی زیر چاه
ای حسن نو محبت نازك خرام سز
سمنز بنم یرمده کوررلردی برکیاه
وکن جهانده هادم لذات بر نصیب
هم برزمانده سور اوله‌ماز امر نابکاه

۲

ای کوکلك سعادتی بر ابتسامکز
بیلسه‌م سزك ملکمی یا حوریمی نامکز
جسم لطفکزله کلوب تربه کاهمه
نولسون بکا حیات ویرشدن مرامکز
شهبال نازکرمی بو نور سیه ظهور
پرواز روحدن دها علوی خرامکز
کورسه‌م فضای محشری کلز بو حس بکا
غشی ایتدی جسم وجانمی بردن قیامکز
کر وارسه اخترانی سمای معظمك
اندن کری قالیرمی سزك احتشامکز
اکمال ایچون نواقصنی شام وصبحمك
واردر سزکده کون کبی بر بدر تامکز
بیلم صباحکز نه‌خردسوز اولور سزك
نور جمالی آندیریور چونکه شامکز
انفاس عمر ایله متشکل وجود ایله
افکار عشق ایله متجلی مقامکز
ذیروحی آندیرر نه کورسه‌م اثاث بیت
جنتمیدر سزك عجبا زیبامکز

اشعاره بکزه‌یور بو کیجه سوزلرم بتون
اولمش کبی خیالله ساری نظامکز
آکلار دیسه‌می فکرکزی بر چیچك سزلك
ای شعر اولان شکفته‌لب غنچه فامکز
لایق دکل ایسه‌مده خدا قسمت ایلدی
خوش اولدی خوش بو مقبره‌دن انتقامکز
ایواه اوده سزلك کبی بر دلربا ایدی
رحمتدر اول غریبه سزلك احترامکز
قالماز کیدر مرارت عمرم بو وجهله
تلذیذ جانه شامل اولورسه کلامکز
کیتدکجه آرتیور نه عجب حسنکز سزلك
کلمز لطیفه‌یه بو کیدشده دوامکز
هیهات اداره ایلیه‌جك سزسکز بنی
دیرلر بنم الده نه ممکن زمامکز
بن آلشم سزی بو روایت غریبدر
نائل دکلکن آلمغه بردم سلامکز
حوری اولورمی ادمه منقلب سوددیکم
مملو کلیش نه در بکا کوثرله جامکز
بن ایسترم بو شب براز آرام شئه‌دن
بر سلطنت خیالنه دوشدی غلامکز

ممکنمی در کوروبده عجب سومامك سزی
کرچکمی شبهه‌یی بوقدر التزامکز
تزییف ایچون بوحالمی دمدر شب زفاف
بو بویله فرصتی سویلیر اغتنامکز

عبد الحق حامد

صوك